Архивите на ДС

**Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)**

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО

Из архивите на ДС

The Committee for Disclosing the Documents
and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services
of the Bulgarian National Armed Forces
(CDDAABCSSISBNAF)

Bulgarian Military Intelligence and the Warsaw Pact against NATO

**Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)**

Материалите на ДС

Военното разузнаване

И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО

Разширен вариант

София, 2015

© Комисия за разкриване на документи и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, 2015 г.

ISBN 978-954-2986-69-0

СЪДЪРЖАНИЕ

I . Въведение 6

II. Списък на документите с анотация 13

III. Факсимилета на документите 48

1. Ролята и мястото на РУ – ГЩ на БНА в разузнавателната дейност на страните, участнички във Варшавския пакт, насочена срещу главния противник САЩ и западноевропейските страни – членки на НАТО
2. Южноевопейският театър на военни действия и дейността на българското военно разузнаване. Шести американски флот, Турция и Гърция.
3. Военни учения на Обединените въоръжени сили на НАТО и националните въоръжени сили на страните – членки на пакта.

IV. Справочен апарат:

1. Списък на по-важните съкращения 991
2. Списък на използваните фондове и архивни единици 993

ВЪВЕДЕНИЕ

Сборникът „Военното разузнаване и Варшавският пакт срещу НАТО“ от поредицата „Из архивите на ДС“ е част от международен изследователски проект: „Принос към историята на НАТО, видяна през архивите на Варшавския пакт“. Целта на проекта е да се представят най-интересните новоразкрити документални колекции от военните и разузнавателни архиви на страните от бившия Източноевропейски блок. Той е своеобразно продължение на по-мащабния „Паралелен исторически проект за НАТО и Варшавският блок“, реализирал се в Цюрих, с участието на учени и архивисти от над 15 държави, в чийто дигитален архив[1] бяха публикувани стотици документи, свързани главно с политическите решения и външнополитическите действия на двата военнополитически блока по време на двуполюсната конфронтация от годините на Студената война[2]. С настоящата публикация на архивни материали, съхранявани в Централизирания архив на КРДОПБГДСРСБНА, ще бъдат разкрити в автентичен документален вид три ключови теми: 1. Ролята и мястото, отредени на българските разузнавателни служби в рамките на Източноевропейския военнополитически блок, и механизмите на взаимодействие и подчиненост във военните и политическите структури на Варшавския пакт; 2. Основните насоки на противопоставяне между двата водещи военнополитически съюза, особено в района на Югоизточна Европа; 3. Нови данни и сведения, свързани с историческото развитие на НАТО. Предстои в следващ сборник („ПГУ–ДС и Варшавският пакт срещу НАТО“) от поредицата „Из архивите на ДС“ да бъдат представени документи по темата от архива на Националната разузнавателна служба, с което още по-отчетливо ще се разкрият сходствата, отликите, координацията и съперничеството между външнополитическото и военното разузнаване и тяхното използване като инструменти в политиката на комунистическия режим в България.

През 2012 г. Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия публикува документалното издание „Военното разузнаване през комунизма”. В него за първи път публичност получиха архивни материали, свързани с дейността на българското военно разузнаване (РУ–ГЩ)[3] и взаимодействието му с Главното разузнавателно управление (ГРУ) на Генералния щаб (ГЩ) на Съветската армия и военните разузнавания на страните, участнички във Варшавския договор. Настоящото издание приоритетно също включва документи от фондовете на Служба „Военна информация“, както и отделни архивни единици от фондовете на МВР, които илюстрират взаимния обмен на разузнавателни материали между двете структури, като акцентира върху дейността на тайните разузнавателни служби на държавите от Варшавския блок срещу противниковия тогава военен съюз НАТО.

---

[1] www.php.isn.ethz.ch

[2] Вж. например: Vojtech Mastny and Sven Holstmark /eds./, *War Plans and Alliances in the Cold War: Threat Perceptions in the East and West,* London, 2006; Jan Hoffenaar /ed./, *Military Planning for European Theatre Conflict during the Cold War,* Zurich, 2007.

[3] Известно по-често сред обществеността като РУМНО.

Включените в сборника архивни материали са структурирани в три тематични раздела и са подредени хронологично. Те са подбрани като представителна и съдържателна извадка от над 50 000 страници документални материали по темата, съхранявани в около 350 архивни единици във фондовете на Централизирания архив на Комисията. Документите, поместени в първия раздел, разкриват ролята и мястото на Разузнавателното управление (РУ) на ГЩ на БНА в дейността на страните, участнички във Варшавския пакт, насочена срещу главните противници: САЩ, Великобритания и останалите западноевропейски държави – членки на НАТО. Вторият раздел представя документи, свързани с дейността на българското военно разузнаване в района на Балканите, насочена срещу южните ѝ съседки Турция и Гърция, а третият запознава с военните учения на НАТО и националните въоръжени сили на страните – членки на пакта.

За разлика от политическото разузнаване (ПГУ–ДС), което е сравнително по-автономно и широко използва психологически и дезинформационни операции („активни мероприятия“), дейността на военното разузнаване като управление в структурите на Генералния щаб на българската армия е пряко подчинено на директивите и указанията на военното ръководство (МНО и ГЩ) и взаимодейства по-целенасочено с другите управления и формирования в отбранителната система на страната. Освен традиционните средства на стратегическото и оперативно-тактическото разузнаване РУ–ГЩ използва в много по-голяма степен в дейността си срещу НАТО възможностите на радио и радиотехническото (електронно) разузнаване.

Варшавският договор е подписан на 14 май 1955 година, след като Съветският съюз не успява да попречи на включването на ФРГ в НАТО. На практика обаче договорът само формализира вече съществуващия Източноевропейски блок, към който се числят страните, попаднали в съветската „сфера на влияние“, изграждането на който е поставено с подписването на двустранни съюзни договори в края на 40-те години на XX век.

В документите от периода 1957–1964 година, включени в настоящия сборник, могат да се проследят първите стъпки на българското военно разузнаване като част от структурата на Варшавския договор. Според информацията, която се съдържа в тях, процесът на организиране на взаимодействието и координацията на разузнавателната работа между страните – членки на Варшавския пакт, се развива доста бавно. С цел подобряване дейността на военното разузнаване срещу главните противници САЩ и Великобритания се полагат значителни усилия за осъществяване на по-близък контакт между разузнавателните органи на Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи. Приемат се конкретни правила при обмяната на информация и деловите контакти в задграничната работа **(вж. Документ № 3 и Документ № 8 от сборника)**

Взаимодействието между съветското и българското военно разузнаване през този период се свежда главно до предоставяне на документални материали с информационен характер и справочници за въоръжените сили на западноевропейските страни– членки на Алианса. До началото на 60-те години рядко се провеждат двустранни консултативни и оперативни срещи, но оттогава датират първите форми на двустранно сътрудничество с разузнаването на Черноморския флот и Одеския военен окръг на СССР, насочено предимно срещу активността на Шести американски флот в района на Източното Средиземноморие.

В инструкция от 1962 година **(вж. Документ № 6 от сборника)** се посочва, че главната задача, която стои пред органите на българското военно разузнаване, е сво-

евременното разкриване на подготовката на военните противници за внезапно нападение срещу Народна република България. За решаването на тази задача е било необходимо да бъдат използвани всички сили и средства на военното и граничното разузнаване, органите на МВР, съществуващите легални възможности на българските официални учреждения в капиталистическите страни, на различни търговски, културни, спортни и други делегации, излизащи зад граница, като съответните министерства и учреждения съгласуват своите действия с Генералния щаб на БНА. Изпълнението на инструкцията е възложено на министъра на народната отбрана ген. Добри Джуров.

От публикуваните в сборника материали ясно се вижда, че българското военно разузнаване проявява самостоятелна инициатива и предлага осъществяването на координация и взаимодействие в рамките на Варшавския договор да бъде поставено на по-висока многостранна основа. В края на ноември 1963 година в Москва е проведена среща между ръководството на Главното разузнавателно управление на Съветската армия, заместник-началника на РУ на ГЩ на БНА и началника на отдел „Информация“ на РУ на ГЩ. По време на срещата българските представители изразяват мнение, че досегашната работа на разузнавателните органи на страните, участнички във Варшавския договор, се води децентрализирано и не съвсем целенасочено и поставят въпроса за създаването на разузнавателен координационен орган към Варшавското командване. Съветската страна не дава отговор на този конкретно повдигнат въпрос, но представителите ѝ посочват, че българското военно разузнаване, освен към Гърция и Турция, е необходимо да проявява интерес и към военнополитическото положение и на другите разузнавани държави. Във връзка с подготовката на българските оперативни работници за работа в САЩ Главно разузнавателно управление на СССР поема ангажимента да изпрати материали, които да бъдат в помощ при разузнавателната работа на българските им колеги по отношение на ракетните, военновъздушните и военноморските бази. Прието е предложението информацията, придобита от българските оперативни работници в Съединените щати, да се предава на място директно на съветския военен аташе **(вж. Документ № 9 от сборника)**.

През лятото на 1964 година министърът на народната отбрана ген. Добри Джуров излиза с инициативата за свикване на двустранни съвещания между военните разузнавания на страните – членки на Варшавския договор, с цел постигане на едно по-тясно сътрудничество в дейността на разузнавателните органи. Той лично изпраща писма до министрите на отбраната на всички съюзнически държави, в които ги информира за тази своя инициатива. Армейският генерал на ГДР Хофман благодари за отправеното предложение, но подчертава, че е по-целесъобразно съвещанието да бъде свикано от страна на Главното командване на обединените въоръжени сили, за което вече е уведомил маршала на Съветския съюз Гречко и очаква неговото мнение **(вж. Документ № 13 от сборника)**.

Обединеното командване на въоръжените сили взема решение да бъде реализирана инициативата на България, като ѝ възлага да организира и проведе първото съвещание на представителите на разузнавателните управления на генералните щабове на армиите от Варшавския договор. Съвещанието се открива на 6 октомври 1964 година в София. На него се приемат решения по основните и принципни въпроси на взаимодействието. Изработват се документи, отразяващи ангажиментите, които ръководителите на военните разузнавания на страните – членки на Варшавския договор, поемат при изпълнение на общите задачи в дейността срещу противниковия военнополитически блок. **(вж. Документ № 16 от разширеното електронно издание)**.

Във връзка със събитията в Чехословакия през 1968 година и последвалата военна интервенция на Обединените въоръжени сили на Варшавския договор в документите се открива информация, че отдел VII (Западни страни) на РУ на ГЩ на БНА е провеждал интензивна дейност за събиране на предварителна информация по повод на случващото се в съюзната държава. С няколко справки и шифрограми в Центъра е донасяно за мероприятия, провеждани от правителството на ФРГ по повишаване на боеготовността на Бундесвера и съсредоточване на войски в пограничните райони с Чехословакия **(вж. Документ № 20 от разширеното електронно издание)**. Сред задачите на българското военно разузнаване е била и тази да събира информация за реакцията на западноевропейските страни – членки на НАТО, по повод на военната интервенция. В същия документ се споменава, че по линия на НАТО са получени сведения само за сесиите и съвещанията на неговите органи. Почти никакви данни не са постъпвали по мероприятия за подготовка на страните за въображаема агресия и снабдяване на въоръжените сили със средства за нападение, каквато е пропагандата на Кремъл през тези месеци.

В началото на 70-те години българското военно разузнаване вече има изградени резидентури под прикритие в общо 17 държави, като по-голямата част от тях се намират в Западна Европа. От документите става ясно, че основната дейност на тези резидентури е била насочена срещу Франция и ФРГ. Голяма по обем е информацията, получена по разузнаването на Франция, свързана най-вече със самостоятелната роля на Париж след напускането на военните структури на Алианса през 1966 г. Особен интерес представлява информационният бюлетин, озаглавен „Новостите във френското въоръжение“, чийто оригинал е изпратен на Главното разузнавателно управление на Генералния щаб на Въоръжените сили на СССР **(вж. Документ № 27).**

Във връзка с формирането на главни командвания на различните театри на военни действия през април 1980 година представители на българското военно разузнаване отново поставят въпроса за организация на взаимодействието и субординацията в рамките на Обединените въоръжени сили на държавите - участнички във Варшавския договор. Разузнавателното управление на Генералния щаб на БНА излиза с предложение до Главното разузнавателно управление на Генерания щаб на Въоръжените сили на СССР да направи принципни препоръки за решаването на този проблем **(вж. Документ № 37 и № 38 от сборника).**

През 1981 година ГРУ на ГЩ на Въоръжените сили на СССР, съвместно с КГБ, започват най-крупната и сложна операция в историята на СССР по събирането на разузнавателна информация с цел разкриване намеренията на САЩ и страните – членки на НАТО, да използват ядрено оръжие срещу СССР. Операцията носи наименованието „ВРЯН” (Внезапно ракетно-ядрено нападение) и придобива характер на постоянно действаща задача за разузнавателните органи. На многостранно съвещание в Москва на ръководителите на външнополитическите разузнавания от Варшавския пакт през 1982 г. задачата е спусната като приоритетна и за източноевропейските тайни служби, а по време на т.нар. криза с „Евроракетите“ през 1983 г. западните експерти констатират, че в Кремъл са обхванати от истинска „военна психоза“. Дори и в новата политическа обстановка след идването на М. С. Горбачов на власт операция „ВРЯН“ не е отменена, което става едва в края на Студената война[4]. От прегледаните документи в архива на служба „Военна информация“, които са на

[4] Вж. Jordan Baev, “Von der Entspanung zur Kriegspsychose, 1975-1985”, In: *Militar und Staatssicherheit im Sicherheitskonzept der Warschauer Pakt Staaten*, Berlin, 2010, S. 347-349; Йордан Баев, „Военни игри и тайни операции: митовете на Варшавския договор”, В: *История, митология, политика*, София, 2010, с. 372-377.

съхранение в Централизирания архив на Комисията, обаче бяха открити само два с информация, отнасяща се до операция „ВРЯН“. В първия се посочва, че главните усилия на военните разузнавания на страните от Варшавския договор са насочени към своевременното разкриване на плановете и практическите мероприятия на военнополитическите ръководства на страните – членки на НАТО, по подготовката на внезапно нападение и разпалване на война срещу държавите от Варшавския договор **(вж. Документ № 51 от сборника).** Във втория се съдържат данни за начина, по който западноевропейските страни са осигурили защитата на своето население в условията на съвременната война. Отбелязва се още, че в скандинавските страни масово се изграждат скривалища в скалите, които имат повишена защитеност против ударната вълна на ядрения взрив **(вж. Документ № 42 от сборника)**.

Във втория раздел на сборника са поместени документи, разкриващи дейността на българското военно разузнаване, насочена срещу южните съседи на НРБ – Турция и Гърция, които са част от Югоизточния фланг на НАТО. След 1955 година южната граница на България се превръща в граница между НАТО и страните от Варшавския договор, което определя основните задачи на българското военно разузнаване: да се наблюдава движението на военни части на турската и гръцката армия, подготовката и провеждането на многостранни и национални военни учения и придобиване на информация за числеността, дислоцирането и въоръженията на турската и гръцката армия.

В документите от началото на 60-те години преобладават сводки относно получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Турция и Гърция, насочени против България. Съдържащата се в тях информация се отнася до военнополитически въпроси, съвместните маневри на турските и гръцките въоръжени сили с американските флотски единици, дислокацията на основните сили на Шести американски флот и предстоящи десантни учения на НАТО в района на Източна Тракия. Данните са придобити от РУ–ГЩ, от Управление гранични войски и от Първо управление на ДС.

При смяната на стария с новия български военен аташе в Атина през 1964 година двамата са били приети от началника на Генералния щаб на гръцката армия генерал Сакелариу. Той споделил, че командването на гръцката армия е обезпокоено от непрекъснатото повишаване на бойната готовност на българската армия. Гърците смятали, че това е подготовка за една бъдеща война срещу Гърция, защото „едва ли можело да става въпрос за война с Югославия, а срещу Турция ще се бие преди всичко СССР“. Сакелариу заявил, че България и Гърция трябва да живеят в мир и да правят всичко възможно да подобрят положението на своите народи **(вж. Документ № 63 от сборника)**.

В оценка на изпълнението на информационните задачи от отдел IV (Служба „Информация“) за 1967 година **(вж. Документ № 64 от сборника)** се посочва, че в информационните донесения са поместени сведения, които имат само констативен характер, а част от тях са недостоверни. Дейността на отдела по изпълнение на информационните задачи по Турция е оценена като неудовлетворителна. В тази връзка първият заместник-министър на народната отбрана и началник на ГЩ на БНА ген. Семерджиев изпраща до началника на РУ на ГЩ задължителните задачи за изпълнение от органите на военното разузнаване. Като най-важни той определя добиването на разузнавателни данни за взаимоотношенията на Турция и Гърция със САЩ и НАТО, становищата на турското и гръцкото правителство по въпроси, разглеждани на сесиите и конференциите в различни органи на Северноатлантическия алианс **(вж. Документ № 88 от разширеното електронно издание)**.

През декември 1969 година началникът на Разузнавателното управление на Ге-

нералния щаб на БНА ген. Зикулов изпраща писмо до министъра на вътрешните работи Ангел Солаков, в което отправя молба, чрез съответните органи на МВР, с цел изясняване на някои въпроси по Турция и Гърция, да бъдат използвани и български граждани, които пътуват и временно пребивават на територията на тези страни **(вж. Документ № 66 от сборника).**

От началото на 70-те години се забелязва значително повишаване на възможностите на българското военно разузнаване по изпълнение на задачите, свързани с разузнавателната дейност срещу Турция и Гърция. В информационните донесения и сводки са отразени данни за организационната структура на Генералния щаб на турската и гръцката армия. Към щаба на НАТО в Измир е открит свързочен възел, обслужван от американски, гръцки и турски личен състав **(вж. Документ № 67 от сборника).** Разкрити са радиорелейни линни, обслужващи Обединените въоръжени сили на НАТО в Европа и въоръжените сили на САЩ на територията на Турция.

В третия раздел на сборника са поместени документи, които съдържат данни за командно-щабни и войскови учения на Обединените въоръжени сили на НАТО, провеждани на територията на Южноевропейския театър на военни действия. Още непосредствено след създаването на Организацията на Варшавския договор през втората половина на 1955 г. военноразузнавателните служби на източноевропейските държави споделят информации за първото многостранно учение на НАТО на цялата европейска територия „Трайдънт-1“. От началото на 60-те години особено внимание се обръща на серията от есенни учения на НАТО „Фалекс“[5], поради което на първото многостранно съвещание на ръководителите на военните разузнавания в София през октомври 1964 година е взето решение за провеждане на периодични срещи за съгласуване на съвместните разузнавателни мероприятия по проследяване активността на войските и щабовете на страните от НАТО при осъществяване на подобни учения. По отношение на Южноевропейския театър на военни действия българското военно разузнаване си сътрудничи специално със съветските и унгарските си съюзници, които изпращат свои експертни радиоразузнавателни екипи по време на големи натовски военни учения на турска и гръцка територия. През 70-те и 80-те години редовно преди и след мащабни учения на НАТО (Уинтекс, Отъм фордж и т.н.) се провеждат съвместни съвещания на представители на оперативно-тактическото и електронното разузнаване от Варшавския пакт.

По време на ученията в района на Балканите и акваторията на Средиземноморието отделът за радио и радиотехническо разузнаване в РУ–ГЩ отблизо следи дейността на противниковите щабове и войскови части, обобщава и анализира добитите данни, изготвя подробна оперативна справка, която предава на служба „Информация“. В няколко документа са поместени сведения за национални учения на военновъздушните сили на Турция, проведени в акваторията на Егейско и Средиземно море и учения на сухопътните войски на Гърция. Придобитата информация често се използва при подготовката на сценариите за провеждане на войскови и командно-щабни учения на българска територия и в акваторията на Черно море.

В изказване на заместник-началника на РУ на ГЩ и началник на служба „Информация“ ген. Георги Попов по време на сбора на ръководния състав от органите за радио и радиотехническо разузнаване, състоял се в края на 1990 година, се посочва,

---

[5] Вж. по-подробно: Jan Hoffenaar, “East German Military Intelligence for the Warsaw Pact in the Central Sector”, In: Blueprints for Battle: Playing for War in Central Europe, 1948-1968, University of Kentucky Press, 2011, p. 75-92; Jordan Baev, “Warsaw Pact multilateral military intelligence estimates on NATO’s war plans and military exercises”, In: ACTA 2013, Joint and Combned Operations in the History of Warfare, Rome, 2014, p. 624-634.

че извършените радикални промени в държавите от Източна Европа са оказали влияние върху съдържанието и начина на провеждане на военните учения. Част от тях, особено на Централноевропейския и Северноевропейския театър на военни действия са отменени или са проведени без участието на САЩ. Променени са замисълът и начинът на провеждане на ученията на Обединените въоръжени сили на НАТО на Южноевропейския театър на военни действия **(вж. Документ № 160 от разширеното електронно издание)**.

* * *

В книжния вариант на сборника „Военното разузнаване и Варшавският пакт срещу НАТО“ са включени 123 документа, а в разширеното електронно издание – 160 документа. Независимо от огромния по обем прегледан архивен материал съставителите не претендират за пълна изчерпателност на темата, тъй като процесът по предаването на документите от архива на Служба „Военна информация“ в Централизирания архив на Комисията все още не е приключил. Въпреки вероятността от възможни пропуски публикуваните документи в настоящия сборник представляват ценен исторически извор за изследователите, наели се със задачата да пишат обективна история на двата големи противопоставящи се военни блока по време на Студената война.

КРДОПБГДСРСБНА

СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ С АНОТАЦИЯ

I. Ролята и мястото на РУ–ГЩ на БНА в разузнавателната дейност на страните – участнички във Варшавския договор, насочена срещу главния противник САЩ и западноевропейските страни – членки на НАТО

1. **Писмо от министъра на отбраната на НРБ П. П. Панчевски до министъра на отбраната на СССР Г. К. Жуков, София, 9 февруари 1957 г. (на руски език)**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 984, л. 30
Министърът на отбраната на НРБ се обръща с молба до министъра на отбраната на СССР за оказване на помощ в работата на войсковите разузнавачи при Разузнавателното управление на Генералния щаб на БНА.

2. **План за дейността на Разузнавателното управление при усложнена обстановка, София, 1 март 1957 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 986, л. 26-29
Посочват се основните случаи, при които обстановката в разузнаваните страни се счита за усложнена. Първостепенно значение има наличието на конкретни данни за готвено нападение срещу нашата страна, обявяването на частична или обща мобилизация в Турция или Гърция, както и провеждането на учения от Военноморските сили на НАТО, с участието на 6-и американски флот, северно от линията на о-в Родос и о-в Крит.

3. **Взаимоотношения между Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана по някои въпроси на разузнавателната работа, София, 6 март 1958 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 986, л. 64-67
В документа, подписан от министрите на вътрешните работи и на народната отбрана, се отбелязва необходимостта от по-близък контакт между разузнавателните органи на двете министерства с цел подобряване работата срещу главните противници САЩ, Англия, техните сателити и преди всичко Турция и Гърция. Посочват се конкретните правила при обмяната на информация, оперативно-техническото взаимодействие и при деловите контакти в задграничната работа.

4. **Информация относно проведената от 2 до 4 април Сесия на НАТО във Вашингтон, София, 30 май 1959 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1 оп. 10, а.е. 62, л. 255-258
При обсъждането на Берлинския въпрос, на който не било постигнато принципно съгласие за споразумение между страните – участнички в НАТО, при голяма секретност на сесията, били обсъждани и военните проблеми на организацията. Според докладите на двама американски генерали превъзходството на русите било такова, че всяка идея за разединяване, замразяване на въоръженията (план

Макмилън) или за преразпределяне на силите (план на Монтгомери) би създала сериозна опасност за отбраната на Запада.

5. Информация № 57, София, 27 юни 1959 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 62, л. 212- 217
Според турското Външно министерство главна причина за нахлуването на съветското влияние в Средния изток била, че след създаването на НАТО в Европа Средният изток останал свободен район, който Съветският съюз искал да използва, за да проникне в Африка. Като крайно погрешно се определяло мнението на САЩ, че отношенията между Египет и останалите арабски страни можели да се оправят чрез сближаването им с Насър. Единствено правилната политика била въздържане от всякакви действия, които можели да се възприемат като подкрепа на неговата политика, за да не се превърне Египет в обект за съревнование между двата блока.

6. Инструкция за работата на органите на военното разузнаване и другите разузнавателни органи и задграничен апарат на НРБ по предварителното разкриване възможно въоръжено нападение на вероятните противници срещу НРБ, София, 17 април 1962 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 986, л. 206-208
Инструкцията е подписана от министъра на народната отбрана Д. Джуров и началника на Генералния щаб Семерджиев. В нея се казва, че целта е своевременното разкриване подготовката на вероятните противници за внезапно нападение срещу НРБ, като се използват всички сили и средства на военното разузнаване, разузнавателните органи на МВР, Министерството на външната търговия, Министерството на транспорта и съобщенията, БТА, Балкантурист и др. Посочват се основните задачи и организационни мероприятия по изпълнението на инструкцията.

7. Информация относно състоялите се през август и септември 1957 г. преговори на Айзенхауер с Макмилън, Аденауер и Дьо Гол, София, 23 ноември 1959 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 62, л. 310-321
Посещението на президента на САЩ Айзенхауер в Европа има за цел да увери главните съюзници на САЩ в НАТО, че американското правителство не възнамерява да води със Съветския съюз сепаративни преговори по време на посещението на Хрушчов в САЩ. В хода на преговорите обаче западноевропейските партньори на Айзенхауер изразяват остро несъгласието си по основни въпроси като, „политиката на омиротворение“, съкращаването на въоръженията сили в Централна Европа и забраната на атомно оръжие в този район.

8. Опис на материалите, предадени от съветския военен аташе на поделение 35440 – МНО на 14. 04. 1963 г. , [Б. м.], 18 април 1963 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 988, л. 11
Съветският военен аташе предава на МНО документални материали с информационен характер – справочници за въоръжените сили на Израел и ФРГ и книга с наставление за военното разузнаване на английската армия.

9. Положение за взаимодействието между Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана по някои въпроси на разузнавателната работа, София, 30 юли 1963 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 955 , л. 259-262

С цел подобряване на разузнавателната работа по разкриване плановете на империалистическите държави на главния противник САЩ и на неговите съюзници се определят начините за установяване на по-близък контакт между I Управление на МВР и Разузнавателното управление на Генералния щаб на МНО. Посочват се задачите по обмяната на информация по оперативни въпроси и взаимоотношения зад граница.

10. **Доклад за проведената консултация в ГРУ на Съветската армия за времето от 19 до 26. 11. 1963 г. , [Б. м.], ноември 1963 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 986, л. 267 – 269 (гръб)
По време на консултацията в Москва между заместник-началника на Разузнавателното управление на Генералния щаб на БНА, началника на отдел „Информация“ на военното разузнаване и ръководството на Главно разузнавателно управление на Съветската армия са съгласували информационните си задачи за 1964 година. На срещата е поставен и въпросът за създаването на разузнавателен координационен орган към Варшавското командване. По този повод представителите на българското военно разузнаване изразяват мнение, че досегашната работа на разузнавателните органи в армиите на социалистическите страни се води доста децентрализирано и не съвсем целенасочено, затова създаването на такъв координационен орган ще спомогне за постигане на по-големи резултати в работата.

11. **Писмо от министъра на отбраната на НРБ Д. Джуров до министъра на отбраната на Унгарската народна република Л. Синег, София, юни 1964 г. (на руски език)**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1051, л. 11-12
Министърът на отбраната на НРБ отправя предложение за свикване на съвещание на представители на разузнавателните управления на двете армии, което да се проведе в София през октомври 1964 г. Целта на това съвещание е да се установи по-тясно сътрудничество в дейността на разузнавателните органи на страните – членки на Варшавския договор, което да способства за по-ефективно и икономично водене на разузнавателната работа.

12. **Писмо-отговор от първия заместник-министър на отбраната на УНР Кьотелеш до министъра на отбраната на НРБ Д. Джуров, Будапеща, 16 юни 1964 г. (на руски език)**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1051, л. 13-14
Заместник-министърът на отбраната на Унгарската народна република приема предложението за свикване на съвещание в София, но поставя някои принципни въпроси. По негово мнение е необходимо да бъде изяснено кой ще ръководи съвещанието, какви правомощия ще имат ръководителите на делегациите и най-важното – в случай че бъде прието проекторешение, кой ще има право да го утвърди и да издаде инструкция за неговото изпълнение.

13. **Писмо до министъра на националната отбрана на ГДР армейски генерал Хофман от министъра на народната отбрана на НРБ Д. Джуров, София, юни 1964 г. (на руски език)**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1051, л. 7 – 8
В писмото министърът на отбраната на НРБ отправя предложение за свикване на съвещание на представители на разузнавателните управления на двете армии, което да се проведе в София през октомври 1964 г. Посочва се, че на

съвещанието могат да бъдат обсъдени и приети решения по координацията на дейността на стратегическото и агентурно разузнаване, по радиотехническото разузнаване, информационната работа и други.

14. **Писмо-отговор от армейския генерал Хофман до министъра на народната отбрана на НРБ ген.-полковник Джуров, Берлин, 21 август 1964 г. (на руски език)**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1051, л. 9
Министърът на националната отбрана на ГДР благодари за писмото на министъра на отбраната на НРБ относно едно по-тясно сътрудничество в дейността на разузнавателните органи на армиите на Варшавския договор. По негово мнение обаче е по-целесъобразно да се подготви и проведе съвещание от страна на главното командване на обединените въоръжени сили, за което вече е уведомил маршала на Съветския съюз Гречко и очаква неговото мнение.

15. **Писмо до началника на Генералния щаб на Съветската армия С. С. Бирюзов от началника на Генералния щаб на БНА ген. Семерджиев, София, 28 август 1964 г. (на руски език)**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1051, л. 29-30
Във връзка с провеждането на съвещание на представителите на разузнавателните управления на армиите на страните – участнички във Варшавския договор, по въпросите за координация на разузнавателната работа, в писмото се дава предварителна информация по протоколни и организационни въпроси. Посочва се, че работният език на съвещанието ще бъде руският, а разходите за делегациите ще бъдат за сметка на самите участници.

16. **Протокол за проведено Съвещание на разузнавателните управления на страните – участнички във Варшавския договор, София, 29 октомври 1964 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1051, л. 66 – 84 (всички гръб)
На 06 октомври 1964 г. в София началникът на ГЩ на НРБ генерал-лейтенант Семерджиев открива Първото съвещание на началниците на разузнавателните управления на армиите на страните – участнички във Варшавския договор. Той посочва, че то ще има голямо значение, макар че се провежда със закъснение за всички страни членки. Румънската делегация се обявява против приемането на решения на това съвещание и подписването на протокол, който би изменил съществуващите форми на взаимодействие.

17. **Входяща телеграма от началника на ГРУ на ВС на СССР Ивашутин до началника на РУ на ГЩ на БНА Зикулов, Москва, 14 юни 1968 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1056 , л. 9
Телеграмата е изпратена по повод подготовката на среща на специалисти от двете разузнавания с цел обсъждане на възможностите за сътрудничество и взаимодействие в областта на развитието на разузнавателната техника. Срещата се организира от Главно разузнавателно управление на ГЩ на въоръжените сили на СССР в съответствие с решенията на Варшавското съвещание на началниците на разузнавателните управления на армиите от Варшавския договор.

18. **Групировка, състояние и степен на бойна готовност на сухопътните войски на регулярната армия на САЩ на континента, Вашингтон, 25 юли 1968 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 00215, а.е. I – 1410, дело 62, т. 1, л. 1- 16

В документа са поместени данни за числеността и възможностите на групировката на Сухопътните войски на САЩ на континента към края на юни 1968 година. Включени са сведения за групите войски със специално предназначение, които са в разпореждане на НАТО.
Посочват се също така и сведения за оценката, направена от ръководните лица в Пентагона, за официалното състояние на Сухопътните войски на САЩ.

19. **Оценка за изпълнението на информационните задачи за 1968 година от отдел VI , София, декември 1968 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а. е. I – 1536, л. 51 – 57 гръб
Според направената оценка изпълнението на информационните задачи на отдела, свързани с разкриване на непосредствената подготовка за агресия срещу НРБ, е непълно. Основно сведенията са по военнополитическата обстановка, докато тези по военните мероприятия са недостатъчни. Постъпилите данни за въоръжените сили, разположени в Кипър, не са довели до цялостното изпълнение на поставените задачи. Обръща се специално внимание на необходимостта от придобиването на по-достоверна информация, включително и документална.

20. **Оценка на изпълнението на информационните задачи от отдел VII през 1968 г. , София, 24 декември 1968 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а. е. I – 1536, л. 125 – 139 гръб
Получените сведенията по задачите, касаещи НАТО, в задоволителна степен са изяснявани въпросите по сесиите и съвещанията на неговите органи.
По-интензивна дейност е проведена за събиране на информация по повод събитията в Чехословакия. С няколко справки и шифрограми в Центъра е донасяно за мероприятия, провеждани от правителството на ГФР по повишаване на боеготовността на Бундесвера и съсредоточаване на войски в пограничните райони с Чехословакия.
Почти никакви сведения не са постъпили по мероприятия за подготовка на страните за агресия и снабдяването на въоръжените сили със средства за ядрено нападение.

21. **Доклад от зам.-началника на Генералния щаб на БНА и началник на Разузнавателното управление – ГЩ генерал-лейтенант Васил Зикулов относно съвещанието на представителите на военните разузнавания на страните от Варшавския договор, проведено в Москва, София, 12 септември 1969 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1058, л. 130-135
В документа се дава информация за изнесените на съвещанието в Москва доклади от началниците на разузнавателните управления на БНА, Унгарската народна армия, ГДР, Полската войска, въоръжените сили на Социалистическа република Румъния , въоръжените сили на СССР и Чехословашката народна армия. Отбелязва се, че началникът на военното разузнаване на Румъния генерал-майор Думитру по време на съвещанието е заявил, че сътрудничеството на тяхното Разузнавателно управление и в бъдеще ще се развива на двустранна основа както със страните от Варшавския договор, така и с „други социалистически страни“.

22. **Текстът на изказването на ръководителя на делегацията на БНА на Съвещанието в Букурещ на 11 април 1972 г. , София, 26 март 1972 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1063, л. 91-96

В изказването на ръководителя на българската делегация се поставя искането в дневния ред на съвещанието на ВС на Обединените въоръжени сили да бъде включен въпросът за състоянието на силите и средствата на разузнаването на сухопътните войски и пътищата за тяхното усъвършенстване. Ръководейки се от препоръките на съвещанията в Москва, Варшава и София на началниците на братските армии, се прави предложение при решаване въпросите по организационно-щатната структура да се създадат близки по численост и състав разузнавателни органи в съюзните армии. Отбелязва се, че поради причини от материален характер не е възможно да се доведе в мирно време съставът на всички разузнавателни органи до щата за военно време.

23. Писмо от началника на РУ на ГЩ на Чехословашката народна република О. Бурда до началника на РУ на ГЩ на БНА Зикулов, Прага, 21 февруари 1968 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1056, л. 4

В писмото се отправя молба до началника на РУ на ГЩ на БНА Зикулов за информация относно появилото се в чехословашкия печат съобщение за разработен от български лекар психиатър нов метод за изучаване на чужди езици и дали е възможно РУ на ГЩ на ЧНА да се запознае с този метод и при какви условия.

24. Телеграма от началника на РУ на ГЩ на БНА Зикулов до началника на РУ на ГЩ на Чехословашката народна република Олдржих Бурда, София, 19 март 1968 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1056, л. 5-6

В телеграмата се дава кратка информация относно същността на новия сугестопедичен метод за изучаване на чужди езици, който, приложен едновременно с класическия метод, води до съкращаване на времето за изучаване на езика. Зикулов предлага в България да бъдат изпратени двама преподаватели по западни езици, които подробно да се запознаят с работата на института по сугестопедия.

25. Възгледи на военнополитическото ръководство на НАТО за използването на ядреното оръжие в Европа и възможни планове за неговата употреба на Европейския театър на военните действия, Прага, 1970 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ЧСЛ. инв. № 1052, екз. 1, л. 1, 1 гръб, 2 – 21

В документа се отбелязва, че изобретяването на ядреното оръжие представлява революция във военното дело. Притежаването на този вид оръжие е станало главна съставна част от провежданата от САЩ „политика от позиция на силата“.

26. Доклад за проведеното съвещание на началниците на разузнавателните управления на страните – участнички във Варшавския договор, София, 1972 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е.1062, л. 43 – 46

На съвещанието участват делегациите на разузнавателните управления на страните – участнички във Варшавския договор, с изключение на делегацията на РУ на ГЩ на Румънската народна армия. Обсъдено е военнополитическото положение в света и произтичащите от него задачи.

27. Текстът на изказването на зам.-началника на Разузнавателното управление – ГЩ на БНА полковник Иван Узунов относно вземане отношение по доклада на началника на Генералния щаб на Националната народна армия на ГДР, изнесен на Съвещанието в Берлин на 5 юни 1973 г. , София, 21 май 1973 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1064, л. 95-100

В изказването се поставят въпроси, свързани с взаимното изучаване на достиженията на братските армии в разузнавателната подготовка на войските и подготовката на разузнавателните части и поделения. Специално внимание се обръща на опита на ГДР в разузнавателната подготовка на командирите и щабовете от всички звена и на доброто познаване на въоръжените сили на НАТО.

28. Текстът на изказването на заместник-началника на Разузнавателното управление на ГЩ на БНА и началник на служба „Информация“ полковник Попов на Съвещанието на представителите на РУ на ГЩ на ВС на страните – участнички във Варшавския договор, проведено през декември 1973 г. в Будапеща, София, 28 ноември 1973 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 60, л. 27-33

В изказването се посочва, че в съответствие с решенията на Варненското съвещание и съществуващата договореност в периода след Съвещанието е осъществен значителен обмен на информационни материали и документи. Това е дало възможност за постигане на по-задълбочен анализ и унификация на оценките по основните проблеми на военнополитическото положение в света, изграждането на въоръжените сили на страните – членки на НАТО, и възгледите за тяхното използване.

Във връзка с проведеното през 1973 г. стратегическо Командно-щабно учение на Обединените въоръжени сили на НАТО „Винтекс-73“, изпълнявайки решенията на съвещанието във Варна, са проведени две работни срещи във Варшава за координиране усилията на разузнаванията по подготовката и провеждането на учението и изработка на единни оценки и изводи.

29. Доклад от зам.-началника на ГЩ на БНА и началник на Разузнавателното управление – ГЩ ген.-лейтенант Васил Зикулов относно Съвещанието на представителите на военните разузнавания на страните от Варшавския договор, проведено в Будапеща, София, 8 декември 1973 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 982, л. 6-15

В началото на доклада са отразени различните мнения относно отказа на Румъния да участва в работата на предишното Съвещание на представителите на военните разузнавания, проведено във Варна през 1972 г. В изказването си на сегашното съвещание ръководителят на делегацията на Разузнавателното управление на ГЩ на Румънската народна армия генерал Думитру поставя акцент върху въпросите, по които те имат особености и различия, като например готовността им да развиват сътрудничеството си в областта на военното разузнаване само на двустранна основа. Остър спор възниква по въпроса за отношенията между Румъния и Китай. В този спор генерал Думитру нарича началниците на военните разузнавания на ГДР и НРБ провокатори.

30. Съображения по задачите, ролята, мястото и основните усилия на Разузнавателното управление на ГЩ на БНА, [Б. м.], 4 януари 1974 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1070, л. 9-15

В документа са посочени основните задачи, които се възлагат на РУ на ГЩ на БНА. Първата от тях е добиване на разузнавателна информация за военната политика и измененията във военнополитическата обстановка на разузнаваните страни, както и за подготовката на вероятния противник за внезапно нападение със средства за масово поразяване. Определя се и главната насока на разузнавателната работа – срещу НАТО, преди всичко САЩ, Турция, Гърция и

другите страни – членки на НАТО, разположени в Източното Средиземноморие. Отбелязани са и страните, в които РУ – ГЩ има резидентури под прикритие.

31. **Доклад от зам.-началника на Генералния щаб на БНА и началник на Разузнавателното управление – ГЩ генерал-лейтенант Зикулов относно проведената двустранна среща между представители на ГРУ на СА и РУ – ГЩ – БНА по радио- и радиотехническото разузнаване, София, 14 септември 1974 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1071, л. 7-14
На срещата са разгледани въпроси, отнасящи се до взаимодействието между радио- и радиотехническото разузнаване на Одеския военен окръг и радио- и радиотехническото разузнаване на БНА по разузнаване на крупни учения, провеждани от НАТО на ЮЕТВД. Подчертана е необходимостта от конкретна организация на взаимодействието между двете разузнавания при провеждане на такива учения. Този въпрос трябвало да се реши на предстоящото Берлинско съвещание на началниците на РУ на страните от Варшавския договор между началника на ГРУ – ГЩ на Въоръжените сили на СССР и началника на РУ – ГЩ – БНА.

32. **Писмо от началника на РУ на ГЩ на БНА генерал Зикулов до началника на ГРУ на ГЩ армейски генерал Ивашутин, София, 10 февруари 1976 г. (на руски език)**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а. е. 490, л. 1
В писмото се посочва броят на българските офицери и продължителността на тяхното обучение във военноучебните заведения на ГРУ на ГЩ на ВС на СССР, което е планирано за настоящата година.

33. **Стратегия на САЩ на „Реалистичното застрашаване“, [Б. м.], 27 април 1976 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, инв. № 125, екз. 1 – 1976 г. , л. 1-31
***В документа е направен подробен анализ на същността на провъзгласената от** САЩ в началото на 70-те години „доктрина Никсън“ и новата военна стратегия на „Реалистичното застрашаване“. В доктрината са формулирани принципите, върху които е запланувано постигането на военнополитическите цели на САЩ. Като най-важен е определен принципът на силата, който предвижда осигуряване на военно превъзходство на САЩ и неговите съюзници над СССР и социалистическата общност. Разглеждат се и новите стратегически концепции, породени от стратегията на „Реалистичното застрашаване“.*

34. **Разузнавателни сили и средства на нашите вероятни противници и техните възможности за разузнаване на Балканското стратегическо разузнаване, [Б. м.], 28 октомври 1976 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, инв. № 131, екз. 1 – 1976 г. , л. 1-27
Посочват се данни за разузнавателните системи на САЩ, Гърция и Турция, видовете разузнавания и начина на координиране дейността на разузнавателните органи на страните – членки на НАТО. Набелязват се широк кръг от мероприятия, които да се проведат в БНА за противодействие и сриване на разузнавателната дейност на капиталистическите държави.

35. **Договор между Министерството на отбраната на СССР и Министерството на народната отбрана на НРБ за временно разполагане на специална техника на Главното разузнавателно управление на ГЩ на ВС на СССР на територията на България, [Б. м.], 16 декември 1976 г. (на руски език)**

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 490, л. 35-36

Според член 1 от договора българската страна се задължава да приеме през втората половина на 1976 г. на временно съхранение специална техника в хранилище на БНА, без за това да се взема наем. Техниката е собственост на съветската страна и е предназначена за използване от съветски специалисти, командировани в България за водене на радио- и радиотехническото разузнаване. Съветските специалисти ще предават добитата информация на българската страна в пълен обем.

36. Писмо от началника на Главното разузнавателно управление на Генералния щаб на Въоръжените сили на СССР армейски генерал Ивашутин до началника на Разузнавателно управление на Генералния щаб на БНА генерал Зикулов, Москва, 19 януари 1977 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 487, л. 71 – 97

С придружително писмо генерал Ивашутин изпраща на генерал Зикулов тезисите от доклада за общите изисквания към работата на оперативно-тактическото разузнаване в съвременните условия, изнесен на военнотеоретична конференция.

В материала подробно са разгледани въпроси, отнасящи се до стратегията на НАТО за водене на ограничени войни, под което се разбира всички видове въоръжени конфликти, недостигащи мащабите на всеобща ядрена война. Специално внимание е отделено на възгледите на военнополитическото ръководство на САЩ и НАТО за характера и способите за водене на ограничени войни в Европа .

37. Справка относно перспективи за развитието на френските ядрени сили през периода 1977 – 1982 година, [Б. м.], 1 април 1977 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 00238, а.е. I, 1431, дело 45, т. 1, л. 36 – 39

В справката са изложени общите насоки за развитието и усъвършенстването на френските ядрени сили. Разгледани са перспективите за развитие на стратегическите и тактическите ядрени сили, независимо от организационното им подчинение за периода 1977 – 1982 година.

38. Справка относно перспективите за развитие на френските класически въоръжени сили през периода 1977 – 1982 година, [Б. м.], 11 април 1977 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 00238, а.е. I , 1431, дело 45, т. 1, л. 30 – 35

След като създава собствени ядрени сили, които ѝ осигуряват прилагането на доктрината за „разубеждаване на противника“, Франция насочва своите усилия за развитие на класическите си видове въоръжени сили. В справката е поместена таблица, съдържаща данни за приетия военен бюджет за периода 1977 – 1982 година.

39. Анотация – 3, на информационен бюлетин на тема: „Новости във френското въоръжение“, София, 2 юни 1977 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 00238, а.е. I , 1431, дело 45, т. 1, л. 1

В документа се посочва, че бюлетинът има закрит характер и е предназначен само за страни, които купуват френски оръжия и бойна техника. Тое е издаден през 1976 година и е получен от лице, което има достъп до подобни на линия на служебното си положение. Оригиналът е изпратен на Главно разузнавателно управление на ГЩ на Въоръжените сили на СССР.

40. Справка за отношенията на Франция към въпроса за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията в Европа, характер на обявеното извеждане на френските войски от територията на ГФР, [Б. м.], 17 юли 1977 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 00238, а.е. I, 1431, дело 45, т. 1, л. 25 – 29

В комюникето, подписано между СССР и Франция, по време на посещението на Брежнев в Париж, френската страна дала съгласието си да бъде проведена специална сесия на ООН по въпросите на разоръжаването, на която да се приемат „ефикасни механизми“ за уреждане на въпросите и да се проведе световна конференция по разоръжаването с участието и на Китай. Също така Франция била съгласна да промени позициите си по провеждането на конференцията в Женева, но при условие да участва като съпредседател наравно със СССР и САЩ.

41. Справка за изменения във френската военна доктрина, разработване на нови доктрини и стратегически концепции от военното ръководство, развитието на схващанията за употреба на ядреното оръжие, [Б. м.], 17 юли 1977 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 00238, а.е. I, 1431, дело 45, т. 1, л. 50 – 54

Основните насоки на военната политика, начертани от Дьо Гол, след обявяването на Франция извън военната организация на НАТО, при Ж. Помпиду и при Жискар д'Естен, са запазени. Както във военната политика, така и военната доктрина обаче са настъпили някои изменения. Официално е приета концепцията за предната отбрана, като основен противник и агресор се определят страните от Варшавския договор. Подчертава се, че Франция води независима политика, но с приетата концепция за „предна отбрана“ и новите схващания за колективна защита на Западна Европа от агресията на Варшавския договор тласкат страната още повече към Атлантическия пакт.

42. Писмо от началника на Разузнавателното управление на ГЩ на ННА на ГДР генерал-майор Грегори до началника на РУ на ГЩ на БНА генерал-лейтенант Зикулов, Берлин, 30 юни 1977 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 490, л. 77

Във връзка със съществуващия проблем в усвояването на чужди езици генерал Грегори отправя молба до генерал Зикулов да приеме офицер от Разузнавателното управление на ГЩ на Националната народна армия на ГДР, който да се запознае на място с българския опит в тази област.

43. Писмо-отговор от началника на Разузнавателното управление на ГЩ на БНА Зикулов до началника на Разузнавателното управление на Генералния щаб на Националната народна армия на ГДР Грегори, София, 12 август 1977 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 490, л. 79

Генерал Зикулов съобщава на своя германски колега, че ще бъде предоставена възможност на техен представител да се запознае с методите на българския научноизследователски институт по сугестология, както и с методите, които се използват в РУ на ГЩ на БНА за решаването на тази задача.

44. Извадки от решенията на 9-ото заседание на Комитета на министрите на отбраната, състояло се в София от 10 до 11 декември 1976 г. и мероприятията за изпълнението им, [Б. м.], 28 декември 1977 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 737, л. 36

Комитетът на министрите на отбраната смята за необходимо внимателно да се следят военноикономическите приготовления на страните от НАТО на западното и югозападното направление и възлага на генералните щабове на армиите на страните от Варшавския договор систематически и оперативно да си обменят информация за състоянието и развитието на въоръжените сили на страните от НАТО.

45. Справка за съвместната работа между разузнавателните управления на ГЩ – БНА и УНА на двустранна основа, [Б. м.], 2 януари 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 488, л. 69-70 (гръб)
В справката се отбелязва, че последната работна среща между представители на разузнавателните управления на двете страни се е състояла през 1974 г. На нея е подписана протоколна записка, в която се посочват конкретни мероприятия по оперативната дейност, информационната работа, войсковото разузнаване и т.н.
Двете страни са на единно мнение, че срещите на началниците на разузнавателните управления трябва да се провеждат на всеки 1 – 2 години.
За провеждането на поредната двустранна работна среща РУ – ГЩ на БНА е изпратило покана на унгарските си колеги още през юли 1975, а поканата е подновена през юли 1977, след което, по предложение на РУ – ГЩ на БНА, тя е отложена за по-късен период.

46. Писмо от началника на 2-ро управление на Генералния щаб на Унгарската народна армия Ференц Сюч до заместник-началника на Генералния щаб и началник на Разузнавателното управление на Генералния щаб на БНА генерал-лейтенант Зикулов, Будапеща, 6 март 1978 г. (на руски език)
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 491, л. 9
Генерал Сюч предава на генерал Зикулов информация, получена от американски и италиански военни аташета в Букурещ относно Съвместното съветско- румънско-българско учение, което ще се проведе от 10 до 20 март на територията на Румъния.

47. Текстът на изказването на зам.-началника на Генералния щаб на БНА и началник на РУ – ГЩ на Съвещанието на началниците на РУ – ГЩ на армиите на страните – участнички във Варшавския договор, от 16 до 21 октомври 1978 г. в София, [Б. м.], 31 август 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 488, л. 293-308
В изказването се прави оценка на изпълнението на задачите от Пражкото съвещание, състояло се през октомври 1977 година. Отбелязва се, че проведените през годината съвещания и работни срещи са способствали за по-успешното решаване на задачите по стратегическото разузнаване, информационната работа, радио- и радиотехническото разузнаване.

48. Докладна записка от зам.-началника на ГЩ на БНА и началник на РУ – ГЩ генерал-лейтенант Васил Савов Зикулов относно състоялото се в София Съвещание на началниците на военните разузнавания на страните – членки на Варшавския договор, и проведените двустранни разговори, София, 24 октомври 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 737, л. 114-118
Докладната записка е адресирана до зам.-министъра на народната отбрана и началник на ГЩ на БНА генерал-полковник Семерджиев. В нея са отразени най-важните моменти от работата на делегациите на РУ на ВС на СВД по време на Съвещанието в София. За първи път участие като наблюдател в него взема кубинска делегация. По време на двустранните разговори кубинците поставят въпроса, че от всички социалистически страни само РУ на БНА не са установили досега връзки и сътрудничество.
Делегацията на Румъния отново присъства само на пленарните заседания, изтъквайки особеностите на румънската политика.

49. Състояние на двустранното сътрудничество между разузнавателните управления на Българската народна армия и на Чехословашката народна армия, София, 29 март 1979 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 498, л. 28- 33, 33 (гръб)

В документа се посочва, че постигнатите резултати от сътрудничеството между двете разузнавания не са удовлетворителни, като се имат предвид новите, по-високи изисквания към военните разузнавания, поставени от Комитета на министрите на отбраната и Военния съвет на обединените въоръжени сили на страните – участнички във Варшавския договор.

50. Писмо от зам.-началника на ГЩ на БНА и началник на РУ – ГЩ генерал-лейтенант Зикулов до зам.-началника на ГЩ и началник на ГРУ – ГЩ на ВС на СССР армейски генерал Ивашутин, София, 12 февруари 1980 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 865, л. 2-4

По предложение на началника на Генералния щаб на БНА генерал Семерджиев, съгласувано с министъра на народната отбрана на НРБ и ЦК на БКП , в края на 1974 година е учредена длъжността Постоянен представител на Главното разузнавателно управление на Генералния щаб на Въоръжените сили на СССР при Разузнавателното управление на Генералния щаб на БНА. В резултат на това сътрудничеството между двете управления значително е разширено и практически обхваща всички области на разузнавателната работа. Генерал Зикулов смята за целесъобразно запазването на тази длъжност и в бъдеще и информира за това армейския генерал Ивашутин.

51. Състояние на двустранното сътрудничество между разузнавателните управления на генералните щабове на БНА и Полската войска, [Б. м.], 3 март 1980 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 710, л. 20-23, 23 (гръб), л. 24

В материала са разгледани въпроси, свързани с развитието на сътрудничеството между двете разузнавания по различните направления. Отбелязва се, че постигнатите резултати са удовлетворителни. Освен утвърдилите се вече форми на сътрудничество двете страни са готови да приемат и други форми и методи на съвместна работа, съответстващи на новите изисквания към военното разузнаване.

52. Докладна записка от зам.-началника на РУ на ГЩ и началник на отдел „Планиране“ полковник Камен Петров, София, 23 април 1980 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 710, л. 51-53

С докладната записка началникът на отдел „Планиране“ полк. Петров информира зам.-началника на ГЩ на БНА и началник на РУ – ГЩ генерал-лейтенант Васил Зикулов за проведените разговори между него и началника на Второ управление към щаба на Обединените въоръжени сили на държавите – участнички във Варшавския договор, генерал Проскурин.

По време на разговорите са били поставени въпроси, свързани с предстоящото фронтово Командно-щабно учение „Балкан-80“, ролята, мястото и взаимоотношенията на разузнавателните органи на ГЩ на БНА и главното командване на ТВД и Върховното главно командване на ОВС.

53. По допълнителни въпроси относно мястото, подчинеността и взаимоотношенията между разузнавателните органи, [Б. м.], 22 октомври 1980 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 710, л. 340-345

Във връзка с формирането на главни командвания на различните театри на военни действия с особена острота възниква въпросът за мястото, подчиненността и взаимоотношенията между разузнавателните органи на различните командни инстанции от коалиционните органи за управление на войските. Българското военно разузнаване предлага Главно разузнавателно управление на ГЩ на Въоръжените сили на СССР да излезе с принципни препоръки по отношение ешелонирането на КП РУ – ГЩ на военно време.

54. Доклад на началника на отдел РТ и МТО полк. инж. Нонев относно проведена работна среща на представителите на разузнавателните управления на генералните щабове на страните от Варшавския договор по автоматизация на информационните процеси, София, 25 септември 1980 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е 871, л. 1-4

На срещата за първи път е показана разработената от управлението фотографска информационно-търсеща система и е направена демонстрация на извеждането на документи за сухопътните войски на Гърция. Всички делегации проявяват желание да получат образците на документи и инструкциите за попълване на входните данни за сухопътните войски на Гърция и Турция за системата на български език.

55. Протоколна записка от двустранната работна среща между делегациите на РУ на ГЩ на БНА и Полската войска, състояла се във Варшава, в периода от 18 до 21 март 1980 г. , Варшава, 21 март 1981 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 737, л. 204-208

В съответствие с двустранния договор между военните разузнавания на БНА и Полската войска от 18 до 21 март 1980 г. във Варшава е проведена работна среща, на която е обсъдено състоянието на сътрудничеството между тях.

56. Справка относно сътрудничеството между Разузнавателното управление – ГЩ на БНА и Главно разузнавателно управление – ГЩ на ВС на СССР в областта на военното разузнаване и осигуряването на разузнавателните органи с технически средства, [Б. м.], 31 август 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 863, л. 179-190

В справката се отбелязва, че в съответствие с решенията на ЦК на БКП за всестранно сближаване със Съветския съюз, принципите на Варшавския договор и взаимните интереси деловото сътрудничество между военните разузнавания на НРБ и СССР се разширява както на многостранна, така и на двустранна основа.

57. Информация № 182 относно военните аташета и резидентурите под прикритие, [Б. м.], 2 юни 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 803, л. 83-87

В документа е поместена информация, изпратена от резидентурите в Париж, Варшава, Букурещ и Анкара относно промените във вътрешната и военната политика на съответните страни. Военният аташе в Полша съобщава, че независимият самоуправляващ се профсъюз „Солидарност“ продължава да разширява влиянието си в армията.

58. Информация № 50 относно защитни съоръжения за населението на основните страни от НАТО, София, 25 февруари 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 955, л. 23-26

Документът съдържа данни за начина, по който основните страни – членки на НАТО, са осигурили защитата на своето население в условията на съвременната война. В скандинавските страни масово се изграждат скривалища в скалите с повишена защитеност против ударната вълна на ядрения взрив. С изключение на САЩ, Дания и Норвегия, която е осигурила защитата на 40 % от своето население, в останалите страни от НАТО осигуреността на населението със защитни съоръжения е ниска – средно около 10 %.

59. По сътрудничеството с разузнавателните органи на съюзните армии в областта на оперативното и тактическото разузнаване, [Б. м.], 28 декември 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е 864, л. 156-157

Сътрудничеството с ГРУ – ГЩ – ВС на СССР през 1982 г. е осъществявано във връзка с организационното изграждане на разузнавателните органи на въздушното разузнаване в БНА. Съвместно със съветски специалисти за радио- и радиотехническото разузнаване е проведено разузнаване на учения на НАТО на Южноевропейския театър на военните действия „Дистант Дарм-82“ и „Дисплей Дитърминейшън-82“.

60. Информационно донесение от достоверен източник относно придобити разузнавателни сведения, [Б. м.], 9 февруари 1983 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1684, а. е. I, 1192, дело 246, т. 4, л. 1, 1 гръб

Сведенията се отнасят за решения, взети на заседание на испанското правителство, състояло се през декември 1982 година, заседанието в щаба на НАТО – януари 1983 г. и решения на Министерския съвет на Белгия по военни въпроси.

61. Сътрудничество в областта на радио- и радиотехническото разузнаване между РУ – ГЩ на БНА и РУ – ГЩ на УНА, [Б. м.], 10 март 1983 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 1279, л. 10-12

Отбелязва се, че сътрудничеството в областта на радио- и радиотехническото разузнаване между РУ – ГЩ на Българската народна армия и Унгарската народна армия се развива в продължение на 25 години. В резултат на съвместните усилия сега още по-успешно се определя местоположението на радиостанциите, обслужващи Обединените въоръжени сили на НАТО.

62. Информационно донесение относно пролетната сесия на Групата за ядрено планиране на НАТО, състояла се през месец март 1983 г. , [Б. м.], 13 април 1983 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1684, а.е. I, 1192, дело 246, т. 4, л. 11

Според достоверен източник САЩ можели да преминат към съкращаване на стратегическите ядрени оръжия едва след разполагането на нови модерни системи. Министрите на страните, на чиито територии се планира разполагането на ракетите със среден радиус на действие, са заявили , че за да се облекчи натискът на общественото мнение по този въпрос, е необходимо САЩ да направят известни стъпки.

63. Информационно донесение относно проектобюджета на Франция за периода 1984 г. , [Б. м.], 12 май 1983 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1684, а.е. I, 1192, дело 246, т. 4, л. 12

От достоверен източник е установено, че в проектобюджета на Франция са залегнали конкретни мероприятия по модернизиране на ядрените и конвенционални сили на страната. Предвиждало се и намаляване на броя на войниците от въоръжените сили с 36 хиляди души.

64. Доклад за резултатите от съвместната работна среща на специалисти от разузнавателните управления на Черноморския флот на СССР и разузнавателния отдел при щаба на Военноморския флот на НРБ (10 – 14 май 1983 г.), [Б. м.], 26 май 1983 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1169, л. 22-26

Срещата е проведена в съответствие с плановете на Обединените въоръжени сили на страните – членки на Варшавския договор, за обмяна на опит по въпросите на съвместната организация и водене на разузнаването и информационната дейност. Обсъдени са пътищата за повишаване ефективността на разузнаването по време на сбор-похода на Обединената ескадра, тренировката на ударните сили на съюзните флотове в Черно море, както и въпроси, свързани с военнополитическата обстановка на Югозападния театър на военните действия.

65. Информационно донесение относно плановете за развитието на въоръжените сили на НАТО, [Б. м.], 14 декември 1983 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 1684, а.е. I, 1192, дело 246, т. 4, л. 41, 41 гръб

На заседанието на Постоянния комитет за военно планиране, състояло се на 1 декември, под претекст за „засилващата се опасност“ от страна на Варшавския договор американският представител е подчертал особеното значение на нарастването на бойната мощ на конвенционалните сили на блока. Той изтъкнал някои недостатъци в методологията на щаба на НАТО за оценка на въоръжените сили на страните и предложил да се разработи нова методология. Представителят на Холандия е оценил, че планирането на въоръжените сили има както военнотехническо, така и политическо значение.

66. Протоколна записка от Съвещанието на началниците на разузнавателните управления на ГЩ на армиите на страните – членки на Варшавския договор, състояло се в София от 13 до 16 юни 1986 г., /, [Б. м.], 23 юни 1986 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 1358, л. 258-268

В документа са поместени решенията, взети на съвещанието и планираните съвместни мероприятия. Отбелязва се, че протоколната записка е съставена в шест екземпляра на руски език, по един за всяка делегация и подлежи на утвърждаване от началниците на ГЩ на армиите на страните – членки на Варшавския договор.

67. Информация за задачите и мероприятията на секциите за 1986 г. , [Б. м.], април 1986 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 1379, л. 220-225

В материала се посочва, че главните усилия на военните разузнавания на страните от Варшавския договор са насочени към решаването на определени задачи, свързани със своевременното разкриване на плановете и практическите мероприятия на военнополитическите ръководства на страните – членки на НАТО ,по подготовката на внезапно нападение и разпалване на война срещу държавите от Варшавския договор.

68. Текстът на изказването на началника на служба „Информация“ на съвещанието за отчитане изпълнението на информационните задачи от агентурния сектор през 1986 година, [Б. м.], 13 януари 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1550, а. е. I – 1551, дело 201 – А, ч. 1, л. 21 – 24 гръб

В изказването се посочва, че подобреното през 1986 година ръководство на информационната дейност от страна на добиващите отдели и взаимодействието им с отделите на служба „Информация“ са довели до положителни резултати при изпълнението на информационните задачи. Само в областта на военнотехническата информация са добити 440 материала с около сто хиляди страници.

69. Съображения относно дублирането на информацията, предоставяна на партийното, държавното и военното ръководство, [Б. м.], 27 април 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1550, а.е. I - 1551, дело 201 – А, част 2, л. 146 – 147
Във военното ръководство дублиране на информация се получава само при министъра на народната отбрана. РУ – ГЩ се ангажира да следи и да не допуска изпращането на дублираща се с тази на МВР и МВнР информация. За да се намали количеството на дублиращата се информация за партийното и държавно ръководство, се предлага при Т. Живков да има длъжностно лице, което да селекционира информацията и задържа дублиращата се.

70. Справка за изпратените до ЦК на БКП информационни материали от РУ-ГЩ, [Б. м.], 6 юли 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1550, а.е. I- 1551, дело 201 – А, част 2, л. 128, 128 гръб
Отбелязани са броят и заглавията на информационните материали, изпратени лично до Т. Живков, до Политбюро на ЦК на БКП и до отдел „Социална и национална сигурност“. Основните материали се отнасят до главния противник – САЩ и НАТО.

71. Справка за оценките на КРО – ФРГ относно дейността на разузнаването на социалистическите страни във ФРГ през 1986 година и мероприятията срещу тях [Б. м.], 1 юли 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, АОО – 0212 – 84 г. , л. 32 – 33 гр. , л. 34
В доклада на Федералната служба за защита на конституцията (ФСЗК) за 1986 година е констатирано, че разузнавателните служби на социалистическите страни извършват военен шпионаж срещу Бундесвера и разположените на територията на ФРГ военни сили на НАТО.

72. Анализ на агентурно-оперативната обстановка в Испания през 1987 г., [Б. м.], 22 октомври 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, АОО – 0308 – 87 г. , л. 3 – 13 (гръб)
В анализа се посочва, че агентурно-оперативната обстановка в Испания през 1987 година е променена, което е свързано с новите моменти във военнополитическата обстановка. По отношение на външната политика се наблюдава подчертан проамерикански курс на правителството на Фелипе Гонзалес.

73. Справка за агентурно-оперативната обстановка в Париж , [Б. м.], 3 април 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, АОО – 244 – 87 г. л. 7, л. 7 (гръб)
От началото на 1988 г. се забелязва активизиране на дейността на КРО. Предполага се, че това се дължи на взетото решение от министрите на вътрешните работи на страните – членки на НАТО, на заседанието им в Брюксел за засилване на контрола върху представителите на социалистическите страни. Завишен е контролът при посещения на делегации в научни институти, предприятия с гражданско и военно производство, авиационни компании и други.

74. Доклад на представителя на Министерството на народната отбрана на НРБ на 40-то заседание на Военния съвет на Обединените въоръжени сили по втория въпрос на дневния ред „Състояние и усъвършенстване на оперативното оборудване на териториите на европейските страни на Югозападния театър на военните действия, [Б. м.], 23 януари 1990 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1704, а.е. I – 20, дело 302, л. 1 – 5 гръб

В доклада се отбелязва, че независимо от намаляването на напрежението в отношенията между Варшавския договор и НАТО особено важно е воденето на непрекъснато разузнаване за измененията в инфраструктурата на територията на противника. Предложеният проект за препоръки на Военния съвет по въпроса за състоянието и усъвършенстването на оперативното оборудване на териториите на Югозападния театър на военни действия е напълно приет от делегацията на БНА.

II. Южноевропейският театър на военни действия и дейността на българското военно разузнаване. Шести американски флот, Турция и Гърция

75. Сводка № 11 относно получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НРБ, [Б. м.], 11 август 1961 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 73, л. 63 – 64

В подзаглавие „Агресивна доктрина“ в гръцки вестник е поместена статия, в която се казва, че Русия е заварила българската войска с каруци, с примитивно въоръжение и я е превърнала в машинизирана и бронирана армия, снабдена с мощна артилерия.

Подчертава се, че Гърция най-после е убедила американците да ѝ оказват по-голяма военна помощ, за да може още от първия момент на война с България да пренесе войната на наша територия.

По данни на РУМНО след посещението на американския генерал Сторк в Солун има раздвижване на гръцки военни части и съединения.

76. Сводка № 18 относно получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НРБ, [Б. м.], 21 август 1961 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 73, л. 47-48

На 17 август 1961 г. командващият сухопътните сили на НАТО в Югоизточна Европа генерал Сторк е бил приет от краля на Гърция. Предполага се, че посещението му е свързано с мероприятията, които се провеждат от страните – членки на НАТО, в това число и Гърция, във връзка с Берлинския въпрос.

В същия документ се посочва, че на 20 август въздушното пространство на НРБ е било нарушено от самолети, които според граничния наряд са били с американски отличителни знаци.

77. Сводка № 19 относно получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НРБ, [Б. м.], 24 август 1961 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 73, л. 44 - 46

В сводката е отразено изявлението на водача на демократическия център в гръцкия печат по повод речта на Хрушчов. В изявлението се казва, че гръцката нация е единна пред напълно неоправданите заплахи на ръководителя на Съветския съюз и че „няма народ, който да обича мира повече от гръцкия народ, отдал се на мирен труд и участващ в НАТО само заради своята отбрана”.

По данни на РУМНО се извършва пребазиране на кораби от гръцките военноморски сили, вероятно във връзка с предстоящи десантни учения на НАТО.

78. Сводка № 22 относно получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НРБ, [Б.м.], 30 август 1961 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 73, л. 38-39
По данни на I управление – ДС от САЩ в Турция е пристигнала специална група висши офицери. Било дадено нареждане да се работи с пълен капацитет за завършване на всички американски обекти в Турция и тези по линия на НАТО.
По данни на РУМНО учението „Шахмат", което се провежда в рамките на НАТО, ще започне на 1 септември и в него ще участват военни части от Турция и Гърция.

79. Сводка № 30 относно получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НРБ, [Б. м.], 15 септември 1961 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 73, л. 20-21
От РУМНО е установено, че учението „Шахмат" е част от серията учения на НАТО под наименование „Звезда". Предполага се, че основните сили на 6-и американски флот, които се намирали в централната част на Йонийско море, ще вземат участие в учението.
По данни, получени от Разузнавателния отдел на УГВ, на българо-гръцката граница са извършени провокации. На стълбата на наблюдателницата е намерен ръкописен надпис на гръцки език със съдържание: „Героичната земя, която днес се тъпче от българите, преди няколко години беше наше отечество... Да живее Гърция. Гърция никога няма да умре!".

80. Сводка № 37 относно получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НРБ, [Б. м.], 20 октомври 1961 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 73, л. 7
На 10 октомври от щаба на 11-пехотна дивизия в Кавала е изпратено окръжно до подчинените ѝ части и поделения. В него се казва ,че комунизмът показва пренебрежение пред цялото човечество, тъй като продължава опитите с атомно оръжие, а в същото време заявява, че желае да се прекратят тези опити.
В документа е поместена кратка информация за започналото подводно учение на НАТО в района на остров Малта.

81. Сводка № 40 относно получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НРБ, [Б. м.], 18 ноември 1961 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 73, л. 3 - 4
От Министерството на народната отбрана са получени данни, че в Гърция функционират три основни американски мисии, които контролират и направляват въоръжените сили, икономическия и политическия живот на страната.

82. Докладна записка от началника на Генералния щаб ген.-лейт. Атанас Семерджиев, София, 7 февруари 1964 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 983, л. 5-6
При смяната на стария с новия български военен аташе в Атина двамата са били приети от началника на ГЩ на гръцката армия ген.-лейт. Сакелариу. Той заявил, че командването на гръцката армия е обезпокоено от непрекъснатото повишаване на бойната готовност на българската армия. Гърците считали, че това е подготовка за една бъдеща война преди всичко против Гърция. Едва ли

можело да става въпрос за война между България и Югославия, а срещу Турция ще се бие преди всичко СССР.
Центърът прави своите изводи след анализ на съдържанието на разговора на генерал Сакелариу с българските военни аташета в Атина.

83. Оценка на изпълнението на информационните задачи от отдел IV за 1967 година, София, 28 декември 1967 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. I- 1536, л. 1-3, 3 (гръб)
На отдел IV са поставени задачи по следене измененията във военнополитическата обстановка, по оперативно-стратегическите планове и схващания на гръцкото командване, по бойните и мобилизационни възможности на страната. Придобити са ценни документални материали, но получените през годината информации на отдела не довеждат до цялостното решаване на всички задачи. Липсват данни, отразяващи военната политика на правителството и взаимоотношенията на Гърция с НАТО, политическата и психологическа подготовка на армията и страната за война.

84. Писмо от началника на Управление химически войски – МНО до началника на Разузнавателното управление, София, 26 септември 1968 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а. е. I – 1536, л. 31 – 32
С писмото началникът на Управление химически войски – МНО отправя молба до началника на Разузнавателното управление да нареди в плана за 1969 година да бъдат включени информационни задачи, свързани с използването на химическото и бактериологическо оръжие в гръцката и турската армия.

85. Оценка на изпълнението на информационните задачи от отдел V за 1968 г. , София, 28 ноември 1968 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. I- 1536, л. 74-89
От получените информационни материали през годината става ясно, че основното внимание на органите на отдела е било насочено към изпълнение на задачите по числения и боен състав, организацията, дислокацията и мобилизационните възможности на въоръжените сили. Военнополитическата информация обаче е имала общ характер и е взета предимно от печата. По икономическия потенциал на Турция от задграничните резидентури са постъпили само обобщени материали, също от официални източници.

86. Мнение за информацията, получена от разузнавателните управления на страните от Варшавския договор през 1968 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. I- 1536, л. 94-96, 96 (гръб), 97
От Главно разузнавателно управление на Съветските въоръжени сили са получени информационни материали, отнасящи се до НАТО и западните страни. В материала се посочват и конкретни информации, получени от военните разузнавания на останалите страни – членки на Варшавския договор.

87. Информационни задачи на ОПР – Варна през 1970 г., София, 3 ноември 1969 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а. е. I – 1537, л. 32 – 34 гръб
В документа се посочва, че е необходимо да се обърне особено внимание на въпросите, свързани с взаимоотношенията на Турция и Гърция със САЩ и НАТО, отношенията на техните политически и военни ръководства към мерките на САЩ и НАТО да укрепят своето влияние в тези страни, особено във военната област. Да се осветлят становищата на двете страни по разглежданите въпроси на съвещанията, сесиите и конференциите в различни органи на НАТО,

споразумения за военна помощ и отпускане на кредити за военни и други нужди от САЩ , както и двустранните споразумения с ГФР.

88. Писмо от първия заместник-министър на народната отбрана генерал Семерджиев до началника на Разузнавателното управление на Генералния щаб, София, 28 ноември 1969 г.а

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а. е. I – 1537, л. 52 – 64

В писмото са посочени задължителните информационни задачи, към решаването на които органите на Разузнавателното управление на Генералния щаб трябва да насочат своите усилия през 1970 година

89. Писмо от началника на РУ – ГЩ генерал-лейтенант Зикулов до министъра на вътрешните работи генерал-полковник Ангел Солаков, София, 1 декември 1969 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. I- 1537, л. 35-38

Началникът на РУ – ГЩ генерал-лейтенант Зикулов се обръща с молба към министъра на вътрешните работи чрез съответните органи на МВР да бъдат използвани български граждани, които пътуват и временно пребивават на територията на Турция и Гърция, за изясняване на някои въпроси, свързани с военните обекти на територията на двете страни и мобилизационната им система.

90. Справка за организационната структура на Генералния щаб на турската армия, Анкара, 10 август 1972 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, АОО – 031 –72, л. 43-49

След промените в йерархията на страната, извършени през 1971 г., нито един въпрос, свързан с политиката и управлението на страната, не се решава без вземане мнението на началника на ГЩ и командващите видовете въоръжени сили. Армията става независима от политическото ръководство и се ползва с голяма самостоятелност. Основните въпроси за връзките и отношението на армията към НАТО и другите съюзници се решават от Генералния щаб на армията.

91. Информационно донесение относно свързочния възел на щаба на НАТО в Измир, [Б. м.], 10 август 1972 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, АОО - 033 – 72, л. 36

В донесението се казва, че към щаба на НАТО в Измир функционира свързочен възел, обслужван от американски, гръцки и турски личен състав. Всяка група работи самостоятелно, има шифрово отделение и поддържа връзка със своето командване в страната.

92. Препис от информационно донесение относно американските мисии в Турция, [Б. м.], 2 ноември 1973 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, АОО – 034 – 72, л. 37-38

В преписа се посочват данни за някои американски и смесени турско-американски организации и тяхната дейност, осъществявана на територията на Турция.

93. Писмо от началник-щаба на Противовъздушната отбрана и Военновъздушните сили генерал Бабалов до началника на поделение 22870, [Б. м.], 3 февруари 1980 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 710, л. 112

Генерал Бабалов информира началника на поделението, че в изпълнение на указанията на министъра на отбраната, дадени на заседанието на Колегиума, относно съгласуване въпросите по възможностите за използване на силите и средствата на съветското въздушно разузнаване в интерес на българската страна

е необходимо да им бъдат предоставяни периодично конкретни данни за въоръжението в Гърция, Турция и 6-и американски флот.

94. Мероприятия по изпълнението на препоръките на 19-то заседание на Военния съвет на Обединените въоръжени сили, проведено от 23 до 26 април 1979 г. във Варшава, [Б. м.], 7 февруари 1980 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 710, л. 15-16

В съответствие с препоръките е предложено във Военнонаучното управление – МНО да се включи в плана за военнонаучна работа през периода 1981-1985 година провеждането на военнотеоретична конференция на тема: „Състояние и развитие на военните доктрини и стратегически възгледи на командването на НАТО и националните командвания на Гърция и Турция за подготовката и воденето на военни действия на Южноевропейския театър на военните действия през 80-те години и произтичащите изводи за БНА“.

95. Съображения по подобряване организацията и воденето на задграничното радиоразузнаване, [Б. м.], 23 април 1980 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 867, л. 23-25, 25 (гръб), л. 26

Посочват се причините за ниската ефективност на задграничното радиоразузнаване. От развърнатите пет радиоразузнавателни поста само тези в Солун и Истанбул добиват сравнително ценна информация. През март от посолството на НРБ в Анкара са разкрити шест радиорелейни линии, две от които обслужват Обединените въоръжени сили на НАТО в Европа и Въоръжените сили на САЩ на територията на Турция, които се явяват направления от свързочните системи „Ейс Хай“ и „486-L“.

96. Доклад на началника на Разузнавателно управление – 1 Ф по обстановката към 8.00 , 18. 6, [Б. м.], 28 май 1980 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23 , оп. 01288, а.е. 749, л. 281 -284

В материала става въпрос за вероятен сценарий за водене на бойни действия на „южните“ военни сили на НАТО, разположени на Южноевропейския театър на военни действия. Участие в тях вземат ядрената, сухопътната, авиационната и военноморската групировка на противника.

97. Информация № 21 по обстановката в Турция, София, 21 януари 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 787, л. 1- 6

В документа се посочва, че военният режим в Турция подкрепя усилията на САЩ да не се допусне разпространяване на антиимпериалистическото влияние на революциите в Афганистан и Иран в Близкия и Средния изток чрез създаване на т.нар „Заградителен пояс“ от страните с реакционни режими. Едновременно с това се разширяват връзките на Турция с арабските и мюсюлманските страни с прозападна ориентация. Смята се, че тези контакти допринасят за реализирането на военнополитическите и стратегически замисли на САЩ за разширяване на влиянието им в този район.

98. Информация по вътрешнокипърските преговори, София, 6 януари 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 1 – 3

На състоялите си в Ню Йорк разговори между генералния секретар на ООН Валдхайм, министъра на външните работи на Кипърската република Роландис и министъра на външните работи на Турско-кипърската федерирана държава Атакол е бил обсъждан планът на Валдхайм за поетапно решаване на кипърския проблем. В резултат на натиска, оказан от САЩ върху Турция, и личната

намеса на финансовия магнат Рокфелер разговорите приключили при по-голямо разбирателство.

99. Информация № 39 по преговорите за двустранно военно сътрудничество между САЩ и Гърция, София, 3 февруари 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 16-18

В документа се посочват различните становища на САЩ и Гърция, изразени в хода на преговорите между двете страни за подписване на нова двустранна спогодба за военно и икономическо сътрудничество, както и за статута на американските бази на гръцка територия. Гърция настоява да ѝ бъде предоставено правото на пълен контрол върху дейността в базите и се обявява против използването им извън т.нар. зона за отговорност на НАТО. Предполага се обаче, че под натиска на САЩ гръцкото правителство ще направи редица отстъпки от сегашните си позиции.

100. Информация № 67 относно отзиви в Гърция и Турция по плановете на САЩ за производство и разполагане в Европа на неутронни боеприпаси, София, 23 февруари 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 29 - 30

Намеренията на администрацията на Рейгън да възобнови изпълнението на програмите за производство на неутронни боеприпаси и тяхното разполагане в Европа с цел да бъде възстановено „равновесието на силите“ между Изтока и Запада, предизвикали остра реакция сред обществеността в Гърция и Турция. В намеренията на САЩ те виждат нова заплаха за националните си интереси и сигурност.

101. Информация № 70 – Донесение на военния аташе при посолството на НРБ в Атина, София, 24 февруари 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 31-32

В град Драма отряд от 558-а артилерийско-техническа група на САЩ , без знанието на гръцките власти, провежда занятие по отработване на въпроси по действия в населено място в условията на употреба на ядрено и химическо оръжие. Всички опозиционни политически партии окачествяват действията на американските военнослужещи като нарушаване на националния суверинитет на страната и опровергават твърденията на министъра на националната отбрана на Гърция Авероф, че американските бази се намират под гръцки контрол.

102. Информация № 79 относно посещението на делегация на Комисията по отбраната при Асамблеята на Западноевропейския съюз, София, 3 март 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 787, л. 13-14

Посещението на делегацията на Комисията по отбрана е имало за цел да се изучи ролята на Турция и НАТО в отбраната на Западна Европа. Зачестилите посещения в Турция на делегации и политически дейци от различни западноевропейски държави и политически организации показвали намеренията на военния режим да не допусне политическа изолация на страната.

103. Информация № 92 по хода на гръцко-американските преговори, София, 10 март 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 35-36

На състоялото се на 6 март пленарно заседание на двете делегации гръцката страна е връчила писмени изложения на своите становища по обема на военна-

та помощ от САЩ. Гаранциите от страна на САЩ за запазване равновесието на силите в Егейско море и неприкосновеността на източните граници на Гърция. Очаквало се спорните проблеми да бъдат решени чрез отстъпки от гръцка страна за сметка на получаване на максимални икономически и военни изгоди.

104. Информация № 100 – Донесение от разузнавач под прикритие – Никозия относно предстоящо прекъсване на вътрешнокипърските преговори, София, 19 март 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 37-38

Освен нежеланието на турско-кипърската страна да представи конкретни предложения по спорния териториален въпрос за прекъсване на преговорите влияние оказват и западните страни, с оглед упражняване на натиск върху Гърция, Турция и Кипър, да приемат изработения от САЩ, Канада и Англия план за разрешаване на кипърския въпрос.

105. Информация № 132 относно техническа инспекция на ядреното въоръжение на 2-ра батарея, дислоцирана в Атина, София, 24 април 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 39

След извършена техническа инспекция на ядреното въоръжение на 2-ра батарея от зенитноракетните подразделения ЗУРС „Найк“, дислоцирана в Атина, на батареята е присвоен статут „ядрено квалифицирана“, което ще бъде в сила до август 1982 г.

106. Информация № 150 по преговорите на Мицотакис с Хейг и Тюркмен, София, 11 май 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 45-47

Според постъпили данни САЩ са приели искането на Гърция да се назначат гръцки командири на базите, но без да уточняват техните правомощия. По въпроса за т.нар. гарантиране на източните граници на Гърция те предложили в спогодбата за военно и икономическо сътрудничество да бъде записано, че „САЩ ще се противопоставят на използването на военна сила в отношенията между Гърция и Турция“.

107. Информация № 165 относно срещата на Караманлис с Папандреу, София, 20 май 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 48-50

На срещата си с президента на Гърция Караманлис лидерът на ПАСОК Папандреу го информира за посещението си в НРБ и СР Румъния и му връчва посланията от Т. Живков и от Чаушеску. Караманлис изразил безпокойството на ръководството на въоръжените сили от развитието на обстановката в Егейско море и нарастващите претенции на Турция. Във връзка с това военното командване било взело решение за усилване на отбраната в Егейско море, изграждане на две нови летища, създаване на възможност за изнасяне на войски от райони на границите с Югославия и България в райони, граничещи с Турция. За тези решения гръцкото военно командване не било информирало ръководството на НАТО.

108. Информация № 183 – Военновъздушното училище „Икарион“ на ВВС на Гърция, София, 4 юни 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 55-58

В документа се дава подробна информация за ВВУ „Икарион“, което подготвя кадри за нуждите на гръцките военновъздушни сили. Посочени са условията за

кандидатстване, срокът на обучението, видовете специалности, методиката на преподаване и данни за материално-техническата база.

109. Информация № 198 относно Конференция по турско-американските отношения в Анкара, София, 19 юни 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 787, л. 29- 30
Конференцията е организирана от Центъра за стратегически изследвания към университета в Джорджтаун, САЩ, и института за външна политика на Турция. В нея участие вземат и представители на Генералния щаб на турската армия. Изнесени са доклади по така наречената съветска опасност и съветска експанзия в района на Близкия изток и Персийския залив. Особено внимание е отделено на ролята на „силите за бързо реагиране на САЩ“, а така също и на турската армия като „въздържащ фактор“ в този регион.

110. Информация № 200 по обстановката в Кипър, София, 24 юни 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 74-76
В документа са отразени възгледите на различни партии в Кипър относно начина, по който да бъде решен кипърският проблем. Според някои източници гръцкото правителство щяло да окаже натиск за приемането на инициативите на западните страни за упражняването на натиск върху гръцко-кипърската страна за конституционни и териториални отстъпки, като целта на тези страни, както и на САЩ е разрешаване на кипърския въпрос в интерес на укрепването на Югоизточното крило на НАТО и изолиране на СССР и другите страни при неговото решаване.

111. Информация № 211 относно отношението на Папандреу към преговорите за използване на водите на р. Места, София, 1 февруари 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 88-89
Лидерът на Всегръцкото социалистическо движение ПАСОК Папандреу обвинил гръцкото правителство за това, че било готово до подпише неизгодна за Гърция спогодба с НР България за съвместно използване водите на р. Места. Той заявил, че „Гърция не е вилает на никого, за да раздава летища на едни и вода на други“. Според някои източници Папандреу искал да покаже както на общественото мнение в Гърция, така и на Запада, че той е против всякакви отстъпки от националните интереси, независимо на кого се правят.

112. Информация № 217 по Кипърския проблем, София, 3 юли 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 94-95
За решаването на Кипърския проблем в интерес на САЩ Реджинълд Бартълъмю от Държавния департамент на САЩ е натоварен да движи и координира от името на американското правителство всички въпроси, възникващи при разглеждането на положението в Кипър, както в рамките на ООН, така и при разговори със съюзниците на САЩ. Гърция и Турция приемат тази роля на Бартълъмю.

113. Информация № 247 относно обстановката в Кипър , София, 23 юли 1981 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 121-123
Във връзка с годишнината от преврата в Кипър през юли 1974 г. в Никозия се провежда митинг на кипърските гърци. Президентът на Кипър Киприану подчертава необходимостта от предприемане на стъпки за организирането на Международна конференция по Кипър. Участниците в митинга се обявяват против политиката на „свършените факти“, против САЩ и НАТО. На

същата дата в турския сектор на Кипър се провежда тържество по случай годишнината от „освобождението на турско-кипърската общност“. Изразените твърди позиции от ръководителите на кипърските турци и кипърските гърци поставят в безизходица вътрешнокипърските преговори.

114. Информация № 249 относно доставка на самолети и разузнавателна апаратура за ВВС на Турция, София, 27 юли 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 749, л. 37-39

Съобщава се, че в изпълнение на сключеното в началото на май споразумение за доставка на 15 самолета F-4 E , на летище Есхишехир са пристигнали първите 5 самолета. Така турските ВВС ще разполагат с общо 90 самолета F-4E, в това число 8 разузнавателни. По достоверни данни турското военно ръководство проучва възможностите за закупуване от Холандия на системата за въздушно фоторазузнаване „Орфей“.

115. Информация № 258 относно научно изследване за създаване на подвижна ракетна бригада на САЩ за усилване на сухопътните войски на Турция, София, 4 август 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 749, л. 42-45

По заявка на Управлението за ядрена отбрана при Министерството на отбраната на САЩ фирмата РАНД е извършила научно изследване за необходимото усилване на турските сухопътни войски, предназначени за отбрана на Източна Тракия и Проливната зона. Разработеният „тракийски сценарий“ на изследването предвиждал наличието на крупни съветски формирования в Източна Тракия. Най-ефикасно организационно формирование за тяхното поразяване била подвижна ракетна бригада.

116. Информация № 333 относно решение на Националния съвет за сигурност на Турция за посещение на армейски генерал Еврен в НР България, София, 8 октомври 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 749, л. 61-62

Българският посланик в Анкара е бил уведомен от турското Министерство на външните работи, че президентът на Република Турция и началник на ГЩ на турските въоръжени сили армейският генерал Кенан Еврен планира в началото на следващата година да направи официално посещение в България, Югославия и Румъния. Според някои източници посещението е свързано със стремежа на военното ръководство да провежда по-самостоятелна политика със съседните балкански страни. Това налагали интересите на Турция и тя нямало да се съобразява напълно с натиска от страна на САЩ и НАТО за ограничаване на връзките с тези държави.

117. Информация № 352: Нови предложения на генералния секретар на ООН Валдхайм за решаване на кипърския проблем, София, 23 октомври 1981 година

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 174 - 176

Според постъпилите сведения специалният представител на генералния секретар на ООН в Кипър Хуго Гоби е предложил на гръцко-кипърската страна „новите идеи“ на К. Валдхайм по кипърския въпрос, които обхващат териториалния и конституционния аспект на проблема.

118. Информация № 362 относно взаимоотношенията между Гърция и Турция, София, 29 октомври 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 749, л. 63-64

Създалото се напрежение в отношенията между Турция и Гърция след образуването на новото гръцко правителство на Папандреу се пренася и във въоръжените им сили. Във връзка с това турското командване взема мерки за засилване на разузнаването и контрола на въздушното пространство на Егейско море.

119. Информация № 393 по турско-американските отношения, София, 2 ноември 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 787, л. 69-70

В документа се посочва, че администрацията на Рейгън отделя голямо внимание на Турция, тъй като тази страна има важно значение за укрепването на Южния фланг на НАТО и провеждането на американската политика в Близкия и Средния изток. Във връзка с това са планирани посещения на министъра на отбраната на САЩ Уайнбъргър и на държавния секретар Хейг в Турция, по време на които да се обсъдят въпросите за военното сътрудничество и размера на помощта от САЩ за Турция за 1982 и 1983 година.

120. Информация № 377 относно взаимоотношенията между Турция и Гърция, София, 13 ноември 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 787, л. 67-68

По оценка на дипломатически представители в Анкара турското военнополитическо ръководство е обезпокоено от повишения интерес на гръцките военни представители в Анкара към състоянието на бойната готовност и бойните възможности на турските въоръжени сили, дислоцирани в Източна Тракия и Западен Анадол. Според някои сведения турското командване е взело мерки за засилване на разузнаването за следене дейността на гръцките въоръжени сили и особено на военните им мероприятия на остров Кипър.

121. Информация № 379 по взаимоотношенията между Турция и ФРГ, София, 17 ноември 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 787, л. 65-66

По оценка на близки до правителството в Бон политически среди посещението на министъра на външните работи на ФРГ Геншер в Турция завършва без конкретни резултати. Въпреки това можело да се очаква, че ФРГ няма да спре планираната за 1981 г. военна помощ за Турция. Според други източници, срещите на Геншер с Еджевит и Демирел имат за цел да покажат на турското военно ръководство, че западноевропейските страни няма да приемат запазването на военния режим в Турция за дълго време.

122. Информация по гръцко-турските отношения, [Б. м.], 1 декември 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 788, л. 191-192

В документа се казва, че на предстоящата декемврийска сесия на висшите органи на НАТО министър-председателят на Гърция Папандреу щял да поддържа становището, че основната заплаха за Гърция идвала от Турция, а не от „север“ (от НР България). Поради това се очаквало той да поиска НАТО официално да даде гаранции за нейните източни граници. Според турски представители генералният секретар на НАТО Лунс заявил, че във висшите органи на блока изявленията на Папандреу се посрещали с неприязън.

123. Информация № 400 относно посещението на министъра на отбраната на САЩ в Турция, София, 8 декември 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 787, л. 71-74

Според постъпилите сведения по време на разговорите между Уайнбъргър и турските ръководители е обсъдено положението на Южния фланг на НАТО след идването на власт в Гърция на Папандреу. Разгледани са и въпроси, свързани с турско-американското военно сътрудничество, проблемите за разширяване на т.нар. „зона за отговорност“ на блока и ангажиментите на страните членки за разполагането на ракети със среден радиус на действие в Европа.

124. Информация № 419 по военната помощ от САЩ за Гърция и Турция, София, 17 декември 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 787, л. 78-79

Отпуснатата военна помощ за двете страни е в съотношение 7:10. Това показва, че САЩ фактически са приели едно от условията, поставени от гръцкия министър-председател Папандреу за оставането на Гърция във военната организация на НАТО.

125. Информация № 5 относно отложеното посещение на президента на Турция армейския генерал Еврен в България, София, 8 януари 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 955, л. 1-2

По данни на дипломатическите среди в Анкара посещението на президента на Турция в България е отложено по политически причини. Турското ръководство считало, че посещението на Еврен можело да предизвика усложняване на отношенията на Турция със западноевропейските страни и САЩ и ограничаване на очакваната от тях военна и икономическа помощ.

126. Информация № 16 относно военния бюджет на Турция за финансовата 1982 г., София, 26 януари 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, 23, оп. 01288, а.е. 955, л. 3-4

Консултативното събрание на Турция е приело проект на военния бюджет за финансовата 1982 г., който в сравнение с предходната година е увеличен с 13,46 %. Министърът на националната отбрана Баюлкен изтъкнал, че Турция имала важно стратегическо значение в системата на НАТО, което се дължало на нейното геополитическо положение в света. Във връзка с това тя поддържала 600-хилядна армия, което се отразявало тежко на икономиката на страната и Турция се нуждаела от по-голяма военна помощ от своите съюзници.

127. Информация № 26 относно политиката на Турция към социалистическите страни, София, 3 февруари 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 955, л. 12-13

След отлагането на посещението на президента на Турция армейския генерал Еврен в България турският министър на външните работи Тюркмен също отлага визитата си в нашата страна. Като причина за това се изтъква голямата му заетост. Подобен отговор Тюркмен дава и на съветския посланик по повод официалната покана да посети Съветския съюз. В документа се посочва, че посланикът на САЩ в Анкара настоял за отменяне на посещенията на Еврен и Тюркмен, тъй като те били в пълен разрез с политиката на САЩ към страните от социалистическата общност след събитията в Полша.

128. Информация № 45 относно посещението на Джон Тауър в Турция, София, 19 февруари 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 955, л. 16-18

По време на посещението си в Турция председателят на Комисията по въоръ-

жените сили към американския сенат Джон Тауър посочил, че противоречията между Турция и Гърция се явявали пречка за постигането на единодействие на страните – членки на НАТО, срещу съветската заплаха и настоял да бъдат подновени контактите между двете страни с цел урегулирането на спорните им проблеми и заздравяването на Южното крило на НАТО.

129. Оценка на процесите, протичащи в Гърция и Турция, насочени към по-нататъшното им обвързване към НАТО, [Б. м.] , 2 март 1982 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, инв. № 10 - 145, л. 1-26
В документа са разгледани подробно въпроси относно положението на Гърция и Турция в НАТО, военните приготовления на двете страни и силите и средствата на НАТО за действие на Балканското стратегическо направление.

130. Информация № 171 по военноикономическата помощ за Турция от страните – членки на НАТО за 1981-1982 г. , София, 8 юни 1982 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 955, л. 47-49
През 1982 година САЩ увеличават два пъти военната помощ за Турция, като за първи път през последните 5 години ѝ отпускат безвъзмездно 57 млн. долара. Независимо от всички усилия на администрацията на Рейгън обаче повечето от западноевропейските държави отказват да увеличат кредитите за Турция по линия на НАТО. От западноевропейските държави най-тясно е военното сътрудничество на Турция с ФРГ, която предвиждала да ѝ отпусне, както и през предишните години, 60 млн. долара безвъзмездна военна помощ.

131. Информация № 269 относно посещение в Турция на парламентарна делегация на т.нар. Турска федерирана държава в Кипър, София, 20 август 1982 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 955, л. 67-68
Делегацията на Турската федерирана държава в Кипър (ТФДК) е приета от държавния глава и началник на ГЩ на турските въоръжени сили армейски генерал Кенан Еврен, който одобрил търсенето на пътища за разрешаване на кипърския проблем чрез преговори между кипърските турци и кипърските гърци. На срещата на парламентаристите с Министерския съвет било отбелязано, че евентуалното разширяване на териториалните води на гръцки острови в Егейско море, намиращи се в близост до крайбрежието на Турция, от 3 на 6 мили, неизбежно щяло да доведе до война между двете страни.

132. Оценка на сведенията от оригинален документ вх. № I – 0073/ 7 януари 1983 г. [Б. м.], 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1528, а.е. I – 1240, дело 245, т. 1, част 1, л. 56-57, 57 (гръб), л. 58
Документът представлява обобщен доклад на гръцкото военно ръководство до ръководните органи на НАТО за състоянието на гръцките въоръжени сили и инфраструктурата на територията на страната към средата на 1982 г. и перспективите за развитието им до 1987 г. Посочва се, че няма съществени различия между националните планове и общия план на НАТО и Гърция полага усилия за тяхното изпълнение. Поради недостатъчни финансови възможности обаче тя не е в състояние без помощ от НАТО да осъществи голяма част от мероприятията по дългосрочната програма на блока за периода 1983–1988 г.

133. Справка относно някои схващания на турското военно командване по секретността, опазване на тайната и шифъра и използване на свръзката в мирно и военно време, [Б. м.], 16 март 1984 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – АОО – 04 – 84, л. 1-7

В документа са поместени данни, добити от радиограми, които изясняват някои схващания на турското командване по обезпечаване на националната сигурност, опазване на тайната и шифъра, както и използването на системите за управление и свръзка.

134. Доклад за резултатите от проведената работна среща за обмяна на опит между представители на Разузнавателното управление на Черноморския флот на СССР и РО – Щаб на Военноморския флот на НРБ (22-25 април 1986 г.), [Б. м.], 16 май 1986 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 1359, л. 124-128

На срещата са обсъдени въпроси относно организацията и воденето на съвместно разузнаване на театъра на военните действия, с особено внимание на плаванията на отряда бойни кораби на САЩ в Черно море. Обсъдена е възможността за изпълнение на команди по радиопеленгуването на обекти на 6-и флот на САЩ в централната част на Средиземно море от радиопеленгаторната група на отдела за радиотехническо разузнаване на Военноморския флот на НРБ, в интерес на Черноморския флот на СССР. Въпросът е поставен от съветска страна поради голямото значение за тях на пеленгите от този пункт за авионосците на 6-и флот на САЩ при движението им в Централната част на Средиземно море.

III. УЧЕНИЯ НА ОБЕДИНЕНИТЕ ВЪОРЪЖЕНИ СИЛИ НА НАТО И ВАРШАВСКИЯ ПАКТ

135. Сводка № 29 относно получени данни и сигнали за подготвени и проведени действия в Гърция и Турция, насочени срещу Народна република България, [Б. м.], 13 септември 1961 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 73, л. 22 – 24

Според данните, получени от РУМНО, в системата от учения на НАТО в Европа са включени две нови учения под наименованието „Червената лисица“ и „Реджекс“, които, подобно на учението „Шахмат“, ще бъдат ръководени от командването на НАТО в Южна Европа. Предвиждало се участие в тях да вземат сухопътните, военновъздушните и военноморските сили на НАТО в Южна и Югоизточна Европа и силите на 6-и американски флот.

136. Сводка № 41 относно получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НРБ, [Б. м.], 1 декември 1961 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а.е. 73, л. 2

В сводката се съобщава, че турският военноморски флот от база Гьолджук, съвместно с единици от Шести американски флот, щели да проведат маневри във водите на Черно море. Главно внимание щяло да се обърне върху турските военноморски съдове, снабдени с ракетно оръжие. Атомното оръжие на турска територия, намиращо се в базите на НАТО, било под пълен контрол на американците.

137. Общи сведения за оперативно-стратегическото учение „Фалекс”, [Б. м.], 19 ноември 1964 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, кн. инв. № 23, л. 5-31

В документа се посочват данни за учението „Фалекс-64“ на Южноевропейския театър на военните действия. Учението включва територите на Италия, Турция, Гърция, централната и източната част на Средиземно море, Проливната зона и Черно море. Участие в него вземат щабовете на НАТО от всички степени.

Във връзка с кризата в Кипър въоръжените сили на Турция и Гърция напускат учението преди неговия край.

138. Списък на въпросите по въоръжените сили на капиталистическите страни, подлежащи за изясняване през 1969 година, [Б. м.], 25 ноември 1968 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 00391, а. е. I – 1547, л. 46 - 58

В списъка са включени въпроси относно обединените въоръжени сили на НАТО, военнополитическото сътрудничество между САЩ и централноевропейските държави – ФРГ, Франция и Великобритания, както и въпроси, отнасящи се до военното сътрудничество между САЩ и страните от Южния фланг на НАТО – Турция, Гърция и Италия.

139. Доклад относно проведената от 5 до 8 февруари 1979 г. в Прага работна среща на представителите на разузнавателните управления на ГЩ на страните-участнички във Варшавския договор, София, 22 февруари 1979 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е. 498, л. 1- 3

На срещата присъстват представители на информационните служби и специалисти от радио- и радиотехническото разузнаване на ВС на всички страни – членки на Варшавския договор, с изключение на Румъния. Обменени са данни и са съгласувани въпросите по координиране на усилията на разузнаванията за предстоящото стратегическо Командно-щабно учение на Обединените въоръжени сили на НАТО „Уинтекс/Симекс-79“. Представителят на Разузнавателното управление на Националната народна армия на ГДР прави предложение на следващите работни срещи да бъдат изнасяни и обсъждани доклади на теми, свързани с оперативната и бойна подготовка на Обединените въоръжени сили на НАТО и привеждането им от мирно във военно положение. Заместник-началникът на Разузнавателното управление на Генералния щаб на Чехословашката народна армия О. Франк поема задължението да информира за това началниците на разузнавателните управления на поредното съвещание през 1979 г. в Будапеща.

140. Очаквана организация на системите за връзка и управление при ОВС на НАТО в Европа по време на стратегическото Командно-щабно учение „Уинтекс-81“, [Б. м.], 14 януари 1981 г. (на руски език)

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а.е 868, л. 87- 89

Според информацията, поместена в документа, една от основните цели на стратегическото Командно-щабно учение на Обединените въоръжени сили на НАТО в Европа „Уинтекс-81“ ще бъде проверката и оценката на възможностите на системите за управление и свръзка за бързо и скрито привеждане на въоръжените сили от мирно към военно положение. С цел по-пълно изясняване на въпроси, свързани с тази система, се предлага да се осъществи обмен на данни по линия на информационните центрове.

141. Информация № 66 относно участие на Гърция в учения на НАТО и в комплексни национални учения, София, 17 март 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 956, л. 33-35

В документа е поместена информация за заплануваните за 1982 г. и 1983 г. учения на ОВС на НАТО в Европа, на ОВС и Обединените ВМС на блока на Южноевропейския театър на военните действия, съвместни учения с ВМС на Франция и Италия, в които военноморските сили на Гърция ще вземат участие. Посочват се данни и за комплексни учения на гръцките въоръжени сили.

142. Справка относно подготовката на ВС на Турция за участие в „Уинтекс Симекс-83“, [Б. м.], 8 февруари 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – МФ 1464, а.е. I – 1247, дело 256, ч. 1, л. 1, 1 (гръб), 2
В справката се посочват данни за началото, продължителността, хода на учението Уинтекс Симекс-83” и неговия замисъл. Въз основа на тези данни се прави изводът, че в основата на замисъла на учението е заложена концепцията на НАТО за изолиране на СССР и страните от Варшавския договор от петролните находища в Близкия и Средния изток.

143. Справка относно Стратегическото командно-щабно учение на ОВС на НАТО „Уинтекс Симекс-83“, [Б. м.], 18 март 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1464, а.е. I – 1247, дело 256, ч. 1, л. 3-7, 7 (гръб)
В документа се отбелязва, че ученията от типа „ УИНТЕКС СИМЕКС” се провеждат всяка нечетна година с участие на командванията и щабове от НАТО и националните въоръжени сили, както и редица министерства и ведомства, имащи пряко отношение към осигуряване на въоръжените сили по време на война. Посочени са целта и районът на учението, участващите сили и средства, отработвани въпроси и ръководство на учението.

144. Справка относно организация на зенитното прикритие на Истанбул и пролива Босфор от силите и средствата на I 5 РБ, [Б. м.], 14 април 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1464, а. е. I – 1247, дело 256, ч. 1, л. 19 – 22 гръб
В документа се подчертава, че поради изключително важното в стратегическо отношение място на Истанбул и Проливната зона Командването на Турските въоръжени сили отделя голямо внимание на въпроса за охраната и отбраната на този район в условията на съвременната война. То счита осигуряването на зенитното прикритие на Истанбул и Босфора като една от най- важните задачи при организиране на отбранителната операция на Истанбулското направление.

145. Справка за провеждане на курсове за усъвършенстване на личния състав от ТВВС в страната и чужбина през 1983 година, [Б. м.], 14 април 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1464, а. е. I – 1247, дело 256, ч. 1, л. 23 – 25 (гръб)
От прихванатите радиограми е установено, че провеждането на курсове за личния състав от Военновъздушните сили става по план, разработен от Командването на ВВС и утвърден от Генералния щаб. Освен в страната курсове за офицери и сержанти се организират и в чужбина (САЩ и ФРГ). На два етапа се провеждат курсове по проект на НАТО за използване на самолети AWACS.

146. Анализ за дейността на органите за Р и РТР – БНА при разузнаването на есенните учения на ОВС на НАТО „Отъм Фордж-83“, [Б. м.], 6 декември 1983 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1189, л. 105-117

Според информацията, поместена в документа, учениятa „Отъм Фордж-83“ са част от мероприятията, които провежда НАТО по изостряне на международната обстановка с цел постигане на военно превъзходство над държавите от Варшавския договор. На Южноевропейския театър на военни действия като част от тези учения са проведени национални такива в рамките на Обединените въоръжени сили на НАТО. По време на учениятa отделът за радио- и радиотехническо разузнаване в БНА отблизо следи дейността на поделенията, обобщава и анализира добитите данни, изготвя подробна оперативна справка, която предава на служба „Информация“.

147. Справка за хода на подготовката на учението на ОВС на НАТО на ЮЕТВД „Дисплей дитърминейшън-84“, [Б. м.], 24 август 1984 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1189, л. 231-236

Отбелязват се подробни данни за подготовката на учението. За първи път постъпват сведения за някои разногласия между САЩ и Турция при подготовката на учението. Влияние върху нея оказват и съществуващите противоречия между Гърция и Турция, свързани с включването на остров Лимнос в плана на учението, поради което Гърция официално се отказва от участие в него.

148. Задачи на разузнавателните органи по добиването на информация за серията учения на Обединените въоръжени сили на НАТО „Отъм Фордж-84“, [Б. м.], 13 юни 1984 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а.е. 1189, л. 217-223

В документа се посочва последователността на действията на щабовете и войските по време на серията есенни учения на обединените и националните въоръжени сили на страните – членки на НАТО.

В рамките на „Отъм Фордж-84“ на Южноевропейския театър на военни действия е планирано да се проведат учения на Обединените въоръжени сили на НАТО „Дисплей дитърминейшън-84“, учения на Подвижните сили на НАТО, предназначени за усилване на групировката на блока в този регион, както и крупни национални учения на въоръжените сили на Италия, Гърция и Турция.

149. Справка относно: Плановото учение на ОВС на НАТО на ЮЕТВД „Дистант Хамър-85“, [Б. м.], 30 май 1985 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1464, а.е. I – 1247, дело 256, ч. 2, л. 121-123, 123 (гръб), 124

Основна цел на учението е демонстриране готовността и възможностите на НАТО за усилване на ВС на Турция със сили и средства на блока и Силите за бързо реагиране на САЩ. Един от основните въпроси, залегнали в плановете за подготовката и провеждане на учението, е предотвратяване изтичането на информация и осигуряване скритото управление на войските.

150. Справка относно: Учението на ВМС на Турция „Денис Курду-2/ 85“, [Б. м.], 27 юни 1985 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1464, а.е. I – 1247, дело 256, ч. 2, л. 149-151 (с гръб)

В справката са поместени сведения за проведеното в акваторията на Мраморно, Егейско и Средиземно море учение на ВМС на Турция. Според получените данни целта на учението е била практическа проверка на плановете на КВМС на Турция за привеждането на щабовете и войските от мирно на военно положение.

151. Справка за учението на ОВС на НАТО „Актив ейдж-I / 85“, [Б. м.], 28 юни 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1464, а.е. I – 1247, дело 256, ч. 2, л. 152, 152 гръб, 153
Според анализа на информацията, получена от военното разузнаване, целта на учението е била практическата проверка на системата за оповестяване и привеждане на щабовете и войските от ОВС на НАТО от мирно на военно положение за отразяване на внезапна агресия на страните от Варшавския договор.

152. Справка относно някои моменти от същността и съдържанието на т.нар. „Нова военна доктрина“ на Гърция, [Б. м.], 25 февруари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, АОО – 0111 – 85, л. 17-25
През месец януари 1985 година гръцкото военнополитическо ръководство обявява приемането на „Нова военна доктрина“, според която главната опасност за Гърция сега се явява от „Изток“, т.е. от Турция. Причината за тази преориентация е била породена от спорните въпроси между двете страни по отношение на Егейските острови, като на първо място се изтъкват асимилаторските стремежи на Турция спрямо тях. Според постъпили данни САЩ и НАТО ще помогнат на Гърция да модернизира своите военни сили и милитаризира гръцките острови в Егейско море, което ще доведе до качествено усъвършенстване инфраструктурата на югоизточното крило на Южноевропейския театър на военните действия.

153. Справка относно състоянието и тенденциите в развитието на отношенията на Гърция с НАТО, ЕИО и САЩ и западноевропейските държави във военнополитическата област. Мероприятия по формирането на щабове в Гърция. Ход и резултати на преговорите за американските бази в Гърция, [Б. м.], 22 април 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, АОО – 0106 – 85, л. 31-46
След сформирането на самостоятелно правителство от Папандреу започва промяна в официалната позиция на гръцкото военнополитическо ръководство по отношение на САЩ и НАТО. Правителството на ПАСОК окончателно изоставя прогресивните елементи в своята политика и възприема курс към открито и ускорено сближаване със САЩ и страните от Западна Европа. Съгласуването на мероприятията от Балканската политика на гръцкото ръководство с тези на САЩ и НАТО е нов момент във външнополитическия курс на страната.

154. Справка относно: Национално есенно учение на ВС на Турция „Сонбахар-85“, [Б. м.], 4 октомври 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1464, а.е. I – 1247, дело 256, ч. 2, л. 157 – 161 гръб, 162
Учението е проведено в зоната на отговорност, акваториите на Мраморно и Черно море. То се явява национално планово учение, основната част от което се провежда в Източна Тракия и се явява като непосредствена подготовка на ТВС за есенните учения на НАТО на ЮЕТВД. Учението е проведено при пълна цензура на средствата за масова информация.

155. Оценка на документален материал „Общи указания за провеждане на тактическо учение с войски „Есиос йонос-84“ (Благоприятен предвестник), [Б. м.], 2 декември 1985 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1528, а.е. I – 1240, дело 245, т. 1, ч. 2, л. 279, 279 гръб

Полученият документален материал представлява разработка за провеждането на тактическо учение с войски в рамките на 10-и пехотна дивизия – Серес, от сухопътните войски на Гърция под наименованието „Есиос йонос-84“. Отбелязва се, че разработка на тактическо учение с войски в рамките на пехотна дивизия от сухопътните войски на Гърция се получава за първи път. Предлага се материалът да бъде оценен като ценен.

156. Бойно разпореждане по разузнаването – Генерален щаб на БНА № 7, [Б. м.], 9 юли 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1 – 1551, а. е. 1550, л. 102 - 108

Издадените от министъра на народната отбрана заповеди по изпълнението на информационните задачи и организационните указания имат за цел по-пълното и целенасочено разузнаване на ученията на Обединените въоръжени сили на НАТО на Южноевропейския театър на военни действия.

157. Справка за по-важните сведения, поместени в Разузнавателна сводка № 9/ 1987 г. , [Б. м.], 2 септември 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1550, а. е. 1 – 1551, дело 201 – А, част 2, л. 129 – 135

В справката са отразени данни, свързани с оперативната и бойна подготовка на гръцките и турските въоръжени сили, подготовката на частите и подразделенията за провеждането на военни учения и планови мероприятия.

158. Справка за по-важните сведения, поместени в Разузнавателна сводка № 10/ 1987 г. [Б. м.], 8 октомври 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1550, а. е. 1 – 1551, дело 201 – А, част 2, л. 136 - 141

Освен сведения, свързани с военнополитически събития и гръцко-американските отношения, в справката е поместена информация за проведени военни учения на турските и гръцките въоръжени сили, както и учения на Обединените въоръжени сили на НАТО на Южноевропейския театър на военни действия.

159. Докладна записка относно обмяната на опит за работата на военните разузнавачи в групите за наблюдение и инспекции на братските армии на ученията на страните от НАТО през 1987 година, [Б. м.], 21 декември 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ 1 – 1551, а. е. 1550, л. 231 - 237

От 8 до 11 декември 1987 година, в Берлин е проведена работна среща на началниците на информационните служби при разузнавателните управления на армиите на държавите участнички във Варшавския договор. На нея е обменен опит от работата на военните разузнавачи, включени в групите за наблюдение и инспекции на учения на страните от НАТО през 1987 година. Подчертана е целесъобразността да продължи практиката за използване на квалифицирани офицери – разузнавачи в състава на групите наблюдатели и инспектори.

160. Изказване на заместник-началника на Разузнавателното управление – ГЩ и началник на служба „ Информация“ на сбора на длъжностните лица от органите за Р и РТР по отчитане резултатите от разузнаване на есенните учения на НАТО и въоръжените сили на Гърция и Турция, [Б. м.] , 12 декември 1990 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – МФ 1704, а. е. I – 20, дело 302, л. 9 - 23

В изказването се посочва, че извършените радикални промени в държавите от Източна Европа, както и прилагането на новата концепция на НАТО за провеждане на оперативната и бойна подготовка са оказали влияние върху съдържанието и начина на провеждане на отделните учения. Част от тях, особено на Централноевропейския и Северноевропейския театър на военни действия, са отменени или са проведени без участието на въоръжените сили на САЩ. Променени се замисълът и начинът на провеждане на ученията на Обединените въоръжени сили на НАТО на Южноевропейския театър на военни действия. При тази обстановка пред органите за радио- и радиотехническо разузнаване възникват определени трудности.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СОВ.СЕКРЕТНО
Экз. № 3

МНО — ПОДЕЛЕНИЕ 35440
Вх. № 00181/11.2.57
Кам дело № 6

МИНИСТЕРСТВО НАРОДНОЙ ОБОРОНЫ
НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ БОЛГАРИИ

№ 00114
9 февраля 1957 г.
г. София

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Начальник на отдел:
/ 10

МИНИСТРУ ОБОРОНЫ СССР
МАРШАЛУ СОВЕТСКОГО СОЮЗА
ТОВАРИЩУ ЖУКОВУ Г.К.

Для указания помощи в работе войсковой разведки Разведывательного Управления при ГЩ БНА, прошу Вас командировать на два месяца соответствующего специалиста.

Прибытие специалиста в Софию желательно не позднее в середине марта 1957 г.

МИНИСТР НАРОДНОЙ ОБОРОНЫ
НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ БОЛГАРИИ

ГЕНЕРАЛ АРМИИ: /п/

/ ПАНЧЕВСКИЙ П.П. /

Вярно деловодителка

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДЕДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ

НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ: Бъчваров /БЪЧВАРОВ/
1-3- 1957 г.

СЕКРЕТНО
Екз. единствен

МНО — Вх. № 01754/3.9.58.
Към дело №
МНО — 052/8.1.60г.
0159/5.2.59г.

П Л А Н

за дейността на Разузнавателното управление
при усложнена обстановка.

УСЛОЖНЕНА ОБСТАНОВКА

Обстановката в разузнаваните страни и преди всичко в Гърция и Турция да се счита за усложнена в следните основни случаи:

- при наличието на конкретни данни за готвено нападение срещу нашата страна;
- при обявяване на частична или обща мобилизация в Турция или Гърция;
- при свикването на големи количества запасни на преподготовка;
- когато се провеждат големи учения със сухопътните войски в близост на нашите граници;
- когато се провеждат големи учения от ВВС в Турция, Гърция, Италия или в източната част на Средиземно море, особено ако се провеждат по линия на НАТО;
- когато се провеждат учения от ВМС на НАТО с участието на 6-ти американски флот северно от линията о-в РОДОС, о-в КРИТ;
- при съсредоточаването на войски към нашите граници;
- при настаняване на турска или гръцка територия американски атомни поделения или американска стратегическа авиация;
- при появяване северно от линията о-в РОДОС, о-в КРИТ, на който и да било от авионосците от 6-и американски флот или тежките крайцери "БОСТОН" и "МЕКЪН".

ДЕЙНОСТ НА РАЗУЗНАВАТЕЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ ПРИ УСЛОЖНЕНА ОБСТАНОВКА

При усложнена обстановка Разузнавателното управление се поставя в повишена готовност или пълна бойна готовност. Преминава-

Из архивите на ДС

50

27 ~~28~~

нето в повишена готовност или пълна бойна готовност се определя от началника на Генералния щаб или Началника на Управлението.

Повишена готовност

В служебното време при повишена готовност част от силите на Управлението се определя за работа по въпросите, свързани с усложнената обстановка, а останалата част се използува за работа по служебните задачи. Извън служебното време се назначава оперативен дежурен, технически помощник на оперативния дежурен /младши офицер/ дежурен офицер в отделение "Дешифър", дежурен отговорен работник в отдел "Радиоразузнаване" и дежурен машинописар. Останалите офицери от отдел I, отдел "Радиоразузнаване" и отдел "Информация" почиват по домовете си, но се задължават да не се намират продължително време извън тях. За всяко излизане от къщи всеки офицер е длъжен да съобщи на оперативния дежурен къде и от колко до колко часа ще се намира.

За оперативни дежурни се назначават началниците на направления от отдел I и отдел "Информация".

Оперативният дежурен застъпва в 18.00 и се намира неотлъчно до 8.00 следващия ден в стая № 28. Той е длъжен:

- да води работна карта и тетрадка за получените сведения;

- да поддържа постоянна връзка с дежурния при отдел "Радиоразузнаване", КП на ВВ и ПВС, командуването на гранични войски, оперативния дежурен при МНО и с РО при ВМС, да иска и получава от тях разузнавателна информация и в зависимост от нуждата да ги информира за обстановката;

- да поддържа постоянна връзка с дежурния офицер от отделение "Дешифър" и се запознава с пристигащите от задграничните резидентури радиограми;

- незабавно да докладва на началника на управлението особено важните сведения;

- да отработва необходимите документи /сводки, донесения, съобщения и др./ за получените сведения;

- да организира при помощта на дежурния по Управление извикването на офицерите от отдел I, отдел "Радиоразузнаване" и отдел "Информация", ако за това му бъде разпоредено от началника на Управлението и началника на отдел "Информация".

~~430~~ 28 ~~29~~

Дежурните при отдел "Радиоразузнаване", при отделение "Дешифър" и дежурния машинописар са подчинени на оперативния дежурен. Последният е подчинен на началника на Управлението.

Оперативният дежурен може да почива след 23.00 часа, ако обстановката позволява, в стая № 28, където при нужда веднага се поставя легло. През това време обаче, бодърствува неговият помощник.

Техническият помощник на оперативния дежурен застъпва и дежури заедно с него и му е подчинен във всяко отношение. Има следните основни задължения:

- при нужда и по нареждане на оперативния дежурен получава разузнавателни сведения от КП на ВВ и ПВС, гранични войски и другите служби, намиращи се вън от управлението, ако те не могат да бъдат предадени по телефона; при това използува дежурния автомобил;

- дежури вместо оперативния дежурен, когато последният почива;

- занимава се с всички технически въпроси, които възникват по време на дежурството в съответствие с указанията на оперативния дежурен.

Дежурният офицер в отдел "Радиоразузнаване" се намира постоянно в Челопечене и е задължен да контролира работата по радиоподслушването и всички важни сведения да съобщава на оперативния дежурен.

Назначава се при нужда и дежури от 18.00 до 8.00 на следващия ден.

Дежурният офицер от отделение "Дешифър" е длъжен да се намира в Управлението през цялото извънслужебно време, когато има насрочени сеанси. Всички информационни сведения докладва на оперативния дежурен.

Дежурният машинописар работи в стая № 4 или в стаята на оперативния дежурен. Дежури от 18.00 до 8.00 следващия ден.

Пълна бойна готовност

При пълна бойна готовност целият личен състав на отдел I,

+Оперативният дежурен няма право да се запознава с принципите на работата в отделение "Дешифър"и да разпорежда изпращането на радиограми до резидентурите.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

29 ~~30~~ 131

отдел "Радиоразузнаване, отдел "Информация", отделение "Дешифър" и част от личния състав на секретна секция /машинописари, чертожници и деловодители/ и отделение "Оперативна техника" се намира неотлъчно в управлението през цялото време на денонощието. Офицерите и чиновниците работят и почиват в определени за целта стаи съгласно съставен в съответствие с обстановката график. На същите се разрешава по график да си отиват в къщи за обед и вечеря.

Дейността на Управлението при пълна бойна готовност се организира в зависимост от конкретната обстановка.

НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ
ПОЛКОВНИК: /Кръстев/ КРЪСТЕВ/
1. март 1957 г.

МНО — ПОДЕЛЕНИЕ
00756/31.3.59г.
МНО — РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ
Ру № 00259/1.2.60г.
Към дело № 7/61г.

Строго секретно! 64

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА ПО НЯКОИ ВЪПРОСИ НА РАЗУЗНАВАТЕЛНАТА РАБОТА.

С цел подобряване на разузнавателната работа срещу главните наши противници САЩ, Англия и тяхните сателитни страни и преди всичко Турция и Гърция, считаме за целесъобразно да се установи по-близък контакт между разузнавателните органи на Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана по следните въпроси:

1. Обмяна на информация

Министерството на вътрешните работи да информира Министерството на народната отбрана по всички получени военни сведения.

Министерството на народната отбрана да информира Министерството на вътрешните работи за добитите данни от политически характер за вражеските разузнавателни централи и вражеската емиграция, а така също дава информация за положението и състоянието на политическите партии /без братските комунистически партии/ предимно в Турция и Гърция.

При размяна на информациите между двете министерства се указва степента на тяхната достовереност без да се разкриват източниците.

Всяко министерство прави оценка на получената информация от другото министерство и своевременно я изпраща, като съобщава във връзка с това, какви данни го интересуват. Това да става във възможния най-кратък срок.

Министерството на народната отбрана периодически изпраща военна информация за промените в оперативно-техническите

Из архивите на ДС

схващания, организацията и въоръжението в армията на САЩ, Турция и Гърция, което би благоприятствувало за по-доброто целенасочване разузнавателната дейност на Министерството на вътрешните работи по добиването на военни сведения за армиите на капиталистическите страни.

Разузнавателните управления при двете министерства периодически взаимно си обменят информация по оперативната обстановка в Турция, Гърция и другите капиталистически страни. Обмяната може да се извършва и пряко между двете управления.

За своевременното изясняване на възникнали въпроси по предавания информация, както и за бързата им оценка, необходимо е да се установи делови контакт между началниците на информационните служби при двете управления.

2. Оперативно и техническо взаимодействие

Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана провеждат взаимна обмяна на агентура с цел по-правилното й използване, както зад граница, така и на наша територия, с утвърждение от ръководствата на двете министерства.

При необходимост разузнавателните управления при двете министерства извършват проверка по своите оперативни отчети за интересуващите ги лица при строго съблюдение на установения порядък в съответните управления.

Такава проверка се разрешава за органите на Разузнавателно Управление при Министерството на народната отбрана и в централната картотека на Министерството на вътрешните работи, Управление Гранични войски и тази при Дирекция на народната милия /съгласно съответните инструкции/.

Разузнавателните органи при Управление Гранични войски правят проверка и в картотеката на Разузнавателно Управление при Министерството на народната отбрана тогава, когато се отнася за обекти, предназначени да бъдат използвани за зад граничн на работа.

Разрешава се на Разузнавателно управление при Министерство на народната отбрана по оперативни съображения в интерес на изпълнението на поставените пред него задачи:

да прави заявки пред ДС за забавяне или улесняване получаването на задгранични документи, а също така правото на вход и изход за и от нашата страна на лица, наши граждани или чужденци;

да прави заявки пред съответните органи на Министерството на вътрешните работи за поставяне на ПК на обекти, наши или чужди граждани живеещи на наша територия;

да разпитва по интересуващи военното разузнаване въпроси бегълци и други нарушители на нашите държавни граници от съседните нам капиталистически страни, които биват задържани в съответните институти и учреждения на Министерство на вътрешните работи / Филтъра, следствените органи на МВР и пр/;

оперативно-техническата служба при Министерство на вътрешните работи в съответствие със своите възможности обезпечава Разузнавателно Управление при Министерството на народната отбрана с необходимата основна и спомагателна агентурно-оперативна легализираща документация.

Разузнавателно Управление при Министерство на народната отбрана от своя страна участвува най-активно в набавянето и обезпечаването на оригинални документи - легализираща документация, които предава на съответните органи на МВР.

✓ Органите на Министерство на вътрешните работи оказват необходимото съдействие на Разузнавателното Управление при МНО при проучването на обекти на наша територия в съответствие със заповедите и разпорежданията на Ръководството на Министерството на вътрешните работи.

С цел по-доброто изпълнение на поставените задачи по линия на радио и радио-техническото разузнаване, разрешава се на съответните органи при Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи да поддържат близък, делови контакт помежду си и обменят пряко опит и необходимите данни.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

4.- 67

3. Делови контакт в задграничната работа

Резидентите на двете министерства зад граница поддържат контакт само по въпроси за съдействие в работата и взаимно предупреждаване за провали в агентурно-оперативната работа без да разкриват помежду си своите планове за разузнавателна работа, конкретни цела и агентура.

Ръководствата на разузнавателните управления при двете министерства поддържат помежду си близък, делови контакт по въпросите на разузнавателната работа.

Близък делови контакт Ръководството на Разузнавателно Управление при Министерството на народната отбрана поддържа и с ръководствата на другите управления и служби при Министерството на вътрешните работи, с които има да решава общи въпроси.

МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА, за МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ,

[signature] [signature]

25-2. 1958 година. 6.3. 1958 година.

П. к Таканянов

При разработка на въпросите за съвещанието с МВР имайте предвид и тази (макар и твърде осакатена) инструкция

Ген. Симонов

26.6.62 г

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ 255

Лично строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
ДР.
Т У К

ИНФОРМАЦИЯ

№

От 2 до 4 April ТГ се е състояла сесия на НАТО във Вашингтон.

Официално сесията, ~~във връзка с десетгодишнината от създаването на Северноатлантическия съюз, се е състояла от 2 до 4 April т.г. във Вашингтон~~, е била посветена на изказвания от протоколен характер и на обсъждането на Берлинския въпрос. В действителност, обаче, при голяма секретност са били обсъждани и военните проблеми на НАТО

При обсъждането на Берлинския въпрос се оформили три групи:

Непримирими - Франция, ГФР, САЩ, Италия и Португалия;

Привърженици на преговорите - Англия, Исландия, скандинавските страни и Канада и

Привърженици на по-гъвкава политика - Гърция и Холандия, които биха се присъединили към привържениците на преговорите ако Бон не упражняваше на техните правителства енергичен финансов натиск.

Не е бил намерен никакъв принцип за споразумение на нова основа по този въпрос между представителите на страните - участнички в НАТО. Сесията се ограничила с това, че прибягнала отново до положенията, излагани в течение на няколко месеци подред във всички дипломатически ноти на западните страни: отказ да признаят ГДР, твърдост по отношение на Берлин, отказ по отношение неутрализацията на Германия; всичко това не задължава и позволява да се водят по-нататъшни преговори.

Из архивите на ДС

Англичаните били твърде доволни от сесията. Те смятали, че ако бил поставен въпросът на гласуване, то тяхната позиция щяла да бъде подкрепена от болшинството.

По военните въпроси на сесията били изслушани два доклада от американски генерали - на главнокомандуващия обединените въоръжени сили на НАТО в Европа-Норстед и на командуващия стратегическата авиация-Пауер. Според думите на някои западноевропейски дипломати, в тези доклади било изтъкнато, че серийното производство на междуконтинентални балистични ракети още не било осъществено в САЩ. Съществували само две площадки за изстрелване на такива ракети, които могли да изстрелват едновременно по две ракети, обаче, след това били необходими 3-4 часа за охлаждане и подготовката за следващото изстрелване. През това време противникът би могъл да унищожи тези площадки. По такъв начин теорията на ракетната война не е разработена напълно и безопасността на западните страни продължавала всецяло да се оповава на мощта на американската стратегическа авиация.

В последно време в учените са се появили известни надежди за разработване на принцип за защита от междуконтинентални ракети /операция "Аргус"/ чрез създаване на изкуствена зона от атомна радиация. Такъв вариант бил осъществим от научна гледна точка, но неговото доразработване и осигуряването на безопасността на хората изисква няколко години за подготовка и проверка.

Много точки от доклада предизвикали голямо възбуждение. И двамата американски генерали твърдели, че с такива проблеми са се сблъскали и руснаците и, че те също така не са съумели да въведат серийно производство нито на междуконтинентални ракети, нито на съответни площадки за изстрелването им.

Много представители /включително и тези на Англия/ считали този оптимизъм за погрешен.

В докладите били направени изводи, че безопасността на "Свободния свят" в близко време все още ще разчита главно на стратегическото авиационно командуване: производството на американски тежки бомбардировачи, което е било временно забавено, щяло да бъде отново въведено в нормален темп.

Освен това програмата за производство на балистични ракети със среден радиус на действие трябвало да бъде увеличена, тъй като този вид оръжие предоставял на западните страни такива въз-

257

можности, с каквито русите не разполагали.

В заключение генералите заявили, че те са привърженици на полупериферийната стратегия, която трябва да встъпи в своите права постепенно, съобразно производството на ракети. В докладите те настоявали планът, набелязан в Лисабон в 1952 год. да бъде изпълнен поне наполовина: 30 дивизии в Европа, вместо 60. Командуването на НАТО можело да разчита понастоящем само на 21 дивизии, докато русите имали почти 10 пъти повече. Превъзходството на русите било такова, че всяка идея за разединяване, замразяване на въоръженията /план на Макмилън/ или за преразпределяне на силите /план на Монтгомери/ би създала сериозна опасност за отбраната на Запада.

Програмата за създаване на ракети с малък радиус на действие, производството на които понастоящем било напълно усвоено, трябвало да бъде увеличена.

Построяването на площадки за балистични ракети със среден радиус на действие в Европа придобивало особена важност и неотложност. В докладите било отделено много място на Франция. Били изложени всички претенции на атлантическото командуване към тази страна отнасящи се до площадките за пускане на ракети за разхвърляността на частите на НАТО в Алжир и положението на френския флот. В докладите било казано, че Франция била малоценен член на НАТО от военна гледна точка.

Веднага след тези доклади, американците поставили въпрос относно исканията на Франция. Те ,поддържани почти от всички делегации /с изключение на Италия и Германия/, обявили като несвоевременни две от основните френски искания: за създаване на африканско командуване и за превръщане на Постоянната група в международен орган, носещ пълна отговорност пред Съвета на НАТО.

Кув дьо Мюрвил е бил принуден да обещае, че на заседанията на френското правителство ще поддържа тези министри, които не са привърженици на "дезинтеграцията" на сухопътните и военновъздушните сили на Франция в НАТО.

Кув дьо Мюрвил помолил Съветът на НАТО да подкрепи Франция в Алжир като прибегнал при това към същите аргументи относно т.н. съветски намерения за обкръжаване на атлантическата система от юг. Това изказване не е било подкрепено от другите представители на страните,участнички в НАТО.

4.- 258

Накрая било предложено от немците да се създаде в НАТО "Координационен щаб" от представители на трите велики държави, който да контролира войските на тези държави, включени в състава на въоръжените сили на НАТО в случай на война.

Това предложение не било одобрено от малките държави в НАТО, които виждат в него нова дискриминационна политика.

Министрите на скандинавските страни в частност не скривали че са против такова намерение, обаче обещали да внесат този въпрос за разглеждане в своите отбранителни съвети. По такъв начин не било прието никакво решение и въпросът останал открит.

Представителите на САЩ отново поискали обединяването на разузнавателните служби на различните страни, влизащи в НАТО, но англичаните както и по-преди се противопоставили на това предложение.

Английските представители се изказали по-нататък против американската политика на създаване безпорядък в Ирак. Те дали известни гаранции по отношение на правителството на Касем, което по думите им, те "държали" в известни рамки.

Било взето компромисно решение:

САЩ ще се откажат от своите планове с настъпателен характер по отношение на Ирак до тогава докато правителството на Касем спазва споразумението с "Ирак петролеум". Но ако иракските петролни залежи бъдат национализирани целият Запад, включително и Англия щял да започне действия против новото правителство на Ирак.

Според лица, добре запознати с проблемите на НАТО тази групировка започвала да тъпче на едно място във военно отношение. Почти на всички страни, нейни членки, било омръзнало да отделят огромни средства за създаване на щит, който според тях щял да се окаже при война съвършенно неефикасен.

МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ:

30 IX 59

212

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Лично строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
ДР.
Т У К

ИНФОРМАЦИЯ
№ 57

Турското външно министерство на 20 юни 1959 година е наредило на посланиците си в капиталистическите страни да споделят мнение със съответните правителства на страните, където се намират и с членовете на дипломатическото тяло, относно политиката, която някои западни страни следват по отношение на Обединената арабска република и последните събития в Средния изток.

Турското външно министерство има мнение, че днес в Средния изток се забелязвали две основни течения: нахлуването на съветското влияние и арабския национализъм. Главната причина за нахлуването на съветското влияние била, че след създаването на НАТО в Европа, Средния изток останал свободен район, който Съветския съюз искал да използува за да проникне в Африка. Съветският съюз, за да осъществи своите намерения, подкрепял от една страна националистическите течения в този район, а от друга се стремял да нахлуе в Средния изток, който щял да го свърже направо с Африка. След включването обаче на Турция в НАТО, възможността за нахлуването на Съветския съюз в Средния изток се премахнала. Обстоятелството, че за известно време западните страни

Из архивите на ДС

се въздържали от предприемането на някакви действия в арабските страни и в Иран, дало възможност на Съветския съюз да продължи действията си в този район.

От съобщенията, които турското външно министерство получило преди няколко дни, станало известно, че САЩ били на мнение, че отношенията между Насър и останалите арабски страни можели да се оправят и че във връзка с това те направили някои предложения. Според турското външно министерство това мнение било крайно погрешно.

Известно било, че за да стигнат отношенията между Обединената арабска република, Ирак и Йордания и някои други арабски страни до настоящето положение, причина била подривната политика на Обединената арабска република. С това именно арабските страни щели да се противопоставят на предложенията на САЩ.

Ето защо предложенията, които правят американците пред арабаските страни за сближаването им с Насър, щели да предизвикат нови недоволства. Единствено най-правилната политика,която трябвало да се следва спрямо Насър, който позволил на Съветския съюз да нахлуе със своето влияние в Средния изток и никога не бил следвал антисъветска политика, била въздържане от всякакви действия, които можели да се възприемат като подкрепа на неговата политика, тъй като проличало и от миналото, че всякаква помощ оказана на Насър, спомагала за по-широкото нахлуване на съветското влияние и Египет се превърнал в обект за съревнование между двата блока.

От друга страна, в момента когато Обединената арабска република била принудена да се задоволи само със съветска помощ, ясно проличало колко тази помощ била недостатъчна.Освен това, проличал и фактът, че от отношенията между Обединената арабска република и останалите арабски страни се възползувал Съветския съюз.

Поради тази именно причина, те трябвало да отбягват всякакви действия, които можели да превърнат Насър в обект за съревнование и да не подкрепят неговите тактически маневри. Според турското външно министерство това щяло да бъде полезно за Запада.

От гореказаното накратко трябвало да се разбира, че в политиката на Насър не били станали никакви основни промени. Западните страни трябвало открито да заявят на Насър, че те няма да му оказват морална и материална помощ, ако той продължава своите агресивни и подстрекателни действия. В такъв случай помощта, която му се оказва, щяла да бъде по-голяма от помощта, която се оказвала на Иран и Ирак, които никога не били използували тая помощ за подобни действия.

x

x x

На 22 юни 1959 година на българо-югославската граница в района на местността "Славчето", Кюстендилско, беше проведен събор. На събора са присъствували около 30,000 души наши и югославски граждани. Събора е бил открит с изсвирването на химните на двете страни и с Интернационала.

Проведеният събор в сравнение със съборите проведени през 1958 година е преминал в много по-спокойна атмосфера. Югославската комисия и партийни органи са показали стремеж събора да протече без каквито и да било инциденти и произшествия. От тяхна страна са били приети всички предложения на нашата комисия, относно порядъка и самите те са поставили въпроса да се вземат мерки от двете страни по време на събора да не се допускат скандали. При заседания на нашата и тяхната комисия, възникналите спорове са били бързо уточнявани и в повечето случаи приемливо разрешавани. Това е спомогнало съборът да протече при по-добър ред и при по-добро взаимно разбиране.

По време на събора са били установени следните по-характерни прояви на югославски и наши граждани и на органи на УДБ.

На изходния пункт на наша територия са били поставени ~~хора на УДБ, които са наблюдавали излизащите и влизащи граждани на събора.~~ Органите на УДБ са били разпределени по групи и са проследявали наши органи известни на тях, като са се интересували с кои хора се срещат, къде отиват, опитвали се да подслушват разговори и други. Използувани са изменници на Родината за провеждане на вражеска агитация сред наши граждани, насочена срещу народната ни власт.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Констатирани са били частични спорове по идеологически и други въпроси между наши и техни граждани, но не се е стигало до скандали поради намесата на наши и техни отговорни граждани.

Установени са изолирани случаи на провокации на югославски граждани, какъвто е случая с народния представител за Босилеградския край - Владо Митев, който пред една от трибуните е говорил на всеослушание, че българската милиция е искала насилствено да го отвлече, за което на място,а и пред югославската комисия е бил разобличен.

След затварянето на границата 10 души наши граждани са били останали на югославянска територия и 3 техни на наша,които са били разменени един час след закриване на границата. От десетях наши граждани 9 души са били закъснели и са желаели да се завърнат на наша територия, а един е бил останал на югославска територия, с цел да измени на Родината. Същият по искане на нашата комисия е бил върнат от югославските органи.

Във вътрешността на наша територия са били задържани 5 души емигриращи от Югославия за България югославски граждани и едно дете. На наша територия без шум и инцидент е бил арестуван и изведен с кола извън района на събора един изменник на Родината, който е предаден на следствие.

x

x x

Секретарят на Ливанската комунистическа партия - Никола Шауи, в разговор с представител на консулството на Народна република България в Дамаск, казал следното:

В началото на м.юни т.г. бил изпратил при Касем един известен ливански научен работник - безпартиен, за да му каже от свое име /така бил инструктиран/, че всички арабски страни гледали с надежда към Ирак и че взетия от Касем курс против Иракската комунистическа партия ще го отведе не по-далече от Насър. След като изслушал ливанския учен, Касем казал, че в изграждането на републиката срещал големи трудности, поради което му била необходима подкрепата на целия иракски народ. След това,говорейки за Иракската комунистическа партия казал, че тя не била лоялна и в подкрепа на това посочил следните примери:

5.- 216

1. Издадените от правителството закон за аграрна реформа и кодекс на труда се използували от Компартията в Ирак за извършване на политическа агитация. Освен това, при прилагането на закона за аграрната реформа се стигало до сблъсквания, а кодекса на труда не се спазвал от работниците; те не се явявали редовно на работа и не уплътнявали работното си време. В резултат на това, производството било спаднало чувствително. Работодателите реагирали и във връзка с тези нарушения на кодекса от работниците се оплакали. Касем бил искал помощ от Компартията по този въпрос, но същата отговорила, че не може нищо да направи, тъй като работниците вършели това сами.

2. Компартията била използувала неговото интервю пред английския кореспондент Нътинг /пред Нътинг, Касем каза, че комунистите защищават интересите на страната и са лоялни граждани на Републиката/ също за политическа агитация. Във връзка с интервюто му, Партията била организирала изпращането на резолюции от редица военни поделения и учащи се в подкрепа на тези негови изказвания.

Според Касем, армията трябвало да стои извън влиянието на политическите партии. Упрекнал офицерите-комунисти, които проявявали недисциплинираност и поради политически различия не се подчинявали на по-висшите от тях офицери. Поради това, той бил принуден да накаже някои такива офицери, но почувствувал как Компартията взела отношение към него.

3. Компартията използувала всички форми, като митинги, честувания, резолюции и др., за да упражнява натиск върху правителството, с цел в него да бъдат включени и комунисти.Този натиск на Партията той осъждал, тъй като според него в сегашния етап на развитие на Иракската република било необходимо националното единство на народа и че ако се дадели места в правителството на една партия, следвало да се задоволят исканията и на другите партии. Нещо повече, това щяло да даде повод за създаването на нови партии.

4. Иракската комунистическа партия настоявала незабавно да бъдат изпълнени произнесените смъртни присъди срещу заговорниците и враговете, с което Касем не бил съгласен. Той считал за достатъчно това, че те са били осъдени и разобличени.

Из архивите на ДС

5. Според Касем, създаването на Народно опълчение /което е под влиянието на Компартията/ вършело незаконни арести и терористически актове, с което фактически се превръщало във втора власт.

Въпреки горните противоречия, Касем считал, че с Компартията можел да намери общ език за работа. Напоследък,обаче, както се изразил Касем, Компартията в Ирак отбягвала да води с него искрени разговори, което го много засегнало. Той чувствувал, че Партията "му откривала фронт", а бил убеден в необходимостта в настоящия момент да работят още по-дружно.

Според оценката дадена от секретаря на Ливанската комунистическа Партия Никола Шауи, положението в Ирак било много сериозно и тревожно.

ЗА МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ:

ЦДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

182

СТРОГО СЕКРЕТНО
ОТ ОСОБЕНА ВАЖНОСТ
Екз.№ 2 206

УТВЪРЖДАВАМ:
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ НА ОТБРАНАТА
/П/ /ЖИВКОВ/
30 май 1962 г.
София

И Н С Т Р У К Ц И Я

за работата на органите на военното разузнаване и другите разузнавателни органи и задграничен апарат на НРБ по предварителното разкриване възможно въоръжено нападение на вероятните противници срещу НРБ

I. Ц Е Л. С всички сили и средства на военното разузнаване, разузнавателните органи на Министерство на Вътрешните работи и при използуване на легалните възможности на Министерство на Външните работи, Министерство на Външната търговия, Министерство на Транспорта и съобщенията, БТА, Балкантурист и др. своевременно да се разкрие подготовката на вероятните противници за внезапно нападение срещу Народна Република България.

II. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ

1. Да се разкрие подготовката и привеждането в бойна готовност на ракетните средства и ВВС на Турция, Гърция и 6-и флот на САЩ, английската авиация на о-в КИПЪР и МАЛТА и поделенията ЮРС "ЮПИТЕР" в Италия и Турция.

2. Да се разкрие подготовката и привеждането в бойна готовност щабовете на сухопътните войски и военноморските сили на Турция и Гърция с особено внимание на 1 ТА /ИСТАНБУЛ/ и 1 ГА/ ЛАРИСА.

3. Да се разкрие непосредствената подготовка на населението в Турция и Гърция за водене на война при атомни условия и усилване на гражданската противоатомна защита и противовъздушна отбрана в тези страни.

4. Да се следи за обработката и подготовката на общественото мнение в Турция и Гърция за непосредствено започване на военни действия срещу Народна Република България.

Из архивите на ДС

68

183
207

III. ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРОПРИЯТИЯ

1. Генералният щаб на БНА се явява център, който обобщава, анализира и докладва на Държавният комитет на отбраната, Политбюро на Централният комитет на БКП и Главното командуване на Обединените въоръжени сили всички разузнавателни данни отнасящи се до подготовката на вероятният противник за внезапно нападение срещу Народна Република България.

Органите на военното разузнаване са длъжни да държат под ежедневен контрол основните разузнавани обекти /ракетни бази, площадки/, крупни щабове, самолетоносачи, атомни подводници и др. на територията на Турция и Гърция и 6-и флот на САЩ, като за всяко изменение в обстановката своевременно докладват в Генералният щаб на БНА.

Генералният щаб на БНА е длъжен да организира системно въздушно и радиолокационно наблюдение от въздуха на прилежащите приграничи райони от територията на Турция и Гърция.

В интерес на изпълнение задачите на Министерство на Вътрешните работи, органите на военното разузнаване се задължават да провеждат мероприятия по разкриване разузнавателно-диверсионни централи на територията на Турция и Гърция, а така също и други мероприятия свързани с дейността на вражеските централи разположени на територията на тези страни.

2. Органите на Министерство на Вътрешните работи, Министерството на Външните работи, Министерството на Външната търговия, Министерството на Транспорта и съобщенията, БТА, Балкантурист и др. се задължават своевременно да изпращат в писмен или устен вид всички получавани от тях разузнавателни информации /сведения/ в Генералният щаб на БНА. За целта горните министерства и учреждения съгласувано с Генералният щаб на БНА да съставят конкретни планове за изпълнението на указаните основни разузнавателни задачи.

3. Генералният щаб на Българската Народна Армия на основа на получените сведения ежедневно и периодически издава разузнавателни сводки, които изпраща до членовете на Политбюро на Централният комитет на БКП, членовете на Държавният комитет на отбра-

~~184~~
208

ната и ръководителите на заинтересованите министерства и учреждения в Народна Република България.

4. За изпълнение на основните задачи по разкриване замислите на вероятният противник да се използуват съществуващите легални възможности на нашите официални учреждения в капиталистическите страни, а също така на различните видове делегации /търговски, културни, спортни и др./, излизащи задграница, като съответните министерства и учреждения съгласуват своите действия с Генералният щаб на Българската Народна Армия.

5. При усложняване на обстановката на територията на Турция и Гърция в близост с държавните граници на Народна Република България предоставя се право на Министъра на Народната отбрана след доклад на Обединеното командуване и председателя на Държавният комитет на отбраната да използува в интерес на изпълнение на основните задачи военновременният разузнавателен резерв при Българската Народна армия /агентурно-разузнавателни групи, парашутно-разузнавателни групи, въздушно разузна ане и при нужда нарушаване на въздушното пространство и др./.

Контрола по изпълнението на настоящата Инструкция се възлага на Министъра на Народната отбрана на Народна Република България.

Извадки от настоящата инструкция да се изпратят на заинтересованите министерства и учреждения.

№ ОВ-00759 / 17.4 1962 г.
Отпечатано в 2 екз.

Екзекъ предадени по 2 Ш
с разп. кн. т. 718 / 20.6.62. год.

МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ: Джуров /ДЖУРОВ/

НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР: Семерджиев /СЕМЕРДЖИЕВ/

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

310

Строго секретно!

Екз.№ 1

За Ц.К.

ИНФОРМАЦИЯ №289
№79

Относно състоялите се през м.август и септември т.г. преговори на Айзенхауер с Макмилън, Аденауер и де Гол.

От съветските другари е получена следната информация:

Както е известно, през периода от 26 август до 7 септември т.г. президента на САЩ, Айзенхауер извърши пътуване в Европа, по време на което той посети Бон, Лондон и Париж и води преговори с Аденауер, Макмилън и де Гол.

Основната цел на посещението на Айзенхауер в Европа била, от една страна да увери главните съюзници на САЩ в НАТО, че американското правителство не възнамерява да води със Съветския съюз сепаративни преговори през време на посещението на др. Хрушчов в САЩ, и от друга страна, да продемонстрира пред Съветския съюз, преди срещата с др.Хрушчов, "единството на НАТО" и авторитета на САЩ и техния президент в западноевропейските страни.

Наред с това, обаче, по време на срещата на Айзенхауер с ръководителите на Германската федерална република /ГФР/, Англия и Франция били обсъждани редица важни външно-политически въпроси.

I. ПРЕГОВОРИТЕ НА АЙЗЕНХАУЕР С АДЕНАУЕР

Първоначално Айзенхауер нямал намерение да посещава Бон и предполагал, че Аденауер ще отиде да преговаря с него в Лондон или Париж. Аденауер, обаче, решително отхвърлил това предложение.

Аденауер приел посланика на САЩ Брюс и му заявил, че той не желае да отиде в Лондон поради обтегнатите му отношения с Макмилън, а да води преговорите с Айзенхауер в

Из архивите на ДС

Париж считал нецелесъобразно поради това, че френското правителство щяло да обсъжда с Айзенхауер свои собствени проблеми.

В хода на преговорите в Бон между Айзенхауер и Аденауер били засегнати следните въпроси:

Политиката по отношение на СССР и страните с народна демокрация

Аденауер възприел отрицателно въпроса за размяната на посещения между др.Хрушчов и Айзенхауер. През месец август т.г. в разговор с посланика на САЩ в Бон - Брюс, Аденауер изразил мнение, че всяко смекчаване на политиката по отношение на социалистическите страни щяло да бъде в полза само на Съветския съюз и щяло да бъде в ущърб на безопасността на западноевропейските страни. Аденауер твърдял, че сама по себе си срещата между Айзенхауер и Хрушчов се явявала победа на съветската пропаганда и заявил, че ГФР ще заеме непреклонна позиция по този въпрос.

Във връзка с това, по времепребиваването си в Бон Айзенхауер убеждавал Аденауер, че всички западни държави трябвало да поддържат заетата от САЩ и Англия позиция по отношение Съветския съюз, и по-специално, да не възразяват против размяната на посещения между президента на САЩ и ръководителя на съветското правителство. Аденауер обещал да не препятствува на американо-английската политика.

Аденауер запознал Айзенхауер и Хъртър с проекто-отговора на писмото на др.Хрушчов и в окончателния вариант на отговора на горното писмо, взел предвид техните бележки.

Подобна "отстъпчивост" от страна на Аденауер и смекчаването на тона на неговите външнополитически изявления в последно време, се обяснявали с натиска от страна на световното и западногерманско обществено мнение, което все по-настойчиво искало ликвидирането на международното напрежение. В западноевропейските дипломатически кръгове се считало, че Аденауер се стремял да избегне обвиненията, че Германия се явява препятствие по пътя на сближение между западните страни и СССР.

Из архивите на ДС

312

В същото време, Аденауер, пред свои приближени лица говорил по време на пребиваването на Айзенхауер в Бон, че той бил уверен в провала на "политиката на омиротворение", независимо от това, че външно щял да я поддържа. Аденауер заявил, че бедещето ще потвърди неговата прогноза, а не прогнозата на Айзенхауер и че студената война щяла да продължи.

По време на преговорите с Аденауер, Айзенхауер повдигнал въпроса за отношенията между ГФР и Полша.

Айзенхауер помолил Аденауер да разгледа въпроса за границата с Полша, посочвайки, че ГФР трябва да подобри отношенията си с Полша и да прояви по този въпрос инициатива. Аденауер заявил на Айзенхауер, че правителството на ГФР ще вземе мерки за разширяване на икономическите и културни връзки с Полша и ще се постарае да провежда по отношение на Полша внимателна политика, насочена към откъсването й от социалистическия лагер.

Въпроса за подобряване на отношенията между ГФР и Полша бил обсъждан така също и между Хъртър и Брентано. При това било изказано мнение, че в случай, че Полша се отнесе положително към инициативата на ГФР за подобряване на отношенията между двете страни, Бон може да й предложи да бъде сключен пакт за ненападение, в който ГФР да поеме задължението да не използува силата за възвръщане на загубените си територии. Обаче въпроса за границата Одер-Найсе щял да бъде оставен открит.

Ако по въпроса за подобряване отношенията между Полша и ГФР се постигнел успех, ГФР можела да предприеме мерки за нормализация на отношенията с Чехословакия.

Германския проблем

По време на преговорите в Бон, Айзенхауер уверил Аденауер в своята поддръжка по германския и берлински въпроси. Същевременно той отбелязал, че немците сами трябвало да правят предложения по тези въпроси и да намират нови идеи. По-специално Айзенхауер изказал мисъл, че правителството на

313

ГФР не трябва да се опасява от контакта между двете германски държави.

В хода на преговорите, Аденауер заявил, че той напълно се доверява на Айзенхауер и неговата политика по отношение на Германия и Берлин.

Тази позиция на Аденауер се обяснявала, според дипломатическите кръгове на ГФР, с обстоятелството, че Аденауер не желаел да дразни американците с противодействието си, стремейки се да запази тесен контакт със САЩ, за да има възможност да оказва влияние на по-нататъшното развитие на американската политика по германския въпрос, в приемливо за него направление.

Разоръжаването

Аденауер по време на преговорите с Айзенхауер, рязко възразил против всякакви планове за разоръжаване в отделни райони на света и по-специално против всякакви предложения от типа на плана Рапацки. Той се изказал против съкращаване на въоръжените сили в Централна Европа и против забраната на атомното оръжие в този район.

Аденауер настоявал щото плановете за разоръжаване да имат всеобщ характер и да обхващат всички райони на света.

Изглежда, че Айзенхауер се е отнесъл одобрително към това становище на Аденауер, което, според дипломатическите кръгове на ГФР, се считало от Бон като значително постижение, тъй като в последно време, САЩ,опасявайки се за своите бази, се отнасяли хладно към подобни идеи.

Взаимоотношения с Франция

В хода на преговорите с Айзенхауер, Аденауер се изказал по отношение на Франция с голямо разбиране, съзнавайки, че успеха на неговата политика зависи от тесния съюз с една силна Франция.

Аденауер поддържал стремежа на Франция да създаде собствено атомно оръжие и съветвал Айзенхауер да окаже помощ на Франция във връзка с алжирския въпрос. Той твърдял, че наличието във Франция на атомно оръжие ще укрепи позициите

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

на Западна Европа в бъдещите преговори със Съветския съюз и заявил на Айзенхауер, че той е готов да поддържа де Гол във всяко "разумно"решение на алжирския въпрос.

Обаче в същото време Аденауер намекнал, че "медения месец" в отношенията с Франция вече е преминал и че претенциите на де Гол за ръководяща роля в НАТО, и "решителния език", с който разговаряли френските ръководители, предизвикват в правителството на ГФР растяща тревога.

Отношенията между ГФР и Англия

Както е известно, в последно време отношенията между ГФР и Англия са обтегнати.

По сведения, през м. август т.г. Аденауер заявил на посланика на САЩ в Бон - Брюс,че при изработването на своята европейска политика, САЩ не трябва да слушат съветите на Англия, тъй като нейната "единствена цел" е да попречи на престижа на коя да е друга европейска държава. Той критикувал английската тактика за "омиротворяване на Съветския съюз", която, по негово мнение, се обяснявала с липсата на опит в борбата с "войнстващия комунизъм".

Впоследствие обаче Аденауер дошъл до извода, че за ГФР би било много опасно заемането на една рязка позиция против Англия, тъй като това автоматически щяло да доведе до влошаване на отношенията със САЩ.

Във връзка с антианглийските настроения в правителствените кръгове на ГФР, Айзенхауер по времепребиваването си в Бон имал намерение да подчертае здравината на съюза между САЩ и Англия.

Хъртър препоръчал на Айзенхауер ясно да заяви, че въпреки, че САЩ и занапред ще оказват всестранна подкрепа на Западна Германия, основен принцип на тяхната външна политика е съюзът с Англия и че в случай на избор между трайността на този съюз и исканията от страна на ГФР, САЩ ще предпочетат първото.

В хода на преговорите в Бон, Аденауер се изказал по отношение политиката на Англия и лично на Макмилън много сдържано и внимателно.

Из архивите на ДС

II. ПРЕГОВОРИТЕ НА АЙЗЕНХАУЕР С МАКМИЛЪН

Политиката по отношение на СССР

По сведения, в гръцката дипломатически кръгове се считало, че основната цел на посещението на Айзенхауер в Лондон била "да се намери средна линия" между позициите на САЩ и Англия по въпроса за свещанието на ръководителите на правителствата. Този въпрос действително е заемал важно място в преговорите на Айзенхауер с Макмилън. Макмилън се стремял към съгласието на Айзенхауер за провеждането на свещание на високо равнище през октомври т.г. Обаче последният не се съгласил с това, заявявайки, че свещанието ще бъде възможно само след получаването гаранция от СССР, че на него ще бъдат приети приемливи и за двете страни положителни решения, даже ако те са по един от главните въпроси: по берлинския въпрос или по проблема за разоръжаването. Във връзка с това, Айзенхауер заявил на преговорите в Лондон, че свикването на свещание на ръководителите на правителствата ще зависи от резултатите от срещата му с Хрушчов.

В хода на преговорите, Айзенхауер изложил своето мнение относно бъдещите преговори с Н.С.Хрушчов. Айзенхауер изказал предположение, че по време на посещението си в САЩ Н.С.Хрушчов може да се съгласи да направи някои отстъпки по берлинския въпрос и да прояви готовност да разгледа този въпрос от нови позиции. Айзенхауер уверил Макмилън, че в такъв случай той ще заяви на Хрушчов, че той не е упълномощен да води преговори от името на Запада. Обаче Айзенхауер добавил, че подобни отстъпки от страна на СССР биха дали възможност да се възобновят преговорите по берлинския въпрос в рамките на ново свещание на министрите на външните работи или на свещание на ръководителите на правителствата.

Айзенхауер и Макмилън обсъдили резултатите от Женевското свещание на министрите на външните работи, при което проличало известно различие в оценката на резултатите от това свещание. Обаче както Айзенхауер, така и Макмилън се съгласили, че е необходимо да се стремят към сключването на временно споразумение по берлинския въпрос.

Из архивите на ДС

Взаимоотношения с Франция

Голямо внимание на преговорите е било отделено по въпроса за отношенията с Франция. И двамата правителствени деятели са изразили задоволството си от възраждането на Франция. Обаче в същото време били засегнати въпроси, които предизвиквали резки разногласия между англо-американците и французите.

Айзенхауер и Макмилън в хода на преговорите се изказвали много "сдържано" по отношение ролята на Франция в НАТО и стремежа на де Гол към по-тясно сътрудничество на трите държави при решаването на световните проблеми. Айзенхауер, по-специално, заявил при обсъждането на този въпрос, че той ще се постарае да разясни на де Гол, че близките отношения между САЩ и Англия се обясняват не с някакви специални съглашения, а като следствие от естествения ход на събитията и постоянните усилия, които се правят за запазването на тези отношения. Обаче той изразил желание отношенията на САЩ с Франция да станат така близки, както с Англия.

Айзенхауер заявил, че САЩ не могат "сляпо" да подкрепят френската политика в Алжир, още повече, че не са им известни плановете на френското правителство по този въпрос. На САЩ, както е заявил Айзенхауер на Макмилън, би било по-лесно да поддържат френското становище по алжирския въпрос в ООН, ако самите французи вземат участие при обсъждането на този въпрос. Макмилън също така изказал съжаление, че Франция се отказва да участвува в обсъждането на въпроса за Алжир в ООН, въпреки че, по неговите думи, тя "разполага с прекрасни аргументи в своя полза".

Айзенхауер информирал Макмилън, че правителството на САЩ е изпратило на Франция паметна бележка по алжирския въпрос, в която се посочвало, че САЩ поддържат всякакви либерални действия на Франция в Алжир и се съобщавало, че през тази година САЩ ще се въздържат от гласуване при обсъждането на алжирския въпрос в ООН.

В беседа с Макмилън, Айзенхауер оценил тази позиция на САЩ като сериозна отстъпка, направена на Франция. Макмилън е изразил пълно одобрение на позицията на САЩ.

317

По сведения от журналистически кръгове, Макмилън възнамерявал да се възползува от срещата с Айзенхауер, за да обсъди резултатите от англо-американското съглашение за размяната на информация в областта на ядрените и ракетни изследвания и да повдигне въпроса за доставянето на американски плутоний на Англия.

Освен това, Макмилън искал да помоли Айзенхауер да активизира усилията си за създаването на Международна асоциация за развитие, дейността на която при оказване помощ на слаборазвитите страни, според Макмилън, ще играе важна роля в борбата срещу разпространението на комунизма.

III. ПРЕГОВОРИ НА АЙЗЕНХАУЕР С ДЕ ГОЛ

Най-сложните преговори през време на посещението на Айзенхауер в Европа били преговорите му с де Гол, поради това, че както е известно, в последно време между Франция и САЩ възникнаха редица остри противоречия по най-важните въпроси. Сериозно значение на тези преговори отдавал и де Гол, във връзка с което Министерството на външните работи на Франция провело щателна подготовка на преговорите.

Позицията на Запада по отношение на СССР

Французите подготвили редица въпроси, които де Гол трябвало да постави на Айзенхауер с цел да изясни намеренията на американското правителство по въпроса за бъдещата политика по отношение на СССР. В числото на тези въпроси били например; има ли признаци съветската политика да стане по-умерена след поканата на Хрушчов в САЩ; мисли ли правителството на САЩ, че основните принципи на външната политика на СССР /разпространението на съветското влияние посредством използуването на противоречията/ могат да се изменят; как оценява САЩ събитията в Лаос, като има предвид посещението на Хо Ши Мин през август т.г. в СССР и т.н. Както се вижда от самите въпроси, Франция била недоволна от забелязаната тенденция към разведряване на международното напрежение.

В хода на преговорите с Айзенхауер, де Гол изказал недоволство от това, че Франция била информирана за поканата на Хрушчов едва месец след постигането на споразумение

Из архивите на ДС
77

Из архивите на ДС

На това Айзенхауер отговорил, че взетото решение не било известно даже на американския кабинет и се пазело в такава строга тайна, за да "не възбужда американското обществено мнение".

Айзенхауер всячески уверявал де Гол, че той няма намерение да води конкретни преговори с Хрушчов. Обаче в близките до де Гол кръгове се изразявало съмнение, че той ще успее да устои на това обещание.

Малко или много в резултат на преговорите с де Гол, Айзенхауер успял до известна степен да намали опасенията на французите. Особено положително се отнесли френските правителствени кръгове към това, че в заключителното френско-американско комюнике въпросът за свикване на съвещание на ръководителите на правителствата бил решен "в антианглийски дух".

78

Германският въпрос

Де Гол възнамерявал да заяви на Айзенхауер, че Запада трябва да провежда такава политика, че да не отблъсне ГФР, тъй като по мнението на французите, това може да доведе до сключването на споразумение между Западна Германия със СССР.

В същото време де Гол възнамерявал да заяви в беседата с Айзенхауер за необходимостта от признаване на границите между Германия и Полша по линията Одер - Найсе, тъй като това, според него, би дало на Запада възможност за сближение с Полша и за "оказване влияние на нейния политически режим".

Демилитаризирана зона в Европа

Де Гол възнамерявал да заяви на Айзенхауер, че той се отнася отрицателно към плановете за създаване на демилитаризирана зона в Европа, тъй като това, според него, би лишило европейските страни " от каквато и да било възможност за съпротива в случай на военен конфликт". По мнението на де Гол страните, включени в зоната на разоръжаване, щели да се почувствуват "изоставени от Америка" и можели да се съгласят на споразумение със СССР.

319

Из архивите на ДС

Взаимоотношения в НАТО

В подготовката за посещението си в Европа, Айзенхауер имал отрицателно мнение по отношение на френските искания за създаване на тристранен директорат вътре в НАТО. Сдържаното си отношение към претенциите на де Гол, Айзенхауер проявил и при разговорите си с Макмилън.

Обаче, на преговорите в Париж този въпрос не се повдигнал в рязка форма. Де Гол възнамерявал да заяви на Айзенхауер само това, че Франция е заинтересована от разширяването на консултациите си със САЩ. В резултат на преговорите било постигнато споразумение за провеждането на повече частни и откровени консултации по всички въпроси на световната стратегия във вече съществуващи форми /съвещания на посланиците на трите държави във Вашингтон и контакти на представителите на САЩ, Англия и Франция в Постоянната група на НАТО/.

В беседа с генералния секретар на НАТО, СПААК, Айзенхауер уверявал, че де Гол бил напълно удовлетворен от това споразумение и конфликта, предизвикан от меморандума на де Гол за създаване на триумвират в НАТО, трябва да се счита разрешен.

Френското атомно оръжие

Колкото се отнася до въпросите, свързани със създаването на френско атомно оръжие, де Гол възнамерявал да уведоми Айзенхауер, че работата по създаването на френска атомна бомба е стигнала толкова далеч, че фактически би било невъзможно да се преустанови.

Де Гол възнамерявал да заяви, че веднага след като Франция има на свое разположение атомна бомба, тя ще се съгласи да вземе участие в преговорите на западните страни със СССР по въпроса за забрана на ядрените опити и ще внесе своя принос в тези преговори. Понастоящем Франция, по мнението на де Гол, не можела да се съгласи с това, че редица държави се ползуват на международната арена с привилегировано положение само защото имат атомна бомба. Във връзка с това Франция имала намерение да доведе докрай работата си по създаване на атомно оръжие. Де Гол възнамерявал да убеди

Из архивите на ДС

320

президента на САЩ, че американската политика за "запазване монопола на атомните тайни" е погрешна, тъй като в недалечно бъдеще редица страни в резултат на техническия прогрес ще съумеят да създадат свое собствено атомно оръжие.

Айзенхауер, от своя страна, възнамерявал да се съгласи на определени отстъпки на Франция по въпроса за обмяна на атомна информация. По непроверени сведения Айзенхауер и Макмилън се били съгласили да не пречат на французите в завършването на работата им по създаването на атомна бомба и по такъв начин се били примирили с "влизането на Франция в атомния клуб".

80

В хода на преговорите на Айзенхауер и де Гол в Париж били постигнати известни споразумения по атомните въпроси.

Алжирският въпрос

Голямо място в преговорите между Айзенхауер и де Гол заел алжирския въпрос. На разглеждането на този въпрос била посветена една от първите беседи на Айзенхауер с де Гол, която те провели насаме без присъствието на своите съветници. Алжирският въпрос се обсъждал също така и на следващите срещи.

Позицията на френското правителство по този въпрос се състояла в това, че предоставянето независимост на Алжир понастоящем е невъзможно поради наличието на резки противоречия между мюсюлманското и европейското население на страната. В случай на предоставяне независимост и идване на власт на Национално-освободителния фронт, в Алжир би започнала, по мнението на французите, гражданска война с масови убийства. Това би довело до почти поголовна евакуация на европейското население от Алжир, което, освен тежките последствия за това население, би създало големи икономически затруднения на Франция във връзка с необходимостта от настаняването и асимилацията на бежанците. Наред с това, де Гол възнамерявал да подчертае при преговорите си с Айзенхауер, че от ликвидирането на френското влияние в Африка веднага би се възползувал СССР.

321

-12-

Единственото възможно разрешение на алжирския въпрос, както считало френското правителство, е предоставянето автономия на Алжир в рамките на френската общност. Окончателните условия на такава автономия трябвало да бъдат определени след провеждането на избори в страната.

В хода на преговорите с Айзенхауер де Гол изложил на президента на САЩ своя програма по алжирския въпрос, която включвала две основни положения:

1. Продължаване на политиката на "омиротворение", т.е. е продължаването на активни военни действия против алжирските въстанници;

2. Провъзгласяване правата на алжирския народ за "самоопределение" след провеждането на избори в Алжир.

Втората точка на програмата, по мнението на френски дипломатически кръгове, целяла да удовлетвори международното обществено мнение.

Айзенхауер изслушал тези обяснения на де Гол, но не се обвързал с никакви конкретни задължения по отношение на позицията на САЩ при обсъждането на алжирския въпрос в ООН.

Позицията на Айзенхауер при преговорите с де Гол по алжирския въпрос се състояла в това, да покаже на французите, че САЩ са за широко самоуправление на Алжир при запазването на връзките с Франция и САЩ да обещаят на Франция подкрепа при условие, че де Гол "направи искрени усилия в това отношение".

20 XI 1959 година
С о ф и я

Изпълнител: [signature]
ЙТ-781

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-ДС
Генерал-майор [signature]

23.XI.59 г. за министер [signature]

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз.единствен

Т- 11

О П И С

на материалите предадени от съветския военен аташе на поделение 35440-МНО на 16.4. 1963 г.

№-р по ред	Наименование на материала	Количество брошури
1.	Наставление английской армии ведение боевых действий сухопутными войсками. Част I, тактика 1960 година./Превод с английского/. - 1962 г.	1 брошура
2.	Наставление по военной разведке английской армии - книга 2. Разведывателни задачи, выполняеми частями и подразделениями сухопутных войск, август 1960 година. /Сокращенный превод с английского/. - 1962 г.	1 брошура
3.	Справочник по вооруженным силам израиля- 1963 година.	1 брошура
4.	Краткий справочник по организации, вооружению и оперативно-тактическим нормативам вооруженных сил ФРГ. - 1963 година.	1 брошура
	ВСИЧКО:	4 брошури

мат. заведени под № 232, 233, 234 и 235

СДАЛ МАТЕРИАЛИТЕ: /п/

ПРИЕЛ МАТЕРИАЛИТЕ: /п/

„Подлежи на микрофилмиране"
Началник на отдел:
/ 19 г.

№ 01849/18.4.1963 г.
Отпечатано в 1 екз.

МНО — [illegible]
001733/6.8.63 г.
7
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

259
74
282

Строго секретно!

Екз. № 2

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Начальник на отдел: [illegible]
/ 19

П О Л О Ж Е Н И Е

за взаимодействието между Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана по някои въпроси на разузнавателната работа.

С цел подобряване на разузнавателната работа по разкриване плановете на империалистическите държави, по-специално на главния противник – САЩ и на неговите съюзници, техните военно-агресивни групировки и преди всичко действията им на територията на Турция и Гърция, да се установи по-близък контакт между разузнавателните органи на Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана по следните въпроси:

I. МЕЖДУ I-ВО УПРАВЛЕНИЕ НА МВР И РУ-ГЩ НА МНО

1. По обмяна на информация

Министерството на вътрешните работи своевременно да информира Министерството на народната отбрана по всички получени военни сведения относно стратегическите планове, военните бази, складове и ракетното оръжие и особено за сигнали за непосредствена подготовка на противника за внезапно нападение.

Министерството на народната отбрана своевременно да информира Министерството на вътрешните работи за добитите данни по политически и икономически характер, разкриващи пла-

Из архивите на ДС

283 260 75

новете и намеренията на империалистическите държави и особено на САЩ, Турция и Гърция, дейността на техните разузнавателни органи, центрове и школи и използуваната от тях вражеска емиграция срещу НРБ и другите социалистически страни.

При размяна на информациите между двете министерства да се указва степента на тяхната достоверност, без да се разкриват източниците.

Всяко министерство прави оценка на получената информация от другото министерство и своевременно я изпраща, като съобщава във връзка с това какви въпроси произлизат от нея за изясняване. Това да става във възможния най-кратък срок.

84

Министерството на народната отбрана периодически да изпраща военна информация за промените в оперативно-техническите схващания, организацията и въоръжението в армията на САЩ, Турция и Гърция, което би подпомагало Министерството на вътрешните работи по добиването на военни сведения от капиталистическите страни.

За своевременното изясняване на възникнали въпроси по предаваната информация, както и за бързата им оценка, да се установи делови контакт между началниците на информационните служби на двете управления.

2. По оперативни въпроси

Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана взаимно да си предават връзки, наводки и агенти, които по своето положение и възможности могат да бъдат по-полезни и по-пълно използувани от МНО или МВР. Предаването на такива връзки и агенти се утвърждава от началниците на управления.

Взаимно да се осведомяват за настъпилите изменения в оперативната обстановка в съответната страна зад граница, има се предвид усилване на проследяването, забелязани нови постове за наблюдение, открити белези за поставяне на техника, сигнали за готвене на провокации, допуснати провали в работата и други сведения от подобен характер.

Из архивите на ДС

861
289-76

По горните въпроси поддържат контакт началниците на отдели, служби и направления при Разузнавателното управление на МНО и МВР, при строго спазване на конспирацията.

При необходимост разузнавателните управления при двете министерства извършват проверка по своите оперативни отчети за интересуващите ги лица при строго съблюдение на конспирацията и установения порядък в съответните управления. Такава проверка се разрешава за органите на Разузнавателното управление при Министерството на народната отбрана и в централната картотека на Министерството на вътрешните работи и тази при Дирекция на народната милиция(съгласно съответните инструкции).

Преди да се отпочне провеждането на оперативни мероприятия по дадено лице, разузнавателните управления при МНО и МВР да правят справки дали същото се води на отчет в съответните картотеки на управленията или централната картотека на МВР.

За да има по-голяма съгласуваност в работата и за по-успешно изпълнение на мероприятията, по които се налага по-тясно взаимодействие между разузнавателните органи на МНО и МВР, да се провеждат веднаж на тримесечие съвещания на уровена на Началник управления на двете министерства, а при необходимост на уровена на ръководителите на Министерствата.

На тези съвещания да се разглеждат конкретни въпроси по взаимодействието и набелязване съвместни мероприятия за изпълнение на някои основни задачи.

Ръководствата на разузнавателните управления при двете министерства поддържат помежду си близък, делови контакт по въпросите на разузнавателната работа.

3. Взаимоотношения зад граница

Резидентите на двете министерства зад граница взаимодействуват по следните основни въпроси:

Из архивите на ДС

262
~~77~~
~~285~~

- взаимно предупреждаване за провали в агентурно-оперативната работа и подготвяне провокации срещу нашите представителства;

- взаимно се информират по настъпилите изменения в оперативната обстановка, за да могат да се вземат своевременно мерки за предпазване от провали и провокации;

- да си оказват помощ, в отделни случаи, с разрешение на Центъра, за проверка и прочистване от проследяване, за охрана при провеждане на срещи с агентура, при строго спазване на конспирацията

4. МВР поема задължението да чете лекции на служителите и курсистите на РУМНО на тема: "Форми и методи на подривна дейност на империалистическите разузнавания".

МВР провежда учебно-тренировачни занятия по проследяването със служители на РУМНО.

От своя страна МНО се задължава да прехвърли на МВР необходимите щатни бройки и материална част.

МИНИСТЪР НА НАР. ОТБРАНА,
Ген.полковник _____
(Д.Джуров)

(п) Джуров

Верно: Ген. Дикоянов
30.7.63г.

Не съм съгласен с даването на щатни бройки
30.7.63 (п) Д.Джуров

Това е мнението на др. министъра на НО

и/ МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ,
Ген.полковник _____
(Д.Диков)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз.единствен

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"

Да се пази до 1970 г.
Денчев
29.11.63 г.

Д О К Л А Д

за проведената консултация в ГРУ
на Съветската армия за времето
от 19 до 26.11.1963 г.

От 19 до 26.11.1963 г. заместник началникът на РУ-ГЩ полковник ИВАНОВ и началникът на отдел "Информация" - полковник ТОМОВ посетиха МОСКВА и проведоха консултация с ръководството на ГРУ на Съветската армия. Консултацията бе проведена по следните въпроси:

I. ПО ИНФОРМАЦИОННИ ВЪПРОСИ

1. По съгласуване на информационните задачи за 1964 г. Съгласуването на информационните задачи за 1964 г. бе основен въпрос на консултацията в Москва. С началника на у-ние "Информация"на ГРУ бяха разгледани точка по точка нашите информационни задачи за 1964 г. Бе констатирано, че в основни линии нашите задачи са правилно формулирани.Бе ни препоръчано да се откажем от поставянето на някои задачи, които по своят характер не представляват особен интерес за нашето командуване. Допълнително ни бе указано, че освен за Гърция и Турция, необходимо е да проявяваме интерес към военно-политическото положение и на другите разузнавани страни.

2. По обмяната на информация. Бе обменена информация по редица въпроси по въоръжените сили на Турция, Гърция, Италия, Франция,Англия и НАТО. Освен това бяха доуточнени някои въпроси по които имаше различия в добитата информация от наша страна и от съветска страна.

Из архивите на ДС

88

II. ПО ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

1. По разпределение на разузнаваните обекти в САЩ и Англия. От гледна точка на целесъобразно използуване на силите и средствата предложихме на съветските другари да пристъпим към разпределяне на основните разузнавани обекти в САЩ и Англия /ракетни войски и бази, военновъздушни и военноморски бази и складове за ракетно-ядрено оръжие/. Предложението ни бе прието. Имайки предвид нашите възможности за работа в САЩ и Англия /главно чрез лично наблюдение и осведомление/ съветските другари ще ни пратят в срок от един месец обектите в САЩ и Англия за които ние ще отговаряме и към разузнаването на които ще трябва да насочим основното си внимание през 1964 г.

2. По даване на наводки в САЩ. Предвид на това, че нашите оперативни работници в САЩ не ще имат като основна задача изпълнението на организационни мероприятия /поради материални и други съображения/ предложихме на съветските другари да им предаваме наводки на интересни за тях обекти, с които нашият оперативен състав е създал връзки в процеса на работата. Договорихме се тези наводки да се предават на място, като за целта ние бъдем уведомявани от нашият резидент.

3. По устройване на работа на нелегален куриер. Поради това, че срещаме трудности по устройването на работата на нелегален куриер помолихме командуването на ГРУ да ни каже как у тях се решава този въпрос. Обясниха ни, че те се стремят към следното: нелегалният куриер да се държи далеч от командуването и работата на РУ, да се устройва на временна работа, с цел по-лесното му легендиране при отсъствие от работа, а най-желателно е - да му се създаде самостоятелна работа.

4. Помолихме съветските другари да ни дадат материали по контра-разузнавателният режим в Турция, Гърция, Италия, Франция и Англия. Те разполагат с някои материали и обещаха в срок от месец и половина да ни изготвят и изпратят справки за контра-разузнавателният режим в горе-посочените страни.

960
~~94~~
294

5. <u>По подготовката на нашите оперативни работници за за работа в САЩ</u> . По наше искане командуването на ГРУ ни обеща в най-скоро време да ни прати материали, които ще ни подпомогнат за подготовката на нашите оперативни работници, отиващи на работа в САЩ. Материалите ще касаят подготовката за разузнаването на ракетни бази, военновъздушни и военноморски бази, както и практическите начини за привързването на разузнаваните обекти към карта.

6. <u>По предаването на получената информация от нашите оперативни работници в САЩ.</u> Съветските другари застанаха твърдо на становището /на същото становище бяхме и ние/, че нашите оперативни работници в САЩ трябва да се ръководят пряко от нас. Появиха се различия по въпроса кому и кога да се предава добиваната от нашите оперативни работници информация. Първоначално те застанаха на позицията, че нашите оперативни работници трябва да изпращат получаваната от тях информация лично на нас. Обаче след като им изтъкнахме, че това ще забави много получаването на добитата информация в Центъра, поради това, че наши куриери ходят в САЩ един път на три месеца и нямаме редовна радио-връзка с наша агентура там, те приеха предложението ни информацията да се предава на място на техният военен аташе, след което нашият резидент ни уведомява за количеството и характера на предадената информация, с цел ние да бъдем в течение за работата на нашите оперативни работници там.

Договорихме се в други страни да не става обмен на информация на място.

7. <u>По увеличаване броя на нашите оперативни работници в САЩ.</u> Съветските другари изказаха мнение, че в интерес на нашата обща работа целесъобразно би било нашата резидентура в САЩ /военното ни представителство/ да брои поне трима души. Изтъкнахме им, че нашите финансови възможности не ни позволяват да държим там повече от двама души. По тяхно мнение те биха били в състояние да поемат известна част от разходите, като ни изплащат всички командировки /ако имаме трима души/. Категоричен отговор по въпроса не им дадохме, а само изказахме мнение че по всяка вероятност нашето командуване ще се съгласи на този

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

90

вариант./Ние не бяхме в състояние да решим този въпрос, понеже не е в наша компетенция, а и м казахме, че ще доложим на нашето командуване%. Те от своя страна също не бяха категорични, защото въпроса трябва да се реши окончателно от началника на ГРУ, който в момента бе болен.Помолихме ни в удобния за тях срок да ни съобщят решението си, след което и нашето командуване ще им съобщи по съответният ред своето решение.

8. Искания по отношение на нашите слушатели в техните курсове. С цел да се води целенасочена подготовка на нашите слушатели в техните курсове /10-месечни и 5-месечни/, съветските другари отправиха към нас следните искания:

Да им съобщаваме /до колко това е възможно/ кой слушател в кое направление ще се развива: по страна, по вид разузнаване и т.н.

Да им изпращаме предварително /поне един месец преди пристигането на нашите слушатели там/ характеристика за всеки слушател с обозначение степента на военната, специална и езикова подготовка, каква работа е работил до сега.

На незнаещите руски език да даваме елементарна подготовка по същия в продължение поне на един месец преди отиването им на курса.

Уверихме съветските другари, че в бъдеще ще им изпращаме всичко искано от тях, тъй като това е преди всичко в наш интерес, в интереса на правилната подготовка на нашите слушатели.

След това ни бе съобщено, че следващата смяна на 5-месечния курс започва работа на 10 февруари 1964 г., а 10-месечният курс - на 1 септември с.г. Обещахме да пратим нашите групи в Москва съответно към 6-7 февруари и 26-27 август 1964 г.

9. По пристигането в нас на двама оперативни работници на ГРУ. Във връзка с постигнатото споразумение между РУ-ГЩ и ГРУ в нас трябва да пристигнат двама оперативни работници от ГРУ: единият за работа срещу Турция, а вторият срещу Гърция. Съветските другари ни съобщиха, че техните работници ще дойдат в нас в началото на март 1964 г., ще дойдат в командировка, без семейства, за срок от 3-4 месеца.

Из архивите на ДС

269/95
242

От своя страна ние им съобщихме, че техните оперативни работници ще бъдат настанени на работа в нашата служба, като ги уверихме, че ние ще им указваме пълно съдействие в тяхната работа.

10. По създаването на разузнавателен координационен орган към Варшавското командуване. По много внимателен начин командуването на ГРУ прояви интерес за нашето мнение по въпроса за създаването на разузнавателен координационен орган към Варшавското командуване. Тъй като ние не бяхме натоварени да поставим и обсъждаме тоя въпрос , казахме им нашето лично мнение, което се изразява в следното: досегашната работа на разузнавателните органи в армиите на социалистическите страни се води доста децентрализирано и в известна степен не съвсем целенасочено. С цел да се създаде пълна координация в работата по задачи,място, разузнавани обекти и т.н. необходимо е към Варшавското командуване да се създаде съответен координационен орган, подобен на органите на СИВ, Варшавският пакт и т.н. това ще издигне на още по-високо равнище качеството на нашата работа, като се спестят и много сили и средства, а се получат по-големи резултати в работата.

Съветските другари изказаха пълно съгласие с нашето мнение. Нещо повече: те ни съобщиха, че те одавна мислят по този въпрос и са на мнение , че в това отношение сме доста закъсняли. Преди известно време те са излезли с мотивирано предложение за създаването на такъв координационен орган пред тяхното командуване /командуването на Съветската армия/. Последното се е въздържало да вземе решение, мотивирайки се с това, че от командуванията на социалистическите страни до сега не е постъпило такова предложение. Помолиха ни да изложим това на нашето командуване и ако то смята,че е целесъобразно да се пристъпи към създаването на разузнавателен координационен орган към Варшавското командуване, нашият министър да направи съответно предложение по въпроса до др.маршал ГРЕЧКО.

Освен това ни бе съобщено, че чехословашките другари

Из архивите на ДС

/началникът на РУ и началникът на отдел "Информация"/, които бяха по същото време на консултация в Москва, са съобщили, че от тяхна страна ще бъде направено предложение за създаването на горе-посоченият координационен орган към Варшавското командуване.

Обещахме на командуването на ГРУ да доложим незабавно горното на нашето командуване.

III. ПО ПАРТИЙНО-ПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА

92

През време на консултацията проявихме интерес как в ГРУ се води партийно-политическата работа и главно по въпросите за обучението и възпитанието на оперативните работници, както в Центъра, така също и зад граница. Бе установено , че между работата у нас и тази в тях няма почти никаква разлика. Същата се води на една и съща база, с едни и същи форми и методи на работа.

Консултацията в Москва се проведе в сградата на Генералния щаб на Съветската армия в кабинетите на съответните началници на управления и отдели на ГРУ.

Оказан ни бе изключително радушен прием и пълна възможност да беседваме по всички поставени от нас въпроси.

ЗАМ.НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ПОЛКОВНИК: Иванов /ИВАНОВ/

№ 03063 /__.11.63 г.
Отпечатано в 1 екз.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Подлежи на микр...
Да се унищожи след...
н-к отдел ...
25-4 1987 г.

11 119
СОВ. СЕКРЕТНО
Экз. №2
5-3-I

МИНИСТРУ ОБОРОНЫ ВЕНГЕРСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИКУ ТОВАРИЩУ С И Н Е Г Е Л.

Б У Д А П Е Ш Т

Уважаемый товарищ Министр,

Я считаю, что в настоящем этапе наложительно более тесное сотрудничество в деятельности разведывательных органов армиа-членок Варшавского договора. Установление такого взаимодействия способствовало бы более эффективному и экономичному ведению разведки.

Вот почему я предлагаю в первой половине октября /1-4.10/ сего года созвать в Софии совещание представителей Разведывательных Управлений наших армий, с целью наметить мероприятия по координации их деятельности. Мы предлагаем провести это совещание в Софии, но не возражали бы провести его и в другом месте.

По нашему мнению, на совещании можно обсудить и принять решения по координации деятельности органов стратегической и агентурной разведки, по радио и радио-технической разведке, по информационной работе, по вопросам оперативной техники и по повышению квалификации кадров. Конечно, можно обсудить и другие вопросы, которне Вы сочтете необходимым предложить.

Мы считаем, что совещание могло бы иметь следующую повестку дня: обсуждение соображения каждого начальника Разведывательного Управления по поставленным на совещании вопросам; совещания по секциям для доуточнения вопросов соответствующих разделов и составление проекто-решений; на общем совещании выслушать предложения различных секций и

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

12 120

подписание протоколов.

Прошу Вас, товарищ Министр, сообщить Ваши соображения по вопросам, затронутым в настоящем письме.

С уважением

МИНИСТР НАРОДНОЙ ОБОРОНЫ НРБ - СОФИЯ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК Джу /ДЖУРОВ/

Отговорено:
(спр. вх. 001453/64 г.)

июня 1964 года

№

№ 00831

Отпечатано в 2 экз.

КРДОПБГДСРСБНА 13
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

139

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
HONVÉDELMI MINISZTERE

№ 00305

СОВ. СЕКРЕТНО !
Экз. № I

00771. 5.8 64

МИНИСТРУ НАРОДНОЙ ОБОРОНЫ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ БОЛГАРИИ
Генерал-полковнику товарищу Добри ДЖУРОВУ

г. С о ф и я

Уважаемый товарищ министр !

Нами получено Ваше письмо от I3 июня I964 г., адресованное Министру Обороны ВНР. Урегулирование вопросов по более тесному согласованию работы разведывательных органов стран социалистического лагеря является весьма актуальным вопросом, поэтому я согласен со сроком и местом проведения предусмотренного совещания. Также согласен с тем, чтобы по поставленным вопросам осуществлялся обмен мнениями.

Повестку дня и метод работы совещания считаю целесообразным, однако до проведения совещания необходимо было бы еще выяснить:

- кто будет руководить совещанием, принципиальными переговорами и переговорами в секциях;

- каким правомочием желательно уполномочить руководителя делегации;

- будут ли некоторым переговорам совещания предшествовать доклады, содоклады, кто будет их проводить;

- в случае принятия совещанием проекта решения, кто

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

96

14
170

будет утверждать его и кто имел бы право издать инструкцию по исполнению его, ГК ОВС или другой руководящий орган.

Считал бы целесообразным составление только такого проекта решения, который фиксировал бы принципиальные вопросы взаимодействия, которые затем реализировались бы Генеральными Штабами соответствующих стран.

Я уверен в том, что ожидаемые результаты предусмотренного совещания послужат дальнейшему укреплению дружбы между нашими народами и вооруженными силами, и будут значительно способствовать лучшей работе наших разведывательных служб.

16 июля 1964 г.
г. Будапешт

С уважением к Вам

ВРИО МИНИСТРА ОБОРОНЫ
ВЕНГЕРСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ

Генерал-лейтенант

(КЁТЕЛЕШ Енё)
Первый Зам. МО ВНР

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СОВ. СЕКРЕТНО 117
Экз. № 2
Б-3-Т

МИНИСТРУ НАЦИОНАЛЬНОЙ ОБОРОНЫ
ГЕРМАНСКОЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
ГЕНЕРАЛУ АРМИИ ТОВАРИЩУ ГОФФМАНУ Г.

Б Е Р Л И Н

Уважаемый товарищ Министр,

Я считаю, что в настоящем этапе налохительно более тесное сотрудничество в деятельности разведывательных органов армий-членок Варшавского договора. Установление такого взаимодействия способствовало бы более эффективному и экономичному ведению разведки.

Вот почему я предлагаю в первой половине октября /1-4.10/ сего года созвать в Софии совещание представителей Разведывательных Управлений наших армий, с целью наметить мероприятия по координации их деятельности. Мы предлагаем провести это совещание в Софии, но не возражали бы провести его и в другом месте.

По нашему мнению, на совещании можно обсудить и принять решения по координации деятельности органов стратегической и агентурной разведки, по радио и радио-технической разведке, по информационной работе, по вопросам оперативной техники и по повышению квалификации кадров. Конечно- можно обсудить и другие вопросы, которые Вы сочтете необходимым предложить.

Мы считаем, что совещание могло бы иметь следующую повестку дня: обсуждение соображения каждого начальника Разведывательного Управления по поставленным на совещании вопросам; совещания по секциям для доуточнения вопросов соответствующих разделов и составление проекто-решений; на общем совещании выслушать предложения различных секций и

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

118
8

подписание протоколов.

Прошу Вас, товарищ Министр, сообщить Ваши соображения по вопросам, затронутым в настоящем письме.

С уважением

МИНИСТР НАРОДНОЙ ОБОРОНЫ НРБ - СОФИЯ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК _____ /ДЖУРОВ/

июня 1964 года

№

№ 00830

Отпечатано в 2 экз.

9
142

01524/21.8.64г.

ПОСОЛСТВО
на Германската Демократична Република
в Народната Република България

Превод
Берлин, 31.07. 1964 година
А 66/64 1.

- Военен аташе -

Правителство на ГДР
М-во на националната отбрана
Министърът

МНО-СЕКРЕТАРИАТ НА М-РА
НЕСЕКРЕТНО
Вх. № С-3396, 19.8.1964 г.
Дело №

До
Министъра на народната отбрана на НРБ
др.генерал-полковник Д ж у р о в
С о ф и я

Подлежи на [illegible]
Да се унищожи след [illegible]
н-к отдел XIV [illegible] (27.8.64)
25-4 1984 г.

Уважаеми другарю министре,

Благодаря Ви за писмото относно едно по-тесно сътрудничество в дейността на разузнавателните органи на армиите на Варшавския договор.

По принцип ние не сме против обмяната на опит по отношение структурата, организацията и подготовката на разузнавателните органи на армиите на Варшавкия договор. Обаче аз считам за по-целесъобразно, ако по въпроса се подготви и проведе съвещание от страна на главното командуване на обединените въоръжени сили.

При един такъв начин на разглеждане на въпроса ще е на лице възможността да се осъществи още от самото начало една по-обширна обмяна на опит отколкото само между нашите армии. Аз вече уведомих главнокомандуващия на обединените въоръжени сили Маршала на Съветския Съюз другаря Гречко относно нашето схващане и оцаквам неговото мнение.

Със социалистически поздрав:
/п/ Х о ф м а н
армейски генерал

29 168

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

Экз. 3

ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

НАЧАЛЬНИКУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА СОВЕТСКОЙ АРМИИ
МАРШАЛУ СОВЕТСКОГО СОЮЗА ТОВАРИЩУ БИРЮЗОВУ С. С.

М О С К В А

Уважаемый товарищ Маршал Советского Союза,

В связи с проведением совещания представителей разведывательных управлений армий стран-участниц Варшавского договора по вопросам координации разведывательной работы мы бы хотели довести до Вашего сведения следующее:

Совещание состоится в период с 6 по 9 октября 1964 г. в гор. София. Рабочий язык на совещании - русский.

На совещании намечается обсудить вопросы стратегической агентурной разведки, информационной работы, радио- и радиотехнической разведки, оперативной разведки, а также вопросы подготовки кадров и другие вопросы, которые могут интересовать Ваших представителей.

Для решения технических вопросов, связанных с организацией совещания, просим Вас сообщить состав Вашей делегации и дату ее прибытия в София до 30 сентября с.г.

Просим также предусмотреть в составе Вашей делегации переводчиков русского языка, если сочтете это необходимым.

Желательно, чтобы делегации прибыли в гражданской одежде.

Уведомляю Вас, что в соответствии с Протоколом Объединенного Командования стран-участниц Варшавского договора

Из архивите на ДС

30
169

от 28.2.1963 года обеспечение делегации в период совещания будет производиться за счет самой делегации.

Программа совещания, экз. № 1, № 001144 прилагается. Приложение - только адресату.

С уважением

Начальник Генерального Штаба
Болгарской Народной Армии
Генерал-лейтенант
/СЕМЕРДЖИЕВ/

№ 28 , 8. 1964 года

Отпечатано в 2 экз.
№ 001150

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
КРДОПБГДСРСБНА

Подлежи на микрофилмиране
Да се унищожи след.....
н-к отдел.....(.....)
23.4.1987 г.

66
193

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.№ 1
54

Подлежи на микрофилмиране
Да се унищожи след.....
н-к отдел.....(.....)
.....19.....г.

П Р О Т О К О Л

за проведено съвещание на Разузнавателните управления на страните участнички във Варшавския договор

Съвещанието се откри в 9.00 на 6.10.1964 г. в сградата на МНО. На същото присъствуваха делегации от СССР, ГДР, РНР, УНР, ЧНР, ПНР и НРБ. Делегациите се оглавяваха от началниците на Разузнавателните управления на стрените участнички в съвещанието.

Съвещанието откри Началника на ГЩ на НРБ генерал-лейтенант АТАНАС СЕМЕРДЖИЕВ, който от името на Министъра на МНО на НРБ поздрави участниците в съвещанието. Изказа благодарност на Обединеното командуване на страните участнички във Варшавския договор затова, че на нашата страна е предоставено организирането и провеждането на това съвещание.

Ние смятаме, че това съвещание ще има голямо значение макар, че то се провежда със закъснение за всички страни участнички във Варшавския договор. На нас ни е известно, че страните от НАТО създадоха органи, които съгласуват воденето на разузнавателната дейност срещу нашите страни и ежегодно провеждат съвещания за подобряване на разузнавателната им дейност. Такова неотдавна бе проведено в Италия.

На това съвещание трябва да разгледаме нашата работа и вземем решения за подобряване на нашата разузнавателна дейност в бъдеще. Пожелавам Ви ползотворна работа.

Плана за провеждане на съвещанието докладва генерал СТОЯНОВ. Той предложи, ако има някои да направят нови предложения или допълнения, да направят това. Такива не бяха направени, освен от началника на РУ на РНР - полковник Думитру, който предложи да се отчете доклада на нашата делегация.

Доклада на делегацията на НРБ изнесе генерал-майор СТОЯНОВ. /Доклада приложен към протокола/.

Дадена беше думата на водача на УНР - полковник ШАРКИНЗИ.

Скъпи другари, позволете ми от името на унгарската делегация да поднеса най-сърдечни поздрави на началника на РУ на НРБ др. генерал СТОЯНОВ, който е домакин и организатор на това съвещание. Ние приехме с голяма радост да участвуваме в това съвещание, тъй като смятаме, че това ще бъде голяма крачка напред в работата на разузнавателните служби в нашите страни. Позволете ми сега да зачета доклада на Унгарската делегация и за да не се губи време, същия ще бъде прочетен от преводача:

От страна на разузнавателните органи на социалистическите страни в последно време има желание за развиване на по-висок уровен взеимодействията на разузнавателните органи. Такова стремление има и от страна на съветските другари. Отсъствието на такова взаимодействие се чувствува особено в моменти на изостряне на международната обстановка, тъй като всяка страна сама за себе си е оставена да оценява сложната обстановка.

В настояще време работата стои така, че не може успешно да се следи за развитието и държи за хода на техническото придвижване на противника, ако взаимодействието между социалистическите разузнавателни органи не бъде издигнато на по-висок уровен.

Държавите от НАТО със съвместни сили усъвършенствуват техниката, строят системата на свръзка, взаимодействуват в борбата против социалистическите разузнавания, разменят си разузнавателни данни, правят съвместни усилия в областта на военното разузнаване на социалистическите страни и т.н. При такива условия не можем да си позволим, социалистическите страни да не координират своите действия, т.е. поединично да стоят против обединените в много отношения дейности на империалистите.

Известно е, че дейността на разузнавателните служби на империалистите носи общ характер. Това се заключава в това, че обединяват своите усилия в областта на въоръжените сили и в рамките на различни агресивни блокове, а така също на основата на двустранни съглашения. Те създават обединени разузнавателни и контраразузнавателни органи, а така също центрове по координи-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

104

67
194
55

ране на разузнавателните операции. Между впрочеем с такава цел беше създаден Европейски Координационен Комитет, действуващ в рамките на НАТО, а така също Комитет на Директорите на Националното изследване и усъвършенствуване на НАТО.

По отношение на свръзките тяхната дейност също се координира. По такъв начин съответно с развитието на замислите по управление на родовите войски на САЩ, ще бъдат също така под единно командуване и снабдени с най-съвременни системи за свръзка. В стадии на осъществяване се намира създаването на военна система за свръзка в рамките на една нация, а така също обхващаща цялото НАТО.

От страна на империалистическите държави е осъществено взаимодействие за борба с разузнавателните органи на социалистическия блок, за международно взаимодействие между контраразузнавателните органи. Те си взаимодействуват в проверката на лицата в международен мащаб, в обмяна на способите и техническите опити на контраразузнаването, а така също в областта на тяхната оценка. От страна на контраразузнаването някои държави правят големи усилия за снабдяване на контраразузнавателните служби с техника, например за техническа, електронна проверка на писмата, за разкриване на налични микрофото и секретни мастила, за наблюдаване на лицата с помощта на техника, за модернизиране средствата на следене и т.н.

Само в този случай можем успешно да работим против вражеските разузнавания и контраразузнавания, които - макар и в много отношения да работят един против друг, - но против социалистическия лагер координират своите действия, ако ние също съгласуваме своята дейност.

Нивото на настоящите взаимодействия не достига нивото което е необходимо, тъй като в една разузнавателна полоса военните разузнавания на няколко социалистически страни се явяват заинтересовани.

Очевидно е, че по отношение на радиоразузнаването и радиотехническото разузнаване със свои сили не можем да се съревнуваваме със системата за свръзка на противника в установяване на тяхните способи за предаване. Радиоразузнавателната служба на 2-то управление от ГЩ на УНА се намира против техни-

ката за свръзка на няколко големи държави. Прихващането се осъществява по отношение свръзката на 7-ма полева армия на САЩ, а така също по отношение на въоръжените сили на ГФР, Франция, Италия и т.н. Ясно е, че взаимодействието не се намира на необходимия уровен, ние се борим със сериозни проблеми. Работата стои така, че в капиталистическите страни, особено в САЩ, в Англия, във Франция, в ГФР крупните заводи, изследователските институти се занимават с модернизация на предаването на информация, ускорено предаване на сведенията, а така също шифриране и т.н. Следствие неудовлетворителното взаимодействие ние сме принудени със свои сили да водим борбата с тях.

Очевидно е, че успешна работа в борбата за мир можем да водим даже в този случай, ако само до известна степен подобрим взаимодействието между социалистическите държави. Съвместният обмен на резултатите от изследването, развитието, производството може да ускори развитието и да донесе сериозни материални икономии.

По отношение на информацията също няма необходимото взаимодействие. В последно време беше осъществено известно придвижване в областта на съвместния обмен на някои информационни сведения, но това се намира в самото начало. Настоящата форма на взаимодействие не удовлетворява изискванията.

Животът поставя въпроса, не следва ли взаимодействието също така в областта на информацията да се постави на по-висок уровен, да се направи по-координирано.

Според нашето мнение време е, военните разузнавателни органи на социалистическите страни периодически съвместно да оценяват, да обсъждат противника, в интерес на това, че с помощта на това още по-точно да се определят оперативно стратегическите замисли на противника. Ние от своя страна сме съгласни с такъв метод на взаимодействие, където командните пунктове да са свързани един с друг с цел, незабавно да се предават един на друг извънредно срочните сведения, представляващи интерес за две или повече държави. По такъв начин възниква изискването за по-добра координация също така в другите области на разузнаването, в това число и в агентурната работа. В тази област при определени разузнавателни задачи може би взаимодействието трябва да се из-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

106

68
195
56

дигне на по-високо ниво, в областта на легалното разузнаване и в някои отношения в областта на агентурното разузнаване, особено в контраразузнаването.

Разузнавателните задачи се съставят от разузнавателните органи на основа на техните оперативни изисквания. За това в областта на легалното разузнаване има такива случаи, че при липса на координация започва съревнование между легалните разузнавачи за добиване на материалите.Ако един от разузнавателните органи търси източник на разни устави или на други важни материали и за това разузнаят други разузнавателни органи,то веднага два или три разузнавателни органа ползуват едни и същи способи ,то това води към провол.Имало е и такива случаи когато няколко разузнавателни органа за един материал плащат големи суми.и когато този материал се доставя от един източник на два различни органа. Това е така защото източника работи конспиративно за две социалистически страни.

Ликвидирането на горните недостатъци би увеличило силата на социалистическите разузнавателни органи,без да се повишава числеността и разходите.

Основни принципи на взаимодействие.

По наше мнение при разработка принципите на взаимодействие трябва да се има предвид следното:

1. За пръв път се състои конференция с участието на няколко страни - макар ние да празднуваме своята двадесет годишнина от освобождението си.Сега ние сме длъжни да заложим основите , длъжни сме да знаем своите схващания.

2. Взаимодействие е необходимо защото:

а/ Против империалистическите страни стоят общи задачи. Поради това е необходимо разузнавателните служби в социалистическите страни да имат предвид и на конференции да обсъждат въпросите по взаимодействието и да се стига до общи решения.

б/ взаимодействието между разузнавателните органи на социалистическите страни в бъдеще трябва да се изгражда на базата на двустранни съглашения.Вероятно това ще се отнася по въпросите които касаят двете страни в различни ТВД.

3. Това взаимодействие трябва да се организира,така че да е по силите и възможностите на дадена страна.

4. Да се обезпечава необходимата конспирация.

5. Да се съдействува за ликвидирането на паралелните рискове в работата.За това е необходимо:

- да се съгласуват задачите;
- да се профилират изследванията,производството и осъвършенстуването на някои технически средства;
- ликвидиране на излишните задачи;
- осъществяване на материални икономии.

6. Изпълнение на онези обяданости,за които е дадено съгласието си.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

Из архивите на ДС

1. В стратегическото разузнаване

Разузнавателното направление на страната малко или много е определено,но в някои случаи степенуването на важността за отделните страни се явява спорно.Би било целесъобразно по-съгласувано да се установи къде се намират тези разузнавани обекти и територии на които разузнаването трябва да обърне своето внимание.Макар че в разузнаването е необходимо да се дублира работата в известна степен,все пак по целесъобразно ще бъде да се определят задачите на разузнавателните органи.

Взаимодействие в легалната работа

Необходимо е да се намери възможност за при разработка на даден обект,когато легалните органи попаднат на един и същ източник да се извършва съвместна проверка за премахване на недостатъците и да се предотвратят опасностите.Това се осъществява като се организира размяна на мнения по пътя на преговори по места и в центъра.

Взаимодействие по отношение на агентурната обстановка

В бъдеще е необходимо да се подобри взаимодействието като се разменят сведения за :

- за вражеското контраразузнаване;
- съвместна информация по различни въпроси и т.н.

В областта на оперативната работа

В тази област взаимодействието би могло да се осъществи

Из архивите на ДС

108

69
196
57

по пътя на профилиране на отделните отрасли на оперативната техника.

По отношение на информационната работа

За взаимодействие на информационната работа предлагаме:

1. Обмяна на сведения. Да се съобщават такива сведения, по които е необходимо веднага да се вземе отношение и представляват интерес. Практически това може да се осъществи:

а/ Придаване на сведения и материали в неразработен вид, без съобщаване на източника.

б/ Размяна на обработени сведения. Това също изисква да се спазват правилата за конспирация.

в/ Размяната на сведения по пътя на комбиниране на горните два способа.

2. Периодически лични преговори по информационната работа. Тези преговори могат да обхващат въпроси по военно-политическата обстановка, по ТВД и други въпроси свързани с въоръжените сили на противника.

3. Координиране на информационните издания.

Считаме за целесъобразно, ако се организира взаимодействие и разработка на по-важни информационни издания например, по:

а/ След съгласуване на годишните планове по издаване на материали може да бъдат определени някои теми, които да се разработват и издават.

б/ Предварително да се определят дадени тези, по които да се събират сведения, да се обработват и да се изпращат един на друг.

в/ Да се координира срока за дадени издания.

Предложенията за взаимодействие в информационната дейност би била голяма крачка напред в работата на разузнавателните органи в нашите страни.

4. Размяна на някои оригинални материали, като устави, карти и т.н.

Из архивите на ДС

По радиоразузнаването

Имайки предвид радиоразузнаването в Унгария, нейните ограничени материални и кадрови възможности е принудена да работи във всички области на радиоразузнаването. Ето защо би било целесъобразно по-добре да се използуват силите и средствата. За избягване на паралелната работа, взаимодействието би могло да се изрази в следните области:

- По отношение добиване на сведения от радиоразузнаването;
- Обсъждане съвременните способи по радиоразузнаването, прехващането и пеленгацията, също така и обмяна на опит;
- съвместно да се анализират резултатите от техническото разузнаване, като се обсъдят възможностите и способите, каналите за свръзка, използуване на различни видове предавания и т.н.;
- възможности за автоматизация в добиването на сведения и проблемите свързани с това.

По отношение обработка сведенията от радиоразузнаване

- систематически обмен на опита по обработка на сведенията. Обсъждане на възможностите и необходимите способи за предаване на важните сведения;
- възможната автоматична обработка на сведенията, а също така достигнати резултати в това отношение;
- знания свързани със способите за обработка и оценка на материалите, различни от традиционните способи.

В техническо отношение

- съвместна информация за радиотехническото оборудване, които се намират в стадии на обработка и стадии на готовност, съвместно определяне на тактико-техническите изисквания предявени към оборудването;
- координация в планирането и производство на апаратура, определяне възможностите на апаратурата и нейния характер;
- систематически обмен на апаратура, необходима за приемане;
- обмяна на сведения и издания отнасящи се до радиотехниката до чуждите армии.

Из архивите на ДС

110

70
197
58

По отношение на подготовката

Трябва да се обръща по-голямо внимание на радиотехническата разведка и би било целесъобразно да се осъществи взаимодействие в областта на разузнавателните групи, радиотехническото разузнаване и техническите средства за разузнаване и връзка.

Началника на Разузнавателното управление на полската армия дивизионния генерал Г. КУРЧИНСКИ

Драги другари, с голямо удоволствие възприехме инициативата на РУ при БНА за провеждане на настоящата конференция. Ние считаме, че това ще бъде една полезна и целесъобразна среща. Уверени сме, че предоставената възможност да се обсъдят редица съществени въпроси от които са заинтересовани нашите разузнавателни управления, ще дадат възможност да се обмени опита и ще доведат до още по-тясно взаимодействие между нашите разузнавания.

Ние от няколко години тясно сътрудничим с разузнавателните органи на СССР, Чехословакия, България и други страни. Като имам предвид досегашните положителни резултати, ние сме за разширение на това сътрудничество със всички страни от Варшавския договор.

I. ПО ИНФОРМАЦИОННАТА РАБОТА

Разузнавателното управление при щаба на полската армия счита, че най-ползотворно би било сътрудничеството между нашите разузнавателни органи по обмяна на информационни сведения за военния потенциал на въоръжените сили на социалистическите страни. Какво може да се обменя. Нашето управление изработва следните документи, които могат да се обменят:

1. Периодически информационни разработки.

Към тях се отнасят:

а/ Тримесечни сводки за въоръжените сили от НАТО и главните капиталистически страни. Тези сводки се разработват във вид на таблици с разпределение на ТВД на НАТО и съдържат

данни за числения и боен състав, а също така и въоръжение за държавите членки на НАТО.

б/ Тримесечни разузнавателни обзори по военнополитическата обстановка. Те съдържат кратък анализ на събитията и военнополитическите мероприятия, също така и по-важни учения, маневри на въоръжените сили на НАТО и главните капиталистически страни.

Една от тези сводки се издава у нас на руски. Тези документи могат да се ползуват по-широко отколкото до сега.

в/ Месечни бюлетини. Те се съставят по материали от печата от западните страни. Съдържат въпроси по военнополитическото положение, от икономически характер и военна техника.

2. Информационни разработки по отделни въпроси

Към тях се отнасят:

а/ Информационен бюлетин. Съдържа едногодишен анализ на измененията, мероприятията и перспективите за развитието на военния потенциал на НАТО и главните капиталистически страни.

б/ Разузнавателни бюлетини. В същите се отразяват дислокацията на частите и съединенията и щабовете на въоръжените сили на НАТО и главните капиталистически страни.

в/ Информации, касаещи организацията, въоръжението, схващанията по използуването на въоръжените сили на отделни капиталистически страни.

г/ Информационни обзори, в същите се разработват различни проблеми, като учения и други.

3. Устави, наставления, учебници и др., на въоръжените сили на главните капиталистически страни. Това са преводи на оригинални материали, съкратени или пълни.

4. Разни материали, които имат информационно значение, това са главно документи, които касаят оперативната подготовка на Европейския ТВД, албуми, оборудвания, въоръжение и т.н.

Гореупоменатите документи в зависимост от желанията на Разузнавателните управления на дружеските армии, могат да им бъдат предадени.

Из архивите на ДС

111

Из архивите на ДС

112

Според нас, от всички издавани документи най-голям интерес представлява тримесечната сводка за въоръжените сили на НАТО и главните капиталистически страни, а също така и тримесечния обзор по военнополитическата обстановка.

Ние считаме целесъобразно да се съгласуват между нашите разузнавателни управления информационните данни за въоръжените сили на главните капиталистически страни. Това се налага и от провеждането на съвместните маневри на войските от Варшавския договор. Както е известно в хода на тези учения, неедно-кратно щаба на войските е ползувал несъгласувани данни по дислокацията, числения състав, въоръжението на съединенията и частите от страните членки на НАТО, с цел да се избегнат такива случаи за в бъдеще ние считаме за целесъобразно пред всяко крупно занятие или маневри на войските на Варшавския договор на основата на взаимна договореност да се уточнят предварително данните за въоръжените сили на главните капиталистически страни.

Независимо от това представители на разузнавателните управления могат да се срещат един път в годината с цел да уточнят и съгласуват данните отнасящи се до организацията, дислокацията, численият и боен състав на въоръжените части и съединения на държавите от НАТО. Може да се съгласува също така и някои възгледи на капиталистическите страни на стратегическо и оперативно направление, тактически схващания, технически норми и др.

II. РАДИО И РАДИОТЕХНИЧЕСКО РАЗУЗНАВАНЕ

По наше мнение съществуват големи възможности за сътрудничество в областта на радио и радиотехническото разузнаване. Ние считаме, че това сътрудничество може да се заключи в:

а/ Обмяна на важни сведения получени от радиоразузнаването.

б/ Обмяна на материали отнасящи се за крупни учения на страните от НАТО /например/ "Фалекс-64"/. В тази област най-добри резултати дават съвещанията за обсъждане на добитите материали непосредствено след свършването на ученията.

в/ Обмяна на текуща информация за нови радиотехнически средства, нови видове приемане и радиоизлъчвания, също така и начините за опознаването им.

г/ Периодически обмен на информация отнасяща се до радиовръзките, радионаблюдението и радиотехническите обекти, радиолокационни, радионавигационни системи и характеристика на тяхната работа.

Като се има предвид различните интереси, ние считаме, че сътрудничеството по радио и радиотехническото разузнаване трябва да се създават на базата на двустранни съглашения между заинтересованите разузнавателни управления.

III. СТРАТЕГИЧЕСКО АГЕНТУРНО РАЗУЗНАВАНЕ

Ние считаме, че в областта на стратегическото агентурно разузнаване, въпросите за сътдурничество изискват отделно разглеждане. Ние считаме в областта на стратегическото агентурно разузнаване, че може да се установи сътрудничество по следните въпроси:

а/ Общо определяне на главните направления /зоната/ на дейността на нашите разузнавения с отчитане на географското положение на страните и конкретни агентурни възможности.

б/ Взаимна информация засягаща организацията и методите на работа на контраразузнаването и полицията в капиталистическите страни.

в/ Обмяна на информация и материали засягащи агентурната обстановка в капиталистическите страни.

г/ Взаимно предоставяне на съответни информации и материали, които могат да имат влияние върху воденето на агентурната работа.

При осъществяване на взаимодействието в областта на стратегическото агентурно разузнаване трябва да бъде строго съблядавана конспирацията.

Из архивите на ДС
113

Из архивите на ДС

114

73
199
60

IV. ОПЕРАТИВНО АГЕНТУРНО РАЗУЗНАВАНЕ

Отсъствието на непосредствена държавна граница с потенциалния противник, създава особени условия в организацията и воденето на оперативното разузнаване. В наши условия в мирно време няма съществени различия в методите на работа на оперативното и стратегическото агентурно разузнаване. Поради това ние считаме, че сътрудничеството в тази област няма да се различава от въпросите отразени в стратегическото агентурно разузнаване.

V. ОПЕРАТИВНА ТЕХНИКА

В областта на оперативната техника има възможности за сътрудничество и обмяна на опит. Съществува паралелно техническа заинтересованост, а различията могат да се отличават главно в степента на разработването на отделните проблеми, а така също в подробностите на конструкционните решение. Изхождайки от това, обмяна на опит може да бъде най-целесъобразен, той позволява да се съпоставят получените резултати и изберат най-добрите решения.

Такова сътрудничество трябва да включва преди всичко обмяна на опит в производствените и изследователски области, а в някои случаи също така съвместна разработка на определени средства и методи. Единственото ограничение ще бъде само в тактиката на употреба на техническите средства, в зависимост от конкретните разузнавателни операции.

Считаме, че може да се води обмен на опит и техническа информация по следните въпроси:

1. Легализационна техника

а/ Обмен на опит в областта на производството на документи.

б/ Обмян на опит и информация в областта на легализационната практика.

в/ Обмен на производствен опит по попълване на легализационните документи.

2. Агентурна радиосвръзка

Обмен на:

а/ Най-интересните конструкционни решения по радиооборудването и метода на приемане на сигналите при предаване с голяма скорост.

б/ Информация по използуване на техническите средства и техническите методи за защита от подслушване.

в/ Информация относно възможностите за замяна на материалите произведени в западните страни и материалите произвеждащи се в нашия лагер при изготвяне на радиооборудването.

3. Фотография

а/ Обмяна на опит по отношение на използуването или приспособление за разузнавателни цели,фотооборедвания.

б/ Информиране за собствени конструкционни решение усъвършенствуващи разузнавателната работа.

в/ Обмяна на информация в областта на фотографните методи, насочени към увеличаване конспирацията в оперативната работа.

4. Разузнавателна хартия

Обмяна на опит и информация на тема: общи методи предпазващи секретните писма.

VI. ДРУГИ ВЪПРОСИ

Други въпроси, които имат голямо значение в разузнавателната работа са:

1. Установяване на сътрудничество между военните оташета от нашите страни,особено в капиталистическите държави.

2. Подготовка на някои кадрови работници, разузнавачи на курсове в СССР или в други страни участнички във Варшавския договор.

3. Взаимно използуване на териториите на нашите държави за провеждане на някои агентурни мероприятия. Особено за използуване на тези територии за вербовка на лица от капиталистическите страни, пребиваващи временно.

Другари, разрешете ми от името на полската делегация да

Из архивите на ДС
115

Из архивите на ДС

116

73
200
61

изразя благодарност на хазаите и лично на началника на ГЩ - генлейтенант Семерджиев и на ген. Стоянов за поканата и създадените условия за делови обмен на опит в дух на сърдечност и взаимно разбиране, а на Вас всички другари благодаря за вниманието.

След това думата беше дадена за доклад на началника на разузнавателното управление на Румънската народна армия полковник Думитру. Той каза:

Другари, преди всичко разрешете ми от името на началник щаба на румънската народна армия да предам поздрав на участниците в това съвещание. Министерството на въоръжените сили на Румънската народна република е съгласно с предложението за обмяна на информация между страни от Варшавския договор, а така също за размяна на опит между разузнавателните органи.

В армията на Румънската народна република разузнаването се организира и ръководи от Централния комитет на Румънската работническа партия.

Министерството на въоръжените сили на Румънската народна република се стреми да се информира колкото се може по-добре за намеренията на противника. Стреми се да достави колкото може повече данни за същия, за неговите войски.

Министерството на въоръжените сили на РНР в същото време обръща особено внимание на двустранната размяна на мнения между страните участнички във Варшавския договор. В рамките на двустранни споразумения беше извършено взаимодействие с разузнавателните органи от армиите на СССР, НРБ и УНР.

Имайки в предвид предложението на разузнавателно управление при ГЩ на БНА и това което докладваха другарите, аз предлагам мнението на ГЩ на РНА по отделните въпроси както следва:

I. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В ИНФОРМАЦИОННАТА РАБОТА

Между разузнавателното управление на РНА и разузнавателно управление на БНА периодически има обмен на сведение между двете страни. В рамките на това двустранно взаимодействие на

всеки три месеца се обменят сведения за противника. Освен обмяна на информационни сведения, за своевременно уведомяване за намеренията на противника има място и обмяна на грами между разузнаванията.

Положителните резултати от такива взаимодействие са признати от двете страни на двустранното съвещание, указани в протокола от 1961 г.

Между разузнавателните управления на армиите на РНР и СССР има място обмяна на оригинални документи за разузнаването на капиталистическите армии.

Разузнавателното управление на РНА е предало повече от 35 устава от секретен и строго секретен характер, които информационни материали са били считани за голяма ценност от началника на ГЩ на Съветската армия. Ние сме получили документи от Централното разузнавателно управление на СССР с голяма информационна ценност по линия на Франция, САЩ и Италия.

В рамките на това взаимодействие имаше място двустранното съвещание в Москва на което се обмениха мнения и бяха отчетени положителния опит в областта на разузнаването и разузнавателните данни и своевременния обмен на информацията.

Разузнавателното управление на РНА осъществи размяна на данни и с разузнавателното управление на УНА.

Министерството на въоръжените сили на РНР счита, че съществуването на взаимодействие в обмяна на информация потвърди своята полезност в изучаването на вероятните противници. Това трябва да става и в бъдеще на основа на взаимния обмен.

Двустранният обмен на информация по вероятния противник трябва да бъде разширен и с останалите страни от Варшавския договор.

Ние сме за разширяването на доставянето на информационни материали. При това трябва да се обезпечи проверка по пътя на тяхното съпоставяне. Формите трябва да се разширяват по пътя на двустранните споразумения

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

118

74
201
62

II. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В СТРАТЕГИЧЕСКОТО АГЕНТУРНО РАЗУЗНАВАНЕ

Същото трябва да става на основа на двустранни беседи и информации на двете страни. Между представителите на двете страни трябва да се обменят мнения по теоретически въпроси. Така например, с българските другари трябва да се обменят въпроси свързани с Гърция и Турция.

С представители на Централното разузнавателно управление на Съветската армия има място също така обмяна на мнение по някои въпроси и теоритически положения, способи за използуване на агентурата, техническа апаратура и др. въпроси от взаимен интерес. Такава обмяна на мнения, има място и с представители на УНР.

В бъдеще такава обмяна на мнение по теоритически и общи въпроси е полезна и необходима.

Министерството на въоръжените сили на РНР счита, че не трябва да се засягат конкретни въпроси по агентурни и организационни въпроси, затова защото с това се нарушават основните норми на конспирацията. От своята практическа дейност Разузнавателното управление на РНР има известни достатъчни примери, когато поради неспазване на конспиративните правила се е стигало до провал на опитни агентурни работници и агентура. Интересни са не толкова източниците. От тук следва, че е необходимо строго спазване на конспиративната дейност, за да не се разкрият агентурата и използуваните източници.

Особена грижа има за законспириране на дейността на разузнавателните органи. Ние считаме в бъдеще да се обменя информация по методите, организацията и действията на контраразузнавателните органи в разузнаваните страни и използуваната оперативна техника.

III. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В ОПЕРАТИВНОТО РАЗУЗНАВАНЕ

Румънската народна република разполага с добре подготвени разузнавателни поделения. Подготовката на тези разузнавателни поделения се осъществява в различни учения с използуването

на различна техника.

Нашата делегация счита, че в тази област не се е взаимодействувало достатъчно между разузнавателно управление на РНА и разузнавателните органи на другите страни от Варшавския договор. Необходимо е да се осъществи по-голямо взаимодействие в тази област. Трябва да се осъществи обмен на документи за подготовката на органите на оперативното разузнаване.

IV. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В РАДИОРАЗУЗНАВАНЕТО

По-тясно взаимодействие в тази област е организирано с армиите на БНР и УНР. На съвещание с органи от БНА бяха разгледани въпросите по радиоразузнаването. Трябва да се осъществи периодически обмен на опит и информация от взаимен интерес, както и по използваната апаратура. Поддържане на непрекъсната радиосвръзка, обмяна на информация по нова радиомрежа на гръцка и турска територия. Този обмен стана на пътя на информационни сводки.

Такова съвещание имаше място и с разузнавателното управление на УНА. Такова взаимодействие беше признато от представители на нашите армии.

Необходимо е въпросите по радиоразузнаването да се анализират осторожно. Известно е, че вероятният противник ще използува за предаване съвършенна радиоапаратура, предаваща на големи скорости, зашифрирано и т.н.

С цел да се подобри радиоразузнаването при наличната модерна съвременна техника, нашата делегация предлага да се анализират и обмислят следните въпроси:

1. Апаратура за синхронизиране.
2. Телепис.
3. Шифрирано предаване.
4. Предаване с електронна апаратура.
5. Взаимодействие в областта на подготовката на кадри.

Из архивите на ДС
119

Из архивите на ДС

120

78
202
63

V. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В ОБЛАСТТА НА ПОДГОТОВКАТА НА КАДРИ

Подготовката на разузнавателни кадри е постоянна грижа на Министерството на РНР. Сега нашето разузнавателно управление разполага с опитни кадри. На основата на своя опит то е способно да подготви свои кадри. Споделен е опит с Централно разузнавателно управление на Съветската армия. В същото време на курс в СССР са се подготвили трима офицери. Имаше обмяна на опит на обучение на разузнавателните кадри, по пътя на обмяна на мнения, документарни материали и лекции.

Другари, опита на нашето разузнавателно управление показа, че двустранното споразумение и взаимодействие с някои разузнавателни органи даде добър резултат. Ние считаме, че тези двустранни взаимодействия са необходими и полезни и за в бъдеще. За това ние сме съгласни да разширим това взаимодействие и с други разузнавателни органи, които желаят това.

В заключение, имайки в предвид изложеното и това, че използуваните понастоящем способи за взаимодействие между нашите разузнавателни органи, съответствува на интересите на нашите страни, Румънската делегация не е съгласна да се приемат решения на това съвещание и да се подписва протокол, който ще измени съществуващите форми на взаимодействие.

С това предобедното заседание на съвещанието приключи.

Беше обявена почивка до 13.30 часа.

Следобедното заседание започна с доклад на Началника на Разузнавателното управление на ГДР - полковник Франк.

Той каза:

Разрешете ми на първо място да Ви изразя нашата сърдечна благодарност за поканата.

Ние приветствуваме свикването на настоящето съвещание на представителите на военните разузнавателни служби от армиите на Варшавския договор и сме дълбоко убедени, че от тук ще бъдат създадени много благоприятни импулси за нашата по-нататъшна работа, а заедно с това и за по-нататъшното повишаване боеготовността на нашите армии обединени във Варшавския договор.

Отразеното от преждеговорившите другари от братските армии, намира нашата пълна поддръжка.

На тази основа ние получаваме по-големи възможности да решим цял ред проблеми с които ние ежедневно се срещаме и които представляват определена трудност. Във връзка с въпроса за сътрудничеството аз искам да изразя, че между нашето управление и Главното разузнавателно управление на Съветската армия и освен това с разузнаването на ЧНА, съществува добро взаимодействие, което се отразява положително на нашата работа и което ни помага да решим по-добре нашите задачи.

Разрешете ми, използувайки дадената възможност, да изразя на нашите съветски и чехословашки другари и приятели най-сърдечна благодарност.

По повод на придвижените предложения по сътрудничеството между нашите разузнавателни управления, разрешете ми да изкажа предложение, един път в годината да се провежда съвещание между началниците на разузнавателните управления и техните заместници влизащи във Върховното командуване на обединените въоръжени сили от Варшавския договор.

Разрешете ми преди всичко да изложа нашите схващания като обърна внимание на това обстоятелство, че националната армия на Германската демократична република се явява най-младата армия от социалистическите армии обединени във Варшавския договор. Тя е образувана през 1956 г. и е била принудена да събира опит в специалните, политическите и военните дела. Този факт се отнася в пълния смисъл и към разузнавателната служба. Ние искаме особено искрено да благодарим на съветските другари, които се стремят да помогнат на нашата народна армия и на разузнавателното управление.

По-нататък обръщам внимание на това обстоятелство, че нашето отечество в резултат на шантажите и политиката на американския империализъм е разделено в две германски държави с различни обществени системи.

Ако от страна на ГДР която в тия дни празнува своето 15 годишно съществуване се провежда мирна политика, то на територията на ГФР се подготвя нова трета световна война. Във връзка с това не е необходимо да се оказва опасността която представляват западногерманските империалисти, не само за ГДР, но и за всичките социалистически страни от Варшавския договор.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

122

76
203
64

Като се има предвид този факт от него произтичат редица специфични задачи, които изпълнява нашата разузнавателна служба. Съществуването на две германски държави оказва влияние на всички органи на нашата разузнавателна служба. В еднаква степен това се отнася и за нашата информационна служба, която има специфични особености, отнасящи се до разработката на военно-политическата оценка и в разобличаването на западногерманския империализъм и милитаризъм. Тези особености в еднаква мярка действуват и върху радиоразузнаването и по подготовката на кадри.

Задачите на военното разузнаване произтичат от решенията ГЕСП, а така също от заповедите на Министъра на националната отбрана. Те се определят от тезисите на военната доктрина и съответните конкретни условия на борба и военна защита на социалистическото строителство в ГДР.

Работата на разузнаването се явява част от борбата на работническо-селската власт в ГДР с цел сриване маската от лицето на западногерманския милитаризъм и за запазване на мира.

Разузнаването предоставя възможност своевременно и всестранно да се разкрият плановете и практическите мероприятия на западногерманските милитаристи и съюзниците от НАТО, разположени на територията на Западна Германия, при подготовка на агресия против ГДР и другите социалистически страни.

Изхождайки от това, главната задача на разузнаването на народната армия се явява постоянно да се разкриват оперативно-стратегическите планове и практическите мероприятия на западногерманските милитаристи и командуването на войските на НАТО, разположени в Западна Германия, при подготовка на агресия, особено в началния период на войната.

Включвайки всевъзможни провокации и други методи, които могат да доведат към започване на агресията, внасяйки своя дял в делото на незабавното и своевременно предупреждаване за внезапно нападение на западногерманските милитаристи и НАТО върху ГДР и целия социалистически лагер.

По такъв начин да се проникне в Бонското военно министерство, щабовете на бундесфера, а така също и в щабовете

на съединенията и армиите на НАТО, разположени на територията на Западна Германия, с цел да се доставят секретни документи и планове разобличаващи намеренията на западногерманските милитаристи и командуването на НАТО по отношение подготовката и провеждането на внезапно нападение на държавите от Варшавския пакт.

По-нататък за приспособяване на Западна Германия като плац-дарм за военни действия, а така също на Западен Берлин в плановете на НАТО.

Най-важно значение има установяването на ракетните площадки и ядреното оръжие. В тази област ние виждаме възможност за координиране на агентурната работа с чехските и полски другари.

Накратко по някои въпроси на радиотехническото разузнаване.

Задачата се състои не в това, че пред присъствуващите тук представители на отделните разузнавателни служби да се разглежда голямото значение на тези два вида разузнавания, а в това да се обърне Вашето внимание на някои въпроси, които по наше мнение могат да имат общ характер или еднаква проблематика.

В началото разрешете ми да направя уговорката, че аз няма да засегна въпросите по радиотехническото разузнаване в такъв вид, в какъвто понастоящем се намира в настояще време в нашата армия в началото на нейното развитие. В тази връзка в нашата страна е набелязано да се проведе от 20-24 октомври т.г. показ на образци на пасивни радиотехнически станции за далечно разузнаване под условното наименование "Торниесе" за което поканваме представители ваш от генералните щабове на Варшавския договор.

Като се основаваме на досегашните резултати, трябва да се надяваме, че в бъдеще ще успеем да се развият и създадат по-добри образци.

Особено за изтеклите две години ние можем да отчетем, че противника усилено провежда такива мероприятия, които са насочени за съкращаване на и премахване на възможността за подслушване на радиообмена му. Това се постига като се внедряват нови шифри, форми и методи на работа.

123

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

124

78
204
65

Наверно общоизвестно е, че особени типично за Бундесфера, а така също за северната група армии, а тук за Британските въоръжени сили.

По-нататъшно последствие от това развитие се явява и постоянното съкращаване на откритите радиограми и увеличаване на шифрованите радиопредавания в американските въоръжени сили, дислоцирани в Западна Германия, при което в цяло се установява постоянно съкращаване активността на радиосвръзките. Опита учи, че в хода на радиоразузнаването на северните групи армии и Бундесфера в цяло, като главно съдържание на основната задача, това главно съдържание се смесва в съответствие с добиваните материали на централната група армии.

В много случаи радиопеленгацията се явява единственото средство за получаване на данни за противника.

Във връзка с усиленото внедряване и не ползуване на радиорелейната свръзка на различни командни нива, Бундесфера и останалите войски на НАТО в Западна Германия, за разузнаването възниква по-нататъшния проблем, който в настояще време в интерес на всестранното разузнаване на противника се решава неудовлетворително.

Без каквито и да било преждевременни обобщения за завършилото преди повече от седмица командно-щабно учение на НАТО "ФАЛЕКС-64", може да се отчете указаният проблем и да се каже, че съществена особеност за радиоразузнаването се заключава в това, че в сравнение с командно-щабното учение на НАТО "ФАЛЕКС-62" се забелязва необикновена ниска активност на работата в радиомрежата.

Затова възможно е този факт да отразява усиления стремеж на противника, особено при провеждане на крупни учения да съкращава възможността за тяхното разузнаване по пътя не използуване на други видове предавания.

По наше мнение е необходимо внимателно да се следи за това развитие, и преди всичко за скритото управление на войските. Би било желателно да се достигне в предела на даденте възможности и в съответствие с наличните сили и средства да се проведе по пътя на срочните мероприятия необходими изменения, а също така да се определят перспективните мероприятия за следване и развитие на радиоразузнавателните средства, които биха отговаряли на даденте изисквания от най-висш научно-технически уровен.

Из архивите на ДС

В заключение по всички въпроси на радиоразузнаването, по наше мнение в по-нататъшната работа е необходимо специалистите в отделните секции, изхождайки от проблемите да дойдат до определени колективни изводи, които ще ни помогнат да подобрим успехите си и да решим нашата обща задача.

Аз ще премина на някои въпроси от информацията.

Изхождайки от положението, че своевременно разкриване агресивните планове и намерения на противника може да означава пресичане на тяхните попълзновения, се поставя задачата вече да се опознават замислите на противника преди той да може да ги проведе в живот.

От гореказаното за органите на информацията произтича основната и важна задача; при разработка на важни информационни доклади да се прилага метода на провеждане на съвещания по дадени проблеми. Този метод дава това предимство, че по такъв начин е възможно да се обединят опита и мненията на специалистите от различните сектори на информацията.

С това ще се създаде единно, основно, колективно мнение. По такъв начин информационните доклади ще притежават по-голямо ниво и научност. По съдържание те стават по-многостранни и по-съдържателни.

Информационната работа в органите на военното разузнаване следва да се гледа под ъгъла на нейната актуалност и бързо осведомяване, а така също и за нейното приспособяване към измененните условия, произтичащи от измененията във военното дело на основание на въвеждането на ракетно-ядреното оръжие.

Един от проблемите в информационната работа се явява употребата на математически, статистически методи, оперативно най-бързо и най-надеждно информиране.

При помощта на пригодна система на обработка на научната информация на разузнавателния център и по-нататъшно развитие по пътя на електронната техника се създават възможни предпоставки за за незабавно предаване на резултатите от разузнаването на по-горните щабове.

Въвеждането на метода на автоматизацията в информацията, създаването на научно-информационни центрове, може да доведе по наше мнение към системна, строго научна, обуснована, прогнозна информация.

За това ние имаме голям интерес да узнаем как мислят тук присъствуващите представители на военните разузнавания от

Из архивите на ДС

126

78
205
66

страните участнички във Варшавския договор.

Доклада на съветската делегация изнесе водача на съветската делегация др. генерал полковник Ивашутин.

Другари, генерали и офицери, позволете ми преди всичко да изразя голямото си удовлетворение по повод нашата първа делова среща и да Ви предам боеви другарски привет от началника на ГЩ на Съветската армия и всички офицери от разузнавателните управления.

Трудно може да се прецени значението и ролята на военното разузнаване при съвременната напрегната международна обстановка. Когато въоръжените сили на два противоположни обществени лагера - лагера на социализма и лагера на капитализма, ето вече в продължение на много години притежаващи атомни и термоядрени оръжия с огромна разрушителна сила, се намират във висока бойна готовност за внезапни бойни действия. Освен това ние конструираме и развиваме военната промишленост , разширяваме научно-изследователските и опитно конструкторски работи и последователно систематически в света се натрупва както термоядрено оръжие, и неговите носители, така и обикновено въоръжение, при това по-съвършени и нова бойна техника. Ние конструираме и усъвършенствуваме във връзка с това и организациите на въоръжените сили и тяхната бойна подготовка като оборудваме ТВД, усувършенствуваме гражданската отбрана, а това става също и в социалистическите страни. В това време в света непрекъснато ту там, ту тук избухват военни действия, провокации и локални войни, подпалвани от империалистите с опасността да прерастнат в световна война и които още повече нагряват обстановката. Ето защо бдителността на народите към което призовават нашите държавни ръководители и нашите комунистически и работнически партии, трябва да бъде в тези условия на много висок уровен.

Сега голяма отговорност пада на военните разузнавания на социалистическите страни.

Задачите на военното разузнаване във всяка страна се определятот генералните щабове на отделните страни. Тези задачи произтичат от оперативните и стратегически планове на генералните щабове, които във всеки конкретен случай се съгласуват с команду-

ването на Обединения щаб на въоръжените сили на страните участнички във Варшавския договор.

Обединените усилия на нашите разузнавателни органи по изпълнение на поставените ни задачи, може сериозно да повиши ефективността на нашите разузнавания в делото за разкриване състоянието, дейтелността и плановете на противника и да се обезпечи своевременно предупреждение на нашите командувания за пристъпните замисли на врага.

Задачата на настоящето съвещание по наше схващане се състои в това да се определят основните въпроси , по които трябва да координираме своите усилия и да се установят практически форми по нашето взаимодействие. Видимо нашите съвместни усилия е необходимо да се съсредоточат и изразят в решения преди всичко по първостепенните разузнавателни задачи, които се явяват общи и еднакво важни за въоръжените сили на всички страни от Варшавския договор.

Към тези първостепенни задачи принадлежи и тази - своевременно предупреждение на нашите национални и Обединеното командуване за подготовка на противника към внезапно нападение на социалистическите страни.

Тази задача е много сложна за изпълнение и в пълен обем е необходимо едновременно съсредоточаване на нашите усилия за решаване на отделни частни разузнавателни задачи, които съставляват тази голяма и главна наша задача.

Преди всичко е необходимо със всички сили и средства непрекъснато разузнаване и изучаване повседневната дейтелност на въоръжените сили на капиталистическите страни, техните агресивни военни блокове, техните органи за управление, за разкриване своевременно замислите на противника, наблюдение и разкриване признаците за подготовка към внезапно нападение над социалистическия лагер. При това всяко разузнавателно управление провежда такава дейност преди всичко в тази зона на ТВД, която му е определена от неговото национално командуване и в съответствие с неговите възможности, налични разузнавателни сили и средства в този или онзи район на капиталистическия свят. Колкото повече у нас има достоверна информация за военните планове на противника и признаци за подготовка към внезапно нападение, толкова по-задълбочено и правилно може да се оцени създадената обстановка и с по-големи точ-

127
Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

128

79
206
67

ности може да се вземе съответното решение. Да се изучават направленията на военната научно-изследователска и опитна-конструкторска деятелност на противника, наблюдение за постъпване във въоръжените им сили нови типове ракети, самолети, кораби, танкове, система ПРО и ПЛО, системи за управление на войските и друга военна техника се явява важна задача в изпълнението на която сме длъжни да съсредоточим нашите усилия. За да се изпълни в пълен обем задачата за предупреждение на нашите командувания за подготовката на противника към внезапно нападение над социалистическите страни, ще бъдат недостатъчни, ако ние се ограничим само с неговата повседневна деятелност и събираме данни за постъпване на нова техника във въоръжените им сили. В този случай ние няма да съумеем да доложим на нашето командуване за направленията на главния удар на противника, неговите мобилизационни възвръщания и за характера на неговите операции в началния период на войната.

Следователно,добиването на документални сведения, разкриващи плановете за разгръщане на въоръжените сили на противника на ТВД, плановете за бойното използуване и плановете на операциите в началния период, също така се явяват важна обща задача. Тя може да бъде решена със силите на стратегическото разузнаване. Трябва да се каже, че поясняването на много въпроси, важна роля може да изиграят нашите информационни служби, отдели и управления. Те не бива да смятат, че нашите добиващи стратегически разузнавателни органи ще им доставят и поставят на масата плановете за разгръщане въоръжените сили на противника или плана за операцията в началния период на войната. Добиващите стратегически разузнавателни органи са длъжни целеустремно да работят за добиването на такива документи, чест и хвала, ако те се справят с такава задача. Едновременно с това информационните органи са длъжни сами по аналитичен път да определят вероятното направление на главния удар на противника, вероятния боен състав и средства, които могат да бъдат използувани за нанасяне на удари и вероятният характер на първата операция в началния период на войната, на основата на задълбочено, систематическо последователно изучаване постъпващите към тях разузнавателни сведения и повседневната бойна дейност на въоръжените сили на пративника, особено при провеждането на крупни учения и маневри с изучаване

на уставите, наставленията на противника, неговите оръжия и бойна техника. В това отношение доклада на др. Франк за автоматизация в добиването и обработката на информационни сведения заслужава голямо внимание. В една бъдеща война командуванията ще имат малко време за вземане на решения, затова автоматизацията в добиването и обработката на сведения ще играе голяма роля и значение. Ние в това отношение правим кое що, но това е още съвсем недостатъчно. Например, да се изготви една справка по ТВД е необходимо 8-10 офицери да работят 10-12 дена, а електронната машина може да я обработи за няколко часа.

Друга наша обща задача е, изучаване организацията, методите на работа на органите на контраразузнаването в капиталистическите страни. Това ще позволи нашите разузнавателни органи по-добре да законспирират своята работа, да преодоляват препятствията които им създава контраразузнаването. Това безсъмнено ще повиши активността и ефективността на нашата разузнавателна работа.

Съвременната оперативна обстановка в капиталистическите страни, в които ние водим разузнаване се характеризира:

- раздухване на кампания за шпиономания, водят пропаганда с цел да изплашат местното население срещу социалистическите страни;

- въвеждане на строги ограничения, с които целят да възпрепятствуват общуване на местни граждани с представители от социалистическите страни;

- подобрение на секретното делопроизводство и съхранение, охрана на секретни военни обекти, строга проверка на лицата, които работят на тях, проверка на тяхната благонадеждност и т.н.;

- съоръжаване на контраразузнаването със съвършенна техника;

- внедряване на свои сътрудници в задграничните учреждения на социалистическите страни и провокационни мероприятия срещу работниците от тези представителства;

- по-тясно взаимодействие на американските контраразузнавателни органи с техните съюзници от НАТО, СЕНТО и СЕАТО.

Наша задача в тези условия е със съвместни усилия всестранно да опознаем деятелността на контраразузнавателните органи на капиталистическите страни и на тази основа да противопоставим

Из архивите на ДС
129

Из архивите на ДС

130

80
207
68

нашите по-съвършенни, по-конспиративни методи и приоми в агентурната работа.

Ето това са нашите схващания и основни общи задачи в областта на разузнаването на противника, в интерес на които е необходимо да развием и координираме нашите усилия.

Това не значи, че ние не можем да взаимодействуваме и координираме нашата дейност в решаването на други задачи и частни разузнавателни мероприятия, които да се провеждат в интереса на разузнаването на отделна наша страна. Съществото съдържание на понятието - пролетарски интернационализъм, се явява неотменна от нашата марксистко-ленинска идеология, която предполага взаимно разбиране, взаимна поддръжка, взаимно съдействие един на друг между братските армии на нашите социалистически страни.

Ние се ползуваме от случая за да изразим нашата дълбока благодарност и признателност на ръководителите на разузнавателните управления и разузнавачите от армиите на социалистическите страни, които неоднократно са оказвали съществена помощ на Съветското военно разузнаване, както в провеждането на редица разузнавателни мероприятия, така и от предадената разузнавателна информация за въоръжените сили на противника.

За решаването на първостепенните общи задачи, ние можем да изработим определени форми на координация и да ги внедрим в практическата работа във всички наши разузнавателни управления. Що се касае до решаването на отделни - частни въпроси от нашата деятелност и за изпълнение на отделни разузнавателни мероприятия, то най-добра и приемлива форма на взаимодействие ще бъде видимо двустранната консултация и договореност между заинтересованите разузнавателни органи, която в пълен смисъл е потвърдила в продължение на много години своята ползотворна работа.

Главното разузнавателно управление на ГЩ на Съветската армия, положително се отнася към организирането на по-ефективно, отколкото до сега взаимодействие между разузнавателните органи на въоръжените сили от Варшавския договор. Ето защо ние с удовлетворение и по достойнство оценяме и приветствуваме инициативата на българските другари по организирането на настоящето съвещание.

Координацията и взаимодействието в работата на разузнавателните органи на въоръжените сили от Варшавския договор може да се развива в следните направления:

1. Съсредоточение усилията за решаване първостепенните общи наши разузнавателни задачи - своевременното разкриване плановете и признаците за подготовка на противника към внезапно нападение на страните от социалистическия лагер и предупреждение за това нашите национални и Обединено командувание.

2. Рационално използуване наличните и създаващите се възможности за по-задълбочено и всестранно разузнаване въоръжените сили на капиталистическите страни и техните агресивни военни блокове.

За осъществяване на тези цели:

<u>В областта на информационната работа</u>

а/ Постоянен взаимен обмен на добитите разузнавателни сведения, които характеризират:

- състоянието и повседневната деятелност на въоръжените сили на противника и техните агресивни блокове на ТВД;

- признаци за подготовка на противниково нападение над социалистическия лагер;

- система тревоги и сигнали на противника, които определят степента и състоянието на готовността на неговите въоръжени сили в цяло и отделни групировки, обединения и съединения.

Такъв постоянен взаимен обмен на информация да се осъществява по пътя на ежедневни разузнавателни сводки, а по най-важни въпроси - специална срочна информация.

б/ Периодическа обмяна на преводни материали, устави, наставления или разработени от нашите информационни служби документи по организацията, планове за развръщане и бойно използуване на въоръжените сили на капиталистическите държави, а също така развитието на строителството, конструкция нови оръжия, бойна техника, оборудване ТВД, устройство на тила, военната икономика, гражданската отбрана и т.н.

в/ Коправкахихкорикиранехнахналичните

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

132

81
208
69

в/ Препроверка и коригиране на разузнавателните сведения по въпросите на състоянието, дейността и оценката на въоръжените сили на противника. Такива мероприятия са допустими в порядъка на двустранни консултации между заинтересованите разузнавателни органи.

<u>В областта на стратегическото разузнаване</u>

а/ Съгласуване на задачите на апарата на военните аташета по визуално разузнаване /командировки из страната/ на военните обекти и военното оборудване на територията на капиталистическите страни, в които се намира апарата на военните аташета; взаимодействие на апарата на военните аташета по практическо решаване на място на такива съгласувани задачи;

б/ Съгласуване на въпросите, отнасящи се до възможно добиване на образци оръжие и нова бойна техника на противника, документи по техниката на противника, а така също устави, наставления, топографски карти и др.

в/ Придаване на наводки на граждани от капиталистическите страни, които могат да представляват интерес за разузнаването, но разработката на които със свои сили е малко вероятна или нецелесъобразна.

г/ Съдействие един на друг в провеждане на отделни частични разузнавателни мероприятия.

д/ Периодическо взаимно обменяне на информация, характеризираща организацията, личния състав, методи и начин на работа и техническо съоръжаване на контраразузнаването на капиталистическите страни, провежданите от него предпазни и активни мероприятия против разузнаването на страните от социалистическия лагер или отделни нейни работници.

<u>В областта на оперативното разузнаване, включвайки радио и радиотехническото разузнаване</u>.

а/ Координиране работата частично на радио и радиотехническото разузнаване на тези разузнавателни управления, в които задачите и обектите за разузнаване съвпадат.

б/ Взаимен обмен на информация;

- по техническата характеристика на наблюдаваните радиомрежи и радионаправления на противника, а също така радиоразузнавателните признаци, състояние и дейност на неговите войски;

- по техническата характеристика на системите на радиолокацията, радионавигацията и радиотелеуправлението на противника на разузнавания ТВД и метода за водене на радио и радиотехническо разузнаване;

- по резултатите от радиоразузнаването на крупни учения и маневри на противника по пътя на обменяне на обобщени справки;

в/ Обменяне на опит в организацията на радио и радиотехническото разузнаване по пътя на:

- предаване на наставления и ръководства по водене на радиоразузнаване /примерно към фронта/;

- Обмяна на инструкции и препоръки по изследване на различните видове радиопредавания, изисквания и усвояване на новите източници на информация;

- Организация на взаимни консултации и стажировка на офицери в частите и подразделенията на радио и радиотехническото разузнаване;

г/ Кооперране в разработката и производството на най-добрите унифицирани и стандартезирани образци от техниката на радио- и радиотехническото разузнаване в рамките на СИВ с отчитане научните и производствени възможности на всяка от нашите страни; да се практикува командироване на специалисти за оказване на техническа помощ в разработката, производството и внедряването на новата апаратура и провеждане на опитни изпитания.

д/ Съгласуване на мероприятията на оперативното разузнаване при едновременно разузнаване на противника, осъществяване на един и същи участък от ТВД от няколко наши разузнавателни управления, особено в периода на провеждане на крупни учения от противника и маневри.

е/ Обменяне на програми по бойната подготовка, специалните части от оперативното разузнаване, лекции и периодически издания, разкриващи методите и практиката на тяхното възможно бойно използуване.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

134

88
209
70

ж/ Взаимни консултации по теоритически и практически въпроси от организацията и воденето на оперативното разузнаване, въоръжението и материално-техническото осигуряване на частите със специално назначение.

з/ Предварително разглеждане на въпросите, разглеждащи рационалното използуване на силите и средствата на разузнаването, методиката на събирането и обработването, а така също бързото довеждане добитите сведения до командуването и заинтересованите щабове на учения, провеждани по плана на Главното командуване на обединените въоръжени сили от страните на Варшавския договор. След общия разбор на ученията на неговото ръководство да се практикува съвместен разбор на работата на разузнаването. С подобни мероприятия ние можем да натрупаме опит за изработване на впечатления за функциите и състава на координиращия разузнавателен орган по време на война.

В областта на оперативното агентурно разузнаване, взаимодействие може да се осъществява по ред идентични въпроси от упоменатите от нас в раздела за стратегическо разузнаване, и в частност:

- по обмяна на информацията за работата на контраразузнаването на съответните капиталистически страни;

- за предаване на наводки и проверка на изучаване лица;

- за съдействието в провеждане на частични агентурни мероприятия;

- по обмяна на образци на чуждестранни легализационни документи и т.н.

Предполагаме, че присъствуващите тука специалисти в различните области в разузнавателната работа на своите заседания ще обменят мнения и подготвят препоръки по практическите форми на координаци и взаимодействие между нашите разузнавателни управления, които ние ще можем отново да обсъдим и приемливите да включим в протокала на нашето съвещание. При това вероятно тези форми, които ще ни бъдат препоръчани от специалистите, е необходимо да се разглеждат на ежегодните съвещания на началниците на разузнаванията на въоръжените сили от страните на Варшавския договор, целта на които ще се състои в това,

да се осъществи нашето взаимодействие, да се открият и отстранят забелязаните недостатъци, да се обмени опит и набележат пътищата на по-нататъшното подобряване организацията и воденето на разузнаването на нашия общ противник. Съгласуван и подписан от нас протокол е необходим, видимо, всеки от нас ще представи на разглеждане на своето национално командуване протокола и с негово съгласие ще влезе в действие. Ето това са принципните и основни съображения, които ние искахме да изложим тук по разглежданите от нас въпроси.

Последен на съвещанието изнесе доклад Началника на Разузнавателното управление на Чехословашката народна армия полковник Бурди.

Уважеми другари, приятели,

Разрешете ми от името на Министъра на националната отбрана на Чехословашката социалистическа република, на Началника на ГЩ на Чехословашката народна армия и на целия личен състав на Разузнавателното управление при ГЩ да изразя признателността на Командуването на Българската народна армия и ръководството на Разузнавателното управление при ГЩ за инициативата, проявена по свикването и организацията на това съвещание. Позволете ми също от името на личния състав на разузнавателното управление при ГЩ на ЧНА да приветствувам всички присъствуващи тука представители на разузнаванията на братските армии.

Длъжността и значението на това съвещание, по наше мнение се заключава в това, че то се явява първата съвместна среща на представителите на разузнаванията на армиите от страните участнички във Варшавския договор, в хода на което на всички нас се предоставя възможността да изкажат свои предложения и да обменят опит по разширяване и подобряване взаимодействията в работата на нашите разузнавания, с цел повишаване бойната готовност на въоръжените сили на страните от Варшавския договор, стоящи на защита на завоеванията на могъщия социалистически лагер.

На всички нас е известно, че позициите на империализма са отслабнали, но той е още силен и има агресивни намерения. Агресивните войни, както и преди се разглеждат от империалистите като естествено средство за решаване на международните въпроси.

135

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

136

83
210
71

но наред с това империалистите са принудени да се считат с нашата мощ, с провежданата от нас политика на мирно съществуване между държавите с различен обществен строй.

Ученията, които ежегодно се провеждат по плана на Обединеното командуване, демонстрират сплотеността и бойното единство на армиите на страните участници във Варшавския договор, тяхната готовност за защита на държавните граници на социалистическия лагер и създаване на условие на нашите народи да се занимават с мирен съзидателен труд по строителството на светлото бъдеще - комунизма.

Ние сме задължени да се намираме в постоянна бойна готовност, щото никакви намерения на империалистите да не ни заставят да намалим бдителността си, а това както е известно е длъжно да осигури разузнаването. С цел изключване внезапното развиване на термоядрената война от агресивните сили, ние сме длъжни постоянно да следим за техните действия, да разкриваме намеренията и замислите им и незабавно да се информираме едни други.

По въпросите на взаимната информация вече е направено нещо и се прави, но ние сме длъжни да признаем, че това не е още всичко. Този въпрос е необходимо да се обсъди тук от нас и да се набележат мерки, които в бъдеще постоянно да се развиват и усъвършенствуват без при това да се нарушават принципите на конспирацията.

За всички присъствуващи тук не се явява тайна, че по всички въпроси на разузнавателната дейност на военното разузнаване на ЧНА взаимодействува и получава постоянна помощ от военното разузнаване на СССР. На нас също така се наложи да взаимодействуваме по някои въпроси с военните разузнавания на полската войска, Унгарската народна армия, БНА и Народната армия на ГДР.

И по наши мнения, ние мислим, че също с това се съгласяват и представителите на оказаните разузнавания, че тези първи крачки се отразяват благотворно на резултатите от нашата работа.

Отчитайки особеностите на териториалното разположение на нашата република, ние сме организирали постоянно взаимодействие

Из архивите на ДС

по въпросите на радио и радиотехническото разузнаване с полските, унгарските, немските и българските другари, с които извършваме обмен на данни за новопоявили се радиомрежи на противника, обсъждаме резултатите от разузнаването на крупни учения на въоръжените сили на НАТО и взаимно обменяне на информация по тези въпроси. Такава работа ние провеждаме и с радиоразузнаването на групата съветски войски в Германия.

Провеждайки тази работа, ние честно обменяме получените сведения и ги използуваме в интерес на нашето общо дело - повишаване боеготовността на нашите въоръжени сили.

Ние считаме, че нашите възможности още не са използувани.

Изхождайки от някои анализи на практическата дейност, по наше мнение в бъдеще би било целесъобразно;

1. Да се свържат всички разузнавателни управления на ГЩ със средства за свръзка и да се информират незабавно едни други за всички извънредни действия на вероятния противник, особено в период на изостряне на международната обстановка.

Необходимостта от това особено се прояви, както е известно, в периода на кризата в района на Карибско море през 1962 г., когато съответна взаимна информация, за съжаление, нямаше.

Освен това да се обменят информационни данни и по всички въпроси от действията на вероятния противник и по провежданите от тях мероприятия по оперативното оборудване на ТВД.

2. Още повече да се подобри взаимодействието по линията на работата на средствата за радио и радиотехническото разузнаване преди всичко с нашите непосредствени съседи, които се явяват Полската войска, УНА, Народната армия на ГДР и групата съветски войски в Германия.

3. Цяла редица специална техника и особено малогабаритна в сегашно време произвежда всяка от нашите страни самостоятелно. Такъв вид техника за нашите непосредствени нужди е необходима в незначителни количества, а разработката и производството й е твърде скъпо. Взаимодействието и взаимната информация по тези въпроси, по наше мнение, би позволило да се икономисат значителни средства и да се освободят сили, заети в тяхната разработка, да се използуват те за повишение могъществото на нашите страни.

Из архивите на ДС

138

84
211
72

От само себе си се разбира, че тук става дума не за цялата специална техника. Някоя техника със специално предназначение, отчитайки принципа на конспирацията, всяка страна е длъжна да произвежда самостоятелно и през цялото време да я осъвършенствува, не гледайки на голямото отделяне на сили и средства.

4. Обмен на данни по агентурната обстановка.

5. Взаимна информация за предупреждение на възможни провали.

6. Предаване за по-нататъшна работа появили се кандидати, интересуващи разузнаването, ако разузнаването на една или друга страна при условията на обстановката няма възможност за последваща работа с тях.

Да се помисли по въпроса за възможността за работа на представители на нашите разузнавания по изучаване на кандидати сред граждани от нашите страни.

7. Обмен на образци от документи с цел тяхното производство за оперативни цели, а така също и методите за тяхното изготвяне. В необходими случаи да се оказва помощ един на друг за провеждане на разузнавателна операция.

8. Обмен на опит по методите на организация и воденето на разузнаването в съвременните операции и бой, по възможност да се обобщава работата на разузнавателните органи в хода на ученията, провеждани по плана на Обединеното командуване, с отразяване на положителните и отрицателни моменти.

9. Да се обменят мнения за хода на развитието и организацията на разузнавателната техника на въоръжение в поделенията и частите на разузнаванията в съединенията и обединенията.

10. Разработка на единен възглед на системата за предаване координатите на целите, снабдяване въздушното разузнаване в полосата на действие на фронта /армията/.

11. По-целеустремно разпределение на задачите между разузнаванията при тяхната работа на територията на САЩ, Канада, Англия и другите страни, които навлизат в полосата за възможни действия на една или друга армия на страните от Варшавския договор, но имат грамадно значение за нашето общо дело.

Указаните от нас въпроси е необходимо да се решават като се съблюдава строго основния принцип в нашата работа - кон-

спирацията, конкретно на определените направления на един или друг театър на военните действия.

Ако, по наше мнение, ние получим положително решение на изложените от нас и другите другари въпроси, то ще създадем необходимите условия за подобрение взаимодействието в работата на нашите разузнавания.

При обобщаване резултатите от решенията, които настоящето съвещание ще изработи съвместно, желателно би било и следващата година да се проведе подобно съвещание.

Благодаря за вниманието.

След изслушването на докладите, съвещанието беше прекратено. Ръководящия съвещанието дивизионния генерал КУРЧИНСКИ съобщи, че на следващия ден съвещанието ще започне в 9.00 часа и ще се работи по комисии.

Създадени бяха четири комисии по:

- стратегическото разузнаване;
- по информационната работа;
- по оперативното разузнаване и
- радиоразузнаването.

Горните комисии работеха по съставяне на съгласувани решения за координиране и взаимодействие по отделните специалности.

№ 001524/29.10.64 г.
Отпечатано в 2 екз.

Из архивите на ДС
139

„Подлежи на ... микрофилмиране"
Начален ... отдел ...
24/4 1954 г.

НО — РАЗУЗНАВАТЕЛЕН УПРАВЛЕНИЕ
01330 17-6-68

20

СЕКРЕТНО
(След попълване)
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВХОДЯЩА ТЕЛЕГРАМА ЗАС № 428

От къде	СЕКРЕТНО БОДРЫЙ ЗИКУЛОВУ. АВРОРЫ 1062 143 14 1445-
За кого	

ТУВАЖАЕМЫЙ ТОВАРИЩ ГЕНЕРАЛ. В СООТВЕТСТВИИ С РЕШЕНИЕМ ВАРШАВСКОГО СОВЕЩАНИЯ ГЛАВНОЕ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА ВООРУЖЕННЫХ СИЛ СССР ОРГАНИЗУЕТ В МОСКВЕ В ПЕРИОД С 23 ПО 26 ИЮЛЯ С Г. ВСТРЕЧУ СПЕЦИАЛЬИСТОВ (С ЦЕЛЬЮ ОБСУЖДЕНИЯ ВОЗМОЖНОСТИ И ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТИ СОТРУДНИЧЕСТВА И ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ОБЛАСТИ РАЗВИТИЯ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОЙ ТЕХНИКИ . В СВЯЗИ С ИЗЛОЖЕННЫМ =50= ПРИГЛАШАЕМ ОТ ВАС ДВУХ ТРЕХ ОФИЫЕРОВ ДЛЯ УЧЕНИЯ В УКАЗАННОМ МЕРОПРИЯТИИ. СО СТОРОНЫ ГРУ ГШ ВС СССР ДЛЯ ОБСУЖДЕНИЯ НА ВСТРЕЧЕ БУДУТ ПОДГОТОВЛЕНЫ СООБЩЕНИЯ ПО ОПЕРАТИВНОЙ ТЕХНИКЕ , О СОВРЕМЕННОМ СОСТОЯНИИ СРЕДСТВ ПОДСЛУШИВАНИЯ, А ТАКЖЕ О РАДИОТЕХНИЧЕСКИХ СРЕДСТВАХ, ИСПОЛЬЗУЕМЫХ В СЛУЖБАХ КРО И ПОЛИЦИИ ЗАРУБЕЖНЫХ ГОСУДАРСТВ. ПРОСИМ ВАС, ТОВАРИЩ ГЕНЕРАЛ, СООБЩИТЬ = 100= ПО ВОЗМОЖНОСТИ К КОНЦУ ИЮНЯ С Г. СМОГУТ ЛИ ПРИБЫТЬ В МОСКВУ ВАШИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В УПОМЯНУТЫЙ ПЕРИОД, А ТАКЖЕ ИНФОРМИРОВАТЬ НАС О ТЕМАТИКЕ ДОКЛАДОВ, КОТОРЫЕ ИМИ МОГУТ БЫТЬ СДЕЛАНЫ. ЖЕЛАТЕЛЬНО. ЧТОБЫ ВАШИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ПРИБЫЛИ В МОСКВУ В ГРАЖДАНСКОЙ ОДЕЖДЕ.

С УВАЖЕНИЕМ ИВАШУТИН. НР 17/3429- 14 6 68 Г.

Приета от ТС Москва час 16 мин. 40 14. 6 1968 г.

Предал: Смирнова

Приел: Добрева 22-27 вин

ПГЩ — 245/66

01859 17.8.68
4.62 сту

Секретно. 50
Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ
Начальник на отдел
22/4 1981 г.

К обсуж. сведения за СВ
[illegible] 30.8.68 г.

ГРУПИРОВКА, СЪСТОЯНИЕ И СТЕПЕН НА БОЙНА ГОТОВНОСТ НА СУХОПЪТНИТЕ ВОЙСКИ НА РЕГУЛЯРНАТА АРМИЯ НА САЩ НА КОНТИНЕНТА.

[illegible]
3.10.68 г.

юни 1968 г.

54
2

Групировката на Сухопътните войски на САЩ на континента към края на юни 1968 г., както и преди, се явява най-многочислената от всички групировки на сухопътните войски на САЩ. Нейната численост съставлява 810-820 хиляди души. Повече от половината от този състав се намира в учебните центрове, в школите и във военните училища, а също така в щабовете и в различните тилови учреждения в системата на материално-техническото осигуряване. Постоянно на обучение се намират повече от 260 хил. души и около 100 хил. души обеспечават учебния процес. Само малко повече от 200 хил.д. се намират в състава на бойните съединения, отделните части и поделенията за бойно осигуряване.

В резултат на проведените в първата полсвина на 1968 г. мероприятия по по-нататъшно увеличаване групировката на ВС на САЩ във Виетнам, общото качествено състояние на регулярните войски на територията на САЩ значително се влоши: останаха само две дивизии / 1 и 2 БРТД /, имащи пълен боен състав и щатна организационна структура. Затова от началото на тази година стратегическия резерв на СВ на САЩ се изчислява с "еквивалентни" дивизии, а в настоящо време, даже с бригади. Вложаване на качественния състав на групировката на войските на континента и особено на стратегическия резерв предизвика сериозна загриженост в американското командване и беше предмет на няколкократно обсъждане в Конгреса.

Сега се предприемат някои мерки за доукомплектоването на основните съединения и части с личен състав и за поставяне в ред техната бойна подготовка. Обаче тези мерки не могат напълно да отстранят оновa отрицателно влияние на бойната готовност, укомплектоваността и общото състояние на съединенията и частите от стратегическия резерв на СВ, което оказа на тях прехвърлянето на части за увеличаване групировката на войските във Виетнам и за ежегодната замяна на личния състав на войските, намиращи се там

I. БОЕН СЪСТАВ.

Основа на групировката на сухопътните войски на континенталната част се явяват:

- 1 и 2 БРТД;
- 5 МД/За бригада от 5 МД вече получи официална заповед да замине за Виетнам и сега провежда бойна подготовка по отделен план./

Из архивите на ДС

- две бригади от 24 МД;/официално се числят в разпореждане на НАТО./
- две бригади от 82 ВДД;
- 69 отд. пех.бригада/ с личен състав призован от резерва/;
- 197 отд.пех.бригада;
- 194 отд.танкова бригада;
- 16 отделна танкова група;
- 3 отд.БРКП /официално се числи в разпореждане на НАТО/;
- 6 отд.БРКП;
- четири групи войски със специално назначение / 3,6,7,10/- последната се намира в стадии на предислоцирване от ГФР.Официално се числят в разпореждане на НАТО/;
- отделни артилерийски дивизиони, части и поделения армейска авиация и бойно осигуряване.

Дивизиите и най-вече боеспособните части, а също така съответното количество части и поделения за бойно осигуряване и обслужване / по разчета: дивизия с частите за усилване и поддръжка - т.н. "дивизион форс" трябва да включва 45-50 хил.души/, отделени в състава на стратегическия резерв са основата на Ударното Командване на ВС на САЩ.В състава на стратегическия резерв на СВ на САЩ официално се числят 4 и 1/3 дивизии.

През периода от януари до юни т.г. произлезоха следните основни изменения:

а.Изпратени за Виетнам:

- 2 и 3 бригади/и дивизионните части и поделения/на 101 ВДД;
- 3 бригада от 82 ВДД;
- три отделни пехотни батальона/ 6/31 пп,6/35пп,5/45пп/;
- щаба на 108 арт.група;
- седем отделни артилерийски дивизиона/3/10ап,7/15ап,3/16ап, 8/26ап,1/27ап,40/60ап и 6/84ап/;
- два батальона /214 и 308/ и шестнадесет роти армейска авиация/92,135,162,173,176,184,188,190,192,199,203,205,213,242,273,613/;
- девет инженерни батальона/31,36,42,60,90,339,554,557,585/;
- два свързочни батальона /63,523/;
- щаба на 154 транспортно командване;
- повече от двадесет подразделения /батальон-рота/ на тиловото обслужване и военната полиция.

Из архивите на ДС

53
4

б.Предислоцирани от ГФР на Континента.

- две бойни бригади от 24 МД със съответното количество дивизионни части и поделения;
- 3 отд.БРКП;
- 10 група войски със специално назначение;
- щаба на 36 арт.група/ по други данни 212 арт.група/;
- четири дивизиона полева артилерия / 2/18ап, 4/18ап, 2/34ап, 2/37ап.Първите три в стадии на предислоцирване/;
- един дивизион ЗУРС-ХОК / 6%61ап/;
- два батальона / 83,97/ и две отделни роти инженерни войски;
- две роти военно разузнаване и една рота радио-техническо разузнаване;
- шест свързочни роти;
- два транспортни батальона и десет отделни транспортни роти;
- две артилерийски технически роти;
- щаба на 62 медицинска група;
- два медицински батальона и осем отделни роти;
- шест хирургически и евакуационни болници;
- някои други малки подразделения.

Преди началото на предислоцирването на частите и поделенията от ГФР се планираше, че те всяка година ще се връщат на Европейския континент за провеждане на учения, а една от бригадите на 24 МД с поделенията за усилване ще бъде оставена последователно на територията на ГФР.По-късно започна да се пише, че това ще струва много скъпо.Стана ясно, че планираното по-рано "двойно базиране" беше предназначено не толкова за запазване готовността на американските войски в състава на НАТО, колкото за успокояване на съюзниците по НАТО, които бяха против съкращаването на числеността на американските войски в Европа.

На дело предислоцирането на войските от ГФР беше предприето както с цел за икономии на средства, така и с цел за усилване на групировката на континенталните части, качественото състояние на които беше нарушено от нуждата от войски за водене на войната във Виетнам.Вече се обяви, че съвместните учения на 24 МД в Европа се отлага за неопределено време./Поне до 1969 година те няма да се провеждат, а последователната замяна на бригадите на 24 МД се отмен ия.

54
5

в. Призовани в състава на регулярните войски от резерва и Националната Гвардия:

- 69 отд.пех.бригада;
- 29 отд.пех.бригада/ на Хавайските острови/;
- три артилерийски дивизиона /2/138ап, 1/211ап, 3/197ап /;
- един батальон от 18 БРКП;
- 116 инженерен батальон и две отделни инженерни роти;
- 107 свързочна рота;
- девет роти за обслужване;
- две ремонтни роти;
- единадесет транспортни роти;
- два артилерийско-технически батальона/ 336,826/ и една отделна рота;
- 259 квартирмастерски батальон и две отделни квартирмастерски роти;
- една медицинска хирургическа група;
- три полеви болници;
- 115 рота военна полиция и други малки подразделения.

В процеса на призоваването на запасни за горепосочените части и подразделения от състава на регулярните войски, тяхното окомплектуване с личен състав и въоръжение беше доведено до 100% за сметка на призоваването на отделните запасни.

Някои поделения официално са включени в състава на частите на регулярната армия, а останалите функционират в качеството на отделни поделения.

Призовани са всичко 20,000 души / 13,600 от състава на Националната Гвардия и 6,400 души - от състава на Резерва./Част от призованите поделения на бойното осигуряване и обслужване /около 10,000 души/се готвят за изпращане във Виетнам.Останалите са включени в състава на Континенталното Командване/ в това число и за попълване на стратегическия резерв/.

Сега всички призовани части и поделе[illegible] провеждат цикъл интензивна бойна подготовка с цел да се доведат [illegible] необходимия уровен на готовност.

Друго по-съществено изменение в бойния състав н[illegible] на САЩ се явява планиращото се формиране на нова 3-та бригада от [illegible]ЦД, на местото на изпратената 3-та бригада във Виетнам.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

За периода от ноември 1967 год. до май 1968 год.са проведени редица мероприятия по формиране на 6 ПД, в състав от две бригади във форта Кемпбел и една бригада на Хавайските острови.Обаче във връзка с финансови затруднения завършването на формирането на тази дивизия през май т.г. беше преустановено и нейното въвеждане в състава на стратегическия резерв се постави под въпрос.На 2 юли т.г. беше съобщено официално за решението на Пентагона да се разформира 6ПД.От влизащите в състава й части и поделения пет пехотни батальона и един артилерийски дивизион ще бъдат оставени като отделни поделения, а личният състав на дивизионните подразделения ще отиде за попълване на други съединения.

II. ОБЩО СЪСТОЯНИЕ НА СУХОПЪТНИТЕ ВОЙСКИ НА КОНТИНЕНТА И ТЯХНАТА БОЙГОТОВНОСТ.

Състоянието на СВ на континенталната част на САЩ много зависи от ролята, която им предстои да изпълняват в състава на Въоръжените сили.Теоритически техното основно предназначение се явява осигуряване на бойната готовност на Резерва за усилване на групировките на задокеанските театри.Обаче на практика това предназначение носи своеобразен едностранен характер.Разширяването на агресията във Виетнам и постоянното увеличаване на групировката на войските в Югоизточна Азия доведоха до това, че преко или косвено целата дейност на групировката на сухопътните войски на Континента е подчинена главно на необходимостта за осигуряване на войната във Виетнам.Това се изразява в следното:

- Във Виетнам се насочват най-боеспособните и подготвени части и поделения от състава на СВ на Континента;

- Новата бойна техника и въоръжение, така както и стандартното въоръжение на сухопътните войски, най-напред постъпват във войските във Виетнам, при това често в ущърб на укомплектоваността на въоръжението в частите на Континента;

- Подготовката на личния състав на войските на Континента / на тези в учебните центрове/ почти напълно е подчинена на изискването, произтичащо от особеностите на бойните действия във Виетнам. Също такова направление има и бойната подготовка в съединенията, частите и поделенията на войските във от учебните центрове;

- Укомплектоването на щатовете на сухопътните войски във

56
7

Виетнам с офицерски кадри и специалисти, също така се осъществява главно за сметка на групировката на СВ в САЩ, в състава на която се чувствува недостатък на тези категории личен състав;

- Постоянно разместване на личния състав във връзка с едногодишния срок за пребиваване във Виетнам нарушава бойната готовност на войските на Континента и я превърна в постоянен проблем, който в продължение на 2-3 години вече не може да се реши.

Към ЮЛИ т.г. основните съединения на СВ на САЩ на Континента се намират в следното състояние:

1 и 2 БРТД. Към края на 1967 г. бойният състав на тези дивизии беше възстановен - беша създадени нови поделения на мястото на заделените за формирането на 198 отд.пех.бригада и към настоящия момент те са окомплектувани с личен състав до нивото, осигуряващо тяхната относителна бойна готовност.

През март т.г. на въоръжение в техните разузнавателни батальони постъпиха нови танкове от типа "Шеридан".

През април т.г.стана известно, че една от бронетанковите дивизии / заедно с две дивизии на Националната Гвардия/ е предназначена за усилване на групировката на СВ на САЩ в Южна Корея.Както е известно, по-рано двете противотанкови дивизии бяха предназначени за Европа.

Към януари 1968 г. в дивизиите беше отбелязан некомплект от бойна техника от 15 - 17% и личен състав - 10-12%.Повторната проверка през март т.г. показа, че в дивизиите, както преди, съществува неокомплектованост с личен състави особенонедостатъчност от офицерски звания "капитан", "майор".Недостига на личен състав принуди Командването временно да намали официалната щатна численост на личния състав до 12,883 души.

Съществува също така недостиг на бойна техника / вертолети радиоапарута, инженерна техника, автомашини, радио-локационно оборудване/.Известно количество бойни машини се намираме в "административна консервация",т.е., във временна консервация на територията на частите и се експлоатират периодически.

Отбелява се недостиг и в бойната подготовка на екипажите на танковете.Така в течение на двете последни години нито един цикъл от бойната подготовка не е бил доведен до край, тъй като с

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

148

57
8

всяка смена на личния състав поделенията били принудени да се връщат към началото на цикъла.

След неведнократно обсъждане въпроса за състоянието на бойната готовност на дивизиите от Стратегическия резерв в Конгреса, от Командването на СВ на САЩ се предприеха съответни мерки и през юли т.г. положението в бронетанковите дивизии малко е подобрено:

-укомплектоваността с личен състав е доведена до 93-95%, а снабдяването с бойна техника - до 90-92%, но около 2% от бойната техника / танкове и бронетранспортьори/ е негодна за бойно използване и се използва само за бойна подготовка.

Оценявайки бойната готовност на дивизиите от стратегическия резерв на САЩ на Континента следва да се отчетат известни особености, които разкриват истинското състояние на бойната готовност на дадено съединение или част.Съветските другари дадоха данни от осведомен източник, че бойната готовност на съединенията и частите се определя с помощта на изчислителни машини и се оценява по следните степени:

-"Зелена" готовност - 95-100% въоръжение и 95-100% укомплектованост и обучение на личния състав;

-"Синя" готовност - 85-95% ____"____"____

-"Жълта" готовност - 75-85% ____"____"____

-"Оранжева" готовност - 65-75% ____"____"____

-"Червена" готовност - 65% и по-малко.

Всички данни за изчисляването на бойната готовност на частите се въвеждат в изчислителните машини и те дават "чистата" статистика, а на основание на нея - съответния "цвят" готовност. Например, при некомплектованост на личния състав в % се изхожда от общото количество и не се отчита това, че този некомплект съществува само в подразделенията за обслужване, които лесно може да се попълнят, а бойните компоненти в състава на стратегическия резерв се поддържат в състояние на по-висока степен бойна готовност и укомплектованост.

Командирите имат право да допускат по-ниска степен на готовност на дивизиите от стратегическия резерв от състоянието, съответствуващо на "Синя" готовност.Състояние на "жълта" готовност се счита вече за критическо, за което незабавно се докладва в Пентагона и се вземат срочни мерки.

Из архивите на ДС

При оценката на въоръжението също така има условности, отчитащи само чисто техническата страна на въпроса.Например, при еднакви данни, поделение, което има на въоръжение винтовки тип "М-14", в краен резултат получава изходни данни на изчислителната машина с по-нисък показател готовност, отколкото поделение, въоръжено с новите винтовки тип "М-16".Обаче от тактическа гледна точка такова поделение не може да се счита по-малко боеготово, тъй като винтовка "М-14" се счита напълно годна за водене на бойните действия на европейския театър на войната.

Приблизително по същия принцип се отчитат и другите видове въоръжения.

БРОНЕТАНКОВА ТЕХНИКА.За готовността на бронетанковата техника влияят следните фактори:

-В настоящо време производството на танкове тип "М-60", особено старите модификации, за сухопътните войски на САЩ се счита икономически неизгодно, тъй като от 1970-71 гг. се планира постъпване на въоръжение на нови танкове тип "МБТ-70";

-До 1970 г. частите ще се стремят да експлоатират имащите сега на въоръжение танкове и да попълват парковете на танковата техника с танк "Шеридан" и частично с танк "М-60А1Е2".Последният има на въоръжение 152 мм. оръдие-пускова установка за стрелба на ракети "Шилела" и 152 мм. снаряди;

-Командирите на частите се стремят да провеждат бойната подготовка с по-износените машини, а по-надеждните се запазват за случаите на извънредно положение и се държат в"местна консервация";

-Непосредствено в бронетанковите дивизии се наблюдават случаи на нередовно постъпване на запасни части, вследствие на което се отбелязват престоявания на материалната част, което се фиксира при определянето на бойната готовност на дивизията в целост.Но истинското положение е такова, че на резервните складове се държи определен комплект запасни части и в случай на извънредно положение всички танкове ще бъдат обеспечени със запасни части и ще бъде възобновено масово производство на танкове "М-60".

Затова при неколкократното обсъждане в Конгреса на въпроса за бойната готовност на дивизиите от стратегическия резерв трябва да се отчитат по-горе изложените моменти и да се изхожда от това, че в случай на необходимост, дивизиите ще бъдат бързо попълнени с

Из архивите на ДС

150

59
10

недостигащия личен състав и бойна техника и прехвърлени в напълно боеспособно състояние във всеки район на земното кълбо в срока, определен от оперативните планове в съответствие с нормативите, разработени в хода на ученията и прехвърлянето на войските в Югоизт. Азия.

От тук следва, че данните за готовността на една или друга дивизия или част в проценти не отразява истинското състояние от гледна точка на техните възможности и способности за водене на бойните действия в един или друг район на земното кълбо в условия на ограничена или всеобща ракетно-ядрена война.В това отношение възможностите на групировката на СВ на САЩ на Континента като цяло са значително по-високи, отколкото се говори при разискването на този въпрос в Конгреса и се пише в пресата..

Преди известно време много се говореше за "неокомплектованост" и други "недостатъци" в 101 ВДД, а също така за 3 бригада на 82 ВДД.Обаче те в сравнително кратки срокове бяха прехвърлени във Виетнам, където се считат едни от най-добрите сред войските на интервентите.

Макар вследствие войната във Виетнам военният бюджет на САЩ да се намира в крайно тежко състояние и в напрежение и затова въоръжението на дивизиите на Континента не винаги постъпва своевременно, Командването на сухопътните войски държи готовността на стратегическия резерв под свой непосредствен контрол, строго наказва тези командири, които се опитват да "преукрасяват" "цвета" на бойната готовност на своите части и постоянно взема мерки за осигуряване относителна бойна готовност на бойните ядра на всяка дивизия и част.

Периодическият шум около ук неокомплектоваността на дивизиите с техника и личен състав е изгодна необходимост за командването и охотно се повишава, тъй като това увеличава сумите за поддържане бойната готовност на стратегическия резерв и сухопътните войски въбще.

5 МД. От проверката на боеготовността на дивизията през март т.г. се установи, че в нея има същите недостатъци, както и в бронетанковите дивизии:

-Не е окомплектована напълно с вертолети и друга бойна техника;

-Известна част от транспортните средства е изразходвала

60
11

своите моторесурси;

-Не е окомплектувана напълно с личен състав и има голямо текучество;

За 7 месеци /от септември 1967 г. до март 1968 г./ от дивизията са изпратени за Виетнам 3,686 души, а срока на службата на попълнението, дошло от Виетнам е само 6 месеци.Във връзка с неокомплектоваността с личен състав официалната щатна численост на дивизията временно е намалена на 14,848 души и към ним т.г. тя наброяваше 14.700 души.

Във връзка с разформирането на 6ЛД част от личния състав от форт Кемпбел ще бъде прехвърлен за доокомплектоване на 5мД, 69 и 29 отд.пех.бригади до 100%.Видимо официалната щатна численост на 5мД ще бъде отново установена в пределите на 15-16 хил.души.

През май беше проведено специално учение за проверка бойната готовност на дивизията с практическо натоварване и преместяне на личния състав и бойната техника със самолети тип "С-141".Учението показа, че основната част на дивизията е в състояние да се подготви, да се натовари личния състав и бойната техника/лекото въоръжение/ и да излети във всяко направление в продължение на 4 часа. Тежкото въоръжение и бойната техника може да бъде натоварена и отправена в течение на 24-40 часа.

Както се каза по-горе, една от бригадите на дивизията получи заповед за подготовка и изпращане за Виетнам.Затова практически дивизията организационно включва само 2/3 от своя боен състав.

82 ВДД. След изпращането през февруари т.г. на 3 бригада във Виетнам, в дивизията остана 2/3 от бойния състав.През май т.г. беше обявено официално, че 3 бригада от дивизията, която беше изпратена във Виетнам "временно", е въведена в състава на групировката на Сл на САЩ във Виетнам за постоянно.На 2 юли т.г. се съобщи, че се планира формирането на нова Трета бригада от 82 ВДД, която да замени изпратената във Виетнам.

В настоящия си състав 82 ВДД се счита най-боеготова от всички дивизии на континента.Дивизията е въоръжена с нови образци в пълен комплект, с изключение на вертолетите, които по щат трябва да са 88, а в наличност са малко повече от 70.

Бригадите и поделенията на дивизията редовно провеждат полеви учения и практически стрелби.Интензивно се провежда парашутна подготовка.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Положението с окомплектоваността с личен състав също така по-стабилно:

-през март дивизията получи недостигащото по щата количество младши офицери;

-макар че от дивизията през февруари-март се уволниха 1500-1700 души, вместо тях се получи попълнение от въздушно-десантните школи и от Виетнам и от началото на април т.г. дивизията не отделя личен състав за други части.Затова тя вече изпълнява плана за бойната си подготовка.

Относително висока готовност на дивизията се демонстрира както в хода на проведените учения, така и през периода на изпращането на 3-та бригада за Виетнам:

-Заповедта за изпращането беше получена от дивизията на 10.2.1968 г;

-Бойна тревога в бригадата беше обявена в 5.38 часа на 12.2.68

-Първата група самолети с личния състав излетя в 6.53 часа на 13.2.68 г.Бригадата имаше 100% личен състав, бойна техника и въоръжение.

24 МД. Основните части и поделения на дивизията вече завършиха предислоцирването си от ГФР в САЩ и след като получи нов комплект бойна техника, пристъпи към бойна подготовка.Посочваме се, че подготовката на дивизията в ГФР за предислоцирването е заела извънредно много време и се е отразила отрицателно на нейната подготовка и готовност.Освен това,от състава на дивизията беше взет около 30-40% от специалистите.

Счита се, че за възстановяване уровена на дивизията и по-специално бойната готовност на 1-ва и 2-ра бригади и артилерията на дивизията, ще бъдат необходими 3-4 месеци, т.е., тя ще бъде боеготова ориентировачно към октомври-ноември т.г.

На територията на ГФР за дивизията е оставен пълен комплект въоръжение и снаряжение, които се пазят в специално оборудвани складове, снабдени с вентилационни уредби/инсталации/.Техниката се съхранява без да е смазана с гъста смазка и ще се припалва и проверява не по-малко от два пъти в година, което ще даде възможност леко да бъде приведена в бойно състояние.Счита се, че дивизията сравнително бързо може да се върне в ГФР и ще бъде в бойна готовност за бойни действия използувайки оставеното там въоръжение.

62
13

Най-голямо внимание се отделя за готовността и боеспособността на артилерийските части, частите армейска авиация свързочните и инженерни войски.В това отношение се забелязват следните особености:

-Най-боеготови се явяват артилерийските дивизиони и батальоните армейска авиация, влизащи в щатния състав на 3 АК и 18 АК или отделени за тяхната поддръжка.Те са окомплектувани с личен състав и бойна техника до същия уровен, както и дивизиите.В тях редовно се провежда бойна подготовка и практически стрелби.Те също така наравне с дивизиите приемат най-опитния и подготвен състав и специалисти, които се завръщат от Виетнам.Особено висока се явява готовността на дивизионната ракетна артилерия.

-Отделните дивизиони полева артилерия, батальоните от свързочните и инженерни войски, а също отделните роти армейска авиация частично се използват като учебни / за подготовка на личен състав за Виетнам/и, главно, служат като база за осигуряване на персоналното подменяване на личния състав на СВ на САЩ във Виетнам и в другите задморски групировки.

Известно количество отделни поделения от сухопътните войски е заделено и специално подготвено за подавяне на негърските вълнения.Тези поделения са предназначени за усилване на основните "тактически групи" отделени за тези цели: две бригади от състава на бронетанковите дивизии, по една бригада от състава на 5МД и 82 ВДД и няколко бригади от състава на Националната Гвардия.

III. ОРГАНИЗАЦИОННИ ИЗМЕНЕНИЯ.

Формиране на нови части и поделения през периода от януари до юни т.г. не е отбелязано, с изключение на 6 ПД и няколко роти армейска авиация.

В дивизиите сега се провежда реорганизация, включваща следните изменения, общи за всички сухопътни войски на САЩ:

а/.В състава на батальоните и дивизионите стволна артилерия се въвежда секция оръжие "Редай";

б/.В състава на механизираните и бронетанковите дивизии се ликвидират батальоните армейска авиация и на тяхно място се въвежда командна секция армейска авиация /6 вертолети/, които ще се намират в щабната рота.В 1-ва БРТД тази реорганизация вече е осъществена,но секцията армейска авиация временно е включена в състава на транспортния батальон / до завършване подготовката на личния състав и усвоява

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

154

товане на необходимото оборудване/;

в/.В състава на пехотните и въздушно-десантни дивизии батальоните армейска авиация остават, но от техния състав се изземат самолетите тип"OV-1 Мо а..к";

В настоящия момент се провеждат изпитания по усъвършенстване на самолетите тип "OV-1 Мо а к" и се подготвя производството на модофициран самолет "Мо а к" OV-1Д".Новият тип самолет ще бъде оборудван с инфрачервена апаратура и апаратура за странично наблюдение за осигуряване целеуказания с висока точност.Планира се самолетът да постъпи на въоръжение в разузнавателните части и поделения на СВ в началото на 70-те години.

г/.В състава на всички дивизии / с изключение на въздушно-десантните/ се въвежда зенитно-артилерийски дивизион, състоящ се от двезенитни батареи системи автоматическо оръжие "Вулкан" и ЗУРО "Чапарел".

д/.В щатовете на батальоните и съответстващите им поделения се въвежда длъжност офицер-специалист по гражданска администрация и психологическите операции/ така наречен "OVe ea eси o се "/.Тази длъжност се появи в резултат на проведеното сливане на службите гражданска администрация и психологическа война и привличането към тях на специалисти във войската по въпросите на политическата администрация.Школата за подготовка на специалистите за службата гражданска администрация се премества от форт Гордон,щат Джорджия, във форт Брег, където са разположени всички учреждения и основните поделения на службата "психологическа война".

Всички гореизброени организационни изменения по план трябва да завършат към 1 януари 1969 г.

Към организационните мероприятия може да се отнесе разделението на артилерийския офицерски корпус на две самостоятелни направления: офицери от полевата артилерия" и "офицери от артилерията за ПВО".Това разделение е предизвикано от увеличаващото се различие в предназначението на артилерийското въоръжение и в методите на неговото бойно използване.Разделението ще доведе до самостоятелност по въпросите на подготовката, разпределението и отчета на офицерите от полевата артилерия /от всички видове/ и офицерите от артилерията за ПВО, обединяваща всички наземни огневи средства за ПВО.Но по отношение на офицерите от артилерията със звание "полковник" и по-

64

висше такова разделение няма да има.

Американците се надяват, че такова разделение ще им позволи да съкратят времето за подготовката на офицерите и да повишат качеството на подготовката.

Към юли т.г. в СВ на САЩ има 26,000 офицери от артилерията. От тях 17,500 ще бъдат включени в "корпуса на офицерите от полевата артилерия" и 8,500 - в "корпуса на офицерите от артилерията за ПВО".

Завършването на това организационно разделение е набелязано за ноември т.г.

———————— "" ————————

Продължаващата се агресивна война във Виетнам и политическата безизходица, в която доведе страната правителството на Джонсън, оказват отрицателно влияние на състоянието на въоръжените сили на САЩ. Изпълнявайки намеренията на Президента, командването на сухопътните войски изисква все повече контингенти войски за продължаване на войната във Виетнам, маневрирайки със силите и нарушавайки приетата организационна структура на съединенията и групировките, което се отразява отрицателно на качеството на състоянието на войските.

Официално състоянието на сухопътните войски на САЩ се оценява от ръководните лица в Пентагона по следния начин:

Теоритически сухопътните войски трябва да обладават възможността за водене на военни действия в Югоизточна Азия и едновременно да са способни "да защищават интересите" на САЩ в Европа и в другите райони на земното кълбо. Групировката на войските на Континента е способна да осигури снабдяване на всички задокеански групировки и тяхното попълнение с личен състав.

Стратегическият резерв на сухопътните войски е в състояние да осигури в кратък срок необходимото усилване на групировките на другите ТВД в случай на необходимост.

Тези разчети, обаче, предвиждат пълно използване на мобилизационния потенциал на СВ, включващ около 700,000 души в резервите на всички видове, а също така прекратяване на уволненията от редовете на въоръжените сили и удължаването на сроковете на службата в състава на задокеанските групировки.

В настоящата реална обстановка, когато привличането на по-

155

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

голямо количество запасни се явява нежелателно по политически причини, а ежедневната подмяна на личния състав във Виетнам се признава от политическото и военното ръководство като необходимо условие за поддържането на моралния дух на войските, силите на СВ се оказаха извънредно много разпръснати по цялото земно кълбо, а възможностите на стратегическия резерв, предвид постоянното изземване от неговия състав части и съединения, а също и предвид непрекъснатото подменяване на състава, рязко се съкрати.

Като не се взема само теоритическата страна на въпроса за възможностите на Сухопътните войски, може да се съгласим, че такава оценка на нейното състояние съответствува на действителността, като се добави, че системата на ежегодното подменяване на личния състав във Виетнам има и положителна страна, тъй като болшинството от личния състав и почти целия офицерски състав придобиват определен боен опит, което повишава бойните качества на армията на САЩ като цяло.

№ 039/25.юли,1968 г.
В а ш и н г т о н.

Венков: Вашнов

От архивите на ДС

Д-62 СЕКРЕТНО 130
Екз. № 1 51

УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ. УПРАВЛЕНИЕ ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)
14.12.1968 г.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Началник на отдел
14/12 1968 г.

О Ц Е Н К А

за изпълнението на информационните
задачи за 1968 година от отдел VI

По Гърция

По линия на Гърция за 1968 г. пред отдел VI стояха за изпълнение следните основни задачи: разкриване подготовката за агресия срещу НРБ и своевременно информиране на командуването на БНА; числен и боен състав, организация, дислокация (базиране), въоръжение, укомплектуваност и мобилизационни възможности на въоръжените сили; оперативно-стратегически планове и схващания на гръцкото командуване, бойна готовност и бойна подготовка на войските; оперативно оборудване на ТВД и икономика на Гърция.

Добитите сведения от отдела по изпълнението на информационните задачи постъпваха в Центъра чрез месечни информационни донесения, справки по отделни въпроси и чрез шифрограми.

Изпълнението на задачите през годината е както следва.

В изпълнение на задачата по разкриване на подготовката за агресия срещу НРБ през 1968 г. постъпиха редица и различни по своя характер сведения. Отделът следеше и своевременно информираше ръководството на управлението за най-важните военнополитически

Из архивите на ДС

събития със стремеж да анализира обстановката и да разкрива тенденциите в нейното развитие. Положително явление бе обвързването на военнополитическата обстановка със състоянието на въоръжените сили. Чрез сведенията, отразени в разделите по военнополитическото положение на месечните информационни донесения и в над 100 шифрограми, бяха осветлени основните въпроси по вътрешната и външна политика на гръцкото правителство, противоречията между съществуващите във военната хунта групи, мероприятията за стабилизиране на военния режим и др. Сведенията от военнополитически характер са главно от официални източници и осведомление и в по-малка степен от други източници. Документални сведения от военнополитически характер през годината не постъпиха. Като слабост трябва да се посочи, че не винаги добитите по различно време сведения се обвързваха едно с друго, особено като се има предвид, че някои от тях бяха противоречиви. Необходимо е през 1969 г. постигнатото през 1968 г. да се затвърди и да се обърне по-голямо внимание за добиването на по-достоверна информация, включително и документална такава.

Редица сведения постъпиха и по военните мероприятия за непосредствена подготовка за агресия. Основната част от тях се отнасят до привеждането на войските в бойна готовност и режима на работа в ГЩ и главните щабове на видовете въоръжени сили.Отделни сведения бяха изпратени и по прекратяване на отпуските, свикване на запасни във връзка с провеждани учения и раздвижвания на войски. Основен източник на тези сведения бе осведомлението и личното наблюдение, поради което те не винаги бяха достатъчно конкретни и пълни. Центърът се информираше за привеждане на войските в бойна

131
52

готовност, но не и за нейното снемане. Не винаги напълно се изясняваха причините за привеждане в бойна готовност или за раздвижване на войските. През годината от отдела не постъпиха сведения по вдигане на частите и поделенията по учебни или бойни тревоги и изнасянето им от постоянните местостоянки в сборни райони или райони за съсредоточение.

Изобщо решаването на задачата по разкриване непосредствена подготовка за агресия срещу НРБ е непълно. Основно сведенията са по военнополитическата обстановка, докато тези по военните мероприятия са недостатъчни. За решаването на тази задача през 1969 г. е необходимо да се следи по-отблизо дейността на щабовете и войските и да се положат усилия за добиване на документална информация.

За своевременното разкриване на измененията в числения и боен състав, организацията, дислокацията (базирането), укомплектуваността и мобилизационните възможности на въоръжените сили пре 1968 г. постъпиха редица сведения които допринесоха за решаването на известна част от поставените задачи. Основни източници на тези сведения са личното наблюдение, осведомлението, официални източници и мероприятие 1. Добитите сведения общо по въоръжените сили изясняват редица въпроси като: исканията на гръцкото командуване за получаване на въоръжение и бойна техника за формиране на нови и превъоръжаване на съществуващи части и поделения; състоянието на самолетния парк и бронетанковото въоръжение; промените в командния състав на въоръжените сили; органите и системата за идеологическа обработка на личния състав от армията и др.

159
Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Задачата по средствата за масово поразяване обаче не бе решена. От лично наблюдение бяха получени само отделни сведения за наличието на 203,2-мм гаубици в СОЛУН и А.ОРЕСТИКОН, за точното местонахождение на склада за ядрено оръжие в района на ЯНИЦА, а от осведомление - за исканията на гръцкото командуване за доставка на ядрени мини и материална част за рдн "ОНЕСТ ДЖОН" и др. Изпратените сведения по учебния ракетен център на о-в КРИТ, добити от официални източници и лично наблюдение изясняват основната част от въпросите по неговата организация и функциониране. Не бяха обаче добити никакви сведения по такива важни въпроси като: реално количество на 203,2-мм гаубици в сухопътните войски; количество, тип и мощност на ядрените боеприпаси, складирани на гръцка територия; състояние, предназначение и описание на складовете за ядрено оръжие в АРГИРУПОЛИС и ПЕРИВОЛАКИ; организация на ракетния тил на 1А и др. Ето защо е необходимо през 1969 г. отделът да насочи основно внимание за добиване на конкретни данни, които да способствуват за изпълнението на тази важна задача.

Сравнително повече сведения бяха добити по сухопътните войски на Гърция. Получен бе от съветските другари препис от заповед на Главния щаб на сухопътните войски относно реорганизацията на пехотните дивизии. За първи път бяха изпратени данни за наличието на 5 пп, 1 дрб; точната номерация на поделенията и частите, завърнали се от о-в КИПЪР; поделенията, дислоцирани на островите САМОС, ХИОС и МИТИЛИНИ и др. Потвърдени бяха

132
53

Из архивите на ДС

161

групировката в района на р.МАРИЦА, съставът на 32-и полк морска пехота, а също така номерацията и дислокацията на основната част от съединенията и частите от сухопътните войски. Наред с това обаче не постъпиха никакви данни за изпълнението на такива задачи като: реална укомплектуваност на сухопътните войски като цяло и на отделните съединения и части с личен състав и основно въоръжение (изпратените данни, взети от "МИЛИТЪРИ БАЛАНС", не решават тази задача); развърнати ли са разузнавателните батальони към армията и армейските корпуси и противотанковите дивизиони и батареите за АИР на корпусите; наличието на поделения за радиоразузнаване и радиопротиводействие и др.

С изпратените отделни сведения и справката по ВВС отделът успя да изясни (частично или напълно), с малки изключения, по-голяма част от въпросите, отнасящи се до военновъздушните сили и ПВО на Гърция. Редица сведения бяха твърде интересни, но се нуждаеха от допълнително изясняване, което в някои случаи не се правеше. Така например в началото на годината бе донесено, че поради липса на резервни части голям процент от самолетния парк е извън строя, в резултат на което бойната готовност на ВВС е силно снижена.Впоследствие тези затруднения бяха преодолени, но отделът не реагира по този въпрос и Центърът трябваше да прави предположения, като се основаваше на някои данни от други източници. По същия начин стои въпросът и за сведенията за количествения състав на бойните летци, за спирането на полетите със самолетите F-86D и др. Наред с това не бяха получени никакви данни по поделенията, дислоцирани на запасните аеродруми, боекомплекта ракети на рдн ЗУРС, наличието

Из архивите на ДС

162

на подвижни системи "ТАКАН" и др.

Почти по всички задачи по гръцките ВМС бяха получени сведения, главно от осведомление, които решават тези задачи напълно или частично. Основната част от данните се отнасят до програмата за строителство и доставка на нови бойни единици; състав, базиране и въоръжение на флотилиите торпедни катери и тралщици; състояние на наличните подводни лодки; тактико-технически данни за част от минното, трално, противолодъчно и торпедно въоръжение. За първи път бяха получени данни за наличието на малки подводни лодки за диверсионни действия. Отделът обаче не успя да добие данни по извършените промени в състава на командуванията леки и десантни кораби, по укомплектуваността на корабните и брегови поделения с личен и команден състав и др.

За изпълнение на задачата по разкриване на мобилизационните планове и мобилизационните възможности на Гърция от отдела постъпи една отделна справка по този въпрос и редица сведения от лично наблюдение и мероприятие 1 по дислокацията на част от мобилизационните центрове и служби. Независимо, че справката е разработена добре, тя не дава отговор на всички въпроси,интересуващи Центъра и не разкрива конкретно мобилизационните планове и мобилизационните възможности на страната, тъй като в основната си част се основава на предположения и собствени изводи, а не на конкретно добити достоверни данни. Необходимо е през 1969 г. отделът да положи усилия за добиване на конкретни данни, включително и документални такива, за изпълнението на тази задача.

Изобщо получените през 1968 г. от отдела сведения по

Из архивите на ДС

163

числения и боен състав, организацията, дислокацията (базирането), въоръжението, укомплектуваността и мобилизационните възможности на въоръжените сили допринасят в значителна степен да се изяснят известна част от интересуващите Центъра въпроси. Основната слабост в изпълнението на тази задача се явява липсата на конкретни данни по редица въпроси, които изискват използуването и на други източници освен личното наблюдение.

Задачата по разкриване на оперативно-стратегическите планове не е решена. През годината от отдела не са постъпили никакви данни по нея. За изясняване на оперативно-тактическите схващания на гръцкото командуване от отдела постъпиха преводите на отделни статии от бивши военни ръководители, чрез които се осветляват само отделни въпроси. Като цяло задачата не е решена. Не бе решена също така и задачата по бойната готовност на въоръжените сили. Сравнително добре бе изпълнена задачата по бойната подготовка на въоръжените сили. Доставената от съветските другари директива за обучение на гръцките сухопътни войски представлява определен интерес за Центъра. Освен това от отдела постъпиха сведения и справки по основните учения, проведени от гръцките въоръжени сили. Те допълват в много отношения данните в Центъра. Освен това постъпиха и отделни сведения по провеждането на по-малки по мащаб учения, стрелби и др. Значително доста сведения бяха получени по учебните центрове, школи и училища за обучение на личния състав от въоръжените сили. Основни източници на сведенията по бойната подготовка са мероприятие 1, осведомлението и печатът, в резултат на което

Из архивите на ДС

164

от тези сведения трудно могат да се правят изводи за оперативните разчети и нормативи, възприети от гръцкото командуване. Необходимо е през 1969 г. усилията на отдела да бъдат насочени към добиване на документална информация по бойната готовност и бойната подготовка на войските.

По основната част от задачите по оперативното оборудване на ТВД бяха получени данни, които в различна степен изясняват интересуващи Центъра въпроси. Като използува личното наблюдение, осведомлението и официалните източници, отделът изготви отделни справки за петролопроводната мрежа, радиотехническото оборудване и ж.п.мрежа (към справката бе приложен документален материал за ж.п.трасета), за островите САМОС, ХИОС и МИТИЛИНИ. Получени бяха данни за аеродрумите АГРИНИОН, ПРЕВЕЗА, ХИОС, МИТИЛИНИ, САМОС, пристанищата КАВАЛА, ПРЕВЕЗА, ИГУМЕНИЦА, а така също описания на редица казармени райони и складове. За първи път бяха получени данни за наличието на складове в районите на ПЕТРАНА, ОМВРИАКИ, КУКУШ, ВРУСИНА и ЕЛЕВСИНА. Полезни за Центъра са и данните за предвидените кредити за разширения и техническо оборудване на редица аеродруми; програмата за строителството на нови и реконструкцията на съществуващи пътища; данните за някои от пунктовете за управление и др.Постъпилите данни за фортификационното оборудване на ТВД са твърде общи и не решават поставената задача. Не са получени данни по складовете за съхранение на материални средства от държавния резерв; по стационарните и подвижни военноремонтни заводи и работилници; по центровете за управление на

Из архивите на ДС

137
55

165

авиацията в районите на ХОРТИЯТИС, ПИЛИОН и ПАРНИС и др. Положително явление през годината бе, че почти всички сведения по оперативното оборудване бяха онагледявани със схеми и снимки.

Получените през 1968 г. справки по икономиката на Гърция, независимо че са изготвени основно на базата на официални източници, са полезни и решават задачата в степен, задоволяваща нуждите на Центъра. Основна слабост в изпълнението на тази задача са недостатъчните сведения по военната промишленост на Гърция, което налага през 1969 г. отделът да насочи своето внимание за добиване на пълни данни по състоянието и възможностите на тази промишленост.

Изобщо прави впечатление, че през 1968 г. отделът, използувайки по-пълно и целенасочено възможностите, които дават личното наблюдение, осведомлението, официалните източници и в известна степен мероприятие 1, успя да добие сведения и да информира Центъра по голяма част от поставените за годината информационни задачи. Недостатъчни са добитите от други източници сведения, включително и документална информация, поради което не бяха решени такива важни задачи като разкриване на оперативните и мобилизационни планове на гръцкото командуване; реалната укомплектуваност на въоръжените сили с личен състав, въоръжение и бойна техника; видът и количеството на ядреното и химическо оръжие и др. Това налага през 1969 г. отделът да обърне основно внимание за добиване на информация по тези първостепенни задачи наред с изпълнението и на останалите информационни задачи за 1969 г.

Из архивите на ДС

166

Като се вземат предвид всички постъпили от отдела сведения по поставените за 1968 г. задачи, тяхното изпълнение може да се оцени като напълно удовлетворително.

В изпълнение на информационните задачи по Гърция за 1968 г. от оперативен пункт № 1 през годината постъпиха две информационни донесения и четири информационни сведения. С поместените в тях сведения, добити от агентурни източници, се изясниха някои въпроси по военнополитическото положение в Гърция; по количеството на 203,2-мм гаубици и самолети F-104G и F-5A; по укомплектуваността на пехотните дивизии с личен състав; състоянието на бронетанковите войски; плановете на гръцкото командуване за формиране на нови поделения през 1969-1970 г. и др. Освен това бяха доставени и някои ценни документални материали. През годината не са получени никакви сведения по изпълнението на редица от основните задачи - оперативните планове и схващания, бойната готовност и бойната подготовка, оперативното оборудване на ТВД и др.

Като се вземат предвид постъпилите ценни документални материали и данни, поместени в информационните сведения, изпълнението на информационните задачи за 1968 г. може да се счита за добро.

По Кипър

По линия на Кипър за 1968 г. пред отдела стояха за изпълнение като основни задачи: следене на военнополитическата обстановка в страната; събиране на данни по въоръжените сили, разположени на острова и по оперативното оборудване на ТВД.

Из архивите на ДС

135
56

167

Военнополитическата обстановка в страната и кипърският проблем се следяха от отдела. Сведенията от военнополитически характер, получени в Центъра чрез месечните информационни донесения и шифрограми, са добивани основно чрез разговори с ръководители на двете общности, официални източници и осведомление. Независимо от някои слабости в анализа на добитите сведения и недостатъчното използуване на осведомлението и други източници, задачата по следене на военнополитическата обстановка бе изпълнена в задоволителна степен. Осветлени бяха редица интересуващи Центъра въпроси като ходът и резултатите от водените между двете общности преговори, отношението на САЩ, Англия, Гърция и Турция по решаването на кипърския проблем, развитието на вътрешнополитическата обстановка и др. Основна слабост, допусната от отдела при изпълнението на тази информационна задача, бе, че в резултат на използуването като основен източник на добиваните сведения на разговорите с политически ръководители, в повечето случаи сведенията се свеждаха до потвърждаване на официално обявената политика на различните заинтересовани страни. В сравнително малка степен се изясняваха действителните планове и намерения на тези страни, които представляват по-голям интерес за Центъра. Това налага през 1969 г.отделът да използува всички възможни източници за добиване на такава военнополитическа информация, която да изяснява действителните планове и замисли на заинтересованите страни по решаването на кипърския проблем.

Що се отнася до изпълнението на втората основна задача - въоръжени сили, разположени в Кипър, определено трябва да се каже,

Из архивите на ДС

168

че тя не е изпълнена. Получени са отделни сведения, добити от лично наблюдение, пресата, осведомление и от съветските другари, по числения състав на гръцките и турски войски на острова, за реконструкцията на полосите на аеродрум АКРОТИРИ, за предвиденото пребазиране на английски авиоескадрили в АКРОТИРИ, количеството и типа на самолетите във ВВБ НИКОЗИЯ и др. Някои от сведенията обаче се даваха в много общ вид и по този начин фактически не могат да се използуват от Центъра (например сведенията за наличието на ракетни установки в района на ЕПИСКОПИ и др.) Не са добити нови данни по бойния състав, организацията, въоръжението и дислокацията на поделенията от кипърската национална гвардия; организацията, бойния състав и въоръжението на гръцките и турски войски и др. Не се получиха и никакви данни по конкретно поставените задачи по оперативното оборудване на ТВД, а именно: описание на складовете за ядрено оръжие на аеродрум АКРОТИРИ и съхраняваните в тях ядрени боеприпаси; описание на аеродрум ДЕКЕЛИЯ и складовете в районите на ДЕКЕЛИЯ, ЕПИСКОПИ и ФАМАГУСТА и др. През годината не бяха пълно използувани възможностите, които дават личното наблюдение и осведомлението, за решаването на част от задачите по въоръжените сили и оперативното оборудване на ТВД.

Изобщо за изпълнението на информационните задачи за 1968 г. по Кипър от отдел VI постъпиха данни основно по военно-политическата обстановка и частично по въоръжените сили, които сведения не доведоха до цялостното изпълнение на задачите.

Като се има предвид получената през 1968 г. от отдел VI

156
57

Из архивите на ДС

169

информация, изпълнението на информационните задачи по Кипър може да се оцени като едва удовлетворително.

По ОАР

По линия на ОАР през 1968 г. пред отдел VI стояха за изпълнение задачи по следене на военнополитическата обстановка в страната, включително отделни въпроси по въоръжените сили и икономиката на ОАР. Добитите от отдела сведения, основно от официални източници, с изключение на единични данни от доверителна връзка, постъпваха в Центъра чрез периодични информационни донесения и шифрограми. Тези сведения обаче, с малки изключения, не представляваха интерес и не бяха полезни за Центъра, тъй като се явяваха като коментар на официалните публикации, речи и изявления и не даваха нищо ново. Това налага през 1969 г. отделът да следи военнополитическата обстановка по-отблизо, като използува възможностите и на други източници за добиване на сведения.

Получените сведения по състоянието и перспективите за развитие на въоръжените сили на ОАР, добити основно от съветските другари и частично от доверителна връзка, макар и сравнително малко по количество, представляват интерес и допълват данните на Центъра. Това показва, че и през 1969 г. отделът, без да има за основна задача, може да добива сведения по въоръжените сили на ОАР.

Сведения по състоянието на военната промишленост на ОАР след израелската агресия не са получени.

Като се има предвид, че получените през 1968 г. сведения са основно от официални източници, главно по военнополитическата

Из архивите на ДС

170

обстановка, и с малка полезност за Центъра, изпълнението на информационните задачи по ОАР се оценява като слабо.

По Израел

По линия на Израел през 1968 г. пред отдел VI стояха за изпълнение задачи по военнополитическото положение и въоръжените сили на Израел. През годината обаче не са получени сведения за изпълнение на поставените задачи.

НАЧАЛНИК СЛУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ"
ПОЛКОВНИК _____ (ПОПОВ)

№ 02426/ 27.11.1968 г.
Отпечатано в 2 екз.
НД

Д62

УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ – ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)
31 декември 1968 г.
СОФИЯ

СЕКРЕТНО 209
Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ
Началник на отдел
11 – 8 – 1984 г.

О Ц Е Н К А

на изпълнението на информационните задачи
от отдел VII през 1968 г.

По Италия

През 1968 г. по Италия бяха поставени информационни задачи, които обхващаха въпросите по военнополитическото положение на страната, промените в организацията и бойния състав, мероприятията по модернизирането и бойната и оперативно-тактическа подготовка на нейните въоръжени сили, по оперативно-стратегическите планове и оперативно-тактическите схващания на командуването и мобилизационните възможности на Италия, а така също и някои въпроси по НАТО.

До 30.11.1968 г. в Центъра постъпиха информационни документи (донесения, справки, информации по отделни въпроси и шифрограми), изготвени предимно на базата на сведения от печата, а източниците осведомление и лично наблюдение почти не бяха използувани. С поместените в тях данни бе постигнато изпълнение на поставените задачи както следва:

Из архивите на ДС

Задачите по военнополитическото положение и състоянието на бойната готовност на въоръжените сили (раздел I) се изпълняваха в степен, която позволяваше да се следят в най-общи линии основните въпроси на вътрешното и външнополитическото положение на страната, както и отношението на италианското правителство към основните проблеми на НАТО и в света. В повечето случаи обаче тези сведения по изясняването на военнополитическото положение не надхвърляха онова, което Центърът получаваше по линията на официалния печат.

Недостатъчно бяха изяснени също и въпросите по взаимоотношенията на Италия с държавите от социалистическия лагер и с необвързаните и развиващите се страни.

Освен това не бяха добити данни за състоянието на бойната готовност и за плановете и програмите за развитие на отделните видове въоръжени сили на Италия. В това отношение бяха добити данни само за хода на изпълнението на корабостроителния план и покупката на самолети за ВМС, както и за постъпването на ново оръжие и бойна техника в сухопътните войски и ВВС на Италия.

По средствата за масово поразяване (раздел II от информационните задачи) и особено по ЗУРС "НАЙК" и "ХОК" първоначално постъпиха много непълни и противоречиви данни, които внесоха голямо объркване в уточняването на тяхната организация и дислокация. Този въпрос беше изяснен сравнително подробно едва през второто полугодие на 1968 г.

С отделна справка беше изяснена и складовата система на италианска територия, като се установиха в това число и

Из архивите на ДС

210
126

някои американски складове за съхраняване на ядрено и ракетно оръжие.

Постъпиха известни данни, но не може да бъде изяснен напълно въпросът за действителното наличие на гаубици (оръдия), използуващи и ядрени боеприпаси, в артилерийските поделения от състава на танковите и пехотните съединения на Италия. Не стана напълно ясно също дали УРС "ПОЛАРИС" за ракетоносните кораби на Италия ще се доставят отвън или ще се строят такива ракети в страната.

По същество не постъпиха никакви сведения по оперативно-стратегическите планове за водене на войната и мобилизационните планове и възможности на страната. Сведенията, според които във военно време 3-а полева армия ще развърне фронт, са стари и много общи и не спомагат за изясняване на поставения въпрос. В известна степен за изпълнение на тази задача допринасят данните, касаещи мирновременното базиране на ВМС, но те не изясняват нищо по въпросите за тяхното развръщане във време на война.

Във връзка със задачата по уточняване промените в бойния състав, организацията, дислокацията и укомплектуването на въоръжените сили с данни от югославския военен аташе беше направен сериозен опит да се установят организацията и щатното въоръжение на съединенията и частите от сухопътните войски. Това обаче, и то по отношение на основното въоръжение (артилерийско и танково), не стана, тъй като в материалите, макар и сравнително подробни, имаше някои различия и непълноти. Освен това в много неясен вид бяха поднесени на Центъра и поместените в същите материали данни

Из архивите на ДС

174

за тиловите и попълващи поделения от състава на сухопътните съединения.

С постъпилите сведения не напълно се изясниха организацията, въоръжението и базирането на съединенията и частите от бойната авиация, както и общият самолетен парк, особено след проведената реорганизация в италианските ВВС.

Сравнително по-пълни данни бяха получени по строителството на нови самолети и вертолети в италианските заводи.

По допълнително поставена задача беше изпратена сравнително пълна справка за системата на подготовка и попълване на въоръжените сили на Италия с офицерски състав.

По ВМС бяха добити значителни по количество и сравнително пълни данни за техния състав, организация и базиране, с което поставената по този въпрос задача в значителна степен беше изпълнена. По същите въпроси предстои по-нататъшното уточняване и проверка на изпратените вече данни.

По задачата относно бойната и оперативно-тактическа подготовка и оперативно-тактическите схващания в италианските въоръжени сили през годината данни почти не постъпиха. Доставени са само такива за отделни учения на ВМС, които изясняват най-общи въпроси по времето и района за провеждане на учението, по участвуващите сили и само в отделни случаи и по отработваните задачи.

Данните по оперативното оборудване на ТВД в известна степен допълниха наличните сведения в Центъра по складовата и

Из архивите на ДС

211
127

175

радиолокационната система на територията на Италия.

Изпратената информация за някои резултати от развитието на италианската икономика през 1967 г. в известна степен задоволява нуждите на Центъра, но в нея липсват данни за военната промишленост на Италия, поради което задачата в своята главна част не е изпълнена.

С постъпилите през годината сведения по задачите, касаещи НАТО, в задоволителна степен бяха изяснявани въпросите по сесиите и съвещанията на неговите органи.

Редовно се следяха и мероприятията, провеждани от НАТО за създаване на постоянен атлантически флот, постоянен средиземноморски флот и командуване на силите на базовата авиация в СРЕДИЗЕМНО море и се изясняваше становището на Италия по тези въпроси.

Като основен недостатък в изпълнението на информационните задачи, който се повтори и през настоящата година, е нецеленасоченото и непланомерно събиране на информация, което се отрази неблагоприятно на крайното изпълнение на поставените задачи. В резултат на това по някои много важни задачи не постъпиха почти никакви данни. Това са основно задачите по разкриване на оперативно-стратегическите и мобилизационни планове на италианското командуване, по установяване на мероприятията по бойната и оперативно-тактическа подготовка и схващанията в италианските въоръжени сили, някои задачи по средствата за масово поразяване и бойната готовност на въоръжените сили, както и голяма част от задачите по обединените въоръжени сили на НАТО. Освен това, в някои случаи добитите сведения не бяха подлагани на задълбочен анализ и особено не се съпоста-

Из архивите на ДС

176

вяха и свързваха с изпратените вече в Центъра, в резултат на което се внесе неяснота в дислокацията на някои от батареите ЗУРС "НАЙК" и в извършената реорганизация на частите от ВВС.

Друга слабост в работата бе недостатъчно използуване на грамите за своевременно и бързо предаване на информацията особено по актуални събития както в страната, така и в международната обстановка. За това говори фактът, че през отчетния период бяха изпратени само четири грами със сведения по други въпроси. По обстановката във връзка със събитията в Чехословакия, например, не постъпи абсолютно никаква грама.

Като се вземат предвид обемът и качеството на получените сведения и степента на изпълнението на поставените задачи, информационната работа по Италия през 1968 г. се оценява като едва удовлетворителна.

По САЩ

Поставените през 1968 г. информационни задачи по САЩ бяха насочени към разкриване: подготовката на страната за агресия срещу социалистическия лагер, състоянието и развитието на средствата за масово поразяване, оперативно-стратегическите планове на страната, бойният състав, организацията, дислокацията (базирането) и укомплектуването на въоръжените сили, стратегическите и оперативно-тактически схващания и някои задачи по обединените въоръжени сили на НАТО.

До 30.11.1968 г. с постъпилите информационни донесения, справки, шифрограми и други материали информационните задачи бяха

Из архивите на ДС

177

212
125

изпълнени както следва:

По раздела разкриване подготовката на страната за агресия срещу социалистическия лагер и по военнополитическото положение бяха изпратени значителен брой сведения, които, макар и предимно от официалния печат и с потвърждаващ характер, допринасяха за изясняването в известна степен на този въпрос. Така например постъпиха данни по някои моменти от вътрешнополитическото положение на страната, провежданите външнополитически мероприятия по отношение на Гърция, Турция и Израел и военноикономическата помощ, отпускана за тези страни, а също така отделни сведения за по-нататъшните планове на правителството за водене на войната във Виетнам, за дейността на страната в агресивните блокове НАТО, СЕАТО и СЕНТО, както и по отношението на САЩ към събитията в Чехословакия. Всички тези данни обаче не даваха нещо ново и бяха в рамките на известното в Центъра по тези въпроси. Сравнително пълни и добре систематизирани данни от представители на братски страни бяха изпратени за военния бюджет на страната, както и за състоянието, степента на укомплектуваност и бойната готовност на стратегическия резерв на сухопътните войски и техния мобилизационен потенциал. Получени бяха и някои сведения също от официалния печат за най-характерните новости по въоръжаването на флота с нова бойна техника, за изграждането на противоракетната отбрана на страната и за бойната готовност на бомбардировачната авиация на САЩ и междуконтиненталните балистически ракети. По-голямата част от тези данни имаха потвърждаващ характер, а сведенията за стратегическия резерв доуточниха някои от наличните в Центъра данни по този

Из архивите на ДС

178

въпрос. Никакви данни обаче не бяха изпратени за сигналите и сроковете за привеждане на видовете въоръжени сили в различна степен на бойна готовност и за мероприятия, които се провеждат по тях.

По отношение на средствата за масово поразяване постъпиха само отделни сведения за количеството на междуконтиненталните балистически ракети, програмата за по-нататъшното им производство и за най-новите самолети-носители на ядрено оръжие. Сравнително по-добре беше изясняван ходът на изпълнението на програмата "ПОЛАРИС" и нейното развитие като програма "ПОСЕЙДОН". Никакви сведения обаче не бяха добити по разработването и внедряването във видовете въоръжени сили на химическо и бактериологическо оръжие, както и по отношение на задачите на подразделенията за складиране и техническо обслужване на ядрените боеприпаси на САЩ на територията на Италия, Гърция и Турция.

Почти никакви данни не бяха изпратени относно оперативно-стратегическите планове на страната.

По бойния състав, организацията, дислокацията (базирането) и укомплектуването на въоръжените сили постъпиха данни също главно от пресата. Някои от тях се отнасяха за промените в състава, организацията и дислокацията на сухопътните войски, националната гвардия и резерва, които се намират на територията на САЩ и съвсем малко за общия състав на 6-и флот в СРЕДИЗЕМНО море и за приемането на въоръжение на ПТУРС "ШИЛЕЛА", танковете М-60 и МВТ, за програмата за производство и данните на самолетите Ф-111, AMSA, FX, С-5А и др. Съвсем малко бяха и сведенията за хода на бойните дейст-

Из архивите на ДС

179

213
129

вия във Виетнам. В това отношение не беше направена никаква характеристика на бойните действия на видовете въоръжени сили и не бяха дадени никакви изводи за хода на войната и по-нататъшните перспективи за нейното развитие. Такова е положението и със сведенията относно промените в състава, организацията и базирането на ВМС, между които и това за разпределението на група кораби между Атлантическия и Тихоокеански флот. П о останалите задачи не постъпиха никакви данни, поради което и като цяло въпросите от този раздел не бяха изяснени.

По стратегическите и оперативно-тактически схващания и проведените учения от американските въоръжени сили бяха изпратени някои общи данни само за схващанията по използуване на тактическата авиация в различните видове операции. По останалите задачи не бяха изпратени никакви сведения. Макар и да представляват известен интерес и някои ще бъдат използувани в Центъра, не изясняват въпросите от този раздел и изпратените няколко устави и пособия.

През годината недостатъчно внимание беше отделяно на изпълнението на задачите по НАТО. Получени бяха само някои сведения за мероприятията, които трябва да проведе НАТО за своето укрепване във връзка с изводите, които бяха направени от събитията в Чехословакия. Съвсем недостатъчни за изясняване на третираните въпроси са и данните от официалния печат за сесията на НАТО в БРЮКСЕЛ, за съвещанието на групата за ядрено планиране и срещата на министрите на външните работи.

Данните в справката за ученията, проведени от НАТО през м.септември 1968 г., бяха съвсем несъществени, а освен това пристигнаха с голямо закъснение, поради което не можаха да бъдат

Из архивите на ДС

180

използувани. По всички останали задачи от раздела за въоръжените сили на НАТО не бяха добити никакви сведения.

Основен недостатък в работата по изпълнението на информационните задачи по САЩ през изтеклата година бе липсата на необходимата плановост в добиването на сведения, поради което много от поставените въпроси останаха неизяснени. Особено слаба в това отношение беше и активността през първото полугодие, която не можа да бъде компенсирана и с известното подобряване на работата през останалата част от годината.

Друг съществен недостатък в работата по добиването на сведения за изпълнението на информационните задачи беше липсата на достатъчна целенасоченост, поради което информационните донесения имаха характер на преглед на американския печат.

Изхождайки от количеството и качеството на получените сведения и степента на изяснените с тях въпроси, изпълнението на информационните задачи по САЩ през 1968 г. се оценява като слабо.

По Англия

Поставените през 1968 г. информационни задачи по Англия бяха насочени към разкриване подготовката на страната за агресия срещу социалистическия лагер, състоянието и развитието на въоръжените сили, схващанията и плановете за тяхното използуване, оперативното оборудване на ТВД и някои въпроси по НАТО.

До 30.11.1968 г. с постъпилите данни информационните задачи бяха изпълнени както следва:

Из архивите на ДС

181

214
130

По разкриване подготовката за агресия срещу социалистическия лагер и военнополитическото положение на страната бяха доставяни сведения главно от пресата, които даваха възможност да се следят в най-общи линии основните въпроси по военнополитическото положение, настъпилата икономическа криза в страната и промяната в стратегията на Англия източно от СУЕЦ. Трябва да се отбележи обаче, че тези сведения не даваха нещо повече от това, което вече беше известно на Центъра. По-голямата активност през годината по кипърския въпрос и събитията в Гърция беше положителна проява, но същевременно трябва да се отбележи, че повечето от постъпилите данни в това отношение се потвърждаваха от официалния печат.

Сравнително по-пълни и систематизирани данни от официалния печат бяха доставени по състоянието на бойната готовност и особено по състоянието, степента на укомплектуваност и перспективите за развитие на въоръжените сили на страната. Бяха изяснени редица въпроси по корабния състав и разпределението му между действуващия флот и резерва и по корабостроителните програми на ВМС. Своевременно беше донесено за застъпването на първата ракетоносна подводна лодка в бойно дежурство. Никакви сведения обаче не постъпиха относно наличните сигнали и срокове за привеждане на въоръжените сили в различна степен на бойна готовност и за мероприятия, които се провеждат по тях.

Трябва да се отбележи, че, макар и с данни предимно от официалния печат, въпросите от този раздел като цяло бяха изяснени в задоволителна степен.

Из архивите на ДС

182

По средствата за масово поразяване постъпваха редовно сведения,предимно от официалния печат, с които своевременно и пълно се изясняваха въпросите по снемане от въоръжение на остарялите и приемане на нови самолети-носители на ядрено оръжие, както и перспективите в това отношение. Следяха се също в общи линии ходът на строителството на ракетоносни подводни лодки и системата от бази и складове за тяхното поддържане.

По оперативно-стратегическите планове на командуването на въоръжените сили постъпиха съвсем малко данни и то само от официалния печат. Поради това не бяха изяснени в необходимата степен ролята и мястото на новоформираното стратегическо командуване на сухопътните войски и плановете и разчетите за мобилизационните възможности на въоръжените сили, предназначени за прехвърляне в Европа, СРЕДИЗЕМНО море и Близкия изток, а по плановете за използуване на ВМС на Европейския ТВД беше уточнено само, че ракетоносните подводни лодки ще носят дежурство в НОРВЕЖКО море.

Най-много сведения също в по-голямата си част от официалния печат се получиха по бойния състав, организацията, дислокацията (базирането) и укомплектуваността на въоръжените сили. В резултат на това сравнително добре бе изяснен въпросът за състава и дислокацията на сухопътните войски на територията на Англия и ГФР и се доуточниха данните в Центъра по този въпрос.

Недостатък в изпълнението на тази задача бе фактът, че все още не е изяснен въпросът за състава на бригадните групи. Недостатъчни са и сведенията за бойния състав, числеността, въоръжението и дислокацията на въоръжените сили на Англия в ГИБРАЛТАР,

Из архивите на ДС

183

215
131

островите МАЛТА и КИПЪР и в Средния изток. Освен това съвсем незначителни данни бяха добити по превъоръжаването на сухопътните войски с ново оръжие и бойна техника,както и мероприятията на военното командуване за по-нататъшното усъвършенствуване управлението на въоръжените сили.

По изпълнението на плана за реорганизацията и превъоръжаването на военновъздушните сили постъпваха своевременно добре систематизирани данни, добити от официалния печат и лично наблюдение, благодарение на което Центърът винаги имаше пълна картина за състоянието на този вид въоръжени сили. В задоволителна степен се изясняваха и въпросите по организацията, състава и базирането на корабните поделения, морската авиация и морската пехота.

През годината бяха положени повече усилия за изпълнението на задачите, свързани с бойната и оперативно-тактическа подготовка, като бяха изпращани сведения предимно от пресата за редица учения. Същите обаче имаха много общ характер и не изясняваха третираните въпроси. Изключение в това отношение прави справката за учението "СРЕБЪРНА КУЛА", която беше сравнително пълна и беше използувана в Центъра при разработване на материал по този въпрос.

Недостатъчно внимание беше обръщано на задачите по оперативно-тактическите схващания, поради което все още не е пристъпено към изясняване на въпросите, включени в тези задачи.

По оперативното оборудване на ТВД постъпиха откъслечни сведения по отделни въпроси, които далеч не задоволяват нуждите на Центъра.

Положителна страна в информационната работа по Англия през

Из архивите на ДС

годината беше стремежът към по-пълно осветляване на редица въпроси, свързани с въоръжените сили на НАТО, като бяха изпратени данни за увеличаването на английските въоръжени сили в състава на НАТО и за мероприятията на блока по формирането на постоянен Атлантически и постоянен Средиземноморски флот на НАТО. В това отношение сравнително добре беше изяснен въпросът за мерките, които се вземат за военнополитическото укрепване на съюза след събитията в Чехословакия, както и въпросите, разгледани на сесията на НАТО от 14 до 16.11.1968 г. Справките по тези въпроси бяха използувани в Центъра.

Основен недостатък в информационната работа и през тази година бе недостатъчната ритмичност в изпълнението на задачите, поради което редица въпроси, интересуващи Центъра, останаха неизяснени. Една от причините за това е, че, макар и пресата да е основен източник на сведения, все още в недостатъчна степен е обхванат особено военнотеоретичният печат, чрез който значително биха се увеличили възможностите особено за изясняване на въпросите по стратегическите и оперативно-тактическите схващания във въоръжените сили на Англия и НАТО.

Като се имат предвид количеството и качеството на постъпилите сведения и степента на изясняване на поставените въпроси, изпълнението на информационните задачи по Англия през 1968 г. се оценява като удовлетворително.

По Франция

През 1968 г. по Франция бяха поставени информационни задачи относно военнополитическото положение на страната, бойната готовност на въоръжените сили, средствата за масово поразяване,

Из архивите на ДС

246
132

185

оперативно-стратегическите планове и мобилизационните възможности, бойния състав, организацията, дислокацията и укомплектуването на въоръжените сили, бойната и оперативно-тактическа подготовка и схващания във френските въоръжени сили, оперативното оборудване на ТВД и обединените въоръжени сили на НАТО.

Изпълнението на информационните задачи е както следва:

По военнополитическото положение на Франция постъпиха достатъчно информационни материали, в резултат на което сравнително правдоподобно се изясняваха въпросите по вътрешната и външна политика на правителството, неговото отношение към НАТО, а също и за мероприятията му за разширяване на връзките със социалистическите, развиващите се и необвързаните страни. По тези въпроси обаче, не се даваше нищо ново и повече от това,което беше известно на Центъра от пресата. Нещо повече, не се реагираше своевременно на някои кризисни събития във Франция като тези през м.май т.г., както и по валутната криза на страната.

По състоянието на бойната готовност на въоръжените сили на Франция (раздел II) по-цялостно беше изпълнена задачата по перспективите за развитие на видовете въоръжени сили. Във връзка с укомплектуването на ВМС и мероприятията за изпълнение на корабостроителните програми за 1966-1967 г. постъпиха данни, които дават пълна представа по състоянието и перспективите за развитие на флота. При изпълнението на тази задача не бяха достатъчно изяснени въпросите за общото количество на корабите по класи и разпределението им между действуващия състав и резерва. По-цялостно беше

Из архивите на ДС

186

изпълнена тази част от задачата, която се отнася до перспективите за развитие и програмите за превъоръжаване на сухопътните войски и ВВС. Обаче що се касае до задачите по установяване количеството и състава на силите и средствата от видовете въоръжени сили, намиращи се в постоянна бойна готовност, както и сроковете за привеждането им от мирно във военно положение данни не бяха получени.

По средствата за масово поразяване (раздел III) редовно се следеше дейността на френското правителство по създаване на собствени ядрени оръжия. През годината бяха добити данни по строителството на базите за стратегическите ракети със среден радиус на действие и за нова ракетна материална част, постъпваща на въоръжение в сухопътните войски като ЗУРС "ПОЛАНД", ПТУРС "МИЛАН" и "ХОТ" и самолети "МИРАЖ G-4", постъпващи на въоръжение във френските ВВС.

Изпратени бяха и данни за перспективите и за хода на строителството на ракетоносните подводни лодки и на ракетите за тях, а също така за монтиране на ракетите SS-12M на кораби и катери.

Изобщо с постъпилите данни по средствата за масово поразяване в задоволителна степен са изпълнени поставените задачи. В това отношение е необходимо изясняването на конкретните планове на френското правителство по строителството на собствено ракетно-ядрено оръжие със стратегическо (SSBS и MSBS), оперативно-тактическо (SSBT) и тактическо ("ПЛУТОН") назначение и приемането им на въоръжение във въоръжените сили на Франция.

Из архивите на ДС

218
133

187

По оперативно-стратегическите планове за използуване на френските въоръжени сили (сухопътни войски, ВВС и ВМС) и по плановете за мобилизационното им развръщане (раздел IV) не са получени данни.

По бойния състав, организацията, дислокацията и укомплектуването на въоръжените сили на Франция (раздел V) се получиха данни, които даваха известна възможност да се следят настъпващите промени. Беше донесено за формирането на 4 мд и най-общо за организацията и въоръжението на новата дивизия "тип 1970 г.". Все още обаче не са известни подчинеността и укомплектуването на редица самостоятелни полкове (общо 58), които най-вероятно са превърнати в кадрирани и прехвърлени към войските за териториална отбрана.

Бяха изпратени пълни данни за промените в състава, организацията и базирането на корабните поделения и поделенията на морската авиация, с което тази задача е изпълнена. Недостатък в нейното изпълнение обаче е изпускането на въпросите за движението на корабите от метрополията към задморските територии. Движението на корабите е непрекъснат процес и за него следва да се дават данни във всяко информационно донесение.

Постъпилите данни по ВВС са недостатъчни, за да може да се следят промените в техния състав и базиране.

По бойната и оперативно-тактическа подготовка и оперативно-тактически схващания във френските въоръжени сили (раздел VI) бяха получени данни за "въздушнодесантната операция в условия на използуване на ядрено оръжие" и за ученията на 52-а военна област под условното наименование "ЖЕРГОВИЯ".

Из архивите на ДС

188

В справката за въздушнодесантната операция са изложени само принципни неща, които не дават възможност да се добие пълна представа за схващанията на френското командуване по този въпрос. Сравнително по-пълно е разработено учението на 52-а военна област "ЖЕРГОВИЯ".

Изобщо получените данни по този раздел са крайно недостатъчни и не съответствуват на поставените задачи главно по воденето на операцията и боя от обединенията и съединенията на Франция в съвременната война.

По оперативното оборудване на ТВД (раздел VII) се получиха данни за организацията и дислокацията на ПВО на територията на Франция. С тях този въпрос беше изяснен сравнително пълно. Недостатъчни са обаче данните по складовата система и по свързочната система "НЕЙДЖ" за ПВО на НАТО на територията на Франция.

По задачите за обединените въоръжени сили на НАТО (раздел VIII) постъпиха данни само по проведените сесии и съвещания на Съвета на НАТО и неговите органи. С тези данни в задоволителна степен се изясняваше само становището на френското правителство по разглежданите въпроси. Не можа да бъде изяснен обаче въпросът за намеренията на ръководството на НАТО да се привлекат френските въоръжени сили в мероприятия, провеждани от блока на базата на двустранното договаряне със страните-членки и особено от страна на ГФР.

Основен недостатък в изпълнението на информационните задачи по Франция е, че през годината те бяха изпълнявани неритмично, в резултат на което, въпреки положените усилия, не беше

Из архивите на ДС

218
134

189

изпълнена една немалка част от тях. Освен това, особено през първото полугодие, несвоевременно се реагираше и на текущата обстановка във Франция с шифрограми.

Като се имат предвид обемът и качеството на добитите сведения и допуснатите слабости, изпълнението на информационните задачи по Франция за 1968 г. се оценява като едва удовлетворително.

По Г Ф Р

През 1968 г. по ГФР бяха поставени за изпълнение информационни задачи главно по военнополитическото положение, състоянието на бойната готовност на въоръжените сили, мероприятията, провеждани от военното командуване по непосредствената подготовка на страната за агресия, снабдяването на бундесвера със средства за ядрено нападение и друга бойна техника, оперативно-стратегическите планове и схващания, производството на нови видове въоръжение и бойна техника, оперативното оборудване на ТВД, въоръжените сили на НАТО и др.

В изпълнение на тези задачи в Центъра бяха получени информационни материали, разработени предимно въз основа на легалните източници (печат, радио и телевизия) и отчасти с използуване на личното наблюдение и осведомление.

Въпросите по военнополитическото положение се осветляваха сравнително по-добре. С отделни донесения и справки бяха изяснявани взаимоотношенията на ГФР с Франция и другите страни от НАТО и Европейската икономическа общност. По-голямо внимание

Из архивите на ДС

190

беше отделено и за изясняването на въпросите относно групировката на политическите сили и отношението на отделните политически организации към политиката на западногерманското правителство. В задоволителна степен бяха изяснявани и въпросите по започването на предизборната борба за бундестаг и работата на законодателните органи по приемане на извънредните закони и изменение на конституцията.

По-интензивна дейност бе проведена за събиране на информация по повод на събитията в Чехословакия. С няколко донесения, справки и шифрограми в Центъра беше донасяно за някои от мероприятията, провеждани от командуването и западногерманското правителство по повишаване боеготовността на бундесвера и съсредоточаване на войски в приграничната полоса с ЧССР.

По задачата за състоянието на бойната готовност на въоръжените сили на ГФР постъпиха само откъслечни сведения, които не изясняват количеството и състава на силите и средствата, намиращи се в постоянна бойна готовност, а така също и сигналите и сроковете за привеждане на бундесвера в различни степени на бойна готовност.

Почти никакви сведения не постъпиха по мероприятията,провеждани за подготовка на страната за агресия и снабдяването на въоръжените сили със средства за ядрено нападение, а също така и за оперативно-стратегическите планове на командуването на бундесвера.

По задачите относно производството на нова бойна техника и приемането на въоръжение на нови самолети, ракети, танкове и други в Центъра постъпиха незначително количество сведения. Повечето от

Из архивите на ДС

219
135

191

тях са от характера на хронологични съобщения. Единствено справката за производството на самолетната промишленост представлява интерес и осветлява някои от интересуващите Центъра въпроси.

По задачите на оперативното оборудване на ТВД не бяха добити никакви сведения.

По бойната и оперативно-тактическата подготовка и схващания в бундесвера бе получена само една справка за учението на 2 ак "ЧЕРНИЯТ ЛЪВ", която бе изготвена добре със спазване на изискванията за разработване на всички въпроси, свързани с едно учение. По останалите въпроси на тази задача обаче не бяха добити необходимите данни.

Въпросите по обединените въоръжени сили на НАТО не бяха изяснявани цялостно. Получените информационни донесения и справки способствуваха за изясняване само на работата и решенията на ръководните органи на НАТО. Поради това много важни въпроси като строителството и организационната структура на обединените въоръжени сили, режимът на бойната готовност и др.останаха неизяснени.

По военноморските сили постъпиха откъслечни сведения само по втория раздел от задачите (относно строителството на кораби и въоръжение за тях). Тези сведения обаче не са в състояние да изяснят поставените въпроси в раздела. Не бяха изяснени също така и въпросите, поставени в останалите раздели от информационните задачи, тъй като по тях не са изпратени никакви данни.

Основната слабост при изпълнението на информационните задачи през 1968 г. беше неритмичното и нецеленасочено събиране на

Из архивите на ДС

192

информация. Така например най-много информационни сведения в Центъра са получени през месеците май, юни, септември, октомври и ноември, а през останалите месеци не са постъпили почти никакви данни. Освен това сериозно отражение върху изпълнението на информационните задачи оказва и това, че основен източник за събиране на сведения са официалният печат, радиото и телевизията, в които трудно проникват данни по въоръжените сили, ТВД, оперативно-тактическите схващания, плановете на военното командуване и др.

Като се има предвид количеството и качеството на получените сведения и степента, в която те изясняват поставените въпроси, изпълнението на информационните задачи по ГФР през 1968 г. се оценява като слабо.

По Белгия

През годината по Белгия стояха за изпълнение следните основни информационни задачи: по военнополитическото и икономическото положение и групировката и отношението на политическите сили към правителствените мероприятия в областта на вътрешната и външна политика, по състоянието и перспективите за развитие на белгийските въоръжени сили, по противоречията в НАТО и решенията на неговите политически и военни ръководни органи, строителството и бойната готовност на обединените въоръжени сили на блока в Европа и възможните техни действия в случай на евентуа-

220
36

лен военен конфликт от локален характер на Южноевропейския ТВД и др.

Доставените информационни материали, изготвени по сведения предимно от официалния печат, изясняваха главно въпросите по военнополитическото и икономическото положение на страната (в това число по-подробно този по политическата криза и по взаимоотношенията на Белгия с държавите от НАТО и социалистическия лагер. В задоволителна степен беше следена също дейността на ръководните органи на блока. В резултат на това в общи линии Центърът се държеше в течение на работата на военния комитет, на групата за ядрено планиране на различни техни заседания и на сесиите на НАТО. Получаваните в това отношение сведения в някои случаи служеха за основа на разработваните в Центъра материали по тези въпроси.

Постъпиха известни данни, макар и не съвсем пълни, и за мероприятията по доставяне на въоръжение за нуждите на белгийските военновъздушни сили и сухопътните войски.

Съвсем недостатъчни или почти никакви сведения обаче не постъпиха по отношение на по-нататъшното участие на страните-членки в НАТО, по строителството на обединените въоръжени сили на блока, както и по вероятния характер на възможните бойни действия на въоръжените сили на НАТО в случай на възникване на военен конфликт от локален характер в района на Южноевропейския ТВД.

Положително в работата по Белгия бе проявяваната активност за добиване на сведения и своевременно реагиране на актуалните събития в международната обстановка.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Като се вземат предвид добитите сведения и степента на изяснените с тях въпроси,изпълнението на информационните задачи по Белгия за 1968 г. се оценява като удовлетворително.

194

По Австрия

През годината по Австрия бяха поставени информационни задачи главно по военнополитическото и икономическото развитие на страната и нейните взаимоотношения с капиталистическите и социалистическите държави, състоянието и перспективите за развитие на въоръжените сили на Австрия и по схващанията на австрийския ГЩ за водене на война при евентуално нарушаване на неутралитета на страната и др.

В изпълнение на тези задачи до 30.11.1968 г. са получени информационни материали, изготвени по сведения главно от официалния печат и по-малко от наблюдение и осведомление, които касаеха някои въпроси от политическото и икономическото положение на страната. Трябва да се отбележи обаче, че поместените в тези материали данни бяха в рамките на известното в Центъра по тези въпроси. В това отношение известна по-голяма активност бе проявена за отразяване на настроенията в австрийската общественост и мероприятията, провеждани от правителството във връзка със събитията в Чехословакия.

Получени бяха отделни преводни материали за структурата на министерството на отбраната, но с тях този въпрос не беше изяснен. С други сведения бяха потвърдени някои данни относно

221
137

Из архивите на ДС

195

дислокацията на австрийските въоръжени сили. Макар и много общи, бяха дадени и някои данни от пресата по проблемите на отбраната на Австрия, разглеждани от нейните военни ръководители.

Всички останали въпроси не бяха изяснени. Причината за това е, че се събираха сведения изобщо, без определена целенасоченост.

В Центъра бяха получени и някои материали (информация за втората конференция на УНКТАД), които представляват известен интерес, но нямат отношение към изпълнението на поставените задачи. Те обаче показват наличието на неизползувани възможности за разработване на въпроси, които са залегнали в тези задачи.

Изхождайки от получената информация, изпълнението на информационните задачи по Австрия през 1968 г. се оценява като слабо

По Алжир

През годината по Алжир бяха поставени за изпълнение 4 информационни задачи относно вътрешното положение на страната, нейната външна политика и взаимоотношенията й с капиталистическите, арабските, социалистическите и развиващите се страни, войските и базите на Франция на алжирска територия и промените в състава, организацията, дислокацията (базирането), въоръжението и перспективите за развитие на алжирската армия.

С постъпилата информация главно от официални източници по вътрешното положение в основни линии се изясняваха военнополи-

Из архивите на ДС

196

тическото и икономическото положение на страната и взаимоотношенията на Алжир с капиталистическите (особено с Франция), арабските и социалистическите страни. С отделни справки и шифрограми Центърът беше информиран своевременно за опита за преврат на бившия началник на ГЩ на алжирската армия полковник **ТАХАР ЗБИРИ**, като правилно беше изяснен самият опит за преврат и причините за неговото проваляне. Правилно беше изяснен и въпросът за аграрната реформа в Алжир, стремеж на БУМЕДИЕН към по-пълното изолиране на бившите привърженици на БЕН БЕЛА и ТАХАР ЗБИРИ от ръководните органи и заменянето им с привърженици на КАИД АХМЕД и БУМЕДИЕН.

Недостатъчно бяха използувани наличните възможности в страната, в резултат на което не напълно беше изяснен въпросът за френските войски и бази на алжирска територия.

Недостатъчно беше изяснен и въпросът за промените в организацията, състава и дислокацията (базирането) на алжирската армия и особено на нейните перспективи за развитие.

Положителен елемент в работата по Алжир беше стремежът за реагиране на актуалните събития от международната обстановка. Макар и недостатъчна за сравнително по-пълното изясняване на засяганите въпроси, информацията, която се изпращаше с грами, беше своевременна.

Изхождайки от постъпилата информация и степента на изясняването на интересуващите Центъра въпроси, изпълнението на информационните задачи по Алжир през 1968 г. се оценява като едва удовлетворително.

Из архивите на ДС

222
138

По Швейцария

През годината по Швейцария стояха за изпълнение две информационни задачи - по добиване на данни от военнополитически и икономически характер за страните-членки на НАТО с особено внимание на Гърция и Турция и по изясняване отношението на швейцарското правителство към отделните военни групировки в света и основните международни проблеми.

В изпълнение на тези основни задачи до 30.11.1968 г. са постъпили информационни донесения, справки и шифрограми, изготвени предимно по сведения от печата и отчасти от осведомление и лично наблюдение. С тези незначителни по обем (само 8 страници) и по задълбоченост на разработване материали, обаче, не беше изяснен нито един въпрос от военнополитическото и икономическото положение на никоя от страните-членки на НАТО. При това в много малка степен бяха засегнати и въпросите по отношението на швейцарското правителство към отделните военни групировки в света и по основните международни проблеми.

В задоволителна степен са използувани възможностите в страната за изясняване на някои събития от международната обстановка като: положението във Франция по време на студентските вълнения, отражението на събитията в ЧССР върху швейцарската общественост и др.

Беше изпратена и справка за посещението на делегация на швейцарската партия на труда в БУКУРЕЩ, която няма пряко отношение към изпълнението на поставените задачи, но представляваше интерес.

Като цяло, изхождайки от получените материали и степента

Из архивите на ДС

198

на изяснените въпроси, изпълнението на информационните задачи по Швейцария през 1968 г. се оценява като слабо.

По Испания

През годината по Испания бяха поставени за изпълнение информационни задачи по военнополитическото положение, икономиката, въоръжените сили на страната и оборудването на ТВД, по американските войски и бази и по местонахождението на тропосферните станции от свързочната система на САЩ (486L и "ЛОРАН-С") на испанска територия.

По тези задачи до 30.11.1968 г. в Центъра бяха получени информационни материали, изготвени главно по сведения от печата. С поместените в тях данни поставените задачи бяха изпълнени както следва:

Задачите по военнополитическото положение се изпълняваха със сведения основно от официалния печат. Тези сведения обаче както по вътрешното и външнополитическото положение на страната, така и по отношението на испанското правителство към основните проблеми в света не внасяха нещо ново в това, което вече беше известно на Центъра. Не бяха изяснени и въпросите по конкретните планове и намерения на Испания за влизането й в НАТО, а също така въпросът за нейното икономическо и военно сътрудничество със САЩ и НАТО. Не бяха изяснени напълно и взаимоотношенията на Испания с Англия по спора за ГИБРАЛТАР.

Из архивите на ДС

199

223
139

По въоръжените сили със сведения пак главно от официалния печат беше изяснен въпросът за военнотериториалното деление на страната и отчасти организацията, въоръжението, укомплектуването и дислокацията (базирането) на съединенията и частите от сухопътните войски, ВВС и ВМС.

От същия източник бяха получени данни за състава и организацията на италианските, гръцки и турски ВМС, които допълват наличните сведения в Центъра. Що се отнася обаче до задачата, касаеща размерите и сроковете за доставяне на въоръжение и бойна техника от САЩ за модернизиране на испанските въоръжени сили, данни в Центъра не постъпиха.

По икономиката и оборудването на ТВД се получиха отделни справки по данни от официалния печат и описания на авиационните заводи в СЕВИЛЯ и ГЕТАФЕ, където по американски лицензии се произвеждат самолети Р-5, най-общи данни за състоянието на пътната мрежа на територията на Испания и за откриването на железопътната линия МАДРИД - БУРГОС. Количеството и характерът на получените данни обаче не съответствуват на поставените в този раздел задачи. Освен това не бяха получени данни за оборудването на свързочната мрежа на територията на Испания.

По американските войски и бази бяха получени кратки описания на военновъздушната база на САЩ в ТОРЕХОН и военноморските бази на Испания в ЕЛ ФЕРОЛ, КАРТАГЕН и КАДИС. Тези описания обаче бяха много общи и без точни координати на военните обекти. Освен това данни за американските авиобази в МОРОН, СЕВИЛЯ и САРАГОСА,

Из архивите на ДС

200

а също така за организацията и бойния състав на 16-а въздушна армия и 401-о авиокрило на САЩ, базирани на авиобазата ТОРЕХОН, не бяха получени.

Данни за местонахождението на тропосферните станции от американската свързочна система 486L и "ЛОРАН-С" на територията на Испания също не постъпиха.

През годината бяха получени някои официални материали по различни въпроси (атласи на Испания, годишен справочник за пристанищата в страната от 1967 г., пътна карта на Испания и др.) на испански език.

Изхождайки от получените данни и степента на изясненитe с тях въпроси,изпълнението на информационните задачи по Испания за 1968 г. се оценява като слабо.

НАЧАЛНИК НА СЛУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ"ПРИ РУ-ГЩ
ПОЛКОВНИК_____(ПОПОВ)

№ 02720/27.12.1968 г.
Отпечатано в 2 екз.
НД

Подлежи на микрофилмиране
Да се унищожи след .....
н-к отдел XIII Шеф (Стоянов)
26.4.1984 г.

СЕКРЕТНО 76
Екз. № 1 17
130

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Т У К - ПЪРВИЯ ЗАМ.-МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
И НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК АТАНАС СЕМЕРДЖИЕВ

Д О К Л А Д

от зам.-началника на Генералния щаб на БНА
и началник на Разузнавателно управление-ГЩ
генерал-лейтенант ВАСИЛ САВОВ ЗИКУЛОВ

ОТНОСНО: съвещанието на представителите на военните разузнавания на страните от Варшавския договор, проведено в МОСКВА.

15.9.69 год.

ДРУГАРЮ ГЕНЕРАЛ,

От 1 до 6.9.1969 г. в МОСКВА се състоя поредното годишно съвещание на представителите на военните разузнавания на страните от Варшавския договор. В съвещанието участвуваха началниците на разузнавателните управления на БНА, УНА, ННА на ГДР, Полската войска, ВС на СРР, ВС на СССР и ЧНА, придружени от групи офицери от същите управления.

Съвещанието беше открито от първия зам.-министър на отбраната и началник на ГЩ на ВС на СССР маршал ЗАХАРОВ. В своето приветствие той подчерта голямото значение, което има за отбраната

Из архивите на ДС

131 77 18

на социалистическата общност сътрудничеството между военните разузнавания на страните от ВД. Това сътрудничество, заяви маршал ЗАХАРОВ, е необходимо особено сега, когато империалистическите страни начело със САЩ засилиха своя агресивен външнополитически курс, надпреварата във въоръжаването, идеологическата диверсия и мероприятията по укрепването на обединените ВС на НАТО и поддържането им в постоянна бойна готовност.

По време на пленарните заседания бяха разгледани следните основни въпроси:

1. Основни аспекти на военно-политическата обстановка в основните райони на света и произтичащите от тях задачи на органите на стратегическото разузнаване. Докладчик - началникът на ГРУ на ВС на СССР генерал-полковник ИВАШУТИН.

В разискванията по доклада взеха участие:

- началникът на РУ на ННА на ГДР генерал-майор ФРАНКЕ: "Военно-политическата обстановка в ГФР";

- началникът на РУ на Полската войска бригадният генерал ОЛИВА: "Военно-политическата и стратегическа обстановка в Северноевропейския ТВД";

- началникът на РУ - БНА генерал-лейтенант ЗИКУЛОВ: "Някои аспекти на военно-политическата обстановка на Балканите";

- началникът на 2-о управление на УНА генерал-майор ШАРКЬОЗИ (по военно-политическата обстановка в Югоизточна Азия, Италия и Австрия).

Направи изказване също така и началникът на РУ на ВС на СРР генерал-майор ДУМИТРУ. След като подчерта нарасналата мощ на

Из архивите на ДС

78
19
132

социалистическите страни, ръста на антиимпериалистическите сили и изменението на съотношението на силите в полза на социалистическия лагер, той се спря на агресивната политика на империалистическите страни, като заяви, че е необходимо страните от ВД и техните разузнавания внимателно да следят за плановете на империализма. Генерал ДУМИТРУ отново обаче заяви, че сътрудничеството на тяхното РУ и в бъдеще ще се развива на двустранна основа, както със страните от ВД, така и с "други социалистически страни".

2. Военни доктрини на основните капиталистически държави от НАТО. Строителство на въоръжените сили на НАТО и вероятното им използуване на ТВД. Докладчик - началникът на информационната служба при ГРУ генерал-полковник КОРЕНЕВСКИ.

В обсъждането на доклада взеха участие началникът на 2-о управление на УНА генерал-майор МАРКЬОЗИ, началникът на РУ на ЧНА генерал-майор ТУРОШИК и началникът на РУ на Полската войска бригаден генерал ОЛИВА.

Интересно беше изказването на генерал ТУРОШИК, който най-обстойно, аргументирано и от партийни позиции се спря на обстановката в Централна Европа и по-конкретно на агресивната политика на ГФР и на опитите на империалистическите страни да реставрират капитализма в Чехословакия.

На съвещанията на секциите бяха разгледани следните основни въпроси:

1. Състояние и перспективи за развитие на въоръжените сили на НАТО.

Из архивите на ДС

204

79
20
133

Този въпрос беше обсъден в секцията по информацията, като всички началници на информационните служби (с изключение на румънския представител) направиха обстойни изложения за различните ТВД.

2. Системата за управление и свръзка на разузнавателните органи в звеното дивизия и армия.

Доклади по този въпрос изнесоха в секцията по оперативно и войсково разузнаване представителите на Полската войска и ЧНА.

3. Унификация на бойната разузнавателна документация в звеното дивизия и армия.

С доклади по този въпрос излязоха представителите на БНА, УНА и ННА на ГДР.

4. Обмяна на опит по организирането и воденето на радио и радиотехническото разузнаване.

Доклади по въпроса бяха изнесени от представителите на ГРУ и РУ на БНА и ЧНА.

По време на съвещанието към нашето РУ бяха предявени претенции по организирането на радиосвръзката между РУ и за нередовната работа на системата ЗАС по линия на КП (информационните центрове).

Причината за закъснението в организирането на радиосвръзката от наша страна е, че досега не разполагахме с необходимите сили и средства. Такива сега вече има и сме в състояние в най-близко време да изпълним тази задача.

Причината за нередовната работа на системата ЗАС е, че РУ - БНА няма пряк канал с МОСКВА, а свръзката се осъществява чрез

80
21
134

Из архивите на ДС

205

нашето МНО, поради което възникват редица трудности (най-често прекъсване на свръзката между РУ и МНО).

Специално за участниците в съвещанието бе организирано и проведено от "ВЫСТРЕЛ" показно учение на тема: "Действия на разузнавателния батальон на мсд в настъпателния бой". Същото беше подготвено и проведено много добре и даде възможност да се запознаем с метода на подготовката и провеждането на подобни учения.

На учебния полигон на "ВЫСТРЕЛ" ни бе показано учение по морално-психологическата подготовка на войските. На него фактически бе показан един епизод от съвременния бой, в който участвуваха всички средства за нападение и отбрана, включително и реалното използуване на напалм. С това участвуващите поделения бяха поставени за действия в условия най-близки до бойните, с което се доби нагледна представа за характера на съвременния бой.

Съвещанието завърши с подписването на протокол (същият не бе подписан от румънската страна). В протокола се прави кратка оценка на военно-политическата обстановка в света, дава се положителна оценка на съвместната работа и сътрудничеството между военните разузнавания на страните от Варшавския договор, приемат се препоръките на различните специалисти, изработени по време на срещите им през 1969 г. и се подчертава още веднаж необходимостта от по-нататъшното развитие и разширяване на сътрудничеството между разузнавателните управления на братските армии. В протокола са посочени и съвместните мероприятия за следващата година. Предвижда се през 1969 г. да бъдат проведени две работни срещи:

- на представителите на информационните служби и радио и

Из архивите на ДС

206

81
22
135

радиотехническото разузнаване за обсъждане на задачите по разузнаване на предстоящото стратегическо учение на НАТО "ФАЛЕКС-70" - през първата половина на май 1970 г. в БЕРЛИН;

- на представителите на оперативното и тактическо разузнаване за разглеждане на въпросите: организиране и планиране на бойната подготовка на разузнавателните поделения на дивизията и мотострелковия (танков) полк, подготовка и провеждане на учения с разузнавателните поделения на дивизията, организация и провеждане на разузнавателната подготовка на щабовете и войските, организация на взаимодействието по въпросите на разузнаването между общовойсковите съединения от армиите на страните от Варшавския договор - през второто тримесечие на 1970 г. във ВАРШАВА.

Беше решено,съгласно установения ред, следващото годишно съвещание на представителите на военните разузнавания на страните от ВД да се проведе през втората половина на 1970 г. в ПРАГА.

По време на съвещанието началниците на разузнавателните управления бяха приети от първия зам.-министър на народната отбрана на СССР маршал ЯКУБОВСКИ.

Трябва да се подчертае, че съвещанието беше подготвено и проведено много добре. Съветските другари направиха всичко възможно за създаване на всички необходими условия за работа на участвуващите в съвещанието делегации.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ — ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ _____ (ЗИКУЛОВ)

№ 01951/11.9.1969 г.
Отпечатано в 2 екз.
НД

Д=7-II

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

102
91

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.единствен

Подлежи на м.т. [illegible]
Да се унищожи след.....
н-к отдел [illegible] (стоянов)
18-4-1954 г.

И З К А З В А Н Е

НА РЪКОВОДИТЕЛЯ НА ДЕЛЕГАЦИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ НА СЪВЕЩАНИЕТО В БУКУРЕЩ НА 11 АПРИЛ 1972 ГОД.

УВАЖАЕМИ ДРУГАРЮ ГЛАВНОКОМАНДУВАЩ!

ДРУГАРИ ГЕНЕРАЛИ И ОФИЦЕРИ!

Разрешете ми да се присъединя към изказването на Главнокомандуващия и също така да изразя благодарност на Министъра на Народната отбрана на социалистическа република РУМЪНИЯ - генерал-армии ИОНИЦА за топлия прием, оказан на нас - представителите на Българската народна армия и за отличните условия, създадени за работа на съвещанието.

Ние считаме съвършенно своевременно включването в дневния ред на съвещанието на ВС на Обединените въоръжени сили въпроса за състоянието на силите и средствата на разузнаването на сухопътните войски и пътищата за тяхното усъвършенствуване, предвид голямата му актуалност.

Актуалността на въпроса се определя от една страна от нарастналото значение на разузнаването за успешното водене на

Из архивите на ДС

208

операциите в съвременни условия, а от друга - от наличието по наше мнение на известно несъответствие в достигнатото развитие на сухопътните войски на съюзните армии, и преди всичко развитието на средствата за подавление и нарасналия размах на операциите и състоянието на органите и средствата за разузнаване.

Ние напълно подкрепяме изводите и оценките в доклада и направените препоръки.

Състоянието на войсковото разузнаване в Българската народна армия беше предмет на изучаване и обсъждане през 1970 година и особено през 1971 година.

С помощта на отговорни представители от ГЩ на Въоръжените сили на СССР и на основа препоръките на съвещанията на началниците на разузнавателните управления и служби от страните-участнички във ВАРШАВСКИЯ договор, бяха изучени и изяснени въпросите за състоянието на войсковото разузнаване в БНА и набелязани редица възможни мероприятия за неговото усъвършенстване и развитие.

На основа на извършеното изучаване и направените изводи по указания на Министъра на народната отбрана на НРБ - армейски генерал ДЖУРОВ, ГЩ на БНА предприе редица мерки, насочени към усъвършенстване на организационната структура и подобряване въоръжението на органите и поделенията на войсковото разузнаване.

През 1971 година се пристъпи към практическо решаване на редица въпроси по подобряване организационното състояние на Разузнавателно управление на фронта, с оглед мирновременната

104
93

структура и числения състав на същото да бъдат приближени към тези за военно време.

Предвижда се в близко време да бъдат осъществени редица мероприятия по подобряване организационния и числен състав на разузнавателните органи в мотострелковите и танкови части и съединения, а също така и в армиите.

При решаване въпросите по организационно-щатната структура на разузнавателните органи, ние отчитаме целесъобразността от създаване на близки по численост и състав разузнавателни органи в съюзните армии. В това отношение ние се ръководим от изказаните препоръки на съвещанията в МОСКВА, ВАРШАВА и СОФИЯ на началниците на РУ - ГЩ на братските армии, които препоръки ние възприемаме като правилни.

Едновременно искам да отбележа, че поради причини от материален характер, ние въпреки нашето желание няма да можем да доведем в мирно време състава на всички разузнавателни органи до щата за военно време и някои от тях ще се наложи да се-доукомплектуват за сметка на мобилизацията.

Другари,

Както в доклада, така и в препоръките се отделя значително внимание на въпроса за управлението на разузнавателните органи и това е съвършенно правилно. В съвременни условия правилната организация на надеждно управление на разузнавателните органи, организацията на сбора и първичната обработка на информацията, бързината за предаване на същата, придобиват голямо

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

210

значение. Последователното и пълно решаване на този въпрос е възможно само чрез създаване на пълноценни органи за управление на началниците по разузнаването на оперативните обединения и съединенията, снабдени с необходимите средства за свръзка, а също така със съвременни средства за обработка на разузнавателната информация.

Ние споделяме изказаните в доклада мисли и предвиждаме създаването на такива пунктове за управление във фронта, армията и дивизията.

Приемането и провеждането на предложените в доклада и препоръките мерки за организационно подобряване на разузнавателните органи несъмнено ще способствува за повишаване възможностите и ефективността на войсковото разузнаване.

Едновременно с това ние считаме, че главните проблеми на разузнаването са тяхното техническо въоръжение и осигуряване. В доклада правилно се отбелязва, че редица образци разузнавателна техника не съответствуват или не пълно съответствуват на съвременните изисквания. По тази причина голямо значение придобива работата по разработката на нови образци техника и създаването на нови технически средства за разузнаване. Поради обема и разнообразието на задачите в тази област, а също и поради тяхната неотложност, необходимо е както проекто-конструкторската работа, така и производството на различни технически средства за разузнаване да се извършва във всички страни-членки на ВАРШАВСКИЯ договор. Поради това считаме за

106

Из архивите на ДС

211

напълно целесъобразно предложението щаба и техническия комитет на Обединените въоръжени сили, съвместно със съответните органи на съюзните армии, да разработят предложение за системата на техническите средства и въоръжението на войсковото разузнаване за армиите от страните-участнички във ВАРШАВСКИЯ договор.

Другарю Главнокомандуващ,

Другари генерали и офицери,

Напълно поддържам всички набелязани в предложението препоръки и мероприятия за перспективно развитие на войсковото разузнаване в сухопътните войски.

Изразяваме своята убеденост, че внасянето и разглеждането на въпроса от Военния съвет на Обединените въоръжени сили, обмена на мнения в хода на обсъждането и препоръките, които ще приемем ще дадат нов тласък на нашите усилия по подобряване състоянието на войсковото разузнаване и ще съдействува по такъв начин за укрепване могъществото и боеспособността на въоръжените сили на страните-участнички във ВАРШАВСКИЯ договор.

В зависимост от нашите възможности ние ще положим още по-големи усилия за развитие на разузнавателните сили и средства на войсковото разузнаване в БНА, на основата на рекомендациите на Военния съвет на Обединените въоръжени сили на страните-участнички във ВАРШАВСКИЯ договор.

В заключение бих искал да изразя сърдечна благодарност

Из архивите на ДС

212

107
96

на Вас другарю маршал на Съветския съюз и щаба на Обединените въоръжени сили за оказаната ни помощ и съдействие по подобряване на разузнаването на Българската народна армия в интерес на общото дело на армиите от страните-участнички във ВАРШАВСКИЯ договор.

Благодаря за вниманието!

№ 00753 /26.3.1972 г.
Отпечатано в 1 екз.
СТ

МНО — ... УПРАВЛЕНИЕ
0393 21.II.68

МИНИСТЕРСТВО НАЦИОНАЛЬНОЙ ОБОРОНЫ ЧССР
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ШТАБ
НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ

~~СОВЕРШЕННО~~ СЕКРЕТНО!

Экз. № I
Кол. листов I

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА

№ № : 040204
г. Прага, " 1 января 1968 года

НАЧАЛЬНИКУ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА БОЛГАРСКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТУ тов. ЗИКУЛОВУ В.

г. С о ф и я

„Подлежи на ... микрофилмиране"
Начальник на отдел XIV
... 4 ... 84 г.

Уважаемый товарищ Генерал !

Разрешите обратиться к Вам с просьбой о следующей информации. В чехословацкой печати (Руде Право от I4.I2.67) появилось сообщение о том, что болгарский доктор-психиатр Г. ЛОЗАНОВ разработал новый метод, означающий полный переворот в методе изучения иностранных языков, который назвал СУГЕСТОПЕДИЯ. С помощью этого метода можно изучить иностранный язык в течение двух месяцев.

Доктор ЛОЗАНОВ готовит своих слушателей главным образом для работы за рубежом. Эффективность его метода была также подтверждена правительственной комиссией под руководством профессора ШАРАНКОВА.

Доктор ЛОЗАНОВ в настоящее время с одобрения министерства образования создает научно-исследовательский центр по изучению вопросов сугестопедии. Это сведения, опубликованные в нашей печати.

Поскольку этот новый метод означает абсолютный переворот в изучении иностранных языков, прошу Вас, уважаемый товарищ Генерал, сообщить нам, применяете ли Вы этот метод для своих работников, с какими результатами, а также можно ли ознакомить РУ ГШ ЧНА с этим методом и при каких условиях.

С уважением

НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГШ ЧЕХОСЛОВАЦКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР

О. Б У Р Д А

5

„Подлежи на ... микрофилмиране"
Началник на отдел XIV
28/4 1984 г.

СЕКРЕТНО
Экз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ТЕЛЕГРАММА

НАЧАЛЬНИКУ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ ГШ
ЧЕХОСЛОВАЦКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИКУ товарищу ОЛДРЖИХ БУРДА

г. П Р А Г А

Уважаемый товарищ Генерал,

В связи с опубликованными в печати сообщениями относительно сугестопедического метода изучения иностранных языков в институте д-р Лозанова могу Вам сообщить следующее: институт осуществляет научно-экспериментальную работу по исследованию возможностей нагруженного приема информации памятью человека.

Эти исследования осуществляются пока путем подачи человеческой памяти определенного количества слов данного языка. Иститут б был объявлен нашими компетентными государственными органами научным учреждением при Министерстве народного просвещения.

В прошлом учебном году под руководством д-ра Лозанова были проведены курсы для установления максимальных возможностей запоминания слов (лексики). Результаты были хорошие. Нормально подавалось по 120 слов в день. Они были успешно усвоены. Эти результаты, однако, не дают основание утверждать, что в несколько месяцев можно изучить иностранный язык. В институте проводились опыты исключительно по преподаванию лексики языка. Грамматические единицы изучаются по классическому методу. Поэтому для целостного изучения языка применяется смешанный метод - классический и метод д-ра Лозанова (сугестопедический). Таким образом получается известное сокращение времени овладения языком, в чем состоит и эффективность нового метода.

Если проявляете интерес к изучению и приложению сугестопедического метода, предлагаю Вам следующее:

Из архивите на ДС

6

Послать к нам двух преподавателей по западным языкам на месяц. Им будут обеспечены условия ознакомиться подробно с работой института по сугестопедии. Это может осуществиться в начале апреля с.г.

Точную дату приезда сообщу Вам дополнительно после Вашего потверждения, что желаете послать преподавателей.

С уважением

ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА БНА
НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ ГШ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ: (ЗИКУЛОВ)

№ И-0236
№ 0472 / 19.3.1968 г.
Отпечатано в 2 экз.

Инв. № 973
К нтр. №

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Разведывательное управление ГШ ЧНА

№ № : 015444/9 - 5

Секретно
Экз. № 1
Кол. листов 22

Инв. № 1052
К нтр. №

Полк. Хинов (Желязков)
Полк. Зинев
Полк. Дриганов
Полк. Енчев
Попов, 30.9.70 г.

ВЗГЛЯДЫ ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОГО РУКОВОДСТВА НАТО НА ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЯДЕРНОГО ОРУЖИЯ В ЕВРОПЕ И ВОЗМОЖНЫЕ ПЛАНЫ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ НА ЕВРОПЕЙСКОМ ТЕАТРЕ ВОЕННЫХ ДЕЙСТВИЙ

ПРАГА, 1970 год

Из архивите на ДС

ВВЕДЕНИЕ

Изобретение ядерного оружия и его массовое принятие на вооружение современных армий представляли собой революцию в военном деле. Ядерное оружие стало решающим средством ведения вооруженной борьбы. Тактика, оперативное искусство и военная стратегия должны были приспособиться к предполагаемым условиям ведения войны.

Ядерное оружие стало главной огневой силой не только в стратегическом, но и в оперативном и тактическом звеньях. Оно повлияло на группировку войск и на организацию их боевых порядков, на ширину полос действий и на глубину боевых задач, а также на темпы наступления. Оно же придало современному бою и операции маневренный характер с быстрыми изменениями боевой обстановки.

Мировые державы получили в ядерном оружии эффективный политический инструмент. Само обладание этим видом оружия стало для США главной составной частью "политики с позиции силы" и политики "детеррента". При этом целью "ядерного устрашения" является не только достижение того, чтобы противник не предпринимал наступление и не применял ядерного оружия, но - и в настоящее время в первую очередь - использование под "ядерным зонтом" всех остальных военных и невоенных средств для реализации политических целей.

Как известно, настоящее соотношение средств ядерного нападения между СССР и США таково, что Соединенные Штаты не в состоянии воспрепятствовать противнику в проведении эффективного ответного удара стратегическим ядерным оружием. В этом ничего не меняет тот факт, что настоящее положение в ядерном оружии характеризуется перевесом наступательных средств над средствами обороны. Однако даже в этой обстановке ядерное оружие продолжает оставаться угрозой и в случае возможного вооруженного конфликта между странами - участницами НАТО и Варшавского Договора несомненно было бы применено.

Из архивите на ДС

218

Поэтому вопросы строительства и возможного применения ядерного оружия стали главными вопросами для всех разведок.

Проблемы возможного применения ядерного оружия стран НАТО мы вынесли на повестку дня этой конференции, где в нашей информационной секции мы хотели бы обменяться своими сведениями и мнениями. Так как полное освещение этой проблематики выходит за рамки наших возможностей, мы использовали в разработке этой информации данные и сведения, полученные в результате взаимодействия, и в ходе наших переговоров мы учтем Ваши поправки и пополнения. Из наших переговоров должны также вытекать основные задачи разведывательных управлений ГШ армий стран - участниц Варшавского Договора для объяснения проблематики строительства и применения ядерного оружия войсками НАТО, в частности конкретных планов использования этих средств в разных видах вооруженного конфликта в Европе.

В своем выступлении я хотел бы прежде всего кратко подвести итоги наших сведений о настоящем состоянии и возможностях ядерного оружия стран - участниц НАТО. В следующей части я буду говорить о взглядах и вероятных планах руководства НАТО по применению ядерного оружия в войне в Европе. Наконец я хотел бы предложить перечень главных задач, на которые военные разведки стран Варшавского Договора должны направить свою деятельность для раскрытия планов командования НАТО по применению этого оружия.

I. Состояние и возможности ядерного оружия

Развитие ядерного оружия и его принятие на вооружение вооруженных сил стран-участниц НАТО в течение последних лет достигли большого масштаба. Ядерное оружие было введено во все виды вооруженных сил, в сухопутных войсках вплоть до звена бригады. С каждым годом их качество повышается как с точки зрения их ударной силы, так с точки зрения их устойчивости против ответных мероприятий противника.

Из архивите на ДС

К настоящему времени страны - участницы НАТО имеют на вооружении

- из стратегического ядерного оружия : I 054 межконтинентальные ракеты, 704 УРС"Поларис" и 510 стратегических бомбардировщиков;

- из оперативно-тактического ядерного оружия: 196 пусковых установок УРС "Першинг" и "Сержант", 3 542 тактических самолетов-носителей, в том числе 625 бортовых самолетов-носителей на 18 авианосцах (16 - США, 2 - Англия);

- из тактического ядерного оружия: 258 пусковых установок НУРС "Онест Джон" и 2 376 стволов атомной артиллерии.

<u>В европейской зоне из оружия стратегического назначения</u> находится 60 французских стратегических бомбардировщиков и до 26 атомных подводных лодок (из них 3 английские) с 416 УРС "Поларис", которые действуют в Средиземном и в Северном морях, а также в восточной части Атлантики. Состав стратегической авиации в Европе, однако, может быть существенным образом усилен за счет американских стратегических бомбардировщиков (до 100), для которых в странах Западной Европы и в Северной Африке подготовлены передовые авиабазы и перелет которых из США в Европу регулярно отрабатывается.

Указанное количество ядерного оружия оперативно-тактического назначения на Европейском ТВД может увеличиться до М 20 всего примерно на 550 самолетов-носителей, переброшенных из США, в том числе на Центрально-Европейском ТВД на 350, а на Южно-Европейском ТВД - на 200 самолетов.[1)]

[1)] До М 5 - на 12 авиаэскадрилий с 296 самолетами, в том числе на Центрально-Европейском ТВД (ЦЕ ТВД) на 9 авиаэскадрилий с 224 самолетами и на Южно-Европейском ТВД (ЮЕ ТВД) на 3 авиаэскадрильи с 72 самолетами,

До М 10- на 7 авиаэскадрилий со 144 самолетами, в том числе на ЦЕ ТВД на 3 авиаэскадрильи с 72 самолетами и на ЮЕ ТВД - на 4 авиаэскадрильи с 72 самолетами

До М 20- на 6 авиаэскадрилий со 108 самолетами, в том числе на ЦЕ ТВД на 3 авиаэскадрильи с 54 самолетами и на ЮЕ ТВД на 3 авиаэскадрильи с 54 самолетами.

Из архивите на ДС

220

Усиление ракетных средств оперативно-тактического назначения (УРС "Першинг" и "Сержант") за счет переброски из США в данный период не предполагается.

Возможности ядерного оружия определяются их техническими свойствами и достигнутой степенью оперативной подготовки.

Стратегические ракетные средства в состоянии дальностью своего действия охватить территории всех стран социалистического лагеря и уничтожить или вывести из строя все имеющиеся в виду важнейшие объекты и цели, насколько они в нужном масштабе известны командованию США и НАТО или насколько они не охраняются или не обороняются эффективным способом. Мощность применяемого ядерного оружия - I-2 Мт у УРС "Минитмэн" и 0,8 Мт у УРС "Поларис", круговая вероятная ошибка ракет указанных типов - около 2 000 м.

Из ядерного оружия остальных категорий в Европе дислоцируются

- I50 пусковых установок оперативно-тактических УРС (I24 "Першинг", 26 "Сержант"),

- I I04 тактических самолетов-носителей, в том числе I20 самолетов-носителей на 2 авианосцах 6-го флота и 2 авианосцах Англии,

- 222 пусковые установки тактических ракетных средств и

- I 568 стволов атомной артиллерии (пушек I75 мм, гаубиц 203,2 мм и I55 мм).

Подавляющее большинство этих видов оружия сосредоточено на важнейшем - Центрально-Европейском ТВД. Управляемых реактивных снарядов оперативно-тактического назначения здесь находится 96%, тактических самолетов-носителей, тактических ракетных и ствольных средств - около 75%.

Настоящее размещение и количество ядерного оружия в Европе и на территории США приведены на картах.

Из архивите на ДС

Стратегические бомбардировщики продолжают являться только дополнительным средством для проведения ядерных ударов в рамках глобального ядерного наступления. Из баз на Европейском ТВД они могут охватить объекты на территориях всех европейских социалистических стран и на всей территории европейской части СССР. Они могут нести до 3 ядерных бомб и 2 УРС "воздух-земля" мегатонной мощности. Способность их проникания к назначенным объектам будет зависеть от эффективности системы ПВО стран-участниц Варшавского Договора. Вероятно стратегическое ядерное оружие будет применяться преимущественно на глубину Европейского ТВД - т.е. за рубеж I 000 км.

Общая сила запуска и одного вылета всех стратегических средств ядерного нападения США, Англии и Франции представляет собой свыше 4 000 ядерных ударов (I 054 межконтинентальными ракетами, 704 УРС "Поларис" и 2 3I0[I] стратегическими бомбардировщиками).

Постоянное удерживание 65-85% межконтинентальных управляемых реактивных снарядов в готовности к применению в течение нескольких минут, 50-55% атомных подводных лодок с УРС "Поларис", которые могут запустить ракеты в период I5-30 минут после получения сигнала и 45-50% стратегических самолетов в готовности до I5 минут, позволяют применение этих средств в минимальные сроки без предварительных подготовительных мероприятий большого масштаба.

Общая сила запуска и одного вылета дежурных стратегических средств ядерного нападения (не учитывая потери, нанесенные средствами ПРО, ПВО и ответным ударом) может достигнуть до 2 4I0 ударов (до 900 межконтинентальных ракет и 385 УРС "Поларис", около 225 самолетов Б-52 и ФБ-III по 5 бомбам и УРС "воздух-земля").

I) Теоретический расчет при условии, что каждый стратегический самолет США может нести до 5 ядерных зарядов.

Из архивите на ДС

222

Оперативно-тактические ракетные средства сухопутных войск и пилотируемые средства военно-воздушных сил, которые представляют собой основную ядерную силу на Европейском ТВД, могут действовать из районов своих баз на всю глубину всех социалистических стран Центральной и Юго-Восточной Европы, и с максимальным использованием возможностей дальности полета некоторых типов самолетов (например, самолета Ф-4) также против объектов на территории стран Прибалтики, Западной Белоруссии, Западной и Южной Украины.

В районах, где размещается недостаточное количество ракетных средств этой категории и тактических самолетов-носителей и куда не доходит дальность полета указанных средств, будут действовать самолеты-носители авиации военно-морских сил. Основными оперативными районами самолетов-носителей авиации ВМС можно считать для самолетов Атлантического флота северную территорию ГДР, Польши и европейской части СССР, для самолетов 6-го флота - территорию южной части Венгрии, Болгарии, Румынии, а также юго-западную часть СССР.

Самолеты-носители оперативно-тактического назначения могут наносить удары мощностью от 10 кт до 1,1 Мт, согласно виду применяемого носителя и характеру выполняемой задачи.

Вероятная круговая ошибка этих средств, в зависимости от способа проведения удара, преимущественно пилотируемыми средствами, может составлять до 600 м.

Общая сила запуска и одного вылета всех оперативно-тактических средств ядерного нападения стран-членов НАТО на Европейском ТВД представляет 425-700 ядерных ударов (при условии, что ядерный удар наносился бы каждым вторым - четвертым самолетом-носителем).

Из указанных средств постоянно удерживается в готовности 25% оперативно-тактических ракет с возможностью запуска в течение 15-20 минут, у тактических самолетов-носителей по паре от каждой авиаэскадрильи (что представляет 12% технически боеготовых самолетов) с подъемом до 15 минут. В течение сравни-

тельно короткого времени можно процент этих средств, удерживаемых в готовности, увеличить вдвое.

Эффективность средств ядерного нападения - прежде всего в ядерном наступлении - обеспечивается выбором с помощью вычислительной техники наиболее выгодных объектов для ударов.

Общее количество запусков и одного вылета дежурных оперативно-тактических средств на Европейском ТВД может достигнуть около 150 ядерных ударов[1]; при увеличении количества дежурных сил возрастает в два раза - до 300 ядерных ударов.

Указанное количество ядерных ударов может увеличиться еще на несколько десятков ударов, прежде всего на Южно-Европейском и частично также на Северно-Европейском ТВД за счет применения самолетов-носителей с авианосцев, действующих в Средиземном море и в Северной Атлантике.

Запас ядерного оружия для средств ядерного нападения, действующих в европейской зоне, достигает согласно опубликованным данным около 7 200 зарядов для УРС, авиационных бомб, неуправляемых реактивных снарядов и ядерных фугасов. Ввиду решающего значения Центрально-Европейского ТВД можно считать, что около 60-70% (4 300-5 000 зарядов) из общего количества всех ядерных зарядов, находящихся в складах Европы, было бы применено на этом театре военных действий; 30-20% ядерных зарядов (2 160 - 1 440) могло бы применяться на Южно-Европейском ТВД, а 10% (720) ядерных зарядов - на Северно-Европейском ТВД. Указанное количество, по мнению командования НАТО, обеспечивает ведение ядерной войны с полным использованием средств ядерного нападения в течение всего решающего периода войны.

Настоящее количество ядерных зарядов и нормы усиления войск ядерными боеприпасами нам неизвестны. Поэтому для определения норм количества ядерных зарядов, содержащихся, например, в дежурных силах оперативно-тактических средств ядерного

---

[1] При использовании 25% имеющихся оперативно-тактических ракетных средств на ТВД можно провести ими до 40 ядерных ударов, при применении 12% тактических самолетов-истребителей (по 2 самолета от каждой из 55 авиаэскадрилий) - до 110 ядерных ударов.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

224

нападения, мы исходим из калькуляций с учетом прежде всего технических возможностей средств ядерного нападения. В дежурной батарее ракетных средств ("Першинг") надо предполагать, что для каждой пусковой установки в распоряжении будет 2-4 снаряда с ядерными головками, для авиаэскадрильи самолетов-носителей I2-I6 ядерных бомб на 24 часа боевых действий.[I)] Это количество будет размещаться частично на носителях, частично в подразделениях технического обеспечения средств ядерного нападения.

Дальнейшие ядерные заряды для ведения боевых действий в последующие дни будут находиться на складах специальных боеприпасов. Местоположение этих складов, которые, по нашему мнению, находятся в районах, указанных на карте, требуют дальнейшей проверки. Подвоз ядерных зарядов к подразделениям ядерного нападения осуществлялся бы постепенно, в зависимости от замысла применения этих средств и от общего расхода ядерных боеприпасов.

В заключение этой части можно сказать, что страны - участницы НАТО располагают достаточным количеством средств ядерного нападения всех категорий и во всех звеньях управления, включая необходимые ядерные заряды. Этими средствами можно охватить цели на всей территории социалистических стран в Европе и обеспечить проведение ядерного наступления и ядерной поддержки войск. Дежурная система ядерного оружия позволяет их немедленное и эффективное применение с момента развязания войны.

2. Взгляды и вероятные планы командования НАТО по применению ядерного оружия в Европе

Командование НАТО рассчитывает на применение ядерного оружия как во всеобщей ядерной войне, так и в ограниченной войне.

I) В авиаэскадрильи носителей для боевого применения выделяется I6 самолетов. Среднее боевое напряжение - 3 вылета в сутки. Ядерные удары будет наносить каждый 2-4 самолет. Среднее количество - до I6 ядерных ударов в сутки боевых действий.

Из архивите на ДС

Всеобщая ядерная война, по мнению командования НАТО, может быть развязана или внезапным нападением или эскалацией из ограниченной войны, что в настоящее время считается более вероятным.

При предпосылке, что всеобщей ядерной войне предшествовал бы период боевых действий с применением обычных видов оружия, командование НАТО считает, что использование ядерного оружия началось бы сравнительно быстро и что его применение осуществилось бы сначала только в ограниченном масштабе.

Ограничения в применении ядерного оружия на этом этапе конфликта касались бы целей, количества наносимых ядерных ударов, мощности используемых зарядов и типа носителей. В качестве целей для ядерных ударов в ограниченной войне главным образом выбирались бы военные объекты, находящиеся преимущественно в районе ведения ограниченной войны, а также на территории социалистических стран, участвующих в конфликте, за исключением территории СССР.

По существу было бы применено лишь оперативно-тактическое и главным образом тактическое ядерное оружие, в то время как ядерное оружие стратегического назначения удерживалось бы в готовности на случай перехода в любой момент к всеобщей термоядерной войне.

В случае развязания всеобщей термоядерной войны внезапным нападением и эскалацией ограниченной войны, ядерное оружие будет применяться при ядерном наступлении и при ядерной поддержке операций сухопутных войск.

План

Планирование применения ядерного оружия вооруженных сил НАТО в глобальном, а также в европейском масштабах, осуществляется уже в мирное время. Это непрерывный процесс систематического уточнения и согласования по времени всех необходимых данных, касающихся предполагаемых целей, количества и вида ядерного оружия, включая средства его доставки к цели, способа и очередности их действий.

Из архивите на ДС

226

Применение ядерного оружия планируется как в рамках ядерного наступления, так при ядерной поддержке войск. Основное ударение делается на применении ядерного оружия в ядерном наступлении, так как от результатов их массированного применения с самого начала войны будет зависеть не только успешное ведение войны, но и ее быстрое окончание.

Глобальное ядерное наступление и в его рамках ядерное наступление на театре военных действий, которое было бы характерным для развязания всеобщей термоядерной войны, может продолжаться, согласно современным планам командования НАТО, 4-7 суток. Детально оно планируется на период 72 часов, что касается исполнителей и заранее определенных объектов ядерных ударов.

По их взглядам, целью ядерного наступления являлось бы уничтожение ядерного потенциала СССР и существенное ослабление военной силы социалистических стран, нарушение системы их управления и их экономической базы, а тем самым лишение стран социалистического лагеря обороноспособности.

Для достижения этой цели необходимо было бы прежде всего выполнить следующие основные задачи:

- уничтожить основную группировку войск стран - участниц Варшавского Договора, сломить их ударную силу и тем самым не допустить их противодействия,

- вывести из строя решающие центры управления социалистических стран,

- вывести из строя главные экономические центры и коммуникации,

- изолировать территории отдельных социалистических стран.

Ядерное наступление состояло бы из нескольких массированных ядерных ударов. Сила, интенсивность, время продолжения отдельных массированных ядерных ударов, а также продолжительность интервалов между ними будут зависеть от общего

соотношения сил, прежде всего в ракетных средствах, авиации и ядерных зарядах, от количества целей и степени их уточнения, от метеорологических условий и от некоторых других факторов, как например, масштаб собственных потерь и возможности дальнейшего наращивания сил.

Отдельные массированные удары могут проводиться в нескольких волнах. Также интенсивность этих волн будет характеризоваться видом и количеством применяемых средств.

Ядерное наступление может проходить в нескольких вариантах, в которых по существу могут изменяться:

- усилия (например, ядерное наступление не должно начинаться с полным использованием всех имеющихся средств ядерного нападения; эти средства будут вводиться постепенно в нарастающем количестве или, наоборот, первый массированный ядерный удар может быть наиболее сильным, а последующие массированные ядерные удары будут слабее его),

- неодинаковое начало ядерного наступления по времени и пространству (например, ядерное наступление не должно начинаться одновременно на всех европейских ТВД, а также глубина наносимых ядерных ударов в рамках ядерного наступления может быть на отдельных ТВД неодинаковая).

Способ проведения ядерного наступления всегда будет зависеть от конкретной обстановки и от поставленных целей, к достижению которых стремится командование НАТО. Одним из возможных вариантов ядерного наступления является следующее представление о ядерном наступлении.

Предполагается, что глобальное ядерное наступление и в его рамках ядерное наступление на Европейском ТВД начнется с запуска стратегических и оперативно-тактических управляемых реактивных снарядов из районов их оперативного размещения. Запуск дежурных ракет отдельных категорий (межконтинентальных управляемых реактивных снарядов и УРС "Поларис", "Першинг" и "Сержант") будет координирован по времени таким образом, чтобы поражение целей этими ракетами происходило по возможности

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

228

одновременно. Часть этих средств будет предназначена для выведения из строя системы ПВО европейских социалистических стран и на прокладывание пути для ударной стратегической и тактической авиации в глубину социалистического лагеря.

Одновременно с запуском этих ракет осуществится, по всей вероятности, массированный взлет дежурных сил стратегической и тактической авиации, а также авиации ВМС стран - участниц НАТО, предназначенных для участия в ядерном наступлении.

Первая волна первого массированного ядерного наступления, таким образом, будет проведена прежде всего управляемыми реактивными снарядами и частью сил тактической и бортовой авиации, которые могут проникать в районы предполагаемых целей через 20-30 минут после ударов управляемых реактивных снарядов. Время продолжения первой волны при этой предпосылке может быть 60-70 минут.

Если бы все средства ядерного нападения не были приведены в боевую готовность уже раньше, то в течение первой волны будет проводиться рассредоточение и в готовность будут приводиться дальнейшие средства, предназначенные для проведения второй волны первого массированного ядерного удара и последующих массированных ядерных ударов. Общая продолжительность первого массированного ядерного удара может быть до 3 часов.

Второй массированный ядерный удар на театре военных действий может быть проведен через 6-7 часов после начала ядерного наступления. При таком распределении ядерного наступления по времени можно предполагать, что стратегическая авиация, базирующаяся на европейские базы, будет действовать в заключительной фазе первого и в течение второго массированного ядерного удара преимущественно на объекты в глубине территории СССР.

В течение 24 часов после начала войны могут быть проведены минимально 3 массированных ядерных удара. Количество массированных ядерных ударов в последующие дни ядерного наступления будет вероятно меньше. Характерным при их проведении

будет использование прежде всего управляемых реактивных снарядов "Поларис", стратегических самолетов и оперативно-тактических средств.

Решение о проведении глобального ядерного наступления может быть принято только президентом США. Для обеспечения быстрого доведения этого решения до органов средств ядерного нападения стратегического назначения поддерживается в непрерывной готовности специальная система управления и командования этими средствами. К этой системе вооруженных сил США подключены объединенные системы управления и командования вооруженными силами остальных стран - участниц НАТО на Европейском ТВД.

Для управления этими средствами уже в мирное время развернуты специальные сети связи, использующие помимо наземных пунктов - в качестве основных, также запасные пункты, находящиеся на самолетах и кораблях. Чтобы исключить возможность злоупотребления этой системой, она на разных звеньях управления обеспечена автоматической установкой, предполагающей участие большого количества лиц, обладающих правом отдавать приказы по применению отдельных средств.

Согласно данным из проведенных учений и проверок приведения вооруженных сил НАТО в боевую готовность, разрешение на применение ядерного оружия во всеобщей термоядерной войне было бы дано передачей сигнала часа "Р".

Ввиду значения отдельных европейских ТВД, размещения и оперативной деятельности средств ядерного нападения стран - участниц НАТО в европейской зоне можно предполагать, что на отдельных ТВД в ходе ядерного наступления будут действовать следующие средства :

На Северно-Европейском ТВД могут действовать прежде всего управляемые реактивные снаряды "Поларис" с 4 атомных подводных лодок, действующих в Северной Атлантике, и из оперативно-тактических средств 4 пусковые установки УРС "Сержант", размещающиеся на данном ТВД. Другие средства, которые могли

Из архивите на ДС

229

Из архивите на ДС

230

бы применяться в проведении ядерного наступления, на данном ТВД не дислоцируются.

Общая сила запуска этих средств представляет собой 68 ядерных ударов. При предполагаемом применении на данном ТВД до 30 американских стратегических самолетов и 20 тактических самолетов-носителей, действующих с территории Англии, общая мощность указанных средств при их одновременном запуске и одном вылете может повыситься до 230 ядерных ударов (при условии, что ядерный удар наносился бы каждым самолетом-носителем). Из этого количества можно было бы нанести до 80 ядерных ударов в течение первого массированного ядерного удара.

Основным направлением налетов стратегической авиации на данном ТВД может стать Гренландия - Рекьявик - Ленинград, а тактической авиации : Лондон - Копенгаген - Рига. Можно предполагать, что деятельность указанных средств будет направлена против объектов главным образом в странах Прибалтики и в северной европейской части СССР.

На Центрально-Европейском ТВД может действовать до 45 американских стратегических самолетов с авиабаз в Англии и Испании (при условии их предварительной переброски из США на передовые авиабазы), далее около 64 УРС "Поларис" с 4 подводных лодок, действующих в районах Северного и Средиземного морей. Решающим средством для проведения ядерного наступления на данном ТВД будут оперативно-тактические средства в количестве 8I2 тактических самолетов-носителей и I44 пусковые установки УРС "Першинг" и "Сержант".[I)]

Общая сила запуска и одного вылета всех указанных средств представляет 640-840 ядерных ударов (при условии, что ядерный удар наносился бы каждым вторым-четвертым тактическим самолетом).

I) 336 американских (36,50,20,48,8I тиакр), I26 западногерманских (3I,33,34I/34, 36I/36 ибакр), 72 канадских (430/Iракр, 4 ибакр), 96 французских (3,4,II ибап), II0 английских (I2, I4,I6,27,44,50,I0I,6I7 баэ, 6,54,56 ибаэ), 36 бельгийских (I0 ибакр), 36 голландских (I ибакр).
Из ракетных оперативно-тактических средств: три дивизиона 56 АГ (США), I,2 крыло от АК ЮГ и АК СЕВЕР; 4 американских и 3 западногерманских дивизиона УРС "Сержант".

Из архивите на ДС

Из дежурных сил в начале ядерного наступления на Центрально-Европейском ТВД может участвовать до 40 американских стратегических самолетов (при условии их предварительной переброски из США на передовые авиабазы), до 50 УРС "Поларис", 60 тактических самолетов-носителей и до 40 УРС "Першинг" и "Сержант". Средняя можность этих средств - около 350 ядерных ударов, в том числе I50 ударов было бы проведено в ходе первого массированного ядерного удара.

Дальность действия этих средств определена у УРС "Поларис" и стратегических самолетов США рубежом Архангельск - Свердловск, Алма-Ата, у УРС "Першинг" рубежом Гданьск - Варшава - Мишкольц и у тактических самолетов рубежом Рига - Минск - Киев. Следовательно, удары проводились бы по объектам на территории ГДР, ЧССР, Польши, Венгрии и европейской части территории СССР.

Основным направлением налетов стратегической авиации на данном ТВД может быть Лондон - Берлин - Москва, основными направлениями налетов тактической авиации : Ганновер - Гдыня, Кассель - Берлин - Варшава, Франкфурт - Дрезден - Вроцлав, Нюрнберг - Прага и Мюнхен - Брно. При нарушении воздушного пространства Австрии тактические самолеты-носители могут действовать также на направлении налетов Мюнхен - Вена - Кошице и Венеция - Вена - Острава.

На Южно-Европейском ТВД из стратегических средств, дислоцирующихся в районе ТВД, можно считаться с действиями до 30 американских и 60 французских стратегических самолетов, 96 УРС "Поларис" с 6-ти подводных лодок из района Средиземного моря. Из остальных средств ядерного нападения будут применены тактические самолеты-носители и бортовые самолеты 6-го флота в общем количестве около 300 самолетов-носителей.

Общая сила запуска и одного вылета всех указанных средств представляет 380-460 ядерных ударов (при условии, что ядерный удар наносился бы каждым вторым-четвертым самолетом).

Из архивите на ДС

232

При условии, что с началом ядерного наступления будут применены только дежурные силы, можно рассчитывать на применение около 30 американских и 20 французских стратегических самолетов, 90 УРС "Поларис" и около 40 тактических самолетов-носителей. Средняя мощность этих средств представляет 300 ядерных ударов, в том числе около I50 ударов в ходе первого массированного ядерного удара.

Данные средства будут действовать преимущественно по объектам на территории Болгарии, Румынии, отчасти и Венгрии и ЧССР, а вероятно, также Югославии и южной европейской части СССР.

Основными направлениями налетов стратегической авиации на этом ТВД являются направления Марсель - Рим - Бухарест и Барселона - Афины - Анкара - Ростов, тактической авиации - Афины - София и Афины - Бухарест, далее Истамбул - Одесса и Истамбул - Севастополь. При условии нарушения воздушного пространства Югославии тактические самолеты могут действовать на направлениях налетов Венеция - Будапешт и Равенна - Белград.

Кроме средств ядерного нападения, задействованных на на европейском ТВД, будут применяться, главным образом по областям, не прикрытым средствами из Европейского ТВД, силы стратегических управляемых реактивных снарядов и стратегической авиации.

Для выполнения задач в рамках ядерного наступления, в качестве объектов для первых массированных ядерных ударов на Европейском ТВД будут выбираться:

- ракетные средства стратегического и оперативного назначения,
- аэродромы, прежде всего самолетов-носителей,
- важнейшие объекты ПВО,
- склады ядерных боеприпасов,
- важные военно-морские базы,
- основные пункты управления вооруженными силами и

Из архивите на ДС

233

- важные политические, административные и экономические центры социалистических стран.

Следующие массированные ядерные удары будут нанесены по важным коммуникациям и объектам народного хозяйства, базам снабжения вооруженных сил и по другим политическим, административным и экономическим центрам.

Кроме существенной части ядерных ударов, направленных прежде всего на поражение основных группировок войск стран-участниц Варшавского Договора, на дезорганизацию управления социалистических государств и на слом воли населения к дальнейшему сопротивлению, командование НАТО планирует применение части ядерного оружия для создания полос заграждения с целью изолировать отдельные социалистические страны друг от друга и воспрепятствовать подходу войск Варшавского Договора к фронту и их переброскам из одного оперативного направления на другое.

Создание полос радиоактивного заражения на Европейском ТВД можно было бы ожидать на реках Одер, Висла, Дунай, на линиях горных массивов, таких как Крконоши, Есеники, Карпаты, Трансильванские Альпы и некоторые горные массивы Болгарии.

Ширина этих полос может достигать минимально 40 км и, как правило, не будет превышать 70-80 км.

После ввода сухопутных войск, который может быть осуществлен еще в ходе или только после окончания ядерного наступления, часть средств ядерного нападения будет использоваться в ядерной поддержке операций сухопутных войск.

Основным средством ядерной поддержки являются тактические самолеты, оперативно-тактические управляемые реактивные снаряды, тактические ракетные и ствольные средства. Удары при ядерной поддержке проводятся ядерными зарядами, выделяемыми группе армии для проведения операции.

Согласно данным по ориентировочным нормам усиления войск ядерными боеприпасами, для группы армий может быть выделено на операцию до 700 зарядов. Если из этого количества вычесть

Из архивите на ДС

234

примерно 20% зарядов для оперативно-тактических средств сухопутных войск, участвующих в ядерном наступлении, то остается около 560 зарядов для ядерной поддержки, осуществляемой всеми средствами ядерного нападения сухопутных войск и выделенными подразделениями самолетов - носителей тактической авиации.

Из выделенного количества 560 ядерных зарядов для ядерной поддержки войск приблизительно 50% зарядов предназначается в пользу оперативно-тактических управляемых реактивных снарядов, 25% - в пользу тактических средств (ракетных, ствольных и ядерных фугасов) и 25% для тактических самолетов-носителей.

В соответствии с современной стратегической концепцией НАТО в планах руководства блока делается также расчет на применение ядерного оружия в ограниченной войне, ведущейся на ее первом этапе только обычными средствами. Применение тактического ядерного оружия предполагается в том случае, если бы войска Варшавского Договора первыми применили оружие этой категории или если бы войска НАТО не были в состоянии впредь успешно решить поставленные задачи только обычными видами оружия.

Решение на применение его находится также в руках президента США, однако тот обязан - согласно принятым командованием НАТО Указаниям о применении тактического ядерного оружия - согласовать свое решение с руководящими органами НАТО и правительствами тех стран - участниц блока, на территории которых размещается ядерное оружие и которым принадлежат средства ядерного нападения. Разрешение на применение ядерного оружия в ограниченной войне будет объявлено сигналом час "С".

Особенностью в применении ядерного оружия в ограниченной войне было бы выборочное нанесение ударов, при котором каждый удар, выходящий каким-либо образом за рамки принятых ограничений, подвергался бы тщательному обсуждению.

Наиболее правдоподобно, что в первую очередь применялись бы средства ядерного нападения тактического назначения (на удаление до 40 км) и только для ядерной поддержки войск на поле боя. Оперативно-тактические средства ядерного нападения удерживались бы в готовности для немедленного применения.

Позже, при предполагаемой эскалации конфликта, постепенно применялись бы оперативно-тактические средства ядерного нападения (ракетные и пилотируемые), все более интенсивно и на все большую глубину. Часть оперативно-тактических средств, кроме ядерной поддержки, могла бы применяться также для выполнения задач, характерных для ядерного наступления. Прежде всего наносились бы удары по авиационным базам и базам снабжения, командным пунктам, объектам коммуникаций, главным звеньям системы ПВО, глубоким оперативным резервам и т.п.

Для Центрально-Европейского ТВД будет далее характерно, что роль дежурных сил в оперативно-тактических рамках на случай перехода к ядерному наступлению могут полностью выполнять управляемые реактивные снаряды "Першинг", имеющееся в настоящее время количество которых полностью обеспечивает первую волну первого массированного ядерного удара.

Если бы военные операции проходили непосредственно на территории некоторой из стран - участниц НАТО, командование блока предполагает в своих планах, что в рамках расширяющегося конфликта в это время осуществилось бы также нанесение ядерных ударов по объектам военного характера на территории социалистических стран.

Применение стратегических средств в ограниченной войне считается мало вероятным до тех пор, пока используются только тактические средства. Возможность их применения возрастает в период перехода к применению оперативно-тактических средств. В каждом случае они поддерживались бы в состоянии полной готовности уже в течение этапа ограниченной войны с применением только обычных средств поражения.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

236

Особое место в ограниченном применении ядерного оружия занимают ядерные мины, предназначенные для поражения коммуникаций и для создания полос заграждения. Для их применения уже в мирное время строятся на важнейших коммуникациях, прежде всего в приграничных районах, камеры для укладки. Характер этого вида оружия преимущественно оборонительный и их применение в большом масштабе командование НАТО планирует в случае перенесения военных операций на территорию ФРГ или других стран - участниц НАТО. Применение ядерных мин на поле боя командованием НАТО не рассматривается как сигнал к переходу к ограниченному применению ядерного оружия.

3. Задачи Разведывательных управлений ГШ армий Варшавского Договора для вскрывания планов командования НАТО по применению ядерного оружия

Несмотря на целый ряд сведений, которые у нас имеются относительно настоящего состояния и возможностей ядерного оружия стран - участниц НАТО и относительно доктринальных взглядов, все еще отсутствуют достоверные данные о реальных планах командования НАТО по применению ядерного оружия и способах их реализации.

В этом смысле мы полагаем, что дальнейшую деятельность наших разведок надо направить на получение новых или углубление сведений о планируемом применении ядерного оружия, а именно:

В отношении всеобщей термоядерной войны:

- фактические планы применения ядерного оружия на Европейском ТВД и их варианты с точки зрения количества и вида применяемых средств;

- цели и объекты на территории социалистических стран, очередность и степень их поражения в ходе ядерного наступления;

- приведение средств ядерного нападения в боевую готовность и последовательность их применения в ядерном наступлении (из каких районов и каким образом);

- предполагаемые командованием НАТО районы и полосы для укладки ядерных мин и ядерных заграждений;

- способ усиления отдельных европейских ТВД средствами ядерного нападения подвозом их из США, прежде всего самолетами-носителями (количество, время усиления и район ввода);

- конкретные способы распределения запасов ядерных боеприпасов на ТВД, нормы, соблюдаемые в подразделениях ядерного нападения и в отдельных звеньях системы снабжения ядерными боеприпасами.

<u>В отношении ограниченной ядерной войны</u>:

- фактические планы перехода от ведения войны обычными средствами поражения к ограниченному применению ядерного оружия в тактическом и оперативно-тактическом масштабах в разных видах боевых действий;

- количество, вид и принципы применения отдельных средств, из каких районов, на какую глубину и с какой интенсивностью;

- система дежурных средств ядерного нападения тактического и оперативно-тактического назначения сухопутных войск и ВВС для обеспечения перехода к ограниченному применению ядерного оружия, их размещение и районы оперативного действия;

- система снабжения средств ядерного нападения ядерными боеприпасами и степень ее развертывания в условиях ограниченной войны, нормы ядерных зарядов в подразделениях ядерного нападения как с точки зрения предстоящих задач, так и с точки зрения фактора времени.

Из архивите на ДС

237

Д.7-1

ОДЕЛЕНИЕ 35 440 — ГЩ
№ ...../..... 19 г.
Към дело №.....

СТРОГО СЕКРЕТНО 103
Екз.единствен 43

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Подлежи на микрофилмиране
Да се унищожи след.....
н-к отдел.....
.....19..г.

Д О К Л А Д

за проведеното съвещание на началниците на разузнавателни управление на страните-участнички във Варшавския договор

Съвещанието на началниците на РУ-ГЩ от страните-участнички във Варшавския договор се проведе от 4 до 8 май т.г. в гр.Варна - дома на ЦК на БКП.

В съвещанието участвуваха делегациите на разузнавателните управления на СВД с изключение на делегацията на РУ-ГЩ на РНА, причините за което Ви доложихме своевременно.

На съвещанието беше обсъдено военно-политическото положение в света и произтичащите от него задачи пред РУ-ГЩ на СВД. Направена беше оценка на съвместната работа през периода след съвещанието в Прага (1971 г.) в различните сектори на разузнавателната дейност и бяха набелязани мероприятия за подобряването ѝ.

Подробно оценките на съвещанието и взетите решения са отразени в протокола. Считам за необходимо да доложа отделно по следните въпроси.

1. В доклада си по военно-политическата обстановка генерал Ивашутин изнесе данни за това, че в САЩ е разработена и влиза в сила, макар и да не е публично оповестена, така нарече-

Из архивите на ДС

104
44

ната "океанска стратегия". Тази стратегия не отрича основните идеи на стратегията на "реалистичното застрашаване". Нейната същност се заключава в това, че като използуват своята военно-морска мощ САЩ да осъществят ефикасен контрол над моретата и океаните на евроазиатския континент в мирно време и господство на море във военно време.

239

В съответствие с тези разбирания САЩ са отделили тази година най-голяма част от военния си бюджет за военноморския си флот.

2. Съвещанието реши да се обърне по-голямо внимание на обмяна на данни по военно-политическото положение. Съветските другари се съгласиха да се осъществява обмен на информация в това отношение и чрез КП, по който въпрос те на миналите съвещания възразяваха.

3. Сериозно внимание бе отделено на научнотехническото сътрудничество. Съвещанието констатира изоставане в тази област. С цел да се ликвидира същото беше решено:

- да се организира добиването и обмен на информация за направленията на научноизследователската дейност и достиженията на разузнаваните страни в развитието на техническите средства за разузнаване, за свръзка и за управление на войските, а също така и добиване на образци от тези средства;

- да се съгласува научноизследователската и конструкторска дейност на управленията за развиване и усъвършенствуване на разузнавателната техника, автоматизацията и механизацията в разузнаването. Да се разработи единна тематика в тази дейност и единни тактико-технически изисквания към новите образци;

Из архивите на ДС

240

105
45

- да се създаде постоянна комисия в състав от по 2-3 представители на всяка от страните-участнички в съвещанието под председателството на представител на ГРУ-ГЩ ВС СССР, която да определи въпросите за разглеждане в областта на научнотехническото сътрудничество и да състави перспективен план за работа.

4. ГРУ-ГЩ ВС СССР прие задължението да организира още тази година двумесечен ВАК за подготовка на ръководящия състав на РУ-ГЩ от братските страни. Изказана беше препоръка на курса да се изпращат заместник-началниците на РУ, началници на оперативни отдели, а също и предназначените за използуване като резиденти на основните резидентури офицери.

От всяка страна се предложи да се изпращат по три-четири офицери - според нуждите и възможностите.

Извън общите заседания бяха проведени и редица двустранни срещи.

От наша страна такива срещи бяха проведени с началниците на всички участвуващи в съвещанието разузнавателни управления за изясняване на интересуващи ни въпроси, обмен на опит и решаване на някои практически въпроси.

Изясни се, че съществуват условия за взаимодействие с РУ-ГЩ на ГДР и РУ-ГЩ на ПНР по разузнаването срещу Турция. Възможно е да се наложи провеждането на двустранни срещи с началниците на разузнавателните управления на ГДР и ПНР, за което

е на ДС

106
46

ще излезем с конкретно предложение след проучването на въпроса.

Съвещанието на началниците на РУ-ГЩ премина в обстановка на сърдечност и пълно взаимно разбирателство.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ - ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ _____ (ЗИКУЛОВ)

№ 001050/11.5.1972 г.
Отпечатано в 1 екз.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Или дело 7
14.6.73 [illegible]

СЕКРЕТНО
Екз. единствен

122
95

Подлежи на микрофилмиране
Да се унищожи след
н-к отдел XIV [illegible] (стоика)
25 - 1974 г.

И З К А З В А Н Е

на зам.-началника на разузнавателно управление-ГЩ от Българската народна армия
полковник Иван Узунов

Относно: Вземане отношение по доклада на началник разузнавателно управление-ГЩ на националната народна армия от ГДР изнесен на съвещанието в Берлин на 5 юни 1973 г.

Уважаеми другари,

Несъмнено, всяка среща на представители на братските армии от Варшавския договор, съдействува за взаимно изучаване на постиженията в подготовката на войските и спомага за определяне на по-целесъобразни форми и методи в по-нататъшното повишаване на бойната готовност и подготовка на нашите армии.

Срещите на представителите на разузнавателните управления допринасят за взаимно изучаване на достиженията на братските армии в разузнавателната подготовка на войските и най-вече в подготовката на разузнавателните части и поделения.

На настоящото съвещание другарите от разузнавателното управление на ГДР ни изнесоха доклад, в който се прави задълбочен анализ на щабовете, бойната подготовка на разузнавателните поделения и направленията по които те изграждат съвременна учебно материална база.

На нас ни прави приятно впечатление голямото внимание, което другарите обръщат на разузнавателната подготовка на коман-

123
96

дирите и щабовете от всички звена и особено познаването на въоръжените сили от НАТО.

В изказването си ще споделя нашето мнение по някои от въпросите, развити в доклада, изнесен от др.генерал-майор Франке.

Ние подкрепяме разбирането на другарите, че за да могат офицерите своевременно да организират и ръководят разузнаването в операцията и боя е необходимо да знаят своите функционални обязаности към разузнаването в зависимост от длъжностите, които заемат. Ограниченото време за подготовка на офицерите от различните специалности ни заставя да диферинцираме въпросите по изучаването ~~на въпросите по изучаването~~ на въоръжените сили на НАТО за всеки офицер, в зависимост от неговата специалност. Несъмнено за да се осигури това условия, голям дял се пада на информационни служби, за издаване и изпращане във войските на пособия с въпроси за отделнана специалност и длъжност. Това улеснява офицерите в системата на самоподготовката и в самообразованието изобщо.

В нашата армия понастоящем се разработват справочници по въпросите на чуждите армии за командирите на разузнавателни взводове и роти, за командирите на мотострелкови и танкови взводове и роти, с което считаме, че ще подпомогнем значително тези звена. Разбира се такива справочници следва да се издават и за по-горните звена.

По въпроса за ученията и тяхното значение за повишаване знанията на командирите и щабовете по разузнавателна подготовка, считаме за целесъобразно мнението на другарите в ученията на командирите и щабовете да се дават минимални данни за противника и да се взисква от обучаемите, сами да организират всички мероприятия по разузнаването, да разкриват реално обозначения противник и на тази база да се утвърждават решанията им за използуване на собствените войски. Това неминуемо повишава интереса на обучаемите командири и щабове към въпросите на разузнаването.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

124
97

От изложеното в доклада ние разбираме, че другарите от ГДР провеждат, ежегодно с всяко съединение по едно специално разузнавателно учение, като в него участвуват и щабовете на съединенията и частите. У нас също вече се утвърди тази система на подготовка на щабовете и разузнавателните поделения, но в тези учения не привличаме целите щабове, а само онези офицери и служби, които имат отношение по организирането и воденето на разузнаването, т.е. сам оперативни групи.

Считаме, че ~~в~~ е резултатна форма, чрез провеждане на показни занятия пред офицерите да се повишава тяхната подготовка. Особено полезно е показни занятия да се провеждат пред командирите на съединения и началник щабовете по провеждане на разузнавателните учения и занятия с разузнавателните поделения и органи.

244

В нас се утвърждава практиката в началото на учебната година в методическия сбор на другаря Министър да се провеждат и показни занятия по разузнавателна подготовка пред ръководния състав на нашата армия. Към тези занятия и учения се проявява голям интерес от офицерите.

Ние също считаме, че младите офицери имат добра теоретическа подготовка, обаче се затрудняват в управлението на разузнавателните органи. Нашият опит показва, че младите офицери, по уверено поемат управлението на своито подразделения едва година и половина-две след завършване на военното училище. В този период от време до тяхното утвърждаване на длъжностите си като командири на взводове се провеждат редица командирско-методически и показни занятия с тях.

От тази година организираме тримесечен курс за командирите на взводове и роти към военното училище, които не са завършили разузнавателен профил на военно училище, с оглед повишаване на тяхната разузнавателна командирско-методическа подготовка.

Що се отнася до офицерите разузнавачи от щабовете на части, тактико-специалната подготовка повишаваме със следване във Военната академия у нас и на курсове в СССР.

По бойната подготовка на разузнавателните поделения, ние също споделяме мнението, че с всеки изминат ден нарастват изиск-

125
98

ванията към подготовката на разузнавателните поделения. Ние също считаме, че подготовката на отделения разузнавач определя бойните възможности на разузнавателните органи като цяло. Нашите разузнавачи трябва да могат да изпълняват задачи при сложни оперативно тактически условия. Често ще им се налага да вземат самостоятелно решения, да проявяват съобразителност и военна хитрост спрямо врага. Изпълнението на голяма част от задачите в тила на противника ще изискват висока физическа издръжливост и психическа устойчивост.

Ето защо ние подкрепяме мнението на другарите, че и през етапа на сглобяване на отделението (екипажа, разчета) взвода и групата, главно, вниманието трябва да бъде насочено към индивидуната подготовка на всеки човек.

За повишаване подготовката на разузнавателните поделения най-добре спомага полевото обучение. В нашата армия разузнавачите провеждат по два пъти в годината, самостоятелни лагери в продължение на 10-15 дни. Освен това преди провеждането на полковите и дивизионни тактически учения с останалите родове войски излизат на 10-дневни лагери.

Отделно се провеждат взводни, ротни и батальонни тактико-специални занятия и учения, всяко с продължителност по 3-4 дни. С тези лагери и учения осъществяваме полевото обучение на нашите разузнавачи.

За нас заслужава внимание опита на другарите от ГДР по ежемесечното извеждане на поделенията при полеви условия и провеждане на комплексна подготовка в продължение на няколко дни, и ще искаме да изучим този опит.

Считаме, че за сглобяване на отделението, взвода и ротата съществена роля играят бойните стрелби в състава на подразделенията. В нашата армия, същите провеждаме в състава на тактико-специални учения при съответна тактическа обстановка. Учението се провежда едно до две денонощия и в началото или в края на учението се провежда и бойната стрелба. Ученията с бойна стрел

245
Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

246

126
99

ба провеждаме към края на подготовката на съответното звено и се явяват завършващ и най-висок етап на подготовката на съответното звено (отделението, взвода, ротата).

По тактико-разузнавателната подготовка на мотострелковите и танкови поделения искам да доложа, че в нашата армия за сега обхваща изучаване действията на разузнавателната група при марш и настъпление, действие на групата при поиск и ~~за~~ задача, дейността на бойния разузнавателен дозор и чуждите армии в касаещия ги обем.

Ние също считаме, че за уточняване методиката на организир не и провеждане на тези занятия голямо значение имат показните занятия пред командирите от тези поделения. Във връзка с това, за всяка учебна година в задачите на войските поставени от другаря Министър се обръща внимание за провеждане на показни занятия по разузнавателната подготовка на ~~района~~ ротата и батальона.

Споделяме мнението на другарите, че учебно материалната ба за играе определена роля за повишаване подготовката на поделенията.

Наистина непрекъснатите изменения във военното дело - вклю ването на нови теми за изучаването на поделенията с нова техника и произтичащите от това нови способи за действие на разузнавателните органи, налагат и непрекъснато усъвършенствуване и ~~доразви-~~ развитие ~~ване~~ на учебно-материалната база в разузнавателните поделения.

В нашата армия, също за сега, учебно материалната база се състои от вътрешни кабинети, външна разузнавателни полигони и баз та която се използува предназначена за мотострелковите и танкови поделения.

Ние чувствуваме, че е най-целесъобразно за разузнавателните батальони да се ~~изкалат~~ изграждат учебни разузнавателни полета в близост до огневите и тактически полигони на дивизията. Това позволява да се използуват срелбищата за обучение по огнева подготовка и стрел би и особено провеждането на тактико-специални учения - с бойна стрелба.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :06.07.2015г.Секретар :

127
190

Във връзка с това ние от тази година отпочваме работа ~~на~~ за създаването на учебни разузнавателни полета, в които ще се включат, макети на ядрени средства, макети на ядрено минни фугаси, макети ДОС по типа на полигон за развръщане на радиомрежи и пеленгатори, участъци с имитационни цели за обучение по водене на наблюдение, определяне на разстояния и целеуказване, полигон за психологическа закалка на личния състав, участъци за първоначално обучение по разполагане и действие на групата в поиск и засада, и други участъци по общовойскова подготовка.

Опита ни учи, че обучението на личния състав на полигоните и местността въобще съдействува за изучаване различните приоми на действие и офирмяне разузнавачите в по-кратки срокове.

Кабинетната учебно-материална база все повече се налага да бъде механизирана, с действуващи макети и други технически средства. Това спомага провеждания учебен материал да се възприема с повече сетива от обучаемите и остава по траен в тяхното съзнание

На края искам да отбележа, че за нас обмяната на мнения на настоящата среща и особено това което споделиха нашите домакини ще бъде от голяма полза в бъдещата ни работа.

№ 01271 /21.5.1973 г.
Отпечатано в 1 екз.
КП

Из архивите на ДС

28

МИНИСТЕРСТВО НАРОДНОЙ ОБОРОНЫ - НРБ

Разведывательное управление ГШ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д - 7

СЕКРЕТНО

Экз. единств.

Подлежи на ... рефалмиране
Да се унищожи след
н-к отдел XIV ... (стоянка)
9.5. 1984 г.

ВЫСТУПЛЕНИЕ

заместителя начальника Разведывательного управления ГШ БНА начальника службы "Информация" полковника ПОПОВА Г. П. на совещании представителей РУ ГШ вооруженных сил стран-участниц Варшавского Договора, проведенном в декабре 1973 г. в городе Будапешт

СОФИЯ

1973

28

Из архивите на ДС

На совещании в г. Варне, состоявшемся в мае 1972 года, было обсуждено и намечено ряд конкретных мер по дальнейшему расширению и повышению эффективности нашего сотрудничества в области информационной работы. В частности, на совещании было подчеркнуто, что в ходе нашей практической работы необходимо обратить еще большее внимание на совместное изучение и обмен данными и оценками военно-политической обстановки в мире, в том числе через КП /ИЦ/, строительства вооруженных сил НАТО, вопросов военно-научной деятельности империалистических стран по разработке качественно новых оружий и боевой техники, планов мобилизационного и оперативного развертывания ОВС НАТО, наращивания ядерного потенциала на европейских ТВД и взглядов на его применение, и т.д.

В соответствии с решениями Варненского совещания и существующей договоренностью в период после совещания был осуществлен значительный обмен информационными материалами и документами /разведывательные сводки, справочники, отделные справки и анализы, информационные бюллетени и др./, что в значительной степени способствовало выяснению вышеупомянутых вопросов. Так например, полученные от ГРУ информационные материалы /Разведывательная сводка по ОВС НАТО, Сборник материалов,

Из архивите на ДС

250

Информационные сообщения по вооруженным силам капиталистических государств и др./, а также документы "Агрессия США в Юго-восточной Азии" и "Стратегическое командно-штабное учение Объединенных вооруженных сил НАТО в Европе, на Атлантике и в зоне пролива Ла-Манш"Винтекс-73"позволили следить и оценивать изменения в развитии военно-политической обстановки в различных районах и странах мира, особенно в кризисных районах, изменения и тенденции строительства вооруженных сил стран НАТО и их укомплектование новым вооружением и боевой техникой, мероприятия по повышению их боевой готовности, оперативной и боевой подготовке штабов и войск, взгляды командования НАТО на боевое использование видов вооруженных сил на отдельных ТВД и т.д.

От польских товарищей мы получили следующие более важные документы: "Анализ оперативно-тактической и боевой подготовки ОВС НАТО в 1972 году", "Оперативно-стратегическая разведка в вооруженных силах НАТО", разведывательный бюллетень "Боевой состав и дислокация ОВС НАТО и национальных вооруженных сил капиталистических государств в Европе", информацию о военных расходах стран НАТО по бюджету на 1972/1973 г.,а также все номера "Военного зарубежника" и ежемесячные разведывательные информации.

Чешские товарищи направили нам материал "Основные оперативно-тактические, организационные и технические данные о вооруженных силах капиталистических стран, дислоцирующихся на Центрально-Европейском ТВД", "Годовую разведывательную сводку по Объединенным вооруженным силам НАТО на 1.7.1973 г." и от-

Из архивите на ДС

дельные информации по вооружению сухопутных войск стран-участниц НАТО, радиотехническим средствам вооруженных сил основных капиталистических государств и другие данные.

От Разведуправления ГШ Венгерской народной армии мы получили разведывательную сводку по вооруженным силам НАТО, Франции и Австрии, ежемесячные разведывательные сводки и др. Чешские и венгерские товарищи направили комплекты-карты с нанесенными объектами оперативного оборудования территории Италии. От немецких товарищей получили документы "Организационная структура Верховного командования НАТО в Европе и дислокация вооруженных сил блока и Франции", " Структура, задачи и основные принципы дальнейшего развития сухопутных войск ФРГ после завершения их реорганизации", "Мобилизационные возможности бундесвера" и ряд других информаций по военно-политической обстановке, вооруженным силам и оборудованию театра в странах НАТО главным образом на Центрально-Европейском ТВД.

251

От румынских товарищей были получены: информационный бюллетень "Взгляды стран-участниц НАТО на использование химического и бактериологического оружия и зажигательных средств в операции /бою/", справочник "Организация и боевое использование подразделений вооруженных сил некоторых стран-участниц НАТО" и две сводки с текущей информацией.

С нашей стороны были разосланы: годовые разведывательные сводки по вооруженным силам, ТВД и экономике Греции и Турции, годовая разведывательная сводка по вооруженным силам Италии, справочники по Греции и Турции т. I "Вооруженные силы",

Из архивите на ДС

252

справочник по Греции т. III "Экономика", информационные бюллетены, информация о стратегии "разубеждения" НАТО, документ "Выводы о проведенных учениях ОВС НАТО на Южно-Европейском ТВД в период 1960-1972 г." и т.д.

Значительное место в нашей совместной деятельности было отведено обмену подлинными документальными материалами. Из предложенного нам чехословацкими товарищами списка свыше 70 наставлений и уставов по нашему выбору нам было направлено 19 документов о вооруженных силах США. Недавно немецкие товарищи предложили нам перечень 32 уставов и наставлений вооруженных сил США. От польских товарищей получили фотокопии материалов, помещенных в журналах "Сигнал" и "Энжинийр".

В свою очередь мы направили заинтересованным РУ следующие материалы: "Справочник английского офицера", "Справочник штабного офицера сухопутных войск Англии", "Конвенциональные вооруженные силы и мобилизационные возможности НАТО", материалы Института кораблестроения и водного строительства в Западном Берлине и документ "Отражение договоров, подписанных между Австрией и странами Европейского сообщества на австрийскую экономику".

Исходя из вышесказанного, мы считаем, что расширенный обмен информационными документами и материалами между нашими службами является значительным шагом по пути к выполнению принятых нами решений и способствует более углубленному анализу и унификации оценок по основным проблемам военно-политической обстановки в мире, строительства вооруженных сил стран-участ-

Из архивите на ДС

253

ниц НАТО и взглядов на их использование.

В связи с проведением в 1973 году очередного стратегического командно-штабного учения Объединенных вооруженных сил НАТО "Винтекс-73" и выполняя решения совещания в Варне, были проведены две рабочие встречи в Варшаве для координации усилий по разведке подготовки и проведения учения и выработки единых оценок и выводов по учению.

В результате этих мероприятий был выяснен ряд существенных вопросов по взглядам командования НАТО на перевод ОВС блока с мирного на военное положение, на их оперативное развертывание и формирование группировок на отдельных европейских ТВД, возможности и взгляды на применение ядерного оружия и видов вооруженных сил в ограниченной и всеобщей ядерной войне.

Эти совещания еще раз подтвердили целесообразность своевременной и целостной координации усилий наших огранов по разведке и оценке таких крупных стратегических учений, какими являются учения типа "Винтекс".

В порядке выполнения решений Варненского совещания начался интенсивный обмен военно-политической и другой текущей информации по линии КП /ИЦ/. Этот факт, а также унификация макета ежедневной сводки определенно способствуют более полному выяснению характера военно-политических событий, особенно в кризисных ситуациях, состояния и изменений в вооруженных силах стран НАТО и других вопросов, представляющих интерес для наших стран. Все это привело к значительному повышению роли КП

Из архивите на ДС

в осуществлении взаимного обмена информацией. Весьма целесообразным оказалась выработка ежедневных сводок в конце рабочего дня и их передача ночью. Это дает возможность использовать полученные данные на следующий день. Своевременная передача сводки, однако, оставляет желать лучшего.

С целью обеспечить более тесное взаимодействие между КП мы считаем целесообразным расширить обмен текущей информацией, особенно информацией по текущим военно-политическим событиям в мире, а также продолжить практику периодического пересмотра и изменения формы и содержания ежедневных сводок, что сыграет положительную роль в осуществлении более эффективного и всестороннего сотрудничества между РУ в информационной области.

Еще на совещании в Праге было решено не менее одного раза в полугодии обмениваться анализами военно-политической деятельности США в кризисных районах. Небходимо отметить однако, что мы все еще не выполняем удовлетворительно это обязательство.

В заключении можно сказать, что решения Варненского совещания по взаимодействию в области информации в целом выполнены успешно, что утвердившиеся на практике формы взаимодействия являются правильными и результатными и приведут к еще бо́льшему укреплению и развитию нашего сотрудничества.

№ 03027 28.11.1973 г.
Отпечатано в 1 экз.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз. № 1

Т У К – ПЪРВИЯ ЗАМ.-МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
И НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
ДРУГАРЯ ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК АТАНАС СЕМЕРДЖИЕВ

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"

Д О К Л А Д

ОТ ЗАМ.-НАЧАЛНИКА НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ ВАСИЛ САВОВ ЗИКУЛОВ

ОТНОСНО: Съвещанието на представителите на военните разузнавания на страните от Варшавския договор, проведено в БУДАПЕЩА.

ДРУГАРЮ ГЕНЕРАЛ,

В съответствие с решението на съвещанието във Варна (1972 г.), от 30.11 до 4.12.1973 г. в Будапеща се състоя поредното съвещание на представителите на разузнавателните управления при Генералните (Главния) щабове на въоръжените сили на страните-участнички във Варшавския договор.

На съвещанието присъствува и румънска делегация, която както е известно не взе участие в съвещанието във Варна

Из архивите на ДС

64
7

през 1972 г. Обясненията, които се дават на това обстоятелство са противоречиви. Началникът на РУ генерал-майор Думитру в разговор с началника на РУ-ГЩ на Унгарската народна армия е заявил, че те не са участвували на съвещанието в НРБ, тъй като не са разбрали, че ставало въпрос за годишното съвещание на началниците на РУ. Това обяснение е явно несъстоятелно, тъй като в отговора, изпратен от Началник ГЩ на Въоръжените сили на СРР по повод поканата от наша страна за участие в съвещанието ясно се говори за това, че те отказват да участвуват в съвещанието на началниците на разузнавателните управления, тъй като не са заинтересовани в това.

По-друго обяснение дава един от членовете на тяхната делегация пред полковник Попов. Той заявява, че участието им в съвещанието в Будапеща се налагало от изменилата се обстановка - конфликта в Близкия Изток и положението в Турция и Гърция, която налагала по-тясно сътрудничество между разузнавателните органи.

Генерал Ивашутин изрази мнение, че най-вероятно изменението в отношението на ГЩ на РНА по въпроса за участието си в подобни съвещания е продиктувано от стремежа им да покажат след Кримската среща единство във въпросите на отбраната, както и от желанието им да не се изолират от РУ на останалите страни от Варшавския договор като запазят възможност за поддържане на двустранни отношения с всяка една от останалите страни и си осигурят по този начин обмен на информация на двустранна основа, а също така - от желанието им да узнаят за какво се говори на тези съвещания.

x

x x

Из архивите на ДС

На съвещанието беше направена оценка на военно-политическото положение в света и обменени мнения по произтичащите от нея задачи за органите на военното разузнаване на страните от Варшавския договор, приети бяха разработените на работните срещи във Варна, Будапеща, Берлин и Прага през 1973 г. препоръки, както и дългосрочния план за работата на научно-техническата комисия за периода 1975-80 г.

Направените от съвещанието изводи и взетите решения са отразени в протоколната записка, която предлагам за утвърждаване.

Най-съществени разисквания станаха при обсъждането на военно-политическото положение.

Цялостен и дълбоко обоснован доклад за военно-политическото положение в капиталистическите страни изнесе армейския генерал Иващутин, който прилагам отделно.

В направените съдоклади и изказвания генерал Шаркьози, генерал Франке, генерал Брож, генерал Кищак се съдържаха много оценки и сведения, които ще бъдат полезни в нашата работа. Особено прозвуча изказването на началника на РУ на ГЩ на РНА - генерал Думитру. То беше изпълнено с цитати на Чаушеску и носеше характер не на изказване по военно-политическото положение в капиталистическите страни, а на възхвала на политиката на РКП, като акцентираше на въпросите, по които те имат особености и различие. В изказването си той се спре на: ролята на РКП в международното комунистическо,работническо и национално-освободително движение, ролята на малките и средни страни; спазването в международните отношения на принципите за равенство, ненамеса във вътрешните работи на дадена страна, независимост, суверенитет и уважение

Из архивите на ДС

258

63
9

към всички народи; за стремежа на Румъния да "укрепва сътрудничеството си със страните от Варшавския договор, а също така и със страните, борещи се за национално освобождение". Особено наблегна на готовността им да развиват сътрудничеството си в областта на военното разузнаване на двустранна основа.

Накрая генерал Думитру в доста категорична форма взе отношение към съдържащите се във всички по-рано направени изказвания критични оценки към политиката на китайското ръководство и разколническата роля на Китай на международната арена. Той заяви, че Румъния поддържа приятелски отношения с Китай и че политиката на тяхния ЦК е продиктувана от тяхния интернационализъм и отговаря на интересите на единството на социалистическите страни.

Тази негова теза предизвика реакция от страна на всички ръководители на делегации.

Пръв аз взех думата. Подчертах, че без да си поставям за цел да критикувам политиката, на която и да било страна аз, доколкото румънския делегат представи политиката на дружба с Китай като политика единствено отговаряща на интересите на единството на социалистическите страни не мога да не взема отношение по този въпрос, тъй като нашето разбиране е различно. В условията когато главната насока на външната политика на Китай е антисъветизма, когато Китай минира всички инициативи на Съветския съюз по намаляване напрежението, когато той се сближава с чилийската реакция и провъзгласява необходимостта от укрепване на НАТО нашата задача може и трябва да бъде само разкриване целите му и противодействие на неговата разколническа дейност.

Отношение към тази част от изказването на генерал Думитру взеха и всички останали ръководители на делегации. Напълно аргументирано те подчертаха антисоциалистическата, антисъветската насоченост на китайската политика.

Из архивите на ДС

Характерно е следното обстоятелство. Думитру взе думата повторно след като по тази част от неговото изказване бяха взели отношение освен мен още и представителите на ГДР и УНР.

Сравнително най-остър характер носеше изказването по този въпрос на представителя на УНА - генерал Шаркьози, който между другото заяви, че отношението на Румъния към Китай се намира в противоречие с декларациите на Чаушеску за укрепване единството на страните от Варшавския договор и техните въоръжени сили.

Независимо от това в изказването си Думитру ясно диференцира отношението си към представителя на Унгария, като просто изрази несъгласие с неговото изказване докато срещу мен и генерал Франке се нахвърли като ни нарече провокатори.

Думата взе и генерал Иващутин. Той отбеляза, че нашето съвещание, както всеки път, започва с оценката на военно-политическата обстановка в глобален мащаб. Естествено е да говорим за положението в отделни райони и страни от света, за империалистическите блокове. В тази връзка бе говорено и за Китай, чиято политика има голямо значение и влияе върху развитието на международната обстановка. Би следвало генерал Думитру също да даде оценка на китайската политика, но след като не направи това, трябваше въобще да не засяга този въпрос. Отбялаза, че пропагандирането политиката на нашите партии не влиза в целите на нашите съвещания.

Изказаха се по този въпрос и в същия дух генерал Брож (ЧССР) и генерал Кищак (Полша).

Позициите на румънската делегация по разглежданите въпроси на международната обстановка и по сътрудничеството в областта на разузнаването не са нови. Същите становища са

Из архивите на ДС

260

65
11

застъпвани и на миналите съвещания. Правят впечатление активните им опити тази година да си организират двустранни посещения и подчертаната готовност да развиват сътрудничеството си на двустранна основа с всички страни от Варшавския договор.

По този въпрос нашето мнение е, че ние не сме заинтересовани в развитието на двустранните връзки на РУ на ГЩ на РНА с останалите страни. Ние считаме, че с развитието на двустранните връзки на своето РУ румънците се стремят да си осигурят възможност да получават цялата информация, която ние сега получаваме на основа на многостранната договореност, но без да поемат многостранни задължения, а също така да оказват влияние на другите разузнавателни органи. На двустранните срещи те не се ограничават само да пропагандират политиката на Чаушеску. На двустранната среща с РУ на УНА например те са правили упорити опити да накарат унгарците да подпишат протокол за взаимно сътрудничество в интерес на безопасността и отбраната на двете страни, като едновременно не са се съгласявали да се впише, че сътрудничеството е в интерес на целите на Варшавския договор.

x

x x

Прави печатление сравнително широкия размах, с който се работи в УНА по осигуряване на разузнавателните органи със специална и изчислителна техника. През периода на нашето пребиваване в УНР на делегациите беше показана рота за радио- и радиотехническо разузнаване на дивизия по организацията и въоръжението, което се предвижда да бъде въведено от 1975 г. Ротата е в състав

Из архивите на ДС

от 105 човека с органи за КВ, УКВ, радиорелейно и радиотехническо разузнаване, въоръжена почти изцяло с нови образци специална техника, унгарско производство. В новите образци разузнавателна техника са въведени елементи на автоматизация, с която времето за пеленговане се съкращава няколкократно. Сега се експериментира използуването и от 1976 се предвижда да бъде приета на въоръжение в дивизионните роти за радио- и радиотехническо разузнаване електронно-изчислителна машина от типа Р-10.

261

Обменихме мнения с останалите делегации по перспективите за използуване на електронно-изчислителни машини в разузнавателната работа.

- Унгарската народна армия сега използва в РУ - МИНСК-32 в полка РТР - "БУЛ". Предвижда се в управлението да бъде заменена с Р-20, в полка да бъде предадена МИНСК 32, а в дивизионните роти - да бъде приета както вече отбелязахме Р-10.

- Чехословашката народна армия сега използува изчислителния център на ГЩ. Развръщането на собствен изчислителен център е свързано със строителството. Предвижда се от 1975 г. същия да започне работа с машина Р-30. В полковото звено за РТР предвиждат също Р-30.

- РУ на ГЩ на Полша има свой изчислителен център с машина БУЛ. Възнамеряват да преминат на Р-30. Считат за необходимо въвеждането на електронно-изчислителната техника в полковото звено за РТР, но конкретно решение още нямат.

С оглед създаване възможност за интегриране в областта на използуването на ЕИМ за документален поиск и свързаната с това необходимост от микрофилмиране беше изказана препоръка РУ да приемат системата за микрофилмиране на ГДР "ПЕНТАКТА".

Из архивите на ДС

67
13

x

x x

Освен работата по дневния ред на съвещанието по време на същото бяха проведени редица двустранни срещи и разговори, на които обменихме мнение по голям кръг интересуващи ни въпроси. Много полезни срещи имах с началника на ГРУ армейския генерал Иващутин, който разговаряше с мен в много непринудена и откровена форма. Най-съществени са следните въпроси:

1. Подробно разказа за положението в Китай. По негова оценка в Китай има здрави сили, които се противопоставят на курса на МАО. Засега те не могат още достатъчно да се изявят - няма катализатор, обаче съпротивата нараства. Силни настроения има срещу ДЖО ЕН ЛАЙ, който е подложен на остра критика. ИВАШУТИН счита, че ДЖО ЕН ЛАЙ няма да успее да се задържи и вероятно е през следващата година да бъде свален. Опасността идва, според него, от това, че тези здрави сили, които биха могли да повлияят за изменение обстановката в Китай се представляват преимуществено от възрастни хора, които в близките 5-8 години ще излязат от строя. Ако през тези години те не изгубят своето влияние и не се наложат, положението ще бъде овладяно от представители на младите, които изникнаха на сцената в хода на движението на хунвейбините.

2. По обстановката в Близкия Изток. Счита, че същата е много напрегната и очаква, че е вероятно възобновяването на бойните действия по инициатива на Египет към средата на месец декември.

Потвърди нашата оценка, че САДАТ не си е поставил решителни цели. Целта на операциите на армията на АРЕ е била овладяването на прохода МИТЛА.

Из архивите на ДС

68
14

3. По изводите от конфликта в Близкия Изток. Цялостни изводи РУ няма да изготвя. Те считат, че на основа на предоставената от РУ информация е необходимо видовете въоръжени сили и родовете войски да си направят необходимите изводи, РУ сега извършват преценка на разузнавателната работа и готвят изводи в интерес на по-нататъшното усъвършенствуване на разузнаването.

263

По тяхна оценка по време на конфликта се потвърждава ефективността на УКВ радиоразузнаване. По-голямата част от информацията, която ни беше предоставена за въоръжените сили е по материали на радио- и радиотехническото разузнаване. За целта те са имали свои органи и главно - кораби за РТР. Войната е показала, че каквито и мерки да се вземат,в мрежите на УКВ в бойна обстановка ще протича колосален материал на открит текст. Необходимо е обаче да се усъвършенствуват средствата и организацията на РТР, в това число - в дивизията - като звено. Да се увеличи неговата дълбочина. За целта може би ще се наложи да се конструират и качат на вертолет средства за УКВ радиоразузнаване. Да се подобри точността и бързината на пеленговане.

4. По оценката на съвместната ни работа. Генерал ИВАШУТИН положително оценява съвместната работа на двете управления. Отбеляза, че има значително увеличение през 1972 г. на ценната информация, която получават от нас. Това се отнася както до информацията по Турция и Гърция, така и тази по основните капиталистически страни. Особено положително оценяват информацията, която им е предоставена от нас по Близкия Изток. Както се изрази, присъстващия на срещата началник на направление координация със социалистическите страни АМОСОВ,практически измежду получената по линия на взаимодействието информация е влязла в работа само получената от нас.

Из архивите на ДС

69
11

Предадох на генерал ИВАШУТИН благодарност от Ваше име за предоставената ни информация и особено за тази по време на конфликта.

5. Във връзка с решенията на Юлския пленум на ЦК за по-нататъшно сближение със Съветския съюз се уговорихме ние да подготвим предложенията си и във втората половина на м.януари да се срещнем в Москва.

С цел подобряване на съвместната работа в областта на стратегическото разузнаване и взаимния обмен на информация уговорено беше провеждане на двустранни срещи с представители на РУ на ГЩ на УНА и ПНА в София и с представители на РУ на ГЩ на ЧНА в Прага.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ - ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)

№003084/8.12.1973 г.
Отпечатано в 2 екз.

Към М.0026/79 9

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

СТРОГО СЕКРЕТНО

Экз.№ 2

Подлежа на ...
Да се унищожи след ...
...к отдел XIV ... (стопки)
9.5 1987 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СООБРАЖЕНИЯ

по задачам, роли, месту и основным усилиям
Разведывательного управления ГШ БНА

I. На Разведывательное управление ГШ БНА возложены следующие основные задачи:

1. Добывать разведывательную информацию и регулярно докладывать Центральному комитету Болгарской коммунистической партии, Государственному совету, правительству Народной Республики Болгарии и командованию Болгарской народной армии о военной политике и изменениях в военно-политической обстановке в разведываемых странах, а также о подготовке наших вероятных противников к внезапному нападению, прежде всего средствами массового поражения, против нашей страны и других стран социалистического лагеря.

Добывать документальные данные, достоверные агентурные сведения и сведения из других источников, раскрывающие взгляды на ведение современной войны, мобилизационную готовность капиталистических государств и военно-стратегические планы разведываемых стран, направленные против НРБ и других

Из архивите на ДС

266

социалистических государств.

Следить и изучать морально-политическое состояние населения и вооруженные силы разведываемых стран.

Участвовать в раскрытии планов и мероприятий капиталистических государств, имеющих целью внести раскол в социалистический лагерь и таким образом содействовать укреплению социалистической общности.

2. Раскрывать направления в строительстве вооруженных сил, их численный состав, организацию и вооружение, дислокацию, боевую подготовку и боеготовность, а также подготовку территорий разведываемых стран для войны и в первую очередь территории США, Турции и Греции.

3. Разкрывать военно-икономический и научний потенциал разведываемых стран и доставлять данные о работе по созданию принципиально новых средств ведения вооруженной борьбы, а также новых видов и образцов вооружения боевой техники и технических средств.

4. В соответствии с решениями и указаниями Центрального комитета Болгарской коммунистической партии, Государственного совета и Совета министров Народной Республики Болгарии решать задачи по осуществлению связей с национальноосвободительными движениями и оказанию им помощи.

5. В соответствии с уставами и наставлениями Болгарской народной армии осуществлять руководство и отвечать за строительство, всестороннюю подготовку и оперативное использование раз-

Из архивите на ДС

ведывательных органов, частей и подразделений Болгарской народной армии.

Главные усилия Разведывательного управления должны быть направлены на ведение разведки против агрессивного блока НАТО и в первую очередь против Соединенных Штатов Америки, Турции, Греции и вооруженных сил других стран НАТО, расположенных в Восточном Средиземноморье.

Кроме этого РУ-ГШ БНА ведет активную разведку в странах Ближнего Востока, направленную на раскрытие планов и намерений империалистических стран в этом районе и оказание помощи прогрессивным силам.

В соотвествии с поставленными основными задачами и направлением главным усилий, РУ-ГШ имеет резидентуры под прикрытием в странах НАТО: США, Турции, Греции, Италии, ФРГ, Англии, Франции, Белгии, а также Австрии, Швейцарии, Швеции, Кипре, Ливане, Сирии, Египте, Ираке, Алжире и Испании.

II. Сложившаяся устойчивая тенденция уменьшения напряженности в международных отношениях, ставшая возможной в результате изменения соотношений сил в пользу стран социалистического лагеря во главе с Советским Союзом, а также активная миролюбивая политика СССР и остальных стран Варшавского договора, не требует изменения в общих задач и направления усилий РУ-ГШ БНА.

Наступившие однако существенные положительные изменения в развитии военно-политической обстановки в мире накладывают

Из архивите на ДС

268

свой отпечаток как на роль, маштабы и разнообразие в работе стратегической военной разведки, так и на задачи и условия их исполнения, а именно:

1. Значительно нарастают объем и важность задач по выяснению военно-политической обстановки, по слежению развития событий во всех районах мира и своевременному раскрытию истинных планов и намерений империалистических стран.

Заставленный проводить более гибкую политику, соответствующую наступившим изменениям в соотношении сил в пользу социализма, международный империализм во главе с США не отказался от достижения своих классовых целей. Наряду с идеологической диверсией, опытами внесения раскола в социалистическую общность и разложения социалистического общества, он будет стремиться через усовершенствование существующих и через разработку и внедрение в войска качественно новых видов вооружения и боевой техники осуществлять такое изменение в соотношении сил в свою пользу, которое обеспечило бы ему решительные стратегические преимущества.

В империалистических государствах существуют влиятельные круги, выступающие против политики сотрудничества, уменьшения напряженности и мирного совместного существования. Процессам уменьшения напряженности препятствует подстрекательская антисоветская и антисоциалистическая роль китайского руководства.

Все это требует постоянного и тщательного изучения и оценки военно-политической обстановки и определения нарастаю-

Из архивите на ДС

269

щей роли стратегической военной разведки стран Варшавского договора.

Изменения в обстановке требуют постоянно следить за военно-политическими мероприятиями, проводимыми США и остальными империалистическими странами, своевременно раскрывать истинные цели, которые они преследуют, принимая политику прояснения международного климата и улучшения отношений с социалистическими странами. Необходимо выяснять позиции стран НАТО по урегулированию основных европейских проблем, их действительные намерения и планы по вопросам европейской безопасности и сотрудничества, сокращения вооруженных сил и вооружений.

Изменения в международной обстановке, возросшие противоречия между странами блока и тенденции их углубления в будущем, возможности нарушения единства военно-политического союза НАТО в результате проведения последовательной миролюбивой политики СССР и остальными социалистическими странами вызывают необходимость выяснения этих различий и противоречий и их военного содержания.

Стратегической военной разведке следует обратить особенное внимание на усилия американского империализма сгладить противоречия между капиталистическими странами, создать условия для перегруппировки сил внутри самой капиталистической системы, переустроить свои отношения со странами НАТО и другими региональными империалистическими блоками на новой основе и создать глобальную военно-политическую организацию на базе провозглашения "новой атлантической хартии".

Из архивите на ДС

270

Параллельно с этим необходимо следить за планами, возможностями и проведением практических мероприятий западноевропейскими странами НАТО, направленными на создание "самостоятельной европейской обороны".

Большую опасность для стран социалистического лагеря представляет проводимая китайским руководством раскольническая, антисоветская и антисоциалистическая политика, совпадающая по основным международным проблемам с политикой империалистических государств. Это требует своевременного раскрытия планов, намерений и мероприятий маоистсого рукородства, направленны на разрушение единства стран Варшавского договора, противопоставление социалистических стран Советскому союзу, торможение процеса разрядки международной обстановки и воспрепятствование созданию европейской системы коллективной безопасности.

В современной международной обстановке в полном объеме сохраняются задачи по разведке вооруженных сил, планов, намерений и взглядов разведываемых стран. Нужно подчеркнуть одноко, что условия выполнения этих задач все более усложняются. Усложнения связаны как с постоянно усиливающимся контрразведывательным режимом, так и с непрестанно возрастающими требованиями не допустить провалов и каких бы то ни было действий, которые могли бы препятствовать мирным усилиям наших правительств.

Из архивите на ДС

15

3. Возрастающие усилия США и других империалистических государств в научно-технической области, направленные на модернизацию существующих и создание новых образцов вооружения и боевой техники, а также и объективно существующие условия через использование самых новых достижений науки и техники достичь изменения в соотношении сил, повышают значение разведки в военно-технической области.

Особенное значение в современных условиях приобретает работа по доставке образцов вооружения и боевой техники, изучение которых позволит правильно оценить боевые возможности вооруженных сил противника, разработать способы противодействия новому оружию, а также сократить срок разработки новых образцов техники и вооружения в наших странах.

В целом в современной международной обстановке повышается роль, расширяются задачи и усложняются условия работы стратегической военной разведки.

№ 0025/4.1.1974 г.
Отпечатано в 2 экз.

Към дело 004/04.

64
7

СЕКРЕТНО

Подлежи на ... Екз.№ 1
Да се унищожи след ...
н-к отдел ...
3.6.84 19...

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Т У К – ПЪРВИЯ ЗАМ.-МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА И НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК АТАНАС СЕМЕРДЖИЕВ

Зикулов
Д О К Л А Д
от зам.-началника на Генералния щаб на БНА и началник на Разузнавателно управление-ГЩ ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ ВАСИЛ САВОВ ЗИКУЛОВ

ОТНОСНО: Проведената двустранна среща между представители на ГРУ на СА и РУ-ГЩ-БНА по радио- и радиотехническо разузнаване.

ДРУГАРЮ ГЕНЕРАЛ,

На основание плана за сътрудничеството между ГРУ на Съветската армия и РУ-ГЩ-БНА от 11-16 август 1974 г. в гр. София се проведе двустранна среща по въпросите на радио- и радиотехническото разузнаване.

В срещата взеха участие:

1. От ГРУ на Съветската армия:

– зам.-началника на управлението за Р и РТР към ГРУ – полковник ТЕРЕНТИЕВ МИХАИЛ ТИМОФЕЕВИЧ;

Из архивите на ДС

68
8

- началника на Разузнавателно управление на Одеския военен окръг генерал-майор ПРОСКУРИН МИХАИЛ ВАСИЛЬЕВИЧ;

- командира на отделния полк за радиоразузнаване на Одеския военен окръг полковник МОЛЧАНОВ ВЛАДИМИР МИХАЙЛОВИЧ и зам.-командира на отделния полк за РТР на Одеския военен окръг полковник ВОСКРЕСЕНСКИИ ИВАН НИКОЛАЕВИЧ.

2. От РУ-ГЩ на БНА:

- зам.-началника на ГЩ и началник РУ-ГЩ - генерал-лейтенант ВАСИЛ САВОВ ЗИКУЛОВ;

- зам.-началника на отдела за Р и РТР към РУ-ГЩ - полковник МИХАИЛ СТОЯНОВ ГИГОВ;

- направленец по РТР в отдел Р и РТР - РУ-ГЩ - подполковник ЦОНЬО НИКОЛОВ БОЖИЛОВ и

- ВРИД командира на отделната бригада "ОСНАЗ"-РГК - полковник НАЙДЕН СТОЕВ МЕЗДРАЛИЙСКИ.

На срещата бяха разгледани следните въпроси:

1. Обсъждане резултатите от организираното взаимодействие между Р и РТР на Одеския военен окръг и Р и РТР на БНА по разузнаване на крупни учения провеждани от НАТО на ЮЕТВД и набелязване мероприятия за повишаване ефективността на органите за Р и РТР.

2. Количествена и качествена оценка на източниците на разузнавателни сведения обслужващи въоръжените сили на ЮЕТВД, които представляват интерес за Р и РТР в мирно и военно време.

3. Методи за натрупване на данни за радиоелектронното оборудване на ЮЕТВД и постигнати резултати в разкриване на организацията на свързочните и радиотехнически поделения на въоръжените сили на разузнаваните страни и радиоелектронното им въоръжение.

Из архивите на ДС

69
9

4. Способи и методи за разузнаване от органите за радиотехническото разузнаване на системата за опознаване "свой-чужд" използувана от бойната авиация на противника.

По първият въпрос беше направен подробен анализ и съпоставка на получените данни по учението "ДИИП ФЪРОУ-73" и оценена ефективността на органите за Р и РТР на БНА и тези на Одеския военен окръг. Отбеляза се, че получените данни от нашите органи и тези на Одеския военен окръг взаимно се допълват и се създава възможност за по-пълно изясняване организацията и използуването на свръзките в различните етапи на учението. Нашето радио- и радиотехническо разузнаване е получило повече данни по учението, което се дължи на факта, че същото беше проведено в района на Източна Тракия (Турция). Независимо от това работата по разработването на новоразкритите източници и привързването им към обектите е незадоволителна. Недостатъчно ефективно е работела и радиопеленгацията.

Органите за Р и РТР на Одеския военен окръг имат по-добри резултати в разработването на новоразкритите източници на разузнавателни сведения и значително по-добре е работела радиопеленгацията, което е спомогнало своевременно да се разкрие групировката на войските участвуващи в учението.

Подчертана беше необходимостта от конкретна организация на взаимодействието между Р и РТР на БНА и това на Одеския военен окръг при провеждането на крупни учения на НАТО на ЮЕТВД. Във връзка с това се счете за целесъобразно да се провеждат двустранни срещи преди такива учения. Този въпрос трябва да се реши на предстоящото Берлинско съвещание на началниците на РУ на страните от Варшавския договор между началника на ГРУ-ГЩ на Въоръжените сили на

Из архивите на ДС

СССР и началника на РУ-ГЩ-БНА.

Договорено беше да продължи обмяната на технически справки между РУ-ГЩ-БНА и РУ на Одеския военен окръг след завършването на ученията. Освен това съветските другари предложиха на позициите на връх Голям Перелик и вис.Вишеград да доставят апаратура за Р и РТР, която да се експлоатира от нашите поделения и поддържа в техническа изправност. При големи учения провеждани от НАТО на ЮЕТВД и кризисна обстановка съветските другари ще изпращат специалисти, които съвместно с нашите поделения ще организират воденето на Р и РТР от тези позиции. По този въпрос ще бъде отправена официална молба от Генералния щаб на Въоръжените сили на СССР към нашия Генерален щаб.

Поради това, че в частите за Р и РТР на Одеския военен окръг е създадена по-добра организация на работа в командните пунктове и е постигната висока ефективност на радиопеленгацията, предложихме специалисти от командните пунктове на бригадата "ОСНАЗ"-РГК да проведат стаж през 1975 година в тези части. Съветските другари изразиха съгласие, като този въпрос трябва да се решава чрез ГЩ на БНА и ГЩ на Съветската армия.

По вторият въпрос беше направена количествена и качествена оценка на източниците за Р и РТР на ЮЕТВД очаквани във време на война и тези за мирно време.

С цел по-ефективно използуване на органите за Р и РТР беше извършено взаимно разпределение на източниците, като основните усилия на радио- и радиотехническото разузнаване на БНА се съсредоточават по разузнаване на 1 А (Т), ПВО, ВВС и ВМС (Т), въоръжените сили на Гърция и висшите военни командувания на НАТО на ЮЕТВД.

Из архивите на ДС

276

По третият въпрос съветските другари споделиха ценен опит по разкриване на организацията на свързочните и радиотехнически поделения на противника и радиоелектронното им въоръжение.

Беше отбелязано, че натрупването на данни за организацията на свързочните поделения и радиоелектронното им въоръжение на настоящия етап придобива голямо значение поради това, че противника все повече закрива информацията протичаща по средствата за свръзка и управление. Данните все повече ще се получават на базата на техническия анализ и индивидуално разпознаване на радиоелектронните средства. Освен това наличието на данни за радиоелектронното въоръжение дава възможност за извършване на по-задълбочени изводи за организацията и схващанията по използването на свръзките от противника и тенденциите в развитието и усъвършенстването на средствата и системите за свръзка и управление на войските и оръжията.

За тази цел в Съветската армия се използуват сметачно-перфорационни машини, където се внасят данните, сортират се и при необходимост се извличат по определена програма. При нас този въпрос се решава посредством картотечни информационни масиви.

Съветските другари споделиха опита си по методите за разузнаване от органите за радиотехническо разузнаване на системата за опознаване "свой-чужд", използувана от бойната авиация на противника. Този метод позволява по бордовите радиотехнически средства да се определя от един пункт не само направлението на полета на самолета, а и района над който лети.

Из архивите на ДС

277

На съветските другари се предостави възможност да се запознаят с организационната структура на бригадата "ОСНАЗ"-РГК и организацията на работата на същата. Изказаха мнение, че създаването на съединения и части за радио- и радиотехническо разузнаване от смесен тип повишава възможностите на Р и РТР. За сега в Одеския военен окръг смесена организация, в която подобно на нашата бригада се съчетава КВ и УКВ радиоразузнаване с радиотехническото разузнаване съществува под формата на полк за радиотехническо разузнаване. Те също както и ние са убедени в предимствата на смесената организация. Те я считат перспективна главно предвид мерките, които предприема противника по усъвършенстването на средствата и системите за свръзка и управление, засекретяване на информацията и все повече доближаване на методите за водене на радиоразузнаването с тези на радиотехническото разузнаване, както и поради възможността която тя предоставя за взаимно допълване на разузнавателните данни от радио- и от радиотехническите средства.

Споделиха с нас на основата на своя опит някои критични бележки по организационно-щатния състав на нашата бригада, които ние възприемаме и ще отчетем при следващото преработване на щатовете, като в целом отбелязаха, че ние в някои отношения сме отишли по-напред от тях и че те имат какво да се поучат от нашата организация.

Подробно се запознаха с организацията на прихвата, пеленгацията и обработката на данните в КП на бригадата. Споделиха ценен опит по отношение организацията на работата в обработката на данните, воденето на статистиката и анализа и повишаване ефективността на радиопеленгацията.

При посещението на позициите за радио- и радиотех-

Из архивите на ДС

278

73
13

ническо разузнаване на връх Голям Перелик и вис.Вишеград съветските другари се запознаха с условията за работа и живот на личния състав. Те дадоха висока оценка на тези позиции и препоръчаха да се съсредоточи на тях повече разузнавателна техника, с цел по-пълно обхващане на радиорелейната, тропосферната и УКВ радиосвръзка и радиотехническите системи и средства на противника.

Изводи и предложения:

1. Проведената двустранна среща е полезна и спомага за по-нататъшното задълбочаване на сътрудничеството по линия на радио- и радиотехническото разузнаване.

2. Опита и препоръките на съветските другари ще отчетем в по-нататъшната работа по развитието на Р и РТР за което ще бъде изготвен отделен план.

3. Считам за необходимо да направим следните предложения:

- преди провеждане на крупни учения на НАТО на ЮЕТВД да се провеждат двустранни срещи между специалисти от Р и РТР на Одеския военен окръг и РУ-ГЩ-БНА за организиране на взаимодействието и координиране на усилията по разузнаване на тези учения;

- специалисти от командните пунктове на бригадата "ОСНАЗ" да проведат през 1975 година стаж в частите за Р и РТР на Одеския военен окръг;

74
14

– целесъобразно е периодически (на 2–3 години) да се провеждат подобни срещи, с цел по-нататъшно задълбочаване на сътрудничеството по линия на Р и РТР и използуване богатия съветски опит за развитието и усъвършенствуването на Р и РТР в БНА.

Из архивите на ДС

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ

ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)

№ 01873 /14.9.1974 г.
Отпечатано в 2 екз.
СТ

0403

1

СЕКРЕТНО

Экз. №2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЗАМЕСТИТЕЛЮ НАЧАЛЬНИКА ГШ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ СССР
НАЧАЛЬНИКУ ГЛАВНОГО РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ ГШ
ГЕНЕРАЛУ АРМИИ товарищу ИВАШУТИНУ П. И.

г. М О С К В А

Уважаемый товарищ Генерал,

В соответствии с договоренностью об обучении офицеров Разведывательного управления Генерального штаба БНА в военно-учебных заведениях Главного разведывательного управления ГШ ВС СССР нами планируется в 1976 году направить:

- для обучения на 10-и месячных курсах 8 офицеров;
- для обучения на 2-месячных курсах - 5 офицеров.

С уважением

ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА БНА
НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ ~~ГШ~~
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)

№ 0260 /10.2.1976 г.
Отпечатано в 2 экз.

СЕКРЕТНО

Екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРАТЕГИЯТА НА САЩ НА "РЕАЛИСТИЧНОТО ЗАСТРАШАВАНЕ"

Настойчивите усилия на Съветския съюз и другите социалистически страни за претворяване в живота програмата за мир, приета на XXIV конгрес на КПСС, и тяхното решително противодействие срещу политиката на империализма създадоха благоприятни условия за радикално подобряване на обстановката в света. Тенденцията към разведряване на международното напрежение и мирно съвместно съществуване на държави с различен обществен строй уверено си пробива път в Европа и в другите райони на света.

Агресивната и реакционната същност на империализма обаче остава неизменна. Империалистическите държави не са се помирили със загубата на своето влияние и на стратегическите си позиции в някои важни райони на света. Те не са се отказали от главната си стратегическа цел – да решат историческия спор между капитализма и социализма по военен път. Всичко това води до изостряне на борбата между силите на мира и социализма и силите на империализма и войната във всички области – политическата, икономическата, идеологическата, научно-техническата, военната и др.

В основата на отношенията на империалистическите държави към СССР и другите социалистически страни е залегнала политиката на заплаха. Като главен принцип за нейното осъществяване е провъзгласен принципът на силата. Същевременно, както е посочено в отчетния доклад на ЦК на КПСС на XXV конгрес на партията, империалистическите

Из архивите на ДС

страни са принудени да се приспособяват към новите условия на международната обстановка, да търсят нови форми и начини за постигане на своите агресивни цели, да разработват нова политическа и военна стратегия.

Агресивната същност на политиката и стратегията на империализма намери най-пълно отражение в провъзгласената от САЩ в началото на 70-те години "доктрина Никсън" и във военната стратегия на "реалистичното застрашаване".

1. Същност на "доктрината Никсън" и военната стратегия на "реалистичното застрашаване"

Като провъзгласи "доктрината Никсън", американското военно-политическо ръководство недвусмислено заяви, че целта на САЩ не се състои в отказ от глобалната роля и участие в световните работи като водеща държава, а в това да се създадат такива условия съобразно с новата обстановка, които да осигурят запазването и заздравяването на позициите и влиянието им в света.

Във външнополитическите си послания до Конгреса на САЩ от 18 февруари 1970 и 25 февруари 1971 г. Никсън характеризира същността на предложената от него доктрина по следния начин:

"Нейният основен смисъл се състои в това, че Съединените щати ще участвуват в отбраната и развитието на нашите съюзници и приятели, но Америка не може и няма да разработва всички планове, всички програми, да изпълнява всички решения и да поема върху себе си цялата отбрана на "свободните" страни в света. Ние ще оказваме помощ в случаите, когато има реална нужда и когато това ще отговаря на нашите интереси". И по-ната-

Из архивите на ДС

тък: "Америка, както и досега, трябва да играе важна роля в света. Другите страни могат и трябва да поемат по-голяма отговорност не само заради нас, но и заради самите себе си. Измененията в стратегическата обстановка изискват нови доктрини. Зараждащият се полицентризъм в комунистическия свят поставя нови проблеми и създава нови възможности".

По този начин "доктрината Никсън" беше призвана да осигури постигането на предишните агресивни военно-политически цели и главно успешната борба със СССР и другите социалистически държави както чрез използуване в значително по-голяма степен на военните, икономическите, политическите и другите възможности на американските съюзници, така и чрез по-нататъшното засилване на военния потенциал на самите Съединени щати.

В доктрината са формулирани принципите, върху които е запланувано постигането на посочените цели, а именно: принципът на силата, принципът на партньорството и принципът на преговорите.

Най-важен е <u>принципът на силата</u>, който предвижда осигуряване на военно превъзходство на САЩ и техните съюзници над СССР и социалистическия лагер като цяло, като главно условие за осъществяването на политиката на заплаха във взаимоотношенията с тях. Основни средства за реализиране на принципа на силата съгласно "доктрината Никсън" са: стратегическите сили на Съединените щати; силите с общо предназначение на САЩ и техните съюзници, развърнати на вероятните театри на войната; високоразвитият научно-технически потенциал; общите мобилизационни възможности на САЩ и техните съюзници, в това число резервите с повишена готовност; модернизираните сили за прехвърляне на войски по въздух и море.

Из архивите на ДС

Принципът на партньорство предвижда максимално използуване на военния потенциал и ресурсите на съюзниците с цел да се запазят политическото влияние и позициите на САЩ в света. Същността на този принцип се състои в: запазване и възобновяване на изгодните за САЩ задължения и договори; гарантиране от страна на САЩ на ядрено прикритие на съюзниците; оказване на необходимата помощ на съюзниците в случай на възникване на локални конфликти; всестранно развитие на регионализма и създаване на нови агресивни групировки и военно-политически блокове под егидата на САЩ във всички части на земното кълбо и преди всичко в Югоизточна Азия, Далечния изток, в района на Средиземно море, в Близкия изток и в Латинска Америка.

Принципът на преговори със Съветския съюз и другите социалистически страни трябва да се опира преди всичко на силата, както и на принципа на партньорство със съюзниците на САЩ. Осъществяването на принципа на преговорите, според възгледите на американското военно-политическо ръководство, трябва да осигури на САЩ запазване на удобни позиции и да даде възможност да се спечели време за разрешаване на сложните и неотложни вътрешни и външнополитически проблеми.

"Доктрината Никсън" породи новата стратегия на "реалистичното застрашаване", която предвижда постигане на националните цели, в това число и на класовите цели, в общата борба на империализма против световния социализъм и националноосвободителното движение чрез провеждане на политиката на заплахи, опираща се преди всичко на военната мощ на САЩ и на техните съюзници от военните блокове.

Предишната военна стратегия на "гъвкавото реагиране", според изявленията на американското военно-политическо ръководство, имала нужда от преразглеждане, тъй като не съответствувала напълно на създалата се в началото на 70-те години военно-политическа и стратегическа обстановка в света и на изложените в "доктрината Никсън" принципи на новата национална политика и стратегия на Съединените щати.

Първо, стратегията на "гъвкавото реагиране" била недостатъчно активна в осигуряването на националните цели на САЩ. Според думите на бившия министър на отбраната на САЩ Леърд, тя се базирала само на принципите на реагиране на заплахата от потенциалните противници и поради това се явявала "стратегия на сдържане и приспособяване".

Второ, стратегията на "гъвкавото реагиране" не била напълно съобразена с невоенните средства и начини за постигане на външнополитическите цели, с увеличилите се ресурси и възможности на съюзниците, както и с вътрешните проблеми на САЩ. Ръководейки се от тази стратегия, САЩ били въвлечени в продължителната и безперспективна война в Югоизточна Азия, която доведе до намаляване на техните възможности по "застрашаването" на вероятния противник.

Трето, развитието на военно-политическата обстановка в света през 60-те години показало, според американското военно-политическо ръководство, че светът става все по-разнороден, динамичен и сложен. Увеличила се вероятността от възникване на локални конфликти особено във връзка с опитите на империалистическите държави да подтискат националноосвободителните движения в зависимите от тях страни. Прякото участие в тези конфликти на

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

286

американски въоръжени сили можело да доведе до опасно за САЩ разсредоточаване на силите и отслабване на военната им мощ в условията на засилващата се борба между двете системи - социалистическата и капиталистическата, и до увеличаване на мощта и влиянието на такива нови "центрове на сила" като Западна Европа и Япония.

Четвърто, огромното засилване на военния потенциал на СССР, особено изменилото се съотношение на стратегическите и настъпателни сили, според Никсън, придавало на съветско-американските отношения "ново и критично" значение и ограничавало възможностите на САЩ за провеждане на агресивен курс в различните райони на света. Във връзка с това пред САЩ възникнал проблемът за нови средства и начини за заплаха, които биха им дали възможност да водят преговори от позиция на силата и да провеждат военно-политическия си курс във всеки район на света.

Пето, възникването на ядрената опасност за Съединените щати и техните съюзници в Азия от страна на Китай наложило определяне на средствата и разработване на начините за защита на интересите на САЩ в този район.

Всички тези фактори обусловиха заменянето на стратегията на "гъвкавото реагиране" на САЩ с новата военна стратегия на "реалистичното застрашаване", която за първи път беше официално изложена в доклада на бившия министър на отбраната на САЩ Леърд на 9 март 1971 г.

Стратегията на "реалистичното застрашаване" запазва някои положения от предишната военна стратегия на "гъвкавото реагиране", но същевременно принципно се различава от нея. Главната отличителна черта на новата военна стратегия е нейната активност. Тя предвижда активни действия на базата на съразмерно и отговорно участие на

САЩ във въоръжените конфликти и воденето на преговори от позиция на силата.

Същността на стратегията на "реалистичното застрашаване" се състои в стремежа да се решават международните проблеми, опирайки се на собствени сили, и в новия подход към разпределянето на усилията на САЩ и техните съюзници по засилването на военната мощ на блоковете ѝ при водене на война. Новият подход към разпределянето на усилията се заключава в стремежа максимално да се използуват човешките и материалните ресурси на страните-съюзници на САЩ за засилване на тяхната военна мощ и повишаване на ролята и отговорността им за подготовката за водене на война.

В новата стратегия по-ясно са определени възгледите на американското военно-политическо ръководство върху характера на войните и отговорността за тяхната подготовка и водене. Поради стремежа на САЩ да избягват разпиляването на собствените си сили и сблъсканията с великите държави при изпълнението на задълженията си към съюзниците локалните войни се определят като войни, които се водят от отделни страни или регионални съюзи без непосредственото участие на великите сили.

Стратегията на "реалистичното застрашаване" предвижда също така диференциран подход към използуване на нейните положения в различните райони на света. Така например предвижда се през 70-те години в Европа да се запази силният военен потенциал на САЩ и техните съюзници от НАТО за противопоставяне на военната мощ на страните от Варшавския договор. В Азия САЩ смятат да запазят ядреното си превъзходство над Китай и да съдействуват за значителното засилване на неядрените сили на своите азиатски съюзници.

В новата стратегия и произтичащите от нея страте-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

288

гически концепции се определят насоките на развитие на въоръжените сили на САЩ и техните съюзници, съотношението между компонентите на тези сили и критериите за определяне на тяхното равнище. В съответствие с тези планове за строителството на американските въоръжени сили през 70-те години се предвижда:

- качествено подобряване на въоръжените сили, особено на стратегическите средства, както и на силите с общо предназначение чрез използуване на нови и модернизиране на съществуващите системи оръжие и бойна техника;

- постигане на техническо превъзходство над вероятния противник особено в областта на разработването и производството на ракетно-ядрено оръжие със стратегическо предназначение;

- повишаване на стратегическата подвижност на въоръжените сили с общо предназначение на САЩ;

- по-нататъшно повишаване на бойната мощ на въоръжените сили на съюзниците на САЩ особено от НАТО;

- предоставяне на военна помощ на някои съюзници с цел да се повиши боеспособността на техните въоръжени сили. Укрепване и създаване на нови регионални военно-политически групировки, способни самостоятелно или с известна американска помощ да се справят с кризисните ситуации в съответните зони.

2. Основни стратегически концепции

Стратегията на "реалистичното застрашаване" породи нови стратегически концепции: за "стратегическата достатъчност", "война и половина" и "стратеги-

Из архивите на ДС

ческата подвижност".

Стратегическата концепция представлява концентриран израз на един от основните принципи (направления) на военната стратегия или военната политика (или едновременно и едното и другото) в конкретните условия на военно-политическата и военно-стратегическата обстановка и на начините за практическото постигане на поставената цел. Стратегическите концепции се изработват от висшето военно-политическо ръководство на страните и се съгласуват с провежданите от него мероприятия в политическата, икономическата, научно-техническата и други области. След получаване на одобрение стратегическите концепции стават работни формули на правителството (военното ръководство) и основа за разработване на конкретни мероприятия в областта на военната политика и стратегия, включително строителството на въоръжените сили и стратегическото планиране.

Концепцията "стратегическа достатъчност" в широк политически смисъл означава поддържане на стратегическите сили на равнище, което би осигурило провеждането от Съединените щати на военно-политически курс от позиция на силата. В тесно военен смисъл тя означава наличие у Съединените щати на стратегически сили, способни да нанесат достатъчно ефективен първи (изпреварващ) удар, а също така втори (отговарящ) удар и да осигурят гарантирано унищожаване на противника като жизнеспособно общество.

Концепцията "стратегическа достатъчност" е замаскирана формула за постигане на стратегическо превъзходство над СССР чрез съсредоточаване на усилията в областта на техническото усъвършенствуване на ракетно-ядрените средства за нападение. В своето външнополитическо послание от 25 февруари 1971 г. Никсън заяви: "Доктрината за доста-

Из архивите на ДС

290

тъчност е по-скоро ясно признание на изменилите се обстоятелства, с които се сблъскваме в областта на стратегическите сили. САЩ и СССР днес достигнаха етапа, когато значителното преимущество в стратегически сили има малко военно значение. Ние съзнателно решихме да приспособим нашата политика към тази реална действителност"

Основните критерии за оценка на "достатъчността", според американското ръководство, са:

- достатъчен състав на стратегическите сили на САЩ, който да осигурява благоприятно за тях съотношение по такива показатели, като количество на носителите и количество на ядрените боеприпаси, които едновременно се доставят до целите;

- способност на стратегическите сили да издържат изпреварващ удар, да запазят достатъчно количество средства за доставяне и да нанесат отговарящ удар с гарантиран пробив на достатъчно число средства през противоракетната и противовъздушната отбрана на СССР;

- достатъчно високи тактико-технически показатели на системите оръжие със стратегическо предназначение (техническа надеждност, точност на стрелбата, възможност да се преодолее ПРО, ПСО и други показатели);

гъвкавост при използуването на стратегическите сили, която ще осигури различни варианти на използуването им в съответствие с характера и мащабите на възможните конфликти. Гъвкавостта трябва да се гарантира с надеждни средства за разузнаване и ранно предупреждение за ядрено нападение, за да може в критична ситуация да се нанесе изпреварващ удар. Гъвкавостта предполага също така наличие на надеждна и ефикасна система за управление на стратегическите сили.

Из архивите на ДС

291

От казаното дотук следва, че концепцията "стратегическа достатъчност" определя основните насоки в строителството на стратегическите сили на САЩ през 70-те години и в определена степен отразява възгледите върху тяхното бойно използуване.

Концепцията "война и половина". Преди приемането на"доктрината Никсън" американското военно-политическо ръководство се придържаше по отношение строителството и използуването на силите с общо предназначение (сухопътни войски, тактическа авиация и ВМС без атомните ракетни подводни лодки) към концепцията "две и половина войни". Това означаваше, че по състав, численост, дислокация и бойни възможности силите с общо предназначение на САЩ заедно със съответните въоръжени сили на съюзниците в мирно време трябва да бъдат готови:

- да водят обикновена война в Европа в продължение на 3 месеца;

- да водят бойни действия в голям мащаб в Азия;

- самостоятелно да участвуват във възможни локални конфликти в друг район, в който американските интереси могат да бъдат застрашени.

Приемането на "доктрината Никсън" и отказването от концепцията "две и половина войни" американското военно-политическо ръководство обяснява със следните причини:

- малката вероятност да бъдат едновременно разпалени и съгласувано водени войни против САЩ и техните съюзници на Европейския и Азиатския театър на войната поради съветско-китайските противоречия;

- наличието в САЩ на достатъчно количество стратегически и оперативно-тактически ядрени сили като фактор за сдържане и предотвратяване на военен конфликт едновременно в Европа и Азия;

Из архивите на ДС

292

- необходимост от създаване на по-големи възможности за водене на войната при възникване на въоръжен конфликт на един от театрите на войната.

Една от причините за изостяването на концепцията "две и половина войни" беше стремежът на САЩ да прехвърлят отговорността за подготовката и воденето на обикновени войни върху съюзниците им. Освен това тази концепция не беше осигурена във финансово отношение и действителното равнище на развитието на въоръжените сили никога не отговаряше на нейните изисквания.

Вместо концепцията "две и половина войни" беше приета концепцията "война и половина". Нейната същност се състои в това, че САЩ са длъжни да поддържат в мирно време сили с общо предназначение, които заедно със силите на съюзниците да бъдат в състояние едновременно да водят успешно голяма война в Европа или Азия и да участвуват в незначителен военен конфликт в която и да е друга част на земното кълбо.

Концепцията "война и половина" предполага:

- създаване и поддържане на достатъчно силна групировка от американските въоръжени сили в Западна Европа, по-нататъшното й качествено подобряване и едновременно с това развитие на въоръжените сили на европейските страни от НАТО;

- постепенно намаляване на числеността и състава на американските сухопътни войски в Азия със запазване на силни групировки на ВВС и ВМС и необходимите сили и средства за тилово осигуряване;

- повишаване на боеспособността и мобилизационната готовност на резервните компоненти, за да може в

кратки срокове да се осигури усилване на групировките на въоръжените сили, развърнати на задморските ТВД.

Концепцията "стратегическа подвижност" предполага способност за бързо прехвърляне и развръщане на задморските ТВД на големи групировки въоръжени сили от САЩ с цел да се усилят развърнатите там или да се създадат нови групировки. Тя произтича от глобалния характер на военно-политическите стремежи на САЩ и се счита като най-важно условие за осъществяването на стратегията на "реалистичното застрашаване". Концепцията "стратегическа подвижност" изхожда от невъзможността да се поддържат необходимите групировки и голям брой военни бази във всички така наречени застрашени райони. Тя предвижда:

- поддържане в континенталната част на САЩ подвижен стратегически резерв под формата на командуване на войските в готовност, което обединява всички съединения и части от редовните сухопътни войски и тактическата авиация

- повишаване на боеспособността и боеготовността на съединенията и частите от Националната гвардия и резерв;

- наличие на достатъчно количество въздушни и морски транспортни средства за бързо прехвърляне на войски и военни товари на задморските ТВД;

- предварително създадане на запаси от оръжие, бойна техника и материални средства на някои задокеански ТВД и на бързоходни плаващи транспортни складове за армейско въоръжение;

- наличие и поддържане в готовност на определено количество летища и пристанища в стратегически важните райони;

- периодично провеждане на специални учения по

Из архивите на ДС

293

Из архивите на ДС

294

стратегическо прехвърляне на войски.

Разработвайки военната стратегия и военната политика за 70-те години, американското ръководство обърна особено внимание на така наречената "океанска стратегия", която е важна съставна част на стратегията на "реалистичното застрашаване". Макар че "океанската стратегия" официално не е провъзгласена, големият брой предвидени и осъществявани военни мероприятия показва, че нейните принципи се реазилират особено в областта на засилване на военноморската мощ на САЩ.

Същността на "океанската стратегия" се състои в съсредоточаване на основните усилия върху строителството на силите с общо предназначение на ВМС, развитие на флота, повишаване на относителния дял на атомните ракетни подводни лодки в състава на стратегическите настъпателни сили и използуване на военноморската мощ като главно средство за военна поддръжка на политическия курс на американското правителство, провъзгласен в "доктрината Никсън". В съответствие с това "океанската стратегия" предвижда значително засилване на стратегическите настъпателни сили с морско базиране, модернизиране на военноморските сили с общо предназначение, известно съкращаване на числеността на американските сухопътни войски и тактическата авиация в задокеанските територии със запазване на съществуващите и изграждане на нови по-надеждни опорни бази в различни райони на света за осигуряване на бойните действия на ВМС и ВВС.

В основата на "океанската стратегия" са залегнали военно-политическите и стратегическите предпоставки, произтичащи от "доктрината Никсън" и стра-

тегията на "реалистичното застрашаване". Така например американското военно-политическо ръководство, като изхожда от факта, че СССР, неговите съюзници, както и Китай заемат по-голямата част от "вътрешна Евроазия" и че техните военно-политически усилия са съсредоточени преди всичко в Евроазиатския континент и съседните му райони: Североизточния Атлантик, Средиземно море, Северна Африка и Близкия изток, Южна Азия с прилежащите морета, както и страните от Латинска Америка, счита,че военно-политическото противоборство между САЩ и техните съюзници, от една страна, и Съветския съюз и неговите съюзници - от друга, ще продължи да се проявява преди всичко в тези райони. Освен това американското ръководство счита, че в Азия ще продължава и противоборството на САЩ с Китай. От това се прави изводът, че здравината на позициите на САЩ и тяхното влияние в посочените периферни райони ще зависи главно от военното им присъствие и ефективността на тяхната помощ за съюзниците си в Евроазиатския континент и в Латинска Америка.

Ръководните политически и военни дейци от САЩ отчитат, че през последните години СССР е създал мощен съвременен военноморски флот и система за неговото базиране извън пределите на съветската територия и разполага с огромен търговски и риболовен флот. Това му е "позволило" да излезе от вътрешните морета в Световния океан и да демонстрира своята военноморска мощ във всички морски райони, сковавайки и ограничавайки свободата на действие на ВМС на САЩ,т.е. активно да противодействува на провеждания от САЩ агресивен военно-политически курс. Като изхождат от тази оценка, редица американски политически и военни дейци правят извода, че характерът на съвременните и бъдещите проблеми на националната сигурност, особено на отнасящите се до осигуря-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС
296

ването на военно-политическите, стратегическите и икономическите интереси на САЩ зад пределите на страната, поставя като най-важна стратегическа задача осигуряването на ефикасен контрол на САЩ над морските театри на военните действия в мирно време и завоюването на господство в тях в случай на война. В доклада на министъра на отбраната на САЩ пред заседанието на Комисията на представителите по въпросите на въоръжените сили от 9 март 1971 г. е казано: "В бъдещите военни планове ние трябва да предвидим мерки за предотвратяване на опасното за САЩ използуване на международното въздушно пространство и Световния океан".

Председателят на Комитета на началник-щабовете адмирал Мурър на заседанието на комитета през февруари 1972 г. заяви, че главната задача на силите с общо предназначение на ВМС на САЩ е защитата на морските комуникации, запазването на превъзходството по море и осигуряването на условия за реализиране на мощта на американските ВМС на другите континенти. Завоюването и задържането на господството в обширните ТВД се счита за главна задача преди всичко на ВМС на САЩ, тъй като американските съюзници насочват основните си усилия за развиване на силите със земно базиране.

Привържениците на "океанската стратегия" считат, че военноморските сили, които имат в състава си ефективни стратегически средства - атомните ракетни подводни лодки, съвременен надводен и подводен флот, значителна по състав морска авиация, морска пехота - и притежават качества, като маневреност, сравнителна неуязвимост и малка зависимост от земните бази, са най-перспективният и универсален вид въоръжени сили за по

Из архивите на ДС

297

стигане на целите на "доктрината Никсън". Счита се също така, че "океанската стратегия" осигурява необходимата гъвкавост при използуването на военната мощ съобразно с обстановката в света, с възможностите на САЩ и принципите на стратегията на "реалистичното застрашаване".

Анализът на главните положения на "океанската стратегия" и практическите мероприятия на американското военно командуване в областта на строителството и използуването на въоръжените сили показва, че главна цел е укрепването на военно-стратегическите позиции на САЩ и осигуряването на тяхното глобално присъствие с помощта на военноморските сили.

3. Възгледи на американското ръководство за възможния характер на бъдещата война и за видовете съвременни войни

С приемането на новата военна стратегия американското военно-политическо ръководство преразгледа предишните си възгледи и направи някои изменения в класификацията на видовете войни, в определението на характера и мащабите им, В съответствие със стратегията на "реалистичното застрашаване" между американската коалиция и страните от социалистическата общност могат да бъдат водени следните войни:

- стратегическа (всеобща) ядрена война;
- ядрена война на театър на войната;
- обикновена война на театър на войната (война с използуване само на обикновени средства);
- обикновена война на театър на военни действия или в ограничен район на ТВД.

Из архивите на ДС

298

Както е известно, предишната американска стратегия на "гъвкавото реагиране", която и днес е официална стратегия на ОВС на НАТО, подразделя възможните войни между страните от НАТО и от Варшавския договор на два вида - всеобща ядрена война и война, недостигаща мащабите на всеобщата ядрена война (ограничена война). При това последната може да се води както с употреба на обикновени средства за поразяване, така и с използуване в отделни случаи на тактическо ядрено оръжие.

Анализът показва, че приетата от американската военна стратегия на "реалистичното застрашаване" нова класификация на възможните войни не противоречи на основните положения на стратегията за "гъвкавото реагиране" на НАТО. На базата на подробно съобразяване със съвременна обстановка тя по-реално отразява възможния характер на коалиционните войни в Европа между страните от НАТО и държавите от Варшавския договор и предвижда разпределянето на отговорността за тяхната подготовка и водене между САЩ и техните съюзници.

Тъй като основната мощ на НАТО е ядреното оръжие на САЩ, военната стратегия на този блок неизбежно се съобразява с основните положения на американската военна стратегия, в това число и по въпроса за възможните видове войни, начините за разпалването и воденето им на Европейския театър на войната.

Според военно-политическото ръководство на САЩ и НАТО характерът и мащабите на всеки въоръжен конфликт в Европа ще зависят от военно-политическите и военно-стратегическите цели на враждебните коалиции.

Из архивите на ДС

Стратегическа (всеобща) ядрена война, според определението на военно-политическото ръководство на САЩ и НАТО, е въоръжен конфликт между САЩ и СССР с неограничено използуване на наличните сили, средства и ресурси и преди всичко на ядреното оръжие. Такава война може да бъде резултат от възникването на пряка и непосредствена заплаха за държавната цялост и жизнеспособността на една от двете държави. Стратегическата (всеобщата) ядрена война е война с неограничени по цели, средства-носители и мащаби удари с ядрено оръжие както по територията на СССР, така и по територията на САЩ.

Най-ефикасен способ за разпалване на такава война се счита предварително подготвеното внезапно нападение, което осигурява най-добра възможност за намаляване на ядрената мощ на противника, особено на неговата способност за нанасяне на отговарящи удари със стратегически средства за нападение. Внезапността на нападението осигурява също така вземане на стратегическата инициатива от самото начало на войната и позволява рязко да се изменят военно-политическата и военно-стратегическата обстановка и съотношението на силите в полза на нападащия.

Внезапното нападение, според командуването на САЩ и НАТО, може да бъде предприето в определено време:

- без предварителна подготовка за военни действия, т.е. със съществуващите групировки на въоръжените сили, които в обикновени мирновременни условия се поддържат във висока степен на бойна готовност;

- след провеждане на някои подготвителни мероприятия, насочени към повишаване на бойната готовност и бойните възможности на стратегическите настъпателни и отбранителни сили. Характерът и мащабите на такива мероприятия обаче не трябва да провалят внезапността на ядреното нападение със стратегически сили.

Из архивите на ДС
300

Стратегическата (всеобщата) ядрена война, според командуването на САЩ и НАТО, може да възникне също така след период на рязко засилване на политическото напрежение между двете велики държави по жизнено важни за тях проблеми. Тя може да бъде вследствие от прерастването на ядрена или безядрена война, водена от САЩ и техните съюзници на театъра на войната, например в Европа. Следва да се предполага, че в тези условия най-вероятен начин за стратегически действия от страна на САЩ ще бъде нанасянето на изпреварващ ядрен удар по източниците на военна мощ на вероятния противник.

Счита се, че в случай на възникване на стратегическа (всеобща) ядрена война, независимо от това как е започнала в нея ще бъдат въвлечени на страната на САЩ (едновременно или почти едновременно) всички основни блокове на американската коалиция - НАТО, СЕАТО, СЕНТО, както и болшинството от страните, свързани с двустранни военно-политически договори със САЩ.

Стратегическата (всеобщата) ядрена война, започнала в резултат на преднамерено нападение от САЩ срещу СССР, ще повлече след себе си разгръщане на военни действия на сухопътните и морските театри на войната, към които ще бъдат привлечени въоръжените сили на САЩ и техните съюзници.

Отговорността за планирането, подготовката и воденето на стратегическата ядрена война съгласно "доктрината Никсън" и военната стратегия на "реалистичното застрашаване" са поели върху себе си САЩ, които разполагат приблизително с 95% от стратегическия ядрен потенциал на капиталистическия свят.

Из архивите на ДС

301

Ядрената война на театъра на войната се определя от американското военно-политическо ръководство като въоръжен конфликт, който се осъществява от въоръжените сили на САЩ и техните съюзници с използуване на оперативно-тактическо ядрено оръжие, но без непосредствена размяна на ядрени удари по територията на САЩ и техния вероятен противник, притежаващ стратегически ядрени средства. Под оперативно-тактическо ядрено оръжие американските военни специалисти разбират: самолетите-носители на ядрено оръжие от тактическата, авионосната и базовата авиация, управляемите и неуправляемите ракети("Пършинг", "Сържант", "Он. Джон"), полевата атомна артилерия, зенитните ракети с ядрени бойни глави, ядрените фугаси, ядреното минно-торпедно оръжие.

Американското военно-политическо ръководство счита, че наличието в САЩ на достатъчен потенциал от стратегически ядрени средства и неговото непрестанно усъвършенствуване представлява определен фактор на"заплаха" срещу вероятния противник от гледна точка на мащабите на използуване от него на оперативно-тактическо ядрено оръжие в операциите на театъра на войната. Едновременно с това се изразява увереност в ефективността на такава "заплаха" особено във връзка със създадения паритет между САЩ и СССР в областта на стратегическите ядрени сили.

Що се отнася до разпределянето на отговорността между САЩ и техните съюзници за подготовката и воденето на ядрена война на театъра на войната, основната отговорност поемат САЩ, които задоволяват не само собствените си потребности от ядрени боеприпаси и средства за тяхното доставяне, но и тези на своите съюзници, особено от НАТО. Заедно с това американското военно-политическо ръководство счита, че определена отговорност за подготовката и воденет

Из архивите на ДС

302

на ядрена война трябва да поемат както тези, които имат собствен (макар и ограничен) ядрен потенциал (например Англия и Франция), така и тези, които са получили съответни средства (без ядрени боеприпаси) от САЩ.

Планирането и използуването на ядреното оръжие с оперативно-тактическо предназначение на театъра на войната трябва да става на така наречената коалиционна основа с участието на страните, предоставящи ядрените боеприпаси и средствата за доставянето им; на страните, от територията или по територията на които ще се използува ядрено оръжие, и на страните, на чиято територия то е разположено.

Анализът на оперативно-стратегическите учения на Обединените въоръжени сили на НАТО, особено на ученията от последните години, дава основание да се предполага, че ядрената война на Европейския театър на войната може да бъде започната от САЩ и НАТО както внезапно чрез нанасяне на ядрени удари по най-важните обекти на вероятния противник в самото начало на войната, така и чрез ескалация на въоръжения конфликт, в който са използувани само обикновени средства за поразяване.

Изследването по въпроса за започването на ядрената война на театъра на войната показва, че неспособността на Обединените въоръжени сили на НАТО да водят успешни продължителни бойни действия без използуване на ядрено оръжие, от една страна, и сдържаността на американското военно-политическо ръководство по отношение на разпалването на стратегическа ядрена война с всичките й последици за Съединените щати, от друга, принуждават ръководствата на САЩ и НАТО да прибягват до тактиката на ескалация на бойните действия с използуване на опе-

Из архивите на ДС

303

ративно-тактическо ядрено оръжие. Тази тактика най-пълно се прояви на оперативно-стратегическото учение на НАТО "Уинтекс-75".

Американското военно командуване счита, че започналият военен конфликт на театъра на войната с обикновени средства за поразяване може обективно или в резултат на преднамерената ескалация да се разшири до мащабите на крупни операции. В хода на тези операции може да възникне опасност от загуба на жизнено важни райони за една от воюващите страни или необходимостта от поразяване на крупна групировка от войски, което може да предизвика използуването на ядрено оръжие с оперативно-тактическо предназначение. Преднамерената ескалация в използуването на ядрено оръжие може да включва:

- през първия етап - използуване на отбранително тактическо ядрено оръжие (ядрени фугаси, зенитни ракети с ядрени бойни глави, ядрено оръжие в системата на противолодъчната отбрана);

- през втория етап - провеждане на демонстративни въздушни ядрени взривове над морските райони, съседни с района на бойните действия или територията на противника, както и над пустинни или рядко населени територии на противника. Такива взривове ще имат за цел да окажат психологическо въздействие върху противника, да го "заплашат" с ядрения потенциал на САЩ и техните съюзници, както и да демонстрират решимостта и готовността на американското ръководство при необходимост да разшири военния конфликт;

- през третия етап - ограничено използуване на всички видове оперативно-тактическо ядрено оръжие на сухопътните войски (атомна артилерия, управляеми и неуправляеми ракети), а след това и на тактическата (авионосната) авиация по избрани цели в оперативно-тактическата дълбочина;

Из архивите на ДС

304

- през последния етап - разширено използуване на ядрено оръжие по основните групировки на войските и най-важните военни обекти на противника непосредствено в района на водене на бойните действия. И накрая неограничено използуване на всички видове ядрено оръжие, т.е. провеждане на ядрено настъпление на театъра на войната в предварително определени територии или граници.

Американското военно-политическо ръководство счита, че най-важна предпоставка за успешното водене на ядрена война на театъра на войната е способността на САЩ да водят стратегическа ядрена война, тъй като без такава способност е невъзможно да се разчита на успешен край на ядрената война на театъра.

Обикновената война на театъра на войната се разглежда от американското военно-политическо ръководство като въоръжен конфликт с използуване само на обикновени средства, в който непосредствено са въвлечени САЩ и СССР или САЩ и КНР, както и техните съюзници. Такава война може да възникне както на сухопътен, така и на морски театър на войната. Предвижда се бойните действия в този случай да участвуват всички видове въоръжени сили на САЩ и техните съюзници - сухопътни войски, военновъздушни и военноморски сили.

Отговорността на подготовката и воденето на обикновена война на театъра на войната, например на голяма война в Европа, се възлага на САЩ и техните съюзници. "Големият военен конфликт с използуване на обикновени средства за поразяване в Европа - заяви министърът на отбраната на САЩ на 15 февруари 1972 г. в доклада си пред комисията на представителите по въпросите на въоръжените сили - е обща задача на въоръжените сили на САЩ и техните съюзници".

Из архивите на ДС

305

Като се придържа по принцип към концепцията за "война и половина", американското военно-политическо ръководство не изключва възможността от едновременно разпалване на обикновена война на Европейския и Азиатския театър на войната. При такъв вариант главната отговорност за водене на безядрената война се възлага на съюзниците на САЩ съответно в Европа и Азия.

Американското командуване счита, че мощният ядрен потенциал на стратегическите настъпателни сили, а също така наличието на значително количество разнообразно оперативно-тактическо ядрено оръжие в САЩ и техните съюзници на вероятните театри на войната е фактор за "заплаха" срещу противника и трябва да спомага за успешното водене на бойни действия в голям мащаб с използуване на обикновени средства.

Обикновена война на театъра на военните действия или в ограничен район на ТВД, според американското ръководство, е въоръжен конфликт, в който не са въвлечени и не вземат непосредствено участие великите държави - САЩ, СССР и КНР. Счита се, че такава война трябва да водят по правило американските съюзници с използуване на обикновени средства за поразяване. Решение за използуването на американски сили с общо предназначение в обикновената война ще се взема съобразно с военно-политическите, стратегическите и другите интереси на САЩ. Последното обстоятелство се отнася преди всичко до азиатските страни - съюзници на САЩ.

"При сдържането на военните действия на ТВД или в ограничен район, - се казва в доклада на министъра на отбраната на САЩ - основното бреме на войната се носи от

Из архивите на ДС

306

страната или съюзника, който е застрашен. Преди всичко това се отнася до човешките ресурси. Но когато на карта се поставят интересите или задълженията на САЩ, ние трябва да бъдем готови да окажем необходимата помощ".

Американското командуване счита, че във връзка с приемането на стратегията на "реалистичното застрашаване" силите с общо предназначение на НАТО трябва да играят голяма роля като средства за заплаха и за водене на обикновена война. Във връзка с това НАТО трябва да разполага със сухопътни войски, ВВС и ВМС, способни да водят бойни действия от различен мащаб и пределно гъвкаво да реагират на всички възможни конфликти с използуване на обикновено оръжие. Това, според американците, означава необходимост от развръщане от европейските страни на големи и модернизирани въоръжени сили, от наличие на достатъчни мобилизационни възможности и способност в най-кратки срокове да се реализират тези възможности.

Във въоръжените конфликти с използуване само на обикновено оръжие американското командуване, както показва опитът от войната в Югоизточна Азия, ще се придържа към принципа на преднамерена ескалация, който включва:

- разширяване на мащабите и увеличаване на интензивността на бойните действия непосредствено в района на конфликта;

- използуване на нови, по-ефективни средства за водене на война;

- внезапно започване на бойни действия в нов район или на друг театър, които са уязвими или жизнено важни за противника;

Из архивите на ДС

307

- развръщане на операции в морски райони, които имат важно значение за противника (например блокадни действия около крайбрежието, в проливни зони и теснини);

- заплаха за използуване на ядрено оръжие с оперативно-тактическо предназначение.

Американското военно-политическо ръководство счита, че успешното осъществяване на стратегията на "реалистичното застрашаване" е възможно само при спазване на принципа на коалиционна подготовка и водене на войната, особено на война с и без използуване на ядрено оръжие с оперативно-тактическо предназначение. Поради това тази стратегия не само осигурява по дадения въпрос приемственост на положенията на стратегията на "гъвкавото реагиране", но и поставя ударението върху разрешаването на възможните конфликтни ситуации и въоръжени сблъсквания на коалиционна основа под ръководството на САЩ. Истинската цел на САЩ е в случай на усложняване на обстановката или разпалване на въоръжен конфликт да въвлече в него по възможност повече страни-съюзници, да превърне такава война в коалиционна от самото начало и да я води под "международен флаг". Така беше в Югоизточна Азия, където в агресията на САЩ против народите от този район участвуваха освен въоръжените сили на сайгонския режим и войските на Южна Корея, Тайван, Австралия, Нова Зеландия и Филипините.

За демонстриране на единството и сплотеността на страните от НАТО в случай на изостряне на обстановката и водене на въоръжени конфликти на Европейския театър на войната и в съседните морски театри по предложение на САЩ, както е известно, през 1961 г. бяха създадени подвижни сухопътни войски в състав от 6 усилени батальона (американски, английски, западногермански, белгийски, италиански и канадски) и подвижни ВВС в състав от 6 ескадрили такти-

Из архивите на ДС

308

ческа авиация от ВВС на САЩ, Англия, ГФР, Италия, Белгия и Холандия.

Основната идея на ръководството на САЩ и НАТО при създаването и използуването на тези сили е в случай на въоръжен конфликт на северния или южния фланг на НАТО да могат да се прехвърлят по въздуха част от тези сили, да се развърнат и използуват съвместно със сухопътните войски и ВВС на тази страна-членка на НАТО, която участвува в конфликта, и по този начин въоръжената борба да се води на коалиционна основа.

Със същата цел за водене на бойни действия на морските театри в НАТО са създадени:

- постоянното съединение на ВМС в Атлантика, в състава на което обикновено влизат 6-8 кораба от ВМС на САЩ, Англия, Канада, ГФР, Холандия, Норвегия, Дания и Португалия. Съединението обикновено се намира в Норвежко или Северно море, като една от задачите му е да усилва групировката на ВМС на НАТО на северния фланг;

- оперативното съединение за действие "по извикване" в Средиземно море в състав 5 кораба от ВМС на САЩ, Англия, Италия, Гърция и Турция. Американското военно-политическо ръководство оказва силен натиск върху своите съюзници за създаване в Средиземно море на постоянно съединение на ВМС на НАТО, както в Атлантика.

Данните от оперативно-стратегическите учения на въоръжените сили на НАТО, преди всичко учението "Уинтекс-75", показват, че в застрашаващия период в рамките на блока могат да бъдат създадени и други

оперативни съединения със специално предназначение както в Атлантика, така и в Средиземно море.

З А К Л Ю Ч Е Н И Е

Съществения напредък в световното развитие и изменението на съотношението на силите в полза на световната социалистическа система доведоха до общо отслабване на системата на капитализма, особено на позициите и влиянието на водещата империалистическа държава - САЩ. Тези обстоятелства принудиха американското военно-политическо ръководство да търси нови пътища, начини и средства за постигане на своите агресивни цели. Резултат от това е преразглеждането на принципните положения на националната политика и стратегия и провъзгласяването на "доктрината Никсън". Тази доктрина като политическа програма на САЩ за 70-те години отразява стремежа на американското военно-политическо ръководство да изведе страната от кризисното състояние, в което се оказа на границата на 70-те години, и да се приспособи към новите условия на борба със световната социалистическа система и нейната водеща сила - СССР, както и да засили позициите и влиянието на САЩ в страните от третия свят.

Военната стратегия на "реалистичното застрашаване" е най-важна съставна част на "доктрината Никсън", главен инструмент за нейното осъществяване. Тя е призвана да осигури запазването и укрепването на позициите и влиянието на САЩ в света чрез заплаха от използуване или чрез непосредствено използуване на военна мощ като главно средство за заплаха на потенциалния противник.

Стратегията на "реалистичното застрашаване" е заимствувала от предишната стратегия на "гъвкаво реагиране" редица принципни положения. Заедно с това тя съществено се

Из архивите на ДС
309

Из архивите на ДС
310

различава от нея.

Новата стратегия е по-активна и агресивна от гледна точка на осигуряването на военно-политическия курс на САЩ и се основава на превантивни изпреварващи действия. Основен принцип на тази стратегия е поддържането на превъзходство над противника с военна мощ, което се постига преди всичко чрез качествено усъвършенстване на американските въоръжени сили. Това превъзходство трябва да осигури възможност на американското военно-политическо ръководство да осъществява преднамерена ескалация на военните действия до заплаха от разпалване на стратегическа ядрена война.

Тази стратегия е по-гъвкава по въпроса за осигуряване на военно-политическите цели и стратегическите интереси на САЩ.

Стратегията на "реалистичното застрашаване" и програмите за развитието на въоръжените сили на САЩ са призвани да осигурят създаването на по-ефективни американски сили и средства за заплаха и възможност за водене на различни видове войни с максимално използуване на военния потенциал на съюзниците от блоковете, както и възможност за водене на преговори с потенциалните противници от позицията на силата.

Новата стратегия значително повишава отговорността на съюзниците на САЩ за подготовката и воденето на въоръжени конфликти, които не достигат мащабите на стратегическа ядрена война.

Класово-политическата същност на стратегията на "реалистичното застрашаване" се състои в това, че прикрита с миролюбива отбранителна фразеология ("стратегия на мира"), тя фактически е агресивна програма за постигане

на американско господство в света чрез империалистическо насилие, осъществяване на политика на силата, на твърд агресивен диктаторски курс в международните отношения. Тя налага и в бъдеще да се засилва мощта на въоръжените сили на САЩ и агресивните блокове на империализма, призовава съюзниците да увеличават усилията си във военната област, поощрява ги да следват агресивния курс на американската външна политика.

Из архивите на ДС
311

№ I-0725/27.4.1976 г.
Отпечатано в 4 екз.
ГВ

Инв. № 964
Контр. № 1
131
ПОВЕРИТЕЛНО
24. 05. 2004 г.
Чл. 28, ал. 2, т. 3 от ЗЗКИ
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

~~СЕКРЕТНО~~
Екз. № 1

РАЗУЗНАВАТЕЛНИ СИЛИ И СРЕДСТВА НА НАШИТЕ ВЕРОЯТНИ ПРОТИВНИЦИ И ТЕХНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗУЗНАВАНЕ НА БАЛКАНСКОТО СТРАТЕГИЧЕСКО НАПРАВЛЕНИЕ

В системата на военните приготовления на страните от НАТО съществено място заема разузнаването. То се разглежда не като въпрос на осигуряването, а като елемент на държавната им политика, като една от най-важните дейности, която трябва да им осигури преимущество в противоборството със страните от Варшавския договор.

Особено много, според западните ръководители, е нараснало значението на разузнаването в съвременни условия. Като основна причина за това се изтъкват сложната обстановка в света, остротата на борбата между двете социални системи, характерът на бъдещата война и непрекъснатото усъвършенствуване на средствата, възгледите и способите за нейното водене.

В общата разузнавателна система голямо значение се придава на военното разузнаване, предназначено да осигурява на военно-политическите ръководства на империалистическите страни данни, необходими за разработването и осъществяването на тяхната военна политика,

Из архивите на ДС

военни планове и програми.

В САЩ в общодържавен мащаб разузнаването се ръководи от президента чрез Съвета за национална безопасност и Комитета за външно разузнаване (схема 1). За неговите цели работят крупни разузнавателни организации: Централното разузнавателно управление (ЦРУ), органите на военното разузнаване, каквито са Разузнавателното управление към Министерството на отбраната, Агенцията за национална безопасност и разузнавателните служби към министерствата на сухопътните войски, ВВС, ВМС, а също така и разузнавателните органи на някои граждански ведомства - Управлението за разузнаване и проучване към Държавния департамент, Федералното бюро за разследване, разузнавателната служба към Министерството на финансите и разузнавателната служба към Комисията по атомната енергия.

Разузнавателната дейност в Гърция се осъществява от Централната разузнавателна служба (КИП), подчинена на Министерството при Председателството на правителството, и от 2-а смесена щабна група към Командуването на въоръжените сили (схема 2).

В Турция разузнаването се води от Националната разузнавателна организация (МИТ). Към нея е изграден Национален разузнавателен координационен комитет, в който влизат началниците на МИТ, на Главното разузнавателно управление към ГЩ, на разузнавателните служби към други ведомства и представител на Съвета за национална сигурност (схема 3).

В разузнавателните органи на вероятните ни

Из архивите на ДС

314

противници са заети хиляди хора, а за разузнаване се изразходват огромни финансови средства.

Броят на щатните служители в разузнавателните органи на САЩ възлиза на 153 000 души. За разузнавателни цели американското правителство ежегодно отделя около 7 млрд. долара. Само за военното разузнаване се изразходват 5,1 млрд. долара (72%), от които за военно-стратегическо разузнаване - 2,1 млрд. долара. Към тях следва да се прибавят и по-голямата част от разходите на Агенцията за национална безопасност (1,1 млрд. долара), с които общите разходи на стратегическото разузнаване на САЩ възлизат на повече от 3 млрд. долара.

Гръцкото правителство, по официални данни, само за разузнавателните цели на Централната разузнавателна служба изразходва около 14 млн. долара (не са включени средствата, отделяни по "тайни пера").

Дейността на разузнавателните органи на страните-членки на НАТО в рамките на блока се координира от Разузнавателното управление към Международния обединен щаб на НАТО и на двустранна основа.

По своята значимост, цели и мащаби разузнаването на САЩ и страните-членки на НАТО се дели на стратегическо и тактическо.

Стратегическото разузнаване се води в интерес на висшите държавни органи както в мирно, така и във военно време. Данните, получени от него, се използуват при определяне целите и насоките на военната политика на империалистическите страни, насоките на развитие и подготовка на въоръжените сили. То се води в глобален ма-

Из архивите на ДС

щаб, добива и изучава разузнавателна информация за обществения и държавния строй, икономическия и научния потенциал, въоръжените сили и плановете за тяхното използуване, научно-техническите изследвания във военната област, а така също за държавните и военните ръководители на разузнаваните страни.

Стратегическото разузнаване се води главно със силите и средствата на агентурното, космическото и радиоелектронното разузнаване, стратегическата разузнавателна авиация и военноморския флот.

Тактическото разузнаване се разглежда като един от най-важните елементи на бойното осигуряване и се води в интерес на частите, съединенията и обединенията. За разлика от стратегическото разузнаване то изучава и осветлява по-тесен кръг въпроси: добива сведения главно за противостоящите сили на противника, техните бойни възможности, силните и слабите им страни, вероятният замисъл за тяхното използуване и началото на бойните действия, за характера на местността и други данни, необходими за подготовката и успешното водене на бойните действия на сушата, във въздуха и на море от частите, съединенията и обединенията на видовете въоръжени сили и родовете войски.

Тактическото разузнаване се дели на далечно и близко.

Далечното тактическо разузнаване се организира от висшите щабове (полева армия и група армии) и се води от авиацията, частите за радиоелектронно разузнаване, агентурата, диверсионно-разузнавателните групи и отряди

Из архивите на ДС

316

и др. То добива данни за войските и обектите на противника, разположени на значително разстояние от фронтовата линия.

Близкото тактическо разузнаване се води в интерес на частите и съединенията с техните сили и средства и със силите на авиацията.

Следва да се подчертае, че между стратегическото и тактическото разузнаване няма строга граница. Тактическото разузнаване, решавайки задачите си, получава данни, които често представляват интерес за стратегическото ръководство. От друга страна, стратегическото разузнаване в мирно време събира, натрупва и предоставя на войските голям обем от сведения за вероятните сили на противника от чисто оперативно-тактически характер.

В последните години във връзка с развитието на космическата техника се създават условия, когато средствата на стратегическото разузнаване могат да доставят информация за противника в интерес не само на стратегическото ръководство, но и на оперативните обединения и съединения.

В зависимост от средствата и физическите принципи за получаване на данни разузнаването се подразделя на: оптическо (което от своя страна може да бъде визуално, фотографическо, електронно-оптическо и телевизионно), радио- и радиотехническо, радиолокационно, топлинно, радиационно, магнитно-метрическо, акустично и др.

В зависимост от силите, средствата и способите, които използува, разузнаването се разделя на: агентурно, космическо, радиоелектронно, въздушно, морско, специално и войсково.

Из архивите на ДС

Агентурното разузнаване, независимо от големия напредък в развитието на техническите средства, продължава да бъде ведущ вид разузнаване особено в стратегическите звена. Неговото важно значение се определя от това, че то в най-голяма степен в сравнение с останалите видове разузнаване дава възможност да се разкриват своевременно намеренията и дейността на противника в политическата, военната, научната и други области и по този начин да се изключи стратегическа или военно-техническа внезапност. Някои задачи от стратегическо значение, като действителните намерения на противника за агресия, дейността на правителствата по блоковата обвързаност и др., могат да бъдат успешно решени само по агентурен път. Агентурното разузнаване може да даде най-пълна и достоверна информация също за замислите за използуване на въоръжените сили, тяхното състояние и възможности. То най-успешно преодолява дезинформацията.

В армиите на болшинството от страните на НАТО агентурното разузнаване се води както от стратегическите органи (централните разузнавателни служби, генералните щабове и др.), така и от оперативните обединения.

Освен действуващата от мирно време агентура, за осигуряване на операцията полевата армия може да изпрати до 30-50 агентурни органа на територията на противника на дълбочина до 500 км.

Още от мирно време държавите от НАТО се стремят да създадат в социалистическите страни, в това число и в нашата, мрежа от агентурни разузнавателни органи

Из архивите на ДС

318

и платени агенти, които се вербуват сред декласирани елементи, изменници на родината и граждани от чужд произход. Особено широко се използува за тази цел турският контингент.

В приграничните с НРБ райони – в градовете Солун, Кавала, Орестяс, Одрин, Лозенград, Текирдаг и Истанбул – Гърция и Турция имат специални разузнавателни пунктове за водене на агентурно разузнаване. С агентурно разузнаване се занимават и служителите от официалните представителства на капиталистическите страни в НРБ. При това тяхната дейност и особено дейността на военните аташета на страните от НАТО тясно се координира. Между тях се извършва обмен на добитата информация и се разпределят задачите за изпълнение.

Агентурното разузнаване на нашите вероятни противници проявява особен интерес към разкриване на мирновременния състав и дислокацията на БНА, стартовите позиции на ракетните средства, местонахождението на защитените пунктове за управление, а също така към въпросите за военновременното развръщане на войските и плановете и замислите за действие. Не по-малко внимание то отделя на следенето на бойната им подготовка и на провежданите учения.

Космическото разузнаване заема все по-голямо място в разузнавателната система на страните от НАТО и главно на САЩ. Разузнавателните изкуствени спътници на Земята се утвърждават като едно от основните средства за глобално стратегическо разузнаване по разкриване групировката на въоръжените сили, стартовите позиции на ра-

Из архивите на ДС

кетните средства, измененията в оперативната подготовка на териториите на социалистическите страни, разположението на техническите свързочни и навигационни средства и редица други обекти. Въоръжени с фотографна, инфрачервена и радиотехническа апаратура, разузнавателните изкуствени спътници дават възможност да се наблюдават обширни райони, да се определят сравнително бързо координатите на откритите обекти, точно и своевременно получените данни да се предават на Земята. Космическото разузнаване доставя преди всичко информация със стратегическо значение, но то може да изпълнява и задачи в интерес на тактическите звена.

В зависимост от предназначението и оборудването си и от характера на изпълняваните задачи разузнавателните спътници се разделят на:

- спътници за фоторазузнаване;
- спътници за радиоелектронно разузнаване;
- спътници за геодезично и метеорологично разузнаване.

За фоторазузнаване се използуват спътниците "Дискавърър" и "Самос", които при изпълнение на задачите работят в обща система. Спътниците "Дискавърър" извършват обзорно (дребномащабно) разузнаване чрез фото- и инфрачервена апаратура, денем и нощем. Заснимат полоса с ширина до 200 км, в която се разузнават обекти с минимални размери 20-30 м, т.е. пускови установки за МБР, съсредоточаване на бойна техника, летища, ВМБ и пристанища, комуникационни възли, промишлени обекти, селища и др.

Из архивите на ДС

320

Спътниците "Самос" са предназначени за подробно (едромащабно) фоторазузнаване, но само на онези райони, които според снимките от обзорното разузнаване представляват интерес. Те са оборудвани с високочувствителна фотоапаратура, поради което в полоса от 20-40 км могат да разкриват обекти с минимални размери 1,5-2 м, т.е. имат възможност да наблюдават детайли от военни обекти и промишлени предприятия, самолети, кораби, авто и ж.п. транспорт и др. Последният вариант на тези спътници е "Супер Самос", който е оборудван с по-съвършена фотоапаратура и параметрите на орбитата му могат да се изменят по команда от Земята в зависимост от обекта за заснимане.

Като отчитат някои недостатъци в работата на спътниците "Дискавърър" и "Самос" (главно продължителното време за обработка и доставяне на данните), САЩ създадоха през последните години нов универсален разузнавателен спътник за водене на обзорно и подробно фоторазузнаване "Биг Бърд". Той е снабден с многоспектърни фотоапарати, инфрачервена и радиолокационна апаратура и може да изпълнява комплексни задачи.

Заснетият фотоматериал се обработва на борда на спътниците и добитите данни се предават директно на земните командни пунктове посредством радио- и видеоканали. Впоследствие този материал се доставя на Земята чрез контейнери, изстрелвани в определена точка от орбитата.

За водене на радиоелектронно разузнаване се използуват спътниците "Ферет" и "Мидас". Спътниците "Ферет" фиксират радиоизлъчванията в широк честотен диа-

Из архивите на ДС

321

пазон и са в състояние да ретранслират радиопредавания-та на разузнаваните страни за по-бързо обработване на получената информация. Тези спътници могат да разкриват УКВ радиосвръзки, системи за управление на ракетните комплекси и радиолокационното прикритие на страните, да определят местоположението и характеристиките на радио-техническите средства.

Спътниците "Мидас" са предназначени за откриване изстрелването на МБР. Те са оборудвани с инфрачервени датчици (високочувствителни към интензивните топлинни излъчвания) и видеопаратури (теливизионен тип), които работят едновременно с цел да се изключват възможните грешки. За незабавно и прецизно обработване на информацията са изградени и постоянно се доусъвършенствуват земни електронноизчислителни центрове, които са свързани директно в системата за ранно откриване и предупреждение. Предвижда се до 1978 г. програмата да бъде усъвършенствувана, като за целта са отпуснати близо 2 млрд. долара.

В интерес на въоръжените сили на САЩ се води непрекъснато геодезическо и метеорологично разузнаване от космоса, за което се използуват спътници от типа "Геос" и "Нимбус".

Развитието на разузнавателните изкуствени спътници на Земята в капиталистическите страни е насочено главно към усъвършенствуване на разузнавателната им апаратура. Чрез въвеждането на инфрачервена и радиолокационна техника и фотокамери с висока разрешаваща способност се цели да се повишат възможностите им за разузнаване на различни по характер и размери обекти при всякакви усло-

Из архивите на ДС

322

вия на денонощието и на метеорологичната обстановка. Работи се също така по съкращаване на времето за обработка и предаване на добитата информация чрез използуването на електронна апаратура за предварително обработване на данните и своевременното им доставяне по телевизионен път до заинтересуваните органи. Разработват се и космически комплекси с универсално предназначение като военни орбитални станции, способни да решават широк кръг задачи.

Към началото на септември 1976 г. в орбита се намират 436 изкуствени спътника на Земята на капиталистическите страни, в това число 259 с военно предназначение, от които 53 действуващи. Над Балканския полуостров ежедневно прелитат до 50 космически разузнавателни средства, като от тях над територията на НРБ - до 30. Продължителността за водене на радио- и радиотехническо разузнаване по обекти на наша територия е от 12 до 40 минути средно за един спътник.

Постиженията в развитието на радиоелектрониката, микроминиатюризацията, автоматиката, телемеханиката и космонавтиката доведоха до значително нарастване възможностите на радиоелектронното разузнаване. То се води в интерес както на стратегическите, така и на оперативните и тактическите звена и дори за нуждите на отделния екипаж или разчет. Радиоелектронната апаратура става едно от основните средства за добиване на информация във всички видове разузнаване и във всички звена.

Предвид на неговата важност то се обособява и като специален вид разузнаване, ръководството на която се централизира в стратегически мащаб.

Из архивите на ДС

В САЩ това се осъществява от Агенцията за национална безопасност, която централизира управлението на силите и средствата за радиоелектронно разузнаване, радиопротиводействие и контрарадиопротиводействие, т.е. за водене на радиоелектронна война.

Засега от средствата за радиоелектронно разузнаване най-силно са развити предназначените за радио- и радиотехническо разузнаване. То се води чрез поиск, откриване, прехващане, анализ на излъчванията и установяване техническите характеристики и местоположението на радиоелектронните средства на противника. Основни негови обекти са радио-, радиорелейните и радиотехническите системи и особено системите, които осигуряват управлението на висшите държавни и военни органи, войските, средствата за масово поразяване, ПВО на страната и др.

Освен радио- и радиотехническото разузнаване голямо приложение намират телевизионната, лазерната, инфрачервената и друга електронна апаратура.

Още в мирно време на териториите на страните-членки на НАТО е развърната широка мрежа от органи и технически средства и системи за водене на радиоелектронно разузнаване. Американски постове за радиоелектронно разузнаване (около 2000 на брой) са разположени във всички части на света.

На Балканското стратегическо направление САЩ разполагат с 15 крупни центъра и поста за водене на радиоелектронно разузнаване, по-важни от които са тези в Гурнес, Ираклион, Неа Макри (Гърция), Карамюрсел, Измир, Истанбул и Синоп (Турция), явяващи се звена от глобалната

Из архивите на ДС

324

система на САЩ за водене на радиоелектронно разузнаване (схема 4).

Тези центрове включват общо до три полеви станции от службата за безопасност на сухопътните войски на САЩ, до четири групи и три отряда от службата за безопасност на ВВС и две групи от службата за безопасност на ВМС на САЩ. По разчетни данни, със средствата им могат да бъдат организирани до 350 поста за радиопрехват и до 60 поста за радиопеленгация. Всички постове за радиопрехват могат да провеждат подслушване на около 1500-2000 радиомрежи и радионаправления на дълбочина до 1000 и повече км. В Карамюрсел се намира пеленгатор, който съвместно с пеленгаторите в Сан Вито (Италия) и Цвайбрюкен (ФРГ) е в състояние да засича всяко радиоизлъчване в КВ диапазон на териториите на европейските социалистически страни и СССР западно от Урал.

Към силите и средствата на САЩ за водене на радиоелектронно разузнаване в мирно време в нашия район следва да се причислява и звено от четири самолета Е-2С "Хокай" за далечен радиолокационен дозор от състава на палубната авиация на един многоцелев авионосец от 6-и флот на САЩ в Средиземно море. Всеки от тези самолети е в състояние за половин секудна да открие въздушни цели с пасивна детекторна система на разстояние до 250-300 км, а с РЛС за страничен обзор - до 500-600 км от границата на НРБ с Гърция и Турция и да ги идентифицира за около 4 секунди. Бързото обработване на информацията за въздушните цели се постига автоматически посредством ЕИМ.

Авионосните групи на 6-и флот разполагат и с по четири самолета ЕА-6В "Проулер" за радиопротиводействие, които също водят радио- и радиотехническо разузнаване.

Из архивите на ДС

Гърция разполага с един батальон (479-и, Лариса) за електронна война, който е предназначен за водене на радио- и радиотехническо разузнаване и радиопротиводействие. Батальонът е в състояние да използува до 18 пеленгатора, около 160 радиоприемника в различен честотен диапазон (от 3 до 3000 Мхц) и друга разузнавателна апаратура и да развърне общо до 20 центъра за подслушване в КВ и УКВ диапазон.

На нашето направление Турция разполага с един център за радиоелектронно разузнаване в Черкезхьойк (30 км западно от Анкара), с две роти за радиоелектронно разузнаване от състава на разузнавателната група на 1 А и едно електронно поделение в района на Измир, което сега изпълнява задачи срещу Гърция. ВВС на Турция имат три самолета ЕС-47, оборудвани за водене на радиоелектронно разузнаване, а ВМС - един пост за радиотехническо разузнаване (нос Кавак в района на Босфора), предназначен за разузнаване на корабните радиоелектронни средства.

Турското командуване има възможности да използува до 40 пеленгатора в КВ и УКВ диапазон и около 300 радиоприемника, с които може да организира до 40 центъра за радиопрехват в КВ и УКВ диапазон.

Общо двете страни на нашето направление могат да пеленгуват за един час до 180 радиопредавателя и да подслушват до 750 радиомрежи и радионаправления.

На територията на Турция се намира 331-о електронно поделение на НАТО (Юние, на черноморското крайбрежие 85 км източно от Самсун), предназначено да води радиоелектронно разузнаване на Черноморския флот на

Из архивите на ДС

326

страните от Варшавския договор и на част от територията на СССР.

Гърция и Турция разполагат също така с широко развърната мрежа от радиолокационни станции за откриване на въздушни цели и управление на собствената авиация. С тях могат да бъдат прехванати въздушни цели, летящи на височина над 6000 м от рубежа София, Панагюрище, Балчик, а на височина 4000 м - от рубежа Кюстендил, Пловдив, Провадия. За откриване на морски цели и за противоминно наблюдение ВМС на Гърция и Турция разполагат с повече от 30 брегови РЛС, които имат далечина на откриване на надводни цели до 80 км.

Във въоръжените сили на САЩ и другите страни от НАТО постъпва на въоръжение голямо количество най-разнообразни датчици, детектори, газоанализатори, инфрачервени прибори, предназначени за хвърляне в тила на противника. Трябва да се очаква, че тези средства ще постъпят на въоръжение и в турските и гръцките въоръжени сили.

Следва да се отчита, че радиоелектронното разузнаване срещу НРБ се води не само от обекти, разположени извън територията й, но и вътре в страната чрез апаратура, инсталирана в сградите на посолствата на капиталистическите държави или монтирана на леки автомобили.

Въздушното разузнаване в мирно време се води с ограничени сили главно чрез полети на самолети по протежение на държавната граница без нарушаване на въздушното пространство.

Из архивите на ДС

327

Значението на въздушното разузнаване значително нараства със започване на бойните действия в условията на бързо изменяща се обстановка. За воденето му се използуват разузнавателните самолети от стратегическата и тактическата авиация, самолетите и вертолетите от армейската авиация и безпилотни разузнавателни самолети.

Съвременните разузнавателни самолети са оборудвани с фотографна, инфрачервена, радиолокационна, телевизионна и друга апаратура, която позволява решаването на различни задачи денем и нощем на малки и големи височини.

Оборудването за фотографиране обикновено се състои от няколко аерофотоапарата за перспективно и планово заснимане. Те имат голям захват от местността и значителен запас от фотолента - над 1000 снимки за всеки фотоапарат. Инфрачервената апаратура дава възможност за разузнаване на целите денем и нощем в условията на лоша визуална видимост. За водене на разузнаване в сложни метеорологични условия се използуват РЛС за страничен обзор, притежаващи висока разрешаваща способност. Чрез използуването на телевизионна апаратура разузнавателният самолет може в реален мащаб на времето да предава пълна разузнавателна информация на земни приемни пунктове.

За водене на стратегическо въздушно разузнаване във ВВС на САЩ се използуват специални разузнавателни самолети тип SR-71 (15 самолета), U-2 (15 самолета) и RC-135 (45 самолета). От тях с най-големи възможности за разузнаване са SR-71 (за един час на височина 24 000 м един самолет е в състояние да извърши разузнаване на

Из архивите на ДС

328

155 000 км^2 площ), които извършват разузнавателни полети в различни части на земното кълбо. От самолетите U-2 на авиобаза Акротири (о. Кипър) постоянно се базират 2-4 и провеждат разузнавателни полети главно над Източно Средиземно море и страните от Близкия изток. Напоследък 1-2 самолета RC-135 периодически се пребазират на авиобаза Елиникон (Гърция) и провеждат разузнавателни полети в района на Средиземно море.

За водене на тактическо въздушно разузнаване на Южноевропейския ТВД страните от НАТО имат около 150 разузнавателни самолета. От тях на Балканското стратегическо направление могат да действуват до 72 (36 от ВВС на Гърция, 26 от ВВС на Турция и 10 от ВВС на Англия), които за едно денонощие могат да изпълнят до 180 самолетоизлитания. Значителна част от тези самолети са остарели образци, поради което се вземат мерки за модернизиране на разузнавателната авиация. Очаква се гръцките и турските ВВС да бъдат снабдени с разузнавателни самолети тип RF-4 и допълнителен брой RF-5A.

За разузнаване ще бъде използувана и изтребително-бомбардировъчната авиация. За тази цел част от нейните самолети се снабдяват с окачваеми контейнери с разузнавателна апаратура. По този начин се цели да се повишат възможностите на въздушното разузнаване, без да се увеличава количественият състав на разузнавателната авиация.

За целта се използуват два вида контейнери. Първият вид има тегло 130-150 кг и дължина 2-2,5 м. В тях се поставят от 2 до 5 аерофотоапарата. Те могат да се окачват на всеки тактически изтребител. Другият вид

Из архивите на ДС

329

контейнери са по-големи и в тях могат да се поставят 2-3 аерофотоапарата, инфрачервена фотоапаратура и РЛС за страничен обзор. Те могат да бъдат използувани само от някои тактически изтребители (F-4 "Фантом", F-111 и др.).

Има данни, че ВВС на Гърция и Турция също се снабдяват с разузнавателни контейнери. Ето защо при оценка на възможностите им за водене на въздушно разузнаване не трябва да се изхожда само от наличните разузнавателни самолети. Може да се предполага, че до 10-15% от изтребителите-бомбардировачи могат да бъдат снабдени с такива контейнери и да изпълняват и разузнавателни задачи.

При това положение за водене на въздушно разузнаване на Балканското стратегическо направление могат да бъдат използувани до 120 самолета от тактическата авиация на НАТО, които са в състояние за едно денонощие да изпълнят до 300 самолетоизлитания и да разузнаят около 600 цели.

За водене на тактическо въздушно разузнаване ще се използуват и част от силите на армейската авиация. Към 1-а гръцка армия има батальон, а към армейските й корпуси и дивизии - роти армейска авиация. Към армиите от турските сухопътни войски има полк, а към армейските им корпуси - батальон армейска авиация.

Реално 1-а гръцка и 1-а турска армия разполагат с около 230 (160 гръцки и 70 турски) самолета и вертолета, от които до 30% - или 70 самолета и вертолета - могат да бъдат използувани за разузнаване. Ако армей-

Из архивите на ДС

ската им авиация бъде попълнена по щат, което се предвижда в следващите години, те ще разполагат с над 500 самолета и вертолета (310 гръцки и 216 турски) и разузнавателните им възможности ще бъдат значително увеличени.

Понастоящем авиацията на страните от НАТО на нашето направление не разполага с безпилотни разузнавателни самолети.

Разузнаването на военноморските сили на САЩ и страните-членки на НАТО е предназначено съвместно с другите видове разузнаване да осигури необходимите данни за решаване на стратегическите им задачи на океанските и морските ТВД и да се добият сведения за противника, необходими за водене на боя и операцията от части и съединения на флота.

За решаването на тези задачи освен космически и радиоелектронни средства се използуват палубна разузнавателна и базова патрулна авиация, подводни лодки, надводни кораби, специални подразделения подводни разузнавачи-диверсанти и др.

Един от основните самолети от авионосната разузнавателна авиация на ВМС на САЩ е щурмовият разузнавателен самолет RA-5C "Виджилънт", снабден със съвременни средства за радиотехническо разузнаване, специална аерофотоапаратура и инфрачервена техника. Всяка авионосна група разполага с по 4 такива самолета. Самолетите от базовата патрулна авиация "Орион", "Атлантик", "Нимрод" и др. наред с основното си предназначение - борба с подводни лодки - се привличат за разузнаване на групировки бойни надводни кораби, амфибийни съединения, конвои

Из архивите на ДС

331

и авиация на противника. За тази цел те са снабдени с комплекс от съвременни средства за разузнаване с висока автоматизация на процеса на откриване, обработване, изобразяване и предаване на данните. Голямата далечина на полета на тези самолети - до 9000 км, им позволява да разузнават значителни морски пространства.

На Южноевропейския ТВД страните от НАТО разполагат с около 140 самолета от палубната разузнавателна, противолодъчна и базова патрулна авиация, които са в състояние да осигурят контрол над цялата акватория на Средиземно и Черно море.

Подводните лодки, надводните и специалните разузнавателни кораби са способни да решават задачи по откриване на подводни лодки, групировки надводни кораби и авиация и да водят разузнаване на военноморските бази, пристанища и други брегови обекти. Те са оборудвани със съвременни хидроакустични и радиолокационни станции с голяма далечина на действие и системи за събиране, обработване, натрупване и изобразяване на добитата информация в района за водене на разузнаване и бойни действия.

Подводните лодки на ВМС на Гърция и Турция са снабдени с хидроакустични станции с далечина на действие в режим шумопеленг до 60-80 км. По-голямата част от ескадрените миноносци, стражевите и патрулните кораби и тралчици от ВМС и на двете страни са оборудвани с радиолокационни станции с далечина на откриване на въздушни цели до 300 км и на надводни цели до 35 км и хидроакустични станции с далечина на действие от 18 до 20 км.

Из архивите на ДС

332

Два-три пъти ежегодно в Черно море влизат бойни кораби от ВМС на САЩ, снабдени с високоавтоматизирани станции за радиоелектронно разузнаване.

За водене на разузнаване и диверсии ВМС на Гърция и Турция разполагат с по една рота бойни плувци (общо около 200-250 души), числеността на които при мобилизация може да се удвои.

Командуванията на САЩ и НАТО отделят особено внимание на организирането и воденето на специалното (диверсионното) разузнаване. Диверсионно-разузнавателните органи могат да бъдат използувани по план както на стратегическото ръководство, така и по решение на командуващите обединения в интерес на операциите. Те могат да решават както разузнавателни задачи, така и да извършват диверсии, като създават смут и паника в тила на противника, нарушават управлението на страната и въоръжените сили, мобилизацията, съсредоточението и снабдяването на войските, да унищожават ракетно-ядрени средства, складови бази за ядрено оръжие, щабове, радиолокационни постове, пътни и жп възли и съоръжения и др.

Според възгледите на Командуването на НАТО, диверсионно-разузнавателните групи и отряди, които действуват в интерес на групата армии, се прехвърлят в тила на противника на дълбочина до 800 км и повече, на полевата армия - до 500 км, на армейския корпус до 200-300 км и на съединенията - до 70-100 км.

Понастоящем гръцките и турските въоръжени сили разполагат с диверсионно-разузнавателни подразделения с обща численост в мирно време около 9100, а за време на война над 15 000 души.

Из архивите на ДС

333

Диверсионно-разузнавателните подразделения "Командос" в гръцките сухопътни войски (схема 5) са подчинени и се ръководят от Командуването на диверсионно-разузнавателните части "Командос" към Командуването на сухопътните войски. Организационно те са сведени в един диверсионно-разузнавателен полк, един парашутен полк, пет отделни диверсионно-разузнавателни батальона (от тях четири се развръщат във военно време) и един амфибийно-диверсионен батальон.

В състава на турските сухопътни войски диверсионно-разузнавателните подразделения са сведени в една диверсионно-разузнавателна бригада "Командос" (схема 6), включваща в състава си четири диверсионно-разузнавателни батальона. Освен това към Командуването на жандармерията със специално предназначение има един жандармерийски полк с четири жандармерийски батальона "Командос". В мирно време тези батальони изпълняват полицейски задачи, а във време на война се придават на Командуването на сухопътните войски и изпълняват диверсионни задачи в негов интерес.

Общо диверсионно-разузнавателните части и подразделения от въоръжените сили на двете страни с мирновременните си сили и средства могат да сформират 190-270 диверсионно-разузнавателни групи и около 30-35 диверсионно-разузнавателни отряда. Във военно време броят на тези органи значително ще се увеличи.

Зародило се едновременно с въоръжената борба, войсковото (земното) разузнаване не е загубило своето значение и сега. То е предназначено да осигурява воденето

Из архивите на ДС

334

на боя и ефективното използуване на оръжията. Води се при започване на бойните действия от всички общовойскови части и съединения, както и от разузнавателните части и подразделения на обединенията и съединенията.

В гръцките сухопътни войски за водене на войсково разузнаване към 1 А има четири разузнавателни батальона, към армейските корпуси и 20-а бронетанкова дивизия - по един батальон, а към пехотните дивизии и 21-а бронетанкова бригада - роти.

Всеки разузнавателен батальон с наличните сили и средства може да сформира 9-10 разузнавателни дозора (групи) в състав до взвод или до 3 разузнавателни отряда в състав до усилена рота. Батальонът разузнава в полоса с широчина 20-25 км и дълбочина до 80 км. Разузнавателните роти имат възможност да сформират по 3-4 разузнавателни дозора.

Общо към Командуването на сухопътните войски на Гърция могат да бъдат сформирани около 110-120 разузнавателни дозора или около 40 разузнавателни отряда.

За войсково разузнаване турските сухопътни войски разполагат с щатни подразделения за водене на разузнаване: към разузнавателните групи на полевите армии - разузнавателни роти; към механизираните дивизии - разузнавателни батальони и към пехотните дивизи, бронетанковите, механизираните и пехотните бригади - разузнавателни роти.

Разузнавателната рота към полевата армия може да създаде 3-4 разузнавателни дозора или един разузнавателен отряд. Възможностите на разузнавателните батальони и разузнавателните роти по сформирането на разуз-

Из архивите на ДС

335

навателни органи и воденето на разузнаване са аналогични на тези от гръцките сухопътни войски. Общо към Командуването на сухопътните войски на Турция за действие на Балканското стратегическо направление могат да бъдат сформирани 71-84 разузнавателни дозора или 24 разузнавателни отряда.

Общо за действие на Балканското стратегическо направление с мирновременните си сили и средства противникът може да сформира и използува около 180-200 разузнавателни дозора или около 64 разузнавателни отряда.

За водене на артилерийско-техническо разузнаване към армейските корпуси на гръцките сухопътни войски има по една батарея за артилерийско-инструментално разузнаване (АИР), а към армейските корпуси на турските сухопътни войски - по един дивизион за АИР. Дивизионът за АИР има на въоръжение 6 радиолокационни станции тип AN/MPG-4, 6 звукометрични станции, една метеорологична станция и може да развърне шест радиолокационни поста за откриване местоположението на минохвъргачните и артилерийските батареи на противника на дълбочина 10-15 км и 3-4 звукометрични поста в полоса 6-8 км.

За водене на радиационно, химическо и биологическо разузнаване се подготвя част от състава на специализираните подразделения (отделения - в частите на гръцките сухопътни войски и роти - в съединенията на турските сухопътни войски).

Из архивите на ДС

x

x x

Военните ръководства на страните от НАТО считат, че само комплексното и координирано използуване на всички видове разузнаване може да доведе до успешно решаване на задачите, които са си поставили - осигуряване на блока с необходимата информация за страните-участнички във Варшавския договор.

На Балканското стратегическо направление те разполагат със значителни сили и средства за разузнаване, което им дава възможност да водят непрекъснато наблюдение на дейността на въоръжените сили на социалистическите страни на цялата дълбочина на направлението, в това число да осъществяват надежден контрол и от космическото пространство. Тези сили и средства са в състояние да осигуряват решаването на голям обем разузнавателни задачи в мирно и военно време.

Разузнавателните служби на империалистическите държави използуват разведряването в обстановката и увеличаващите се контакти на хората от двете политически системи за засилване на разузнавателната си дейност срещу нашата и другите социалистически страни. Те въвеждат все по-съвременни и ефективни технически средства за добиване на разузнавателна информация и повишаване на оперативността на предаването, обработването и свеждането й до заинтересуваните органи. Особено внимание заслужават големите възможности на нашите вероятни противници за водене на разузнаване с технически средства, значителните им

Из архивите на ДС

сили за диверсионно-разузнавателни действия и усилията им за създаване на своя агентура в страната. Наред с това следва да се отчитат и възможностите САЩ и другите западни страни да използуват за разузнавателни цели и една не малка част от изменниците на родината.

Всичко това налага провеждането в БНА на широк кръг мероприятия за противодействие и сриване на разузнавателната дейност на капиталистическите държави, основни от които са:

– целенасочените профилактични мерки за недопускане създаването на агентурна мрежа на врага в БНА;

– широката и ефективната възпитателна работа сред целия личен състав на БНА за опазване на държавната и военната тайна;

– най-строго спазване на правилата за скритото управление на войските в ежедневната работа и особено при провеждането на тренировки по бойната готовност и при учения;

– строгото съблюдаване на мерките за маскировка от войските и щабовете в ежедневната им дейност;

– планирането и провеждането на мероприятия, осигуряващи скритото развръщане на основните групировки за водене на бойните действия;

– системното и плановото провеждане на мероприятия за дезинформация на противника и въвеждането му в заблуждение относно истинските цели и характер на извършваните от войските дейности.

№ I-01733

Из архивите на ДС

338

Необходимо е командирите и началниците от всички степени да засилят мерките, насочени към ликвидиране на всички канали, по които може да изтича секретна информация.

ПРИЛОЖЕНИЯ: 1. Схема 1. Ръководни органи на разузнаването в САЩ (явна).

2. Схема 2. Ръководни органи на разузнаването в Гърция, маш.№ I-01707/21.10.1976 г., 1 (един) лист.

3. Схема 3. Ръководни органи на разузнаването в Турция, маш.№ I-01705/21.10.1976 г., 1 (един) лист.

4. Схема 5. Организация на диверсионно-разузнавателните части "Командос" на Гърция, маш.№ I-01617/6.10.1976 г., 1 (един) лист.

5. Схема 6. Организация на диверсионно-разузнавателната бригада на Турция, маш.№ I-0587/2.4. 1976 г., 1 (един) лист.

Приложенията са само към екз.№№ 2 и 3.

№ I-01733/28.10.1976 г.
Отпечатано в 1 екз.
Размножено на ксерокс
в 3 екз.
ГВ,СС/

Доразмножено на ксерокс в 5 екз.

Из архивите на ДС

35

СОГЛАШЕНИЕ

между Министерством обороны Союза Советских Социалистических Республик и Министерством народной обороны Народной Республики Болгарии о временном размещении специальной техники Главного разведывательного управления Генерального штаба Вооруженных Сил СССР на территории Болгарии

Министерство обороны СССР и Министерство народной обороны НРБ, ниже именуемые сторонами, руководствуясь общими интересами государств — участников Варшавского Договора,
согласились о нижеследующем:

Статья 1

Болгарская сторона обязуется принять во второй половине 1976 года на временное хранение специальную технику согласно прилагаемому перечню и разместить ее в хранилищах Болгарской Народной Армии без взимания арендной платы.

Принятая на хранение техника является собственностью Советской стороны и предназначена для использования советскими специалистами, командируемыми в Болгарию для ведения радио- и радиотехнической разведки, в сроки по согласованию между сторонами. Болгарская сторона обеспечивает советских специалистов на это время своей национальной военной формой и специальную технику — горючим и смазочными материалами с последующей компенсацией ГСМ Советской стороной.

Советские специалисты передают Болгарской стороне добытую разведывательную информацию в полном объеме.

Статья 2

Советская сторона обязуется передать Болгарской стороне во второй половине 1976 года на временное хранение специальную технику согласно прилагаемому перечню.

Техника передается в опломбированном виде, передача техники оформляется актом.

Из архивите на ДС

30

Перевозка техники до пунктов назначения, согласованных с Болгарской стороной, и оплата перевозки осуществляется Советской стороной в соответствии с Соглашением о международном железнодорожном грузовом сообщении от 1 июля 1966 года.

Статья 3

Болгарская сторона несет полную ответственность за сохранность специальной техники и обеспечивает ее охрану.

При стихийных бедствиях (пожар, наводнение и т. п.) и угрозе захвата Болгарская сторона выводит технику в безопасные районы.

Настоящее Соглашение вступает в силу со дня его подписания и будет действовать в течение пяти лет. Соглашение будет автоматически продлеваться на последующие пять лет, если ни одна из сторон не заявит о своем желании прекратить его действие до истечения срока.

По согласованию сторон Соглашение может быть изменено и дополнено.

Начальник Генерального штаба
Вооруженных Сил СССР
Генерал армии
В. КУЛИКОВ

„16" декабря **1975 года**

Начальник Генерального штаба
Болгарской Народной Армии
Генерал-полковник
А. СЕМЕРДЖИЕВ

„3" декабря **1975 года**

№ 001755 / 75г.
Отпечатано в 2 экз.

Из архивите на ДС

ПОДЕЛЕНИЕ 35 440 — ГЩ
Вх. № 0249/7-2 1977 г.
Към дело № 0402

СЕКРЕТНО
Экз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

НАЧАЛЬНИКУ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА БОЛГАРСКОЙ НАРОДНОЙ
АРМИИ

ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТУ

товарищу В.ЗИКУЛОВУ

Уважаемый товарищ генерал!

По Вашей просьбе направляю вариант тезисов доклада на военно-теоретической конференции - "Общие требования предъявляемые к оперативно-тактической разведке в современных условиях".

ПРИЛОЖЕНИЕ: мб. № 2184/ в, экз.№ I, на 26 листах, секретно, адресату.

НАЧАЛЬНИК ГЛАВНОГО РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА ВООРУЖЕННЫХ СИЛ СССР

ГЕНЕРАЛ АРМИИ П.ИВАШУТИН

"19" января 1977 года

№ 21/170

Из архивите на ДС

04 08/23 2 1977

вх. № 0249/7.2.1977

72

СЕКРЕТНО
Экз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ, ПРЕДЪЯВЛЯЕМЫЕ К ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧЕСКОЙ РАЗВЕДКЕ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

(Тезисы доклада на военно-теоретической конференции)

Товарищи!

Благодаря активной миролюбивой внешней политике стран социалистического содружества на международной арене за последнее время наметились определенные позитивные сдвиги. Однако противники оздоровления международной обстановки не сложили оружия. Милитаристские круги США и командование вооруженных сил государств, входящих в агрессивный блок НАТО, продолжают разрабатывать планы новой мировой войны в самых различных вариантах. Опасность заключается в том, что эти планы не остаются на бумаге, а практически реализуются во всех областях подготовки новой войны и прежде всего в области наращивания ее материально-технической базы.

Во все возрастающем темпе совершенствуются наземные, морские и воздушные носители ядерного оружия. Продолжаются испытания опытных ядерных устройств. В арсеналах и на стартовых позициях, на подводных лодках и надводных кораблях увеличиваются запасы оружия массового поражения. С учетом условий и характера будущей войны осуществляется перестройка организационной структуры армий и их техническое переоснащение. В широком плане ведется оперативное оборудование театров военных действий с целью обеспечения развертывания вооруженных сил и ведения ими боевых

2184/в

Получени от ГРУ на ГУ на ВС на СССР.

Из архивите на ДС

действий во всех видах войн. С неослабевающей интенсивностью проводятся крупные маневры сухопутных, военно-воздушных и военно-морских сил, в ходе которых проверяются стратегические концепции и оперативные планы ведения войны против стран социалистического содружества с применением всех средств вооруженной борьбы.

Особое место в общей системе мероприятий по подготовке к войне наши вероятные противники отводят вопросам разведывательной деятельности, постоянному наращиванию возможностей по ведению разведки вооруженных сил стран-участниц Варшавского Договора. Достаточно, например, сказать, что только США ежегодно затрачивают на разведку несколько миллиардов долларов, то есть почти столько же сколько на содержание стратегических ядерных сил. Эти средства расходуются на разработку и создание новой разведывательной техники, на расширение сферы деятельности разведки и повышение интенсивности ее ведения. В разведывательных целях в космосе на околоземных орбитах постоянно находится более десяти американских спутников различного назначения. Ежегодно вдоль государственных границ социалистических стран ведут разведку значительное количество самолетов и кораблей различных классов США и других стран НАТО. В эфире десятки сотен постов радио- и радиотехнической разведки постоянно ведут наблюдение за деятельностью наших важнейших объектов и войск практически во всех районах их расположения.

Таким образом, основные усилия наших вероятных противников в первую очередь направлены на достижение военного превосходства над странами социалистического содружества. В этих условиях, как никогда раньше, требуется высокая бдительность, постоянная

Из архивите на ДС

344

боевая готовность к отражению агрессии, неустанное упрочение боевого содружества вооруженных сил стран Варшавского Договора. Важнейшей задачей для нас было и остается непрерывное и надежное наблюдение за характером деятельности вероятного противника, с целью своевременного вскрытия его планов, замыслов и практических мероприятий по подготовке к агрессии. Успех выполнения этой задачи зависит от состояния нашей разведки и прежде всего от ее соответствия тем высоким требованиям, которые предъявляются к ней в современных условиях.

Поэтому не случайно вопросы дальнейшего совершенствования организационной структуры и технического оснащения оперативно-тактической разведки, которые выносятся на обсуждение сегодняшней конференции, должны рассматриваться нами в прямой связи и зависимости от предъявляемых к ней требованиям.

Вполне понятно, чтобы правильно их сформулировать есть смысл коротко изложить содержание взглядов вероятного противника на характер современных войн и операций.

Как известно, современные взгляды военно-политического руководства США и блока НАТО предусматривают подготовку и ведение против социалистических стран как всеобщей ядерной войны, так и ограниченных войн с применением обычного или только тактического ядерного оружия.

Всеобщая ядерная война по утверждениям вероятного противника охватит весь земной шар, сушу, море, воздух и даже космическое пространство. Она не ограничится территорией одного-двух государств или пределами одного какого-нибудь континента.

Из архивите на ДС

Такая война будет вестись всеми силами и средствами с неограниченным применением ядерного оружия всех калибров и всех имеющихся в распоряжении воюющих сторон средств доставки этого оружия до цели. Таким образом, основной чертой будущей войны считается ничем не ограниченное применение ядерного оружия.

В отличие от прошлых войн она будет войной двух противоположных по своей политической сущности коалиций государств и, в силу решительности поставленных целей, будет носить исключительно ожесточенный характер.

Наиболее эффективным способом развязывания и ведения всеобщей ядерной войны считается глобальное ядерное наступление, которое предполагается осуществить внезапно, путем применения стратегических сил и проведения операций вооруженных сил, развернутых на театрах военных действий.

Делая основной упор на готовность к всеобщей ядерной войне стратеги НАТО разрабатывают также способы ведения ограниченных войн, под которыми подразумеваются все виды вооруженных конфликтов, не достигающих масштабов всеобщей ядерной войны. Считается, что в такой войне воюющие стороны ставят перед собой ограниченные политические и стратегические цели и преднамеренно ограничивают район военных действий, количество используемых вооруженных сил и видов оружия.

Следует подчеркнуть, что взгляды военно-политического руководства США и НАТО на характер и способы ведения ограниченных войн в Европе нельзя считать окончательно сложившимися. Они проверяются, уточняются и развиваются в ходе учений, маневров и военно-теоретических исследований.

Из архивите на ДС

При подготовке операций объединенных вооруженных сил на ТВД командование НАТО исходит из того, что содержание их будет вытекать из характера войны, способов развязывания и видов оружия, используемых воюющими сторонами в ходе ее ведения.

Во всеобщей ядерной войне эти операции охватят весь театр и основные усилия сторон будут сконцентрированы на одновременном уничтожении главных группировок вооруженных сил противника на всю глубину их построения и его военно-экономической базы. Считается, что основу операций в этих условиях составит нанесение по противнику массированных ядерных ударов, которые будут определять результаты и конечный их исход.

В ограниченной войне операции будут вестись также на всю глубину ТВД. Имеющиеся силы и средства при этом предполагается вводить в действие последовательно. На первом этапе операций, по мнению командования НАТО, могут использоваться "достаточные неядерные силы", на втором - вводиться в действие ядерное оружие оперативно-тактического назначения. При этом в отличии от всеобщей ядерной войны главными объектами поражения будут являться группировки вооруженных сил противника.

Представители военного командования США и НАТО подчеркивают, что независимо от вида войн, операции на театрах военных действий приобретут напряженный и динамичный характер. Они развернутся одновременно на многих направлениях и в высоких темпах. На поле боя будут преобладать высокоманевренные действия на большую глубину при отсутствии сплошных фронтов. Все более острые формы приобретет борьба за захват и удержание инициативы, увеличится

Из архивите на ДС

347

степень поражающего воздействия сторон друг на друга. Это обусловливается прежде всего бурными темпами развития вооружения и военной техники и постоянным совершенствованием существующих средств поражения.

Таким образом, коренные изменения в средствах вооруженной борьбы, способах и формах ведения современных операций наряду с расширением задач оперативно-тактической разведки в значительной мере повысили сложность ее организации и ведения, предъявили к ней ряд новых требований.

Прежде всего следует сказать о том, что оперативно-тактическая разведка должна постоянно иметь высокий уровень боевой готовности. Это основной, наиболее важный показатель состояния разведки, её эффективности в обеспечении боевой деятельности войск.

Что означает высокая боевая готовность оперативно-тактической разведки, из чего она складывается?

На наш взгляд, высокая боевая готовность сил и средств разведки означает, во-первых, их способность успешно выполнять разведывательные задачи в мирное время.

Без хорошо организованной и активно действующей повседневной разведки нельзя рассчитывать в современных условиях на своевременное добывание данных, необходимых для успешной подготовки к отражению агрессии и эффективному ведению боевых действий.

Из архивите на ДС

В условиях мирного времени разведка должна с высокой достоверностью вскрыть положение, группировки и реальные возможности потенциального противника, развертывание его вооруженных сил, подготовку к нападению, особенно к применению ядерного оружия, обеспечить командование и штабы необходимыми данными для применения своих средств поражения, а также дать ответ на многие другие вопросы военно-стратегического и оперативного характера.

Ясно, что эти задачи могут быть решены лишь при условии, если в вооруженных силах будет создана достаточно стройная система оперативно-тактической разведки, основанная прежде всего на широком использовании современных технических средств добывания данных.

Во-вторых, высокая боевая готовность оперативно-тактической разведки предполагает быстрый перевод ее органов и частей с мирного на военное положение, их способность своевременно и организованно приступить к выполнению самых сложных задач накануне и с началом войны.

Как известно, научно-техническая революция и современная материально-техническая база вооружения создали объективные условия для резкого сокращения продолжительности угрожаемого периода войны и максимального скрытия мероприятий, связанных с непосредственной подготовкой противника к нападению.

Уровень боевой готовности вооруженных сил империалистических государств, в частности в Центральной Европе, в настоящее время

настолько высок, что агрессору для подготовки нападения не требуется проводить длительных предварительных мероприятий, которые обычно предшествовали войнам прошлого. Важнейшие группировки вооруженных сил вероятного противника развернуты и подготовлены так, что уже в мирное время находятся в постоянной готовности к нападению. Созданы и функционируют органы военного управления. Повысились технические возможности средств поражения, особенно стратегического ядерного оружия, к немедленному нанесению ударов. В этих условиях боевые действия могут начаться практически внезапно.

Поэтому сейчас от активных, целеустремленных и своевременных действий разведки в решающей мере будут зависеть условия вступления вооруженных сил коалиции социалистических стран в войну, их действия по отражению ударов агрессора и успех первых операций.

Мы убеждаемся таким образом в том, что к боевой готовности разведывательных органов и частей, особенно в оперативном звене, нельзя подходить с общих позиций. Их готовность к развертыванию и решению задач в угрожаемый период и с началом войны должна превышать боевую готовность тех войск, действия которых они обеспечивают. Это принципиальное требование. Оно накладывает свой отпечаток на все стороны деятельности оперативно-тактической разведки и определяет необходимость ее ускоренного развития.

Основу высокой боевой готовности сил и средств оперативно-тактической разведки составляет их необходимый количественный состав в каждом объединении, соединении и части, целесообразная

Из архивите на ДС

349

Из архивите на ДС

350

организационно-штатная структура разведывательных частей и подразделений, отличная полевая выучка, высокое политико-моральное состояние и психологическая подготовка разведчиков всех категорий, постоянная готовность оружия, специальной и разведывательной техники к применению.

Важное значение имеет рациональная дислокация разведывательных частей в мирное время, их слаженность, натренированность в ведении активной, целеустремленной и глубокой разведки.

Следовательно, высокая боевая готовность оперативно-тактической разведки закладывается еще в мирное время. Её элементы должны отрабатываться в ходе выполнения повседневных задач, в системе оперативной и боевой подготовки, особенно на проводимых учениях. Их следует постоянно держать в центре организаторской и идеологической деятельности командования, политических органов и штабов всех степеней.

Оперативно-тактическая разведка в настоящее время должна характеризоваться большим, чем прежде, пространственным размахом, то есть вестись в более широкой полосе и обеспечивать возможность получения данных о противнике на значительной глубине.

Перенесение центра тяжести усилий разведки в глубину вызывается не только увеличением пространственных показателей современных операций и наличием во всех звеньях вооруженных сил дальнобойных средств поражения, но также более глубоким размещением группировок войск и других важных объектов противника.

Так, если в период прошлой мировой войны до 70% всех объектов, которые разведывались средствами оперативных объединений, располагались на глубине до 20 км, то сейчас на такой глубине размещаются в основном объекты тактической разведки. Объекты же оперативной разведки эшелонируются на всю глубину театра военных действий.

В этих условиях, как показывает опыт учений и расчеты, разведку в полку необходимо вести, по крайней мере, на глубину боевого порядка дивизии первого эшелона противостоящего противника, дивизионную разведку – на всю глубину боевого порядка армейского корпуса, а иногда – и оперативного построения полевой армии. Досягаемость армейской разведки, как правило, должна соответствовать глубине оперативного построения группы армий противника. Разведку во фронтовых объединениях в условиях Европейских театров военных действий необходимо организовывать и вести практически на всю глубину их континентальной части и даже прилегающих районов морей.

По сравнению с прошлой войной в значительной мере возросла также ширина полос ведения разведки в объединениях, соединениях и частях. Например, в общевойсковой армии и мотострелковой дивизии она увеличилась за эти годы в среднем в 3–4 раза.

Такой размах ведения разведки обеспечивает вскрытие группировок войск, сил флота и других объектов противника на максимальную досягаемость средств поражения, позволяет

Из архивите на ДС
351

Из архивите на ДС

прогнозировать изменения оперативной обстановки и своевременно реагировать на них, то есть вести операции и бой с необходимым в современных условиях предвидением.

Значительное возрастание пространственного размаха и особенно глубины оперативно-тактической разведки вызвало многократное увеличение количества объектов, подлежащих выявлению в полосах действий войск. Анализ показывает, что в современных условиях в полосе фронта на глубину наступательной операции вероятный противник может развернуть до 600-800 важнейших объектов разведки. К ним мы относим: подразделения оперативно-тактических (тактических) ракет и ядерной артиллерии, соединения и части сухопутных войск, авиационные эскадрильи, дивизионы (батареи) ЗУРС, командные пункты и узлы связи, объекты тыла и оперативного оборудования ТВД и т.п.

Идеальным для разведки был бы такой результат, при котором она на каждый данный момент времени полностью, со 100% достоверностью, вскрыла бы все объекты противостоящего противника. Однако на это рассчитывать трудно. Такого результата никогда не было в практике прошлых войн и, видимо, нереально для современных условий.

Вместе с тем, расчеты, подтвержденные опытом учений показывают, что степень вскрытия объектов противника для успешного ведения операций и боя в современных условиях должна быть не менее 60-70%. При этом средства ядерного нападения должны вскрываться во всех случаях практически полностью и с высокой точностью.

352

Если учесть их высокую мобильность, то сложность решения данной задачи становится очевидной.

Объекты противника могут вскрываться с различной детализацией, что необходимо строго учитывать при расчете возможностей разведывательных органов и частей и распределении их усилий по задачам и объектам.

Например, в интересах общей оценки обстановки и определения замысла операции в целом часто бывает достаточно вскрыть группировку противостоящего противника с детализацией до дивизии, отдельной бригады.

При планировании операции, особенно в интересах организации ядерного поражения противника, данные о каждом объекте разведки, как правило, должны содержать: наименование объекта, характер его деятельности, основные элементы, фронт, глубину и конфигурацию, степень защищенности.

Что же касается разведывательных сведений в интересах применения обычных средств поражения, то они должны добываться с детализацией: в полку - установка УРС и НУРС, орудие атомной, обычной или зенитной артиллерии, взвод пехоты и танков; в дивизии - установка УРС, НУРС и ЗУРС, батарея атомной, обычной или зенитной артиллерии, рота пехоты и танков; в армии и фронте - установка УРС, дивизион (батарея) НУРС и ЗУРС, дивизион атомной, обычной или зенитной артиллерии, батальон пехоты и танков, эскадрилья авиации, командный пункт, склад.

Из архивите на ДС

353

Из архивите на ДС

По мере нарастания темпов технической модернизации армий, качественного развития средств вооруженной борьбы, требования к оперативно-тактической разведке, в частности, по таким показателям, как досягаемость по глубине и количество объектов, подлежащих выявлению, будут повышаться и дальше.

Отсюда вытекает объективная необходимость постоянного совершенствования организации, форм и методов ведения разведки в объединениях, соединениях и частях. При этом решающее значение приобретает техническая база разведывательных частей и подразделений, ибо только с помощью современных, высокоэффективных технических средств можно обеспечить непрерывное слежение за противником во всей полосе боевых действий и на требуемую глубину, а также вскрытие его объектов с необходимой детализацией.

Это позволит в свою очередь командирам и штабам всех степеней лучше знать противника, предупреждать его действия и более эффективно использовать свои боевые средства.

Все более важное значение приобретает достоверность разведки. Сейчас разведка не имеет права ошибаться. Если в прошлом ее просчеты дорого обходились войскам и стоили больших жертв,то

Из архивите на ДС

355

сейчас, когда противник располагает боевыми средствами огромной поражающей силы, допущенные ошибки при вскрытии положения, характера действий и намерений противника, неполные, противоречивые, а тем более неправдивые и предвзятые выводы о нем могут привести к серьезным ошибкам в решениях, исправить которые в подвижных формах боя и операции, в динамичной обстановке будет нелегко, а подчас и вообще невозможно.

Отсюда вытекают самые высокие требования к достоверности разведывательных данных, к методологии их анализа и оценки.

В современных условиях для получения исчерпывающей и достоверной информации необходимо комплексное использование различных сил, средств и способов разведки, согласованное их применение по месту и времени.

Важное значение имеет глубокое изучение и анализ разведывательных сведений, их сопоставление с данными, полученными из других источников, уточнение и перепроверка с целью своевременного вскрытия мероприятий противника, направленных на дезинформацию и маскировку.

Всесторонний анализ противника не может быть сделан только на основе логических суждений. Здесь необходимы точные расчеты, знание реальных фактов и всесторонний учет обстановки не только перед фронтом своего объединения, соединения и части, но и в полосе соседей. Даже предположения о противнике должны быть всегда обоснованы.

Из архивите на ДС

356

При оценке противника в современных условиях нельзя ограничиваться также простым количественным анализом группировок его войск,сил и средств. Необходимо всесторонне учитывать их качественные показатели, в том числе,морально-политическое и психологическое состояние личного состава, уровень его подготовки и наличие боевого опыта, качество вооружения и военной техники, национальную принадлежность и традиции соединений и частей, их обеспеченность всем необходимым для ведения боевых действий и т.п.

Только при таком подходе к делу можно выявить действительные возможности и намерения противника и исключить субъективизм оценок и выводов о нем.

В военной практике были случаи, когда по причине ошибочных данных и выводов разведки войска попадали в крайне опасное положение и даже терпели серьезные неудачи.

В качестве одного из примеров можно сослаться на опыт боевых действий англо-американских войск в районе Арденн на заключительном этапе Второй мировой войны в Европе. Тяжелое положение в котором они оказались тогда, наряду с другими причинами, объясняется в большой мере просчетами американской и английской разведок, которые не смогли сделать правильных выводов о подготовке противником сильного контрудара. В результате войска понесли большие потери и были вынуждены отступить.

Из архивите на ДС

Известны и другие примеры из практики войн, показывающие как просчеты и ошибки разведки сводили на нет усилия войск, приводили к провалу принимавшихся решений. При ведении боевых действий с применением ядерного оружия, подобные ошибки становятся еще более опасными.

Особенно высокой достоверностью в настоящее время должны отличаться данные о средствах ядерного нападения противника, начале и содержании мероприятий, связанных с непосредственной подготовкой агрессора к нападению на страны социалистического содружества, о намерении применить средства массового поражения.

Высокая степень достоверности необходима и по многим другим вопросам, в том числе по характеристикам и местоположению объектов, намеченных к поражению.

Организуя разведку в современных условиях, надо учитывать также, что противник будет оказывать ей сильное и тщательно подготовленное противодействие. Уже сейчас на всех учениях и военных играх командование НАТО отрабатывает комплекс разнообразных мероприятий по борьбе с нашей разведкой. Для этой цели привлекаются контрразведывательные и полицейские органы всех стран и войск блока, территориальные войска, современные средства радиоэлектронной войны. Создается усиленная система охраны границ и тыловых объектов, устанавливаются строгие ограничения в использование технических средств связи. Иначе говоря,

Из архивите на ДС

358

командование НАТО пытается поставить перед нашей разведкой непреодолимый заслон.

Причем нельзя утверждать, что мы полностью раскрыли всю систему вероятного противника по противодействию нашей разведке. Не исключено, что в ходе войны он предпримет и другие, неизвестные нам меры. В частности, следует учитывать возможность проведения в широком плане дезинформационных мероприятий с расчетом ввести нашу разведку в заблуждение, направить ее по ложному пути. Это еще раз показывает насколько сложны сейчас условия ведения разведки, какое важное значение имеет повышение достоверности добываемых ею данных.

Надо иметь в виду и то обстоятельство, что командование НАТО относит силы и средства разведки к числу важных целей, планируемых к поражению. Не может быть никакого сомнения в том, что с началом военных действий будут приняты все меры,чтобы вывести из строя важнейшие элементы, звенья, органы и средства нашей разведки.

В таких условиях необходимо всемерно повышать живучесть разведывательных органов и частей, надежность и эффективность их действий при наличии активного противодействия со стороны противника, разрабатывать и осваивать способы быстрого восстановления боеспособности системы разведки, повышать скрытность ее действий.

Изменяются требования, предъявляемые к точности разведки. Известно, что между надежностью поражения объектов и точностью определения их координат существует прямая зависимость. При

Из архивите на ДС

359

увеличении ошибок в определении местоположения объекта расход боеприпасов, как правило, значительно возрастает. Это относится не только к обычному, но и к ядерному оружию.

Поэтому важнейшим условием эффективного применения средств поражения, а следовательно и достижения успеха в операции и бою, становится повышение возможностей разведки в направлении более точного определения положения целей, большинство из которых, как правило, необходимо устанавливать с минимальными ошибками.

Данное требование особенно характерно для Центрально-Европейского театра военных действий, где основную массу целей на поле боя будут составлять средства ядерного нападения, танки, самоходно-артиллерийские установки, бронетранспортеры и другие малоразмерные объекты, поражение которых требует высокой точности определения координат.

Необходимая точность разведывательных данных достигается прежде всего применением наиболее совершенных способов и средств разведки, обеспечивающих уменьшение ошибок в определении координат объектов до оптимальных пределов, а также высокой выучкой личного состава разведывательных органов.

Значительно повышаются требования к оперативности разведки. В условиях острой борьбы за выигрыш времени и высокой динамичности современных боевых действий это требование приобретает решающее значение во всей деятельности разведывательных органов и частей.

Из архивите на ДС

360

Разведка в настоящее время должна обеспечить возможность быстрого реагирования на изменения боевой и оперативной обстановки, предупреждения действий и ударов противника, особенно ядерным оружием. А это предопределяет необходимость добывания и доведения разведывательных сведений до командования и штабов в кратчайшие сроки, немедленный их анализ и оценку, а также своевременный перенос усилий разведки с одних направлений и районов на другие при изменении обстановки и задач, выполняемых войсками.

Медлительность в разведке, несвоевременная обработка и передача разведывательной информации ведет, как правило, к запоздалым решениям и действиям, снижению эффективности применения средств поражения, в том числе ядерного оружия.

Особенно большое значение фактор времени имеет при организации и ведении разведки средств ядерного нападения и других важных объектов противника, обладающих высокой подвижностью и быстродействием. Запаздывание разведывательной информации о их положении и действиях даже на короткое время дает противнику большие оперативно-тактические преимущества и оказывает отрицательное влияние на ход и исход операций в целом.

Многие другие сведения о противнике должны добываться и поступать в штабы и войска также в предельно ограниченные сроки,

ибо в противном случае они утрачивают свою ценность и не могут быть эффективно использованы при организации и ведении боевых действий.

Таким образом, элемент времени в деятельности органов и частей оперативно-тактической разведки в современных условиях является важным условием, одним из основных факторов достижения победы в бою и операции.

Высокая оперативность разведки обеспечивается проведением широкого круга различных по характеру мероприятий. Основными из них являются: во-первых, разработка и оснащение разведывательных органов, частей и подразделений высокомобильными и быстродействующими техническими средствами разведки, обеспечивающими минимальные затраты времени на добывание сведений о противнике; во-вторых, повышение эффективности системы передачи, анализа и оценки данных разведки, главным образом, путем широкого внедрения в практику машинных методов обработки информации, современной вычислительной техники и автоматизированных систем управления.

Наряду с этим важное значение имеет совершенствование организации, стиля и методов работы штабов и других органов управления разведкой на базе повышения их квалификации и уровня профессиональной подготовки.

Органы управления разведкой должны в полной мере овладеть принципами научной организации труда, современными методами планирования разведки, проявлять оперативность в работе, настойчиво искать пути максимального сокращения сроков доведения задач до исполнителей, сбора и обработки разведывательных данных.

Из архивите на ДС

361

Из архивите на ДС

362

Серьезного внимания заслуживает также широкое использование в практике разведки формализованных документов, сетевых графиков, логико-математических методов расчета.

Одним из главных требований является непрерывность разведки. Известно, что качественное и количественное состояние вероятного противника, состав его сил и средств, группировки войск, положение и деятельность многих важных объектов находятся в непрерывном изменении. Благодаря высокой мобильности и быстродействию войска и средства поражения могут в короткие сроки перемещаться, сосредоточиваться на определенных направлениях и наносить мощные удары как ядерным, так и обычным оружием.

В условиях мирного времени, как уже указывалось, вероятный противник может также в крайне ограниченные сроки перейти от повседневной деятельности к боевым действиям. Это значит, что потеря противника из виду, даже на непродолжительное время, может позволить ему добиться крупных оперативно-стратегических результатов путем внезапного нанесения ударов по группировкам наших войск.

Отсюда вытекает необходимость непрерывного, непрекращающегося буквально ни на минуту слежения за противником как в мирное время, так и с началом войны, за всеми его группировками, основными объектами и целями, за его повседневной и боевой деятельностью.

Иначе говоря, оперативно-тактическая разведка должна быть в современных условиях постоянно действующей и непрерывной.

Из архивите на ДС

А это означает, что надо постоянно совершенствовать практику разведки, искать и отрабатывать более эффективные тактические приемы и способы действий разведывательных частей и подразделений, тщательно организовывать их взаимодействие.

Важная предпосылка повышения возможностей оперативно-тактической разведки, достижения непрерывности ее ведения заключается в совершенствовании организационно-штатной структуры разведывательных органов и частей, оснащении их более современной и высокоэффективной техникой и аппаратурой.

Вместе с тем, из принципа непрерывности ведения разведки не вытекает необходимость обязательного и постоянного наблюдения за всеми объектами противника. Как показывает опыт проведенных учений и расчеты, непрерывного наблюдения требуют лишь особоважные и высокомобильные объекты от поражения которых зависит прежде всего ослабление противостоящих группировок противника.

Другие объекты противника, местоположение и характер действий которых может измениться в течение более продолжительного времени, просматриваются с определенной периодичностью, которая должна исключать выход этих объектов из поля зрения нашей разведки. Такими объектами являются соединения и части сухопутных войск, пункты управления, склады ядерного, специального и обычного оружия и ряд других. Периодичность просмотра этих объектов должна определяться временем, которое необходимо им на выход из района расположения или занимаемых позиций. Так, если бронетанковая

Из архивите на ДС

364

(механизированная) дивизия армии США, способна выйти из занимаемого района в среднем за 3–4 часа, то и периодичность ее просмотра должна составлять такое же время.

Стационарные объекты, типа аэродром, узел коммуникаций, мост через водную преграду и т.п., необходимо просматривать по мере необходимости.

Рассмотренные требования к оперативно-тактической разведке-высокий уровень боевой готовности, большой пространственный размах, достоверность,точность, оперативность и непрерывность – являются основополагающими. Их реализация является решающим условием повышения эффективности действий разведывательных органов и частей на современном этапе.

Разумеется, требования к разведке не остаются неизменными. Многие показатели ее работы, удовлетворяющие командование, штабы и войска еще несколько лет назад, в настоящее время, при новых средствах борьбы, оказываются устаревшими. Следовательно, над совершенствованием разведки надо работать постоянно, опираясь на передовой опыт и используя последние достижения техники, военной науки и военного искусства.

Подводя итог сказанному, можно сделать вывод, что эффективность и качество оперативно-тактической разведки в практическом плане означают ее способность вести постоянное слежение за противником на больших пространствах и на всю глубину задач, поставленных перед объединениями, соединениями и частями; выполнять все задачи с большой надежностью, достоверностью и в самые короткие сроки; устанавливать положение объектов и целей

Из архивите на ДС

противника с такой точностью, которая необходима для эффективного использования всех видов оружия; успешно действовать при сильном противодействии со стороны противника и принимаемых им мерах оперативной маскировки и дезинформации; по ограниченным признакам вскрывать намерения и планы противника, подготовку его ударов и других действий на самой ранней стадии.

Исходя из этих критериев следует оценивать состояние разведки, ее боевые возможности и соответствие современным условиям.

Товарищи!

Целью нашего доклада было изложить главные требования, предъявляемые к оперативно-тактической разведке в настоящее время, на основе которых мы могли бы определить на данной конференции пути ее дальнейшего совершенствования и развития.

В заключение хотелось бы в общем виде высказать наше мнение о возможных направлениях повышения качества и эффективности разведки.

Во-первых, совершенствование технического оснащения оперативно-тактической разведки, полный перевод ее на современную техническую базу, которая обеспечивала бы получение всех необходимых разведывательных данных в минимальное время, с высокой точностью и надежностью.

Из архивите на ДС

366

При этом особое значение имеет разработка перспективных средств, основанных на новых физических принципах работы.

Во-вторых, развитие организационной структуры разведывательных частей и подразделений, которая должна соответствовать характеру современных боевых действий, достигнутому уровню развития военной техники и оружия, выполняемым разведкой задачам, а также состоянию и перспективам развития ее технических средств.

В-третьих, качественное улучшение управления разведкой на современной технической основе, с автоматизацией основных процессов сбора и обработки разведывательной информации, особенно в оперативном звене.

В-четвертых, разработка и освоение более эффективных способов выполнения разведывательных задач, широкое внедрение в практику передового опыта войск и последних достижений военной науки, повышение качества подготовки органов, частей и подразделений разведки, профессиональной выучки их личного состава, отличное освоение состоящей на вооружении боевой и разведывательной техники, умелое ее применение.

В комплексе мероприятий, направленных на успешное решение рассматриваемой проблемы, одним из основных является сотрудничество разведывательных управлений Генеральных штабов государств-участников Варшавского Договора в области оперативно-тактической разведки, коллективная выработка и претворение в жизнь согласованной линии по ее укреплению и развитию.

2184/в

Тесная координация наших усилий в области оперативно-тактической разведки будет способствовать наиболее полному использованию имеющихся возможностей по ее дальнейшему совершенствованию в соответствии с требованиями современной войны.

Из архивите на ДС

ДОСИЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО
Управление на отдела
Том 551 и 534.
12.V 19 87 г.

ПАРИЖ

СЕКРЕТНО!

Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17 ЗЗКИ
КРДОПБГДСРСБНА

Б.О

С П Р А В К А

ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ФРЕНСКИТЕ ЯДРЕНИ СИЛИ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1977 - 82 ГОД.

Изграждането и перспективното развитие на френските ядрени сили е тясно свързано с възприетата от военно-политическото ръководство на Франция доктрина за "разубеждение на противника". Това особено ярко подчерта в една своя реч министъра на нац. отбрана - Ивон Бурк: "...Разубеждението остана основата на нашата отбрана и по тази причина ядрените сили запазват приоритета във военното програмиране."

В справката ще бъдат изложени общите насоки за развитието и усъвършенстването на френските ядрени сили, така както са планирани в програмата за финансирането им, през периода 1977 - 82 год., приета от парламента и сената през 1976 год.

За прегледност, в справката ще бъдат разгледани перспективите за развитие през горния период на стратегическите и тактическите ядрени сили, независимо от различното им организационно подчинение.

I. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЯДРЕНИ СИЛИ

През 1976 и началото на 1977 год. беше проведена частична реорганизация на стратегическите ВВС, продиктувани вероятно от остаряването на материалната част /самолетите "Мираж" IV А 7 от една страна и стремеж за икономии, продиктуван от икономическата криза във Франция, от друга страна. Частичната реорганизация се изразява в следните мероприятия:

а. Разформирован беше 93 ескадрон с трите си ескадрили: 1 бае "Гиан", 2 бае "Сезен" и 3 бае "Самбр", базирани съответно на авиобазите Истр, Орани и Камбре;

б. Разформирована беше 4 ескадрила от 90 зап, като останалите три заправачни ескадрили /т.е. 90 зап.ап/ са базирани в Истр.

В бъдеще стратегическата бомбардировачна авиация ще се състои от два авиополка - 91 и 94 с 6 ескадрили по 4 самолета или общо 32 самолета "Мираж" IV А /оперативни и резерв/.

Авиобазите Истр, Оранж и Камбре ще се запазят като резервни, за летищен маньовър на ескадрилите от стратегическата бомб. авиация.

В началото на 1977 год., след завършване на предвидените комплексни изпитания, в строя на Океанските стратегически сили беше приета като оперативна четвъртата АРПЛ "Ендомптабл", която по своите тактико-технически характеристики е по-съвършенна от построените вече 3 АРПЛ, в две отношения:

- снабдена е с по-усъвършенствуван ядрен двигател с по-дълъг живот;

- въоръжена е с ракети /16/ М 20 клас "море-земя", с далекобойност превишаваща 3000 км. Ракетата е с термоядрена бойна глава с мощност 1 мт.

За осигуряване развитието и усъвършенствуването на ядрените заряди, Франция, като все предвид острите протести на някои страни срещу провежданите от нея експериментални въздушни ядрени взривове в Пасифика, от 1975 год. премина към подземни ядрени взривове, на полигоните на атолите "Мюруруа" и "Фангатуфа" - Френска Полинезия.

След проведените 2 подземни ядрени взрива през 1975 год., през 1976 и до април 1977 год. Франция проведе следните подземни ядрени взривове:

- на 5 април 1976 год. - на атола Мюруруа;
- на 10 юли " "
- на 22 " " "
- на 19 февруари 1977 год. "
- на 19 март " "

Ядрените взривове са били с мощност 8 и 150 кт. Експериментите са имали за цел миниатюризация на ЯЗ и увеличаване устойчивостта на ЯЗ срещу въздействието на различните ефекти на ПРО. Друга основна цел на експериментите е била създаването на ядрени заряди за многозарядни бойни глави на ракети, които се предвижда да бъдат приети на въоръжение към 1985 год.

През периода 1977-82 год., стратегическите ядрени сили на Франция ще запазят досегашната си структура, по отношение на съставните вид части, а именно:

- стратегическа бомбардировачна авиация - самолети "[illegible]" организационно сведени в 2 полка и един полк заправчица в полет/[illegible]

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

370

208
30

- стратегически балистически ракети клас "земя-земя" - две крила по 9 ракети, изстрелвани от шахти на платото Албион - 18 ракети;

- океански стратегически ядрени сили - АРПЛ, въоръжени с ракети клас "море-земя".

От общите разходи за въоръжение и екипировка на френските ВС през периода 1977-82 год., само за стратегическите ядрени сили ще бъдат изразходвани 27,5 %, т.е. по обема на разходите заемат първо място по отношение на останалите видове ВС.

За периода 1977-82 год. програмата за развитието на стратегическите ядрени сили предвижда следните основни мероприятия в областа на въоръжението и проучванията:

- продължаване генералния ремонт на АРПЛ "Терибл" и превъоръжаване на същата с ракети М 20;

- строителство на петата АРПЛ "Тонан", която се предвижда да влезе в строя през 1979-80 год;

- начало на експериментирането на ракета S - 3 клас "земя-земя" /стратегическа балистическа/, с термоядрена бойна глава, с оглед да се приеме на въоръжение през 1980 год.;

- проучване и развитие на стратегическа балистическа ракета клас "море-земя" М 4 с многозарядна бойна глава;

- започване проучванията за строителството на шестата АРПЛ "Енфлексибл" - втора генерация АРПЛ;

- проучвания за повишаване устойчивостта на стратегическите ракети срещу въздействието на ПРО.

През периода, както и до сега, вероятно некои общо формулирани задачи ще бъдат детайлизирани и променени, съобразно с най-новите изисквания и достижения на научно-техническата мисъл.

II. ТАКТИЧЕСКИ ЯДРЕНИ СИЛИ

Изграждането и развитието на френските тактически ядрени сили през последните години е обект на по-голямо внимание от страна на военно-политическото ръководство, защото, по думите на френския президент Жискар д'Естен то "...не е само едно средство за разубеждение, но и средство за бой".

През периода 1977-82 год. тактическите ядрени сили ще добият почти завършен вид и ще бъдат композирани от:

Нанесено в картотеката
на 28.5.74
от [illegible]

39

- тактическа атомоносна авияция - носители на ядрени авиобомби AN 52 и подчинени на тактическото авиационно командуване /четири ес - кадрили "Мираж" III и "Ягуар"/;

- полкове и батареи от тактическата ракетна система "Плутон", подчинени на армейските корпуси от сухопътните войски.

Приетата програма за доизграждане и развитие на тактическите ядрени сили през периода 1977-82 год предвижда:

? - формиране на общо 6 полка "Плутон" и две батареи "Плутон" за общ резерв или всичко 40 ПУ. До сега организационно са изградени и въоръжени 4 полка. През 1975 год. ще започне формирането на петия полк;

- проучване и конструиране на ракета "въздух-земя" със средна далекобойност и ядрена бойна глава;

? - пригаждане на палубните самолети "Супер Етандар" и като носители на атомни бомби.

Амбициозната и тежка за възможностите на Франция, особено при сегашното трудно икономическо положение, програма за развитието на стратегическите и тактическите ядрени сили през периода 1977-82 год. както и досега, вероятно ще бъде изпълнена, но това неминуемо ще даде отражени и ще забави изпълнението на програмите на останалите видове въоръжени сили на Франция.

Справката е изготвена на базата на всички данни, с които разполага ГП.

6271

№ 0745. 11.4.1977 год.

Из архивите на ДС

ПАРИЖ

СЕКРЕТНО!

Екз. единствен

30

ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ
Изготовлен на отдел
17.4 19 82 г.
15.4.77 Б.О
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Кам дело № 85-фу

СПРАВКА

ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ФРЕНСКИТЕ КЛАСИЧЕСКИ ВС ПРЕЗ ПЕРИОДА 1977-82 ГОД.

Франция, след като създаде собствени ядрени сили, които и в сегашния си непълен състав осигуряват в общи линии прилагането на доктрината за "разубеждение на противника", насочва повече усилия и средства за развитието на класическите си видове въоръжени сили през периода 1977-82 год.

За да реализира програмата за развитие и модернизиране на класическите си ВС, при запазване приоритета в това отношение на ядрените сили, беше приет бюджет, при който значително се увеличават военните разходи през следващите 5 години, което се вижда от следната таблица:

години / разходи за	1977	1978	1979	1980	1981	1982
общи	11670	13145	14795	16470	18495	20570
Сух. в.	18400	21080	24025	27280	30975	35170
ВМС	9780	11355	13200	15450	17975	20955
ВВС	12225	14150	16490	19405	22670	26880
Жандарм.	5925	6730	7645	8655	9875	11000
ВСИЧКО	58000	66460	76155	87260	99990	114575

+ Данните са в милиони френски франка

Следователно, за периода 1977-82 год. за военните си нужди Франция ще изразходва обще 502 440 мил.фр. В тези разходи са включени и разходите за ядрените сили.

За сравнение ще посоча, че военния бюджет на Франция за 1977 беше 50 милиарда франка.

В справката ще бъдат разгледани общите насоки за развитието на класическите видови ВС през периода 1977-82 год.

201
31

I. СУХОПЪТНИ ВОЙСКИ

Развитието и усъвършенстването на сухопътните войски се извършва в две насоки: реорганизация и снабдяване с по-модерно въоръжение.

От края на 1975 год. в сухопътните войски започна дълбока реорганизация, която обхваща военните окръзи и съединенията.

Предвижда се страната да бъде разделена на 5 ВО, вместо на 7, както до сега. Вече е проведено сливането на 5 ВО-Лион и 7 ВО - Марсилия в един общ, със щаб в Лион. Ще се премахне двойственото подчинение на съединенията, като командуващия ВО поеме цялостното командване на съединенията, дислоцирани на територията на военния окръг. По-правилно ще се дислоцират съединенията върху националната територия.

Реорганизацията на дивизиите има следните цели:

- да премахне разликата в организационната структура, въоръжението, възможностите и назначението на съединенията от маневрените сили и тези от териториалната отбрана. В бъдеще такова деление няма да съществува.

- да се облекчи организационната структура на съединенията, като се премахне бригадното звено;

- да се намали общата численост на сухопътните войски /за икономии/, без да се намаляват бойните им възможности.

Крайната цел на реорганизацията на съединенията е да се създадат по-универсални дивизии, с по-голяма огнева мощ и мобилност, способни да водят самостоятелни бойни действия при съвременна война.

Програмата за развитието на сухопътните войски предвижда, след провеждането на реорганизацията, в мирно време Франция да има 16 съединения, а именно:

- бронетанкови - 6
- мотопехотни - 6
- алпийски - 1
- въздушно-преносими - 1

Във време на война, след провеждане на мобилизация, съединенията ще нарастнат на 30.

В мирно време, след провеждането на реорганизацията и предислокацията, разпределението на националната територия на военни окръзи и дислокацията на съединенията във Франция и ГФР, ще има следния вид:

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

374

202
32

В този състав, в мирно време, сухопътните войски ще имат 316 хиляди души а бойните подразделения ще наброяват от 740 на 750 единици.

Успоредно с реорганизацията на съединенията, ще продължи въоръжаването на сухопътните войски с по-модерно оръжие. Програмата предвижда следната последователност за доставянето на ново въоръжение в сухопътните войски:

въоръжение и техника	период 1977-82		Доставка след 1982
	поръчка	доставка	
танкове АМХ 30	320	207	140
АМХ 10 RC	330	190	160
155 мм самох. ор.	190	110	80
155 мм ор. на тр. тяга нов модел	100	20	80
Ролан	133	110	75
Вертолети SA 341 Газел	128	109	62
АМХ 10 Р и РС	450	512	250
VAB /противосамолетни/	345	120	225
VAB	1830	1732	740
Колесна такт. машина	18200	10100	8100
Хот	192	167	64
Пушки 5,56 мм	236000	148000	88000
Милан	692	930	132
Минохвъргачки 120 мм набраздени	240	158	130

33

Реализирането на програмата за реорганизацията на съединенията и въоръжаването им с ново въоръжение и бойна техника, значително ще повиши бойните възможности особено на бронетанковите дивизии.

До каква степен обаче ще бъде реализирана тази амбициозна програма, за сега е трудно да се предвиди. Опита от досегашната практика показва, че желанията на френските военно-политически ръководители винаги са надвишавали възможностите на Франция. Още от сега някои военни специалисти предсказват, че тази програма ще бъде изпълнена едва 55 %.

Като имам предвид високото ниво на инфлационния процес във Франция, непрекъснатото нарастване цените на новото оръжие и техника, считам, че програмата за развитието на френските сухопътни войски през периода 1977-82 год. особено що се отнася за доставката на въоръжение, няма да бъде изпълнена 100 %.

Из архивите на ДС

375

II. Военно-въздушни сили

През периода 1977-82 год. френските ВВС ще запазят досегашната си организационна структура. Самолетният парк ще се подържа на нивото на около 650 бойни самолета. Значителни усилия ще бъдат положени за превъоръжаването на поделенията с нови самолети, които са вече в производство. След като беше превъоръжен 11ибап - Тул със самолети "Ягуар", от м.март т.г. започна превъоръжаването на 3ескадрила от 3ибап - Нанси със същия тип самолети /"Ягуар"/. През настоящата година ще започне превъоръжаването на 12иап със самолети "Мираж" F1.

Ускорено се работи за усвояването на новия тип самолет "Мираж 2000 делта". Два прототипа на този самолет са вече в производство и се очаква завършването им през 1978 год. Първият полет е планиран за февруари 1978 год. Със собствени кредити, фирмата "Дасо" работи върху вариант на "Мираж 2000" - "Супер Мираж делта". Последният самолет ще бъде двумоторен, многоцелеви - за такт. подръжка, разузнаване с далечен радиус на действие и ПВО.

Отделят се средства и за ПВО на авиобазите, като тенденцията е ПВО, след доставянето на системите "Кротал" и 20 мм зен. оръдия, да се поеме изцяло от ВВС и да се освободят от тази дейност поделенията от сухопътните войски.

Програмата предвижда доставката на материална част през период 1977-82 год. да се извърши по следният начин:

Из архивите на ДС

376

въоръжение и б.тех	период 1977-82 г.		доставка
	поръчка	доставка	след 1982
самолети "Ягуар"	-	84	-
" "Мираж" Ф 1	109	123	23
" "Мираж 2000"	127	10	117
" "Алфажет"	144	142	58
учебни самолети"Ъпсилон"	60	-	60
Вертолети - нови	50	-	50
системи "Кротал"	5	15	-
" "Супер Кротал"	12	-	12
20 мм зен оръдия	152	48	152
ракети "въздух-въздух"	1770	1150	1010

Към 1980 год. бойните самолети на френските ВВС ще бъдат подмо вени с "Ягуар" и "Мираж" Ф 1 приблизително наполовина,останалата половина ще бъдат "Мираж" III.

III.ВОЕННО-МОРСКИ СИЛИ

Поради изоставане в изпълнението на "синия план",усилията на Франция през периода 1977-82 год. ще бъдат насочени за подържане на ВМС с общ тонаж около 300 хил.т.

След извърше[illegible] промени в състава на Средиземноморската и Атлантическата ескадри,съществени промени в организационната област през горния период не се очертават.

Основното чаправление за развитието на ВМС ще бъде подмяна с нови кораби на остаряващия корабен състав.Програмата предвижда да се извърши следното строителство на кораби и бойни средства през периода 1977-82 год.:

въоръжение и б.техника	период 1977-82 г.		доставки след 1982 год.
	поръчка	доставка	
самалетонасачи тип РА 75	1	-	
корвети тип С 70	6	4	
Авизо-ескортьори тип А 69	-	11	

торпедни атомни подводни лодки	4	1	4
тръдни кораби	12	3	9
патрулни кораби	6	1	6
палубни самолети "Супер Етандар"	44	80	-
Вертолети WG 13	14	40	-
Подводни лодки - дизелови	-	4	-
Снабд.кораби за ГСМ	1	1	-
Транспортни кораби	2	-	2
Торпеда	230	250	90
ракети "Мазурка"	28	126	5

При съществуващата икономическа ситуация във Франция,трудно е да се допусне,че горната програма ще бъде изпълнена цялостно.В това са уверени още сега най-видни военноначалници от ВМС.Така напр. НЩ на ВМС адмирал Ланюзел,в едно интервю заяви:

"Като имам предвид финансовите предвиждания на закона-програма подновяването на нашият флот не може да се осъществи със задоволителен ритъм.Тонажа на ВМС за десетина години ще спадне от 300 хил.т./1977г./ на около 250 хил.т.,като не се смятят Океанските стратегически сили. Нещо повече,остаряването на флотата ще увеличи разходите за поддържането докато усложняването на модерните кораби и модернизирането на тяхното обстрелване,увеличават още повече цената на новите кораби".

Като се изключат АРПЛ,бойният флот на Франция в 1985 год. /самолетоносачи,ескортни кораби,класически ПЛ/ по мнението на френските специалисти ще бъде 167 хил.т.,от които 80250 т./близо половината от тонажа/ ще бъдат кораби на повече от 20 години и 63345 т. на по-малко от 10 год.

Такива са в генерални линии предвижданията на френското военно-политическо ръководство и програмата за развитието на класическите въоръжени сили на Франция през периода 77-82 год.

Справката е изготвена на базата на данни от различни източници с които разполага РЦ.

6271

[illegible]. 11.4.1977 год.

377

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ
СЕКРЕТНО
Екз. единствен

АНОТАЦИЯ – 3

на информационен бюлетин на тема:

НОВОСТИ ВЪВ ФРЕНСКОТО ВЪОРЪЖЕНИЕ

Бюлетинът има закрит характер и е предназначен само за страни, които купуват френско оръжие и бойна техника.

Съдържание:

1. Задачи и дейност на френската компания за специализирана помощ.
   - организацията оказва техническа помощ в чужбина, нейните членове се избират според техните качества и опит, придобит във френските ВС.
2. Специализираните варианти на МЗ "Панар".
   - разгледани са различните видове бойни машини, осъществяването на радиовръзката с тях, средствата за радиовръзката, тиловото осигуряване на подразделенията, имащи на въоръжение МЗ "Панар", медицинско обезпечаване.
3. Противопехотна мина "М1 е Ф1".
   - дадени са ТТ данни на мината и принципното й устройство.
4. 120 мм минохвърлачка "Томсон-Брант" /МО-120 - РТ - 61/.
   - дадено е устройството и ТТ данните на минохвърлачката и мините.
5. 120 милиметров снаряд "Томсон-Брант" за борба с танковете.
   - разгледани са различните варианти и ТТ данни.
6. Място изложение на въоръжение в СВ през 1977 г. - Сатори VI.

Информационният бюлетин е издаден през 1976 г.

Бюлетинът е получен от лице, което има достъп до подобни по линия на служебното си положение. Материалът е за служебно ползване. Оригиналът е изпратен на ГРУ. Съдържа 25 листа /фотокопия/.

№ 027 / 12.6.1977 год.

Библиографска обработка
Подпис:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПАРИЖ

195
25

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Отделения на отдел ... 17.V 1981 г.

524 и 532

СЕКРЕТНО

Екз. единствен

Вх. № 1-01323/22-VII-77 г.
45

СПРАВКА

ОТНОШЕНИЕ НА ФРАНЦИЯ КЪМ ВЪПРОСА ЗА СЪКРАЩАВАНЕ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ И ВЪОРЪЖЕНИЯТА В ЕВРОПА. ХАРАКТЕР НА ОБЯВЕНОТО ИЗВЕЖДАНЕ НА ФРЕНСКИ ВОЙСКИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА ГФР

I. ФРЕНСКАТА ВОЕННА ДОКТРИНА ЗА "ПРЕДНАТА ОТБРАНА" И НЯКОИ НОВИ МОМЕНТИ В ЕВОЛЮЦИЯТА НА ФРЕНСКАТА ВОЕННА ПОЛИТИКА. ОТНОШЕНИЕТО И ПОЗИЦИЯТА НА ФРАНЦИЯ КЪМ ВЪПРОСИТЕ НА РАЗОРЪЖАВАНЕТО.

В доклада на министъра на Националната отбрана за програмата по строителството и развитието на въоръжените сили от 1977 -1982г, изнесен пред Националното събрание в края на 1976 год., се изтъкват основните моменти на френската военна политика и военна доктрина. Отбраната на Франция, се казва в доклада, която осигурява сигурността и териториалната цялост на страната, се опира и зависи от равновесието на силите в Европа, а единственият гарант за това равновесие е блока на НАТО. С желанието си да вземем участие в общата отбрана на западните страни, подчертава министъра на Националната отбрана, ние изразяваме доверието си към нашите съюзници.

Виждайки основния противник и агресор страните от Варшавския договор, френските държавни и военни ръководители определят направленията на своята военна политика и основите на военната доктрина. Те обявяват присъединяването на Франция към блока на НАТО, като негов политически съюзник, а за да подчертаят независимостта на френската политика, изтъкват вземането на собствено решение за намесата на френските въоръжени сили в конфликта.

Френската военна стратегия е основана върху средствата за разубеждение на противника - френските стратегически ядрени сили. Обявената концепция за "предната отбрана" през юни 1976 год., е основана на първо място върху сегашната военна политика на френското правителство /Франция определя като основен противник страните от Варшавския договор/, върху френската военна стратегия на разубеждението на противника, и обявяването на Франция за политически съюзник на страните членки на блока НАТО. На тази основа се изгражда и концепцията за начините за използване на стратегическото и [illegible]

Из архивите на ДС

196
26

ядрено оръжие, строителството и развитието на въоръжените сили, тяхната организация и дислокация.

Аргумента на френските военни стратези за приемането на концепцията на "предната отбрана"е, че Франция не би могла сама да запази своята независимост и "свобода" и че в плановете на Варшавския договор Франция била включена като противник заедно със страните членки на НАТО.

При посещение на един от полковете "Плутон" в Майи, министър-председателя Бар направи изявления по въпросите на френската военна политика и стратегия, развитието на стратегическите и тактически ядрени сили и начина на тяхната употреба за осигуряване на интересите и политическо влияние на Франция в Европа и други райони на света, с което потвърди становището на френското правителство по концепцията на "предната отбрана" и демонстрира готовността на Франция да застане на страната на Атлантическия блок в случай на възникнала политическа криза. Министър-председателя подчерта значението и ролята на тактическото ядрено оръжие, което може да се изнесе извън националната територия /в ГФР и района на Индийския океан/ не само в случай на криза, но и за защитаване интересите на Франция.

В комюникето, подписано между СССР и Франция, при посещението на др. Л. Брежнев, Франция заяви, че е съгласна с провеждането на специална сесия на ООН по въпросите на разоръжаването, на която да се приемели "ефикасни механизми" за уреждане на въпросите; да се проведе световна конференция по разоръжаването с участието и на Китай. Франция заяви, че е съгласна да промени позициите си по провеждането на конференцията в Женева, но да участва като съпредседател наравно със СССР и САЩ. Също така тя заяви, че се готви да излезе с конкретни предложения по нераспространението на ядреното оръжие.

В преговорите за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията, провеждащи се във Виена, Франция продължава да поддържа становището, че тя е извън военната организация на НАТО и не трябва да участва. Преговорите, които се водели между двата блока, НАТО и Варшавския договор, не спомагали процеса на разведряването, а задълбочавали спорните въпроси и противоречия.

Винаги до сега Франция е била против всякакви преговори за съкращаване на въоръжените сили под предлог че това би било в противоречие с нейната национална сигурност и отбрана. Тази позиция бе потвърдена и сега при разговорите между Жискар д'Естен и Л. Брежнев в Париж. В същност стремежът на Франция е бил и е, да продължава да се ползва с авторитета и влиянието на велика сила, за което тя

Из архивите на ДС

употребява много усилия, включително и поддържането на въоръжени сили отговарящи на външно-политическите й стремежи. В изказване през месец март 1976 год. във Военната академия, Президента на републиката заяви, че Франция трябва да бъде първата политическа и военна сила след двете "свръх сили".

За осъществяване на тези амбиции, Франция ежегодно увеличава военните си разходи, като през 1982 год. те ще представляват 20% от държавния бюджет и увеличени два пъти сравнение с 1977 год. /58 милиарда франка през 1977 год. и 114,575 милиарда през 1982 год./.

С присъствието си , с въоръжени сили на територията на ГФР, Франция запазва позициите извоювани след втората световна война, които тя няма да отстъпи доброволно.

Франция е съгласна и държи за присъствието на войски на САЩ на територията на Западна Германия, защото едно изтегляне ще постави под въпрос и нейното присъствие и от друга страна САЩ и НАТО "поддържали равновесието" в Европа.

Франция и френските военни стратези, макар и да говорят за мощта на своите стратегически ядрени сили и тяхното "разубеждаващо" въздействие, си дават ясна сметка за реалната мощ и затова прибягват до съюза с Атлантическия пакт в случай на "възникнала криза".

II. ФРЕНСКИТЕ ВЪОРЪЖЕНИ СИЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГФР И ПЕРСПЕКТИВИТЕ ЗА ТЯХНОТО РАЗВИТИЕ.

Към 1.7.1977 год., на територията на ГФР френските войски са в състав на един армейски корпус - 2АК - Баден-Баден, в състава на който са включени две съединения /1МД и 3МД/ от общото предвиждано количество 16 съединения след реорганизацията на сухопътните войски, в състава на три армейски корпуса.

1МД - Трир включва в състава си три механизирани бригади:

- 1мбр. - Саарбрюкен, включва: 2мп, 16 мп, 9ап. След 1.1. 1977 год, към 2мп е придаден допълнително един разузнавателен взвод.

- 3мбр. - Витлих, включва: 42мп, 8мп, 5тп, 10ап. Към 42мп и 8мп са придадени допълнително по един разузнавателни взвод.

- 11мбр. - Ладау, включва: 5тп, 6ап. След 1.1.1977 год 7мотп и 8мотп са разформировани, а 6ап е получил нова материална част. 6тп се намира в Ньойщад.

Дивизионните части са в следния състав: 2ап, 58 зен.п, 51св.п 18инж.п, 1 Гр. армейска авиация. Към 2ап е придадена допълнително една батарея, 68ап е изтеглен на френска територия.

Из архивите на ДС

ЗМД - Фрейбург, включва две механизирани бригади и една моторизирана бригада.

- 5мбр - Тюбинген, включва: 24мп, 5мп, 2тп, 78ап. Към 24мп е придаден допълнително един разузнавателен взвод.

- 12 мбр. - Офенбург, включва: 43 мп, 19мп, 12тп и 11ап. Към 19мп е придаден разузнавателен взвод.

- 13 мотбр. - Констанц, включва: 11мотп, 3мп, 34 ап. 129мотп и 413 щабна рота са разформировани, а 34ап е получил допълнително една батарея. Разформирован е и 3мп.

Дивизионните части са в състав: 12тп, 32ап /предислоцирал в Вангартен/, 453зап, 53 св.п, 32инж.п, 3 Гр. армейска авиация, 3тп - дислоциран в Щетен.

Корпусните части остават в непроменен състав: 1раз.п, 2раз.п, 3раз.п, 50 раз.п, 60 раз.п, 423 зап, 42св.п, 10инж.п, 11инж.п, 33инж. п, 2 Гр. армейска авиация.

Общо разформировани части от 2АК:

- 411щр и 413щр	- 350 души.
- 7пп, 8пп и 129пп	- 2 550 души.
- 3мп	- 950 души.
- 68ап	- 900 души.
	4 750 души.

Към частите на корпуса са предадени допълнително:

- две батареи /към 2ап и 34ап/	- 300 души.
- шест разузнавателни взвода- към 2мп, 42мп, 8мп, 24мп , 19мп и 16мп.	- 480 души.
	780 души.

От територията на ГФР, до към 1.7.1977 год. са изтеглени около 4 000 души личен състав, материална част на един артилерийски полк и в същото време е доставена нова материална част за един танков и един артилерийски полк.

Настъпилите промени от 1.1.1977 год. до момента в състава и количеството на въоръжените сили на Франция, намиращи се на територията на ГФР, се дължат на провеждането в изпълнение на плана за реорганизацията на сухопътните войски на френската армия и усилията на френското командване да усъвършенства и развива класическите въоръжени сили. С предаването на нови батареи и разузнавателни взводове към частите на 2АК се повишава ударната мощ, маневреността и боеготовността във водените на бойните действия.

Като се има предвид проекта за реорганизацията на [illegible] мирането на три армейски корпуса с общо 16 съединения, [illegible]

199
29

5

количеството на войските, намиращи се на територията на ГФР да се запази в състава на един армейски корпус - 2АК. Организационните промени, които ще настъпят / изтеглянето и разформирването на части намиращи се на територията на ГФР или предаването на нови/, ще бъдат свързани с извършването на новата организация на съединенията и частите създаването на четворна организация/.

Новата механизирана дивизия ще има следният състав:

- два танкови полка с по четри роти,
- два пехотни полка,
- един артилерийски полк - четри батареи,
- един инжинерен полк,
- един полк за поддръжка и обслужване.

№ 0789/IX.X 1977 год. 23153
1.7.1977 год.

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
По задача № 513
18.I.91 г.

КРДОПЪГДСРСВНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПЪГДСРСБНА

Париж

224
50

СЕКРЕТНО
Екз. единствен

Вх. № 1-01324/22-VI-91
Кому да 45
Унив, 1991 г.

Да се върне в Дирекцията с мнение за разработване, използуване и каквото е необходимо по въпроса (за Григоров)
Унив 22.7.91 г.

СПРАВКА

ИЗМЕНЕНИЯ ВЪВ ФРЕНСКАТА ВОЕННА ДОКТРИНА. РАЗРАБОТВАНЕ НА НОВИ ДОКТРИНИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ КОНЦЕПЦИИ ОТ ВОЕННОТО РЪКОВОДСТВО. РАЗВИТИЕТО НА СХВАЩАНИЯТА ЗА УПОТРЕБА НА ЯДРЕНОТО ОРЪЖИЕ

Основните насоки на военната политика, начертани от Де Гол, след обявяването на Франция извън военната организация на НАТО, при Ж. Помпиду и при Жискар д'Естен са запазени. Военната доктрина, която се изработва въз основа на основните насоки на военната политика, също е запазила старото си съдържание, приемайки някои нови моменти.

Както във военната политика, така и във военната доктрина, в резултат на провежданата политика от сегашното френско правителство, са настъпили някои изменения. Тези изменения се характеризират преди всичко с отдаване значение на едни или други елементи на военната доктрина, на едни или други страни на военната стратегия.

Основната задача и предназначение на въоръжените сили, според френските военни стратези, е да осигурят сигурността на страната, цялостта на националната територия. Изпълнението на тази задача на въоръжените сили, френското военно командване вижда на първо място разубеждаване на противника, основа на което са стратегическите и тактически ядрени сили.

На второ място, чрез даване на отпор и спиране на нашествието на националната граница, въоръжените сили изпълняват мисията си за отбраната на страната.

Подпис:

Независимо от съществуващите противоречия за начина на използване на класическите въоръжени сили, дъли да се осигурят националните граници или да се водят бойните действия на изнесени напред рубежи, на територията на ГФР, сега официално е приета концепцията за предната отбрана, като основен противник и агресор се определят страните от Варшавския договор.

Концепцията за "предната отбрана" е изградена върху сегашната политика на френското правителство и върху схващанията на френските военни стратези за развитието на възникнала политическа криза в централна и западна Европа. Френските държавни ръководители обявяват, че Франция е и ще остане верен съюзник на страните членки на НАТО за отбраната и защищаване сигурността на Западна Европа.

Третирайки въпросите за съюза с НАТО, френските ръководители не забравят да напомнят, че Франция води независима политика и че тя е извън военната организация на НАТО, но с приетата концепция за предна отбрана" и новите схащания за колективна защита на Западна Европа от агресията на Варшавския договор, тласкат Франция още повече към Атлантическия пакт.

Третата страна от военната политика на Франция, това е поддържане на политическата влияние в райони, където тя има интереси с военно присъствие или със силите за интервенция. Решението на френския президент, през месец март тази година, за намеса със военни средства в Заир, стремежът за запазване и разширяване на влиянието в редица страни на Африка, доказват, че Франция отдава първостепенно значение на въоръжените сили при реализиране на своите външно-политически ходове. Усилията за развитието на ВМС /програмата за усъвъвшенстването и развитието на океанските стратегически сили, предстоящото въоръжение на един от самолетоносачите с нови самолети "Суцер Етандар" и и проектите за въоръжаването им с ядрени бомби/, отдаване първостепенно значение на силите за интервенция на военния парад, състоял се на 14.7., бяха представени сама части за интервенция/, доказват на дело усилията на френското правителство в тази насока.

Френското военно ръководство, както в програмата на 1977 год така и и петгодинната програма, отдава главно значение на строителството и развитието на стратегическите и тактическите ядрени сили. В изказване на пресконференция, НЩ на френската армия, [illegible] зи становището, че Франция трябва да се сдобие с [illegible] геческо и тактическо ядрено оръжие. Става дума за [illegible] тактическите ракети "Плутон" и увеличаване на [illegible] създаването на стратегически ракети с [illegible]

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

386

223
52

далекобойност и устойчивост при преодоляване на противоракетната отбрана на противника. Ген. Мери спомена и за създаването на нови ракети с променлива траектория, ракети с многозарядни глави и създаването на собствена система от космически апарати за наблюдение и управление на стратегическите сили. Той изрази и становището за начините на използване на тактическото и стратегическото ядрено оръжие което в изказване на министър-председателя Бар, при посещение на един от ракетните полкове "Плутон" в Мейи се потвърди и възприе като официално становище на френското правителство.

Новите моменти в употребата на тактическото ядрено оръжие са че то трябва да се използва първо, преди стратегическото ядрено оръжие, като средство за разубеждение. За тази цел, ударите се предвижда да се нанасят по населени и административни пунктове и на второ място по военни обекти.

Тактическото ядрено оръжие да се използва в предупреждаващия удар, без ограничаване броя и вида на тактическите ядрени средства. Изключва се воденето на ограничена война. Това, по същество е стремеж и становище за участие на страната на НАТО в евентуални бойни действия.

В своето изказване, ген. Мери отбеляза, че тактическото ядрено оръжие ще се използва с тясно взаимодействие с предната отбрана, т. е. в случай на криза, а даже и в мирно време / както се изказа Бар/, то може да се изнесе извън националната територия. С изнасяне на тактическо ядрено оръжие извън националната територия, френските военни стратези и френското правителство целят да повишат "разубеждаващото"въздействие и с това засилят влиянието на Франция, както в Европа, така и в други райони на света. Тук отава дума за изнасяне на тактическо ядрено оръжие в района на Индийския океан и за разширяване на влиянието в района на Средиземно море и Атлантическия океан. С тази цел се предвижда въвеждането на новите самолети "Супер Етандар", които ще бъдат въоръжени с ядрено въоръжение.

Новите моменти и измененията във френската военна стратегия са по въпроса за избора на средствата за военно присъствие и намеса в различни райони на света, където Франция има политически и икономически интереси. Наред със силите за интервенция, Франция възнамерява да участва и с присъствие с тактическо ядрено оръжие, като го използва за "разубеждение"на противника, като политическо оръжие и в крайни обстоятелства като средство за бой.

Из архивите на ДС

По въпроса за използване на френските въоръжени сили в случай на възникнала криза в Западна Европа, т. е. при евентуална агресия от страна на страните на Варшавския договор, според схващанията на френските военни стратези, се предвижда участие на страната и съвместно със страните на НАТО. Френските въоръжени сили ще бъдат използвани като съюзници на Атлантическия блок при започване на конфликта, независимо от правещите се изявления, че Франция е независима във вземането на собствено решение за участие или неучастие.

Тези изводи произтичат от следните причини:

- Френското военно командване определя като основен противник страните от Варшавския договор, като твърди, че в плановете на обединения щаб на Варшавския договор, Франция е включена като основен противник. Това беше заявено от президента на републиката при посещението на др. Л. Брежнев във Франция.

- Франция неможе, според френските военни стратези, да разчита на запазване сигурността и териториалната цялост на страната, ако се отбранява на собствените си граници.

- Концепцията за "предна отбрана" и воденето на бойни действия на територията на ГФР предполага вземане участие в конфликта и взаимодействие със страните от НАТО.

- Френските военни стратези и френското правителство разглеждат отбраната на Франция само с участието на НАТО и заемат становището, че именно Атлантическия блок поддържа равновесието на силите и запазване на мира в Европа.

В изказване на ген. Мери по използването на тактическото ядрено оръжие и едновременно с това възприетата концепция за "предна отбрана" се казва, че с тактическо ядрено оръжие трябва да бъдат снабдени и съединенията, като същото се достави в периода на криза.

Френското правителство и френското военно командване , в резултат на редица вътрешно-политически фактори и амбиции на Жискар д. Естен във външно-политическата област, независимо, че продължава да твърди, че Франция е независима в своята политика, провежда редица мероприятия за сближаване и военно сътрудничество, обявява се за верен политически съюзник на страните от Атлантическия блок.

На базата на тези изменения за ролята и мястото на Франция в отбраната на Европа, са настъпили и изменения в схващанията за воденето на войната.

Из архивите на ДС

388

Отхвърля се схващането за водене на ограничена война. При възникване на политическа криза в Европа, войната ще се води между двата блока - НАТО и Варшавския договор.

Френските военни стратези предвиждат водене на война само с използването на ядрено оръжие, като в първия удър използват тактическото и в следващия стратегическото ядрено оръжие. Имайки предвид ядрената мощ на страните от Варшавския договор, Франция не възприема предложението за неупотреба на ядрено оръжие. "Това означава, заяви министър-председателя Бар , да станем жертва на противника"

№ 0785/ IX.X 1977 год. 23153

На архивите на ДС

ПОДЕЛЕНИЕ 35440 — Я
Вх. № 064, 27.7. 1977 г.

СОВЕТ МИНИСТРОВ
ГЕРМАНСКОЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
МИНИСТЕРСТВО НАЦИОНАЛЬНОЙ ОБОРОНЫ
Начальник Разведывательного управления

СЕКРЕТНО
Исх. №: А 494 087
Экз. № 2 на 1 л.

ПОДЕЛЕНИЕ 35440 — ГЩ
Вх. № 01558, 128 19 77 г.
Към дело № 0103

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЗАМЕСТИТЕЛЮ НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА
БОЛГАРСКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ
НАЧАЛЬНИКУ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТУ тов. З И К У Л О В У
г. С о ф и я

Уважаемый товарищ генерал!

Проблема в области освоения иностранных языков является причиной просить Вас оказать нам помощь.

Стремясь ускорить и обеспечить языковую подготовку кадров специфических профилей использования для всех отраслей военной разведки, я получил информацию, что у Вас имеются новые методы в области языковой квалификации.

Я был бы Вам очень благодарен, если бы Вы нам дали возможность, чтобы один офицер Разведывательного управления Главного штаба Национальной Народной Армии ГДР по моему поручению на срок 2 – 3 суток мог изучать имеющийся у Вас опыт в области возможностей языковой подготовки.

Прошу Вас, товарищ генерал, проверить мою просьбу. Если Вы считаете проведение консультации по этому вопросу целесообразным, прошу Вас предложить мне удобный для проведения консультации срок.

С социалистическим приветом

п.п. Грегори
генерал-майор

Берлин, " 30. " июня 1977 года

0403

МИНИСТЕРСТВО НАРОДНОЙ ОБОРОНЫ НРБ
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ШТАБ
ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА
НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ

СЕКРЕТНО
Екз.№ 2

49

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

НАЧАЛЬНИКУ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЛАВНОГО ШТАБА ННА ГДР
ГЕНЕРАЛ-МАЙОРУ товарищу Т. ГРЕГОРИ
г. БЕРЛИН

Ответ на № 494087/30 юнья 1977 год.

Уважаемый товарищ Генерал!

По всей вероятности Ваша информация о новостях в области изучения иностранных языков относится к методам научно-исследовательского института сугестологии профессора товарища Г. Лозанова. Мы постараемся обезпечить возможность Вашему представителю познакомиться с этими методами.

Вместе с этим мы познакомим Вашего офицера с методами, каторые использует наше управление для решения этой задачи.

Для професора Лозанова и нам было бы удобнее чтобы Ваш офицер посетил Софию 26-28 сентября 1977 года.

Прошу Вас, товарищ генерал, уведомить нас своевременно о Вашем решении.

С уважением

ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШАБА
НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ ГШ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ / ЗИКУЛОВ /

№ 01420/ 12.8.1977 год.
Отпечатано в 2 экз.

Дело №0401
пк Архив 31.12.77

36

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИЗВАДКА ОТ РЕШЕНИЯТА НА 9-то ЗАСЕДАНИЕ НА КОМИТЕТА НА МИНИСТРИТЕ НА ОТБРАНАТА СЪСТОЯЛО СЕ В СОФИЯ ОТ 10 до 11.12.76 г. И МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ИМ

I. РЕШЕНИЕ НА КМО

1. Основни направления на развитие и състояние на войските на НАТО на западното и югозападното направления.

КМО счита за необходимо:

-внимателно да се следят военно-икономическите приготовления на страните от НАТО, насочени към достигането на военно превъзходство над държавите, участнички във Варшавския договор;

- да продължи осъществяването на съгласувани мероприятия за повишаване бойната мощ на ОВС, поддържането на висока бойна и мобилизационна готовност на войските и флотовете и въоръжаването им с най-съвременни видове въоръжение и бойна техника;

- възлага на генералните щабове на армиите на СВД систематически и оперативно да си обменят информация за състоянието и развитието на въоръжените сили на страните от НАТО.

Да се усъвършенствува организацията и воденето на стратегическото разузнаване.

II. МЕРОПРИЯТИЯ НА МНО НРБ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА НА КМО

За изпълнение на решенията е съставен план - маш.№ Б-0012 от 4.1.1977 г.

Мероприятия:

- провеждане на мероприятия за засилване на стратегическото разузнаване 1977-1978 г.;

- обмяна на информация с РУ на съюзните армии - периодически.

№ 002352/28.12.1977 г.
Отпечатано в 1 екз.

Из архивите на ДС

Дело № 0402
30.6.78

СЕКРЕТНО 69

Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

за съвместната работа между разузнавателните управления на ГЩ-БНА и УНА на двустранна основа

Последната работна среща между представители на РУ-ГЩ-БНА и УНА се е състояла от 19 до 23 април 1974 г. в София.

Състав на делегациите:

- РУ-ГЩ-УНА: генерал-майор д-р Ш.Шаркези - зам.-началник на ГЩ-УНА и началник на РУ-ГЩ, ръководител на делегацията; полковник Полгар ЕРВИН - заместник-началник на РУ-ГЩ-УНА по войсковото разузнаване; подполковник д-р Биро КАРОЙНЕ - началник на подотдел по взаимодействието и координацията;

- РУ-ГЩ-БНА: генерал-лейтенант ЗИКУЛОВ - зам.-началник на ГЩ-БНА и началник на РУ-ГЩ, ръководител на делегацията; полковник ЗАХОВ - зам.-началник на РУ-ГЩ.

В хода на срещата са разгледани следните въпроси:

1. Военно-политическата обстановка в света и произтичащите от нея задачи за военното разузнаване.

2. Състоянието на взаимодействието между двете управления и мероприятия за неговото по-нататъшно задълбочаване.

03

Справка: Работни материали за поредната среща гл. тук от гл. 69 до 91.

Из архивите на ДС

3. Обсъждане на редица конкретни въпроси и обмяната на опит в практическата работа.

За работата на работната среща е подписана протоколна записка /в дело 0401/1974 г. л.17/, в която е указано взаимодействието между двете управления да продържи да се развива и в бъдеще, като се обърне внимание на следното:

а/ По оперативната дейност:

- да се разшири обмяната на текущата информация по оперативната обстановка в капиталистическите страни За тази цел двете управления ежегодно да си обменят заявки относно въпросите, по които биха желали да получат информация. В най-близко време да се изучат възможностите и се споразумеят относно каналите и способите за обмяна на информация;

- да се подобри взаимната информация по внедряването и използуването на нова оперативна техника от контраразузнавателните служби на капиталистическите страни. При възможност да се оказва взаимна помощ при закупуване на отделни образци;

- да се организира обмяна на образци на легализационни документи по взаимна заявка. Да се изучат възможностите за подобряване взаимодействието в областта на оперативната техника;

- периодически да се провеждат срещи на отговорни представители на двете управления за обмяна на мнения по основните проблеми на оперативната работа.

б/ По информационната работа:

- да се разшири ежедневния обмен на информация по линия на КП /ИЩ/ с основно внимание на сведенията от военно-политически характер;

- да се разшири обмяната на оригинални документи,

Из архивите на ДС

добити по агентурен път;

- всяко тримесечие да се обменят информации на руски език за добитите през тримесечието важни сведения, представляващи взаимен интерес.

в/ По радио- и радиотехническото разузнаване:

Двете управления считат за целесъобразно:

- обмяната на опит и резултатите, достигнати в развитието на Р и РТР;

- взаимната информация за перспективното развитие за свързочните системи, използувани за управление във въоръжените сили на САЩ и НАТО;

- до края на настоящата година /т.е. 1974 г./ да се организира посещение на група от 2-ро управление на УНА в НРБ, която да изучи възможностите за разузнаване на радиорелейните линии за свръзка на територията на Гърция и Турция, т.е. Южна Европа, с унгарската станция VU -141;

- през 1975 г. в УНР да се проведе среща за обмяна на опит между специалисти от двете управления по статистиката и анализа на разузнавателната информация, добита от органите на Р и РТР с помощта на ЕИМ.

г/ По войсковото разузнаване:

Двете страни намират за целесъобразно:

- активно да продължат обмяната на мнения и материали по методиката на бойната и оперативната подготовка, по създаването и използуването на учебно-материалната база, пособията, техническите средства и т.н.;

- с цел за обмяна на опит по организацията и провеждането на разузнавателните учения в различни звена на войсковото разузнаване в БНА и ВНА през следващите години да се организират взаимни посещения.

03

Из архивите на ДС

д/ По механизацията и автоматизацията на процеса за управление на разузнаването:

Двете страни намират за целесъобразно следното:

- обмяна на подробна взаимна информация на специалистите за резултатите от работата в тази област;

- провеждане на двустранни консултации и работни срещи на специалистите при необходимост;

- обмяна на алгоритми и програми по единната серия ЕИМ "Ряд".

е/ По техническото сътрудничество:

Обсъдени са предложенията за подобряване на българския радиоприемник за дежурно приемане "Сигнал" и българското устройство за дистанционно взривяване "Мълния".

*

Двете страни считат за необходимо и в бъдеще, на всеки 1-2 години, да провеждат двустранни срещи на началниците на разузнавателни управления.

Следващата среща на началниците на РУ-ГЩ на двете армии да се проведе на територията на УНР.

По време на пребиваването си в НРБ унгарската делегация е посетила Велинград, Смолян, Рилски монастир.

За провеждането на поредната двустранна работна среща в УНР от РУ-ГЩ на УНР е получена покана през юли 1975 г. /писмо вх.№ 00864/30.7.1975 г, - дело № 0401/1 л.- 1975 г. Поканата е подновена през юли 1977 г. с телеграма ЗАС /вх.№ 01497/25.7.1974 г.- дело 403/л.81/.

По предложение на РУ-ГЩ БНА работната среща е отложена за по-късен период.

* * *

№ 03/2.1.1978 г.
Отпечатано в 1 екз.

ОДЕЛЕНИЕ 22870
00685/22.3.78.
ст. 1 листа Д №0403
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

НАЧАЛЬНИК 2-го УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА
ВЕНГЕРСКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ
ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА ГШ

№ 0012/60/78.

СОВ. СЕКРЕТНО!

Отп.: в 2 экз.
I экз.: I л.
Экз. № 1

ЗАМЕСТИТЕЛЮ НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА
НАЧАЛЬНИКУ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГШ БОЛГАРСКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ
ТОВАРИЩУ ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТУ В.С. ЗИКУЛОВУ

С О Ф И Я

Уважаемый Товарищ Генерал-лейтенант!

Разрешите проинформировать Вас о сведениях, переданных военным атташе западных стран из Софии в свои Центры и полученных 28-го февраля из достоверного источника:

"По данным, полученным от американского и итальянского военных атташе в Бухаресте, совместное советско-румынско-болгарское учение, о котором было доложено раньше, будет проводиться с 10-го по 20-ое марта. Подготовительный период продолжится 6 дней, а само учение 4 дня. Из всех стран будет привлечено по 250 (по другим данным по 500) офицеров, хотя Румыния вероятно сократит состав своих офицеров. На учении примет участие маршал Куликов, хотя руководить учением должен министр обороны Румынии, на территории которой оно проходит".

Будапешт, 6 -го марта 1978 года

С уважением

Генерал-майор СЮЙ Ференц

В дело № 0402
23.10.78 СЕКРЕТНО
Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И З К А З В А Н Е

на зам.-началника на Генералния щаб на БНА и началник на Разузнавателно управление-ГЩ на съвещанието на началниците на РУ-ГЩ на армиите на страните-участнички във Варшавския договор от 16 до 21 октомври 1978 г. в град София

СЕКЦИЯ НА НАЧАЛНИЦИТЕ НА РУ-ГЩ

Съдържание:

I. Оценка на изпълнението на задачите, поставени от Пражкото съвещание (17-22.10.1977 г.).

II. Разработка на новите задачи на военното разузнаване за 1979 г.

01745

Дупровка: Последния вакуаций гл. тук м. № 02066/17.10.78 л. 333-343

Из архивите на ДС

398

214

I. Оценка на изпълнението на задачите от Пражкото съвещание (17-22.10.1977 г.)

Уважаеми другари!

Нашето сътрудничество през настоящата година продължи да се развива на основата на съвместно приетите решения на нашите съвещания и одобрените от нас рекомендации, приети на съвещанията на Научно-техническата комисия и специалистите по секции.

Проведените през годината съвещания и работни срещи бяха твърде полезни за нас и способствуват за по-успешното и своевременно решаване на стоящите пред нас задачи.

Ползувайки се от случая разрешете ми, уважаеми другари, да изразя нашата сърдечна благодарност на всички вас и Вашите сътрудници за плодотворното взаимно сътрудничество и оказаната ни помощ през годината. Позволете ми да Ви уверя, че от наша страна ние ще направим всичко необходимо за по-нататъшното развитие на още по-тясно сътрудничество между разузнавателните управления на нашите братски армии.

1. По стратегическото разузнаване

Решенията на Пражкото съвещание по стратегическото разузнаване се изпълняват.

Сътрудничеството и взаимодействието в областта на стратегическото разузнаване продължи да се развива и задълбочава, което през отчетния период намери израз главно в:

- провеждане на консултации и обмяна на опит по организацията, формите и методите на работа на агентурното разузнаване от чужда и своя територия и по бойната готовност на разузнавателните органи;

- обмяна на обобщени сводки и други материали по оперативната обстановка в разузнавани и трети страни и по дейността на КРО на противника;

Из архивите на ДС

- поддържане на тясно взаимодействие между военните аташета на братските армии в капиталистическите и развиващите се страни при изпълнение на стоящите пред тях задачи;

- обмяна на опит по работата на отделите "Оперативна (агентурна) техника.

Проведена е подготвителната работа за преминаване в бъдеще към автоматизиран отчет на данните за лицата, заподозрени в принадлежност към разузнавателните и контраразузнавателните органи на противника.

2. По информационната работа

Решенията на Пражкото съвещание по информационната работа в общи линии са изпълнени.

Сътрудничеството и взаимодействието между разузнавателните управления в областта на информационната работа значително се подобри. Осъщественият обмен на информации и на документи даде възможност със съвместни усилия да се изучат и изследват широк кръг въпроси по въоръжените сили на страните от НАТО, по-пълно да се анализира дейността на противника, своевременно и задълбочено да се разкрият същността, съдържанието и целите на провежданите от него мероприятия. Подобри се взаимодействието и по линията на КП.

Проведената през май т.г. работна среща с началниците на информационни служби и КП в Москва спомогна за задълбочената оценка на мобилизационните възможности на страните от НАТО и за повишаването на оперативността при обмяната на информация по текущата обстановка.

Полезен се оказа също направеният на настоящото съвещание анализ на състоянието и перспективите за развитие на въоръжените сили на вероятния противник.

3. По оперативно-тактическото разузнаване

Сътрудничеството по линия на оперативно-тактическо-

Из архивите на ДС

400

то разузнаване се развива успешно в съответствие с Перспективния план за сътрудничеството през периода 1976-1980 г. и Протоколната записка от нашето миналогодишно съвещание.

Съвместно разработените основни направления за развитие на органите за оперативно-тактическо разузнаване през изминалите години дадоха възможност по-целесъобразно и успешно да решим редица въпроси по усъвършенстването на тяхната организационна структура, техническото комплектуване и повишаване боеспособността им.

Важно значение за решаване проблемите на оперативно-тактическото разузнаване през настоящата година имаха решенията на 16-то и 17-то заседания на Военния съвет на Обединените въоръжени сили на страните-участнички във Варшавския договор. На основата на дълбок критически анализ беше дадена реална оценка на състоянието и разработени главните направления и пътища за по-нататъшното му развитие и усъвършенстване, осигуряващи по-ефективното използуване на съвременното оръжие и бойна техника. Внедряването на тези решения в живота ще способствува в значителна степен за повишаване на бойните възможности на оперативното и тактическото разузнаване.

Проведената през май т.г. в Будапеща работна среща на секцията по оперативно-тактическото разузнаване определено способствува за изработване на единни възгледи, принципи и методи за подготовка на разузнавателните подразделения и решаване на други теоритични и практически задачи, насочени към усилване на техните бойни възможности.

Обсъдената на съвещанието типова програма за подготовка на подразделенията със специално назначение отговаря на новите изисквания към подготовката на органите за действие в тила на противника. В програмата добре е разработена организацията, методиката и тематиката за подготовка по от-

Из архивите на ДС

401

делните дисциплини. Осигурена е възможност за съчетаване на общите изисквания с националните особености на всяка армия.

Ние положително оценяваме извършената работа от чехословашките, съветските и полските другари по разработването на типовата програма и одобряваме предложения проект, който по същество представлява обобщение на богатия опит на Съветската армия, Чехословашката и Полската армия и подготовката на разузнавателните органи със специално назначение. Ползувайки се от случая позволете ми, уважаеми другари, да изразя нашата искрена признателност на всички, които са допринесли за разработването на типовата програма на разузнавателните подразделения със специално назначение.

Практиката на сътрудничеството през изминалите години убедително показа, че по-нататъшното усъвършенстване и развитие на ОТР изисква осъществяването на по-тясно и целенасочено сътрудничество по линия на секцията по ОТР.

Ползувайки се от случая, искам да изразя нашето пълно удовлетворение от това, че на въпросите на ОТР голямо внимание отделя Военния съвет на ОВС на страните-участнички във Варшавския договор. Новите задачи, произтичащи за нас от решенията на 16-то и 17-то заседания на ВС на ОВС, изискват да положим нови усилия за усъвършенстване на нашата съвместна работа и сътрудничество. Ние считаме, че реално има възможности за осъществяване на по-активно взаимно сътрудничество при изучаването и изследването на редица

Из архивите на ДС

402

теоритически и практически въпроси, като наред с вече утвърдилите се форми на сътрудничество се използуват и нови такива.

4. По радио- и радиотехническото разузнаване

Мероприятията по линия на радио- и радиотехническото разузнаване през 1978 г. бяха успешно изпълнение. Преди всичко те способствуваха за определяне на най-важните направления за развитие и повишаване на неговата ефективност. Извършеният задълбочен анализ на измененията и тенденциите в развитието на радиотехническите средства на противника постави на преден план своевременното внедряване в Р и РТР на автоматизирани средства и комплекси, които обезпечават разузнаването на съвременните сложни видове многоканални и високоскоростни радиопредавания и сложни радиотехнически излъчвания.

По-нататъшно развитие получи и разузнавателно-поисковата дейност на органите за Р и РТР на основа на разработения план за съвместно военно-научно изследване на методите за нейното провеждане и използуването на техническите средства.

Разшири се и се задълбочи сътрудничеството в подготовката на специалисти за Р и РТР, по въпросите на усъвършенствуване процеса на обучение като се вземе под внимание внедряването на автоматизирани средства и възможностите за подобряване на материално-техническата база за бойната подготовка на разузнавачите.

Пристъпи се и към практическата реализация на резултатите от изследователската работа по създаването на критерии и нормативи за оценка на основните разузнавателни процеси в частите за Р и РТР.

01745

299

Изготвените оперативни описания на задачите за обработка на данните от Р и РТР посредством ЕИМ допринесоха в определена степен за ускоряване автоматизирането на процесите по събирането, анализа и докладването на данните.

Осъществяваният обмен технически сводки за измененията в наблюдаваните радиоелектронни системи за управление и свръзка способствуваха за подобряване работата по организирането и воденето на радио- и радиотехническото разузнаване.

5. По механизацията и автоматизацията на информационните процеси

Набелязаните на Пражкото съвещание мероприятия по механизация и автоматизация на информационните процеси са изпълнени.

Сътрудничеството между разузнавателните управления в тази област се развива успешно, разширява се и придобива все по-голямо значение.

Параметризацията на обектите от "Класификацията на информацията за въоръжените сили на вероятния противник" се извършва в набелязаните срокове, а "Списъкът на водените на отчет обекти на вероятния противник" се разработва с изпреварване на набелязаните срокове.

Не бе приета формата на документите за числения и бойния състав на въоръжените сили на страните-членки на НАТО, разработени от РУ-ГЩ ГДР. Предложи се да се коригира и да се приеме на следващата работна среща на секцията по механизация и автоматизация на информационните процеси.

01745

Из архивите на ДС
403

Из архивите на ДС

404

300

Взаимодействието между разузнавателните управления на братските армии по механизацията и автоматизацията на информационната дейност през последните години е насочена главно към създаване на условия за обмен на информация чрез използуване на ЕИМ. Недостатъчно е направено за координиране на работата по програмното осигуряване с подходящи документални и фактографски информационно-търсещи системи (ИТС) на базата на банка от данни за противника и програмни пакети за решаване на еднотипни задачи за противника в разузнавателните управления на братските армии.

6. По научно-техническото сътрудничество

През изтеклия период продължи работата и по обединяване и координиране усилията на разузнавателните управления на братските армии в областта на научно-техническото сътрудничество. Съществен принос в това отношение има НТК, особено по създаването и внедряването на радиоелектронни средства за нуждите на Р и РТР и в известна степен за ОТР. С проведените съвместни мероприятия, като съвещанието на НТК в Москва през юли т.г. и на ВРГ от технически специалисти в Будапеща през октомври 1977 г. бяха постигнати значителни резултати по съвместното решаване на научни и технически проблеми, ускоряване развитието на научните изследвания и специализацията на отделните страни по производството на техника за разузнаване. За отбелязване е, че формите, методите и средствата на научно-техническото сътрудничество се усъвършенствуват непрекъснато. Развитието и непрекъснатото усъвършенствуване на техническите средства за разузнаване обаче налага да провеждаме още по-системна работа по изучаване развитието и анализа на средствата за свръзка и управление на оръжието от армиите на САЩ и НАТО,

Из архивите на ДС

405

по осъществяването на постоянен контрол за новите видове излъчвания.

Развитието на научно-техническото сътрудничество по производството и внедряването на нова разузнавателна техника намери израз и в организираните покази на такава техника в Будапеща и Москва през м. юли т.г., които внесоха много по-голяма конкретност и яснота при съставянето на плановете за материално-техническо снабдяване с разузнавателна техника за периода 1981-1985 г.

Постигнатите резултати в областта на научно-изследователската и развойна дейност до сега показват, че все повече се усъвършенствува съвместната планова дейност. Изследванията по създаването на нова разузнавателна техника в общи линии се провеждат в съответствие с петгодишния план за НИ и ОКР на братските армии по определената тематика за 1975-1980 г. и плана за провеждане на специалните разработки.

В съответствие с изработените предложения на съвещанието на НТК в Берлин (1975 г.) нашата страна също така дава свой принос в изследванията и работата по създаване на нови средства за разузнаване и осигуряване, като УКВ средства за вътрешна свръзка в групите, апаратура за свръзка на Центъра с групите, радиолинията за дистанционно взривяване на обекти. [illegible]. Наред с някои успехи, които имаме по разработката на тази тематика налице са и редица трудности от обективен и субективен характер, които снижават ефективността по разработването и внедряването на тези изделия. Значителна част от тях по наше мнение могат да се преодолеят със съвместни усилия.

01745

Из архивите на ДС
406

342

Тези трудности намират израз в следното:

1. Разработването и регламентирането на разузнавателната тематика съобразно етапите за научноизследователска и развойна дейност по общите стандарти е трудно поради уникалността на някои от темите, дългия срок за изготвяне на конструкторска и технологична документация и преминаване към заводско производство. От друга страна пък дребносерийните производства, характерни за техническите средства за разузнаване се приемат с неудовлетворение от нашата промишленост, поради ниския икономически ефект.

2. Липсата на пълна и оперативна техническа информация за възможностите на научния и производствен потенциал на нашите страни по създаването на съвременна градивна електронна база от цели комплекти, възли и детайли за апаратура с военно назначение забавя решението на някои технически проблеми, тъй като е свързано с необходимостта от внос на такива изделия от някои капиталистически страни.

3. Препоръките и предложенията, разработвани в рамките на НТК, които се утвърждават от съвещанията на началниците на РУ-ГЩ нямат необходимата юридическа сила, задължаваща компетентните инстанции да дават приоритет на разработките за нуждите на разузнаването.

Тези трудности водят до морално остаряване на разработките и необходимост от нови такива преди да се реализират те в произведени изделия.

Ние считаме, че с общи усилия можем да намерим радикални способи за преодоляване на тези трудности в национален и международен мащаб. Това може да се извърши от ед-

303

на страна чрез усъвършенстване на перспективното планиране на техническата съоръженост за нуждите на разузнавателните органи в нашите армии на базата на задълбочения анализ на тенденциите в развитието на електронните средства във въоръжените сили на вероятния противник и чрез все по-голямото задълбочаване на връзките и интеграционните процеси между научните и производствени звена на нашите страни.

II. Разработване на новите задачи на военното разузнаване за 1979 година

Предложението следващото поредно съвещание на началниците на разузнаването в братските армии да се състои в Будапеща ние приемаме.

С цел за постигане на по-висока ефективност в нашата бъдеща работа предлагам развитието на нашето по-нататъшно сътрудничество и взаимодействие да продължи в следните насоки:

1. По Стратегическото разузнаване

В интерес на по-нататъшното подобряване на сътрудничеството и взаимодействието в областта на стратегическото разузнаване ние считаме за целесъобразно:

- от януари 1979 година да започнем обмяната на данни за заподозрени в принадлежност към разузнавателните и контраразузнавателните органи на противника лица по установената форма на унифицирана отчетна бланка и обменните данни да се влагат в ЕИМ без изменение;

- да продължи изпълнението на утвърдените от началниците на ГЩ на братските армии решения на Пражкото съвещание (октомври 77 г.) относно обмяната на обобщени сводки и информации по оперативната обстановка и КРО, главните насоки на работа и укрепването на разузнавателните служби на армиите от Варшавския договор.

01745

Из архивите на ДС
407

Из архивите на ДС

408

304

2. По информационната работа

В интерес на по-нататъшното разширяване и задълбочаване на сътрудничеството и взаимодействието в областта на информационната работа ние считаме за целесъобразно:

- да продължи практиката на многостранни срещи с представителите на информационните служби, на които да се разглеждат важни въпроси от строителството и подготовката на въоръжените сили на вероятния противник;

- да продължи изучаването на провежданите от командуването на НАТО мероприятия за повишаване на мобилизационната и бойната готовност, на оперативната и бойната подготовка на въоръжените му сили;

- в процеса на по-нататъшното взаимодействие между информационните служби да се обръща особено внимание на обмяната на информациите и документите, които разкриват съдържанието и насоките на плановете на НАТО и на страните-членки на блока в областта на военното сътрудничество през 80-те години;

- да се проведе работна среща за организиране на съвместно разузнаване на стратегическото командно-щабно учение на ОВС на НАТО "Уинтекс"-79;

- по-инициативно да се използуват възможностите, които КП предоставят за по-оперативно взаимно информиране между информационните служби с цел своевременно изясняване на интересуващите ги въпроси.

3. По оперативно-тактическото разузнаване

По линия на оперативно-тактическото разузнаване считаме за целесъобразно да продължи и се засили още повече сътрудничеството, като се използуват както вече утвърдилите се форми, така и нови форми на многостранно и двустранно сътрудничество.

~~В съответствие с перспективния план за сътрудничеството през 1976-1980 г. през 1979 г. считаме за целесъобразно да се проведат следните~~ занят основни мероприятия:

мероприятията — През 1979 г. считаме за целесъобразно провеждането на занятиям в перспективния план за сътрудничеството през 1976-1980 г. ~~мероприятия~~.

01745

305

- показно учение за изработване на единни принципи за организиране и водене на разузнаването при подготовката и воденето на фронтовата операция в ПНР;

- редовна работна среща за обмяна на опит по организирането на бойната и политическа подготовка на разузнавателните органи и части, а също така по разузнавателната подготовка на щабовете и войските с показ на учебно-материална база в ГДР;

- да продължи обмяната на теоритически и методически разработки, материали и пособия по въпросите на организацията и воденето на разузнаването и подготовката на разузнавателните органи;

~~- курс за ръководни кадри от ОТР.~~

В нашата бъдеща работа считаме за целесъобразно да насочим нашите усилия за:

- усъвършенствуване на обмяната на опит по методиката за провеждане на бойната и тактико-специалната подготовка на разузнавателните органи; обмяна на теоритически и методически разработки, материали и пособия по бойната подготовка на разузнавателните органи;

- осъществяване обмяната на опит по усъвършенствуване на учебно-материалната база; обмяна на учебни кинофилми, образци разузнавателна техника и макети на бойна техника на противника;

- обмяна на опит по подготовката и провеждането на учения с разузнавателните части и подразделения чрез взаимни посещения на специалисти;

01745

Из архивите на ДС
409

Из архивите на ДС

306

- разширяване на взаимната информация за разработването и внедряването във войските на нови разузнавателни прибори и средства за осигуряване;

- провеждане на многостранни и двустранни консултации по отделни въпроси, представляващи интерес за една или друга страна и т.н..

410

3. По радио- и радиотехническото разузнаване

В областта на международното сътрудничество по линия на Р и РТР през 1979 г. намираме за целесъобразно да се осъществят следните мероприятия:

1. Провеждане на работна среща в Прага през първото тримесечие съвместно с представители на информационните служби за обсъждане на задачите по подготовката за разузнаване на КЩУ на НАТО "Уинтекс-79" и въпросите на взаимодействието при воденето на разузнаването в хода на провеждането му.

2. Провеждане през третото тримесечие в ЧССР на показно тактико-специално занятие на местността на тема: "Организация и водене на радиотехническо разузнаване с комплекта "Рамона" в реални условия".

3. Практическо експериментиране на разработените методики за оценка ефективността на основните процеси в Р и РТР (поиск, наблюдение и пеленгация).

4. Разработване и обмен през четвъртото тримесечие на темите в съответствие с плана за съвместно военно-научно

308

изследване на методите и използуването на техническите средства в разузнавателно-поисковата дейност.

5. Продължаване работата по разработване на задачите за автоматизиран сбор, обработка и докладване на данните от Р и РТР в съответствие с приетата в Будапеща (1975 г.) комплексна програма.

6. Обмен на техническите сводки за измененията в радиоелектронните системи и средства на разузнаваните страни с отчитане на резултатите от разузнаването на КЩУ "Уинтекс-79".

4. По механизацията и автоматизацията

Сътрудничеството по линия на механизацията и автоматизацията на информационните процеси трябва да продължи, като се обърне основно внимание на работата по параметризацията на обектите на основата на "Класификацията на информацията за въоръжените сили на вероятния противник", на изучаването на съществуващите информационно-търсещи системи и избиране на най-подходящите; на изучаване възможностите за телекодово предаване на данните между ИЦ на РУ(ГРУ)-ГЩ със засекретяване

5. По научно-техническото сътрудничество

С цел по-нататъшното развитие на научно-техническото сътрудничество при разработване, създаване и внедряване на нова разузнавателна техника и повишаване бойните възможности на разузнавателните органи на нашите въоръжени сили считаме за целесъобразно:

411

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

412

308

1. Във връзка с разработването на плана за НИ и ОКР по отбранителната тематика на СВД през 1981-1985 г. да се обсъдят и реалните възможности на научните и производствени звена в съответните страни с оглед по-нататъшното обединяване и координиране на усилията им в разработването и производството на нова разузнавателна техника и осигуряване по-рационално международно разделение на труда, специализация и кооперране на производството и съвместното решаване на основните проблеми за ускоряване на техническия прогрес в разузнавателната дейност.

2. Да се усъвършенствуват и разнообразяват формите, методите и средствата за техническо сътрудничество при усвояване и внедряване на новоразработена техника, като се развърне по-широка програма за полигонни и други изпитания с цел по-пълното разкриване на бойната, експлоатационната и ремонтната пригодност на изделията, съобразно организационните, географските и други особености в техническото осигуряване на разузнавателните органи във всяка армия. Неотменно изискване към научно-техническото сътрудничество да бъде широкия обмен на научно-техническа информация за новостите в разработването на комплекти, възли и детайли, необходими за производство на разузнавателна техника, а също така относно възможностите за усвояване на изделия по лицензи.

3. Програмите за усвояване на нова разузнавателна техника, приемани от Научно-техническата комисия и утвърждавани от началниците на РУ-ГЩ (СВД) да се съгласуват със съответните компетентни инстанции в отделните страни като им се дава приоритет за включване в плановете за специално производство на съответната страна.

№ 01745/31.8.1978 г.
Отпечатано в 2 екз.
ХС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

В дело №0401.
АСр-Ф 15.2.79

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.единствен 114

Т У К – ПЪРВИЯ ЗАМ.-МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
И НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК АТАНАС СЕМЕРДЖИЕВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТ ЗАМ.-НАЧАЛНИКА НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ ВАСИЛ САВОВ ЗИКУЛОВ

Относно: Състоялото се в София съвещание на началниците на военните разузнавания на страните-членки на Варшавския договор и проведените двустранни разговори.

Другарю Генерал-полковник,

От 16 до 21.10.1978 г. в София се състоя поредното съвещание на началниците на разузнавателните управления при генералните (главния) щабове на въоръжените сили на страните-участнички във Варшавския договор.

Съдържанието на разглежданите въпроси, направените изводи и взетите от съвещанието решения са отразени в протоколната записка, която предлагам за утвърждаване.

Освен това считам за необходимо да Ви доложа следното:

002125

Из архивите на ДС

115

1. Началникът на ГРУ-ГЩ на ВС на СССР армейски генерал П.И. Ивашутин изнесе два извънредно съдържателни доклада по военно-политическото положение в света и оперативната обстановка в разузнаваните страни. Ние разполагаме с копия от тези доклади и поради голямата важност и значение на разглежданите в тях въпроси предлагам да се запознаете с тяхното съдържание.

414

2. На проведената на 20.10.78 г. среща на министъра на народната отбрана на НРБ с началниците на разузнавателните управления, армейски генерал Ивашутин информира другаря Добри Джуров за основните въпроси, които бяха разгледани на съвещанието и за взетите решения.

На състоялата се след това лична беседа на другаря министър с началника на Главно разузнавателно управление на ВС на СССР към последния беше отправена молба да разкаже за установения у тях ред и съществуващата практика за назначаване на оперативни работници от ГРУ под прикритие в представителствата на други ведомства зад граница, както и на своя територия.

Армейски генерал Ивашутин даде следните разяснения:

У тях в миналото, когато председател на КГБ бил другарят Семичастний, са съществували трудности с устройството на оперативни работници под прикритие, произхождащи главно поради стеснените представи на тогавашното ръководство на КГБ относно задачите на стратегическото военно разузнаване и господствуващото у тях разбиране, че политическото разузнаване трябва да има предимство при използува-

116

не формите на разузнаване от позициите на прикритията. Това е намирало своя израз при разпределение на местата в прикритията. Наложило се е да се проведе специално съвещание в ЦК на КПСС, на което този въпрос е бил разгледан и е била внесена яснота по отношение ролята и задачите на различните разузнавателни органи. Извършено е било разпределение на длъжностите в прикритията. От тогава тези проблеми не са възниквали. Всеки три месеца се провежда среща на ръководствата на двете управления, на които се разглежда координацията на работата, в това число и възникнали въпроси относно най-целесъобразното разпределение на местата в прикритията. Сега двете разузнавателни управления (ГРУ и ПГУ) имат приблизително еднакъв брой места в прикритията зад граница, като в това число не влизат оперативните работници от състава на апарата на военните аташета.

ГРУ не се стреми да заема най-отговорните длъжности зад граница - посланници, търговски представители. Те считат, че по принцип не е правилно да се използуват за разузнавателна работа такива отговорни постове. Стремят се да заемат позициите на заместник-търговски представител, съветник или първи секретар в посолството. Ако все пак някой оперативен работник поради личните си качества и по молба на друго ведомство се наложи да бъде издигнат на такава отговорна длъжност, то той незабавно се уволнява от разузнаването. Генерал Ивашутин отбеляза, че е имало два случая (единият от тях в Куба), когато за посланници са назначавани работници на КГБ, но това повече не се практикува. Не се практикува също така привличането на посланниците и търговските представители за сътрудници.

За поддържане на легендата се практикува опера-

415
Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

416

тивните работници преди заминаването зад граница да работят 1-2 години в прикритията. За изпълнение на задачи от своя територия се използуват завърнали се от задгранична работа оперативни работници. С тяхното устройство на подходящи длъжности нямат проблеми, тъй като ръководителите на прикритията ги приемат охотно. В Съветския съюз не се практикува назначаването на оперативни работници за началници на управление "Кадри" и за заместник-министри във ведомствата, които се използуват за прикрития.

3. На настоящето съвещание за първи път взе участие като наблюдател кубинска делегация, начело с началника на военното разузнаване към Генералния щаб на Революционните въоръжени сили на Куба подполковник Хулио Сесар Вега Ернандес. От тяхна страна бе отправена молба за участие и в поредното съвещание, което ще се проведе през 1979 г. в Будапеща.

Съвещанието счете за целесъобразно да предложи да бъде удовлетворена молбата, което беше отразено в протоколната записка.

Освен това подполковник Вега помоли всички началници на управления да предоставят информация във връзка с подготовката на съвещанието на необвързаните страни, което ще се проведе през октомври следващата година в Хавана.

По време на двустранни разговори кубинските другари поставиха пред мен въпроса, че от всички социалистически страни само с РУ-ГЩ на БНА не са установили до сега връзки и сътрудничество. От наша страна беше отговорено, че отпреди няколко години чрез отдела за международни връзки ние предоставяме на кубинския военен аташе в София ин-

118

формация. Не сме правили предложение за по-тясно сътрудничество, като сме изхождали от отдалечеността на районите на отговорност и от впечатлението което имаме, че нашият район не представлява голям интерес за тях.

Кубинските другари, като изхождат от тесните връзки между нашите партии и армии, както и от обстоятелството, че има много общо между нас, което прави нашия опит ценен за тях предлагат да се разменят делегации между двете разузнавания.

Отговорихме им, че предложението по този въпрос следва да се направи официално.

4. В работата на съвещанието участвува и делегация от РУ-ГЩ на армията на СРР. Тя, както и досега, присъствува само на пленарното заседание, на което вместо оценка на съвременната военно-политическа обстановка в света изложи особеностите на румънската политика.

Мероприятията на РУ-ГЩ БНА, произтичащи от препоръките на съвещанието и от двустранните срещи ще бъдат отразени в годишния план за работа на управлението.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)

№ 002125/24.10.1978 г.

Отпечатано в 1 екз.
Размножено в 1 екз.
ХС

Из архивите на ДС

Дело № 0402
ч.к. 3.4.79 28

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО

Екз. единствен

СЪСТОЯНИЕ НА ДВУСТРАННОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО
МЕЖДУ РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ УПРАВЛЕНИЯ – ГЩ
НА БНА И ЧНА

(Тезисни бележки за началника на РУ-ГЩ
на БНА във връзка с двустранната работна среща от 2 до 6 април 1979 г. в София)

Уважаеми другари!

Сътрудничеството между разузнавателните управления на Генералните щабове на БНА и ЧНА се осъществява на основата на решенията на ежегодните съвещания на началниците на разузнавателни управления на Генералните щабове на армиите на страните-участнички във Варшавския договор, Перспективния план за сътрудничеството в периода 1976-1980 г., Протоколните записки и решенията приети на периодически провежданите двустранни работни срещи на началниците и други специалисти от РУ-ГЩ БНА и ЧНА.

2. Практиката в сътрудничеството през изминалите години убедително потвърди, че наред с формите на многостранното сътрудничество е необходимо и взаимно полезно сътрудничеството между нашите управления да се развива и на двустранна основа, което способствува за по-успешното решаване проблемите на военното разузнаване.

0708

Допуждано на г/п Зарцев

Из архивите на ДС

3. Особено полезна за нас беше срещата, която проведохме в Прага (1971 г.). Ние имахме възможност обстойно да се запознаем с организационната структура на разузнавателно управление на ГЩ ЧНА, организацията на работа в различните сектори, да обменим опит в решаването на редица важни практически и проблемни въпроси.

Проведените в последствие работни срещи на специалисти от нашите разузнавателни управления съдействуваха също така за усъвършенствуване на сътрудничеството, за повишаване подготовката на разузнавателните органи и подобряване на тяхната организационна структура, въоръжение, учебно-материална база и методиката на подготовката им.

Достигнатите резултати обаче не могат да ни удовлетворят, като имаме в предвид новите по-високи изисквания към военното разузнаване, поставени от Комитета на министрите на отбраната и Военния съвет на ОВС на страните-участнички във Варшавския договор.

По-нататъшното успешно решаване на въпросите по всестранното подобряване дейността на военното разузнаване, усъвършенствуване на организационната структура, техническото насищане и способите за разузнаване налагат да се осъществява още по-тясно и целенасочено постоянно сътрудничество между специалистите от нашите разузнавателни управления.

Позволете ми, уважаеми другари, да Ви уверя, че от наша страна ние ще направим всичко необходимо за по-нататъшното развитие на нашето плодотворно сътрудничество.

Из архивите на ДС

420

В своето изказване бих искал на кратко да изложа нашето мнение за резултатите от извършената работа по сътрудничеството ни досега и перспективите за по-нататъшното му развите по направления на работа.

1. По стратегическото разузнаване

В съответствие със съвместно приетите решения сътрудничеството в областта на агентурното разузнаване се осъществяваше главно по следните направления:

а)- обмяна на материали и информация по контраразузнавателната дейност на противника и оперативната обстановка в разузнаваните страни;

б)- обмяна на опит по принципите и методите на организиране и провеждане на агентурната работа;

в)- обмяна на опит по работата на отдел "Оперативна (агентурна) техника" и други.

Считам за нужно да отбележа, че и двете страни проявиха стремеж и полагаха усилия за всестранното изпълнение на съвместно приетите препоръки и задължения.

Така например за периода от 1972 г. до 1978 г. ние получихме от РУ-ГЩ ЧНА редица твърде ценни материали като: сводка за агентурната техника, сводка за режима на основните европейски летища, сборник сведения за контраразузнаването на САЩ, сборник информации за агентурната обстановка в някои интересуващи ни страни, сведения за агентурната дейност на ЦРУ, сборник сведения за италианските тайни служби, две информации и други 12 материала по опера-

Из архивите на ДС

тивната обстановка в западните страни. Получените материали представляват интерес за нас и се ползуват като литература при подготовката на личния състав.

Освен това твърде полезна беше предоставената ни възможност началникът на отдел "Оперативна техника" да се запознае с опита по създаването и работата на отдел "Агентурна техника" на РУ-ГЩ ЧНА.

От наша страна през указания период бяха изпратени на РУ-ГЩ ЧНА повече от 10 информационни бюлетина за организацията на органите за сигурност, формите и методите на работа и техническите средства, които използува контраразузнаването и по други въпроси на оперативната обстановка в Турция, Гърция, Кипър, Сирия. Ливан, Италия и др.

Като всяка година, така и тази година през месец юни ще изпратим информационен бюлетин за измененията в оперативната обстановка (по Гърция).

Ние считаме, че е целесъобразно в бъдеще да продължим и задълбочим още повече нашето сътрудничество в областта на агентурното разузнаване, като отделим внимание на следните въпроси:

- взаимна обмяна на информация по състоянието и измененията в оперативната обстановка и използуването на нова оперативна техника от контраразузнавателните служби в разузнаваните страни;

- обмяна на опит по линия на оперативната техника и на образци документи и технически средства, представляващи взаимен интерес;

Из архивите на ДС

422

- осъществяване на сътрудничество между нашите военни аташета в капиталистическите страни;

- обмяна на данни за лицата, заподозрени в принадлежност към КРО на противника;

- обмяна на опит в използуването на ЕИМ за нуждите на агентурното разузнаване и други.

2. По информационната работа

Сътрудничеството между двете управления в информационната област се подобри чувствително. Увеличи се взаимният обмен на информационните разработки и документалните материали. Подобри се взаимодействието и по линията на КП.

Осъществяваният обмен на информация позволява със съвместни усилия да се изучат и изследват широк кръг въпроси, представляващи взаимен интерес, по всеобхватно да се анализира дейността на нашите вероятни противници, по своевременно и по задълбочено да се разкриват техните намерения и планове.

** За осигуряване на още по-тясно сътрудничество в бъдеще намираме за целесъобразно:

- да продължи задълбочаването на взаимодействието в информационната област, като се ползуват и усъвършенствуват утвърдените от практиката форми;

- да продължи разширяването на обмена на информационни разработки и оригинални документи, като се изхожда от потребностите и интересите на съответната страна;

Из архивите на ДС

– с цел по своевременно следене и изясняване на военно-политическата обстановка в света, особено в кризисните райони, а също така провежданите по-важни военно-политически мероприятия от НАТО и страните-членки на блока, да се усили взаимният обмен на текуща информация по тези въпроси чрез КП;

– по-интензивно да се използуват възможностите, които КП предоставят, за по-оперативно взаимно информиране между информационните служби на двете управления по отделни интересуващи ги въпроси.

3. По оперативно-тактическото разузнаване

Сътрудничеството в областта на оперативното и тактическото разузнаване между нашите разузнавателни управления през изминалите години се развиваше като се използуваха предимно формите на многостранното сътрудничество в съответствие с решенията на годишните съвещания на началниците на РУ-ГЩ на страните-участнички във Варшавския договор, съвещанията на секция ОТР и перспективния план за сътрудничеството в периода 1976-1980 г. Бяха проведени разбира се и някои двустранни работни срещи на специалисти по въпросите на специалното разузнаване.

Проведените съвещания способствуваха за решаването на множество въпроси и изработване на единни възгледи по организационно-щатната структура на разузнавателните органи и части, по бойната и тактико-специалната подготовка, за усъвършенствуване на способите за действие,

Из архивите на ДС

424

техническото окомплектуване на разузнавателните органи, за изработване на унифицирани (типови форми) бойни разузнавателни документи.

По наше мнение извършената досега работа способствува значително за подобряване на работата в областта на ОТР. Очевидно е обаче, че редица въпроси все още не са решени докрай. Същевременно не са използувани всички възможности за развитие особено на двустранното сътрудничество за по-успешното решаване проблемите на ОТР.

Ние считаме за целесъобразно и необходимо в бъдеще да отделим по-голямо внимание за разширяване на двустранното сътрудничество в областта на ОТР в следните насоки:

- да се засили обмяната на опит по методиката на провеждане на бойната и тактико-специална подготовка на разузнавателните органи;

- обмяна на опит по развитието и усъвършенствуването на учебно-материалната база;

- обмяна на теоретически и методически разработки, материали и пособия по подготовката на разузнавателните органи;

- обмяна на опит в развитието на разузнавателната техника за органите на ОТР;

- да се засили обмяната на опит по подготовката и действията на разузнавателните органи в хода на учения с войски, чрез взаимни посещения на специалисти.

0708

Из архивите на ДС

425

4. По радио- и радиотехническото разузнаване

В областта на радио- и радиотехническото разузнаване сътрудничеството с ЧНА протича в съответствие с перспективния план за работа на секциите на началниците на радио- и радиотехническото разузнаване от РУ-ГЩ на СВД през 1975-1980 г., решенията на началниците на разузнавателните управления на ежегодните съвещания и протоколните записки от периодичните срещи на специалисти от радио- и радиотехническото разузнаване.

Специалисти по радиотехническото разузнаване от БНА редовно са участвували във всички съвещания на временни работни групи при разработването на единните тактико-технически изисквания на автоматизираната станция за разузнаване на въздушни цели "Рамона".

Особено полезни се оказват двустранните срещи, които се провеждат между наши специалисти и специалисти от ЧНА, по обмяната на опит в областта на организирането и воденето на радио- и радиотехническото разузнаване, обработката на информацията и техническото осигуряване на добиващите части и подразделения. В тази връзка заслужава внимание опита, споделен от двете страни по разузнаването на спътниковата свръзка на противника.

При всички посещения на наши специалисти по радио- и радиотехническото разузнаване в Чехословакия, винаги им е предоставена възможност да се запознаят с постиженията на чехословашките другари в този вид разузнаване и по специално в радиотехническото разузнаване на въздушни цели.

Из архивите на ДС

426

В рамките на двустранното сътрудничество са разработени единни критерии и нормативи за оценка на ефективността на радио- и радиотехническото разузнаване.

Системното обменяне на технически данни и сводки за състоянието и изискванията в системите за управление и свръзка на разузнаваните страни при нормални условия и по време на крупни учения, както и по разработката на редица въпроси от автоматизацията на някои процеси по обработката на информацията способствува за по-нататъшното усъвършенствуване на радио- и радиотехническото разузнаване.

Интерес в това отношение за нас представляват справочната литература и информациите за достиженията на противника в развитие на техническите средства за управление на войските и оръжията, изпращана от РУ-ГЩ на ЧНА.

За в бъдеще сътрудничеството да продължи в рамките на работни срещи на секциите по Р и РТР на СВД и обмяна на документи по установения досега ред. Освен това считам за целесъобразно през 1980 г. наши специалисти да се запознаят с внедряването на малки ЕИМ в частите за Р и РТР на ЧНА и работата по техническото разпознаване на обектите и източниците. При необходимост ние сме готови да споделим нашия опит със специалисти от Р и РТР на ЧНА по организационната структура и изграждане на частите и поделенията за Р и РТР, по подготовката на специалисти и по воденето на Р и РТР.

0708

Из архивите на ДС

5. По научното и техническото сътрудничество

В техническо отношение взаимодействието ни със специалисти от РУ-ГЩ ЧНА се осъществява, както на двустранна основа, така и в рамките на НТК при РУ на страните-участнички във Варшавския договор в съответствие с приетите решения и перспективния план за работа.

Периодически по инициатива на едната или другата страна се организират срещи на специалисти, работещи в областта на оперативната радиоелектроника за обмяна на мнения и опит. Тези срещи спомагат за изясняване и конкретизиране на подхода при решаване на проблемите за уточняване на елементна база, схемни решения, компановка и други.

Във връзка с преминаването към използуване на нова елементна база при конструирането и производството на средства за близка и далечна агентурна свръзка една нова среща между специалисти на двете управления би била целесъобразна. На нея бихме могли да обменим мнение и опит по елементна база, схемни решения, съображения по скорост на телеграфиране, подходящи видове модулации и манипулации, честотни диапазони, особености при оборудване на приемни центрове и други.

Нашите специалисти с интерес следят хода на работите по радиотехническите средства за разузнаване и изобразяване на въздушната обстановка "Рамона" и "Планшет-М". За тях е информиран министърът на народната отбрана и началника на Генералния щаб на БНА.

Из архивите на ДС

428

В областта на автоматизацията на разузнавателната дейност поддържаме контакти в рамките на договореното и съществуващия план за работа в тази насока. Извършва се редовна обмяна на определената в протоколните решения информация. Трябва да кажем, че нашият опит в тази насока е твърде скромен. Ние едва през 1978 г. започнахме експлоатацията на нашата ЕИМ. Бихме желали през 1980 г. в удобно за Вас време двама наши специалисти да се запознаят с дейността на изчислителния център на РУ-ГЩ на ЧНА и някои от намиращите се в експлоатация задачи на ЕИМ.

В бъдеще, считаме за необходимо научното и техническото сътрудничество да се задълбочи, като се отдели особено внимание и на следните проблемни въпроси:

- да продължи периодическия обмен на материали (сводки, справки и други) за използувани от КРО технически средства и методи на работа;

- да се обмени опит в проектирането и разработването на технически средства за БАР (близка) и ДАР (далечна агентурна свръзка);

- при възможност да ни се оказва съдействие при поискване на информация за съвременна елементна база чехословашко производство, подходяща за използуване в научно-изследователската и конструкторска работа в интерес на РУ-ГЩ на БНА;

- запознаване с организационната структура, техническото оборудване и опит по използуването на приемно-предавателен център за стратегическа агентурна свръзка;

– бихме желали, ако е възможно през второто или третото тримесечие на 1979 г. да се проведе среща на специалисти по разработване на радиолиния за управление на взривяване – РУП, за която има изработени ЕТТИ от НТК през 1977 г. и по която у нас се водят проучвателни работи.

В заключение изразявам пълна увереност, че сътрудничеството между нашите разузнавателни управления ще продължи да се развива, като се използуват и усъвършенствуват вече утвърдените в практиката форми на работа, както на двустранна, така и на многостранна основа в общ интерес на нашите братски армии и всички страни-участнички във Варшавския договор.

№ 0708/29.3.1979 г.

Отпечатано в 1 екз.

ХД

Из архивите на ДС

Дело - N: 0403
13.9.80

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Экз. № 2

ЗАМЕСТИТЕЛЮ НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА
НАЧАЛЬНИКУ ГЛАВНОГО РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО
УПРАВЛЕНИЯ ГШ ВС СССР

ГЕНЕРАЛУ АРМИИ товарищу ИВАШУТИНУ П.И.

г. МОСКВА

Уважаемый товарищ Генерал Армии!

В интересах более оперативного решения практических вопросов взаимодействия и координации в области стратегической разведки по предложению Начальника Генерального Штаба БНА товарища Генерал-полковника Семерджиева, согласованному с Министром Народной обороны НРБ и ЦК БКП в конце 1974 г. была учреждена должность Постоянного представителя ГРУ ГШ ВС СССР при РУ ГШ БНА.

С марта 1975 г на этой должности находится полковник Хомяков А.С.

По нашей оценке, целесообразность учреждения должности Постоянного представителя ГРУ ГШ получила убедительное подтверждение всей практикой нашей совместной работы в последние годы. Введение этой должности позволило изыскать более совершенные и оперативные формы обеспечения сотрудничества военных разведок НРБ и СССР.

0316

Из архивите на ДС

431

Помимо функций по обеспечению сотрудничества наших управлений Постоянный представитель ГРУ ГШ ВС СССР оказал и оказывает большую помощь в повседневной практической деятельности РУ ГШ БНА на базе богатого опыта советской военной разведки.

В результате этого, сотрудничество между нашими управлениями значительно улучшилось и расширилось, охватив практически все области разведывательной работы (обмен информацией, агентурная разведка, радио- и радиотехническая разведка, разработка и обеспечение средств оперативной техники, подготовка и обучение кадров и др.)

Оно благотворно сказалось на повышении уровня всей работы Разведывательного управления ГШ БНА и нашло отражение в ежегодных положительных оценках Министра Народной обороны НРБ Генерала Армии товарища Добри Джурова.

Большое внимание вопросам развития сотрудничества болгарской военной разведки с Главным разведывательным управлением ГШ ВС СССР уделяет партийное и государственное руководство НРБ. Первый секретарь ЦК БКП и Председатель Государственного Совета НРБ товарищ Тодор Живков, ознакомившись с состоянием болгарской военной разведки при посещении Разведывательного управления ГШ БНА, указал руководству управления: "Как и в других секторах, так и в вашей работе мы должны действовать и работать в тесном взаимодействии с Советским Союзом. Эта координация особенно полезна для болгарской военной разведки. Радостным является то, что в этом отношении достигнуты хорошие результаты ... Хочу подчеркнуть,что я, как Первый секретарь ЦК БКП, готов лично

Из архивите на ДС

432

оказать вам необходимую помощь в деле дальнейшего развития сотрудничества с советскими разведчиками".

Учитывая вышеизложенное, а также необходимость дальнейшего всестороннего углубления сотрудничества между нами в сложной современной обстановке, мы полагаем целесообразным сохранить и в дальнейшем должность Постоянного представителя ГРУ ГШ ВС СССР при РУ ГШ БНА на установившихся в нашей практике условиях работы и обеспечения.

С уважением:

ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА БНА
НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ ГШ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)

№ 0316/12.2.1980 г.
Отпечатано в 2 экз.
ВК

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ
НА ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО
5I

Материали с доклад Вам на
зам. Димчев и преводачем
относно документите от
Унгария - см. № 0554/11.3.80 г.
в дело № 0402 / 25.3.80 г.

В дело № 0402. 20
25.3.80 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз.единствен

СЪСТОЯНИЕ НА ДВУСТРАННОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ УПРАВЛЕНИЯ НА ГЕНЕРАЛНИТЕ ЩАБОВЕ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ И ПОЛСКАТА ВОЙСКА

Сътрудничеството между разузнавателните управления на Генералните щабове на Българската народна армия и Полската войска се осъществява на основата на решенията на ежегодните съвещания на началниците на разузнавателни управления на Генералните (Главния) щабове на армиите на страните-участнички във Варшавския договор, Перспективния план за сътрудничеството в периода 1976-1980 г. и ~~решенията приети на периодически~~ взаимните договорености провежданите двустранни работни срещи на началниците и други специалисти от РУ-ГЩ на БНА и ПВ.

~~Както показва досегашния опит наред с формите на~~ многостранното сътрудничество е необходимо и взаимно полезно сътрудничеството между нашите управления да се развива и на двустранна основа, което способствува за по-успешното решаване проблемите на военното разузнаване. ~~Това убедително се потвърждава~~ и ~~от последната работна среща на началниците на двете разузнавателни управления, проведена от 7 до 11 юни 1974 г. в София.~~ последната среща на началниците на разузнавателните управления, която беше от 7 до 11 юни 1974 г. в София.

~~На срещата бяха разгледани и съгласувани широк кръг~~ въпроси представляващи взаимен интерес. Обменен бе опит по организацията на работата в различни сектори от дейността на управленията и в решаването на редица важни практически и проблемни въпроси.

0502

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

434

Проведените впоследствие и други работни срещи на специалисти от нашите разузнавателни управления също така съдействуваха за усъвършенстване на сътрудничеството, за подобряване подготовката на разузнавателните органи, за подобряване на тяхната организационна структура, въоръжение, учебно-материалната база и методиката на подготовката им.

Нас ни удовлетворяват постигнатите резултати и утвърдилите се вече форми на сътрудничество, но сме готови да приемем и други форми и методи на съвместна работа съответстващи на новите по-високи изисквания към военното разузнаване. Изразяваме увереност, че сътрудничеството между нашите управления в бъдеще ще продължи да се развива още по-плодотворно в общ интерес на нашите братски армии и народи.

РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО ПО НАПРАВЛЕНИЯ НА РАБОТА

1. По стратегическото разузнаване

Сътрудничеството в областта на агентурното разузнаване се осъществяваше по няколко направления:

а) По линия на оперативна техника бяха проведени консултации и обменен опит по тайнопис във Варшава (1977 г.), а през миналата година (1979 г.) бяха разменени химически контролни реакции, което способствува за :

- усвояването на нов метод на нанасяне на тайнопис;

Из архивите на ДС

- повишаване критерия за създаване на нови химически средства;

- въвеждане система за категоризиране на химическите средства;

- повишаване стабилността на химическите средства.

Считаме, че досегашното сътрудничество бе полезно и трябва да продължи и в бъдеще. В предстоящата работна среща през май т.г. във Варшава ще вземат участие двама наши специалисти за обмяна на опит и консултация по оперативна техника. От своя страна сме готови да приемем полски специалисти в НРБ през 1981 г., а в случай на необходимост и в друго време.

435

б) По оперативната обстановка ежегодно получаваме от РУ-ГЩ на ПВ интересни обобщени информации за измененията в оперативната обстановка в основните капиталистически страни.

Такива информации ние сме изпращали за Турция, Гърция и Кипър.

Освен тези материали, определени от годишните съвещания, сме разменяли и други материали по оперативната обстановка.

Считаме, че сътрудничеството ни в тази област е полезно и ще продължим да го развиваме и в бъдеще.

Висока оценка заслужава и сътрудничеството между нашите военни аташета в разузнаваните и трети страни. Препоръките на началниците на РУ-ГЩ СВД се изпълняват своевременно и добросъвестно.

0502

Из архивите на ДС

436

в) По оперативната работа също така се развива сътрудничеството между двете управления. От своя страна ние сме готови да окажем помощ и съдействие на РУ-ГЩ ПВ по използуването на туристическия контингент в нашите черноморски и други курорти в интерес на оперативната работа.

2. По информационната работа

Сътрудничеството между двете управления в информационната област се подобри чувствително. Увеличи се взаимният обмен на информационни разработки и документални материали. Подобри се взаимодействието по линия на КП.

Осъществяваният обмен на информация позволява със съвместни усилия да се изучат и изследват широк кръг въпроси, представляващи взаимен интерес, по-всеобхватно да се анализира дейността на нашите вероятни противници, по-своевременно и по-задълбочено да се разкриват техните намерения и планове.

Положителна страна във взаимодействието между нашите управления е все по-нарастващият обмен на документални материали.

Считаме за нуждно, особено да подчертаем и да изкажем нашата благодарност за оказаната помощ и предоставените ни материали по автоматизация на информационните процеси.

За осигуряване на още по-тясно сътрудничество в бъдеще, намираме за целесъобразно:

- да продължи задълбочаването на взаимодействието в информационната област, като се използуват и усъвършенствуват утвърдените от практиката форми;

- да продължи обмяната на информационни разработки и оригинални документи, като се изхожда от потребностите и интересите на съответната страна;

- с цел по-своевременно следене и изясняване на военно-политическата обстановка в света, особено в кризисните райони, а също така провежданите по-важни военнополитически мероприятия от НАТО и страните членки на блока, да се усили взаимния обмен на текуща информация по тези въпроси чрез КП;

- по-интензивно да се използуват възможностите за по-оперативно взаимно информиране между информационните служби на двете управления по отделни интересуващи ги въпроси.

3. По оперативно-тактическото разузнаване

Сътрудничеството в областта на оперативно-тактическото разузнаване през последните години също бележи определен напредък. То се развиваше като се използуваха формите, както на многостранното, така и на двустранното сътрудничество.

Проведените работни срещи и взаимни консултации способствуваха за решаването на множество въпроси и изработване на единни възгледи по организационната структура, въоръжението и подготовката на разузнавателните органи, части и подразделения. Ние намираме за особено полезни и за двете страни проведените работни срещи за обмяна на опит по изграждането и бойната подготовка на частите и подразделенията за специално разузнаване (в НРБ - 1975 г., в ПНР-1978 г.).

Такава среща предстои да се проведе и през тази година.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

438

По наше мнение извършената досега работа способствува значително за подобряване на работата в областта на оперативно-тактическото разузнаване. Все още обаче не се използуват всички възможности на сътрудничеството за по-ефективното решаване проблемите на оперативно-тактическото разузнаване.

Намираме за целесъобразно и необходимо в бъдеще да отделим по-голямо внимание на разширяване на двустранното сътрудничество в областта на оперативно-тактическото разузнаване по следните основни въпроси:

- да се засили обмяната на опит по методиката на провеждане на бойната и тактико-специална подготовка на разузнавателните органи;

- обмяна на опит по развитието и усъвършенствуването на учебно-материалната база;

- обмяна на теоретически и методически разработки, учебни кинофилми, материали и пособия по подготовката на разузнавателните органи;

- обмяна на опит в развитието на разузнавателната техника за органите от ОТР;

- да се засили обмяната на опит по подготовката и действията на разузнавателните органи в хода на учения с войски.

4. По радио- и радиотехническото разузнаване

В областта на радио- и радиотехническото разузнаване сътрудничеството се осъществяваше в съответствие с перспективния план на секцията по Р и РТР и препоръките на ежегодните съвещания на началниците на разузнавателни управления и секцията

по Р и РТР.

Системата обмяна на технически данни и сводки за състоянието и измененията в системите за управление и свръзка на разузнаваните страни при нормални условия и по време на крупни учения, както и по разработката на редица въпроси от автоматизацията на някои въпроси от обработката на информацията и по техническото разпознаване на източниците способствува за по-нататъшното усъвършенствуване на радио- и радиотехническото разузнаване.

Предизтеклата година на нас ни се предостави възможност в ПНР да се запознаем с учебно-материалната база и организацията на подготовката на операторите от радио- и радиотехническото разузнаване на Полската войска.

Впоследствие по договореност ни бяха доставени безвъзмездно имитатори тип "Сокол", използуването на които позволи значително да повишим нивото на практическата подготовка на радиоразузнавачите.

В бъдеще сътрудничеството по линия на Р и РТР между двете управления трябва да продължи както в рамките на секцията по Р и РТР, така и на двустранна основа. Обмяната на документи да продължи по установения досега начин.

5. По научното и техническото сътрудничество

В периода 1975-1979 г. продължи сътрудничеството и в областта на равунавателната техника, механизацията и автоматизацията на информационните процеси.

439

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

440

През 1976 г. в нашата страна приехме група полски специалисти, които изпробваха КВ радиостанция за специална свръзка. На групата бе оказано необходимото съдействие за успешното провеждане на запланираните експерименти с радиостанцията.

През 1977 г. група наши специалисти посети ПНР за консултация по някои въпроси свързани с конструирането на КВ радиостанция за специална свръзка.

Получената информация и показаните разработки се оказаха много полезни за нашата работа.

Също така особен интерес представляват за нас изпратените ни материали по техническото разузнаване.

В бъдеще ще продължим да развиваме сътрудничеството в тази област като изразяваме готовност при необходимост да окажем възможната от наша страна помощ на полските специалисти за решаване на поставените задачи.

От наша страна бихме желали да ни се окаже помощ в следните направления:

1. Наши специалисти да бъдат приети в ПНР за провеждане на изпитания и експерименти с нова радиоапаратура през 1981-1982 г.

2. Да ни се окаже помощ по доставката на градивни елементи и материали от ПНР за конструиране и производство на специална апаратура.

3. Също така ако е възможно да ни се изпращат от изчислителния център на РУ-ГЩ на ПВ някои по-интересни материали по електронно-изчислителна техника и обработка на данни, които те вземат ежегодно от симпозиум на SICOP в Париж и от изложбата по изчислителна техника

Из архивите на ДС

и периферийни устройства в Хановер.

В заключение изразяваме пълна увереност, че сътрудничеството между нашите разузнавателни управления ще продължи да се развива, като се използуват и усъвършенствуват вече утвърдените в практиката форми на съвместна работа, както на двустранна, така и на многостранна основа в общ интерес на нашите братски армии и народи.

441

№ 0502/3.3.1980 г.
Отпечатано в 1 екз.
КП

402 51

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. единствен

Т У К – ЗАМ.-НАЧАЛНИКА НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ ВАСИЛ САВОВ ЗИКУЛОВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от зам.-началника на РУ-ГЩ и началник на отдел "Планиране" – полковник Камен Драганов Петров

Относно: Проведен разговор с генерал-лейтенант М.В.Проскурин

Другарю Генерал-лейтенант,

От 14 до 19.4.1980 г. във Варшава се проведе поредната годишна работна среща на секцията по оперативното и тактическо разузнаване към разузнавателните (Главното) управления на ГЩ на държавите-участнички във Варшавския договор (доклад за работата на секцията представям отделно).

По време на срещата проведох разговор с началника на Второ (разузнавателно-информационно) управление към щаба на ОВС на държавите-участнички във Варшавския договор

0940

Други документи от съвещанието:
1. Рекомендации в дело № 0401/л.183-199
2. Писма и изразване: гл. тук л. 61-76 ч. 88-97
ч.к. [illegible] 3.7.80
3. Доклад за разузнавателните мащ. № 0969/29.4.80 г. в дело № 0402/л.

Из архивите на ДС

443

генерал-лейтенант М.В.Проскурин главно по въпроси, свързани с предстоящото фронтово КШУ "Балкан-80", ролята, мястото и взаимоотношенията на разузнавателните органи на ГЩ-БНА, фронтовото обединение формирано на базата на БНА,Главното командуване на ТВД и Върховното главно командуване на ОВС.

Генерал Проскурин посочи, че в съответствие с подписаното Положение за главните командувания на театрите на военни действия, фронтът още от самото си формиране влиза в подчинение на Главнокомандуващия ОВС на ТВД. Следователно по време на учението "Балкан-80" ГЩ-БНА, който ще играе и ролята на ГК ТВД трябва да отработи всички директивни документи до фронта. По линия на разузнаването трябва да се разработи Директива от името на Главнокомандуващия ОВС на ТВД, подписана от началник-щаба. В нея следва да се укаже целта на разузнаването, направлението за съсредоточаване основните усилия на разузнаването, основните задачи, срокове за донесения и други указания.

Що се отнася до взаимоотношенията между различните разузнавателни органи генерал Проскурин посочи, че РУ-ГЩ-БНА ще получава своите задачи от разузнавателния орган към Ставката на Върховното главно командуване в това число и указания по координация на усилията и оказване на съдействие на ГК ТВД. Въпросът за характера на разузнавателната информация, начина и периодичността на нейната обмяна между РУ-ГЩ-БНА от една страна и РУ ГК ТВД и РУ на фронта от друга засега не е регламентиран, но генерал Проскурин смята, че това може да става веднъж в денонощие,

Из архивите на ДС

444

53

а в случай на нужда и по-често. съюз или Балкан

От разговора останах с впечатление, че готвейки се към учението "Съюз-80" щабът на ОВС е разработил необходимите документи, които да се връчват на обучаемите от ГК ТВД. На въпроса ми не могат ли представителите на БНА в ЩОВС да ползуват тези документи по време на "Балкан-80" и да формират ядрото на групата играеща за ГК ТВД генерал Проскурин отговори, че за това ще е нужна официална молба от началника на ГЩ-БНА другаря генерал-полковник Семерджиев до армейски генерал Грибков.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА РУ-ГЩ И НАЧАЛНИК
НА ОТДЕЛ "ПЛАНИРАНЕ"
ПОЛКОВНИК (ПЕТРОВ)

№ 0940/23.4.1980 г.
Отпечатано в 1 екз.
ХД

Гарайчева 340

В дело № 0402 (осс)
н-к [illegible] 28.11.80 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО

Екз.единствен

ПОДЕЛЕНИЕ 22870
Вх. № 001746/1912 1980 г.
от 6 листа Д №

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

По допълнителните въпроси

Ние считаме за много своевременно и необходимо включването за обсъждане на въпросите по организацията на взаимодействието между РУ ГЩ СВД в особения период и с началото на войната в областта на стратегическото разузнаване.

Нещо повече. Ние очевидно трябва да констатираме известно изоставане в решаването на тези въпроси.

В предложенията, направени от армейски генерал Ивашутин се засяга широк обем от въпроси, по всички от които ще бъде трудно да се вземе обосновано решение в хода на настоящото съвещание. Сега ние по-скоро ще можем да отбележим изключителната важност и да набелим последователността и основните направления, в които да се полагат нашите усилия и се търси последователно решаване на отделните аспекти от поставените въпроси.

Нашето мнение е, че преди всичко трябва недвусмислено да се определи мястото, подчинеността и взаимоотношенията между разузнавателните органи на различните командни инстанции от коалиционните органи за управление на войските.

Този въпрос възниква с особена острота във връзка с формирането на главни командувания на различните ТВД. В Положението за функциите на ГК ТВД се изхожда от принципа за осигуряване на пълнота във властта при осъществяване ръководството на цялостната дейност, в това число и бойните действия, на всички оперативни обединения, включени в коалиционния състав на ОВС на ТВД. В него с недостатъчна ясност

007998

Из архивите на ДС

446

е определена подчинеността на разузнавателните органи към ГЩ, във връзка с което Главнокомандуващият ОВС на ТВД счита за свое право да поставя задачи и на тези органи.

С оглед да се избегне възникването на нежелателна двойственост в ръководството на разузнавателните органи към ГЩ считаме за абсолютно необходимо категорично и ясно да се реши въпросът с тяхната подчиненост на военно време.

Считаме, че РУ-ГЩ ВС СВД на военно време освен на националните командувания, трябва функционално да се подчиняват и на разузнавателния орган на Върховното главно командуване, а с РУ ГК ОВС ТВД да поддържат отношения на взаимодействие, като му предоставят в санкционирани от ВГК срокове и форма тази част от разузнавателната информация, която касае въоръжените сили на противника на дадения ТВД.

Решаването на този въпрос не търпи отлагане, още повече че вече има случаи, при които щабът на ОВС, мотивирайки се със създаването на главни командувания на ТВД, отправя искания към някои от РУ-ГЩ за предоставяне на информация, в това число и на периодически анализи на военно-политическото положение в света.

След решаването на въпроса с подчинеността на РУ-ГЩ на военно време и в съответствие със същото следва да се решава и въпросът за разполагането на органите за управление на стратегическото разузнаване и организацията на свръзката между РУ-ГЩ СВД.

Като цяло приемам направените от армейски генерал Ивашутин предложения в това отношение. Обаче в тях става дума главно за мястото на началниците на РУ-ГЩ. П о наше мнение желателно е ГРУ ГЩ ВС СССР да излезе с принципни препоръки по отношение ешелонирането на КП РУ-ГЩ на военно време. Очевидно е невъзможно целият състав на РУ-ГЩ да се разположи на едно място, както това е на мирно време.

Из архивите на ДС

447

Началниците на РУ-ГЩ с неголяма група офицери вероятно ще се намират на военновременния КП на министъра на отбраната, там откъдето ще има възможност да поддържа връзка с началниците на РУ-ГЩ СВД, да осъществява взаимодействие с разузнавателния орган на ГК ТВД и с националните видове въоръжени сили.

Основният състав на РУ-ГЩ ще се намира в самостоятелен район, възможно на значително отдалечение от КП МНО, откъдето ще осъществява непосредственото ръководство на органите на стратегическото разузнаване.

Очевидно, че началниците на РУ-ГЩ не могат през цялото време да се намират на КП МНО, ако не искат да престанат да бъдат ръководители на разузнаването. Периодически те трябва да бъдат на своите КП.

Като се изхожда от тази постановка се вижда, че е необходимо препоръките за организацията на свръзките между РУ-ГЩ СВД да се разширят. Предлаганите свръзки ще бъдат достатъчни за осъществяване на връзката между началниците на РУ-ГЩ и за предаване на оперативна и незначителна по своя обем информация. Обаче може да се получи така, че националните органи за Р и РТР да прехващат голям обем информация, която трябва да се предава директно в ГРУ ГЩ ВС СССР. За целта трябва да разполагаме с възможности за осъществяване на такива предавания.

Що се отнася до предложението за разкриване на спътникова свръзка ние го приемаме напълно. За целта обаче ще бъде необходимо провеждането на подготвителен курс за обучение на кадри, а също и да се предвиди доставката на апаратура, каквато по вече уточнения план за петилетката не е заявена.

007998

Из архивите на ДС

448

Освен това за военно време е необходимо да се уточни функционирането на фелдегерска служба между РУ ГЩ СВД и ГРУ ГЩ ВС СССР, чрез която да се доставят материали с обобщаващ характер, документални и други материали, които не могат да се предават по каналите за свръзка.

Следва да се изяснят и въпросите за материално-техническото осигуряване на разузнавателните органи на военно време. Както е известно засега е възприета практика по линия на щаба на ОВС на всеки 5 години да се съставя и подписва протокол, в който се определят насоките за развитието на въоръжените сили, а също и потребностите от бойна и специална техника. На основата на този протокол се подписват и дългосрочните споразумения за доставката на техника и апаратура за органите от оперативно-тактическото разузнаване. Сега например ние знаем точно каква техника ще бъде доставена през периода 1981-85 г.за нуждите на ОТР в БНА и какъв некомплект ще имаме. Така, че би било целесъобразно при подписването на дългосрочните споразумения за доставка на разузнавателна техника за нуждите на ОТР, като се отчита некомплектът и вероятните загуби в началния период на войната да се уточняват и необходимите количества, които трябва да се доставят в особения период и началото на войната.

Въпросите обаче за материално-техническото осигуряване на органите от стратегическото осигуряване не са решени, както това се решава за видовете въоръжени сили и оперативно-тактическото разузнаване.

Струва ми се, че би било целесъобразно по инициатива и под ръководството на ГРУ ГЩ ВС СССР да се пристъпи към разработването на протоколи за развитието на органите на стратегическото разузнаване, в които да се съгласуват

Из архивите на ДС

449

и въпросите за тяхното материално-техническо осигуряване.

Считам за целесъобразни предложенията на армейски генерал Ивашутин относно перспективите за разработка на машинни форми на документи за разузнавателна информация за оценка на въоръжените сили на капиталистическите страни и за провеждане на комплексна обработка на технологията за автоматизиран отчет на разузнавателните данни от военните разузнавания на СВД.

Бих искал да посоча обаче, че в рамките на съвместната работа на РУ-ГЩ СВД задължението за разработване на машинни форми на документи за обмяна на разузнавателна информация е поето от РУ-ГЩ ННА. То е разработило такива форми, които са приети и утвърдени като основа за работа по автоматизация на обработката на разузнавателните данни от останалите РУ-ГЩ СВД.

На настоящия етап изградените национални системи за автоматизирана обработка имат съществени различия, които ще се запазят и в бъдеще, и които не позволяват да се премине в кратък срок към машинен обмен на данни между РУ-ГЩ СВД. Ето защо засега е възприет принципът разузнавателната информация да се обменя в документален вид.

При разработката на фактографската информационно-търсеща система (ФИТС) РУ-ГЩ БНА е отчело и удовлетворило всички изисквания на машинните форми на документите. Реализирано е цялостно изготвяне на документа за обмяна на данни по въоръжените сили на вероятния противник. Тази възможност се залага при разработването на всички задачи към ФИТС.

РУ-ГЩ БНА е изказало и поддържа своето становище данните да се обменят във вид на машинен документ, без допълнителна работа за отпечатването им по типографски способ.

Из архивите на ДС

450

375

По този въпрос все още не е прието единно становище.

В перспектива разработването на машинни документи за другите раздели от класификатора на информацията за въоръжените сили на вероятния противник ще се извършва от РУ-ГЩ ННА, а всяка национална система за автоматизирана обработка трябва да удовлетворява приетите и утвърдени форми на машинни документи.

Такъв метод на работа ни удовлетворява. Още повече, че при сегашната техническа съоръженост на изчислителните центрове на РУ-ГЩ СВД и приложно-програмно осигуряване е невъзможно да се премине към пряк машинен обмян.

В заключение отново искам да подчертая, че още отсега трябва да намерят пълно изясняване въпросите за подчиненост-та на разузнавателните органи на РУ-ГЩ СВД на военно време и ръководната роля на ГРУ ГЩ ВС СССР по отношение на тях. Затова е необходимо от мирно време да се изгражда структу-рата за военно време.

№ 007998/22.10.1980 г.
Отпечатано в 1 екз.
НД

11

к.д. 408 ~~01301~~

СЕКРЕТНО

Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д

на началника на отдел РТ и МТО
полк. инж. НОНЕВ НОНЮ ВАСИЛЕВ

ОТНОСНО: Проведена работна среща на представителите на РУ-ГЩ на СВД по автоматизация на информационните процеси

ДРУГАРЮ ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ,

В съответствие с Протоколната записка от съвещанието на началниците на Разузнавателните управления на ГЩ на ВС на страните-участнички от Варшавския договор (Будапеща, 1979 г.) от 15 до 19 септември 1980 г. в София се проведе поредната работна среща по автоматизация на информационните процеси с участието на представители от РУ-ГЩ на БНА, РУ-ГЩ на УНА, РУ-ГЩ на ННА на ГДР, РУ-ГЩ на ВП, ГРУ-ГЩ на ВС на СССР и РУ-ГЩ на ЧНА.

На работната среща бяха обсъдени следните въпроси:

1. Резултати от работата на секцията по автоматизация на информационните процеси през 1976-1980 г. и приемане на перспективен план за работа в областта на механизацията и автоматизацията на информационните процеси за 1981-1985 г.

2. Усъвършенствуване на системата за класификация на водените на отчет обекти.

02041

Из архивите на ДС

452

3. Усъвършенстване на системата на параметрите на обектите.

4. Приемане параметрите на водените на отчет обекти на капиталистическите страни, разработени от РУ-ГЩ на СВД.

5. Възможности на системата МАРК IV и използването й за решаване на задачи.

6. Методика за стандартизиране на пълните и съкратени наименования на водените на отчет обекти.

7. Възможности и опит от използването на четящите автомати за въвеждане в ЕИМ на разузнавателна информация.

8. Използуване на системата СТРУК за решаване на задачи за ЕИМ.

9. Единна методика за логическо проектиране на бази от данни.

По обсъдените въпроси бяха приети препоръки и Перспективен план за работата на секцията по автоматизация на информационните процеси през 1981-1985 г.

По Перспективния план на нас се възлагат две задачи (точки 5 и 8) по програмното осигуряване в рамките на СВД, които ще изпълняваме съвместно с РУ-ГЩ на УНА. Подробният план за съвместната работа с РУ-ГЩ на УНА ще бъде съгласуван през първото полугодие на 1981 г.

По време на работната среща делегациите на РУ-ГЩ на СВД посетиха нашия изчислителен център и бяха запознати с разработената Фактографска информационно-търсеща система, като им бе демонстрирано извеждането на документи за СВ на Гърция.

Полковник Ниесов от съветската делегация изяви желание да им изпратим документация за работата на системата

Из архивите на ДС

453

МАРК IV в режим на документална информационно-търсеща система, когато бъде завършена задачата по отчета на ученията.

Всички делегации изявиха желание да получат инструкциите за попълване на входните данни за сухопътните войски на Гърция и Турция за Фактографската информационно-търсеща система на български език и образците документи, които им бяха показани.

Ръководителят на немската делегация изяви желание да се запознаят с работата на нашия изчислителен център и особено с Фактографската информационно-търсеща система през второто тримесечие на 1981 г. Същият постави въпроса и за организиране на двустранен обмен на разузнавателна информация чрез машинни носители - магнитни ленти от началото на 1982 г. Той заяви, че ще постави тези въпроси пред началника на РУ-ГЩ на ННА на ГДР за обсъждане по време на предстоящата среща на началниците на РУ-ГЩ.

Ръководителят на унгарската делегация изяви желание да се запознаят с Фактографската информационно-търсеща система, като посетят нашия изчислителен център през февруари 1981 г. В този смисъл ще докладва на техния началник за съгласуване на въпроса по време на срещата на началниците на РУ-ГЩ през октомври 1980 г. Пожела да им предоставим описание и дистрибутивна лента с програми за непосредствено използуване за системата "ПОИСК" за разработване на документални информационно-търсещи системи.

Проведената работна среща показа стремежът на всички органи по автоматизация за бързо и качествено решаване на въпросите по автоматизацията и внедряването им в дейността на РУ-ГЩ на СВД.

За първи път нашето управление показа разработка, която предизвика интерес и учудване от краткия срок и ограничения състав, с който е извършена.

Из архивите на ДС

454

Според мнението на делегациите от братските армии, срещата бе проведена на много добро равнище и допринесе за по-нататъшното разширяване и уточняване на взаимодействието между СВД в областта на автоматизацията на информационните процеси в разузнаването.

От проведената работна среща по автоматизация на информационните процеси за нас произтичат следните задачи:

1. През седмата петилетка усилията да се насочат за избиране на такъв програмен апарат, който да позволи ефективно и качествено решаване на по-голяма част от задачите за ЕИМ с една програмна система, която да стане типова за всички РУ-ГЩ на СВД.

За тази цел през първото полугодие на 1981 г. да се съгласува планът за съвместна работа с РУ-ГЩ на УНА по точки 5 и 8 от Перспективния план.

2. Още през 1981 г. да започне подготовката за обмен на разузнавателна информация между РУ-ГЩ на СВД чрез машинни носители и чрез унифицирани форми от документи, като се започне работа на двустранна основа с РУ-ГЩ на ННА на ГДР.

3. Предлагам да удовлетворим молбите на делегациите за изпращане на документация и на РУ-ГЩ на ННА на ГДР и РУ-ГЩ на УНА за запознаване с нашия изчислителен център и Фактографската информационно-търсеща система в предложеното от тях време.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ РТ И МТО
ПОЛК. ИНЖ. (ЮНЕВ)

№ 02041/25.9.1980 г.
Отпечатано в 1 екз.
МС

Д-0401

ПОДЕЛЕНИЕ 22670
№ 00532 2.4.80
от 5 листа 401

204

Сов. секретно
Экз. №

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПРОТОКОЛЬНАЯ ЗАПИСЬ

двусторонней рабочей встречи делегаций Разведывательного управления Генерального штаба Болгарской Народной Армии и Разведывательного управления Генерального штаба Войска Польского, состоявшейся в городе Варшаве в период с 18 по 21 марта 1980 года.

В соответствии с двусторонним соглашением, в период с 18 по 21 марта 1980 года состоялась в Варшаве рабочая встреча делегаций Разведывательного управления Генерального штаба Болгарской Народной Армии и Разведывательного управления Генерального штаба Войска Польского, посвящённая обсуждению состояния сотрудничества и направлений дальнейшего его развития, а также обмену взглядами и опытом в разведывательной деятельности.

В рабочей встрече принимали участие:

а/ Со стороны Разведывательного управления Генерального штаба Болгарской Народной Армии:

- Заместитель Начальника Генерального штаба, Начальник Разведывательного управления - генерал-лейтенант Васил Савов ЗИКУЛОВ;

-Заместитель Начальника управления по информации - генерал-майор Георги Проданов ПОПОВ;

Из архивите на ДС

456

- Заместитель Начальника управления по агентурной разведке – полковник Любен Димитров ДОБРЕВ.

б/ Со стороны Разведывательного управления Генерального штаба Войска Польского:

- Начальник Разведывательного управления – полковник Эдвард ПОРАДКО;
- Заместитель Начальника управления по оперативной части – полковник Роман ИИШТАЛЬ;
- Заместитель Начальника управления по информации – полковник Бернард ВОЗНЕЦКИ;
- секретарь делегации – полковник Владислав БОЙЧУК.

Переговоры проводились в секциях Начальников управлений, агентурной стратегической разведки и информации. Были обсуждены следующие основные вопросы:

1. Основные изменения в военно-политической обстановке в мире.
2. Оценка состояния двустороннего сотрудничества и предложения дальнейшего его совершенствования.
3. Обмен опытом по вопросам организации, планирования и деятельности обоих Разведывательных управлений в областях агентурной и информационной работы и войсковой разведки.
4. Обмен опытом в области агентурно-организационной работы, а также информацией об оперативной обстановке в разведываемых странах.
5. Проблема боевой готовности разведывательных органов.
6. Обмен опытом по вопросам технического обеспечения разведывательной деятельности.

Из архивите на ДС

457

Обе стороны единодушно констатировали, что в последнее время произошли существенные изменения в военно-политической и оперативной обстановке в разведываемых районах и странах.

Правящие круги главных капиталистических стран во главе со США, прикрываясь за мнимой угрозой со стороны государств - участников Варшавского Договора, проводят мероприятия, направленные на обострение военно-политической обстановки в мире. Мирной политике стран социалистического содружества они противопоставляют политику новой напряженности в международных отношениях, усиления гонки вооружения, политику "холодной войны".

Решения декабрьской сессии Совета НАТО о размещении евростратегического ядерного оружия в Западной Европе усилили угрозу миру и вновь показали, что американская администрация явно стремится к ведению политики с позиции силы. Это подтверждается т. наз. доктриной Картера, выдвигающей "право" США на интервенцию в любом районе мира. Практическим её выражением являются создание "сил быстрого реагирования", строительство военных баз в Индийском океане, проникновение 7 флота в Персидский залив, демонстрация военной мощи США у границ Ирана, усиление поставок оружия реакционным государствам, укрепление военного сотрудничества с КНР.

Единодушно было подчёркнуто, что сотрудничество между Разведывательными управлениями Генеральных штабов БНА и БП продолжает успешно развиваться и совершенствоваться во всех областях агентурной стратегической разведки, информационной работы и войсковой разведки.

Обе стороны считают целесообразным приложить все усилия в целях улучшения форм взаимодействия в соответствии с рекомендациями, сделанными в отдельных секциях в ходе настоящей рабочей встречи, а именно:

Из архивите на ДС

458

207

а/ В области агентурной стратегической разведки:

- практиковать проведение рабочих встреч и консультаций на уровне Заместителей Начальников управлений по оперативной части;
- обмениваться текущей информацией и разработками по изменениям в оперативной обстановке и мероприятиям контрразведывательных служб противника против зарубежных аппаратов наших стран;
- продолжать тесное сотрудничество между военными атташе обеих сторон, особенно по обмену информацией о вооруженных силах НАТО и других капиталистических государств, оперативной и контрразведывательной обстановке, провокаторах и агентах /сотрудниках/ специальных служб противника;
- провести во второй половине 1980 года в Отделе оперативной техники РУ ГШ ВП консультацию для специалистов РУ ГШ БНА;
- провести в РУ ГШ БНА консультацию для специалистов по разведывательной технике РУ ГШ ВП. Время консультации будет определено дополнительно.

б/ В области информации продолжать:

- обмен информационными разработками, подлинными материалами;
- обмен информацией об изменениях в строительстве и о состоянии боевой готовности и боевой подготовки в вооруженных силах НАТО;
- совершенствование сотрудничества Командных Пунктов, в частности по обмену текущей информацией;
- обмен опытом по применению микрофильмовой техники и автоматизации информационной работы.

Из архивите на ДС

в/ В области войсковой разведки:

- продолжать развивать двустороннее сотрудничество в целях дальнейшего развития и совершенствования теоретических взглядов и разведывательной техники, а также методов подготовки кадров разведывательных частей;
- в более широких рамках обмениваться опытом по вопросам разведывательно-боевой работы, а также организации и способов ведения разведки в морских и десантных операциях.

Очередную рабочую встречу Начальников Разведывательных управлений предлагается провести в Народной Республике Болгарии.

Настоящая Протокольная запись составлена в двух экземплярах на русском языке - по одному экземпляру для каждой из сторон.

Варшава, 21 марта 1980 года.

НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДУПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА ВП

Полковник Эдвард ПОРАДКО

ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГШ БНА
НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДУПРАВЛЕНИЯ

Генерал-лейтенант В.С. ЗИКУЛОВ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Влело № 0402
п-к [signature] 15.9.81 г.
179

СТРОГО СЕКРЕТНО

Екз. № 1

Т У К – НАЧАЛНИКА НА ОПЕРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ-БНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Сътрудничеството между Разузнавателно управление-ГЩ на БНА и Главно разузнавателно управление-ГЩ на ВС на СССР в областта на военното разузнаване и осигуряването на разузнавателните органи с технически средства

РАЗДЕЛ I. Достигнато ниво на сътрудничеството между РУ-ГЩ БНА и ГРУ-ГЩ ВС СССР към 1981 г.

В съответствие с решенията на Централния комитет на БКП за всестранно сближаване със Съветския съюз, принципите на Варшавския договор и взаимните интереси деловото сътрудничество между РУ-ГЩ БНА и ГРУ-ГЩ ВС СССР през последните години (1976-1981 г.) се разширява както на многостранна, така и на двустранна основа.

Сътрудничеството между двете управления се осъществява по следните основни направления:

002270

Из архивите на ДС

461

– координиране на основните задачи по разузнаване на вероятния противник;

– разширяване на взаимния обмен на информация по военно-политическата обстановка в света, въоръжените сили, въоръжението, бойната техника, ТВД и икономиката на разузнаваните страни;

– систематическа обмяна на информация по оперативната обстановка и контраразузнавателния режим в разузнаваните страни, особено в период на усложнена обстановка;

– взаимна обмяна на опит в работата на партийно-политическите органи на двете управления по патриотичното и интернационално възпитание на личния състав;

– подготовка на офицери-разузнавачи от РУ-ГЩ БНА във ВУЗ на ГРУ и оказване на методическа помощ и предоставяне на учебни пособия от ВУЗ на ГРУ-ГЩ ВС СССР на РУ-ГЩ БНА (ШПК) за усъвършенстване на подготовката и възпитанието на офицерите-разузнавачи в БНА;

– осъществяване на тясно сътрудничество по развитието на техническите средства за разузнаване и провеждане на научно-изследователската работа по създаването и производството на нови образци разузнавателна техника;

– обмяна на опит в областта на организационното строителство на разузнавателните органи, части и подразделения, и тяхното комплектуване със съвременни технически средства за разузнаване.

Из архивите на ДС

462

Уточняване на въпросите по и взаимодействието

~~За осъществяване на~~ сътрудничеството между двете управления ~~на многостранна и двустранна основа се използуват различни форми на работа като:~~ се осъществява на:

- съвещания на началниците на РУ-ГЩ на армиите на страните-участнички във Варшавския договор или работни срещи на представители на тези управления;

- двустранни работни срещи на началниците на РУ-ГЩ БНА и ГРУ-ГЩ ВС СССР и други отговорни длъжностни лица за координиране на задачите, плановете за разузнавателната дейност, строителството и подготовката на разузнавателните части и подразделения;

- взаимни консултации, обмяна на лекторски групи, учебни филми, материали и други.

За осигуряване на по-оперативно решаване на практическите въпроси по взаимодействието и координирането на разузнавателната дейност по взаимно съгласуване между началниците на Генералните щабове на БНА и ВС на СССР през 1975 г. беше създадена длъжност "Постоянен представител на ГРУ-ГЩ ВС СССР при РУ-ГЩ БНА".

Цялата дейност на Разузнавателно управление-ГЩ БНА протича в условия на най-тясно сътрудничество и взаимна помощ с Главно разузнавателно управление-ГЩ ВС СССР. Помощта на съветските специалисти намира място във всички области на разузнавателната дейност. В рамките на своите възможности РУ-ГЩ БНА също оказва помощ, която високо се цени от ръководството на ГРУ-ГЩ ВС СССР.

Из архивите на ДС

Особено полезни са работните срещи между началниците на РУ-ГЩ БНА и ГРУ-ГЩ ВС СССР, които се провеждат ежегодно в Москва и на годишните съвещания на началниците на разузнавателни управления-ГЩ на страните-участнички във Варшавския договор. През последните години особено ценна помощ по решаването на редица проблемни въпроси ни оказаха лично началника на ГРУ-ГЩ ВС СССР армейски генерал Ивашутин П.И., зам.-началника на ГРУ по техниката ген.-лейт. Костин, началника на радио- и радиотехническото разузнаване на ГРУ ген.-лейт. Шмирьов, началника на управление ОТР на ГРУ ген.-лейт. Ткаченко и други специалисти от ГРУ (ВДА, оперативна техника, изчислителния център, специална служба - дешифър и др.).

Освен личните срещи, постоянна връзка между управленията се поддържа и по техническите средства за свръзка и писмено, както директно на различни равнища, така и чрез представителя на ГРУ-ГЩ ВС СССР при РУ-ГЩ БНА.

В резултат на тясното сътрудничество и взаимодействие между двете разузнавателни управления през последните години бяха постигнати значителни успехи в разузнавателната дейност. Значително се увеличи и подобри качеството на обменяната информация по военно-политическата обстановка, въоръжените сили, строителството на инфраструктурата и развитието на икономиката на страните от блока НАТО. Подобри се качеството, ефективността и оперативността в ежедневната обмяна на информация между

Из архивите на ДС

464

КП на РУ (ГРУ) особено по време на кризисни ситуации в различни райони на света.

Редовната обмяна на информация и документални материали способствува своевременно и пълно да се изучат и анализират широк кръг въпроси по въоръжените сили на страните от НАТО, да се разкриват същността, съдържанието и целите на провежданите военно-политически мероприятия, правилно да се определят задачите и насочват усилията на разузнавателните органи. Подобри се изготвянето и издаването на информационни материали за запознаване на войските и щабовете от БНА с организацията и състава на въоръжените сили на страните от блока НАТО. По целенасочено се решават въпросите по организирането и осъществяването на взаимодействието между органите за Р и РТР. Редовно се получават и довеждат до войските прогнозите за полетите на чуждустранните разузнавателни изкуствени спътници на земята.

Ежегодно между разузнавателните управления се съгласуват информационните задачи и плановете за издаване на информационни материали от РУ (ГРУ). На съвещания и работни срещи на началниците на РУ (ГРУ) и други представители ежегодно се съгласуват въпросите по водене разузнаването на КЩУ и ученията с войски на НАТО. Периодически се обменят и съгласуват всички данни за настъпилите по-важни изменения във въоръжените сили, ТВД, военноикономическия потенциал и външната политика на страните от блока НАТО.

002270

Из архивите на ДС

465

184

Ежегодно на съвещания на Научно-техническата комисия (НТК при РУ-ГЩ СВД) и на двустранна основа се прави обстоен анализ на измененията и тенденциите в развитието на радиоелектронните средства, въоръжението и военната техника в армиите на НАТО. А съобразно очакваните изменения се решават и въпросите по разработването и внедряването на нови средства за разузнаване и техническо осигуряване на разузнавателните органи в БНА.

В изпълнение на препоръките на Колегиума на МНО (от 18 юли 1978 г.) при непосредствената помощ на на зам.-началника на ГРУ ген.-лейт. Костин и други специалисти през 1979 г. на място в НРБ бяха изучени и изяснени възможностите за използуване на българската електронна и оптическа промишленост и кадровия потенциал на страната за производство на разузнавателни средства както по собствени разработки, така и по предоставена от СССР лицензионна документация.

Главно разузнавателно управление ни оказа неоценима помощ при доставката на планираната разузнавателна техника. През периода 1976-1980 г. с помощта на ГРУ беше доставена цялата планирана техника.

Така през 1980 г. две съединения от БНА бяха въоръжени с комплекси за радиоразузнаване "РАМА". В бригадата "ОСНАЗ" тази година постъпи автоматизиран комплекс за синхронна пеленгация Р-368 ("ТЕРЕК"). Бяха доставени голям брой приемни и предавателни машини и радиостанции от комплекса за специална свръзка, две мощни КВ радиостанции Р-135 и множество друга разузнавателна и спомагателна техника. Оказана ни беше помощ по изучава-

Из архивите на ДС

466

185

нето и внедряването в експлоатация на комплексите "РАМА" и "ТЕРЕК" чрез организиране на курсове с участието на съветски специалисти и бригади от заводите производители.

Ценна техническа помощ ни беше оказана при проектирането и разработването на антенно поле в УКВ и СВЧ диапазони, в резултат на което силно се повиши ефективността в изпълнението на разузнавателните задачи. Предоставена ни беше голямо количество приемна, демодулираща и регистрираща апаратура за оборудване постовете за радиорелейно и тропосферно разузнаване.

Със съветска помощ по съветски лиценз успешно се организира серийно производство на радиолокационни станции за земно разузнаване в тактическата дълбочина "ФАРА-У" и "КРЕДО". Подписан е междуправителствен документ за производство по лиценз на кореспондентска КВ радиостанция Р-394 КМ ("СТРИЖ-КМ") и демодулираща апаратура "СНЕЖИНКА", което се постигна благодарение на активното съдействие и намеса на ГРУ-ГЩ ВС СССР.

Превъоръжаването на разузнавателните поделения с нова техника ще продължи и през текущата петилетка (1981-1985 г.).

През 1979 г. с личното участие на началника на Р и РТР на ГРУ ген.-лейт. Шмирьов и други специалисти, които посетиха НРБ, бяха изучени и съгласувани редица въпроси по организирането и съвместното водене на Р и РТР, по оргструктурата и комплектуването на частите и подразделенията "ОСПАЗ" със съвременни средства за разузнаване.

002270

Из архивите на ДС

467

Ценна помощ беше оказана от съветски специалисти и на редица други служби на РУ-ГЩ БНА. Така генерал-майор Колодяжний с други специалисти от ВУЗ оказа помощ по организирането и методиката на водене учебния процес, усъвършенстването на програмите, лекционния фонд и учебно-материалната база в РУ-ГЩ БНА (март 1980 г.).

Високоподготвени съветски лектори и специалисти с голям практически опит оказаха непосредствена помощ в РУ-ГЩ БНА при провеждането на краткосрочни курсове със наши специалисти по оперативно-агентурно разузнаване (19.1-7.2.1976 г.), по математическото осигуряване и запуск на нова апаратура в специална служба (12.3 - 10.4.1979 г.; 24.3 - 13.4.1980 г.; 17 - 27.12.1980 г.), по оперативна техника и автоматизиране на информационните процеси (21-26.4.1980 г.), по Р и РТР (7 - 11.8.1980 г.; 2 - 22.7.1980 г.) и др.

Бяха проведени консултации със съветски специалисти в изчислителния център на ГРУ в гр. Москва (22 - 27.7.1974 г.; 8 - 9.6.1979 г.), по Р и РТР в гр. Одеса (21 - 26.5.1979 г.), във ВУЗ на ГРУ (23-27.10. 1979 г.). От територията на СССР бяха проведени изпитания на нова българска радиостанция У-408 (5-23.5. 1979 г.).

На 10-месечни и 2-месечни курсове в СССР специалисти от разузнавателните поделения на БНА периодично изучават най-новите технически средства за разузнаване, специална свръзка и въпросите по органи-

Из архивите на ДС

468

зирането и воденето на разузнаването.

В съответствие с отделно Двустранно съглашение между Генералните щабове на БНА и ВС на СССР от 1976 г. на позиции за Р и РТР в НРБ беше приета специална техника на ГРУ за временно съхраняване, която периодично се използува от групи съветски специалисти за изпълнение на специални задачи в общ интерес на двете разузнавателни управления.

Обобщавайки достигнатите резултати в сътрудничеството между двете управления, с пълно основание може да се каже, че цялата дейност на Разузнавателно управление-ГЩ на БНА протича в условия на най-тясно сътрудничество и взаимопомощ с ГРУ-ГЩ ВС СССР. При това дейността на разузнавателните органи се организира като се изхожда главно от анализите и оценките на Главно разузнавателно управление и съвместно приетите такива на двустранните срещи~~, и съвещанията на началниците на разузнавателни управления-ГЩ на страните-участнички във Варшавския договор~~.

В хода на съвместната работа от ръководството и другите специалисти на Главно разузнавателно управление винаги е проявявано пълно разбиране и готовност да ни се окаже възможното съдействие за успешното решаване на проблемните въпроси.

Из архивите на ДС

469

188

РАЗДЕЛ II. Развитие на сътрудничеството през периода 1981-1985 г. и до 1990 г.

Сътрудничеството между Разузнавателно управление-ГЩ на БНА и Главно разузнавателно управление-ГЩ на ВС на СССР през периода на текущата петилетка (1981-1985 г.) и до 1990 г. ще продължи да се развива като се използуват, както вече утвърдените форми на съвместна работа, така и нови такива на двустранна ~~и многостранна~~ основа. То ще се осъществява в съответствие с ~~перспективните планове за работа на съвещанието на началниците на РУ-ГЩ СВД и секциите по стратегическото разузнаване~~, решенията на 12 конгрес на БКП и 26 конгрес на КПСС за всестранно сближаване между Н.Р.Б. и Съюза на Сов. републики, информационната работа, оперативно-тактическото разузнаване, радио- и радиотехническото разузнаване, автоматизация на информационните процеси и Научно-техническата комисия при РУ-ГЩ СВД, а така също и документите, приети на двустранна основа.

~~По-голямо внимание~~ Основно внимание в по-нататъшната съвместна работа ще бъде отделено на развитието на основните направления на сътрудничеството по: координиране на задачите за разузнаване на вероятния противник; разширяване взаимната обмяна на информация, документални материали, образци въоръжение и други; съвместно определяне най-важните направления за развитие на техническите разузнавателни средства; координиране и кооперирване научно-изследователската и опитно-конструкторска работа по създаването на нови образци разузнавателна техника, организиране на тяхното производство и внедряване във войските; обмяна на опит по усъвършенствуването на оргструктурата, оперативно-тактическата и бойната подготовка на разузна-

Из архивите на ДС

470

вателните органи и поделения.

Ще продължи подготовката на офицери от ръководещия, оперативния и инженерно-технически състав от управлението и разузнавателните поделения на БНА на курсове в СССР във военно-учебните заведения на Главно разузнавателно управление ~~(съгласно приложението).~~

Ще се разширява сътрудничеството по съвместното водене на радио- и радиотехническото разузнаване в интерес на двете управления и комплектуването на разузнавателните органи с нови технически средства за разузнаване.

Значително ще се разшири работата по съвместното разработване на задачи и обмяната на програми за ЕИМ за автоматизиране на информационните процеси, управлението на разузнаването, определяне ефективността на разузнавателните комплекси и оптималните варианти за разпределение на силите и средствата за оперативно-тактическо, радио- и радиотехническо разузнаване и други.

Особено внимание ще бъде отделено на по-нататъшното усвояване и разширяване производството на нови технически средства за разузнаване от предприятията на българската радиоелектронна, оптическа и машиностроителна промишленост по предоставена съветска лицензионна документация и наши български разработки. В съответствие с горното ще продължи серийното производство на РЛС "ФАРА-У" и "КРЕДО" и ще започне серийното производство на апаратура "СТРИЖ-КМ", "СНЕЖИНКА" и други.

В рамките на финансовите възможности на страната се планира и решаването на въпросите по доставката

Из архивите на ДС

190

471

на нова разузнавателна техника за разузнавателните части и подразделения (автоматизирани комплекси за разузнаване "РАМА", "ТЕРЕК", разузнавателни самолети за една ескадрила, свързочна и друга техника).

Реализирането на планираните мероприятия ще способствува за по-нататъшното развитие на теорията, организацията и воденето на военното разузнаване; усъвършенствуване на организационно-щатната структура и техническо насищане на силите и средствата за разузнаване, усъвършенствуване системата за управление на разузнаването, повишаване качеството на бойната подготовка и укрепване на бойната дружба между органите за военно разузнаване на БНА Съветската армия и другите братски армии.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Списък на основните мероприятия по двустранното сътрудничество между РУ-ГЩ БНА и ГРУ-ГЩ ВС СССР през периода 1981-1985 г. и до 1990 г., маш. № 002290/1.9.1981 г., строго секретно от 5 листа.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)

№ 002270/31.8.1981 г.
Отпечатано в 2 екз.
МС

83

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №...6

ТУК – КЪМ ДЕЛО № 01807

ИНФОРМАЦИЯ
№ 182

Донесения на военните аташета и резидентурите под прикритие

1. Някои мерки на новото френско ръководство в областта на военната политика. Независимо че е създадено с краткосрочен мандат (до провеждането на парламентарните избори през юни т.г.), новото френско правителство предприема някои стъпки, които в известна степен разкриват насоките на военната му политика.

Едновременно с назначаването на генерал Е. Хюберт за нов командуващ Стратегическото авиационно командуване (САК) на ВВС министърът на отбраната Ш. Ерню е обявил решението си за временно прекратяване на разработките по различните програми за развитие на френското ядрено оръжие, в това число програмата за неутронното оръжие. Той мотивирал това с необходимостта от подробното

От архивите на ДС

изучаване на програмите и оценката за тяхната целесъобразност. Според някои източници, като се имат предвид известните позиции на Митеран, тази стъпка не следвало да се оценява като намерение за коренно преразглеждане на възприетата военна и по-специално ядрена политика на Франция. Не е изключено обаче по вътрешнополитически съображения (главно за спечелване на общественото мнение) новото френско ръководство да постави въпроса за неутронното оръжие на обсъждане в парламента, което би могло да доведе до изменения на съществуващата програма.

Министрите на отбраната и на външните работи са потвърдили по същество досегашния курс на търговията с френско оръжие, но с прилагане на диференциран подход. Въпреки че не е обявено официално, възможно е в бъдеще да бъдат спрени доставките за страни с реакционни режими с цел укрепване престижа на Митеран и социалистическото правителство. Към арабските страни е проявено специално внимание, като лични представители на президента са ги уверили за намеренията му да разширява всестранното сътрудничество на Франция с тях.

Във въоръжените сили на Франция са предприети и мерки, които са насочени пряко към спечелване на доверието на личния състав към правителството и укрепване на позициите на Социалистическата партия (ФСП) в парламентарните избори. Към тях се отнасят отменянето на наложените до 25.5 т.г. дисциплинарни наказания, включително реабилитирането на около 100 военнослужещи, арестувани по

Из архивите на ДС

85

време на президентските избори заради пропаганда против Жискар д'Естен, осигуряването на безплатни пътувания на срочнослужещите, за да гласуват през юни в родните си места и др. Същата цел преследва и преустройването на апарата на Министерството на отбраната, в който на отговорните постове се назначават компетентни специалисти, предимно от ФСП.

РП-Париж

474

2. По обстановката в Полша. Общата политическа нестабилност в страната и настроенията на колебание и несигурност в ПОРП дават отражение и в партийните организации на въоръжените сили. Според източник от ГЩ, някои военнослужещи, в това число офицери, преминаващи в запаса, връщали партийните си билети. В хода на отчетно-изборната кампания на ППО някои от генералите във висшите ръководни органи не са били избрани за делегати на армейските партийни конференции. Сред тях са първият заместник-началник на ГЩ генерал-лейтенант Хумаловски, заместник-началникът на Главно политическо управление генерал-майор Шацило, началникът на Военната академия на ГЩ генерал-полковник Каминski.

В същото време независимият самоуправляващ се профсъюз "Солидарност" продължавал да укрепва и разширява влиянието си в армията. На 25.5 т.г. десет отраслови профсъюза от военната промишленост и волнонаемни служители от Полската войска са се присъединили към него. По решение на Министерството на правосъдието работници, уволнени за

проявени симпатии към "Солидарност", били върнати отново на работа в системата на МНО.

Профсъюзът "Солидарност" продължавал да изгражда своя структура наред с държавната, опитвайки се да ограничава дейността на държавните учреждения и да засили ролята си в тях. На редица места били създадени профсъюзни органи за охрана и псддържане на обществения ред, противопожарни групи, а също така и снабдителна мрежа, която да се използува в случай на безредици. Наред с издаването на собствени печатни органи нараства влиянието на профсъюза в държавните средства за масова информация.

Военен аташе-Варшава

3. По взаимоотношенията между Румъния и САЩ. По покана на Великото национално събрание (ВНС) на СР Румъния в страната пребивава американска делегация, водена от председателя на Комитета по военните въпроси при Камарата на представителите на Конгреса на САЩ Мелвин Прайс. В състава й влизат депутати, съветници и експерти. Тя е била приета от председателя на ВНС Николае Джосан, члена на Политическия изпълнителен комитет, секретар на ЦК на Румънската комунистическа партия и председател на Военната комисия към ВНС Йон Коман и министъра на националната отбрана генерал-майор Константин Олтяну. В разговорите между двете страни било подчертано, че отношенията между СРР и САЩ се развиват положително и че съществуват възможности за разширяване на сътрудничеството.

Военен аташе-Букурещ

475

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

476

4. По разместване на команден състав във въоръжените сили на Турция. На 28.5 т.г. е влязла в сила заповед за разместване на офицерски и сержантски състав от турските въоръжени сили. Това е второ извънредно разместване за тази година (ежегодната разстановка се извършва през август). През март т.г. бяха преназначени над 2000 генерали, офицери и сержанти. Според постъпващите данни, това било резултат от направените разкрития за участието на част от командния състав в дейността на някои политически партии и движения преди преврата.

Според някои източници, разместванията създавали несигурност сред офицерските кадри и засилвали недоволството им от кадровата политика на военното ръководство. Особено силно било недоволството сред офицерите от кюрдски произход, което се подсилвало и от репресивните мерки срещу кюрдските организации в страната.

РП-Анкара

№ 01429/2.6.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
ГВ

Из архивите на ДС

1802 23

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 1

Към дело

ТУК

Екз. № 2 – Началника на под.24190
Екз. № 3 – Началника на под. 22010
Екз. № 4 – Началник-щаба на под.18980

ИНФОРМАЦИЯ

№ 50

Защитни съоръжения за населението
на основните страни от НАТО

Една от главните задачи на гражданската отбрана (ГО) на страните-членки от НАТО е осъществяването на комплекс от мероприятия за осигуряване на защитата и оцеляването на населението в условията на съвременната война. Решаването на тази задача се постига чрез създаване на системи от защитни съоръжения, а също чрез евакуация и разсредоточаване на населението.

Системите от защитни съоръжения за населението се създават чрез строителство на нови скривалища, реконструкция на скривалищата от периода на Втората световна война, проверка на подземните помещения в сградите и оборудване в тях на укрития, изграждане на укрития в подземните помещения на новостроящите се сгради. В някои страни като скривалища за населението се планира да бъдат използувани след

0459

26.08.82.

Из архивите на ДС

478

съответното дооборудване изоставените различни рудници и други неизползувани подземни разработки.

Новите защитни съоръжения се строят най-вече в скандинавските страни, където в скалите масово се изграждат скривалища с повишена защитеност против ударната вълна на ядрения взрив. Например в Норвегия от общия брой на обществените убежища, изчислени за 200 хил.души, 65% са оборудвани в скали. Общо в страната, като се имат предвид и частните укрития, могат да бъдат защитени над 1,7 млн. души, или повече от 40% от населението. Нови укрития се строят и във ФРГ, където засега има противоатомни убежища за 1,9 млн.души.

Обследването на подземните помещения на сградите и оборудването в тях на укрития, а също изграждането на укрития в новостроящите се сгради се препоръчва от законодателствата по гражданската отбрана във всички страни от НАТО. Мащабите на реализирането на тези препоръки обаче до голяма степен зависят от държавните субсидии и дотации, предоставяни на собствениците на сградите за оборудване на укрития.

От 1961 г. органите за ГО на САЩ са проверили и признали за подходящи за укрития над 250 хил.помещения за 238 млн.души, от които 119 хил.помещения за 120 млн.души са оборудвани като противорадиационни убежища (в т.ч. 57 хил.убежища за 23 млн.души след съответното дооборудване могат да се използуват и като противоатомни убежища).

Във Франция са проверени около 10 хил.здания, различни съоръжения, подземни галерии, пещери, подходящи за противорадиационни убежища. Освен това по частна инициатива в отделни случаи в конструкциите на строящите се сгради се внасят елементи за усилване на защитните свойства на подзем-

Из архивите на ДС

479

ните помещения с незначителни или без каквито и да е допълнителни разходи за строителство. Разработен е също така типов проект за вкопани покрити автомобилни паркинги,които при необходимост могат да се използуват като обществени противорадиационни убежища.

Във ФРГ, Англия, Италия и Гърция се реконструират убежищата от периода на Втората световна война. В редица страни от Западна Европа широко се практикува оборудването като укрития на съоръжения с двойно използуване, т.е. съоръжения, които в мирно време се използуват като гаражи, стрелбища, складове и др., а във военно време - като укрития. Във ФРГ в скривалищата от Втората световна война и в съоръженията с двойно използуване, шахтите, пещерите и др. могат да бъдат скрити около 4,7 млн.души, а заедно с противоатомните убежища - 6,6 млн.души или 10% от населението на страната. В Англия наред с оборудването при необходимост като скривалища на подземните помещения на жилищните сгради се предвижда използуването на останалите след Втората световна война 10 хил. обществени и 100 хил.частни укрития с неголяма вместимост, както и тунелите и станциите на метрото. В Италия се водят на отчет останалите запазени от времето на Втората световна война бомбоубежища, като частично са възстановени и дооборудвани, за да могат да бъдат използувани като обществени скривалища. Предвижда се за скривалища да служат различни подземни съоръжения, включително и станциите на метрото. Приетият през 1946 г. в страната закон, който задължава собствениците да строят новите жилищни сгради с подземни помещения, оборудвани като укрития за живеещите,практически не се изпълнява.

С изключение на САЩ, Норвегия и Дания в останалите

Из архивите на ДС

480

страни от НАТО като цяло осигуреността на населението със защитни съоръжения е ниска (средно около 10%). Това е една от слабите страни на ГО на страните-членки на блока. Основната причина са недостатъчните финансови средства, отделени за тези нужди, както и незначителните субсидии и дотации за частните собственици, предоставяни за оборудването на укрития.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ПОДЕЛЕНИЕ 22870

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (ПОПОВ)

25.02. 1981 г.

№ 0459/24.2.1982 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 3 екз.
/СС

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

156

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.единствен

ПО СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ ОРГАНИ НА СЪЮЗНИТЕ АРМИИ В ОБЛАСТТА НА ОПЕРАТИВНОТО И ТАКТИЧЕСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ

През 1982 г. проблемните въпроси на оперативно-тактическото разузнаване РУ-ГЩ решаваше в тясно взаимодействие и с братската помощ на разузнавателните органи на съюзните армии. Особено активно и ползотворно се осъществяваше сътрудничеството с ГРУ-ГЩ-ВС СССР.

С помоща на ГРУ ни беше организирана консултация с началника на разузнавателно управление към Главния щаб на ВВС на СССР генерал-лейтенант Пестров по организационното изграждане на разузнавателните органи на въздушното разузнаване в БНА.

Голяма помощ ни оказа ГРУ по въпросите на Р и РТР. Съвместно с тях беше обсъдена организационно-щатната структура на органите за Р и РТР и бяха набелязани пътищата за тяхното развитие и усъвършенствуване на базата на внедряването на нови апаратури и комплекси за разузнаване. Ценна помощ ни беше оказана от съветските специалисти при проектирането на новия радиоприемен център и определянето на перспективната апаратура за Р и РТР, с което трябва да бъде оборудван. Съвместно със съветски специалисти за Р и РТР беше осъществено разузнаване на ученията на НАТО на ЮЕТВД "Дистант Дарм-82" и "Дисплей Дитърминейшън-82".

002605

Из архивите на ДС

482

Съществена и своевременна помощ получихме от ГРУ по реализирането на плана за материалното и техническото осигуряване на Управлението и неговите органи. Благодарение на оказаното ни съдействие, заявената за 1982 г. разузнавателна техника в основни линии е получена. Освен това, извънпланово ни беше предоставена известно количество специална радиоприемна и радиотехническа апаратура.

През м.април 1982 г. у нас се проведе консултация със специалисти от ГРУ по въпросите на стратегическата агентурна радиосвръзка. На нея освен голямата помощ, която ни оказаха те, дадоха и висока оценка на разработените със силите на управлението КВ радиостанция за стратегическа агентурна радиосвръзка и системата за предаване на информация по УКВ радиоканал.

На специалисти от Унгария беше предоставена възможност у нас да бъде изпробвана, изработена от тях, приемна апаратура за радиоразузнаване от позициите на в.Г.Перелик и Вишеград.

Ползотворно за нас беше заседанието на научно-техническата комисия на ГРУ(РУ)-ГЩ на страните от Варшавския договор през м.август в ЧССР-гр.Прага.

През 1982 г. продължи съвместната работа с ГРУ(РУ)-ГЩ на страните участнички във Варшавския договор по автоматизацията на някои процеси в управлението на ОТР. По този въпрос се проведе работна среща на представители на секцията по ОТР от 27 до 30 юли 1982 г. в Москва.Пристъпи се към усвояване на втората задача от перспективния план на секцията: "Автоматизация на разчетите по определяне на силите и средствата за оперативно разузнаване по задачи и обекти за разузнаване." През първото полугодие на т.г. ще се осъществи получаването на документацията, програмното осигуряване и обучението на определения личен състав.

№002605/28.12.1982 г.

Д 246 - IV

1

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз. единствен

ИНФОРМАЦИОННО ДОНЕСЕНИЕ
/По информации № № 5,30,68,117/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

От достоверен източник се установи:

1.На заседание на испанското правителство,състояло се през декември 198[illegible] г. е решено да бъде подписана предварителна договореност със САЩ за закупуване на 84 самолета F - 18.

2.На американския кораб MOOSBURGGER е монтирана нова сонарна система SQS-53-B ,която била в състояние да търси,открива,разпознава и следи едновременно голям брой бързодвижещи се цели.Сонарът бил монтиран в носовата част на кораба под нивото на водата.Бил производство на фирмата HUGHES.

3.На 19.1.1983 г. в щаба на НАТО било проведено заседание,на което били обсъдени основните принципи за дългосрочното планиране на мобилизирането на запасни в страните от блока.Представител на щаба на НАТО е заявил,че тези принципи не били обвързващи за страните-членки на блока.Планирано било дългосрочното планиране да се извърши в два етапа.Представителят на ФРГ е предложил мероприятията за първия етап, които трябвало да се осъществят до 1990 г.,да бъдат включени в предложенията-задачи за въоръжените сили за периода 1985-1990 г.,а мероприятията от втория етап да останели като основни принципи за дългосрочно планиране.Той е бил подкрепен от представителите на Италия и Гърция. Последният е изтъкнал обаче,че Гърция не била в състояние да изпълни мероприятията от първия етап без външна помощ.Турският представител е заявил,че становището на Турция за мобилизацията на запасните било изпратено в щаба на НАТО през март 1982г.Той подчертал,че някои от мерките за първия етап,например въпросите,свързани със срока на службата в поделенията от категория "С",не можели да се изпълнят от Турция,други вече се изпълнявали,а изпълнението на трети било свързано финансови затруднения и конституционни проблеми.

4.На 21.1.1983 г.в Министерския съвет на Белгия е бил обсъден въпросът за закупуване от САЩ на 44 самолета F-16,без да е взет окончателно решение.Според министъра на финансите,за закупуването ви цели да бъдат необходими 30,3 млрд.долара.Ако същите бали съвместно

I - 00278

Нанесено в картотеката на 10.2.1983 г.

Нанесено в картотеката на 9.2.1983 г.

Из архивите на ДС

производство между САЩ и Белгия щели да бъдат изразходвани 34,3 млрд.долара.Независимо от това този случай бил за предпочитане, тъй като щял да спомогне за намаляване на безработицата през следващите 10 години.

Планирало се при съвместно производство Белгия да произвежда двигателя и корпуса на самолета.Двигателят щял да се произвежда от фирмата FABRIQUE NASIONALE HERSTAL

№ I - 00278/9.2.1983 г.
Отпечатано в 1 екз.
ГН

484

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ
И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО
61

Из архивите на ДС

I-254-7

10

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз.единствен

СОТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТИ Р и РТР МЕЖДУ РУ-ГШ БНА И РУ-ГШ ВНА

Нше сотрудничество в области Р и РТР продолжается уже 25 лет, имеет достаточно тесные связи и продолжает развиваться.

На многосторонней основе в рамках стран Варшавского договора ежегодно проводятся встречи специалистов служб Р и РТР, на которых они обмениваются опытом по организации и ведению разведки, совершенствованию организационной структуры, подготовке операторов, автоматизации процессов добывания, обработки и анализа и др.

Ежегодный обмен документами по состоянию и функционированию связных и радиотехнических систем противника, а также обмен опытом во время организации и в ходе ведения разведки крупных учений НАТО типа "Винтекс" помогает повышать эффективность Р и РТР.

Особенно тесное сотрудничество между службами Р и РТР наших стран на двусторонней основе. Это прежде всего долговременное взаимодействие в области радиопеленгации. Организация взаимодействия в этой области помогает значительно повышать возможности радиоразведки.

В результате совместных усилий сейчас более успешно определяется местоположение радиостанций обслуживающих ОВС НАТО в южной и юговосточной части ЮЕТВД, кораблей из состава 6-ого американского флота при их маневрировании в Центральной и западной части Средиземного моря, полевых артиллерийских отрядов и артилерийско-технических групп

Из архивите на ДС

486

11

ВС США в Европе, расположенных на территории Италии, Греции и Турции.

Ежегодный обмен анализами работы радиопеленгаторных постов постоянно помогает повышать их эффективность. В минувший год сохранилась тенденция к увеличению количества поданных команд и использованных результатов пеленгации.

В связи с дальнейшим развитием сотрудничества в области радиопеленгации с учетом использования новых технических средств необходимо более подробно обсудить и решить вопросы устройств и связанных с этим мероприятий по радиосвязи, подготовке операторов и другие организационные вопросы.

Другое направление нашего взаимодействия - представленная возможность Вашим специалистам работать на передовых позициях Р и РТР территории НРБ в приграничной полосе.

В минувшем году была испытана и опробована вновь разработанная аппаратура радиоразведки ВНР с наших позиций в районе Голям Перелик и Вышеград. Одновременно с решением специальных вопросов, связанных с испытаниями аппаратуры было сделано исследование и оценка радиоэлектронной обстановки на этих двух наших позицях . В результате этого раскрыт ряд новых источников информации, разработка которых повысит наших возможности по добыванию новой информации о противните. В связи с этим для нас представляют интерес результаты, которые получены с помощью технического анализа вновь раскрытых передач и возможности добывания от них информация.

Мы высоко ценим вклад ВНР в развитие средств радиоразведки и в разработку новых образцов разведывательной техники. В наших добывающих подразделениях эффективно

Из архивите на ДС

используется определенное количество разведывательной техники, выпускаемой ВНР.

Особой интерес для нас представляют новый приемник типа ДМВ 2/18 в диапазоне от 2000 по 18000 МГц, которой показал свои большие возможности при поиске и исследовании сверхвысокочастотного диапазона и коротковолновой радиопеленгатор Р-1301 М3, разработанный в ВНР. С введением этого пеленгатора мы считаем, что решается один очень сложной вопрос по КВ пеленгованию в критической зоне (в отношении распространения радиоволн).

Его тактико-технические характеристики позволяют успешно и полно решать задачи по ведению разведки в армейской операции. Мы желали бы в дальнейшем поставки таких пеленгаторов. В связи с этим возникает ряд вопросов по согасованию этих пеленгаторов с новыми советскими КВ приемниками "Катран" и необходимости для этой цели дополнительной аппаратуры.

Считаем, что наше сотрудничество должно расширяться, обмениваться положительным опытом в направлениях: разработка устройств автоматизированного поиска и перехвата дискретных радиопередач в КВ диапазоне; технического распознавания радиоэлектронных средств ; устройствам по радиоразведки спутниковых линий связи и дополнительной аппаратуры для приема специальных видов передач. Мы оцениваем сотрудничество в области Р и РТР как весьма полезное. Оно способствует делу повышения эффективности радиоразведки и более качественному выполнению наших совместных радиоразведывательных задач.

№ 0476/10.III.1983 г.
Отпечатано в 1 экз.
СЗ

11

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИОННО ДОНЕСЕНИЕ

Според достоверен източник, на пролетната сесия на Групата за ядрено планиране на НАТО /22-23.3.1983 г./ във Виламура, Португалия, айнбъргър,след като разяснил американската програма за стратегическите ядрени оръжия,е заявил,че самолетите"Б-1Б" щяли да бъдат използувани като стратегическибомбардировачи до 1990 г.,след което щели да бъдат използувани самолетите "Стелт". Подчертал е,чеСАЩ можели да преминат към съкращаване на стратегическите си ядрени оръжия едва след разполагането на модерните системи.

На сесията е било изтъкнато,че Белгия и Холандия били определили районите за разполагането на ракетите КРУЗ.Министрите на страните,на чиито територии се планира разполагането на ракетите със среден радиус на действие,след като подчертали,че "нулевият вариант" бил идеално решение,са заявили,че с цел да се излезе от безизходицата и да се облекчи натиска на общественото мнение,било необходимо САЩ да направят известни стъпки.Постигането на частично споразумение като първи етап,не премахвало възможността през втория етап да бъдел поставен отново въпроса за нулевото решение,което било и крайната цел на НАТО.

№ I-00734/13.4.1983 г.
Отпечатано в 1 екз.
ГГ

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИОННО ДОНЕСЕНИЕ
/По информация № 424/

От достоверен източник се установи,че в проектобюджета на Франция за периода 1984 - 1988 г. се предвиждало:

а/ В областта на ядрените сили:

- приемане на въоръжение на шестата атомна ракетна подводна лодка през 1985 г.
- поставяне на стапел на седмата атомна ракетна подводна лодка;
- строителство на три атомни торпедни подводни лодки
- строителство на един атомен авионосец.

б/ В областта на конвенционалните сили:

- създаване на тактическо формирование в сухопътните войски,включващо вертолетни,бронетанкови и противотанкови части;
- обновяване на надводния флот;
- намаляване на броя на войниците от въоръжените сили с 35 000 души,в това число 2 000 от сухопътните войски.

Написано в партийната
на 17.5.1983
от

№ I-00964/12.5.1983 г.
Отпечатано в 1 екз.

к-н Гуциров
к-н 2р Александров
За копия
12.6.83 г.

Извлечено от „Атлантическа" № 1/84
от 22.V.1983 г.

А-54 Т-III
п-к Уонев
22

ПОДЕЛЕНИЕ 22870
Вх. № 00829 1.6.83
от 5 листа Д №

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.№ 2

Д-37

след доклад от Конев

С О Ф И Я – МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА – ГЩ
ЗАМ.НАЧАЛНИК ГЩ И НАЧАЛНИК ПОД.22870

ген.-лейтенант Белчев 2.6.

Т У К – КОМАНДУВАЩИЯ В М Ф

Ген. Балев
Ген.-м. 3.6

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д

за резултатите от съвместната работна среща на специалисти от РУ–ЧФ–СССР и РО–Щаб ВМФ–НРБ (10–14.5.1983 г.)

В съответствие с плана за осигуряване изпълнението на съвместните мероприятия на ЧФ–СССР и ВМФ–НРБ, предвидени в плановете на ОВС на страните–членки на Варшавския договор за 1983 година, в периода от 10 до 14 май 1983 година в гр.Севастопол беше проведена среща за обмяна на опит между специалисти от РУ–ЧФ–СССР и РО–Щаб ВМФ НРБ по въпросите на съвместната организация и водене на разузнаването и информационната дейност и за съгласуване на документи по използуване на данните от въздушното разузнаване.

Работата се проведе по предварително утвърден план. В хода на срещата бяха разгледани и беше обменен опит по следните въпроси:

I. <u>ПО СЪВМЕСТНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И ВОДЕНЕ НА РАЗУЗНАВАНЕТО НА ТЕАТЪРА</u>: бяха обсъдени пътищата за повишаване ефективността на разузнаването по време на сбор–похода на Обединената ескадра, тренировката на ударните сили на съюзните флотове в Черно море, зачотно–тактическото учение на съединенията и частите от ВМФ–НРБ и при про–

Из архивите на ДС

23

491

вждане похода за изучаване на Югозападния ТВД с хидрографския кораб № 61. Съгласувани бяха изходни данни за оперативно-тактически разчети по възможностите на силите за разузнаване при планиране на същото.

Бяха ни предоставени разчетни данни по възможностите на разузнавателната авиация на ЧФ-СССР и особено за морската разузнавателна система МРСЦ "Успех".

II. ПО ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ: бяха обсъдени военно-политическата обстановка на ЮЗТВД, повседневната и оперативна организация на ВМС на Турция, новите моменти във възгледите на вероятните противници за използуване на родовете сили от ВМС при водене на бойните действия на театъра, перспективите за развитие на бойния състав на ВМС на Турция и Гърция до 1995 година, новите елементи в оборудването на морския ТВД и редът за взаимния обмен на информация по противника.

Бяха ни предоставени данни и материали: по способите за използуване на ударните катери, особено въоръжените с ПКР "Харпун", и подводните лодки от ВМС на Турция, по разузнавателно-ударните системи "Аутло Шарк", "Ассолт Брейкър" и други, по оборудването на позиции за брегови ракетни комплекси "Харпун" в района на Проливната зона, схема на районите за очакване и районите за бойно патрулиране във военно време на подводните лодки от ВМС на Турция, а също така снимки на кораби и брегови обекти от ВМС на Турция.

III. ПО ВОДЕНЕТО НА РАДИО- И РАДИОТЕХНИЧЕСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ: беше обсъдена съвместната работа по радиопеленгуването и техническото разпознаване на обектите от ОВМС на противника и пътищата за повишаване на тяхната ефективност, въпроси по обезпечаване на радио-

Из архивите на ДС

492

24

техническото разузнаване на ВМФ НРБ с по-съвременни образци разузнавателна апаратура. Беше осъществен взаимен обмен по използваните радиоданни, позивни и техническите параметри по обектите на ОВМС на разузнаваните страни.

Планът за работа на срещата беше изпълнен. По всички обсъждани въпроси беше достигнато единно разбиране. В резултат от срещата съвместно бяха разработени следните препоръки:

1. Приемането на данни от разузнавателните самолети на ЧФ-СССР непосредствено от командните пунктове и корабите от ВМФ НРБ в мирно време е целесъобразно да се отработва при влизане на кораби от ОВМС на НАТО в Черно море и при провеждане на съвместни учения от нашите флотове с привличане на сили от въздушното разузнаване на ЧФ СССР. Свръзката между самолетите от ЧФ и командните пунктове и корабите от ВМФ НРБ ще се осъществява съгласно документите "ЮГ-2". За обезпечаване оперативно и скритно предаване на данните е крайно необходимо въвеждането на нова единна разговорна таблица за насочване и целеуказване при съвместни действия на кораби и самолети от ЧФ-СССР и ВМФ-НРБ. Такава таблица вече е разработена от специалисти от РУ-ЧФ-СССР. Тя беше съвместно обсъдена и одобрена на срещата. Предложихме да се ускори въвеждането ѝ в действие, като до това ще използуваме таблица "19725", макар и същата да е неудобна за целта.

2. За повишаване ефективността на съвместното разузнаване по време на сбор-похода на Обединената ескадра (27.6-16.7.1983 г. и тренировката по управление на ударните сили на съюзните флотове в Черно море (27.6-2.7.1983 г.), същото да се води по единни планове, разработени от РО-Щаб ВМФ с участието на специалисти от РУ-ЧФ-СССР. В състава на ЩП-Р на КП ВМФ-НРБ да се включат представители на РУ-ЧФ-СССР. По време на сбор-похода на Обединената ескадра да се осъщест-

Из архивите на ДС

493

вява периодично прехвърляне на представителя на РУ-ЧФ-СССР на нашия военен транспорт № 311 за оказване на помощ на групата за радио- и радиотехническо разузнаване от ВМФ-НРБ.

3. За достигане на висока ефективност и натрупване на опит по съвместно използуване на силите и средствата за разузнаване от ВМФ-НРБ и ЧФ-СССР съвместно да се разработи и проведе разузнавателно учение с комплексно използуване на заделените от двата флота сили и средства за разузнаване по време на провеждането на зачотно-тактическото учение на съединенията и частите от ВМФ-НРБ. За съвместното разработване на документите по ученнето е необходимо в периода 27.6-2.7.1983 година в щаба на ВМФ-НРБ да се изпрати офицер-специалист по въздушно разузнаване от РУ-ЧФ-СССР, като след това същият бъде включен в състава на ЩП-Р на КП ВМФ по време на провеждането на самото зачотно-тактическо учение (11-18.7.1983 г.).

4. За натрупване и обмен на опит и повишаване ефективността на съвместното използуване на разузнавателни кораби да се създаде обединена група за визуално, фото-, радио- и радиотехническо разузнаване, включваща личен състав и техника от ВМФ-НРБ и ЧФ-СССР, на борда на нашия хидрографен кораб № 61 по време на похода за изучаване на ЮЗТВД (3-13.10.1983 г.).

5. При пребазиране на разузнавателна авиация на ЧФ-СССР на български летища за водене на разузнаване на противника от територията на НРБ, тази авиация да решава частни разузнавателни задачи по задание от РО-Щаб ВМФ-НРБ.

6. Да се усъвършенствува взаимният обмен на информация по състоянието на бойната готовност, състава, организацията и замисъла за използуване на ОВМС на НАТО на Югозападния ТВД чрез систематически писмен обмен (чрез шифрограми) на сводки по тези въпроси

Из архивите на ДС

494

26

към 25-то число всеки месец, както и 10 денонощия след провеждане на учения от противника.

7. За повишаване ефективността на съвместното радиопеленгуване и техническо разпознаване на обектите на ОВМС НАТО на театъра, да продължи провеждането на съвместни учения и редовния обмен на данни, а също така рязко да се повишат изискванията към подготовката и дисциплината на личния състав, носещ вахта във взаимен интерес, предаването на команди да се извършва с разкриването на излъчванията и не се допуска тяхното натрупване, да се вземат мерки по обезпечаването на непрекъсната свръзка в съществуващото радионаправление между 3-ти РО от ЧФ-СССР и ОРТР на ВМФ-НРБ.

8. Да се отправи молба до Генералния щаб на ВС СССР за решаване на двустранна основа въпроса за доставката на ВМФ-НРБ в близко време по установения ред на малогабаритни станции за радиотехническо разузнаване "МРР-1-7". Тази станция не е включена в списъка на въоръжението и техниката, предлагани за доставка на страните от Варшавския договор. Но тя е крайно необходима за въоръжаване на корабите и бреговите подразделения за радиотехническо разузнаване от ВМФ-НРБ.

Нонев! Доложете

Подробните резултати от разгледаните на срещата въпроси, предоставените материали и данни се обработват и ще бъдат включени в съответните организационни и информационни документи и донесения и картотекирани.

№ 001483/18.5.1983 год.
Отпечатано в 2 екз.
НВ 34400

РЪКОВОДИТЕЛ НА ДЕЛЕГАЦИЯТА
ЗАМ.НАЧАЛНИК Р О - Щ А Б В М Ф
КАПИТАН 2 РАНГ _____ /СТРАНЧЕВСКИ
26 май 1983 год.

41

СТРОГО СЕКРЕТНО
екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Информационно донесение
/по инф. № 1347/

Относно плановете за развитието на въоръжените сили на НАТО

Според достоверни данни, на заседанието си на 1.12 Постоянният комитет за военно планиране е обсъдил и приел проекто-доклада по планирането на развитието на въоръжените сили на блока, който ще бъде представен на комитета за военно планиране.

Постоянните представители са одобрили балансираното съгласуване на становищата на отделните страни и са изразили задоволство от работата на комитета за изследвания в областта на отбраната. Под претекст за "засилващата се опасност" от страна на Варшавския договор американският представител е подчертал особеното значение на нарастването на бойната мощ на конвенционалните сили на блока. В същия дух се е изказал заместник-председателят на Постоянния военен комитет, който е изтъкнал също, че засилването на конвенционалната отбрана намалявало зависимостта от ядреното оръжие и че е необходимо да се увеличават разходите за военни нужди. Английският представител е подчертал значението на ефикасното използуване на източниците. Той изтъкнал някои недостатъци в методологията на щаба на НАТО за оценка на въоръжените сили на страните и предложил да се разработи нова методология. Представителят на Холандия е оценил, че планирането на въоръжените сили има както военнотехническо, така и политическо значение.

Норвежкият представител е възразил срещу представянето на проекто-доклада в комитета за военно планиране в разглежданя вариант. Той имал предвид трудностите по приемането на оценките на ВГК на ОВС на НАТО в Европа, отнасящи се до националните планове и залегнали в допълнението на доклада. Според него, оцен-

Т 002313

Из архивите на ДС

ките били произволни, едностранчиви и се отразявали неблагоприятно за страни като Норвегия, които заделяли голяма част от националния бюджет за военни нужди.

Помощникът на генералния секретар на НАТО е обърнал внимание върху значението, което ще има помощта за Гърция, Турция и Португалия.

№ 1-00[illegible]/14.12.1983 г.
Отпечатано в 1 екз.
/МГ

А-54 Т1 258

УТВЕРЖДАЮ:

23.06.86

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Экз.№ 1

Из архивите на ДС

ПРОТОКОЛЬНАЯ ЗАПИСЬ

Совещания начальников разведывательных управлений Генеральных (Главного) штабов армий государств – участников Варшавского Договора, состоявшегося в г.Софии в период с 13 по 16 июня 1986 года

Очередное Совещание начальников разведывательных управлений Генеральных (Главного) штабов армий государств – участников Варшавского Договора состоялось в г.Софии в период с 13 по 16 июня 1986 года.

В работе Совещания приняли участие делегации:

– Разведывательного управления Генерального штаба Болгарской народной армии во главе с генерал-полковником товарищем В.ЗИКУЛОВЫМ;

– Разведывательного управления Генерального штаба Венгерской народной армии во главе с генерал-лейтенантом товарищем Ф.СЮЧ;

– Военной разведки Главного штаба Национальной народной армии Германской Демократической Республики во главе с генерал-лейтенантом товарищем А.КРАУЗЕ;

Из архивите на ДС

498

259

- Разведывательного управления Генерального штаба Войска Польского во главе с генералом бригады товарищем Р.МИШТАЛЬ;

- Главного разведывательного управления Генерального штаба Вооруженных Сил Союза Советских Социалистических Республик во главе с генералом армии товарищем П.ИВАШУТИНЫМ;

- Разведывательного управления Генерального штаба Чехословацкой народной армии во главе с генерал-лейтенантом товарищем И.БРОЖЕМ.

На Совещании присутствовала в качестве наблюдателя делегация Управления военной разведки Генерального штаба Революционных Вооруженных Сил Республики Куба во главе с бригадным генералом товарищем Х.БЕРМУДЕСОМ КУТИНЬО.

Начальники разведывательных управлений и их заместители по информации обсудили основные аспекты военно-политической обстановки в мире, рассмотрели итоги выполнения Протокольной записи Пражского (1985 года) Совещания и наметили основные направления дальнейшего совершенствования сотрудничества между разведывательными управлениями Генеральных (Главного) штабов армий государств - участников Варшавского Договора.

I

С учетом состояния военно-политической обстановки в мире и тенденций ее развития начальники разведывательных управлений считают необходимым:

1. Всемерно повышать боевую и мобилизационную готовность органов, соединений и частей разведки, их готовность к успешному решению задач в угрожаемый период и с началом войны.

260

2. Настойчиво добиваться неукоснительного выполнения решения 18-го заседания Комитета Министров обороны государств - участников Варшавского Договора о том, что в новой пятилетке (1986-1990 годы) необходимо значительно повысить возможности военной разведки стран Варшавского Договора за счет оснащения ее новыми техническими средствами, современным вооружением и техникой. На этой основе резко улучшить качество и оперативность добываемой разведывательной информации о военных приготовлениях блока НАТО с целью не допустить внезапности нападения на страны социалистического содружества.

3. Улучшить творческий поиск новых форм и методов работы с целью эффективного преодоления противодействия спецслужб противника.

4. Совершенствовать информационную работу, анализ и оценку разведывательной информации, уделяя особое внимание вскрытию дезинформации противника. Повышать оперативность доведения развединформации до штабов и войск.

5. Принять все меры для значительного улучшения разведывательной и оперативной подготовки разведорганов и боевой подготовки разведывательных частей.

6. Активизировать работу по добыванию образцов вооружения и технической документации о разработке и создании в США и других странах НАТО перспективных систем ядерных и обычных средств поражения, оружия на новых физических принципах.

Особое внимание обратить на добывание технической документации на те системы оружия, которые разрабатываются

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

500

в рамках американской "стратегической оборонной инициативы" и "европейской оборонной инициативы".

7. Совершенствовать сотрудничество, взаимодействие и координацию работы разведывательных управлений в решении разведывательных, информационных и научно-технических задач.

II

Основные вопросы сотрудничества и взаимодействия рассматривались и решались в ходе работы существующих Секций и Научно-технической комиссии, многосторонних и двусторонних встреч и совещаний специалистов, взаимного обмена опытом работы, информационными материалами, образцами военной техники и военной научно-технической документацией.

а) Стратегическая разведка

Сотрудничество в области стратегической разведки осуществлялось в соответствии с решениями Пражского (1985 года) и предшествующих Совещаний начальников разведуправлений. В интересах его дальнейшего совершенствования начальники разведуправлений считают необходимым продолжать:

- углублять сотрудничество между зарубежными военными аппаратами, прежде всего в ведущих капиталистических странах, а также в КНР, повышать эффективность этого сотрудничества; уделять особое внимание установлению тесного и оперативного взаимодействия между военными

Из архивите на ДС

аппаратами во время обострения военно-политической обстановки и возникновения кризисных ситуаций;

- обмен обобщенными сводками по оперативной обстановке в основных капиталистических странах осуществлять два раза в год по состоянию на 1 июня и 1 декабря;

- практиковать взаимную информацию по техническим средствам КРО противника, методам их использования,вопросам документального режима в форме ежегодных сводок по состоянию на 1 декабря;

501

- регулярный обмен данными на лиц, подозреваемых в принадлежности к контрразведывательным органам противника, повышать полноту и достоверность высылаемых сведений.

б) Информация

Запланированные на 1985 год мероприятия в основном выполнены.

Участники Совещания считают необходимым:

- повышать оперативность обмена разведывательными сведениями по линии командных пунктов, особенно в периоды кризисных ситуаций, а также в ходе подготовки и проведения крупных учений объединенных и национальных вооруженных сил стран НАТО;

- с 1.9.86 г. при обмене информационными данными перейти к использованию унифицированных таблиц численности, боевого состава вооруженных сил НАТО по состоянию на 1 июля 1986 г.;

- в январе 1987 года провести очередную рабочую встречу представителей информационных служб и радио- и радиотехнической разведки, в ходе которой согласовать

Из архивите на ДС

502

вопросы совместной разведки стратегического командно-штабного учения ОВС НАТО "Винтекс-87" и обсудить результаты разведки учений "Отэм фордж-85" и "Отэм фордж-86".

Организацию рабочей встречи поручить Разведывательному управлению Генерального штаба Войска Польского.

В ходе этой встречи провести совещание начальников командных пунктов по обмену опытом работы.

в) Оперативная и тактическая разведка

Мероприятия, запланированные на 1985 год, выполнены.

Участники Совещания считают целесообразным очередное заседание Секции Оперативной и тактической разведки провести в сентябре 1986 года.

Организацию заседания Секции поручить Разведывательному управлению Генерального штаба Болгарской народной армии.

г) Радио- и радиотехническая разведка

Запланированные на 1985 год мероприятия проведены.

В порядке подготовки к учению объединенных вооруженных сил на Западном направлении в 1987 году обменяться мнениями по боевому применению сил и средств радио- и радиотехнической разведки союзных армий в стратегической операции. Предложения направить в ГРУ ГШ до 1 августа с.г.

Из архивите на ДС

503

д) Автоматизация информационных процессов

Очередное заседание Секции провести в третьем квартале 1986 г., на котором обсудить предложения по комплексной организации работ, связанных с созданием на ЭВМ совместно с Секциями Оперативной и тактической разведки и Радио- и радиотехнической разведки Единой унифицированной базы данных по объектам противника на Европейских ТВД с учетом рекомендаций этих Секций.

Согласованные с Секциями Оперативной и тактической разведки и Радио- и радиотехнической разведки предложения доложить очередному Совещанию начальников разведуправлений.

Организацию проведения заседания Секции поручить Разведывательному управлению Генерального штаба Войска Польского.

е) Научно-техническое сотрудничество

Предусмотренные планом на 1985 год мероприятия выполнены.

Очередное заседание Научно-технической комиссии провести в третьем квартале 1986 года в ГДР.

Организацию заседания НТК поручить Военной разведке Главного штаба Национальной народной армии ГДР.

III

Начальники разведывательных управлений утверждают проекты планов работы Секций Оперативной и тактической разведки, Радио- и радиотехнической разведки, Автоматизации информационных процессов, а также Научно-технической

Из архивите на ДС

504

комиссии на 1986-1990 гг.

IV

В интересах улучшения работы Секций Оперативной и тактической разведки, Радио- и радиотехнической разведки и Автоматизации информационных процессов начальники разведывательных управлений считают необходимым в последующем заседания Секций проводить под непосредственным руководством начальника разведывательного управления или его заместителя той страны Варшавского Договора, в которой проводится заседание Секции.

На заседании каждой Секции разрабатываются "Предложения Секции к Совещанию начальников разведуправлений", которые утверждаются всеми начальниками разведывательных управлений. Об утверждении предложений Секций или о внесенных к ним добавлениях и изменениях Постоянный Секретарь Совещания начальников разведуправлений своевременно информирует все разведывательные управления генеральных штабов стран Варшавского Договора. Для организации планомерной работы и постоянного контроля за принятыми решениями в Секциях Оперативной и тактической разведки, Радио- и радиотехнической разведки и Автоматизации информационных процессов подобрать и на очередных заседаниях Секций утвердить Секретаря каждой Секции. Постоянный Секретарь координирует работу Секретарей Секций.

V

Подготовку кадров братских разведывательных управлений в 1986-87 учебном году организовать:

- с 1 сентября 1986 г. на 10-месячных курсах

Из архивите на ДС

505

266

оперативного состава (САР);

- с 1 декабря 1986 г. на 5-месячных курсах инженерно-технического состава радио- и радиотехнической разведки по теме: "Новая техника радио- и радиотехнической разведки и ее боевое применение";

- с 1 декабря 1986 г. на 5-мясячных курсах офицеров спецрадиосвязи;

- с 15 мая 1987 г. на 3-месячных курсах для руководящего и оперативного состава по теме: "Планирование, организация и ведение радио- и радиотехнической разведки";

- с 1 июля 1987 г. на 2-месячных курсах для руководящего состава разведуправлений ГШ армий СВД.

VI

Делегация Разведывательного управления Генерального штаба Армии Социалистической Республики Румынии в работе Совещания начальников разведуправлений участия не принимала.

VII

В соответствии с установленным порядком очередное Совещание начальников разведывательных управлений Генеральных (Главного) штабов армий государств - участников Варшавского Договора предлагается провести в Венгерской Народной Республике во втором квартале 1987 года.

001238

Из архивите на ДС

506

VIII

Протокольная запись Совещания подлежит утверждению начальниками Генеральных (Главного) штабов армий государств - участников Варшавского Договора.

IX

Настоящая Протокольная запись составлена в шести экземплярах на русском языке по одному экземпляру для каждой делегации, принимавшей участие в ее составлении и подписании.

Из архивите на ДС

268

НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА БОЛГАРСКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ
ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГШ БНА

ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК

В.ЗИКУЛОВ

НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА ВЕНГЕРСКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ
ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГШ ВНА

ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ

Ф.СИЧ

507

НАЧАЛЬНИК ВОЕННОЙ РАЗВЕДКИ
ГЛАВНОГО ШТАБА НАЦИОНАЛЬНОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ ГДР
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ

А.КРАУЗЕ

НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА ВОЙСКА ПОЛЬСКОГО

ГЕНЕРАЛ БРИГАДЫ

Р.МИШТАЛЬ

ЧАЧАЛЬНИК ГЛАВНОГО РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА ВООРУЖЕННЫХ СИЛ СССР
ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГШ ВС СССР

ГЕНЕРАЛ АРМИИ

П.ИВАШУТИН

НАЧАЛЬНИК РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА ЧЕХОСЛОВАЦКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ
ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАЧАЛЬНИКА ГШ ЧНА

ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ

Й.БРОЖ

№ 001238/15.6.1986 г.
Отпечатано в 1 экз.
Размножено в 5 экз.
НД

220

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно
Экз.№ 1

ПОДЕЛЕНИЕ 22870
Вх. № 01139 17.6.86
от 6 листа Д № 54-I

ИНФОРМАЦИЯ

о задачах и мероприятиях в работе секций
на 1986 год

Уважаемые товарищи!

В 1986 году в соответствии с пожеланиями секций предлагается:

1. Взаимодействие и сотрудничество между разведывательными управлениями продолжать в уже опробованных и оправдавших себя формах: многосторонние рабочие встречи и совещания специалистов, двусторонние переговоры и консультации, взаимный обмен опытом работы и информационными материалами, заседания секций и Научно-технической комиссии.

2. Главные усилия военной разведки СВД направлять на решение следующих основных задач:

- своевременное вскрытие планов и практических мероприятий военно-политического руководства ведущих стран - участниц блока НАТО по подготовке к внезапному нападению и развязыванию войны против государств Варшавского Договора;

- постоянное наблюдение за ходом оперативной и боевой подготовки ОВС НАТО в целях вскрытия на самой ранней стадии подготовки вероятного противника к внезапному нападению, в том числе и под видом подготовки к проведению крупных учений;

- вскрытие основных направлений и содержания научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ, обеспечивающих противнику достижение военно-технической внезапности и превосходства над СВД, особенно в области создания ударных космических вооружений, лазерного, ускорительного и других видов оружия, основанных на новых физических принципах;

- непрерывное слежение за ходом выполнения долгосрочной военной программы НАТО, размещения в Западной Европе американских ракетно-ядерных средств средней дальности и планов их применения;

Из архивите на ДС

509

- вскрытие планов и практических мероприятий США и других стран НАТО по подготовке экономики к войне, созданию запасов вооружения и стратегического сырья.

3. В области Стратегической разведки

Предлагается:

- развивать взаимодействие в установившихся формах, особенно на двусторонней основе;

- совершенствовать сотрудничество между зарубежными военными аппаратами, прежде всего в ведущих капиталистических странах, а также в Китайской Народной Республике, повышать эффективность этого сотрудничества. Особое внимание уделять установлению тесного оперативного взаимодействия между военными аппаратами во время обострения военно-политической обстановки и возникновения кризисных ситуаций;

- продолжать обмен обобщенными сводками по оперативной обстановке в основных капиталистических странах два раза в год по состоянию на I июня и I декабря;

- обмен информацией по техническим средствам КРО противника, методам их использования, вопросам документального режима проводить в форме сводок один раз в год по состоянию на I декабря;

- улучшить качество и оперативность при обмене данными на лиц, подозреваемых в принадлежности к контрразведывательным органам противника.

4. По Секции информационных служб предлагается:

- Продолжать совершенствовать сложившуюся практику взаимного обмена информационными данными, уделяя главное внимание документальным материалам и упреждающей информации по вооруженным силам вероятного противника;

- Повышать оперативность обмена разведывательными сведениями по линии командных пунктов, особенно в периоды кризисных ситуаций, а также в ходе подготовки и проведения крупных учений объединенных и национальных вооруженных сил стран НАТО;

- С I ~~июля~~ 1986 года при обмене информационными данными перейти к использованию унифицированных таблиц численности боевого состава вооруженных сил НАТО; на состояние на 1 янв. с.г.

Из архивите на ДС

510

222

- Продолжать работы по созданию унифицированной базы данных для Единого каталога объектов разведки на Европейском ТВД и унифицированных документов обмена данными по важнейшим объектам разведки;

- В январе 1987 года провести очередную рабочую встречу представителей информационных служб и радио- и радиотехнической разведки, в ходе которой согласовать вопросы совместной разведки стратегического командно-штабного учения ОВС НАТО "Винтекс-87" и обсудить результаты разведки учений "Отэм Фордж-85" и "Отэм Фордж-86".

Организацию рабочей встречи предлагается провести Разведуправлению Генерального штаба Войска Польского.

- В последующем заседания Секции начальников информационных служб проводить в ходе Совещаний начальников разведуправлений.

5. По Секции оперативной и тактической разведки предлагается:

Очередную рабочую встречу Секции оперативной и тактической разведки провести в сентябре 1986 года. На секции рассмотреть проблемы дальнейшего развития теории организации и ведения разведки и выработать согласованные взгляды на выполнение разведывательных задач.

- Обсудить и принять рекомендации по предложениям разведуправлений по вводу в действие "Типовых форм боевых документов по разведке", а в перспективе и автоматизированных программ, направленных на обеспечение управления разведкой объединений коалиционного состава.

- Разработать предложения по обеспечению в возможно кратчайшие сроки опытно-боевыми аналогами вычислительных средств будущих ПАСУВ (полевых автоматизированных систем управления войсками) и на этой основе готовить и осваивать программные средства управления разведкой.

- В ходе заседания Секции провести показное занятие с разведротой "СПЕЦНАЗ" БНА, а также занятия по подготовке исходных данных для планирования разведки и автоматизации перевода боевых документов на язык адресата.

Организацию рабочей встречи поручить РУ ГШ БНА.

В течение 1986 г. Секции ОТР в интересах автоматизации процессов управления уточнить "Типовые формы боевых документов по

Из архивите на ДС

223

разведке".

~~Положительно решить~~ рассмотреть просьбу Секции ОТР о привлечении представителей Секции Оперативно-тактической разведки к проведению коалиционных общевойсковых оперативных учений и национальных специальных учений по разведке. Просьба разрешается в отношении представителей всех РУ - участников Секции ОТР.

6. По Секции радио- и радиотехнической разведки предлагается:

- Во втором квартале 1986 г. провести очередное заседание Секции Р и РТР, на котором обсудить:

- перспективы развития и возможности разведки радиорелейных, тропосферных и спутниковых систем связи ОВС НАТО на Европейском ТВД, организацию работы лабораторий исследования радиоизлучений частей радио- и радиотехнической разведки;

- определить порядок разработки новых методов технического анализа сложных видов радиопередач и радиоизлучений технических средств, а также пособий по техническому анализу сигналов в каналах радиорелейной и спутниковой связи, сигналов радиотехнических систем;

- согласовать предложения по участию разведуправлений в разработке обоснованных требований к новым техническим средствам РР и РТР, отвечающих современным требованиям и на перспективу;

- обменяться опытом работы по боевому использованию новых средств и методов ведения РР и РТР.

- в порядке подготовки к учению объединенных вооруженных сил на Западном направлении в 1987 году обменяться мнениями по боевому применению сил и средств радио- и радиотехнической разведки союзных армий в стратегической операции. Предложения направить в ГРУ ГШ до 1 августа с.г.

Проведение встречи поручить Военной разведке Главного штаба ННА ГДР.

7. По Секции автоматизации информационных процессов предлагается:

- Очередное заседание Секции провести в третьем квартале 1986 года. На Секции:

- рассмотреть концепцию комплексной автоматизации информационных процессов в разведуправлениях, обсудить исходные данные для создания на ЭВМ Единого каталога объектов разведки на Европейском ТВД, а также ход выполнения перспективного плана работы

511

Из архивите на ДС

512

224

Секции в I986 году;

- обсудить предложения по комплексной организации работ, связанных с созданием на ЭВМ совместно с Секциями ОТР и Р-РТР Единой унифицированной базы данных по объектам противника на Европейских ТВД с учетом рекомендаций этих Секций.

Предложения согласовать с Секциями ОТР и Р-РТР и доложить на рассмотрение очередному Совещанию начальников разведуправлений.

Организацию проведения заседания Секции поручить Разведывательному управлению Генерального штаба Войска Польского.

8. По научно-техническому сотрудничеству предлагается:

Основное внимание в научно-техническом сотрудничестве на I986 г. обратить на своевременное развертывание и выполнение работ по созданию новых разведывательных средств и оснащение ими частей и подразделений разведки.

Очередное заседание Научно-технической комиссии провести в третьем квартале I986 г., в ходе которого обсудить:

- результаты научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ по созданию новых образцов техники оперативно-тактической, радио- и радиотехнической разведки, спецрадиосвязи за I98I-85 гг. и перспективы развертывания их серийного производства;

- основные тактико-технические характеристики новых образцов разведывательной техники, включенные в пятилетние планы НИОКР по оборонной тематике государств-участников Варшавского Договора;

- итоги создания и планируемые направления дальнейшего развития электронно-оптических средств, предназначенных для воздушной и войсковой разведки, а также для подразделений специального назначения.

Организацию заседания НТК поручить Военной разведке Главного штаба ННА ГДР.

9. Подготовку кадров братских разведывательных управлений в I986-87 учебном году организовать:

- с I сентября I986 г. на I0-месячных курсах оперативного состава (САР);

- с I декабря I986 г. на 5-месячных курсах инженерно-технического состава радио- и радиотехнической разведки по теме: "Новая техника радио- и радиотехнической разведки и её боевое применение";

Из архивите на ДС

225

513

IO. По остальным вопросам предлагается:

- Утвердить проекты планов работы Секций информационных служб, оперативной и тактической разведки, радио- и радиотехнической разведки, автоматизации информационных процессов, а также Научно-технической комиссии на I986-I990 г.г., выводы и рекомендации заседаний Секций и НТК, которые были проведены после Пражского (I985 г.) Совещания начальников разведуправлений.

- В соответствии с установившимся порядком очередное Совещание начальников разведывательных управлений Генеральных штабов армий стран ВД провести во втором квартале I987 г. в гор.Будапеште.

- Удовлетворить просьбу делегации Управления военной разведки РВС Республики Куба о приглашении в качестве наблюдателей кубинских представителей на очередное Совещание начальников разведуправлений.

Проведение предлагаемых мероприятий должно послужить общему делу дальнейшего углубления и расширения сотрудничества и взаимодействия между разведывательными управлениями и службами, повышения боевой готовности армий государств-участников ВД.

Благодарю за внимание.

" " апреля I986 г.

21

Д-201

Секретно

Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И З К А З В А Н Е

на съвещанието за отчитане изпълнението на информационните задачи от агентурния сектор през 1986 г.

Другарю генерал-полковник!

Подобреното през 1986 г. ръководство на информационната дейност от страна на добиващите отдели и взаимодействието им с отделите на служба "Информация", а също така повишените критерии към качеството на добиваната информация, доведоха до определени положителни резултати в изпълнението на информационните задачи.

Преди всичко запази се тенденцията за нарастване на добиваната документална информация. Доставени са 673 материала - през 1985 г. 655.

Проявена беше по-голяма активност и целенасоченост при добиването на военно-политическа информация.

Има положителни моменти в доставянето на военна информация. Следва да отбележим достоверното изясняване на конкретните мероприятия за развитието и модернизирането на въоръжените сили на Гърция и Турция, своевременното и достоверно установяване на замяната на НУРС "Онест Джон" с артилерийски системи, а също така доставената информация по организационната структура на някои типове съединения от турските сухопътни войски. Основен

дял в достоверната военна информация ~~се пада на~~ на сведенията, добити по линия на М-1.

Доставените 47 устави и наставления и 20 разработки и публикации дават възможност да бъдат изяснени редица въпроси по възгледите на потенциалния противник и настъпилите в тях изменения.

Изяснени бяха основната част от провежданите от САЩ мероприятия по реализирането на "стратегическата отбранителна инициатива", по френската програма за разработване на нови технологии "Еврика" и основните моменти на предложената от ФРГ "европейска отбранителна инициатива".

В областта на военнотехническата информация - поставени бяха 440 материала с около 100 000 страници.

Има подобрение и в обработването на добиваната информация и оформянето на информационните документи, като основната част от документите се разработват в съответствие с изискванията на Инструкцията за информационната дейност на РУ-ГЩ.

Утвърждава се практиката отделите да изготвят анализи и обобщени справки по отделни въпроси (отдел V и VII) и предоставянето на добитите оригинални документи в превод (отдел VI), което значително ускорява тяхното своевременно използуване.

Повиши се умението в отделни резидентури за изготвянето на съдържателни и пълни справки по отделни въпроси (от РП-Париж - за хода на изпълнението на програмата за създаване на многоцелев самолет "Рафал", от РП-Рим - за модификациите на западногерманския танк "Леопард-1" от РП-Вашингтон - за системите и средствата за РЕБ в армейската авиация и др.).

I-0102

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

516

Следва да се отбележи също положените от отдел VII-и XI усилия за по-целенасоченото добиване на разузнавателна информация по Турция (от РП-Лондон беше доставена сравнително пълна и правдоподобна информация за бойния състав на турските ВВС и количеството на доставените на Турция самолети по типове, от РП-Стокхолм - за оценката на ръководството на САЩ на състоянието и перспективите за развитие на военно-политическата обстановка в Турция, от РП-Триполи - за организацията, бойния състав и казармените райони на редица поделения от турските сухопътни войски и др.).

Отчитайки положителното в изпълнението на разузнавателните задачи следва да подчертаем, че то не може да ни задоволява. И през тази година остават нерешени редица задачи, по други добитата информация е недостатъчна за пълното и достоверното им решаване, незначителен е делът на изпреварващата информация.

Съществени слабости има при решаването на информационните задачи по военно-политическата обстановка.

Доставяната информация в основната си част е от средствата за масова информация или незначително се различава от публикуваното в тях, запазва констативния си характер, непълно осветлява отделните събития. Липсва достатъчно документална, достоверна, своевременна и актуална информация. Недостатъчен е анализът и не се правят правдоподобни изводи и прогнози. Изпращаните информационни документи от военно-политически характер са твърде описателни, с много излишни подробности (това с особена сила се отнася до анализите, изпращани с шифрограми от РП в Никозия, Адис Абеба, ВА-Пекин и справките по отделни въпроси от РП в Кайро, Багдад, Бейрут, Адис Абеба, Триполи, ВА-Пекин).

I-0102

В редица случаи се изпраща нетълна, противоречива, а в някои случаи и неточна информация (например за едно и също събитие - речта на Папандреу в парламента на 23.4.1986 г. РП-Атина изпраща в Центъра и в БТА противоречиви оценки за външнополитическия курс на гръцкото правителство. Подобен е случаят с РП-Триполи, която прави извод, че Либия съзнателно се стремяла да предизвика въоръжен конфликт със САЩ, тъй като това щяло да сплоти либийския народ около Кадафи. РП-Бон информирала Центъра за прехвърлянето на 76 ивае от 20 тиакр от НИС на САЩ в Инджирлик (Турция), а авиокрило с такава номерация изобщо не съществува. В друг документ посочва, че ЗУРС "Патриот" е средство за ядрено нападение и за охраната на НВБ "Хаан" са развърнати 6 дивизиона. И двете данни са неверни).

Значителна част от военно-политическата информация е свързана с официално обявени мероприятия - посещение, избори и др. почива главно на коментариите и съобщенията в СМИ и има по същество регистриращ характер. От такъв характер са например 90% от военно-политическата информация по Гърция.

Недостатъчен е делът на добиваната информация по най-актуалните събития и доколкото такова се получава тя носи същите слабости и недостатъци както и другата военно-политическа информация - недостатъчна доказателственост, регистриращ характер, липса на задълбочен анализ, оценки, изводи и прогнози. През годината от общо 281 информации по военно-политическата обстановка по събитията в кризисните райони са използвани само 62 информации. Бих посочил също, че например по иранско-иракския въоръжен конфликт се получават повече материали по линия на МВнР отколкото от нашите органи.

I-0102

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Все още е недостатъчна достоверната документална информация и особено по въоръжените сили на Гърция и Турция - получени са 14 документални материала, от които само 4 секретни. В резултат на това не са решени главно от отдел V и VI такива важни задачи, свързани с количеството, типа и мощността на ядрените боеприпаси, съхранявани на територията на Гърция и Турция, колко и какви ядрени боеприпаси бяха изтеглени от двете страни, оперативната и техническата готовност на поделенията, въоръжени със средства-носители на ядрено оръжие.

По редица други задачи получаваната информация има откъслечен характер и не води до тяхното изясняване. Например по мобилизационните възможности на Гърция и Турция, плановете за мобилизационно и оперативно развръщане и използуване на въоръжените сили на двете страни, комплектуваността на съединенията и частите от видовете въоръжени сили на двете страни, доставяното въоръжение и бойна техника и разпределението им по съединения, силите и средствата за РЕБ и техните възможности и др.

Не са решени пълно и достоверно и задачите по оперативната и бойната подготовка и бойната готовност на ОВС на НАТО и на националните въоръжени сили. Добиваната досега информация има твърде общ характер. Поради това не разполагаме с достоверна информация за числеността на участвуващите в учениите войски, реалните срокове за приведаване на въоръжените сили от мирно във военно положение, сроковете за изнасянето на съединенията от постоянните гарнизони в сборни райони по тревога или в райони за съсредоточаване, кога и къде се развръщат пунктовете за управление, какви въпроси се отработват и др. В редица случаи информацията за учениите се изчерпва с публикуваното в печата. Изключение правят само добиваните по линия на М-1 сведения, I-0102

518

Из архивите на ДС

част от които имат изпреварващ характер. Но и тези сведения осветляват само времето за провеждане, участвуващите поделения и част от отработваните въпроси.

Особено тревожно е липсата на своевременна информация за изменения в състоянието на бойната готовност на войските, и доколкото такава се получава, произхожда предимно от СМИ и от осведомление и предимно регистрира със закъснение настъпилата промяна.

Не можем да бъдем доволни и от качеството на военно-техническата информация. Основната част от доставените документални материали каталози, проспекти и др., имат рекламен характер и съдържат малко полезна информация. Например 31% от доставените през годината материали са от рекламен характер. Твърде ограничен е броят на материалите, които имат научно-приложна стойност. Продължават да се изпращат и материали без информационна стойност (книгата "Търговски кораби на война" (Бившият от Фолкленд) от отдел VIII, от РП-Париж - "РЛС за полските авиолинии", "Безпилотна разузнавателна система "Спрайт", РП-Женева - "Основни характеристики на програмния продукт СУПРА на американската фирма СИНКОП, от РП-Бон - проспекти на компютърна техника, изложена на панаира в Хановер през 1986 г. и др.).

Нерядко се изготвят справки по данни от периодичния печат, които по същество са буквален превод на публикувани статии - например справката от отдел VIII за някои италиански самолетостроителни фирми и изготвянето на специални очила за защитни шлемове на летците от ВВС на Англия е буквален превод от в" Файненшъл таймс", информационното донесение (от същия отдел) "Франция сондира възможности за производство на самолет за ранно предупреждение" е превод на сп. "Икономист" и др.

Изготвяните от добиващите отдели анотации на документални материали в редица случаи са твърде кратки и неточни, дават само повърхност-

Из архивите на ДС

520

на представа за тяхното съдържание, което налага допълнителното им обработване. (Например анотацията на проспектни материали за навигационно управление на кораби (от отдел VIII) и на документален материал относно антени и антенни усилватели (от РЦ-Париж) представлява само списък на материалите, анотацията на техническо наставление ТМ 9-1450-646-10 "Транспортьор за РС30 М1ВЗ (от РЦ-Вашингтон) представлява само превод на съдържанието на наставлението и т.н. .

Поради слабости в организацията на работата и несистемно следене на постъпващата информация в отделите, допуска се изпращането на едни и същи материали от различни добиващи органи на един отдел, а в някои случаи и от един и същи орган. (Например РЦ-Лондон през юли изпраща каталог "Въоръжение на бойните самолети" на фирмата "Интеравиа". Същият каталог е доставен от РЦ-Париж през февруари т.г. РЦ-Вашингтон през септември изпраща техническо наставление ТМ 9-1425-1585-10.1 "Усъвършенстван Чапарел", издание 1981 г. Същото наставление е доставено от същата резидентура през 1984 г. Могат да се посочат и други примери).

Все още не е преодоляна мудността у някои добиващи органи по редовното следене и информиране за важни събития. (Например РЦ-Брюксел изобщо не реагира на проведен колоквиум на НАТО по въпроса за състоянието на икономиките на страните от реалния социализъм. Същата резидентура несвоевременно реагира на резултатите от есенната сесия на ръководните органи на НАТО, на изявления на генерал Роджърс по адрената стратегия на НАТО, на обсъждания по въпросите на т.нар. европейска отбранителна инициатива. Освен това несвоевременно информира и за подготовката на стартови позиции за крилатите ракети. Със закъснение бяха изпратени докладите и материалите от 32-а сесия на Северноатлантическата асамблея (13-18.11 т.г.), а най-интересните са за-

държани в РП и вероятно ще бъдат изпратени в Центъра, когато няма да са нужни).

Допускат се груби грешки при превода на добити по линия на М-1 сведения. От РП-Атина и ОБр ОСНАЗ се прехваща един и същи материал, но се правят различни преводи. Например от Атина - летище Танагра 335 ибае да се добави ударна ескадрила, в Лариса 138 атр - да се добави КП за водене на бойни действия и за учения.

ОБр ОСНАЗ - тези два обекта да се премахнат от списъка на кореспондентите в общия план за свръзките на НАТО. Очевидна е грешката, която би се направила ако беше получено сведението само от РП-Атина.

Като цяло анализът на изпълнението на информационните задачи през 1986 г. показва, че е необходимо ръководствата на добиващите отдели да предприемат още по-ефективни мерки за повишаване на целенасочеността, активността, инициативата и оперативността в информационната дейност на подчинените им органи.

Необходимо е още по-отблизо да се следи изпращаната информация по отделните информационни задачи и да не се допуска изпращането в Центъра на ненужна информация, включително с шифрограми.

Очевидна е необходимостта от повишаване равнището на военната и информационната подготовка на оперативния състав, от пълното познаване на обстановката в разузнаваните страни и на тази основа изграждане на умение за целенасочено добиване на информация, правилен подбор, анализ и оценка на получените сведения.

№ I-0102/13.1.1987 г.
Отпечатано в 1 екз.
/РБ

Из архивите на ДС

146

Секретно
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЪОБРАЖЕНИЯ ОТНОСНО ДУБЛИРАНЕТО НА ИНФОРМАЦИЯТА, ПРЕДОСТАВЯНА НА ПАРТИЙНОТО, ДЪРЖАВНОТО И ВОЕННОТО РЪКОВОДСТВО

Дублирането на част от предоставяната на партийното, държавното и военното ръководство информация се предопределя от задачите и отговорностите на разузнавателните органи към отделните министерства. То се проявява най-често при възникването на кризисни ситуации и важни актуални международни събития. Но и в тези случаи предоставяната информация не се дублира изцяло. Независимо, че осветлява едни и същи проблеми тя твърде често се различава както по пълнотата на фактическото й съдържание, така и особено по оценките й изводите на съответните разузнавателни органи.

От друга страна евентуалното предварително съгласуване на предоставяната информация ще намали отговорността на разузнавателните органи да информират оперативно и бързо за добитата от тях информация и ще засили субективизма и едностранчивостта в оценките, което при определена обстановка може да има неблагоприятни последствия. Съгласуването на информацията ще води до нарушаване на принципите на консипра-

Из архивите на ДС

цията и ще създава предпоставки за разкриване на възможностите, методите и способите на разузнавателните органи за добиването на информация.

За да се намали количеството на дублиращата се информация, постъпваща в партийното и държавното ръководство би следвало при др. Т.Живков да има длъжностно лице, което да селекционира информацията и задържа дублиращата се.

Във военното ръководство дублиране на информацията се получава само при министъра на народната отбрана. В тази връзка РУ-ГЩ ще следи и ще се стреми да не допуска изпращането на дублираща се с тази на МВР и МВнР информация, освен в случаите когато има съществени различия в пълнотата на данните и в оценките на дадената обстановка или събитие. Същевременно РУ-ГЩ ще предоставя на членовете на Колегиума, с изключение на министъра на народната отбрана и дублираща се информация, тъй като те не получават информационните материали от МВР и МВнР.

№ I-0833/27.4.1987 г.
Отпечатано в 1 екз.
/АК

120

СЕКРЕТНО
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

за изпратените до ЦК на БКП информационни материали от РУ-ГЩ

1. <u>За 1986 година</u>
   а/ За др. Т. Живков
   - информационни бюлетини "Новости във въоръжението и военната техника на страните от НАТО" - 6;
   - информации - 25;

   б/ До Политбюро на ЦК на БКП
   - информационни бюлетини - (6)/по сесиите на ръководните органи на НАТО - 3, по изпълнението на дългосрочната военна програма на НАТО - 1, по икономическата и военната подготовка на САЩ за война -1, по изпълнението на Стратегическата отбранителна инициатива - 1/;

   в/ До отдел "Социална и национална сигурност"
   - всички документи, изпращани до ръководството на МНО, щабовете и войските /справочници, месечни разузнавателни сводки, информационни бюлетини/;
   - информации до военното ръководство - 398.

2. <u>За периода 1.1 - 30.6.1987 г.</u>
   а/ За др. Т. Живков
   - информационни бюлетини "Новости във въоръжението и военната техника на страните от НАТО" - 1;
   - информации - 8;

I-01288

б/ До Политбюро на ЦК на БКП
- информационния бюлетини -(1)/ по пролетната сесия на висшите ръководни органи на НАТО/;

в/ До отдел " Социална и национална сигурност"
- всички документи, изпращани до ръководството на МНО, щабовете и войските /справочници, месечни разузнавателни сводки, информационни бюлетини/;
- информации до военното ръководство - 190.

Из архивите на ДС

№ I-01288/6.7.1987 г.
Отпечатана в един екз.

32

Дело АОО-0212
28.7.87 г.

за п/п Р. Анчев
от РП-Бон

П.К.
Вулиц

С П Р А В К А

за оценките на КРО на ФРГ относно дейността на разузнаванията на социалистическите страни във ФРГ през 1986 година и мероприятията срещу тях

По зад. 2308

В доклада на Федералната служба за защита на конституцията (ФСЗК) за 1986 година се констатира, че разузнавателните служби на социалистическите страни продължават провеждането на активна подривна дейност на територията на ФРГ. Интересите им били насочени в различни области. Първостепенно значение се отделяло на политическия шпионаж. Важна роля се отреждало на добиването на икономическа и научно-техническа информация, ембаргови стоки и др. Друга важна област представлявал военният шпионаж, насочен срещу Бундесвера и разположените на територията на ФРГ ВС на НАТО.

В областта на политическия шпионаж социалистическите разузнавания разглеждали като важен обект западногерманските служби за сигурност. Особено от страна на ГДР, но също от ЧССР били направени редица опити за вербовка на сътрудници на специалните служби, и полицейски служители. Продължавали опитите за проникване в политическите партии, профсъюзите, централните и местни органи на държавната власт и управление. Констатиран е бил засилен интерес към радио- и телевизионните станции, особено тези, излъчващи предавания за социалистическите страни. Интерес към "Радио свободна Европа"

Из архивите на ДС

проявявали специалните служби на СССР, Румъния, България и ЧССР.

В областта на научно-техническия шпионаж усилията на разузнавателните служби на социалистическите страни били насочени към добиването на информация, чрез която да се спестят средства и време за самостоятелно развитие. Области на особен интерес представляват електронно-изчислителната техника, комуникационната и измервателна техника, военните производства и продукти. В редица случаи се правели опити за проникване в малки и средни западногермански предприятия, като се използуват техните финансови проблеми.

При военния шпионаж се установява нарастнал интерес към разположените във ФРГ въоръжени сили на САЩ, особено от страна на службите на ГДР. Често се подхождало към цивилни лица, заети във военните обекти. Ползували се военните публикации, които нямат секретен характер, но от които можело да се добие важна информация за най-новите научно-изследователски работи във военното производство. Особено внимание се отделяло на ВВС и ракетните бази.

Относно методите на работа на социалистическите разузнавания се изнася, че не се разчитало основно на агенти, заемащи ключови позиции, а се изграждала гъста мрежа от сътрудници и се ползували всякакви източници на информация, така че да може цялостно да се разузнава ФРГ.

Обект на интереса на социалистическите служби можел да стане всеки западногермански гражданин, който в някаква, макар и най-малка степен, има достъп до интересна информация. За издирването и подхода към такива лица все повече се залагало на доверителни категории.

Обект на особен интерес били западногерманските граждания, поддържащи връзки със свои роднини в социалистическите страни или често пътуващи до там по служебни и лични причини. За привличането на такива лица към сътрудничество се създавали изкуствени ситуации, в които по-лесно се задължавали такива лица да станат агенти на социалистическите служби. Не били обаче редки случаите, когато такива лица впоследствие уведомявали компетентните западногермански органи.

Увеличавали се опитите за проникване в официалните представителства на ФРГ в социалистическите страни. Следели се действията на работещите в тях сътрудници и се използували компрометиращи

Из архивите на ДС

528

постъпки и изявления.

Зачестявали случаите на вербовки на западногермански граждани във ФРГ, при това посредством агенти и доверителни лица, явяващи се също западногермаски граждани, с което особено се затруднявало тяхното разкриване.

Като първостепенна задача службите на социалистическите страни разглеждали внедряването на агент в интересуващ ги обект. За целта се изграждали перспективни агенти от средата на лица с интересни професии. Разчитало се на успех при използуването на голям брой лица. Нараствал също броят на нелегалите, предназначени за проникване в интересни обекти, въпреки свързаните с изграждането им изключително големи разходи. Допускала се обаче грешката да се използуват еднакви легенди, благодарение на което се е удало разкриването на няколко такива агенти.

Освен западногермаски граждани, социалистическите служби използували и своите граждани, желаещи да пътуват на Запад или да се преселят там. Разрешенията за това се свързвали със задължение за агентурна дейност.

Подробно се анализира дейността на агентите от военновременния резерв на социалистическите служби. За такива се използували както западногермаски, така и граждани на социалистическите страни. Тези агенти били снабдени с радиоапаратура и др. технически средства, но в мирно време не се използували. Радиовръзката с тях се осъществявала едностранно, а само за проверка годността на апаратурата агентите излъчвали кратки предавания. Тези агенти имали за задача да изчакват до настъпването на кризисни ситуации или война. Тогава щели да бъдат използувани. Като особено активна в тази област се сочи дейността на полските разузнавателни служби, няколко агента от които били арестувани през 1986 година.

Изнася се, че официалните и полуофициалните представителства на социалистическите страни във ФРГ играят съществена роля в дейността на техните специални служби. Разкрит бил голям брой офицери-разузнавачи в състава на тези представителства. Те образували легалните резидентури на социалистическите служби. Разузнавачите се изчисляват на 52 % от сътрудниците на съветските представителства, 1/3 в представителствата на ЧССР, 70 % в тези на Полша и Румъния. Други социалистически страни не се посочват.

Из архивите на ДС

Разузнавачите най-често работели в политическите, научно-техническите и службите по печата на посолствата, в търговско-икономическите служби и смесените фирми. Обикновено офицерите, особено съветските, имали висок ранг. Като особено ефективни се считат смесените фирми в доставянето на научно-техническа документация и ембаргови стоки. Работещите в тях офицери имали много добра подготовка, установявали многобройни контакти, можели неограничено да се придвижват, трудно се разпознавали поради обикновените номера на колите.

Дава се положителна оценка на работата на КРО на ФРГ през 1986 година. Задържани били 43 лица, заподозрени в шпионаж в полза на социалистическите страни (през 1985 г. - 18 лица). Срещу 32 са заведени съдебни дела (26 предполагаеми агенти на ГДР, 4 на Полша и 2 на СССР). По 21 лица се водят предварителни следствия. През 1986 година са осъдени 14 души на различни срокове лишаване от свобода за шпионаж.

Констатира се, че агентурната дейност и бягството на отговорния служител от ФСЗК Тидге в ГДР не са нанесли голяма вреда на работата на западногерманските КРО, въпреки опасенията в тази насока.

Добра оценка се дава на превантивните мероприятия на западногерманските КРО, насочени към пресичане дейността на социалистическите разузнавателни служби.

Всички лица, заети с някаква свързана със сигурността на ФРГ дейност се подлагат на предварителна проверка преди постъпването им на работа и периодични проверки впоследствие. ФСЗК събира и оценява информацията за такива лица и при наличие на рискове съответното лице не бива допускано или бива изолирано от достъпа до секретна информация.

За охрана на тайните се усъвършенстват непрекъснато техническите средства, като алармени инсталации, кодове, заключалки и др. През 1986 година се е отделяло особено внимание на техническата защита на данните в системите за електронна обработка на информацията. В бъдеще това ще бъде една от главните насоки на дейността на КРО.

Извършва се работа с лицата, работещи в предприятия и институции, към които социалистическите служби проявявали интерес. При пътувания на такива лица в социалистическите страни с тях се про-

Из архивите на ДС

530

34

вежда инструктаж. Запознават се с правните разпоредби в съответната страна, напр. митнически режим, визови изисквания, правила на движението и пр. Дават се указания да се избягват компрометиращи лични познанства или действия, които могат да послужат за подход към тях като заснемане на промишлени обекти, мостове и пр. Инструктират се как да се държат, ако към тях бъде подходено от специални служби. Дават се указания за учтив, но твърд и недвусмислен отказ. Според практиката социалистическите служби като правило респектирали такъв отказ. При възникването на затруднения следвало да се търси помощта на официалните представителства на ФРГ в страната.

След завръщането си такива лица информират КРО за своето пребиваване в социалистическите страни и за всички събития, имащи отношение към опити за подход от страна на някоя специална служба.

Изводи

1. КРО на ФРГ провежда широк кръг от пасивни и активни мероприятия за пресичане дейността на социалистическите разузнавателни служби на територията на ФРГ. Основните усилия са насочени срещу службите на ГДР, СССР, ЧССР и Полша. В определен обем се работи и срещу останалите социалистически служби. България и Унгария обаче почти не се споменават в годишния доклад на ФСЗК за 1986 г. (България само на едно място, във връзка с радио "Свободна Европа").

2. От изнесените насоки, форми и методи на работа на западногерманските КРО новост представляват усилията да се разкриват агентите от военновременния резерв на социалистическите служби и техническата защита на системите за електронна обработка на информацията.

Справката е изготвена въз основа на годишния доклад на ФСЗК за 1986г., добита от ОПВ - журналист.

Приложение: 1 бр. доклад на ФСЗК за 1986 г.

Изготвил: 20057

№ 495 / 1.7.1987 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

АО-0308

По задача 2301

СЕКРЕТНО

Екз. единствен

ПОДЕЛЕНИЕ 22870-Х
Вх. № 07039 30.11.88
Към дело №

АО-0308
14.12.87 г.

ПН
Не е необходимо в годишни анализ да се включват въпросно б. политическата и икономическата обстановка в Испания. За разузн. и КРО трябва да се изтвори през годината военни справки, а не тук.

А Н А Л И З

на агентурно-оперативната обстановка в Испания през 1987 година.

1. Военно-политическа обстановка в Испания

През 1987 година, военно-политическата обстановка в Испания отбелязва някои нови моменти. Те се определят от ред фактори, свързани с укрепване позициите на управляващата в страната ИСРП, влизането в ЕИО, както и по-нататъшното засилване на сътрудничеството със САЩ и НАТО. Пред военно-политическото ръководство стояха за решаване сериозни въпроси от вътрешно-политически и външно-политически характер, а така също и проблеми свързани с политиката по отбраната.

През годината, правителството на ИСРП води активна външна политика, стремейки се да засилва ролята и влиянието на Испания в съвременния свят. Тази политика се опира на нарастващата икономическа мощ и на авторитета постигнат в резултат на успешния преход от диктатура към буржоазна демокрация.

По голямите и актуални международни проблеми, политиката на Испания като цяло е в тон с тази на нейните съюзници от НАТО и ЕИО.

Из архивите на ДС

Същевременно налице са и някои нюанси и различия по редица въпроси:разоръжаване,ИСО,евроракетите,регионалните конфликти и др. Тези различия са продиктувани от специфичните испански интереси, от характера на социалистическото правителство,както и от силните антивоенни и антиамерикански настроения,съществуващи сред значителна част от испанското общество.

През годината,продължи да стои на вниманието на държавното ръководство въпросът за преговорите с НАТО по регулиране на испанското участие в блока.Досега обсъжданите въпроси могат да се групират в следните насоки: създаване на група за връзка,от испански офицери в различните командни органи на НАТО;разработване на механизъм,подобен на съществуващия с Франция,за запазване на ВС на Испания извън оперативното командуване на блока,при провеждане на съвместни операции със сили,придадени на НАТО; определяне на задачите,които ще изпълняват испанските ВС в интерес на НАТО,при спазване на условието да се зачитат стратегическите интереси на Испания.

В досегашния ход на преговорите,се отбелязва известно забавяне,държаща се вероятно на отрицателната позиция на повечето държави-членки на блока,пред исканията на испанската страна да постигне "особена" позиция за своите ВС в рамките на НАТО. Следва да се отчита,че това е свързано и с трудностите,които Испания изпитва при водене на преговорите със САЩ по намаляване на военното присъствие.Испанското правителство развива активна дейност сред всички страни-членки на НАТО,търсейки подкрепа на своите позиции.В тази връзка,министър-председателят Фелипе Гонзалез,оцени положително проекта за създаване на френско-западногерманска сме-

Из архивите на ДС

533

сена бригада и изрази интересът на Испания за евентуално участие в него.Испания се обяви за засилване на западно-европейския стълб в НАТО,като същевременно отбелязва необходимостта от сътрудничество със САЩ,с оглед обеспечаване военната мощ на блока.Активна стъпка в тази насока са и проведените срещи с държавните ръководители на Франция и ФРГ,които дадоха основание да се говори за създаване на ос Мадрид - Париж - Бон,която да играела в бъдеще ведуща роля в системата на НАТО и ЕИО.

През периода,усилията на испанското държавно ръководство бяха насочени и към търсене на подходящо решение на въпроса за намаляване на военното присъствие на САЩ на национална територия. Проведените през годината срещи,не доведоха до съществени резултати. Испанската страна продължава да отстоява становището,че се налага преразглеждане на Договора за приятелство и сътрудничество със САЩ, наложено от новата ситуация,в която се намира страната в момента и необходимостта от поставянето на отношенията със САЩ върху съвършенно нова база.

Към настоящия момент,испанското правителство се придържа към постановката,че САЩ следва да напуснат окончателно ВВБ в Торехон,т.е. самолетите Ф - 16 от 401 ТАК да напуснат испанска територия.Резултатите от досегашния ход на преговорите показват твърда позиция на САЩ и стремеж за отлагане.От своя страна испанското правителство също отстоява твърдо позициите си и изрази решимостта си да денунсира сегашния договор със САЩ.

Особено място във външната политика на Испания заема проблемът за деколонизиране на Гибралтар.За сега няма основания да се предполага,че ще настъпят съществени промени.

Из архивите на ДС

534

Във външно-политическия си курс,испанското правителство отделяше значително място и на острите проблеми на нашето съвремие.Тя беше една от първите държави,които подкрепиха перспективата за сключване на споразумение между СССР и САЩ по двойно нулевия вариант.Министър-председателят Фелипе Гонзалез изпрати писма до ръководителите на САЩ и СССР,подкрепяйки продължаването на преговорите.

Особено място Испания отделяше на процесите в Централна и Южна Америка.В съответствие с политиката за развитие на отнашенията с държавите от този район на света,тя проявява подчертан интерес към намаляване на напрежението в него и премахване на съществуващите диктаторски режими,като се стреми да бъде пример за следване при преминаване към демократичен строй от западноевропейски тип.Испанското правителство полага значителни усилия за развитие на отношенията с Никарагуа и подкрепи плана Ариас за умиротворяване на района.Политиката към тези страни продължава да се основава на традиционните връзки с тях.Испания полага усилия да развие сътрудничеството във всички области с тези държави, с цел в перспектива да се превърне в евентуален посредник между тях и ЕИО.

Сходна по съдържание е и испанската политика към страните от Северна Африка и Близкия Изток.Значителните интереси на Испания към този район,като източник на суровини стимулират усилията й в търсене на разрешение на съществуващите конфликти.Испания се обявява зя свикване на международна конференция,с участието на представители на ООП,за разрешаване по мирен начин на арабско-израелския конфликт,за прекратяване на войната Иран - Ирак.

Отбелязва се известен стремеж за активизиране на отношенията със социалистическите страни.Съществуват данни,показващи,че в края на 1986 година е бил разработен документ,обосноваващ необходимостта от развитие на контактите с тези страни.Показателни в това отношение са посещенията на краля на Испания в Чехословакия и Унгария, посещение на министъра на външните работи в Полша,посещението на нашия министър на външните работи в Испания и др.Всички оценки на испанската страна за провежданите контакти са положителни,като се подчертават възможностите за възходящо развитие на отношенията със социалистическите страни.

По отношение на вътрешно-политическия живот,като най-значимо събитие през периода се оценява провеждането на избори за местни органи на властта и такива в автономните области.Те бяха съпроводени с избори за представители в западно-европейския парламент. Изборите допринесоха за доизясняване на разстановката на политическите сили в Испания,след резултатите от парламентарните избори,състояли се през 1986 година.В основата си тя се запази.ИСРП продължава да бъде главната политическа сила в страната.Тя обаче загуби влияние и управлението на редица провинции,градове и кметства,което говори за известно намаление на престиж и влияние сред избирателите.

Започналото след изборите 1986 година разединение в коалицията,състояща се от партиите "Народен съюз",Народно-демократична партия и Либерална партия доведе до нейното окончателно разпадане.Лидерът на главната партия от опозицията-"Народен съюз" - Мануел Фрага подаде оставка.За такъв бе избран Антонио Ернандес Манча,представител на по-новата генерация в тази партия.В криза навлязоха и другите две по-малки партии,което допринесе за отслабване в лагера на опозицията.

Из архивите на ДС

535

Из архивите на ДС

536

Нов ръст отбеляза партията Социален и демократически център, ръководена от Адолфо Суарес.След тазгодишните избори,реално тя се превърна в трета политическа сила в Испания,като играе решаваща роля при формирането на органите на управление в редица общини,провинции и автономни области.

Известен напредък и възстановяване на авторитета се отбеляза Ис КП,водеща партия в групировката "Обединена левица". Все още обаче комунистическото движение в Испания е разпокъсано и не оказва почти никакво влияние върху управлението на страната.

Резултатите от проведените избори през тази година и през 1986 година,налагат все повече извода,че в Испания вече е разчупена двупартийната система / наличие на една управляваща партия - ИСРП и една силна опозиционна партия - "Народен съюз" /.Постепенно нараства влиянието и ролята на партията Социален и демократически център.Констатира се също напредък и от страна на някои регионални партии,както и на националистически партии в т.н. исторически области,обстоятелство,което се обяснява главно с поощряваните от тях местни и националистически тенденции / Арагон,Валенсия,Андалусия,Канарски острови,Страна на Баските,Галиция,Каталуния/.

През периода се наблюдават редица остри социално-икономически конфликти в Испания.В резултат на неолибералната политика на правителството на ИСРП се изостри отношението между профсъюзите, патроната и собствениците.Правителството реши да не участвува директно в преговорите за трудовите договори за 1987 година.В резултат на това,испанските трудещи се реагираха остро срещу икономическата политика на правителството и новото настъпление на едрия капитал.Засили се активността на профсъюзите,които макар и в различна

Из архивите на ДС

537

степен и последователност,защитават интересите на работническата класа и на широките трудови слоеве.

Тероризмът продължи да бъде един от най-острите и нерешени проблеми за испанското общество.В резултат на атентати,организирани през последните 10 години,са убити 492 души.В борбата срещу тероризма,испанското правителство се стреми да прилага полицейски и политически мерки.С политически мерки то дава възможност за "възвръщане" на членовете на ЕТА да започнат нормален живот,ако публично се откажат от тази организация.Същевременно испанските органи за сигурност положиха голями усилия за ликвидиране на ЕТА.

В последно време бяха проведени акции и успешно обезвредени групи на ЕТА в Мадрид,Барцелона,Сарагоса и някои други големе градове.Все още това не означава,че е внесен прелом в борбата с тероризма.Властите изразяват безпокойство,че ЕТА щяла да предприеме ответни мерки,ще се опита да изгради нова инфраструктура,там където същата е разрушена,с цел да противодействува на органите за сигурност и да създава обстановка на напрежение в страната.

Като явление,тероризма в Испания следва да се разглежда в светлината на неуредените проблеми по отношение на Страната на Баските.Практически ЕТА е баска организация и развива най-активна дейност в този район на Испания.Независимо от това тя действува и в други райони на страната,включително столицата Мадрид и с действията си показва,че докато не бъде решен баския проблем борбата с нея ще бъде трудна.

Из архивите на ДС

538

2.Икономическо положение

През последните две години икономическата обстановка в Испания се характеризира с началото на процеса на интегриране в ЕИО,по силата на подписания на 12 юни 1985 година договор за присъединяване на страната към Общия пазар.

Според официални данни,публикувани от Министерството на икономиката и финансите,увеличението на брутния обществен продукт е възлязло на средно около 3 на сто.Очаква се до края на настоящата година тази цифра да нарастне до 4 на сто.Счита се,че този темп на развитие е в рамките на средния за страните членки на ЕИО.

Отделните отрасли на икономиката на Испания са се развивали различно.

Промишленото производство отбелязва ръст в рамките на 2,7 на сто.Най-голямо увеличение в общото производство за годината бележат транспортното машиностроене,производството на електродомакински прибори и електрониката.Металургичното производство бележи спад с 11,5 на сто,а производството на електроенергия е нарастнало с 1,3 на сто.Отбелязва се,че увеличението на промишленото производство с 2,7 на сто е незадоволително и че това се дължало на нарастналата конкуренция и увеличението на вноса от чужбина.

Селското стопанство е отбелязало спад в общото развитие с 0,6 на сто.Счита се,че 1986 година е била лоша по отношение производството на зърнени храни,плодове и зеленчуци.Очакват се по-благоприятни резултати през настоящата година.Леко увеличение

Из архивите на ДС

539

е регистрирано при производството на вино и маслини.Животновъдството е запазило нивото на развитие на предишните години.

Голямо развитие през последните две години се наблюдава в сферата на обслужването.Повече от 44 млн. чуждестранни туристи са посетили Испания през 1986 година.Приходите възлизат на около 11 млрд дола,като увеличението спрямо предишните години е с 49,5 на сто,поради рязкото спадане на курса на долара.Към края на 1987 година,туристите ще бъдат над 50 млн.,а приходите за испанската държава от тях далеч по-значителни от предишната година.

Текущата година отбелязва нарастване на чуждестранните инвестиции в Испания,които са възлезли на 2,5 млрд долара или са се увеличили с 47,6 на сто.Според налични данни,в Испания са създадени 1 600 нови фирми с чуждестранно участие,като 40 на сто от тях са в областта на производството,а останалите в сферата на търговията,финансите и застрахователното дело.

Съгласно наличните данни,към края на седемте месеца на 1987 година,платежният баланс на Испания е бил.положителен и е възлизал на 1 659 млрд. долара.Предвижданията са същия да приключи годината положително.

По отношение на търговския баланс,следва да се посочи,че той е в дефицит от 350 000 млн. песети,по данни до края на месец септември.В него не са включени енергийните продукти.Също към края на този период,общия износ.на Испания е възлязъл 3 200 000 млн. песети,а вносът на 3 550 000 млн. песети. В сравнение със същия период на миналата година,износът е намалял с 3 на сто,а вносът се е увеличил с 23 на сто.По оценки на CEOE / организация на работодателите в Испания - патроната /,намаляването на износа се дължи

Из архивите на ДС

540

основно на намалялата конкурентноспособност на испанските стоки на международните пазари.Това особено се почувствувало след 1 март т.г.,когато се проведе първото намаляване на митата за страните от ЕИО.От тази дата до края на октомври,вносът от ЕИО се е увеличил с 34 на сто,а испанския износ едва 9 на сто.Това е довело до дефицит от порядъка на 183 600 млн. песети.Почти всички държави от Общия пазар са увеличили продажбите си в Испания.

Освен ЕИО,основни партньори на Испания във областта на външно-търговките отношения са САЩ,Латиноамериканските държави, държавите от Северна Африка,Япония и др.Социалистическите държави заемат 3,5 на сто от общия стокообмен на Испания с чужбина.

Според данни на ГАТТ,в световната ранглиста Испания заема 18 място сред страните износители.

Инфлацията продължава да бъде един от сериозните проблеми на испанската икономика.През 1986 година,тя е била 8 на сто. До края на месец септември 1987 година,същата възлиза на 5 на сто. Предвижданията са,че до края на годината,инфлацията ще размерите на миналогодишната.Испания,заедно с Португалия и Гърция има най-висок процент на инфлация в системата на ЕИО.

Безработицата в Испания надхвърля 2 600 хил. души,което представлява 22 на сто от работоспособното население на страната. Независимо,че се отбелязва известно увеличение на работните места с около 1,7 на сто,проблемът по безработицата е актуален и стои на дневен ред пред правителството на ИСРП.

Резултатите от развитието на испанската икономика през 1986 година,както и тези през първите девет месеца на настоящата година,показват общите тенденции в нейното състояние през последни-

Из архивите на ДС

541

те години.С идването на власт на правителството на ИСРП,бяха заложени сериозни програми за модернизиране на основни сектори на икономиката,с цел тя да бъде приведена в съответствие с икономиката на държавите-членки на ЕИО.Независимо от наличието на някои конюнктурни фактори,развитието и състоянието на испанската икономика следва да се оценява в положителен аспект,насочено към извеждане на Испания на нивото на най-развитите капиталистически държави.

3.Насоки на провежданата пропаганда

През периода,провежданата в Испания пропаганда продължи да бъде определяна от основните насоки на интересите на военно-политическото ръководство и на другите реални сили,действуващи в страната / местни и чуждестранни монополи,банковия капитал,църквата и др. /

В общи линии в пропагандата,провеждана в Испания могат да се посочат следните по-главни направления:

- изтъкване на положителните резултати,в резултат на управлението на ИСРП./ от 1982 година /;

- стремеж за постоянно доказване на принадлежността на Испания към Западна Европа;

- утвърждаване на важността на ролята и мястото,които Испания заема в света и изтъкване на перспективите за увеличаване на влиянието й;

- провеждане на антикомунистическа пропаганда.

През периода,испанското правителство активно и целенасочено използуваше възможностите на държавното радио и телевизията,както и тези на някои "независими" печатни издания,за предаване в благопри-

Из архивите на ДС

542

ятна светлина на резултатите от периода на управление на ИСРП.Особено акцентирано беше провеждането на тази линия в периода на подготовката и провеждането на общинските и автономни избори и тези за депутати в западно-европийския парламент.

Постоянно се полагаха усилия за подчертаване на новото място,което Испания е заела след смъртта на Франко и главно след идването на власт на социалистите,като се изтъкваше активната дейност на правителството в рамките на ЕИО,участието на испански представители на различни международни форуми,контактите на най-високо ниво с различни държави,с особено внимание на Западна Европа.Широко се разгласяваше независимостта и настойчивостта на испанската външна политика по редица въпроси / положението в Централна Америка,отношенията с Никарагуа,преговорите по базите със САЩ,спора с Великобритания по Гибралтар и др./.

През периода се поместваха непрекъснато материали,създаващи благоприятни предпоставки за утвърждаване на монархическия институт в Испания.Активно бяха използувани годишнината от сватбата на краля и петгодишнината от опита за военен преврат,за да се изтъква ролята на Хуан Карлос I в бъдещето на Испания.Целта на тези пропагандни действия е да се насажда постоянно мисълта,че Испания винаги е била монархия и такава следва да бъде в бъдеще. В този смисъл,извършените социологически проучвания показаха приемането от испанското обществено мнение на монархията като начин на държавно устройство.

Тези насоки в пропагандата в Испания,бяха съпътствувани от постоянни усилия за насаждане и развитие на антисоциалистически и антикомунистически чувства в населението.

Из архивите на ДС

543

Периодически на вниманието на обществеността се представяше невярна картина за събитията в Чехословакия и Унгария,за обстановката в Полша и др.Публикувани бяха материали,насаждащи убеждение в съществуването на непреодолими икономически и социални трудности в социалистическите страни.Извършваните промени и вземаните мерки в това отношение в някои от тях се представят като връщане към капитализма или като признание за крах на социалистическите идеи.Създава се впечатление за коренни различия и дълбоки противоречия сред социалистическите страни по въпросите на преустройството и по провежданите в СССР реформи.Внимателно се търсеха и се търсят признаци и дори враждебност между държавите от социалистическата общност,като неколкократно се поместваха материали по спорни въпроси между тях.

Мирните предложения на СССР,в редица случаи бяха използувани за да се изтъкне,че те са плод на трудности,които СССР срещал по пътя на развитието си и че с тях се целяло единствено спечелване на време.Отбелязва се,че в случай на постигане на споразумение по евроракетите,държавите участнички във Варшавския договор щели да получат голямо надмощие в конвенционални оръжия,с което се цели отслабване на съществуващите движения за мир и създаване на атмосфера, благоприятствуваща надпреварата във въоръжаването.

Специфичен момент в антисоциалистическата пропаганда бяха опитите за изтъкване на опасността,идваща от нашите страни и насаждане на шпиономания сред местното население.Периодически се поместваха материали в СМИ,отнасящи се до разкрити или обявени за "персона нон грата" представители на социалистически страни,разменени шпиони,откриване на техника сгради на посолства,шпионаж в посолство-

Из архивите на ДС

544

то на САЩ в Москва,установяване на подслушвателна апаратура в посолството на Испания във Варшава и т.н.

Поместени бяха и отделни материали,обвиняващи социалистическите страни в незаконна търговия с оръжие,развитие на контрабанда с наркотици и други стоки,обект на забрана.Подобна публикация,на страниците на вестник АВС,твърди,че още през 60-те години по указания на СССР,социалистическите страни разработили план за създаване на мрежа за контрабанда на стоки и опиати.В нея се отделя място и на нашата страна,като се посочва,че "КИНТЕКС" била организацията,занимаваща се активно с подобен род дейности.

На фона на общата антисоциалистическа и антикомунистическа пропаганда,през текущата година,антибългарската пропаганда бележи спад в сравнение с предишни години.Атентатът срещу папата вече не стои на вниманието на СМИ.Не са се появили и материали,свързани с мероприятията по смяна на имената на българските мюсулмани. Като цяло в материалите за НРБ,в испанските СМИ се отделяше повече внимание на въпросите на провежданото преустройство и на промените в страната,които в значителна част от случаите бяха предавани сравнително реално.

В някои СМИ периодически бяха поместени материали,свързани с живота н Симеон и неговата фамилия.В повечето случаи те не са пряко ангажирани с НР България и не подчертават връзката на това лице с престижа и авторитета на нашата страна в международния живот.

В обобщаващ план следва да се отбележи,че българската тема в испанските СМИ е сравнително слаба и че НР България се гледа като сериозен партньор в политическите и икономически отношения на Испания с чужбина.

Из архивите на ДС

545

4.Административно-полицейски и КР режим

а.Разузнавателни и контра-разузнавателни органи

В Испания има общо осем разузнавателни и КР служби. Според наличните данни в РП,те са подчинени на Министерство на вътрешните работи и на Министерство на отбраната.

През годината съществени изменения в организационната им структура не са настъпили.

Основен разузнавателен и КР орган на Испания е Висшия център за информация на отбраната,подчинен на Министерството на отбраната.Той разполага с мощен потенция и солидна материално-техническа база за изпълнение на разузнавателни и КР задачи.Има органи в страната и чужбина.

От останалите специални служби,по-важно значение имат информационните служби при Генералната дирекция на полицията,Генералната дирекция на гражданската гвардия и разузнавателните органи на видовете ВС.Същите работят основно в областта на вътрешната сигурност.

Испанските КР служби използуват активни форми и методи на работа.Те сътрудничат активно и се ползуват от опита на подобни организации от Западна Европа.Особено е тясно сътрудничеството със специалните органи на Франция.

Характерно в работата на КР служби на Испания е,че те обръщат особено внимание в дейността си на представителите на социалистическите страни.Значителни сили се заделят за контрол на официалните представителства на СССР и Куба.Обект на внимание са също представителите на арабските страни и Израел.

Из архивите на ДС

546

По отношение на нашата Единна мисия в Испания през периода не са забелязани мероприятия на КРО, насочени към създаване на условия, затрудняващи дейността ни.

Наред с класическите методи на работа, в практиката си испанските контраразузнавателни служби използуват широко съвременна техника, като техническо оборудване на градове, системи за опознаване и определяне местоположението на автотранспортните средства на чужденците и др., затрудняващи протичането на оперативната дейност.

б. Полицейски органи

Полицейските органи на Испания са групирани основно в Министерството на вътрешните работи.

В началото на тази година се извърши реформа на полицията. Според публикувания закон в "Официалния държавен бюлетин", полицията се обособява в Генерална дирекция при Министерство на вътрешните работи. Същата се ръководи от генерален директор. В териториално отношение полицията покрива административното деление на Испания, като разполага с поделения /комисариати/ по всички населени места в страната. Постове на полицията има и на всички ГКПП.

Генерален директор на полицията е Хосе Мария Родригес Колорадо.

Втори полицейски корпус в страната е Гражданската гвардия. В нея също бяха извършени някои промени. От началото на 1987 г. тя се ръководи от цивилно лице. Генерален директор е Луис Ролдан. Организационно Гражданската гвардия е включена като Генерална дирекция в състава на Министерство на вътрешните работи. По отношение на подготовката на кадри и снабдяването тя е подчинена на

Из архивите на ДС

547

Министерство на отбраната.

В териториално отношение Гражданската гвардия има организация, покриваща военно-териториалната структура на Испания.

В Испания съществува и т.нар. автономна полиция. Тя функционира при правителствата на някои автономни райони и изпълнява задачи само на тяхна територия. Такава е създадена в Каталуния, Навара и Страната на баските. Корпусите на автономната полиция действуват в тясно сътрудничество с органите на Генералната дирекция на полицията и Гражданската гвардия.

Значение също има и общинската полиция, която е подчинена на местната власт и изпълнява главно задачи по поддържане на обществения ред.

в. Основни и спомагателни лични документи

Основен документ за самоличност в Испания е националният документ за самоличност. Издава се налица, навършили 14 години. Снабдени с него /без задграничен паспорт/, испанските граждани могат да пребивават в страните от ЕИО, Австрия, Швейцария, Андора, Монако и др.

За пътувания в други страни се издават задгранични паспорти. Тяхната валидност е от 5 години. Издаваните паспорти се подразделят на: обикновени /за едно лице/ и специални /семейни; за малолетни; групови - за групи над 25 души; за икономически емигранти; дипломатически; официални - при изпълнение на официални мисии; служебни/. Право за издаване на тези документи, при спазване на определени изисквания имат органите на полицията, а за дипломатическите, официалните и служебни паспорти - Министерство на външните работи.

Из архивите на ДС

548

Редът за издаване на паспорти е отразен в отделни документи на РП. Не са настъпили промени в съществуващата досега в това отношение процедура.

Според налични данни се очаква подмяна на националния документ за самоличност. За целта се подготвя нов образец, който е пригоден за електронна обработка, а данните за съответното лице са нанесени по електронен способ върху самия документ.

Законодателни и други промени по отношение на всички видове спомагателни документи не са отбелязани.

г. Визов и валутен режим

Испания поддържа безвизов режим с над 60 страни в света. Гражданите на тези държави могат да влизат в Испания с престой до 90 дни без да е необходима виза. Респективно испански граждани могат да пътуват за тези страни също без виза.

При излизане в чужбина, върху паспортите на испанските граждани не се полага изходна виза, нито печат на ГКПП. Последният се полага върху паспортите на чуждестранни граждани, напускащи страната /при визов или безвизов режим/ и на такива, чието разрешение за престой или работа е прекратено.

По отношение на социалистическите страни е въведен визов режим, характеризиращ се със стриктно спазване на установените норми и известно диференциране в подхода към отделните държави. Към НР България Испания прилага строг визов режим. Испанските компетентни органи задължително изискват точния обект на посещение в страната и потвърждение на пребиваването от съответния партньор /при служебни пътувания/. Входна виза обикновено се издава за около 20-25 дни /при посещения до един месец/, а транзитна - сравнително по-бързо. От края на 1986 г. са въведени визи във вид на марки.

Из архивите на ДС

Валутният режим е благоприятен. Испанските власти не налагат ограничения върху вноса на чуждестранна валута. Такива се налагат при износ на национална валута. Според последни данни испански гражданин може да изнесе до 350 000 песети за покриване на собствените си разходи по време на пътуване. Не се налагат ограничения при банкови преводи на частни лица.

д. Граничен и митнически контрол

Осъществява се от Министерство на вътрешните работи и Министерство на икономиката и финансите. Граничният контрол е възложен на Генералната дирекция по сигурността. Тя разполага с комисариати и постове на всички ГКПП. Чуждестранен гражданин може да влезе в Испания при положение, че разполага с необходимите документи и след проверка от граничен орган. Въведена е автоматизирана обработка на информацията, което позволява бързо обработване на пътникопотоците и получаване на необходимите данни.

Митнически контрол се осъществява от Генералната дирекция на митниците, която има свои пунктове на всички ГКПП. Не се попълват митнически декларации при влизане и излизане от Испания. Задължително се декларират предмети със стойност над 500 000 песети, по-големи количества алкохол и цигари, културни ценности, намиращи се под защита на държавата, оръжие, големи количества фармацевтични препарати и др. Усилен митнически контрол се прилага при пристигане на местни и чуждестранни граждани от Сеута, Мелиля, Андора и Канарските острови.

Испания разполага с добре изградена система на граничен и митнически контрол, което позволява ефекасно да се контролира движението на пътници, разрешени и неразрешени стоки и дава въз-

Из архивите на ДС

550

можност за водене на резултатна борба срещу контрабандните операции.

е. Контрол върху търговията с оръжие и стоки, забранени за износ в социалистическите страни

Испания е голям производител на В и БТ. Това производство тя пласира в около 60 страни в света.

Контролът върху търговията с оръжие се извършва от специално създадена междуведомствена комисия, в която участвуват представители на Министерството на икономиката и финансите, Министерство на външните работи, Министерство на отбраната, Министерство на индустрията и Министерство на вътрешните работи. Същата заседава един път месечно и дава съгласие за внос и износ на оръжие. В последно време този въпрос е изключително актуален във връзка с войната Иран-Ирак. Бяха разкрити и публикувани данни за редица фалшификации, от които е видно, че Испания продава оръжия на Иран, въпреки официалните декларации, че това не се прави.

Търговията със стоки с т.нар. "двойно предназначение" се контролира от Министерство на икономиката и финансите. През 1986 г. Испания се присъедини към КОКОМ и по този начин - и към политиката за забрана на продажбите на стоки със стратегическо предназначение за социалистическите страни. Ежегодно тези стоки се поместват в специални списъци, които своевременно се довеждат до знанието на фирмите-производители и търговците. Всички стоки, забранени за износ и внос от социалистическите страни са включени в информационните системи на Министерство на икономиката и финансите и върху тях се осъществява стриктен контрол.

Из архивите на ДС

ж.Контрол върху чужденците в Испания

Въпроса е отразен в отделна справка на РП.През периода не са настъпили изменения,отнасящи се до контрола върху чужденците в Испания.

ИЗВОДИ

1.Анализът на агентурно-аперативната обстановка в Испания през 1987 година,показва наличие на някои нови моменти в нея.По отношение на вътрешно-политическата обстановка,настъпиха някои промени в разстановката на политическите сили.Независимо,че ИСРП е управляваща партия,тя загуби известни позиции и влияние.Разби се досегашната двупартийна система,като след разпадане на Народната коалиция, се засили влиянието на партията Социален и Демократически център. Същата се превърна в трета политическа сила в страната.Позициите на левите сили са слаби и не оказват съществено влияние върху управлението на държавата.

Външната политика на страната е съобразена с принадлежността към НАТО и ЕИО и се наблюдава подчертано проамерикански курс на правителството.

В икономически план,Испания притежава икономически потенциал,позволяващ държавното ръководство да се стреми да доближи до максимум състоянието на икономиката до това на държавите-членки на ЕИО.

2.Испания разполага със сериозна система от разузнавателни и КР органи.Върху основата на закони и разпоредби,както и допълнения към съществуващите такива,изградена е ефикасна система за издаване на паспорти,визов режим,граничен и митнически контрол,позволяващи

Из архивите на ДС

552

създаване на организация в работата на органите за сигурност и провеждане на превонтивна дейност и активни мероприятия за възпрепятствуване разузнавателната дейност на други страни в Испания.

В работата си специалните служби използуват нови технически средства и активно сътрудничат със сродните организации от страните-членки на НАТО.

3.През периода в Испания не са настъпили съществени изменения в елементите на агентурно-оперативната обстановка. Като се изключат някои промени в Министерството на вътрешните работи,други промени,които да влияят върху състоянието на обстановката в страната не са отбелязани.Цялостното състояние на обстановката следва да се оценява като положително и оказващо все още сравнително благоприятно влияние върху агентурно-разузнавателната работа.

Анализът е изготвен върху основа на обработка на материали от легални източници.Използувани са и данни от осведомление, от ОПВ на РП.

Раздели 1-ви и 3-ти са изготвени от ОР 25 675,а 2-ри и 4-ти от 16 779.

Приложения:1.Практическо ръководство по процедурата за издаване на Национален документ за самоличност / Издание на Министерство на вътрешните работи / - 1 бр.

2.Материали,отнасящи се до НРБ,публикувани в испанските СМИ в течение на настоящата година.

16 779

№ 0138 / 22.10. 1987 год.

Отпечатано в един екземпляр.

7

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. единствен

По задача 2301

ПОДЕЛЕНИЕ 2...
Вх № 03619 5.5.88
Ким дело №

Дело-0244-АОО
1.6.88

ПН
вкл. сл.

СПРАВКА

за АОО в 1 Пнтиф

През периода февруари – април 1988 г. се забелязва активизиране на дейността на 27 КРО. Счита се, че това се дължи на взетото решение от министрите на 229 Вътрешните работи на страните-членки на 63 НАТО на заседанието им в Брюксел /2 – 3.3.1988 г./ за засилване на контрола върху представителите на социалистическите страни – дейността на дипломатическите, търговските и други представителства за пресичане на опитите за политически, технологически и индустриален 230 шпионаж.

Взети са мерки за засилване на контрола при посещения на делегации на социалистически страни в научни институти, предприятия с гражданско и 12 военно производство, транспортни фирми, авиационни компании и др.

През периода и главно през март – април разкритото от 74 съветските другари 231 проследяване е нарастнало 3 – 4 пъти в сравнение с предишните два месеца. Съм-

Из архивите на ДС

554

ненията за наличие на ВН са установявани с автомобил, а убедеността – след прохождане на маршрут пеша. Насищането с технически средства в значителна степен затруднява разкриването на ВН. Същевременно 54 чехословашките другари са разкрили само едно ВН, а 53 полските нито едно. Демонстративно ВН е водено по 232 унгарските другари.

През периода са установени 7 случая / 4 със 74 съветски и 3 с 232 унгароки другари/ на подстави, които са настоявали за контакт с представители на 12 военния апарат и са предлагали срещи извън 32 посолствата за да предадат срещу определено заплащане "секретни" материали.

Представяли са се като бивши офицери с връзки във висшето военно ръководство, инженери във военни заводи и др. Представят се като хора с неограничени възможности и настояват да получат информация за въпросите, които представляват интерес.

Установени са 4 случая на предложение за сътрудничество с органите на КРО / един със 74 съветски служител и 3 с временно пребиваващи в страната 74 съветски граждани/. Търсят се контакти в хотелите ~~в хотелите~~ с членове на политически, икономически и др. делегации.

Има два случая при които връзки на 54 чехословашките другари /до този момент работили добросъвестно/ са позвънили демонстративно в 32 ПОСОЛСТВОТО за да информират, че са възпрепятствувани да отидат на договорената среща, но ако настояват да получат по-бързо исканите материали /характера на материалите се назовава
пратят по пощата.

Справката е изгот
от тримесечното съвещание

№0541/30.4.1988 г.
Отпечатана в 1 екз.

Образец 27
(т. 166, 167)

В дело № 02 [illegible] - 1387 г. 200..... г. са номерирани и прошнуровани 7 (седем) (с думи) ..... и описът на делото съдържа ..... листа с машинописен № ...../200..... г.

Оперативен работник:
.....)
16.04.2013 г.

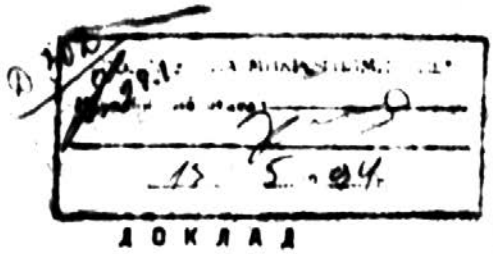

Секретно
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д

на представителя на Министерството на народната отбрана на НРБ на 40-о заседание на Военния съвет на Обединените въоръжени сили по втория въпрос на дневния ред "Състояние и усъвършенстване на оперативното оборудване на територите на европейските страни на Югозападния ТВД"

УВАЖАЕМИ ДРУГАРЮ ГЛАВНОКОМАНДУВАЩ!
УВАЖАЕМИ ДРУГАРИ ЧЛЕНОВЕ НА ВОЕННИЯ СЪВЕТ!
ДРУГАРИ ГЕНЕРАЛИ, АДМИРАЛИ И ОФИЦЕРИ!

Анализът на достигнатото равнище в развитието на инфраструктурата на НАТО и непрекъснатият стремеж за нейното усъвършенстване, независимо от усилията на страните-членки на Варшавския договор в областта на разоръжаването, изискват нашето повишено внимание, както при оценка на възможностите на противника за разпалване и водене на война срещу страните от Варшавския договор, така и при подготовката на щабовете и войските на Обединените въоръжени сили за отразяване на агресията.

Разрешете ми от гледна точка на ръководството на Българската народна армия да изложа кратка оценка на състоянието и развитието на оперативното оборудване на Югозападния ТВД (ЮЗТВД) и в частност на територите на Турция, Гърция и Италия а също така условията за създаване на мощни ударни групировки за нанасяне на внезапни удари на Балканското и Италианското стратегически направления.

I-002

Из архивите на ДС

556

В доклада ще се спра на два основни въпроса:

1. Ролята и значението на Югозападния ТВД и целта на неговото оперативно оборудване.

2. Състоянието и развитието на оперативното оборудване на Югозападния ТВД.

Позволете ми да премина към <u>първия въпрос</u>.

Военнополитическото ръководство на НАТО поставя Югозападния ТВД на второ място по важност след Западния ТВД, оценявайки го като удобен плацдарм за провеждане на настъпателни операции за овладяване територите на редица социалистически страни, в т.ч. и НРБ, застрашаване на южния стратегически фланг на страните от Варшавския договор и създаване на предпоставки за проникване към жизнено важни райони на СССР.

Значението на Югозападния ТВД се определя и от факта, че през него преминават важни морски комуникации, включително тук е и Черноморската проливна зона, удържането, на която според военните специалисти от НАТО има стратегическо значение.

Изхождайки от това, нашето мнение е, че значението на Югозападния ТВД в перспектива още повече ще нараства. Тази оценка се потвърждава от тенденциите за непрекъснатото нарастване на военноикономическия потенциал и бойните възможности на въоръжените сили на южния фланг на блока.

С цел осигуряване на условия за създаване и разгръщане в кратки срокове на мощна ударна групировка, нанасяне на оперативните резерви и прехвърлянето на усиления главно от САЩ за 10-30 денонощия, ускорено се привеждат в изпълнение плановете на НАТО за широкомащабно изграждане и усъвършенстуване на инфраструктурата на Югозападния ТВД, особено на територията на Турция в Източна Тракия и Черноморската проливна зона. Разгърната е и непрекъснато

Из архивите на ДС

се усъвършенствува широка мрежа от сили и средства за водене на разузнаване и радиоелектронна борба до началото и в хода на бойните действия. Характерът на извършваните мероприятия налагат извода за агресивната им насоченост, което е в съответствие и с настъпателните концепции на военната доктрина на блока за водене на обикновена война.

Достигнатата висока степен на оперативното оборудване осигурява необходимите условия за нанасяне на мощни удари за завоюване на господство във въздуха и на море, блокиране и бърз разгром на въоръжените сили на Варшавский договор на Югозападния ТВД, и овладяване на територии.

Позволете ми да премина към <u>втория въпрос</u>-за състоянието и развитието на оперативното оборудване.

Понастоящем изградената инфраструктура на Югозападния ТВД позволява разгръщането на 25-30 съединения и приемане на 4 съединения и около 600 самолета за усилване (по 2 съединения и около 300 самолета за всяко стратегическо направление) в продължение на 10-30 денонощия.

За създаване на по-благоприятни условия и съкращаване на времето за приемане на усиленията и разгръщането на войските съществуват планове на НАТО, съгласувани с националните командувания за по-нататъшно развитие и усъвършенстване на оперативното оборудване на Югозападния ТВД.

Усилията на блока са насочени преди всичко към осъществяването на мероприятия по усъвършенстване на системата за управление на войските, фортификационното оборудване на територията на страните, развиване и модернизация на летищата, военноморските бази, складовата система, петролопроводите, пътната и железопътната мрежа.

557

Из архивите на ДС

558

За осъществяване управлението на въоръжените сили на територите на Турция, Гърция и Италия са построени и оборудвани 38 стационарни подземни пунктове за управление за висшите оперативни звена на Обединените и националните въоръжени сили.

С цел осигуряване устойчивостта на свръзката и управлението на войските на Югозападния ТВД са развърнати 32 станции на системата за тропосферна свръзка на Обединените въоръжени сили на НАТО "Ейс Хай", 26 станции на системата за тропосферна и радиорелейна свръзка на въоръжените сили на САЩ - 486 L и 11 станции за свръзка чрез изкуствени спътници на Земята.

Полагат се усилия за усъвършенстваване и автоматизация на системата за управление, чрез изграждане на нови и оборудване на съществуващите подземни пунктове за управление с най-съвременни технически средства в т.ч. цифрова електронно-изчислителна техника, нови средства за изобразяване на обстановката, както и обезпечаване спрегнатост на свързочните линии на националните въоръжени сили с Обединената система за свръзка на ОВС на НАТО НИКС.

Планирано е изграждането в Турция на защитени пунктове за управление на 1 А (в Истанбул) и 4 А (в Измир) и в Гърция на военновременни командни пунктове за 2 ак (Верия) и подчинените му съединения. Осъществяват се мероприятия за защита на пунктовете за управление от електромагнитни импулси и осигуряване скритост на управлението, чрез използуване на фиброоптични проводници за свръзка. Съществено внимание се отделя на организацията за ефективно водене на радиоелектронната борба за разузнаване и подаване на нашите системи за разузнаване и управление на войските и оръжията.

Важна роля се отрежда на системата за далечно радиолока-

Из архивите на ДС

559

на базирането и управлението на самолетите Е-3А от системата АУАКС-НАТО са оборудвани предни оперативни бази в Кония (Турция), Превеза (Гърция) и Трапани (Италия).

По този начин на Югозападния ТВД НАТО създава нови възможности за скрито приведдане на щабовете, войските и силите в пълна бойна готовност и разгръщане на групировките. От друга страна разгърнатите стационарни средства за разузнаване във взаимодействие с подвижните средства са в състояние да водят непрекъснато разузнаване на територите на страните от Варшавския договор, с цел създаване на благоприятни условия за внезапно разпалване на войната и осъществяване на масирано радиоелектронно подавяне на нашите средства за разузнаване и управление.

Независимо от настъпателните концепции залегнали във военната доктрина на НАТО не се изключва възможността за преминаване преднамерено или принудително към отбрана на отделни направления. В тази връзка се полагат усилия за непрекъснато довграждане и усъвършенстуване на фортификационната система. Понастоящем на територите на трите страни са изградени 4 укрепени линии и 21 укрепени райони, полоси и позиции с общо 279 опорни пункта и 5561 дълготрайни огневи съоръжения.

Дълбокоешелонирана система от укрепени линии и райони е създадена в Източна Тракия и Черноморската проливна зона в т.ч. 33 огневи позиции за брегови батареи и позиции за две брегови батареи, въоръжени с противокорабни ракетни комплекси "Харпун", прикриващи подстъпите към проливите Босфора и Дарданели.

В Източен Анадол са изградени отделни отбранителни позиции и укрепени райони на основните танкодостъпни направления.

На територията на Гърция, за прикриване на основните направления водещи към вътрешността на страната на дълбочина до 300

Из архивите на ДС

560

км от границата с НР България са оборудвани три естествено силни отбранителни рубежа, като най-добре в инженерно отношение е оборудван първият отбранителен рубеж, чиято основа е укрепената линия "Метаксас".

В Североизточна Италия са оборудвани две отбранителни полоси на естествено силни рубежи. Изградени са и 70 шахти за ядрени минни фугаси.

Предвижда се допълнително изграждане на позиции за брегови батареи въоръжени с противокорабни ракетни комплекси "Харпун" в Проливната зона и на някои от гръцките острови в Егейско море.

С изграждането на нови съоръжения в съществуващите укрепени линии и райони, хидромелиоративни съоръжения, бродове и заграждения в Източна Тракия продължава усъвършенстването на фортификационните системи на Турция, Гърция и Италия, които създават условия за организиране на дълбокоешелонирана и устойчива отбрана на основните оперативни направления и едновременно могат да бъдат използувани като изходни райони за настъпление.

Създадената широка мрежа от летища на територията на трите страни позволява базирането на около 2300 самолета в т.ч. 600 самолета прехвърляни за усилване и осигурява условия за летящ маньовър. За повишаване живучестта на авиацията, която НАТО разглежда като основно средство за нанасяне на удари в дълбочина, на действуващите и на част от запасните летища са построени около 906 железобетонни укрития и хангари за самолети, които осигуряват защита на около 80 % от бойните самолети на Турция, 100 % на Гърция и 70 % на Италия.

Заслужава внимание извършващата се модернизация и развитие на 36 летища на територията на Турция, като 15 от тях се

Из архивите на ДС

предвижда да бъдат предоставени за използуване от ВВС на САЩ при усложняване на обстановката.

Изградените 15 военноморски бази и 19 пункта за базиране и наличието на голям брой пристанища удовлетворяват собствените нужди и предоставят възможност, както за базиране на корабния състав на тези страни, така и за разсредоточаване на част от военновременната групировка на Обединените ВМС на Югозападния ТВД, приемане на усиления от други райони и осъществяване на крупни прехвърляния на войски и военна техника.

Предвижда се в периода 1991-1996 г. в съответствие с програмите за оперативно оборудване на Черноморската проливна зона да се реконструират пристанищата Текирдаг, Чанаккале, Гелиболу и Бандърма в интерес на приемането на войските за усиление от САЩ и НАТО.

През последните години командуването на НАТО и националните командувания полагат усилия за подобряване условията за тилово и материално-техническо осигуряване на войските чрез ускорено развиряване и усъвършенстуване на складовата система, особено в Източна Тракия и Черноморската проливна зона. С това се цели да се осигури съхраняването на запаси от въоръжение, боеприпаси и материално-технически средства необходими за водене на бойни действия в продължение на не по-малко от 30 денонощия, а за Североизточна Италия - до 45 денонощия.

Планират се мероприятия по автоматизирана обработка на данните за имуществата и материалите в системата от складове и механизация на товарно-разтоварните работи за съкращаване на нормативите по бойната и мобилизационна готовност на частите и съединенията.

Из архивите на ДС

562

Предвижда се до 1996 г. в Източна Тракия и Черноморската проливна зона да бъдат изградени повече от 100 склада за въоръжение и боеприпаси, предназначени за осигуряване бойните действия на 2, 3 и 5 ак от въоръжените сили на Турция, войските за усиление от САЩ и НАТО, прехвърляни на Балканското стратегическо направление и корабната групировка на Обединените ВМС на НАТО в района.

Планирано е в близките три години в района на Сароския залив (всмо от Кеван) да се построят 11 склада за въоръжение и бойна техника за частите и подразделенията на 24 мд на САЩ, предназначена за прехвърляне в зоната на Черноморските проливи. Очевиден е стремежът на командуването на НАТО към съкращаване времето за прехвърляне на усиления и може да се очаква в близко бъдеще 24 мд да се превърне в дивизия с двойно базиране.

Непрекъснато се разширява и усъвършенствува мрежата от военни петролопроводи и складове за ГСМ свързани с основните пристанища и летища, военноморски бази и складове за ГСМ на сухопътните войски.

Създадените запаси осигуряват воденето на бойни действия в продължение на 45 денонощия.

Предвижда се изграждането на складова база за ГСМ и помпена станция за нуждите на НАТО в района на Сароския залив, която по-късно с петролопровод да бъде свързана с летище Чорлу.

Първостепенна роля в осигуряване на войсковите превози и материално-техническото снабдяване на войските се отрежда на добре развитата пътна мрежа на териториите на трите страни. Като цяло тя осигурява условия за бързо изнасяне, съсредоточаване и разгръщане на войсковите групировки за водене на бойни действия.

Железопътната мрежа (с изключение на Италия) е недостатъчно развита и няма решаващо значение за военните превози.

№ 5

Като цяло оперативното оборудване на Югозападния ТВД осигурява условия за разполагане на съществуващите групировки, възможности за бързо разгръщане и усилване с авиация от други ТВД, надеждност и устойчивост на управлението, сравнително висока живучест на отбраната и възможност за водене на активни настъпателни бойни действия.

С отчитане на постоянно нарастващите възможности на сухопътните войски, военновъздушните и военноморските сили може да се очаква, че по-нататъшното развитие на инфраструктурата на Югозападния ТВД ще се извършва в следните главни направления:

- изграждане на нови стационарни основни и запасни командни пунктове и оборудването им с най-съвременна техника;

- създаване на полеви подвижни пунктове за управление в оперативно-тактическите звена от въоръжените сили на Турция и Гърция;

- усъвършенстване на системите за управление и връзка на националните въоръжени сили на Турция и Гърция и интегрирането им към системата на ОВС на НАТО НИКС;

- доизграждане и усъвършенстване на фортификационното оборудване;

- реконструкция и модернизация на съществуващата летищна мрежа и строителство на нови летища;

- строителство на нови укрития за самолети;

- реконструкция на военноморски бази и пристанища;

- създаване на предпоставки за уплътняване на радиолокационното поле и развиряване възможностите за водене на радиоелектронна борба (РЕБ);

Из архивите на ДС

563

Из архивите на ДС

- изграждане и усъвършенстване на складовата база;

- разширяване и усъвършенстване на петролопроводната, пътната железопътната мрежа.

Както показва анализът на оперативното оборудване на териториите на страните от НАТО на Югозападния ТВД ние нямаме никакви основания за отслабване на вниманието по тези въпроси, тъй като НАТО целенасочено продължава подготовката за реализиране на своите агресивни намерения.

В този смисъл независимо от намаляването на напрежението в отношенията между Варшавския договор и НАТО, особено важно е вземането на непрекъснато разузнаване за измененията в инфраструктурата на територията на противника и нарастване на усилията по усъвършенстване оперативното оборудване на нашата територия.

Това е продиктувано и от отбранителния характер на нашата единна военна доктрина. Само в условията на силно развито оперативно оборудване може да се създаде дълбоко ешелонирана и устойчива отбрана за отразяване на вероятната агресия на противника без значителна загуба на територия и нанасяне на съкрушителен разгром на агресора.

По поръчение на делегацията на Българската народна армия изразявам нашето пълно съгласие с предложения проект за препоръки на Военния съвет по втория въпрос от дневния ред.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

№ I-092/23.01.1990 г.
Отпечатан в 1 екз.
/СЗ

Строго секретно! 63

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

14

С В О Д К А
№ 11

ОТНОСНО: получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НР България.

I. ЗА ГЪРЦИЯ:

Гръцкият вестник "Елиникос ворас" от 1 август т.г. печата уводна статия под заглавие "Агресивна доктрина", която е насочена против България.

В нея се подчертава, че България рано или късно, като хитлеристите някога, ще нападне Гърция.

В статията се казва:" Русия завари българската войска с каруци, с примитивно въоръжение /1944 г./ и я превърна в машинизирана и бронирана армия, снабдена с мощна артилерия и имаща три бронирани дивизии с повече от 1000 танка".

Изтъква се, че някога, съобразно стратегията на НАТО, отбранителната линия на Гърция минавала по планината Олимп, но тая грешка била изправена и сега тя се покривала с граничната линия.

В статията се подчертава, че Гърция най-после е убедила американците и др. да й оказват по-голяма военна помощ за да може още от първия момент на война с България да пренесе войната на наша територия.

Статията заключава:"Когато Серес, Драма, Гюмюрджина и Дедеагач станат седалища на мощни бронирани части,прикрепени към необходимите пехотни части, тогава в случай на обща война, Гърция - при условия, че Югославия ще бъде неутрална - ще може да отбие всякакво нападение и да пренесе войната на

Из архивите на ДС

територията на България. Политическото и военното ръководство на Гърция трябва да продължи да убеждава американците в необходимостта да приемат тази вероятност като напълно реална".

x
x x

Части на военноморските сили на Гърция са започнали съвместно с американски флотски единици маневри в района на Егейско море. Упражняват се морски десанти.

x
x x

По данни на РУМНО след посещението на американския генерал Сторк в Солун, има раздвижване на гръцки военни части и съединения.

На 4 срещу 5 август т.г. от казармите в Солун в северно направление са се отправили около 116 танка, 17 гаубици, 43 леки и 38 товарни автомобили. Войниците са били в пълно бойно снаряжение. По същото време всички мостове по шосето от Солун до разклона за Кавала и Серес са били поставени постове от по 4 войници, единият от които бил с радиостанция.

От Кавала за Драма също е отбелязано подобно раздвижване.

II. ЗА ТУРЦИЯ:

По данни на РУМНО турското командване продължава да провежда мероприятия по повишаване и поддържане в бойна готовност на въоръжените сили. За тази цел на 10 август т.г. в 19.30 часа първа армия вдигнала в тревога 5-ти армейски корпус по сигнала "Ленивото куче", а той от своя страна подчинената му 61 пехотна дивизия.

11 август 1961 год.

47

Строго секретно!
екз.№.1...

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В О Д К А

№ 18

ОТНОСНО: получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НР България.

Командуващият сухопътните сили на НАТО в Югоизточна Европа /Измир/ генерал Сторк е на посещение в Гърция. На 17 т.м. той е бил приет от краля на Гърция. Предполага се, че посещението му е свързано с мероприятията, които се провеждат от страните-членки на НАТО, в това число и Гърция, във връзка с берлинския въпрос.

x
x x

На 18 август т.г. самолет е прелетял от запад на изток по маршрута ХАМЗА БЕЙЛИ /7 км югоизточно от Лесово/ и Челъдере/ 13 км югоизточно от Лесово/Ямболски окръг/.

Вероятно полетът е извършен по българо-турската граница с разузнавателна цел /разузнаване на радиотехническите средства и заснемане на участъци в приграничния район/.

x
x x

На 20 август т.г. към 17.10 часа в района на Малко Търново е било нарушено нашето въздушно пространство от два реактивни турски самолета. Те са летяли над наша територия 3 минути на височина около 1000 метра.

x
x x

Из архивите на ДС

568

На 20 август т.г. в 17.19 часа от 2 самолета е нарушено нашето въздушно пространство и в района на Филипово - Дервиш могила. Самолетите са летяли в наша територия 3 минути на височина 400-500 м.

По данни на граничния наряд самолетите са имали американски отличителни знаци.

x

x x

В Кипърския вестник "Сайпрес мейл" е поместена бележка за доставка на остров Кипър на оборудване, предназначено за бази на НАТО. Както се изтъква в тази бележка, озаглавена "пристига снаряжение за базите на НАТО", в пристанището на Фамагуста периодично се разтоварва тежко снаряжение от американски произход, което, според думите на вестника, "обикновено се доставя със западногермански кораби и се предава на представители на английските военновъздушни сили в лагера Айос Николаос във Фамагуста".

Основавайки се на сведения, получени от неофициални източници, вестникът пише за предстоящото установяване на радарна станция, която се поставя във връзка с проекти около създаването на ракетни бази на НАТО в Кипър.

21 август 1961 г.

44

Строго секретно!
екз.№..5...

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В О Д К А
№ 19

ОТНОСНО: получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НР България.

I. ЗА ГЪРЦИЯ:

По повод речта на др. Хрушчов, на 13 август тази година, водачът на демократическия център в Гърция е направил следните изявления в печата:

"Гръцката нация е единна пред напълно неоправданите заплахи на ръководителя на Съветския съюз. Няма народ, който да обича мира повече от гръцкия народ, отдал се на мирен труд и участвуващ в НАТО само заради своята отбрана. Ето защо напълно основателна е неговата изненада от несочакваните заплахи. Трябва обаче да се добави, че мирът не е единственият идеал на гръцкия народ. Неговите идеали са два: свободата и мирът. И той се моли за тяхното съвместно съществуване. Обаче както доказва дългогодишната история, когато настъпи историческият момент гръцката нация жертвува мира заради свободата, но никога свободата заради мира".

Изявление в печата в този дух е направил на 15.VIII. т.г. и ръководителя на Движението за национално възраждане - Гривас.

x
x x

По данни на УГВ, на 9 август т.г. местните жители от с.Гердеме, Гюмюрджинско, членове на ТЕА /батальони за национална сигурност/ са били повикани в с.Хеметли, Гюмюрджин-

Из архивите на ДС

570

ско/централна община/. Там офицер от ТЕА им е обяснил, че предвид влошилите се отношения между България и Гърция се налагало да се затегне дисциплината всред членовете на ТЕА. Същият дал указание, че при усложнена обстановка събирането им ще стане посредством подаване на сигнал от три изстрела, което значи, че на определено място същите трябва да се съберат в срок от 30 минути.

Освен това сред местното население в този район се разпространяват слухове, че българското население живущо в близките села до границата е било изселено и на неговите места са настанени гръцки политемигранти, събрани от всички социалистически страни, които се подготвяли да нападнат Гърция.

x

x x

По данни от РУМНО към 1.9.т.г. в Солун щели да пристигнат три ескадрени миноносци, два стражеви кораби, четири десантни кораби и един подводник от ВМС на Гърция. Понастоящем в Дедеагач се намират два десантни кораба. Това пребазиране на кораби от гръцките ВМС е вероятно във връзка с предстоящите десантни учения на НАТО в района на Източна Тракия.

II. <u>ЗА ТУРЦИЯ</u>

По данни на РУМНО 65 пехотна дивизия - Люлебургас е предупредена от щаба на 5 армейски корпус - Чорлу, че на 21.8. 2.9., 2 и 15.10 т.г. ще участвува в някакво "съвместно"учение, вероятно в рамките на корпуса за подготовка на есенните маневри.

x

x x

По данни на УГВ, на 22.8.т.г. на турската вишка срещу гранична пирамида № 187 / участъка на 6 граничен отряд гр. Елхово/ са дошли три джипа. От първия са слезли три лица облечени с прави панталони, с лампази. Войниците от вишката им рапортували, след което и тримата се качили

Из архивите на ДС

на първата площадка от вишката и в продължение на 40 минути са водили наблюдение към българска територия. Към 13.30 ч. същите са заминали по обратния път в дълбочина на турска територия.

Предполага се, че трите военни лица са турски генерали.

x

x x

На 22 август т.г. във в-к "Дюня"-Анкара е поместена информация от Вашингтон, в която се казва, че правителството на САЩ, след продължителни преговори с правителствата на Англия, Франция и Италия, Гърция и Турция, е взело решение да назначи адмирал Джеймс С.Ръсел от военноморските сили на САЩ за главнокомандуващ на Южното крило на НАТО.

571

Адмирал Ръсел ще смени досегашния главнокомандуващ Браун на 10 януари 1962 година.

24 август 1961 г.

Строго секретно!
Екз.№....

38

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В О Д К А

№ 22

ОТНОСНО: получени данни и сигнали за готвени и провеждани действия в Гърция и Турция, насочени против НР България.

I. ЗА ТУРЦИЯ:

По данни на I-во управление ДС от САЩ в Турция е пристигнала специална група висши офицери от Генералния щаб. Американското командуване разработвало план – мероприятия за евакуиране на семействата и гражданските лица несвързани с американската войска в случай на усложнена обстановка.

Отпуските и излизанията на американските военнослужащи в Турция , както и тяхното преместване в други страни било спряно. Било дадено нареждане да се работи с пълен капацитет за завършване на всички американски военни обекти в Турция и тези по линия на НАТО до м.януари 1962 год.

По данни на РУМНО:

– Установено е, че учението под наименование "Шах-мат" ще се проведе от 1 септември т.г. То се провежда във рамките на НАТО и в него ще участвуват и военни части от Турция и Гърция.

Във връзка с това учение между щабовете на 5-ти армейски корпус /Чорлу/ и 65-та пехотна дивизия /Люлебургас/ е организирана отделна радиорелейна връзка.

– На 28 август т.г. в 17 часа три цивилни лица са водили наблюдение с оптически уреди от района два километра северно от МЪКРАЧАВА /10 клм. южно от гр.В.Търново/.

Из архивите на ДС

– На 28 август т.г. към 20 часа се е движело светещо тяло на височина 12-15 клм. по течението на р.Велека. По късно в 21.45 часа такова тяло се е движело на височина 12 клм., но на турска територия.

II. ЗА ГЪРЦИЯ:

На 29 август т.г. заместник министърът на националната отбрана на Гърция – Темелис е заминал за гр.Костур, за да проследи маневрите "Фидиас", които се провеждат в този район от гръцките въоръжени сили.

x

x x

В предишните сводки бе съобщено за извършване на фортификационни съоръжения на Гюмюрджинското направление. По данни на РУМНО допълнително е установено, че на безименната височина , 800 м. южно от ЕЛТЕРМИНЕ /3 клм. югоизточно от МАКАЗА/ е работила втора група от 12 души.

30 август 1961 година.

Строго секретно! 20
екз.№ 10

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В О Д К А
№ 30

ОТНОСНО: получените данни и сигнали за подготвени и проведени действия в Гърция и Турция, насочени срещу НР България.

От РУМНО е установено, че ученията "Тахмат" е само част от серията учения на НАТО под наименование "Звезда".

Това учение е започнато от турските въоръжени сили в 7 часа на 12 септември 1961 година. Има данни, че морският десант, който се планира да бъде извършен в района на Сароския залив, ще започне сутрината на 16 септември, а въздушният десант в района на Узункьопрю ще бъде стоварен в 15 часа същият ден.

Основните сили на 6-и американски флот към 12 часа на 12 септември 1961 година са се намирали в централната част на Беломорско море, от където вероятно ще вземат участие в ученията. Между тях са самолетоносачите "Интрепид" и "Индепайданс" и крайцера "Спрингфилд". Десантните параходи с морска пехота били в района на Пирея.

Според данни получени от Разузнавателния отдел при Управление гранични войски на българо-гръцката граница са извършени следните провокации:

На 11 септември 1961 година в 12.40 часа граничен наряд от временната застава в района на с.Славино, Смолянски окръг, приближайки в района на гранична пирамида № 86 е намерил на стълбата на наблюдателницата забодено лист с ръкописен

21

надпис на гръцки език, със съдържание: "Героичната земя,която днес се тъпче от българите, преди няколко години беше наше отечество ... Да живее Гърция. Гърция никога няма да умре." На наблюдателницата до 12 часа не е имало нов граничен наряд.

На 11 септември 1961 година в 10 часа от с. Лепохори, Димотишко дошли на нива близо до границата мъж и жена, на около 35 години. В този район по това време носел службата си нов граничен наряд. Мъжът на литературен български език извикал на нашите граничари "Елате тук, тя е за вас",посочвайки жената и я тупал с ръка по различни части на тялото ѝ. След това жената се разсъблякла до кръста и показала гърдите си на нашия наряд. Граничният наряд не обърнал внимание на това и продължил да носи службата.

15 септември 1961 г.

Из архивите на ДС

Строго секретно!

Екз. № 10

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В О Д К А

№ 37

ОТНОСНО: получените данни и сигнали за подготвени и проведени действия в Гърция и Турция, насочени срещу НР България.

От РУМНО са получени данни, че на 10 октомври 1961 год. от щаба на 11 пехотна дивизия в Кавала е изпратено окръжно до подчинените й части и поделения със съдържание:

" Вътрешният комунизъм при всички удобни случаи поддържа "миролюбивите" настроения на северните ни съседи. В чуждестранния печат се поместват съобщения, че продължава съсредоточаването на гръцко-българската граница на гръцки емигранти от Полша. Питаме вътрешният комунизъм дали тези действия на северните ни съседи се считат за миролюбиви. Комунизмът продължава опитите с атомно оръжие, а заявяват, че желаем да се прекратят тези опити. Същият показва пренебрежение пред цялото човечество".

x

x x

От 16 октомври 1961 година в района на о-в Малта започнало провеждането на противоподводно учение на НАТО. В него участвуват 5 подводници от състава на 69-то оперативно съединение на 6 американски флот, 2 подводници и 1 спомагателен параход от турските военноморски сили, 1 ескадрен миноносец от гръцките и вероятно параходи от английския средиземноморски флот и флотите на Италия и Франция.

20 октомври 1961 година.

Из архивите на ДС

Строго секретно!
Екз.№.12

3

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В О Д К А

№ 40

ОТНОСНО: получените данни и сигнали за подготвени и проведени действия в Гърция и Турция, насочени против НР България.

От Министерството на народната отбрана са получени данни, че в Гърция функционират три основни американски мисии, които контролират и направляват въоръжените сили, икономическия и политическия живот на страната. Тези мисии били:

- американска оперативна мисия;
- обединена американска група за военна помощ/военна мисия/;
- американска информационна служба.

Американската оперативна мисия е известна под наименованието "Американска икономическа мисия" и има за задача да насочва и контролира използуването на отпусканите от САЩ на Гърция "помощи". В изпълнение на тази своя задача тя проучва икономическото и финансово положение на страната, изготвя планове за използуване на отпусканите помощи и контролира тяхното изразходване.

Обединената американска група за военна помощ/военна мисия/ следи за състоянието и подготовката на гръцките въоръжени сили и планира използуването на отпусканата американска военна помощ.

В своя състав тази група включва по една секция за трите вида въоръжени сили/сухопътни войски, ВМС и ВВС/ и една въздушно-транспортна група за поддържане. Освен това на нея са подчинени редица служби и поделения за проучване и снабдяване.

Американската информационна служба води пропагандна дейност на територията на Гърция, ръководи емисиите на "Гласът на Америка", насочени срещу социалистическите страни, разпространява печатни пропагандни материали, техника, медицинска и др. литература, организира и провежда подвижни

Из архивите на ДС

кинопрожекции. Тази служба има няколко служби и филиали в РОДОС, ПАТРАС, СОЛУН И КАВАЛА. Филиалите в Солун и Родос водят антибългарска пропаганда на български език.

Седалището на трите основни мисии се намира в Атина. Освен тях на територията на Гърция има редица военни поделения с различно предназначение.

18.XI.1961 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.№ 2

Д-3

Т У К - ДО ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА Б К П
ОТДЕЛ "АДМИНИСТРАТИВЕН"

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Началник на отдел:
...../.....19.....г.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Началника на Генералния щаб -
ген.-лейт. АТАНАС СЕМЕРДЖИЕВ

При смяната на стария с новия български военен аташе в Атина, през м. януари т.г., двамата са били приети и от началника на ГЩ на гръцката армия - ген.-лейт. САКЕЛАРИУ. След кратка размяна на въпроси и отговори от протоколен характер генерал САКЕЛАРИУ е заявил, че иска да поговори с нашите представители по един важен въпрос, за което той, САКЕЛАРИУ, се надявал, че ще бъде уведомено командуването на българската армия.

Генерал САКЕЛАРИУ е казал, че Гърция има значителни затруднения при провеждане на мероприятията, целещи поддържането на съвременна армия. Това става за сметка на недоимъците, които търпи гръцкият народ. Гърция не смята да напада когото и да било и тя би могла да съкрати част от значителните военни разходи. Обаче командуването на гръцката армия е обезспокоено от непрекъснатото повишаване на бойната готовност на българската армия. САКЕЛАРИУ е продължил, като е заявил, че те, гърците, считат, че това е подготовка за една бъдеща война преди всичко против Гърция. Те мислят така, казал той, защото едва ли може да става въпрос за война между България и Югославия, а срещу Турция ще се бие преди всичко СССР. САКЕЛАРИУ е завършил беседата, като е казал, че нашите страни трябва да живеят в мир, като

Из архивите на ДС

580

26
6

правят всичко възможно да подобрят положението на своите народи. Конкретни предложения не са били направени.

Анализирайки съдържанието на беседата на генерал САКЕЛАРИУ с нашите военни аташета в Атина, може да се направят някои изводи, а именно:

- беседата е проведена преднамерено, с предварителна подготовка и е разчетена на евентуален отговор от българска страна;

- липсата на конкретни предложения подсказва, че гръцката страна не желае да вземе инициативата за провеждане на мероприятия, съответстващи на изложеното становище по въпроса;

- беседата е проведена след напълно аналогичната беседа на ВЕНИЗЕЛОС /когато беше още министър в кабинета на ПАПАНДРЕУ, през октомври 1963 г./ с нашия управляващ легацията в Атина - др. МИНЧЕВ. В тази беседа ВЕНИЗЕЛОС бе заявил, че военните оспорват становището на правителството на Центъра да се намалят военните разходи, ако НАТО не поеме част от тях /а на последната си сесия НАТО не взе решение да поеме част от издръжката на гръцката армия/;

- беседата е проведена след като ПАПАНДРЕУ уволни няколко командващи на видове въоръжени сили в Гърция, които оспорваха остро тезата на ръководството на правителството за намаляване на военните разходи. Може да се предполага, че САКЕЛАРИУ /това е най-верния генерал на кралското семейство в Гърция/ желае да получи някакъв отговор от българската страна, опирайки се на който да може да си изработи окончателно становище, което да поддържа след съставяне евентуално на новото гръцко правителство след изборите през февруари т.г.

Изхождайки от този анализ на беседата считам, че е целесъобразно да се продължи започнатата от генерал САКЕЛАРИУ беседа чрез новия наш военен аташе в Атина - полк. ХРИСТАНКОВ.

Предлагам да се вземе решение за продължаване разговора и за насоките на същия с ген. САКЕЛАРИУ.

№ 00153/7.2.1964 г.
Отпечатано в 2 екз.
ГП/

НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ
ГЕН.-ЛЕЙТЕНАНТ: /СЕМЕРДЖИЕВ/

1

УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ.НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ -ГЩ
ГЕН.ЛЕЙТЕНАНТ /подпис/ ЗИКУЛОВ /
29 12.1967 год.
София

СЕКРЕТНО
Екз.№ 1
090 15-1-68
Л.№ 62

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Началник на отдел
1984 г.

О Ц Е Н К А
на изпълнението на информационните
задачи от отдел IV за 1967 година

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

По Гърция

През 1967 г. на отдел IV бяха поставени задачи по следене измененията във военнополитическата обстановка, по хода на реорганизацията на сухопътните войски, бойния състав и укомплектуваността на въоръжените сили, по оперативно-стратегическите планове и схващания на гръцкото командуване, по бойните и мобилизационни възможности на страната, по превъоръжаването на гръцката армия с ново въоръжение и бойна техника, по оперативното оборудване на ТВД и др.

За решаване на тези задачи от отдела бяха изпратени общо 10 информационни донесения, които в една или друга степен засягат и изясняват известна част от поставените въпроси. Ценни се явяват доставените през годината документални материали. Тези документи изясняват мирновременния и военновременен щат на редица поделения; предвиждано строителство във военно време на мостове; организацията и функциите на [illegible] чужди военни мисии [illegible] в Атина; организацията на предвидената за формиране бронетанкова бригада; състава, дислокацията и района за действие на 10 пд; укомплектуваност на гръцката армия с противотанкови и противопехотни мини и др.

Из архивите на ДС

582

Освен данните от документалните материали, през годината бяха получени и редица други сведения, които обаче са крайно недостатъчни за изясняване на основните задачи, поставени пред отдела.

По военнополитическото положение получените сведения осветляват главно въпроси като: противоречията между политическите партии, политическата криза, възможностите за провеждане на избори и предизборната борба, извършването на военния преврат и стремежът на военното правителство за стабилизиране и т.н.

Липсват данни, отразяващи военната политика на правителството, а също така за взаимоотношенията на Гърция с НАТО и политическата и психологическа подготовка на армията и страната като цяло за война. В повечето случай въпросите по военнополитическото положение се разработват въз основа на данни от агентурни източници, но нормално не се дава нещо повече от това, което се коментира от гръцкия печат и чуждите агенции. Необходимо е за в бъдеще да се дават повече фактически данни и основно такива, които не са проникнали в печата и са пряко свързани с подготовката на страната за война.

Сведенията по въоръжените сили в по-голямата си част са верни и потвърждават, а в известна степен доизясняват наличните данни в Центъра. Такива са данните за разположението на 194 рдн " ОН.ДЖОН" и описанието на неговия район; за някои от военните обекти и поделения в районите на ЛАРИСА, ВОЛОС, СОЛУН, КУКУШ, ВЕРИЯ и КОЖАНИ; за задачите, укомплектуваността и възможностите на 2 и 6 пд, за възможностите за укомплектуване на 15 пд и преминаването й към нова организация; за формирането на танков батальон към 12 пд; за организацията на ЦОН в ТРИПОЛИС и ЦОН за свързочници в Атина и др. За отбелязване е обаче, че по-голяма част от основните задачи не са получени никакви данни. Не са решени такива

Из архивите на ДС

583

задачи като: наличието и описанието на складове за ядрено оръжие; планове за настъпателни и отбранителни операции; укомплектуваност на второешелонните съединения; организация и състав на химическите и разузнавателни поделения и др. През годината не постъпиха никакви данни за привеждане на войските в различни видове бойна готовност и какви мероприятия се извършват при подаването на различни сигнали. По такъв начин не бяха разкрити мероприятията по бойната готовност на въоръжените сили, както в навечерието на превратa така и след неговото провеждане и особено по време на изостряне на отношенията между Гърция и Турция през ноември 1967 г.

По задачите относно оперативното оборудване на ТВД са получени малко по количество данни за наличието на казарми, складове , огневи съоръжения, описание на отделни маршрути и откъслечни данни за подготовка на участъци за разрушаване. Тези данни са недостатъчни да решат конкретно поставените задачи по оперативното оборудване на ТВД като: доизясняване местонахождението, състоянието и характера на укрепителните съоръжения по УЛ " МЕТАКСАС "; състоянието на някои аеродруми /ГИДА и НЕА МУДАНИЯ/; складовата система и съхраняваните в складовете материални средства; строителството на командни и запасни командни пунктове; описание на някои конкретно посочени маршрути и др.

Не постъпиха никакви данни по икономиката на страната, включително и по военната промишленост.

Положителна черта в работата на добиващите органи на отдел IV е доставянето на редица документални материали. Информационните донесения са добре оформени и онагледени със схеми.

В изпълнението на информационните задачи отделът допуска и редица слабости от общ характер. Известна част от сведенията, поместени в информационните донесения, се нуждаят от допълнително изясняване и потвърждаване, а някои от

Из архивите на ДС

584

тях не се потвърждават от други данни. Такива са например данните за наличието на ракети "ЗЕВС" и "СПРИНТ" в ракетния център на о-в КРИТ, за количеството и типовете самолети на аеродрум АКРОТИРИ, за дислокацията на 152 и 160 адн и пр. Анализът на данните и свързването им, особено на тези добити от един и същ източник, не са достатъчни. Като слабост в изпълнението на информационните задачи на отдела е и липсата на данни по бойната и идеологическа подготовка на въоръжените сили. С изключение на справката по учението "СЛЪНЧЕВ ЕКСПРЕС", която не е пълна и не изяснява всички въпроси, свързани с проведеното учение, през годината не постъпиха никакви данни по бойната подготовка и бойната готовност на войските.

Изобщо получените през годината информации от отдела и неговите добиващи органи не довеждат до цялостното решаване на всички задачи. Но като се имат предвид добитите документални материали, които се оценяват като ценни и които цялостно решават конкретни въпроси, то информационната работа на отдела по линия на Гърция се оценява като добра.

По Турция

В изпълнение на поставените през 1967 г. информационни задачи отдел IV е изпращал информационни донесения, в които са поместени отделни сведения по организацията, дислокацията, числения състав на някои поделения от турските въоръжени сили и някои данни по оперативното оборудване на ТВД. По-голямата част от тези сведения обаче потвърждават наличните данни, други имат само констативен характер, а част от тях са недостоверни, поради което нямат информационна стойност. Известен интерес от тях представляват само данните за организационната структура на 57-а учебна артилерийска бригада / 57 учпд /, въпреки че отразените сведения се отнасят за 1964 г. Могат да се ползуват до

известна степен данните за морския учебен център в ИСКЕНДЕРУН и по-конкретно тези за въоръжението на личния състав и неговия дневен режим.

Биха могли да се използуват част от данните, засягащи въпросите по организацията на строителството на пътища в Турция и за пътностроителната техника, използувана от Главно управление на пътищата, но те не са анализирани или сумирани, за да може да се види какви са възможностите на Турция в това отношение или поне за района на 1А.

Данните за подземните обекти в устието на р.КОДЖАЧАЙ МАК / близо до БАРТЪН/ също са интересни, доколкото осветляват въпроса за неговото устройство и предназначение. Постъпилите за първи път сведения от отдела за строителството на подземни съоръжения северно от езерото КЮЧЮКЧЕКМЕДЖЕ са непълни. Необходимо е през следващата година същите да бъдат доуточнени и допълнени.

585

От получените през годината сведения се вижда, че органите на отдела не са работили по конкретно поставените им информационни задачи, а по въпроси, по които им се е отдавала възможност. В резултат на това не е изпълнена почти нито една от поставените основни задачи. Така например по военнополитическата обстановка отделът не е изпратил почти никакви сведения. Не е изпратил такива и по задачите, поставени във връзка с уточняването на атомната артилерия в 1А и по количеството на 203,2-мм гаубици в 419 адн / 2ак/, има ли такива гаубици в 15ак, с по 2 или 4 такива гаубици разполагат 2,61 и 66 пд, а също за строителството на складове за ядрено оръжие в Източна Тракия, за наличието или подготовката на позиции и райони за ракетните средства на територията на страната и главно в Източна Тракия и др.

Не са получени никакви сведения и по оперативното развръщане и мобилизационните възможности на въоръжените сили, дислокацията, укомплектуваността и бойния състав на въоръжените сили, по бойната готовност, бойната и оперативна подготовка. Макар, че в района на Източна Тракия бяха про-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

586

веждани през цялата година различни занятия в рамките на частите и съединенията и учения с войски от тактически и оперативно-тактически мащаб, отделът не е изпратил нито една справка или донесение, от които би могло да се направят известни изводи за бойната и оперативно-тактическа подготовка на войските поне в този район.

Както и преди и през тази година отделът не е доставил никакви оригинални документални материали.

Като се има предвид всичко това, дейността на отдел IV по изпълнението на информационните задачи по Турция през 1967 г. се оценява като неудовлетворителна

НАЧАЛНИК СЛУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ" - РУНГЩ
ПОЛКОВНИК _____ / ПОПОВ /

02158/28.12.1967 г.
Отпечатано в 2 екз.
ВП

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Из архивите на ДС

Пр. Гранични
Пр. Мигрантски
Да се има предвид при издаване
служебно разрешение за пребиваване
на чужденците, че би трябвало
да се проверява миналото
на лицата, които са
в досегашния
адрес.

Вх. № 02217 30.9.68 г.

106
31

62 СЕКРЕТНО
Екз. № 3

За е
Възпроизвеждане
е
дещи
ликвида

ТУ – НАЧАЛНИК РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ

ПОЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ
Началник на отдел
16. 8 19 69 г.

Моля нареждането Ви да бъдат включени за изпълнение през 1969 година следните информационни задачи:

1. Какви химически подразделения има в Гръцката и Турската армия, каква е тяхната организация и къде са дислоцирани.

2. По каква тематика се обучават и каква е подготовката на родовете и видовете войски по оръжията за масово поразяване в Гръцката и Турската армия. Да се доставят отделни екземпляри от съществуващата литература.

3. Оперативно-тактически схващания за използуване на химическото и бактериологическото оръжие в Гръцката и Турската армия. Да се доставят наличните за това печатни материали.

4. Въоръжение и възможности за употреба на химическо и бактериологическо оръжие от армиите на Гърция и Турция. Да се доставят съответните материали от опита на проведени учения.

5. Налични средства за индивидуална защита от оръжията за масово поразяване и окомплектоване на Гръцката и Турската армии и армиите на другите капиталистически страни.

6. Наличие на химически училища и школи за подготовка и преподготовка в Гръцката и Турската армии и в другите капиталистически армии.

7. Какви средства за химическо и радиационно разузнаване и средства за масова индикация има в капиталистическите армии.

8. Какви дегазиращи и дезактивиращи вещества се използуват в капиталистическите армии.

9. Наличие и месторазположение на химически складове на територията на Гърция и Турция.

Из архивите на ДС

588

107
32

Моля нареждането Ви да бъдат доставени през 1969 година следните образци от химическото въоръжение, техника и имущество на въоръжение в Гръцката и Турската армия и другите армии от НАТО:

Рентгенометър ВС-16 за отчитане степента на радиацията.

Дозиметри - ДМ -93/ИД ;

Комплекти за зареждане на дозиметрите - РР-354/РД ;

Радиометри - АЕ/РДР -39.

Аерозолен прибор ЛК 6/12 за откриване заразеността на въздуха с радиоактивни вещества:

- войс ов.. противогаз ИМ 9 А1 "М-17"; "М-14$А_2$";"М- 4 ; "АВС-М21";

- изолиращи противогази "АВС М 15$А_1$" и "М 20";

- прибор за химическо разузнаване /ПХР/-М-18$А_1$

Предпазен кител - МВ А1; защитно наметало; защитни чорапи; защитни ръкавици; защитно непромокаемо яке и панталон; шише таблетки "Йодине"; отровен пакет"; санитарен пакет;респиратор - АВС М4, /или АВС-М5/.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ ХИМИЧЕСКИ ВОЙСКИ-МНО

ПОЛКОВНИК: /Д Р К О В /

№ 01542/26.9.68 г.
Отпечатано в 3 екз.
ПС.

153
74

СЕКРЕТНО
Екз.№ 2

УТВЪРЖДАВАМ
ЗАМ.НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ -ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ВИКУЛОВ)
14.12.1968 г.
С О Ф И Я

Д 62

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Началник на отдел
18.6.1991 г.

О Ц Е Н К А

на изпълнението на информационните задачи
от отдел V за 1968 г.

I. ПО ЛИНИЯ НА РЕЗИДЕНТУРИТЕ ПОД ПРИКРИТИЕ

А. ТУРЦИЯ

Информационните задачи на отдел V по ТУРЦИЯ за 1968 г. бяха систематизирани в шест основни раздела, които включват комплекс от въпроси относно: разкриването на подготовката за евентуална агресия срещу НРБ и социалистическия лагер; изясняването на числения и боен състав, организацията, дислокацията, укомплектуваността и мобилизационните възможности на въоръжените сили; оперативно-стратегическите планове, схващанията на турското командуване и бойната подготовка на войските; оперативното оборудване на ТВД; икономическия потенциал и др.

Из архивите на ДС

590

154
75

Степента на изпълнението на отделните основни задачи по реда, в който са поставени в годишния план, е както следва:

1. ПО РАЗКРИВАНЕ ПОДГОТОВКАТА ЗА АГРЕСИЯ СРЕЩУ НРБ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ ЛАГЕР бяха поставени задачи както по военнополитическото положение в страната, така и по военните мероприятия на турското командуване и НАТО за евентуална подготовка на непосредствена агресия.

В изпълнение на конкретните задачи от този раздел и трите РП изпращаха данни за текущите събития от вътрешен и външнополитически характер. Обикновено тези събития се изясняваха във вид на коментар или резюмирано, като се използуваха данни предимно от печата и частично сведения, добити от осведомление. Сравнително по-пълно отразяваше обстановката РП в АНКАРА, което в рамките на съществуващите данни анализираше правдоподобно военнополитическата обстановка в страната. Въпреки по-кратко, тази обстановка правилно осветляваше и РП в ИСТАНБУЛ, а в някои донесения и РП в ОДРИН. Общо взето обаче военнополитическата информация, получена от органите на отдела през годината, носеше общ характер, тъй като тя бе получавана, както бе подчертано по-горе, предимно от печата. Конкретна, своевременна и точна информация за решенията от военен и политически характер на висшите държавни органи, по водените разговори и сключените споразумения с други страни за взаимоотношенията на ТУРЦИЯ с НАТО и др. не е постъпвала. Поради това изпълнението

Из архивите на ДС

155
76

на информационните задачи по военнополитическата обстановка е частично. Информацията в този вид, в който се получава досега, е все пак полезна, защото в определена степен дава представа за най-характерните военнополитически събития, но тя не може да разкрие конкретните мероприятия на турското политическо и военно ръководство относно подготовката на страната за евентуална война.

591

По задачите за разкриване военните мероприятия на турското командуване за непосредствена агресия не бяха получени данни. В действителност такива мероприятия от турска страна не бяха провеждани, с изключение на някои учения и тренировки от учебен характер по бойната и мобилизационна готовност. Но и по тези учения и тренировки бяха получени общо взето оскъдни данни, което показва, че отделът все още не е създал предпоставки за решаване на тези задачи при евентуално възникване на кризисна обстановка.

2. ПО ЧИСЛЕНИЯ И БОЕН СЪСТАВ, ОРГАНИЗАЦИЯТА, ДИСЛОКАЦИЯТА, УКОМПЛЕКТОВАНОСТТА И МОБИЛИЗАЦИОННИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ бяха поставени редица задачи и по трите вида въоръжени сили, твърде важни за настоящия момент, тъй като турското командуване провежда крупни мероприятия по реорганизацията на сухопътните войски и укомплектуването на войските с бойни средства. Поради това в този раздел бяха включени за изясняване

Из архивите на ДС

592

156
77

редица въпроси, съставляващи в голяма степен основните и в същото време най-актуални за годината информационни задачи.

От получените информационни материали през годината личи, че основното внимание на органите на отдела е било насочено действително за изпълнението на тези задачи. По някои от тях бе получена информация, представляваща интерес. В това отношение могат да се посочат преди всичко добитите своевременно данни по линия на мероприятие 1 от НП в ИСТАНБУЛ за предислоциране на част от 1 бртд от района на ИСТАНБУЛ в ЧЕРКЕЗКЬОЙ за числения личен състав на дивизията, сведенията, с които се изясняват отделни въпроси по организацията и укомплектуваността с танкове на 3 бркбр, някои данни по доставката на бойна техника (предимно танкове и самолети - от РП в АНКАРА и ИСТАНБУЛ), за промени в атомоносната авиация и др. Общо взето обаче, сведенията, които се отнасят за бойния състав на войските, тяхната укомплектуваност, организационна структура и др., са малко и изясняват частично само някои въпроси. По една от основните задачи - за реорганизацията на сухопътните съединения - бяха получени само най-общи сведения, предимно от РП в АНКАРА. При това част от данните за организационната структура на войските бяха получени от военните представители на социалистическите страни. Тези данни ние сме в състояние да получим и получаваме по линията на взаимния обмен. Поради това приносът на отдела в рамките на РУ за изясняване на въпросите

Из архивите на ДС

157
78

по бойния състав на въоръжените сили през годината е сравнително малък. По-добре, но също частично, са изпълнени следните задачи от този характер: по промените в кадровия състав (същите бяха оповестени и в пресата); по уточняване предназначението на 112, 141 и 161 аф (зад.4, раздел Б); за състава на 3 бркбр (зад.1, раздел В); за състава на дивизионната бригада (зад.5, разд.В), за следене промените в състава и базирането на авиационните части (зад.6, раздел Г) и някои други.

3. По ОПЕРАТИВНО-СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ПЛАНОВЕ, СХВАЩАНИЯТА НА ТУРСКОТО КОМАНДУВАНЕ И БОЙНАТА ПОДГОТОВКА НА ВОЙСКИТЕ през годината бе получена информация само по отделни въпроси. По отношение на бойната подготовка на войските представляват сравнително по-голям интерес получените данни за някои недостатъци, констатирани при изнасянето и съсредоточаването на сухопътните войски по време на кипърската криза от края на 1967 г., както и тези, получени от РП в АНКАРА, за начина на подготовка на летците от ударната авиация на турските ВВС. По останалите задачи за изясняване на конкретни въпроси от състоянието на бойната и оперативно-тактическа подготовка на турските въоръжени сили не бе получена информация.

Отделни материали бяха доставени по оперативно-тактическите схващания, доколкото те са отразени в изпратените от РП[В] АНКАРА няколко броя военни списания. В някои от тези списания

Из архивите на ДС

594

158
79

са поместени статии, които са полезни и могат да бъдат използувани. Обаче по основните въпроси, залегнали в задачите като възгледите на турското командуване за водене на войната и отношението му към съвременните военни доктрини на САЩ и НАТО, схващанията по водене на настъпателната и отбранителната операция и бой и др., които могат да бъдат изяснени сравнително по-пълно с документална информация, материали не са добити.

Данните, получени за някои учения от оперативен и тактически мащаб, са оскъдни и не допринасят за изясняване на посъществени въпроси от оперативната и бойна подготовка на турските въоръжени сили, а още по-малко за отработваните варианти за действие с оглед да се направят определени изводи относно схващанията за водене на боя и операцията.

Не са получени никакви данни и по оперативно-стратегическите планове на турското командуване за водене на операциите в началния период на войната.

При това положение задачите, залегнали в III-ти основен раздел, са изпълнени частично, и то по въпроси предимно от общ характер.

4. ПО ОПЕРАТИВНОТО ОБОРУДВАНЕ НА ТВД бяха поставени задачи предимно за уточняване състоянието на някои обекти, чието наличие е известно. По отделни въпроси, залегнали в тези задачи, бяха получени известни данни, които допълниха досегашните сведения. Сравнително по-голям интерес в това отношение представляват

159
80

сведенията, добити от РП в АНКАРА, за обекта на НАТО в района на КАВАКЛЪДЕРЕ, за някои обекти от тропосферната стационарна свързочна система, за аеродруми в ЗАПАДЕН АНАДОЛ и др. Могат да бъдат ползувани за информационни нужди справката за пристаните в района на БОСФОРА, изготвена от РП в ИСТАНБУЛ, данните за някои пътища в ИЗТОЧНА ТРАКИЯ, добити от РП в ОДРИН и др. Общо взето, обаче, през тази година се забелязва известно намаляване в информацията по въпросите на оперативното оборудване на ТВД в сравнение с тази, получена в последните 2-3 години. Малко и незначителни данни бяха получени по складовата система, почти нищо допълнително не бе добито по петролопроводната мрежа, фортификационните системи в ИЗТОЧНА ТРАКИЯ и др.

5. ПО ИКОНОМИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА СТРАНАТА от задграничните резидентури постъпиха няколко обобщени материала, изготвени въз основа на данни, поместени в официални източници. Сравнително по-характерни сведения включват: справката по икономическото състояние на района на ИЗТОЧНА ТРАКИЯ (от РП в ОДРИН); справката за транспорта и съобщенията и някои отделни сведения за военната индустрия и петролодобива (от РП в АНКАРА); справката за военния бюджет за 1968 г. (от РП в АНКАРА), изготвена въз основа на официално публикувани материали и др. С тези сведения се изясняват една част от въпросите, залегнали в задачите по икономическия потенциал на страната. В по-малка степен са изяснени въпросите, които се отнасят за състоянието и възможностите на военната промишленост, за ремонтните предприятия с военно значение и някои др.

595

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

596

160

6. В VI-И ОСНОВЕН РАЗДЕЛ бяха включени задачи от различен характер: за доставка на топогеодезически материали, за добиване на информация по внедряване на автоматизацията в управлението на войските, наличието на средства за активни и пасивни радио - и радиолокационни смущения на турска територия и др. По тези въпроси от отдела не са получавани информационни материали.

Общо взето през отчетната година от задграничните резидентури в ТУРЦИЯ бе получена по обем значително количество информация. Те изготвяха съгласно разпорежданията всеки месец информационни донесения, като тези от РП в АНКАРА обикновено обхващаха от 30 до 50 страници. Очевидно е, че тази, а и останалите две резидентури полагаха усилия да систематизират и отработят усърдно получената за съответния период информация, но поради това, че основният способ за добиване на информационни данни на резидентурите се явява използуването на пресата и наблюдението, тези данни носят общо взето едностранчив характер. Сравнително по-конкретни сведения постъпваха по линия на мероприятие 1, но и те засягаха предимно въпроси от текущата ежедневна дейност на войските. В резултат на това поставените за годината информационни задачи са изпълнени частично, като по най-важните въпроси, които се отнасят до конкретното изясняване на бойния състав и организационната структура на войските, оперативно-стратегическите планове за тяхното използуване, мобилизационното им развръщане и др., не е получавана пълноценна информация. Не бяха изпълнени задо-

161
82

Из архивите на ДС

597

волително и някои задачи, които по наше мнение в значителна степен биха могли да бъдат изяснени с неагентурни способи, като укомплектуваността с танкове на някои пехотни и бронетанкови съединения. Така например и до сега не е известно с колко танка разполагат 2 пд и 66 мд. От някои други източници се получават данни, че 2 бртбр е изцяло превъоръжена с танкове М-48, а задграничните резидентури изобщо не са сигнализирали за това. От РП в ИСТАНБУЛ бе установено, че 66 мд е превъоръжена със самоходна артилерия едва когато тази артилерия бе показана на парад, въпреки че на резидентурата бе поставена задача да провери за тази промяна няколкс месеца преди това. Неоправдано по наше мнение стоят неизяснени и редица въпроси за складовата мрежа в ИЗТОЧНА ТРАКИЯ, въпреки че в поставените задачи е указано приблизително местонахождението на редица складове. Остава да се уточнят техният характер и местонахождение.

Това показва, че не са ликвидирани съществуващите отпреди някои недостатъци в информационната дейност на РП по отношение целенасоченото изпълнение на задачите, системност и настойчивост за по-пълно изясняване поне на онези въпроси, които могат да бъдат решени по неагентурен път.

В по-голяма степен тези недостатъци съществуват в получаваната информация от РП в ИСТАНБУЛ и ОДРИН, на които са поставени за изпълнение редица задачи в райони, които най-живо интересуват центъра, а именно ИЗТОЧНА ТРАКИЯ и ПРОЛИВИТЕ.

Из архивите на ДС

598

162
83

По отношение информационната работа на отделните резиденции в ТУРЦИЯ въз основа на получените от тях данни могат да бъдат направени следните бележки.:

РП в АНКАРА се стреми да изпраща всеки месец значителна по количество информация и полага много труд в рамките на своите възможности да информира по-пълно за събитията от политически и военен характер. Получените от нея материали се отличават с това, че тези събития се отразяват аналитично, постъпилата информация се отработва задълбочено. Данните, доколкото това е възможно, се онагледяват със сполучливо направени в повечето случаи снимки, главно на обекти от ТВД. От резидентурата обаче се получават сравнително малко и общи по характер сведения по бойния състав на войските, по промените, които сега в широк мащаб се извършват в турските въоръжени сили. От мероприятие 1 по линия на тази резидентура постъпват доста сведения, но в повечето случаи те се отнасят до несъществени въпроси. Може би е необходимо да се потърси начин за разработката на допълнителни канали, по които евентуално би могла да се получи по-ценна информация.

РП в ИСТАНБУЛ изпращаше ежемесечно информационни донесения, в които правдиво отразяваше основните политически събития в страната, като същевременно доби и някои представляващи интерес сведения по задачите, които се отнасят за състава и дислокацията на войските. Това, което определя основния облик на нейната информационна работа от гледище на постъпилата информация,

Из архивите на ДС

599

163
84

са сведенията от мероприятие 1. Наред с отбелязаните по-горе сведения за предислоцирането на част от 1 бртд, за числения личен състав на 1 бртд и др. бяха добити и доста други сведения като тези за възможностите на някои тилови подразделения в съединенията, за състава и дислокацията на някои армейски части, за някои промени, свързани с реорганизацията на сухопътните съединения, за отделни мероприятия по бойната подготовка на войските, дислоцирани в района на ИСТАНБУЛ и др. Резидентурата донесе и за отделни доставки на бойна техника, стоварена на пристанищата в ИСТАНБУЛ, изготви справка за възможностите на отделни пристани по БОСФОРА и др. Въпреки това, общо взето, доставената информация по наше мнение несъответствува на съществуващите възможности, които местонахождението на РП предлага. В този район е разположена значителна част от силите на 1 А, в ИСТАНБУЛ и околните пристанища се стоварва голяма част от бойната техника за 1 А, което налага и по-активна информационна работа за изясняване на въпросите от този характер, още повече, че напоследък се извършват значителни промени в състава и организационната структура на сухопътните войски. Трябва да се отбележи, че като се изключат сведенията, добивани по линията на мероприятие 1, информацията от други източници, добивана от тази резидентура, в сравнение с някои предишни години, е по-малко.

РП в ОДРИН през настоящата година отбеляза известен напредък в информационната си работа. От добитите сведения се вижда, че оперативният състав на резидентурата е работил по-целеустремено . Добити бяха някои данни, с които бяха изяснени

Из архивите на ДС

600

отделни въпроси по състава на 3 бркбр, а също така и отделни сведения за някои други съединения, дислоцирани в ИЗТОЧНА ТРАКИЯ. Резидентурата изготви полезна справка за политико-икономическото състояние на ИЗТОЧНА ТРАКИЯ, изпрати описание на някои пътища и други обекти. Следени бяха отблизо и мероприятията, главно на 3 бркбр, по бойната готовност и бойната подготовка, поради което своевременно бе донасяно за изнасянето на частите на бригадата от постоянните местостоянки. От резидентурата обаче не са получени данни по много задачи, които се отнасят за бойния състав на 1 А, особено по извършената реорганизация в сухопътните войски. Не бе изяснена в подробности и организационната структура на 3 бркбр.

Общо взето през 1968 година по ТУРЦИЯ от резидентурите под прикритие са изпълнени частично приблизително 25% от информационните задачи. Не са изпълнени една значителна част от най-важните задачи, нс като се има предвид, че е доставена и доста по количество полезна информация, изпълнението на информационните задачи се оценява като удовлетворително.

Б. ПО БЛИЗКИЯ ИЗТОК

Информационните задачи по БЛИЗКИЯ изток включваха въпроси по политическото положение в отделните страни, предимно тези, засегнати от конфликта през 1967 г., а също така и по състоянието на въоръжените сили на тези страни.

С получаваната през годината информация от РП в ДАМАСК и

Из архивите на ДС

165
86

601

БЕЙРУТ се изясняваше общо взето правдиво политическата обстановка в двете страни и в известна степен общата обстановка в района. Сравнително по-конкретни данни бяха получени по линията на РП в ДАМАСК. Тази резидентура осветляваше положението в СИРИЯ и в някои други страни аналитично и задълбочено. Нейните донесения отразяваха правдоподобно общите тенденции в развитието на политическата обстановка и в БЛИЗКИЯ изток като цяло.

През тази година бе подобрена информационната работа и на РП в БЕЙРУТ. В донесенията й събитията се разглеждат по-задълбочено, преодолян е в известна степен съществуващият по-рано недостатък да се донася само за обстановката в ЛИВАН, без да се обръща внимание на общата обстановка в БЛИЗКИЯ изток. Същевременно една част от сведенията, добити от резидентурата и отнасящи се предимно за резки промени в политическата и военна обстановка, не бяха правдоподобни, което показа и развитието на тези събития по-късно. Такива бяха сведенията за постигнато сепаративно споразумение между ИЗРАЕЛ и ЙОРДАНИЯ, някои данни за предстоящо възникване на общ въоръжен конфликт между арабските страни и ИЗРАЕЛ и др. Недостоверни бяха и сведенията за положението в ГЪРЦИЯ, след опита за контрапреврат от краля, с които се донасяше също за бягство на авиационни подразделения в ИТАЛИЯ, за бунтове във ВМС и др. Разбира се, неверни сведения могат да бъдат получени. Не винаги е и възможно да се определи веднага кое е достоверно и кое не особено що се отнася до обстановката в БЛИЗКИЯ изток, където положението е такова, че не са изключени изненади. Резидентурата

Из архивите на ДС

602

166
87

обаче твърди, че тези сведения са от добре осводомени източници, което е в противоречие с подтвърдилата се тяхна недостоверност. Очевидно е, че или преценките на резидентурата за осведомеността на източниците е невярна или пък тези източници съзнателно поднасят дезинформация.

Изобщо в информационната работа и на двете резидентури има напредък по отношение умението на оперативния състав по-задълбочено да анализира военнополитическата обстановка в двете страни и общо в БЛИЗКИЯ изток. Това обаче се прави на основата на вече станали събития. И двете резидентури не са доставяли достоверна и конкретна информация, която да дава определени данни или да предоставя по-определена възможност за изводи относно перспективното развитие на обстановката, особено по отношение замислите на ИЗРАЕЛ, а също така и за намеренията на империалистическите държави в техните усилия да свалят неудобните за тях режими в арабските страни.

Не е достатъчна и текущата информация, особено от РП в БЕЙРУТ, която би трябвало да се получава своевременно с грами. Резидентурата се задоволява с месечните донесения, където събитията се разглеждат със закъснение. Когато е съобщавано с грами, в повечето случаи сведенията се отразяваха толкова кратко, че изобщо не можеха да се ползуват за информация на заинтересуваните органи. Тези недостатъци бяха отбелязвани в някои от оценките на месечните донесения, но мерки за ликвидирането им не бяха

167
88

Из архивите на ДС

603

взети. В по-малка степен това се отнася и за РП в ДАМАСК, но напоследък тя информира по-често и по-пълно за вътрешнополитическата обстановка в СИРИЯ.

Като се има предвид получената информация от РП в ДАМАСК и БЕЙРУТ, изпълнението на информационните задачи по тези страни за 1968 г. общо взето е удовлетворително.

II. ПО ЛИНИЯ НА ОПЕРАТИВНИЯ РАЗУЗНАВАТЕЛЕН ПУНКТ В ПЛОВДИВ

На ОРП в ПЛОВДИВ през годината бяха поставени почти същите основни задачи, както и на задграничните резидентури в ТУРЦИЯ, но в по-ограничен обем с по-малко въпроси за изясняване, като се изхождаше от предназначението и възможностите на пункта.

По задачите за изясняване на някои отделни въпроси от военнополитическата обстановка в ТУРЦИЯ през годината бяха получени две информационни донесения, засягащи частично разстановката на политическите сили в страната и за положението на турските работници, работещи в чужбина. И двата документа съдържат някои полезни данни, но не допринасят значително за изпълнение на поставените информационни задачи.

По задачите за изясняване на някои въпроси или уточняване някои данни по въоръжените сили от пункта постъпиха няколко информационни донесения, които съдържат сведения по начините за свикване на запасните офицери при мобилизация, отделни сведения за

Из архивите на ДС

604

168
89

военновъздушното училище, за водолазната школа в ЧУБУКЛУ и кратки данни за някои обекти от ТВД. Тези сведения в малка степен допринасят за изпълнение на поставените за годината информационни задачи.

От постъпилата през годината информация личи, че в изпълнение на задачите липсва целенасоченост за изясняване на най-съществените и конкретни въпроси. По-голяма част от получените сведения са твърде общи, неконкретни и в по-голямата си част малоценни. Поради това информационната работа на пункта за годината се оценява като неудовлетворителна.

x

x x

В цялост информационната работа на отдела през 1968 г. се характеризира с добиването на значителна по количество информация, която изяснява една част от поставените задачи и представлява интерес, но е недостатъчно конкретна особено по въпросите на бойния състав и възможностите на въоръжените сили. Това се обуславя от обстоятелството, че преобладават сведенията от официални източници (преса, списания и пр.), от лично наблюдение на оперативния състав и мероприятие 1 на двете резидентури (ИСТАНБУЛ и АНКАРА). Като се изхожда от това, общото изпълнение на информационните задачи от отдела за годината е удовлетворително.

НАЧАЛНИК НА СЛУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ"
ПОЛКОВНИК (П О П О В)

№ 02431/28.11.1968 г.
Отпечатано в 2 екз.
ГТ/

962

178
94

СЕКРЕТНО
Екз.единствен

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Началник на отдел
19 г.

М Н Е Н И Е

за информацията,получена от разузнавателните управления на страните от Варшавския договор през 1968 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

От ГРУ на Съветските въоръжени сили

През годината от ГРУ се получаваха периодични материали, в които се засягат въпроси по: военнополитическото положение, състоянието и перспективите за развитие на въоръжените сили, оперативно-тактическите схващания за тяхното използуване и оборудването на ТВД на разузнаваните страни, по действията във Виетнам и по други въпроси на международната обстановка.

В голяма степен за РУ тези информационни материали бяха и единствените за по-пълното изясняване на горепосочените въпроси, отнасящи се до НАТО като цяло и западните страни. В този смисъл те са служили и за основа при разработването на наши обобщени информационни документи, разузнавателни сводки и информации.

По-важни от получените материали са следните:

1. "Разузнавателна сводка"(издавана ежегодно към 1.1 и 1.7), в която се дават данни за общи мероприятия в НАТО и неговите въоръжени сили, а също и за подробния състав, номерация и дислокация и настъпилите промени във въоръжените сили на страните-членки на блока. Тя бе използувана за уточняване на нашите данни при изготвянето на материала "Състояние на въоръжените сили на НАТО към 1.9.1968 г.".

Из архивите на ДС

2. "Информационно съобщение по въоръжените сили на капиталистическите страни" (издавано през 10 дни).Сведенията в него, отнасящи се до общи въпроси в НАТО и по военнополитическото положение и въоръжените сили на страните-членки, се използуват за уточняване на нашите данни по тези въпроси и намират място в периодичната разузнавателна сводка (до дивизия включително) и в информации до партийното, държавно и военно ръководство.

3. "Военный зарубежник". Някои от поместваните в него статии и различни съобщения по въоръжените сили на разузнаваните страни са помествани в издавания от РУ на всяко 4-месечие "Сборник-статии от капиталистическия печат", изпращан по разчет до полк включително.

4. "Сборник материалов", който в РУ се получава в 12 екземпляра, се изпраща при разчет по 1 екземпляр на кабинета на др.Министър, канцеларията на ГЩ, Оперативно управление, РУ и щабовете на обединенията от БНА, в това число на щабовете на ПВО и ВВС и на ВМС. Последните три екземпляра в зависимост от характера на поместения материал се изпращат на заинтересованите управления на МНО или военната академия.

5. "Военная мысль". Доколкото в нея се поместват данни за разузнаваните страни, те се използуват за уточняване и допълване на нашите данни по засегнатите въпроси.

6. Специализирана разработка "Бойните действия във Виетнам". Използувана е в служба "Информация" за следене на обстановката в този район на Азия, а разделите, отнасящи се до действията на отделните видове въоръжени сили, въпросите по бойното осигуряване и новостите в прийомите на действие и въоръжението във фотокопия се изпращаха на заинтересованите управления, щабове и военната академия.

Из архивите на ДС

607

От РУ на полската войска

Материалите (периодични и други) от полските другари представляват интерес. В тях се съдържат данни приблизително по същите въпроси, касаещи разузнаваните страни, които се засягат и в тези от ГРУ на Съветската армия.

Материалите са основно на полски език. Поради много ограничените възможности на РУ (само един преводач) от тях беше използувана малка част и по-пълно само тези, които са изготвени на руски език.

По количество получените материали не са малко и включват главно следните информационни документи (всички на полски език):

а) Периодични(месечни и двумесечни):"Информационен обзор", "Военен зарубежник", "Информационен преглед", "Бюлетин по най-важни данни за въоръжените сили на капиталистическите страни" и "Разузнавателни съобщения" (издавани през 7 дни);

б) Други: "Справочник за ресурсите и ГСМ система на западния ТВД","Справочник по въоръжените сили на главните капиталистически страни" (в две части), "Самолет Ф-5" (кратко описание) , няколко материала по политическата обстановка и развитието на военните действия във Виетнам и др.

От тях са правени частични преводи на раздели и интересуващи ни отделни сведения,които се явяват нови или са доуточнявали и допълвали наличните в РУ от други източници. По този начин тези данни са били отразявани в издаваните от нас информационни документи.

Цялостно е преведено само описанието на самолета Ф-5, което ще бъде размножено и изпратено на поделенията на ВВС.

От РУ на унгарската народна армия

През годината се получиха не малко материали, които биха допринесли за изясняване на редица въпроси от въоръжените

Из архивите на ДС

608

сили на западните страни. Същите обаче поради липса на преводач не бяха използувани, с изключение на тези, които бяха изготвени на руски език и такива (главно в табличен вид), чието ползуване не предполага обезателно знаене на унгарски език. Такъв е случаят, например, с материала "Навигационни станции в европейските капиталистически страни", който се предоставя за ползуване на отдела "Радио и радиотехническо разузнаване" и на щаба на ПВО и ВВС, за да си вземе бележки от него.

По-важни от получените материали са следните: "Някои оперативно-стратегически възгледи на командуването на въоръжените сили на Италия", "Състояние, резерви и мобилизационни възможности на въоръжените сили на ГФР", "Оперативно-тактическата подготовка на въоръжените сили на западните страни","Итогова разузнавателна сводка по въоръжените сили на НАТО и основните капиталистически страни в Западна Европа към 1.7.1968 г., "Итогова разузнавателна сводка по въоръжените сили на САЩ", месечни разузнавателни сводки и др.

Освен това биха били полезни в изясняването на редица въпроси по въоръжените сили на САЩ и получените напоследък филми (28) на заснети наставления, учебни помагала и др.(на английски език). Липсват обаче възможностите и за тяхното отработване и използуване.

От РУ на германската национална народна армия

Интересни по своето съдържание са и материалите, получени от ГФР, по-важни от които са: "Информация за обобщаване на американския опит от водене на въздушния бой във Виетнам от западногерманските и американски ВВС", "Ново издание на справочника по командуванията на ОВС на НАТО на централната част от Европейския ТВД и БАЛТАП", "Състояние и перспективи за използуване на транспортните средства на въздушна възглавница във въоръжените сили на НАТО", "Военно-техническа информация по вертолетите в НАТО", "Сводка за оперативно-тактическа подготовка на щабовете и бойната подготовка на сухопътните войски на НАТО и

Из архивите на ДС

182
96

на сухопътните войски на Франция в ГФР през 1967 г.","Състояние и направления в изследванията в областта на ракетите и космоса и тяхното развитие в ГФР" и др.

Поради липса на преводач всички тези материали не са използувани. Използуван беше за уточняване или допълване на нашите данни при обработването на документа " Състояние на въоръжените сили на НАТО към 1.9.1968 г." само немският материал "Поправки към справочника по дислокацията на ОВС на НАТО в ГФР". Това бе възможно, тъй като той е изготвен предимно в табличен вид и наличието на преводач по немски не беше наложително.

609

Бяха използувани и някои материали с въпроси от общ характер, които са изготвени на руски език.

Предвижда се използуването и на американския устав за полевата служба ФМ-100-15 (на немски) при изработването през 1969 г. на справочника по оперативно-тактическите схващания в армията на САЩ.

От РУ на чехословашката народна армия

В материалите, които получаваме, се поместват информационни данни почти по всички интересуващи ни въпроси по разузнаваните страни. Такива са материалите:"Използуване на инфратехниката в армиите на капиталистическите страни", "Организация, въоръжение и принципи на бойното използуване на подразделенията от американската, западногерманската и френска авиация", "Нови типове самолети и вертолети в НАТО,, получената напоследък "Годишна разузнавателна сводка по въоръжените сили на НАТО и някои армии на капиталистическите страни в Европа" към 1.7.1968 г. и др.

Всичките тези материали, обаче, поради липса на преводач не са използувани. Изключение в това отношение ще бъде

Из архивите на ДС

610

"Годишната сводка по въоръжените сили на НАТО и някои капиталистически страни в Европа към 1.7.1968 г.", която бе дублирана и с екземпляр на руски език и поместените в нея данни ще бъдат съпоставени с нашите.

За в бъдеще поради невъзможност голяма част от получаваните от братските армии материали по западните страни да бъдат свеждани в обработен вид до заинтересуваните управления, щабове и поделения от БНА, последните ще бъдат информирани периодически за получените документи и по тяхно искане ще им се предоставят за временно ползуване с техни сили.

От РУ на румънските въоръжени сили

От разузнавателното управление на румънските въоръжени сили се получиха материали основно по Турция и Гърция.

По линия на Турция бяха получени разузнавателна сводка за състоянието на турските въоръжени сили към 1.1.1968 г. и отделни данни, поместени в две тримесечни РС. Отразените в тези документи материали служат главно за уточняване или потвърждаване на нашите данни, като сравнително по-пълно са ползувани сведенията относно състава на 3 А, по която от нашите органи постъпва незначителна информация.

По линия на Гърция са получени справочник и обобщена информация по въоръжените сили и ТВД на Гърция към 1967 г. и отделни данни, поместени в две тримесечни информации. Тези документи засягат въпроси по военнополитическото положение, състоянието, организацията, въоръжението, бойното използуване, оперативно-тактическите схващания и мобилизационната система на гръцките въоръжени сили и оперативното оборудване на ТВД. Повечето от основните данни в тези документи се покриват и само с известни изключения, потвърждават нашите сведения. Част от тях ще бъдат използувани в годишната разузнавателна сводка.

181
97

Документите са на румънски език (само 5 страници са на руски език) и поради липсата на преводач не могат да се използуват пълноценно.

Изобщо материалите, които през годината се получиха както по обем, така и по разнообразие на засегнатите в тях въпроси са много и не е във възможностите на РУ да ги използува напълно дори и при наличието на преводачи. Независимо от това обаче, като се има предвид, че и с минималното им използуване те допринасят за изясняване на доста въпроси в нашата работа; установеният взаимен обмен на информация с армиите на братските страни се утвърждава като полезен и необходим и следва да продължи и в бъдеще.

№ 0[redacted]2483/3 .12.1968 г.
Отпечатано в 1 екз.
НА

Из архивите на ДС

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО
87
Из архивите на
612

962

64
32

УТВЪРЖДАВАМ:

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)
29 декември 1969 г.
С о ф и я

СЕКРЕТНО
Екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Началник на отдел
18.8.91

ИНФОРМАЦИОННИ ЗАДАЧИ
на ОРП - ВАРНА през 1970 г.

№ по ред.	Съдържание на задачите
1	2
	ПО ТУРЦИЯ И ГЪРЦИЯ
	I. По военнополитическото положение.
	Да се обърне особено внимание за осветляване на следните въпроси:
1.	Взаимоотношенията на ТУРЦИЯ и ГЪРЦИЯ със САЩ и НАТО: отношението на техните политически и военни ръководства към мерките на САЩ и НАТО да укрепят своето влияние в тези страни, особено във военната област; становищата на ГЪРЦИЯ и ТУРЦИЯ по разглежданите въпроси на съвещанията, сесиите и конференциите в различните органи на НАТО, споразумения за военна помощ и отпускане на кредит за военни и други нужди от САЩ и други страни-членки на

Из архивите на ДС

1	2

НАТО; двустранни споразумения с ГФР и други капиталистически страни по военни въпроси и пр.

2. Отношенията между ГЪРЦИЯ и ТУРЦИЯ по въпроса за КИПЪР и становището на турското и гръцко ръководства за разрешаване на кипърския въпрос

3. Становището на военното ръководство или на отделни среди от армията по политиката на правителството и противоречия в това отношение. Борбата на политическите партии за влияние сред личния състав на въоръжените сили

4. Отношение на старите буржоазни партии в ГЪРЦИЯ към политиката на военния режим; наличие на съпротивителни организации в страната и армията и характер на действията им.

Да се събират данни и по всички други въпроси, отнасящи се до външната политика на турското и гръцко правителства и вътрешнополитическата обстановка в двете страни.

II. По въоръжените сили

Да се събират данни главно по следните въпроси:

1. Наличие на военни поделения в района, в който живее (пребивава) източникът, подчиненост, по възможност организационна структура и боен състав, количество и тип на въоръжението и бойната техника(когато се отнася за танкове, артилерия, самолети и др.).

Из архивите на ДС

614

65
33

1	2
	Наличие на нови системи (типове) въоръжение и бойна техника в турските и гръцки въоръжени сили - местонахождение, количество и предназначение
2.	Доставка на въоръжение и бойна техника за въоръжените сили (тип, количество) и за кои съединения (части) е предназначена
3.	По мобилизационната готовност - срокове за свикване на запасните в дадена част (по възможност даденият източник в коя част се свиква) начин за оповестяване и предвижване до частите, система за преподготовка на запасните и др. С какви типове (видове) оръжия и бойна техника е обучаван източникът по време на редовната си служба или по време на учебен мобилизационен сбор. Средства, предвидени за мобилизиране от гражданските ресурси (автомобили, трактори, кораби и др.).Предприятия, предвидени да произвеждат военна продукция в случай на война и срокове за преминаване към военновременно производство (главно за машиностроителни, химически и други подобни предприятия)
	Американски обекти (бази) на турска и гръцка територия, тяхното предназначение и характер.
4.	Биографични и други данни за висши военни лица (до командир на дивизия включително) и за изтъкнати личности от политическите групировки или държавния апарат
	III. По оперативното оборудване на ТВД
1.	Наличие на военновременни командни пунктове (с подземно строителство) или други подземни обекти.

1	2
2.	Складове за ядрено оръжие или други складове в района, където е живял или пребивавал източникът- предназначение на складовете, материали, които се съхраняват в тях, система на охрана, количество и характер на постройките и др.
3.	Наличие на летища (с изкуствено покритие и полеви, военни и граждански), описание на отделните съоръжения, с които са оборудвани, базирана ли е на тях авиация и др.
4.	Описание на пристанища и военноморски бази Данни за свързочната система военна и гражданска (т.т.мрежа, радиорелейна и тропосферна свръзка), радиотехнически обекти и тяхното предназначение
5.	Планове и проекти за строителство на нови пътища и ж.п. линии или за преустройство на съществуващите такива
	IV. По Икономиката
1.	Данни по общото икономическо състояние на ТУРЦИЯ и ГЪРЦИЯ и икономическите им връзки с другите страни
2.	Описание на икономически обекти, предимно индустриални (вид на производството, капацитет, количество на работниците и техническия персонал), а също така и на предприятията за ремонт и обслужване (особено за овтотранспорт и друга подобна техника)

Из архивите на ДС

615

Из архивите на ДС

616

66

34

1	2
3.	Данни за чуждестранни капиталовложения в ТУРЦИЯ и за строителството на промишлени и други обекти с чужди капитали (кредити)
4.	Споразумения за отпускане на кредити за военни и икономически нужди от чужди страни и международни финансови групировки (организация)

ПО ЗАПАДНИ СТРАНИ

I. По военнополитическото положение

Да се добиват сведения за изясняване на следните въпроси:

1. Мероприятия на главните страни-членки на НАТО по подготовката на населението за война
2. Взаимоотношения между отделните страни-членки на НАТО и основни въпроси , по които съществуват противоречия между тях, главно между САЩ и ФРАНЦИЯ и ГФР и между АНГЛИЯ и ФРАНЦИЯ.
3. Отношение на населението в западноевропейските страни към чуждестранните войски и особено към тези на САЩ на тяхна територия

II. По въоръжените сили

По въоръжените сили на основните западноевропейски страни да се добиват сведения по:

1. Активизирането на дейността на общовойсковите щабове и щабовете на видовете въоръжени сили, както и по

Из архивите на ДС

1	2
	раздвижването и прехвърлянето на войски от един район в друг.
2.	Състава, номерацията, дислокацията и въоръжението на съединенията и частите в районите, посещавани от източника
3.	Войски на САЩ и други страни на територията, откъдето произхожда източникът, като се обръща внимание на следните въпроси: - какви съединения и части има в дадения район и тяхното основно въоръжение; - военни складове - местоположение, тип, предназначение и охрана - с главно внимание на тези за ядрено оръжие и други средства за масово поразяване; - военновъздушни бази и военни летища - местоположение, основни характеристики и съоръжения, с които са оборудвани, авиационни части, базирани на тях и тяхното въоръжение (количество и тип на самолетите). Строителство на нови и дооборудване на стари летища; - военноморски бази - съоръжения, с които са оборудвани и от кого се използуват; строителство и дооборудване на стари военноморски пристанища. При възникване на възможност за добиване на интересни сведения по даден въпрос е желателно да бъдем уведомявани за поставяне на по-конкретни задачи.

НАЧАЛНИК НА СЛУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ" ПРИ РУ-ГЩ
ПОЛКОВНИК (П О П О В)

№ 02433/3.11.1969 г.
Отпечатано в 2 екз.
ГТ/

НАТО – Разузнавателна информация
03063 2. 12. 1969
62

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз.№

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Началник на отдел
11/X 1971 г.

52

Т У К – ДО НАЧАЛНИКА НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

През 1970 година органите на РУ–ГЩ, изпълнявайки функционалните си задължения, да насочат своята дейност за изпълнение на следните информационни задачи:

I. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗАДАЧИ

А. ПО ТУРЦИЯ И ГЪРЦИЯ

Военнополитическо положение и схващания за водене на войната

1. Непрекъснато да се следи цялостния политически живот в ГЪРЦИЯ и ТУРЦИЯ и да се събират сведения за:

а) взаимоотношенията на ГЪРЦИЯ и ТУРЦИЯ със САЩ и НАТО: отношението на турското и гръцкото политическо и военно ръководство към мерките на САЩ и НАТО за укрепване на тяхното влияние в този район особено във военната област; становището на турското и гръцкото правителства по разглежданите въпроси на съвещанията, сесиите и конференциите в различните органи на НАТО; споразумения за военни кредити и помощи със страните-членки на НАТО;

б) Отношенията между ГЪРЦИЯ и ТУРЦИЯ и противоречията им по Кипърския въпрос. Становищата на страните за решаването на този въпрос;

в) Политиката и отношението на турското и гръцкото правителства по близкоизточната криза;

Из архивите на ДС

53
108

г) Разстановка на политическите сили в ТУРЦИЯ и ГЪРЦИЯ и противоречия между отделните политически групировки. Перспективи в развитието на военнополитическата обстановка в ГЪРЦИЯ и ТУРЦИЯ;

д) Взаимоотношения на ТУРЦИЯ със страните от СЕНТО и мерки за укрепване на тази организация.

2. Да се изяснят схващанията на ТУРЦИЯ и ГЪРЦИЯ за водене на войната:

- военностратегическа оценка на Балканския полуостров;
- особености в схващанията за участието на ТУРЦИЯ и ГЪРЦИЯ във всеобщата ядрена война и ограничената война без и с частично използуване на ядрено оръжие на Балканите;
- особености в схващанията за водене на настъпателна и отбранителна операция (бой) на приморско направление;
- схващания за използуване на оперативни и тактически въздушни и морски десанти и за водене на партизански действия в тила на противника;
- схващания и мероприятия по подготовката за използуване на ядрено-минни фугаси, химическо и бактериологическо оръжие.

3. Да се доизяснят въпросите за националните органи за военнополитическо ръководство на страните и въоръжените сили във време на война (структура, функции, пунктове за разполагане, система и средства за свръзка), а така също органите за коалиционно ръководство и взаимоотношенията между тях.

4. Да се доизясни системата за подготовка на населението за война (органи за ръководство, съдържание, средства и форми на тази подготовка).

Из архивите на ДС

620

109

5. Да продължи събирането на данни за морално-политическото състояние на гръцките и турските въоръжени сили (форми, методи, средства и апарат за идеологическа обработка), а така също за схващанията, силите и средствата за водене на психологическа война.

Въоръжени сили

1. Да продължи събирането на данни за оперативните планове и плановете за привеждане на войските в бойна готовност.

2. Своевременно да се установяват измененията в организационната структура, бойният състав и дислокацията, а така също в системата за мобилизация на сухопътните войски (органи и ред за мобилизационно развръщане; начини и срокове за попълване с личен състав и автотранспорт; срокове за мобилизационна готовност; мобилизационни възможности на страните).

3. Да се разкрият по-пълно системата и средствата за управление:

- състав, структура и функции на органите за управление в обединенията, съединенията и частите;

- местонахождение (точни координати), оборудване, характеристика и охрана на защитени свързочни възли в различните звена от сухопътните войски; стационарни предаватели, центрове и постове за управление, оповестяване и навигация на ПВО и авиацията;

- способи и схеми за организацията на радио, радиорелейната и проводната свръзка във всички звена при провеждане на учения;

- местонахождение (точни координати), организационна структура, тактико-техническа характеристика и възможности на частите за радиоелектронно разузнаване, радио и радиолокационно

110

разузнаване, радио и радиолокационни смущения;

- наличие и степен на използуване на електронно-изчислителна техника и математически методи в управлението на войските;

- данни за постъпили нови свързочни средства (радио, радиорелейни, тропосферни и йоносферни станции, ВЧ и уплътнителни апаратури, буквопечатаща, засекретяваща апаратура и шифриращи устройства);

- заводи за производство и ремонт на свързочна техника, свързочни складове и свързочна техника, която се съхранява в тях.

4. Да се разкрие съставът, организацията и дислокацията на химическите подразделения в частите и съединенията на турската и гръцката армия.

Да се разкрие какви химически складове има, тяхното предназначение и дислокация.

5. Да продължи събирането на данни за състоянието на бойната готовност на сухопътните войски и мероприятията за нейното поддържане и повишаване (видове тревоги, сигнали и действия по тях; срокове и райони за извеждане на съединенията; степен на готовност на съединенията за преминаване в настъпление след извеждането им в райони);

Да се следи подготовката за формиране на ново танково съединение в ГЪРЦИЯ и се установи разпределението на танковете постъпили през последната година в турската армия.

Да продължи събирането на данни за организацията, въоръжението и принципите за използуване на диверсионно-разузнавателните части "КОМАНДОС".

6. Да се установи има ли бойни глави за НУРС "ОНЕСТ ДЖОН", 203,2-мм гаубици и 175-мм оръдия и установи количеството на

Из архивите на ДС

621

Из архивите на ДС

622

56
111

ракетите (снарядите) и бойните глави в дивизионите и складовете, организацията и подвоза и охраната на ракетите и бойните глави.

Да се събират данни за организационната структура и укомплектуваността на батареите АИР в гръцката армия и рдн в турската армия както и на разузнавателните подразделения в артилерийския полк и артилерийския дивизион. Какви топогеодезки и метеорологични подразделения има за осигуряване на необходимите данни на рдн "ОНЕСТ ДЖОН" и артилерията, с какви прибори и РЛС са въоръжени и техните характеристики и възможности. Какви стрелби (огневи задачи) се изпълняват от НУРС, 203,2-мм гаубици, ПТУРС и артилерията и при каква организация; какви тренировки по управлението на огъня се провеждат.

Използуване на ротите армейска авиация за нуждите на ракетните и артилерийските части.

7. Да се уточни организацията и укомплектуването на инженерните части и подразделения в 1 А (т), ак, бртд и пехотните батальони от пд на гръцката армия и дислокацията на инженерния батальон на 3 бркбр, инженерните роти от 23 пбр и 2 бртбр.

Какво е щатното количество и тактико-техническата характеристика на инженерната техника (особено минно-заградителната, десантно-преправочната и позиционната).

Какви други противотанкови, противопехотни и противодесантни мини и средства за устройване на проходи и заграждения има освен минитe: М6-А2, М7-А2, М2-,14,15,19,21,25, 48, 49, М18-А1, М2-А3 и А4; удължени заряди М3-А1, М3-157, М1 М1 А1 и М1 А2.

Количество, вид и местонахождение на огневите съоръжения в новоизградените райони от първи, втори и трети отбранителен рубеж на гръцка територия.

Из архивите на ДС

57
112

Десантно-достъпни участъци по азиатския бряг на СРЕДИЗЕМНО море на турска територия.

8. Да се доставят за ВВС и ПВО на противника следните данни:

а) оборудване на самолетите на въоръжение в ТУРЦИЯ, ГЪРЦИЯ и 6-и САФ с апаратура за навигация, бомбомятане и прехват на въздушни цели;

623

б) количество, самолети реално оборудвани за носене на ядрено оръжие в 1 ТАС, 28 КТА и Ф-4В от 6 САФ и техните бордни номера;

в) наличие и количество самолети за радиотехническо разузнаване и създаване на смущения и тяхното оборудване;

г) възможности на самолетите от типа на Ф104 G, А-4Е и Ф-5А за изстрелване на ракети "ШРАНК";

9. Да се доставят за ВМФ на противника следните данни:

а) система за привеждане на турския и гръцкия военноморски флот в бойна готовност;

б) изменения в организацията, дислокацията, подчинеността и въоръжението на военноморските сили. Особено внимание да се обърне на морското оръжие (ракетно, торпедно, минно, трално и противолодъчно), организацията и базирането на военноморската авиация;

в) възможности, подготовка и осигуряване стоварването на морски десант.

Тил, техника и въоръжение

Да се доставят следните данни:

1. Организационно-щатна структора на тила на турска-

Из архивите на ДС

624

58
193

та и гръцката армия и организация на тила по опита от учениятa:

- изменения в организационно-щатната структура на оперативния тил, видовете служби и складове; автотранспортни и медицински поделения - подчиненост и възможности;

- ешелониране на запасите от материални средства и организация на подвоза;

- схващания за организацията на оперативния и войсковия тил;

- разход на материални средства: общо за една операция; по задачи - близка и следваща; за един боен ден - на съединение.

2. Организация и укомплектуваност на военномедицинската служба и начин на подготовка на медицинските офицери.

Какви имунизации и ваксини се провеждат. Защитни средства за личния състав против БОВ и бактериални средства.

3. Осигуряване с ГСМ: промени в складовете за ГСМ по-крайбрежието на ЧЕРНО и МРАМОРНО морета и източния бряг на БЯЛО море. Възможности за зареждане на кораби от необорудван бряг.

Пристанища с оборудване за зареждане на кораби и разтоварване на танкери с горива.

Видове течни ракетни горива: складове, автотранспортни средства и ж.п. състав за транспортиране на течни ракетни горива.

4. Организация на вещевото и продоволственото снабдяване: складова система; норми за полагащото се вещево имущество и продоволствие на офицерския, сержантския и войнишния състав.

Допълнителни данни за състоянието и перспективите в развитието на промишлеността, селското стопанство, складовата система и запасите на ТУРЦИЯ и ГЪРЦИЯ.

54
114

5. Пропускателна и превозна способност на ж.п. направленията в ИЗТОЧНА ТРАКИЯ, АНАДОЛА и ГЪРЦИЯ. Наличие и дислокация на възстановителни ж.п. материали.

6. Техническа характеристика, експлоатация и ремонт на танковете, автомобилите и въоръжението:

- характеристика на новопристигащите танкове, влекачи и автомобили;

- наличие, организация, дислокация и използуване на войсковите ремонти и евакуационни подразделения;

- военни и граждански заводи и бази за производство и ремонт на военна техника, въоръжение, запасни части и боеприпаси.

Из архивите на ДС

625

Театър на военните действия

Да се доставят следните данни:

1. Уточняване ширината, вида и състоянието на настилката и пътното платно, величината на надлъжните наклони, радиуси на кривите, местоположение, конструкция, товароподемност, размери и възможности за обхождане на мостовете по маршрутите:

- НЕОН ПАТРИШИОН, КУКУШ, ЕНИДЖЕ ВАРДАР;
- ЗЪРНЕВО, СЯР, СОЛУН;
- ВОДЕН, ЛЕРИН, ГРЕВЕНА, АРТА, АЕРИНИОН;
- СКИДРА, БЕР, КОЖАНИ, ЛАРИСА, ЛАМИЯ, ТИВА, ЕЛЕВСИНА;
- ГЕФИРА, КАТЕРИНИ, АТИНА;
- ЛЕРИН, ВОДЕН, СОЛУН, КАВАЛА, ДЕДЕАГАЧ, КИПИ;
- ИГУМЕНИЦА, ЯНИНА, ТРИКАЛА, ВОЛОС;
- ИВАЙЛОВГРАД, ДИМОТИКА;
- БАНДЪРМА, БАЛЪКЕСИР, МАНИСА, БУЛДАН, КОРКУТЕЛИ, ФИНИКЕ;
- БУРСА, КЮТАХИЯ, АФИОН, КОНЯ, СИЛИФКЕ;
- ЕСКИШЕХИР, ПОЛАТЛЪ, АКСАРАЙ, ПОЗАНТЪ, АДАНА.

Състояние на нивото и скорост на водата по сезони, характеристика на бреговете, дъното и ширина, удобни участъци за устрой-

Из архивите на ДС

626

60
115

ване на плаващи и нисководни мостове по реките в следните участъци:

- р.ПИНИОС на участъка ИГУМЕНИЦА до устието;
- р.БИСТРИЦА на участъците - южно от ХРУПИЩА южно от НЕАПОЛИС; северно и южно от СЕРВИЯ;
- р.ВАРДАР на участъците северно и южно от ПОЛИКАСТРОН и ГЕФИРА;
- р.СТРУМА на участъка от Баражната стена до източно от ПЕПОНЯ;
- р.МЕСТА на участъка от ПОТАМИ до южно от ТАКСОТЕ;
- р.МАРИЦА на участъците: ДИЛОФОС, МАРАСИЯ; ПИТИОН, ПЕТРАДИ(ДИМОТИКА, ЛАВАРА; МАНДРА; АЛИ БЕЙ; ЕДЕ КАДЪНКЬОЙ;
- р.ТУНДЖА на участъците: северно и южно от ХАТИПБЕЙ; северно и южно от ИЕНЕСИКЬОЙ; южно от ДЕЙРМЕН ИЕНИ КЬОЙ; северно и южно от МУСТАФА ЧИФЛИК в района на ОДРИН.

2. Подготовка на територията на ТУРЦИЯ и ГЪРЦИЯ за използуване на ядрено-минни фугаси - наличие на складове, устроени кладенци, шахти и командни пунктове.

3. Координати или списъци на точките от гравиметричната мрежа, гравиметрични карти и схеми за отклонението на отвеса.

Топографски карти 1:50 000 или 1:100 000 до линията ЯНИНА, ВОЛОС, ЗОНГУЛДАГ, АФИОН, ИЗМИР (издадени след 1958-1960 г.г.).

4. Обекти на територията на ГЪРЦИЯ и ТУРЦИЯ от автоматизираната система за управление силите и средствата на радиоразузнаването.

Б. ПО ЗАПАДНИТЕ СТРАНИ-ЧЛЕНКИ НА НАТО

Да продължи събирането на данни по уясняването и уточняването на следните въпроси:

Из архивите на ДС

627

61
116

1. Военнополитическо положение в страните от НАТО и мероприятия за укрепване на блока. Мероприятия за укрепване южния фланг на НАТО (състояние на органите за управление, отпускане заеми и помощи за ТУРЦИЯ и ГЪРЦИЯ, създаване на обединен флот в СРЕДИЗЕМНО море и др.).

2. Схващания на НАТО за водене на всеобща ядрена и ограничена война и тяхното прилагане в провежданите учения. Цели, замисли и ред за провеждане на ученията в Балканския стратегически район.

3. Състав, дислокация, подчиненост и вероятен начин за използуване на ядрените средства и боеприпаси на НАТО в ЕВРОПА.

4. Изменения в числеността, организацията, дислокацията и въоръжението на страните от НАТО. Състав, местоположение, бойни възможности и способи за използуване на 6 САФ и подводните лодки, въоръжени с ракети "ПОЛАРИС", намиращи се в СРЕДИЗЕМНО море.

5. Схващания и възможности на НАТО за използуване на допълнителни сили в Балканския стратегически район. Подготовка, възможности и начин за използуване и действие на подвижните сили на НАТО.

Възможност за използуване на италиански и английски въоръжени сили в Източното Средиземноморие и Балканския стратегически район.

6. Характеристика на системата за оповестяване на НАТО. Степен на автоматизация на управлението на войските.

7. Да бъдат доставени образци от химическо имущество: рентгенометър ВС-16; дозиметри УМ-93/UD ; комплекти за дозареждане на дозиметрите РР-354/Р; радиометри АЕ/РОК-39; аерозолен прибор АК6/12 за откриване заразеността на въздуха с радиоактивни вещес-

Из архивите на ДС

628

62
117

тва, войскови противогази М9 А1, М-17, М-14 А2, М-24, АВС-М21; изолиращи противогази АВС-М15А1 и М20; прибор за химическо разузнаване М-18А1; предпазен кител МВА1; защитно наметало; защитни чорапи и ръкавици; защитно непромокаемо яке и панталон; шише таблетки "Йодине"; санитарен пакет; отровен пакет; респиратор АБС-М4 или АВС-М5; индикатор сигнализатор на радиоактивността и дозиметър тип 6119А (САЩ); термолуминисцентен дозиметър PMP080 (БЕЛГИЯ);огнеустойчиви (противонапалмови) средства за защита.

В. ПО БЛИЗКИЯ ИЗТОК

1. Непрекъснато да се следи развитието на военнополитическата обстановка в БЛИЗКИЯ ИЗТОК и мероприятията на САЩ за задълбочаване противоречията между арабските страни.

2. Мероприятия на израелското правителство и помощта на САЩ за укрепване военната мощ на ИЗРАЕЛ.

3. Отношенията между арабските страни и мероприятия за обединяване на тяхната военна мощ в борбата срещу ИЗРАЕЛ.

II. ЗАДАЧИ ПО ВЪЗМОЖНОСТ

А. ПО ТУРЦИЯ И ГЪРЦИЯ

Да се доставят данни по следните въпроси:

1. Методи и форми на оперативната и бойна подготовка на офицерите, щабовете и войските;

а) форми на оперативната и тактическата подготовка на генералите и офицерите от различните звена на сухопътните войски;

б) форми на подготовка на щабовете;

в) подготовка на пехотните и танковите съединения:

- програми за бойната подготовка на сухопътните войски;

Из архивите на ДС

629

- норми за осигуряване изпълнението на задачите по бойната подготовка: количество снаряди за подготовка на екипажа и боеприпаси за един войник от пехотата; количество моточасове и пробег за подготовка на механик-водачите и шофьорите и състояние на подготовката им;

- състояние на учебно-материалната база по основните подготовки и тенденции в нейното развитие;

- мероприятия за повишаване на физическата издържливост и психическата устойчивост на личния състав;

г)Подготовка на ракетните и артилерийските части и подразделения:

- организация на учебния процес; програми за бойната подготовка; устави, наставления, курсове и нормативи, по които се извършва подготовката и оценката;

- наличие и състояние на постоянни или временни полигони за провеждане на бойни стрелби за НУРС, 203,2-мм гаубици и 175-мм оръдия;

- как е организирана подготовката на артилерийските щабове, офицерите, сержантите и курсантите в частите, военните училища и академиите;

д) Подготовка на химическите подразделения:

- организация и норми на обучение на химическите подразделения, на родовете и видовете войски по оръжията за масово поразяване и защитата от тях;

- методика за анализиране на радиационната и химическата обстановка и допустими дози за облъчване и степен на заразяване;

- тематика и учебно-материална база за подготовка на войските по оръжията за масово поразяване;

е) Методика на наземната подготовка на летателния състав: изучавани дисциплини, обем и метод на преминаването им; обем и метод на предварителната подготовка на полети.

Из архивите на ДС

630

64
119

2. Състояние, възможности и тенденции в развитието на хранителната и фармацевтичната промишленост.

3. Характер на заболеваемостта, профилактичните и противоепидемични мероприятия.

4. Подготовка и поддържане на авиационната техника за полети. Срокове за пълна подготовка и за повторен полет.

5. Военнотопографски служби (военнотопографски институти) в ГЪРЦИЯ и ТУРЦИЯ - организация; войскови органи; дислокация на управленията, производствените подразделения, складовете за карти; материално-техническа въоръженост, кадри и др.

6. Да се доставят:

- хидрографски, хидрогеоложки, пътни справочници и годишни бюлетини;

- специални карти и справочни материали (планове на крупни населени места; икономически, административни, климатични, горски, геоложки, хидроложки и други карти; списъци на населените места с броя на жителите);

- статистически справочници за пристанищата, язовирите, електроцентралите и др.;

- материали по битовото, социалното положение, нравите и традициите на турското и гръцкото население (история, география, педагогика, социология, психология и др.).

ПЪРВИ ЗАМ.МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
И НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (СЕМЕРДЖИЕВ)

№ 001602/28.11.1969 г.
Отпечатано в 2 екз.
ГТ

„ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ"
Началник на отдел
18.8.81 г.

СЕКРЕТНО
Екз. № 2

68

Т У К – ДО МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ДРУГАРЯ ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК А.СОЛАКОВ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДР.МИНИСТЪР,

За изясняването на някои въпроси по Турция и Гърция ние считаме, че в известна степен могат да бъдат използувани и българските граждани, които пътуват и временно пребивават на територията на тези страни.

Като се има предвид това, моля Ви при възможност чрез съответните органи на МВР да се иска от тези граждани да изяснят някои въпроси, свързани с военните обекти на територията на Турция и Гърция, а също така и с мобилизационната система на тези страни.

При подготовката на пътуващите за тези страни граждани смятаме за целесъобразно да се поставят за изясняване следните въпроси:

1. По фортификационната система

Наличие и местонахождение на фортификационни съоръжения от дълговременен тип за оръдия и картечници, укрития за личен състав и бойна техника, окопи, противотанкови ровове, телени мрежи и други видове заграждения на територията на Турция с особено внимание на районите на: ОДРИН, ЛАЛАПАША, ВАЙСАЛ, КОФЧАЗ, ДЕРЕКЬОЙ, МАЛЪК САМОКОВ (ДЕМИРКЬОЙ), ЛОЗЕНГРАД и в околностите на УЗУНКЬОПРЮ, южно от ПЕХЛИВАНКЬОЙ, южно от АЛПОЛУ, ЛЮЛЕБУРГАЗ и САРАЙ.

Из архивите на ДС

632

Наличие и местонахождение на шахти за ядрено-минни фугаси в приграничната полоса на територията на Гърция с главно внимание на направленията: КУЛАТА, ДЕМИРХИСАР; КАТО НЕВРОКОПИОН, ДРАМА; РУДОЗЕМ, КСАНТИ; МАКАЗА, ГЮМЮРДЖИНА и ИВАЙЛОВГРАД, ДИМОТИКА, а на територията на Турция - на приграничните райони, долината на р.ЕРГЕНЕ и района на двата пролива (БОСФОРА и ДАРДАНЕЛИТЕ).

Шахтите за ядрено-минни фугаси обикновено имат дълбочина до 8 м и диаметър 0,6-1,0 м. Облицоват се с железобетонни пръстени и се затварят с кръгли или правоъгълни метални капаци.

2. По складовата система на въоръжените сили

Наличие на складове за боеприпаси, въоръжение, бойна техника, инженерни заграждения и други военни имущества на територията на Турция и Гърция с основно внимание на районите:

а) На територията на Турция - ЛОЗЕНГРАД, ВИЗА, САРАЙ, ТЕКИРДАГ, МАЛКАРА; ЛЮЛЕБУРГАЗ, ЧОРЛУ, ЧЕРКЕЗКЬОЙ, ИСТАНБУЛ, ЕДРЕМИТ, МАНИСА, ИЗМИР, ДЕНИЗЛИ, ИЗМИТ и ИСПАРТА.

б) На територията на Гърция - ГЮМЮРДЖИНА, ДИМОТИКА, СОФЛУ; КОЖАНИ, ЛЕРИН, ЛАРИСА, ЕЛАСОН, КАЛАМБАКА, КАРДИЦА и ТРИКАЛА.

При описанието на складовете по възможност да се дават данни за точното им местонахождение, броят и характерът на отделните постройки (складови помещения), видът и количеството на съхраняваните в тях боеприпаси, въоръжение, бойна техника и др. имущества. Освен това да се изяснява каква номерация носи съответния склад, на кого е подчинен, за какво довольствие е предназ-

Из архивите на ДС

633

начен (текущо или мобилизационно назначение), за нуждите на кои поделения, какъв е съставът на командата, която го поддържа и охранява и др.

3. По някои въпроси от мобилизационната система на въоръжените сили

При разговор с местните граждани по възможност да се изяснят следните въпроси по мобилизационната система на Турция и Гърция:

- до каква възраст се водят на отчет в запаса отделните категории запасни (войници, сержанти, офицери и генерали);
- на колко категории по възрастови групи и други признаци са разделени запасните;
- какво е предназначението на различните цветове мобилизационни назначения и буквените инициали по тях;
- от кого и по какъв начин се извършва оповестяването на запасните при мобилизация и за колко време;
- къде се явяват запасните в случай на мобилизация (направо в частта, в сборен пункт или на друго място), как е осигурено пътуването до местоназначението им и за какъв срок следва да се явят (от кога се счита този срок - от момента на обявяване на мобилизацията или от момента на известяването на мобилизирания);
- къде, как и за какво време е ставало приемането, разпределението, обличането и стъкмяването на запасните и какви други мероприятия са провеждани с тях по време на мобилизация

Из архивите на ДС

634

91

или мобилизационни учения;

- имало ли е мобилизиран граждански автотранспорт - какво количество и марки автомобили, за колко време са били доставени в частите и за какви нужди са използувани;

- какво поделение е било формирано от мобилизираните запасни, на каква база, в какъв срок и на кого е било подчинено в последствие;

- след отмобилизирването на поделението, била ли е проведена преподготовка със запасните - в какъв срок, с какви оръжия са били обучавани и какви занятия и стрелби са провели;

- колко време е продължил мобилизационният сбор, кога и как е станало демобилизирането на запасните.

При изясняване на горните въпроси целесъобразно ще бъде да се събират също така данни за начина и сроковете за извозване на имуществата в мобилизационните райони, за организацията, бойния състав, въоръжението и укомплектуваността на новоформираните подразделения и части и др.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ - ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ _____ (ЗИКУЛОВ)

№ 02723/1.12.1969 г.
Отпечатано в 2 екз.
НД

Подел. 35440-КО — МНО
Вх. №03280/ 15.8.91г.
Към дело №

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

43

СЕКРЕТНО
Екз.№ 1

С П Р А В К А
за организационната структора на Генералния щаб
на турската армия.

/по задача III - 3/

Генералния щаб на турската армия е висш орган за ръководство на въоръжените сили.Началника на ГЩ е главнокомандуващ въоръжените сили.Той се назначава от Президента на Репубиката по предложение на Министър председателя.

След станалите през 1971 година промени в йерархията на страната,Началника на ГЩ се явява формално петия човек по старшинство в страната след:Президента,председателите на Сената и Меджилиса и Министър председателя.и ползува кола с министерски номер 005.Фактически обаче,Началника на ГЩ се явява втори човек по старшинство.

Коли с министерски номера получиха миналата година и Командуващите видовете въоръжени сили.И те се смятат с ранг на министри.и имат №№ 031,032 и 033,съответно на Гюрлер,Ейджиолу и Батур.

След 12.3.1971 година,нито един въпрос свързан с политиката и управлението на страната не се решава,без вземане на мнението на Н-к ГЩ и Командуващите видовете въоръжени сили.

Макар,че Н-ка на ГЩ се назначава по предложение на Министър председателя,сега не е възможно да се назначи министър председател без съгласието на Н-ка на ГЩ.Това особенно ясно бе показано

Из архивите на ДС

636

с Юргюплю, който бе утвърден от Президента, но по искане на Н-ка на ГЩ и Командуващите, той бе отстранен с целия му кабинет.

Високото място което се отрежда на Н-к ГЩ и Командуващите се вижда и от това, че през време на изпълнение на длъжността си, само те и Министър председателя се преместват да живеят в района на президентския дворец.

Влиянието на въоръжените сили, а от тук и на Н-к ГЩ върху политическото и държавно ръководство се вижда и от това, че Парламента приема всички предложени законопроекти, касаещи въоръжените сили.

Всичко това показва, че армията е малко, а може да се каже, че е независима от политическото ръководство, ползува се с голяма самостоятелност и макар формално Н-к ГЩ да се отчита пред Министър председателя, то фактически основните въпроси за връзките и отношението на армията към НАТО и другите съюзници, снабдяването на армията, развитието на военната промишленост и всички други въпроси свързани с армията се решават от Генералния щаб на армията.

Възможно е при това положение ГЩ да има решаващо влияние и по въпросите за подготовката на страната за война и обявяването на война, макар, че тези въпроси са от компетентността на Съвета за национална сигурност.

Под ръководството на ГЩ, в турската армия се провеждат и мероприятия имащи национално значение, което се отчита от политическите и държавни ръководители и намира тяхната подкрепа.

Голяма част от постъпващите в казармата младежи са неграмотни и в армията получават първото минимално ограмотяване, което е от национално значение за Турция. Много от завършилите педагогически училища през времато определено за отбиване на военната си служба учителствуват в страната.

От необходимите за турската армия около 60,000 водачи на моторни превозни средства, само около 3,000 души идват подготвени от гражданските учреждения, а 57,000 се подготвят в армията, което има голямо значение за икономиката на страната. Това намира признателност от останалите ведомства.

Из архивите на ДС

Задачи на Генералния щаб.

Основната дейност на ГЩ се свежда в следното:

-Подготвя въоръжените сили за война.

-Окомплектова и снабдява въоръжените сили с необходимото въоръжение и бойна техника.

-Създава необходимия резерв от жива сила,въоръжение,бойна техника и други материални средства.

-Подготвя офицерски кадри за нуждите на армията в мирно и военно време.

-Ръководи оперативната и бойна подготовка на войските.

-Разработва мобилизационните и оперативни планове .

-Разработва планове за съвместни действия в рамките на НАТО и СЕНТО.

-Провежда мероприятия за подготовка на ТВД за водене на бойни действия.

-Организира и води разузнаване за нуждите на армията в мирно и военно време.

-Провежда мероприятия по защитата на войските от оръжия за масово поразяване.

-Организира необходимата връзка за ръководство на въоръжените сили в мирно и военно време.

-Организира медицинското обслужване на армията.

-Обобщава историческия опит на турските и чуждестранни въоръжени сили.

-Разглежда и разрешава административно-правови въпроси.

-Изпълнява представителни функции.

За изпълнение на горните задачи ГЩ на турската армия има следната организация:

-Началник на ГЩ, арм.ген.Мемдух Таамач.

-Секретар на Н-к ГЩ,полк.Доан Кромьорс.

-Протокол на Н-к ГЩ с началник полк.Фехми Арабаджъолу.

-Адютант на Н-к ГЩ.

-Секретарят към ГЩ с началник бр.ген.Мелимет Фъндъколу, съм него има и отдел за връзка с печата и населението.

Из архивите на ДС

638

-Военен съд.

-Отдел шифър.

-Заместник началник на ГЩ,арм.ген.Нихат Тулонай.Той е и секретар на Висшия военен съвет но без право на глас.Очаква се,че след 30.8.т.г. ще бъде назначен за командуващ 1А.

-Членове на Висшия военен съвет:армейски генерали:Хамза Гюргюч,Орхан Йит,Доан Йозгьочмен и въз.арм.ген.Нахет Йогюр.

-Инспекционна комисия.

-Постоянно представителства на ГЩ във военните щабове на НАТО и СЕНТО.

-Представители на на страните членки на НАТО в ГЩ на турската армия.До сега са известни представителите на САЩ,Англия и Гърция.

Управленията и службите в ГЩ са групирани в две основни групи:Обща и специална група/част/.

В общата част на ГЩ влизат следните управления:

1.Главно управление кадри с началник корп.генерал А.Фехми Башар.На същия предстои да бъде повишен в звание арм.генерал през т.г.и се очаква,че може да бъде назначен за Командуващ 2А.

Към това главно управление има три управления:организационно,планово и строево.Началник на плановото управление е корп. ген.Атиф Ерчъкан.

2.Главно разузнавателно управление с началник корп.адмирал Неджметин Сьонмез.В турската армия разузнавателните управления са по старши от оперативните и във всички източници се посочват пред тях.

Към Главно разузнавателно управление има три разузнавателни управления:

Първото РУ началник на което е див.ген.Селяхатин Четинер, който е и зам.началник на Гл.РУ,има сведения,че се занимава с агентурното разузнаване.

Второто разузнавателно управление с началник въз.див.ген. Арслан Йонер,се занимава с въпросите на военното контраразузнаване

Из архивите на ДС

639

На този генерал изтича срока в звание дивизионен генерал и тази година ще бъде повишен и преместен на друга работа или приведен в запаса.

Третото разузнавателно управление с началник бр.генерал Бахаттин Аракан,се занимава с въпросите на планирането и координирането на военното разузнаване.

Предполага се,че към същото управление се води и бр.ген. Фахретин Туракан,който оглавява информационната работа.Последния е изселник от България и бивш военен аташе в Румъния.

И тези двама генерали трябва да бъдат повишени в следващо генералско звание или да бъдат приведени в запаса на 30.8.т.г.

Всички тези генерали от РУ са членове на съвета за координачия към Националната разузнавателна организация.

Към Главно разузнавателно управление се числи и отдела за работа с военните аташета.

3.Главно управление по оперативна и бойна подготовка към ГЩ с началник кор.ген.Митхат Копсаваш.

Към това главно управление има три управления:

-Управление перспективно планиране.

-Управление оперативно планиране.

-Управление бойна подготовка,към което се води и отдела по физическа подготовка.

4.Главно тилово управление към ГЩ с началник корп.ген. Митхат Джйлян.

Към това управление се числят:

-Управление планиране и координация.

-Транспортно /техническо/ управление.

-Интендантско снабдяване.

-Артилерийско снабдяване,с началник дивизионен генерал. На него са подчинени артилерийско ремонтните бази и училището в Балъкесир.

Към Главно тилово управление се числи и Медицинско управление.

Към специалната част на ГЩ се отнасят следните управления:

Из архивите на ДС

640

48 Б.

1.Мобилизационно проучвателно управление.На него не са подчинени военните окръжия и етапните командувания.Военните окръжия са подчинени на Министерството на националната отбрана,а трите етапни командувания са подчинени на Командуването на сухопътни войски.

Предполага се,че задачите на това управление са да изследва възможностите на страната в жива сила и материални средства за водене на една бъдеща война.

2.Свързочно и електронно главно управление с началник корп.ген.Хамза Гюналп.

Към това управление се водят:

-Управление свръзки.

-Техническо управление.

-Планово управление.

-Свързочни възли.

Известно е,че за подготовка на кадри по електроника,за сметка на ГЩ се изпращат на обучение в гражданските висшиучебни заведения в Турция и западните страни.

За нуждите на това управление в построеното преди 2-3 години ново крило на сградата на ГЩ са оборудвани специални технически зали.Инсталирани са различни антенни устройства за поддържане на връзка,както с щабовете в страната,така и с щаба на НАТО.

3/Инженерно строително управление със следните отдели:

-Инженерен отдел.

-Отдел военно строителство.

-Отдел инфраструктора.

4/Управление атомно,химическо и бактеорологично оръжие.

5/Финансово управление.

6/Управление висши учебни заведения.

7/Главно военно историческо управление,с две управления:

-Управление военна история и

-Управление стратегическо проучване.

8/Отдел архив.

9/Отдел административен.

За осигоряване връзка на ГЩ с подчинените щабове и висше

49

стоящите съюзнически щабове,към него има специален свързочен батальон.

Към ГЩ се числят и две транспортни роти.Едната е с леки автомобили,като за всеки генерал има отделна кола за лично и служебна ползуване.Освен това има и известно количество леки коли с повишена проходимост.

Другата рота се състои от товорни коли и автобуси,също за нуждите на ГЩ.

Към ГЩ има специална щабна и охранителна рота.Личния състав на същата се ползува за почистване,обслужване и охрана на щаба.

В състава на ГЩ работят и голямо количество генерали и офицери от ВМС иВВС.Те се числят към различни управления и разработват и ръководят въпросите касаещи ВМС и ВВС.

Организационните и кадрови промени в ГЩ,а така също и в другите части на турската армия,се извършват веднаж в годината към 30.8. и този материал би бил по-полезен,ако се изготвя не към 30.6.а кам 30.9. ежегодно.

№ 086 / 10.8 1972 г.

А Н К А Р А

ПОДПИС: [redacted]

Киров

Справката може да се ползува за изготвяне обобщена справка на ОАП-ГЩ.

полк. [illegible]

16.8.72г.

[illegible]

16.8.72

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :06.07.2015г.Секретар :

Към дело № 625

СЕКРЕТНО
Екз. единствен
изх.№ 0943

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ЗДРДОПБГДСРСБНА

Нанесено в картотеката
от

ИНФОРМАЦИОННО ДОНЕСЕНИЕ

ОТНОСНО:Свързочния възел на щаба на НАТО в Измир.

По данни от осведомление става известно:

Към щаба на НАТО в Измир функционира свързочен възел, обслужван от американски, гръцки и турски личен състав. И трите групи разполагат със собствена апаратура и работят едновременно, всяка самостоятелно, подържайки връзка със своето командуване в страната. Всяка от групите има свое шифрово отделение.

Свързочният възел е разположен в една сграда. Външната и вътрешна охрана се носи само от турски войници. Вътрешната охрана стои в един коридор, от който се влиза в апаратните.

Личният състав работи на смени по осем часа, като смените се извършват в 24.00, 8,00 и 16.00 ч.

В турската група дисциплината е била много слаба. През повечето време апаратурата не им е работела, често са допускани технически неизправности. Охраната също е носена небрежно. През нощните смени часовите от вътрешната охрана обикновено спяли, опряни по ъглите на коридора.

Гръцката група радисти се е състояла от 6 души. Разрешавали са им излизане в града само в цивилно облекло и задължително са се движили най-малко по двама души заедно. Местното население се е отнасяло враждебно към тях.

Данните могат да се считат за достоверни.

/данните са съобщени в центъра с грама/
Ор № 01143

37

С Е К Р Е Т Н О
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОАМ I

П Р Е П И С

от информационни донесение относно
АМЕРИКАНСКИТЕ МИСИИ в Турция

2.Относно ТУСЛОГ той каза,че чрез него се получават всички средства по военната помощ на НАТО и САЩ и те се предават на турската армия за ползуване.На тях е било възложено да следят дали тази помощ се използува по предназначение.

След изтичането срока за ползуване на тази техника и въоръжение,пак с помоща на ТУСЛОГ се е определело,дали тази техника да се даде на други поделения на турската армия не включени в НАТО,да се даде на други страни,като Иран,и Пакистан,или да се даде за претопяване на МКЕ.Поясни отново,че това се отнасяло само за полученото от НАТО и САЩ.

Той каза още,че ТУСЛОГ имал в Турция и свои складове в които съхранявал различно въоръжение и боеприпаси,които при необходимост ще бъдат дадени на турската армия.

До 1960 год.в американските обекти в Турция не се допускало влизането на турци,но след това турското правителство се противопоставило на това и се приел режима който е бил въведен

а

Из архивите на ДС

644

 38

американските обекти в ГФР,Италия,Белгия и др.Сега в американската база Инджирлик,имало представител и на турските ВВС.Такова било положението и в останалите американски обекти в Турция.

Източника поясни,че ТУСЛОГ не прави в Турция строителство по линия на НАТО.В него като помощен персонал работели и много турски граждани.

В Турция,каза той,има още една смесена турско-американска организация наречена ТУАМПАНЕ,седалището на която се намира на ул.Билир сокак.Тази организация имала предназначение да извършва съвместно строителство по линия на американската помощ за Турция.Такива организации имало и в някои други страни в Европа.

За ЖУСМАТ каза,че това е организация на американски съветници,които се грижат за развитието на турската армия.И в някои други западни страни имало такива организации.

Както от турска,така и от американска страна,имало стремеж към намаляване американския персонал в Турция.

Относно Инфраструктора каза,че тук няма никакви американски специалисти.В тази организация работели само турци.Нейн началник е дивизионен генерал.Средствата за Инфраструктора идвали само от НАТО,чрез Министерството на финансиите,като се оказвало точно за какво да се изразходват.

През 1973 год.Инфраструктора са работели основно по преоборудването на радиотехническите постове включени в системата "Нейдж".

Тази организация имала за задача да извършва и строителство на летища за нуждите на НАТО.Пътища строели само такива, които са отклонение и свързват даден военен обект.Казарми се строели както със натовски,така и със собствени средства,в зависимост от това за каква поделение е предназначена казармата.

Относно петролопроводите в Турция каза,че не са на "Петрол офис",а на някаква друга държавна организация и по тях протичал бензин само за самолети.

КД-ОАП № 4
[illegible]
2.11.73г.

Маш. № 07463/27.10.1973г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

112

Секретно
Екз.№ .1.

ПОДЕЛЕНИЕ 22870
Вх. № 0538/34 1980
от 1 листа Д № 0402
16.6.80

Т У К – НАЧАЛНИК ПОДЕЛЕНИЕ 22870

В изпълнение на указанията на др.Министър, дадени на заседанието на Колегиума от 24 октомври 1979 г. относно съгласуване въпросите по възможностите за използуване на силите и средствата на съветското въздушно разузнаване в наш интерес, считам за целесъобразно да ни бъдат предоставени периодически данни за:

– тактико-технически характеристики на нови РЛС на въоръжение в ГЪРЦИЯ и ТУРЦИЯ и тяхното местонахождение;

– характеристика и възможности на средствата за РЕБ, на въоръжение в ГЪРЦИЯ, ТУРЦИЯ и 6-ти флот;

– тактико-технически характеристики и местонахождение на нови системи за управление на тактическата авиация.

НАЧАЛНИК ЩАБ НА ПРОТИВОВЪЗДУШНАТА ОТБРАНА
И ВОЕННОВЪЗДУШНИТЕ СИЛИ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (БАБАЛОВ)
03 април 1980 г.

№ 01252/03.02.1980 г.
Отпечатано в 2 екз.
ЗГ/

Опис на другия документи гл. ТУК – л. 54.
3.7.80.

Дело № 0402 15
пк 25.2.80г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз.единствен

М Е Р О П Р И Я Т И Я
по изпълнението на препоръките на 19-то заседание на Военния съвет на ОВС, проведено от 23 до 26 април 1979 г. във ВАРШАВА

ПРЕПОРЪКИ НА ВОЕННИЯ СЪВЕТ:

.....

т. в/ Генералните щабове на армиите през 1980-81 г. да проведат военно-теоретични конференции по въпросите на анализа на състоянието и развитието на стратегическите възгледи на НАТО (през 80-те години) за подготовката и воденето на войната в Европа.

т. г/ Генералните щабове на съюзните армии съвместно с щаба на ОВС при определяне на тематиката за научно-изследователската работа да предвидят по-нататъшно всестранно изучаване стратегическите възгледи на НАТО и военните доктрини на страните членки на Блока.

МЕРОПРИЯТИЯ НА РУ-ГЩ И МИО:

В съответствие с т."в" и "г" на препоръките е предложено във Военно-научно управление - МИО да се включат в плана за военно-научната работа през следващия петилетен период 1981-1985 година следните мероприятия:

а/ през 1981 г. да се проведе военно-теоретична конференция на тема:

"Състояние и развитие на военните доктрини и стратегическите възгледи на командуването на НАТО и националните командувания на Гърция и Турция за подготовката и воденето на военните действия на ЮЕТВД през 80-те години и произти-

№ 0288/1980 г.

Из архивите на ДС

чащите изводи за БНА".

б/ горната тема да се включи в тематичния план по научно-изследователската работа за по-нататъшното изучаване и всестранно анализиране измененията в стратегическите възгледи и военните доктрини на страните-членки на блока НАТО през периода 1981-1985 г.

ПРЕДАДЕНО ВЪВ ВНУ - 7.02.1980 г.

№ 0288/07.02.1980 г.
Отпечатано в 1 екз.
СЗ/

Бележка: Темата е съгласувана и предадена по тел-ЗНС от п-к К. Петров на п-к Г. Димитров - ВНУ за включване в плановете на 7.2.1980 г. /п-к /25.2.80.

23

ПОДЕЛЕНИЕ 22870
Вх. № 0064, 5.I.81
от 4 листа Д №

СТРОГО СЕКРЕТНО

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С Ъ О Б Р А Ж Е Н И Я

по подобряване организацията и воденето на задграничното радиоразузнаване

Усилията на задграничното радиоразузнаване са насочени към разкриване на източниците в ултракъсовълновия диапазон, обслужващи висшите органи за управление на въоръжените сили на противника. Развърнато в непосредствена близост до разузнаваните обекти то дава възможност да се разкриват и наблюдават информативни канали от радиорелейните и тропосферните свързочни системи на противника и да се добива информация с висока разузнавателна стойност.

През последните години задграничното радиоразузнаване постигна редица положителни резултати, но независимо от това неговата ефективност е ниска. Така например от развърнатите пет радиоразузнавателни поста (в Рим, Атина, Солун, Истанбул и Анкара) само тези в Солун и Истанбул добиват сравнително ценна информация за противника. Причините за тази ниска ефективност се коренят преди всичко в следното:

1. При развръщането на постовете не се прави предварително изследване и анализ на натовареността и използуваемостта на УКВ диапазон от противника в дадения район. Това от своя страна не позволява да се вземе правилно решение по тяхното комплектуване с необходимата разузнавателна апаратура.

00931

Из архивите на ДС

2. Не винаги се търси, по възможност, най-оптималното решение за разполагане на постовете в помещенията на сградите, а това е от голямо значение за извършване на качествен прехват в този диапазон. В това отношение показателни са случаите с развръщането на постовете в Истанбул и Анкара, които се намират в помещения разположени в ниската част на сградите и се срещат сериозни затруднения при развръщането и използуването на различните типове антени.

3. Предварителната подготовка на офицерите определени за работа на постовете е недостатъчно целенасочена вследствие на което не се изучават детайлно и задълбочено радиоразузнавателните признаци и апаратурата за радиоразузнаване.

4. Предварителните мерки по легендировката на постовете и скриване дейността на офицерите-радиоразузнавачи от работещите в консулствата и посолствата са недостатъчни и в изискваната степен неефективни.

5. На офицерите, определени за работа на постовете, се възлагат за изпълнение редица допълнителни задачи с което значително се ограничава времето за водене на радиоразузнаване.

6. Текущото ръководство на задграничното радиоразузнаване от страна на отдела за радио- и радиотехническо разузнаване е недостатъчно конкретно и активно.

За повишаване ефективността на задграничното радиоразузнаване е необходимо да се решат редица въпроси, отнасящи се до неговото техническо осигуряване, подготовката на радиоразузнавачите, подбирането на подходящи помещения за развръщане на постовете, осигуряване непрекъснатост в неговото водене и опазване на тайната. За успешното решаване на тези въпроси е необходимо да се направи следното:

1. По оптималното определяне количеството и типа разузнавателна апаратура на постовете.

Из архивите на ДС

650

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :06.07.2015г.Секретар :

Количеството и типът на апаратурата зависи преди всичко от наситеността на разузнавания район с източници и възможността за тяхното наблюдение и прехват от мястото където е развърнат поста. Това от своя страна налага да се извърши предварително изследване на УКВ диапазон от определения пункт за разузнаване.

Така например през месец март 1980 г. от посолството на НРБ в Анкара беше направено изследване на диапазона от 20 до 5000 мНz. В резултат на това в диапазона от 600 до 1000 мНz бяха разкрити шест радиорелейни линии с капацитет от 12 до 198 телефонни канала. Част от тези канали са уплътнени вторично с по 1 до 12 телеграфни канала всеки, работещи в различни режими на буквопечатане. Две от разкритите радиорелейни линии обслужват ОВС на НАТО в Европа и ВС на САЩ на територията на Турция, които се явяват направления от свързочните системи "Ейс Хай" и "486-L", а останалите четири, обслужват генералния щаб и командуванията на видовете въоръжени сили на Турция.

Тези изследвания показват, че поста развърнат в Анкара трябва да се комплектува с апаратура, позволяваща да се разузнава този честотен диапазон и се води успешен радиопрехват.

Ниската активност на поста за радиоразузнаване в Атина прави наложително изследването на УКВ диапазон в този район. Предварителният анализ на резултатите от използването на радиосвръзката от ВС на Гърция, извършен на , показва, че съществува определена тенденция за използуване на честотите над 600 мНz от висшите звена за управление на въоръжените сили. По всяка вероятност възможностите на този пост трябва да бъдат такива както на този в

Из архивите на ДС

651

Анкара, но конкретното количество и типа на апаратурата ще бъдат определени след извършване на съответните изследвания.

Изхождайки от всичко това за комплектуването на постовете в Анкара и Атина е необходимо да се потърси възможност за доставка от СССР, още през тази година, на част от апаратурата, планирана за доставка през следващата петилетка.

Конкретното количество и типа на апаратурата са посочени в следната таблица:

№ по ред	Наименование на апаратурата	Планирано за 1981-1985г.	Да се достави през 1980г.
1	Радиоприемник "Криптон-П2"	6	4
2	-"- "Криптон-П3"	2	1
3	-"- "Криптон-П4"	6	4
4	-"- "Криптон-П5"	2	1
5	Демодулиращо устройство "Аргон Ч"	28	8
6	Демодулираща апаратару "Р-384-6"	6	2

2. По подбора и подготовката на кадрите. Офицерите-радиоразузнавачи, които ще работят в задграничното радиоразузнаване трябва да притежават необходимата техническа подготовка и да знаят съответния език. Тяхната предварителна подготовта трябва да се насочи към затвърдяване и задълбочаване на знанията им по въоръжените сили и свързочните системи на противника, специалната техника, информационната работа и езика.

Целесъобразно е тези офицери да са работили в командните пунктове на поделенията за радио- и радиотехническо разузнаване и да са преминали двумесечен оперативен курс в ВА "Г.С. Раковски".

Из архивите на ДС

652

25

Изхождайки от обема на информацията, който може да се прехваща на постовете, какъвто е случая засега в Анкара, необходимо е да се осигури повече от един човек за работа на същите. Като се изхожда от ограничените възможности в това отношение решението на този въпрос може да се потърси чрез привличане за работа на постовете на жени на наши офицери. Използуването на жени за работа на постовете ще бъде възможно, тъй като много от каналите, които ще се наблюдават, работят на буквопечатане и е необходима само регистрация на предаваната информация, подлежаща впоследствие на обработка. Подготовката на същите следва да се извършва в Центъра, преди тяхното заминаване.

3. По водене на радиоразузнаването.

Успешното изпълнение на задачите поставени пред задграничното радиоразузнаване изисква същото да се води непрекъснато и активно. Като изхождаме от ограничените възможности за заделяне на личен състав за тази цел то стремежа трябва да бъде към осигуряване на максимум време за неговото водене. От досегашния опит по водене на радиоразузнаването при нормална обстановка източниците работят най-активно от 0700 до 1900 часа, т.е. необходимо е да се осигури общо четиринадесет часа за наблюдение на източниците. При изостряне на международната обстановка и при провеждане на мероприятия от въоръжените сили на противника свързани с бойната готовност и бойната подготовка на войските времето за наблюдение на източниците трябва да се увеличи. Поради това офицерите определени за работа на постовете не трябва да се заангажират с изпълнението на другите задачи.

00931

Ефективността от работата на постовете може да бъде повишена и чрез автоматизиране на някои процеси при регистрацията на информацията, протичаща по наблюдаваните телефонни и телеграфни канали.

4. По развръщането на постовете.

Воденето на радиоразузнаването в УКВ диапазон предявява особени изисквания към антенно-фидерните устройства и тяхното ориентиране в пункта на приемане. Антенно-фидерните устройства трябва да бъдат с тясна диаграма на насоченост и висок коефициент на усилване. За да се осъществи уверено и качествено приемане е необходимо да се осигури пряка видимост между антената и излъчвателя (източника). Поради тези причини мястото за развръщане на постовете трябва да се избира на горните етажи на сградите, открити откъм направлението на излъчвателите.

В това отношение наложително е поста развърнат в Анкара да се премести на по-горния етаж.

5. По опазване на тайната, легендировката и режима.

За успешното водене на задграничното радиоразузнаване трябва да се имат предвид и решават редица въпроси, осигуряващи неговата скритост. Най-демаскиращ признак за неговото водене може да се окаже наличието и разположението на антенните системи. Поради тази причина същите трябва да се устройват в таванските помещения на сградите или в самите работни зали. По изключение на покривите могат да се разполагат антени, телевизионен тип, които не се различават от тези разположени на съседните сгради.

Помещенията, в които се разполагат разузнавателните постове трябва да имат устройства, сигнализиращи отварянето на прозорците и вратите. Прозорците трябва да бъдат двойни и да

653

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

654

86

не позволяват наблюдение на работните помещения от външната страна. В перспектива трябва да се помисли и за звукоизолация на помещенията.

Необходимо е да се вземат по-ефикасни мерки по легендиране на работата на постовете и обслужващия ги личен състав.

Изхождайки от тенденциите по усъвършенствуване на противниковите свързочни системи и пренасянето им все повече в УКВ диапазон ролята на задграничното радиоразузнаване в бъдеще ще нараства. Това налага непрекъснато да се подобрява неговата организация и техническа осигуреност. В това отношение съществуват определени резерви за повишаване на неговата ефективност.

Сложността при решаване на изложените по-горе въпроси налага да се обединят усилията на отдела за Р и РТР, отдел РТ и МТО и оперативните отдели. На настоящия етап вниманието трябва да бъде насочено към активизиране работата на постовете в Анкара и Атина и проучване възможностите за развръщане на такъв в Белград.

№ 00931/23.4.1980 г.
Отпечатано в 2 екз.
НД

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО
(Учебно)
Екз. №1

281

★ ПОДЕЛЕНИЕ 22870 ★
Към вх. №0905 / 18.6.1980 г.
от 4 листа

ген.-лейт. Зикулов

Д О К Л А Д

НА НАЧАЛНИКА НА РУ 1 Ф ПО ОБСТАНОВКАТА КЪМ 8,00 18. 6

"ЮЖНИТЕ", не постигайки поставените цели с ядрено оръжие и понасяйки значителни загуби в Северна Гърция и Източна Тракия, са били принудени да отходят в дълбочина на своята територия. Със силите на отхождащите войски и резерви водят задържащи бойни действия по удържането на Проливната зона и рубежа на р. Вардар. Едновременно с това подвеждат оперативни резерви към линията на фронта и формират нови съединения и части на територията на Гърция и Турция.

В полосата на фронта противникът организира и преминава към отбрана на рубежа Кешан, Малкара, а с част от силите заема Галиполския и Дарданелския укрепени райони. Същевременно подвежда от дълбочина до две съединения и формира едно съединение.

Към 8,00 18.6 ядрената групировка на противника на БСН разполага с 283 средства - носители, от които:

- самолети-носители - 111;
- ПУ ОТР - 7;
- ПУ ТР - 11;
- 203,2-и 155-мм гаубици ..... - 154.

Из архивите на ДС

656

282

В полосата на фронта противникът разполага със 96 средства-носители, от които:

- самолети-носители - 47;
- ПУ ТР - 3;
- 203,2-и 155-мм гаубици ..... - 46.

В по-нататъшните бойни действия може да се очаква нанасянето на групови и единични ядрени удари по войските на фронта.

Сухопътната групировка е понесла значителни загуби - 25-50% и включва 11 съединения, от които 6 в непосредствено съприкосновение, 3 развърнати за непосредствена отбрана на пролива Дарданели и 2 в резерв на 4ПА . С понижена боеспособност (45-50% загуби) могат да се считат 19 пд и 18 обртбр. В този си състав сухопътната групировка разполага с 49 средства-носители на ядрено оръжие, 619 танка, 1109 оръдия и минохвъргачки, 644 противотанкови средства, в т.ч. 367 ПТУРС.

Авиационната групировка е загубила около 150 бойни самолета (50%), в това число 48 носителя, и разполага със 152 самолета, от които 47 носителя.

В близките дни може да се очаква усилване на авиационната групировка с 1-2 авиоескадрили от САЩ (18-36 самолета).

Военноморската групировка е загубила около 190 бойни кораба, в т.ч. многоцелевият авионосец "Индепендънс". Повреден е атомният многоцелеви авионосец "Нимитц". Може да се предполага, че част от палубно-щурмовата авиация на двата авионосеца е пребазирана на брегови летища. Понастоящем военноморската групировка разполага с около 210 бойни

кораба. При форсирането на зап. част на Мраморно море и пролива Дарданели противникът може да противодейства основно с артилерийски огън от ескадрени миноносци (до 10 миноносеца) и с минни заграждения, поставени в пролива Дарданели и Мраморно море.

При така създадената обстановка най-вероятно е противникът да премине към отбрана с основните сили на рубежа Кешан, Малкара, а с част от силите да заеме Галиполския укрепен район и да организира противодесантната отбрана на южното крайбрежие на Мраморно море и пролива Дарданели. Нанасяйки ядрени и въздушни удари по настъпващите войски на фронта и удържайки заеманият рубеж ще се стреми да не допусне овладяването на пролива Дарданели и форсирането му.

За сриване замисъла на противника е необходимо да бъде нанесено поражение на:

- 420 ядн "Онест Джон";
- адн 203,2-мм гаубици на 2 ак;
- батар. 203,2-мм гаубици на 4,8 мпд и 59 пд;
- адн 155-мм гаубици - 2 (на 2 едмп);
- летища - 2;
- ППС - 2;
- съединения - 11;
- КП на ак и ПА - 3;
- ЦУО - 1;
- дивизиони "Хок" - 2.

Предлагам усилията на разузнаването да бъдат насочени за изпълнение на следните основни задачи:

657

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

658

284

1. Разкриване точното местонахождение на 420 рдн и дивизионите и батареите атомна артилерия.

2. Доуточняване на замисъла на противника за воденето на по-нататъшните бойни действия.

3. Уточняване загубите и боеспособността на съединенията на 4 ПА и възможностите на противника за подвеждане допълнително на сили от други направления.

№ УБ-00530/28.05.80
Отпечатано в 2 екз.
ВК

Из архивите на ДС

2.01801 1

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №..6..

Т У К – към дело

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 21

По обстановката в Турция

Въпреки относителното стабилизиране на вътрешно-политическото положение и ограничаване на политическия тероризъм, обстановката в Турция си остава сложна. Извънредните мерки, непрекъснатите военно-полицейски акции и задълбочаващата се икономическа криза засилват недоволството от режима сред различни слоеве от населението. Срещу по-нататъшното запазване на властта на военните продължават да се изказват и редица организации и лица в страните от Западна Европа, в това число и във ФРГ, която е един от главните кредитори на Турция.

Като отчита съществуващата обстановка, сегашното турско ръководство наред с приемането на редица законо

Из архивите на ДС

660

дателни мерки за укрепване на властта си в последно време провежда някои пропагандни ходове и предприема мерки за придаване на по-приемлива фасада на режима. Такава беше и целта на президента на Турция армейски генерал Еврен, придружен от членовете на Националния съвет за сигурност (НСС), при посещението му от 15 до 17.1 т.г. в пет вилаета от югоизточните райони на Турция. В речите си по време на тази обиколка Еврен обяви, че понастоящем се разработва закон за учредително събрание, което щяло да бъде свикано през септември или октомври 1981 г. Учредителното събрание щяло да се състои от членове, назначени от НСС, който и в бъдеще ще се запази като върховен законодателен орган. За предаването на властта на гражданско правителство засега не се определят срокове. Очевидно военното ръководство предвижда да остане по-продължително време на власт с цел да бъдат осигурени условия за създаване на съобразена с неговите искания политическа структура.

В изпълнение на обявената от НСС програма за борба с тероризма и стабилизиране на обстановката в страната продължават арестите и съдебните процеси. По някои данни, до края на 1980 г. са арестувани над 30 000 души, произнесени са 110 смъртни присъди, 4 от които са изпълнени. Разгромени са редица леви организации, обвинени като терористични, в това число Турската кюрдска социалистическа партия, Революционна левица (Девримджи сол), Революционен път (Девримджи йол), Революционна младеж (Девримджи

Из архивите на ДС

661

генч) и др. Едновременно с това се предприемат строги мерки за прекратяване дейността на някои демократични и работнически организации, които съществуваха легално и не са участвували в терористичните действия, като Конфедерацията на революционните работнически профсъюзи - ДИСК, Съюза на турските учители - ТЬОБДЕР и др. Преобладаващата част от ръководните кадри и активисти на посочените организации са арестувани. Особено остра е борбата срещу кюрдските прогресивни организации. Постъпващите данни показват, че се извършват масови арести и разследвания на кюрдското население с цел да се нанесе решителен удар срещу кюрдското националноосвободително движение в Турция.Подвеждат се под отговорност и различни интелектуалци, които макар и предпазливо се обявяват срещу някои антидемократични действия на властта. Спряно беше издаването за известен период на някои от ежедневниците, които поместиха материали за дейността на правителството, а от част от редакторските колективи беше потърсена съдебна отговорност.

Продължават репресивните мерки и срещу дейци на крайно десните екстремистки партии и организации, които са пряко свързани с политическия тероризъм в страната. По своя мащаб обаче те са значително по-слаби от мерките срещу прогресивните и демократичните сили.

Докато тероризмът в Турция след преврата бележи известно спадане, икономическите проблеми остават нерешени. Правителството се стреми да ограничи икономическите затруд-

Из архивите на ДС

662

нения преди всичко с вземането на кредити и помощи. За целта заместник-министър-председателят на Турция Тургут Йозал в началото на тази година посети Англия и ФРГ и води преговори с представители на различни банки и икономически организации за отпускане на икономическа и финансова помощ за 1981 и следващите няколко години.

Въпреки декларациите на новото ръководство на Турция, че съблюдава принципите на Ататюрк за независима политика, във външнополитическата си дейност то продължава курса на по-нататъшно обвързване със САЩ и НАТО и изпълнение на мероприятията за повишаване на военната мощ на блока. Военният режим подкрепя замислите и усилията на САЩ да не се допусне разпространяване на антиимпериалистическото влияние на революциите в Афганистан и Иран в Близкия и Средния изток чрез създаване на така наречения "заградителен пояс" от страните с реакционни режими в този район.

Очевидно в изпълнение на тези замисли са и посещенията в Турция на председателя на Комитета на началник-щабовете на въоръжените сили на САЩ генерал Джонс(9-12.11. 1980 г.)и на главнокомандуващия Обединените въоръжени сили на НАТО на Южноевропейския ТВД американския адмирал Кроу (7-10.1 т.г.), които са обсъждали с турските ръководители въпросите по разширяване на американското присъствие в Турция,в това число увеличаване на разузнавателните средства на САЩ на турска територия. Освен това адмирал Кроу

Из архивите на ДС

663

е разгледал и някои въпроси по състоянието и подготовката на въоръжените сили, противовъздушната отбрана на Черноморските проливи и укрепване на южното крило на блока като цяло.

В последно време се разширяват връзките на Турция с арабските и мюсюлманските страни с прозападна ориентация. През ноември и декември 1980 г. министърът на външните работи на Турция посети Саудитска Арабия, а в Анкара води разговори с министрите на външните работи на Египет, Ирак и Сомалия. В началото на тази година (12-15.1) на посещение в Турция беше и президентът на Пакистан Зиа Ул Хак. Независимо че една от целите на тези контакти е Турция да си осигури по-голяма финансова и икономическа помощ, преди всичко те допринасят за реализирането на военно-политическите и стратегическите замисли на САЩ за разширяване на влиянието им в този район. Използувайки главно трудностите в турската икономика, САЩ продължават да оказват натиск върху ръководството на страната за отстъпки по турско-гръцките проблеми и решаването на кипърския въпрос в интерес на НАТО.

Изобщо военното ръководство продължава дейността си за ликвидиране на демократичните и прогресивните движения и организации в страната, а във външната си по-

Из архивите на ДС

[redacted] 6

[redacted]

литика се стреми към още по-тясно сближаване със САЩ, НАТО и някои арабски и мюсюлмански реакционни режими.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА [redacted] УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)
22.1 1981 г.

№ 0196/21.1.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/СС

1

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №6

ТУК – КЪМ ДЕЛО 01802

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 4

По вътрешнокипърските преговори

След временното прекъсване на вътрешнокипърските преговори (от 8.12.1980 г. до 7.1.1981 г.) между 14 и 16.12 1980 г. в Ню Йорк бяха проведени разговори на генералния секретар на ООН Валдхайм с министъра на външните работи на Кипърската република Роландис и с изпълняващия длъжността министър на външните работи на т.нар. Турско-кипърска дерирана държава Атакол. На срещата отново бил обсъжда планът на Валдхайм за поетапно решаване на кипърския проб- лем. Като първа стъпка се предлагало споразумение за за- лване на част от град Фамагуста с кипърски гърци, възобно- вяване на съвместното използуване на летището в Никозия отваряне на пътя Никозия–Ларнака.

034

Из архивите на ДС

666

Според постъпили сведения, първоначално и двете страни не са проявили готовност за отстъпки. В резултат обаче на натиска, оказан от САЩ върху Турция и личната намеса на финансовия магнат Рокфелер, който уверил Роландис, че при готовност на гръцко-кипърската страна да приеме предложенията на Валдхайм той ще окаже натиск върху турското правителство за съответни отстъпки, разговорите между Валдхайм, Роландис и Атакол приключили при по-голямо разбирателство.

Непосредствено след тази среща за консултации в Анкара пристигнаха на 20.12.1980 г. ръководителят на кипърските турци Денкташ, Атакол и Онан - ръководител на делегацията на кипърските турци на вътрешнокипърските преговори.

Според постъпилите данни, вероятно в резултат на оказания от САЩ натиск турското правителство е уведомило Валдхайм, че приема по принцип предложенията му, направени пред Роландис и Атакол в Ню Йорк.

Може да се очаква, че при предстоящото посещение на Киприану в Атина (от 11.1 т.г.) гръцкото правителство също ще подкрепи официално плана на Валдхайм.

По оценка на някои източници, на вътрешнокипърските преговори и двете страни проявявали заинтересуваност от осъществяването на плана на Валдхайм. Кипърските гърци считали, че по този начин се решава в значителна степен

проблемът за бежанците, а кипърските турци - вдигането на досегашното икономическо ембарго и премахването на международната им изолация. Освен това с постигането на известен напредък по кипърския проблем САЩ и НАТО се стремели да създадат предпоставки за взаимни отстъпки от страна на Гърция и Турция и по другите спорни проблеми между тях.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (МАРКОВ)
6.I 1981 г.

№ 034/6.1.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/СС

Из архивите на ДС

16

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 12
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №.....6

ТУК – ~~ДРУГАРЯ~~ КЪМ ДЕЛО

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 39

По преговорите за двустранно
военно сътрудничество между
САЩ и Гърция

Според наличните данни,в хода на започналите на 27.1 т.г. преговори между Гърция и САЩ за подписването на нова двустранна спогодба за военно и икономическо сътрудничество, в т.ч. и за статута на американските бази и съоръжения на гръцка територия, са се появили различия в становищата на двете страни.

Гръцката делегация настоявала да бъдат разширени правомощията на гръцките командири на базите, като им се предостави правото на пълен контрол над цялостната им дейност. Тя се обявила против становището на САЩ за използуване на базите за действие извън т.нар. зона за отго-

Из архивите на ДС

669

ворност на НАТО, т.е. и в Близкия и Средния изток, като настоявала да получи гаранции за използуването им само в рамките на блока. Гърция се отнасяла резервирано и към американското искане за модернизиране на съоръженията в базите, тъй като се опасявала, че подформата на модернизация САЩ щели да въведат нова техника, а това можело да се отрази отрицателно на отношенията й със съседните и арабските държави.

Различия имало и по размера на военната и икономическата помощ, която САЩ ще отпуснат на Гърция. Гръцката страна настоявала тя да бъде в зависимост от предоставената на Турция помощ, като се запази установеното в миналото съотношение - 7:10, но САЩ отказвали да дадат твърди гаранции за това. Освен това САЩ не удовлетворявали и искането на Гърция да бъде запозната с интересуващите я тайни клаузи на турско-американската спогодба за военно сътрудничество.

По оценка на източниците, с привидно твърдите си позиции по статута на американските бази и съоръжения Гърция цели да принуди САЩ да поемат задължение за предоставянето на по-голяма военна и икономическа помощ и да неутрализира до известна степен реакцията на гръцката общественост.

Като се има предвид стремежът както на САЩ, така и на Гърция спогодбата за военно и икономическо

Из архивите на ДС

18

сътрудничество да бъде подписана преди парламентарните избори, може да се очаква, че гръцкото правителство под натиска на САЩ ще направи редица отстъпки от сегашните си позиции.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)
4.2 1981 г.

№ 0289/3.2.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/СС

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ
И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО
100

Из архивите на ДС

29

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 6

ТУК - КЪМ ДЕЛО 1802

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 67

Отзиви в Гърция и Турция за плановете на САЩ за производство и разполагане в Европа на неутронни боеприпаси

На проведената на 3.2 т.г. пресконференция министърът на отбраната на САЩ Уайнбъргър разкри намеренията на администрацията на Рейгън да се възобнови изпълнението на програмите за производството на неутронни боеприпаси и тяхното разполагане в Европа с цел да бъде възстановено "равновесието на силите" между Изтока и Запада.

Прогресивната световна общественост посреща с дълбоко безпокойство тези планове на САЩ. Особено остра е реакцията на прогресивните и демократичните си-

Из архивите на ДС

672

31

ли в Гърция и Турция, които поради наличието на територийте им на складове за ядрено оръжие виждат в тях нова заплаха за националните си интереси и сигурност. Сред обществеността в двете страни с голяма загриженост се коментират и съобщенията на западните агенции, че военно-политическото ръководство на НАТО било определило територийте на Турция и ФРГ като най-подходящи за разполагане на неутронните боеприпаси, тъй като се намирали най-близо до важни военни и икономически обекти на Съветския съюз.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)

24.2 1981 г.

№ 0474/23.2.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
ГВ

31

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №6

ТУК – КЪМ ДЕЛО 1802

ИНФОРМАЦИЯ
№70

Донесение на военния аташе при посолството на НРБ в Атина

На 19.2 т.г. 88-и артилерийско-технически отряд (Драма) от 558-а артилерийско-техническа група на САЩ, обслужващ склада за ядрено оръжие в района на града, проведе занятие в Драма. Отработвани са били въпроси по действия в населено място в условията на употреба на ядрено и химическо оръжие.

Занятието, което е било проведено без знанието на гръцките власти, предизвика острата реакция на всички опозиционни политически партии. Действията на американските военнослужещи се окачествяват като предизвикателство и нарушаване на националния суверенитет на страната.

0483

Из архивите на ДС

12

Под натиска на общественото мнение министърът на външните работи на Гърция К. Мицотакис е бил принуден да изрази протест пред американския посланик в Атина.

Някои политически кръгове в Атина считали, че провеждането на занятието имало за цел да демонстрира американското военно присъствие в Гърция. То опровергавало досегашните твърдения на министъра на националната отбрана на Гърция Авероф, че американските бази се намирали под гръцки контрол. Изразява се мнение, че този "инцидент" се превръщал от опозицията в остър политически проблем, който щял да окаже влияние и върху преговорите между Гърция и САЩ за двустранното военно сътрудничество и за статута на американските бази и съоръжения на гръцка територия.

ВОЕНЕН АТАШЕ
КАПИТАН 1 РАНГ ГОРАНОВ

№ 0483/24.2.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
ГВ

Ф 1801 13

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 2 6

КЪМ ДЕЛО

ТУК - ~~ЗАВЕЖДАЩИЯ ОТДЕЛ "ВОЕННОАДМИНИСТРАТИВЕН"
ПРИ ЦК НА БКП~~
~~ДРУГАРЯ АРМЕЙСКИ~~

ИНФОРМАЦИЯ

№ 79

Донесение [redacted] по посещението на делегация на Комисията по отбраната при Асамблеята на Западноевропейския съюз

В края на февруари т.г. по покана на фондацията за политически и социални проучвания на посещение в Турция беше делегация на Комисията по отбраната при асамблеята на Западноевропейския съюз. В състава й бяха включени 32 парламентаристи от Италия, Франция, ФРГ, Англия, Белгия, Холандия и Люксембург. Посещението е имало за цел да се изучи ролята на Турция и НАТО в отбраната на Западна Европа.

Делегацията посети Анкара, Истанбул и Измир и проведе срещи и разговори с висши военни и държавни ръководители, бивши политически лидери и известни учени. Тя

Из архивите на ДС

беше приета и от президента на страната генерал Еврен. Делегацията посети и някои военни обекти в района на Измир, включително щаба на Командуването на Обединените сухопътни войски в югоизточната част на Южноевропейския [redacted] ВД.

По време на разговорите [redacted] на турската страна са имали задачата да бъдат убедени западноевропейските парламентаристи, че извършеният военен преврат в Турция е бил необходим и че военното ръководство се стреми към по-бързо възстановяване на буржоазната демокрация в страната.

По въпроса за ролята на Турция в НАТО делегацията е подчертала стратегическото значение на страната и нуждата от по-скорошното модернизиране на турските въоръжени сили.

Зачестилите посещения в Турция на делегации и политически дейци от различни западноевропейски държави и политически организации (на 2.3 т.г. в Анкара пристигна и шестчленна парламентарна делегация от ФРГ) показват намеренията на военния режим да не допусне политическа изолация на страната от някои западноевропейски правителства и да осигури тяхната подкрепа за по-нататъшното участие на Турция в Западноевропейския съюз и получаването на финансова и икономическа помощ от развитите капиталистически държави.

№ 0531/3.3.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/СС

35

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 8

ТУК – КЪМ ДЕЛО 01802

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 92

По хода на гръцко-американските преговори

Според постъпващите данни, преговорите за подписването на спогодба за военно и икономическо сътрудничество между Гърция и САЩ, в т.ч. и за статута на американските бази и съоръжения на гръцка територия, са навлезли в заключителната си фаза. На състоялото се на 6.3 т.г. пленарно заседание на двете делегации гръцката страна е връчила писмени изложения на своите становища по обема на военната помощ от САЩ, сътрудничеството във военната промишленост, нуждите на гръцките въоръжени сили от въоръжение и бойна техника, гаранциите от страна на САЩ за запазване равновесието на силите в Егейско море и неприкосновеността на източните граници на Гърция.

0598

Из архивите на ДС

36

Според оценките на някои източници, независимо че част от исканията на Гърция, преди всичко за правомощията на гръцките командири на базите и използуването им само при действия на САЩ в т.нар. зона за отговорност на НАТО, нямало да бъдат приети, очаквало се в близко време преговорите да приключат с изготвянето на окончателния текст на спогодбата. За това свидетелствувал и фактът, че на заседание в Министерството на външните работи с участието на Мицотакис и Авероф досегашният ход на преговорите бил окачествен като "задоволителен" и било изтъкнато желанието на гръцкото правителство спогодбата да се подпише и внесе в парламента преди неговата ваканция (средата на април т.г.).

Като се има предвид това и оказваният от САЩ натиск, очевидно спорните проблеми ще бъдат решени главно чрез отстъпки от гръцка страна за сметка на получаване на максимални икономически и военни изгоди, като подписването на спогодбата се извърши преди Гърция да е навлязла в активния предизборен период.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)
12.3 1981 г.

№ 0598/10.3.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 7 екз.
/СС

Из архивите на ДС

1802 87

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

СЕКРЕТНО
Екз. №6

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ТУК – КЪМ ДЕЛО

ИНФОРМАЦИЯ

№ 100

Донесение от РП–Никозия относно предстоящо прекъсване на вътрешнокипърските преговори

Според получените данни, вътрешнокипърските преговори след провеждането на следващата среща на 8.4 т.г. се очаквало да бъдат прекъснати до август т.г. Причините за това били липсата на определени резултати от досегашните преговори и нежеланието на турско-кипърската страна да представи конкретни предложения по териториалния въпрос. Освен това ръководителите на кипърските гърци и турци, водени от предизборни съображения, не проявявали склонност за взаимни компромиси.

Според някои източници, за прекъсване на преговорите оказвали влияние и западните страни с оглед да

Из архивите на ДС

680

38

осигурят време за упражняване на натиск върху Гърция, Турция и Кипър да приемат изработения от САЩ, Канада и Англия план за разрешаването на кипърския въпрос. Планът щял да бъде обсъден на срещата на държавния секретар Хейг с кипърския външен министър Роландис (в края на април или началото на май) и по време на предстоящото посещение на Хейг в Атина и Анкара.

РП-Никозия

№ 0731/19.3.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
ГВ

39

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №.....6

ТУК – КЪМ ДЕЛО 01802

ИНФОРМАЦИЯ
№ 132

Достоверно е установено, че на 11 и 12.2.1981 г. главният инспектор на американските въоръжени сили в Европа е извършил техническа инспекция на ядреното въоръжение на 2-а батарея от 350 зрдн ЗУРС "Найк", дислоцирана в Атина.

На основание на доклада за проверката от 12.2. 1981 г. на батареята се присвоява статут "ядрено квалифицирана", който ще бъде в сила до 11.8.1982 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)
24.4 1981 г.

№ 01077/24.4.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
ГВ

9-01802 45

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 11

КЪМ ДЕЛО

Т У К

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 150

По преговорите на Мицотакис с
Хейг и Тюркмен

По време на пролетната сесия на НАТО в Рим на 3.5 т.г. министърът на външните работи на Гърция Мицотакис се срещна с държавния секретар на САЩ Хейг и с министъра на външните работи на Турция Тюркмен. С Хейг Мицотакис е обсъдил новите американски предложения по спогодбата за военно и икономическо сътрудничество и статута на американските бази и съоръжения в Гърция.

Според постъпилите данни, САЩ са приели искането на Гърция да се назначат гръцки командири на базите, но без да уточнят техните правомощия. По въпроса за т.нар. гарантиране на източните граници на Гърция те предложили в спогодбата да бъде записано, че "САЩ ще се противопоставят

01220

Из архивите на ДС

683

на използуването на военна сила в отношенията между Гърция и Турция". Гръцкото искане за вписване в спогодбата на клауза, гарантираща запазването на съотношението 7 : 10 в оказваната военна помощ на Гърция и Турция, не било прието. САЩ обаче дали уверения за следващата 1982 финансова година да увеличат военната помощ за Гърция на 280 млн. долара и да й отпуснат допълнителна помощ под формата на наем за базите. В разговорите между Хейг и Мицотакис не било постигнато споразумение по искането на САЩ базите им на гръцка територия да се използуват и при действия извън т.нар. зона за отговорност на НАТО.

На 5.5 т.г. на заседание под председателството на министър-председателя Ралис гръцкото държавно и военно ръководство по принцип било приело американското предложение, а на 6.5 т.г. бяха възобновени преговорите за подписването на спогодбата.

Според някои източници,гръцкото правителство понастоящем се стремяло към решаване на политическите аспекти на спогодбата с цел нейното подписване в най-кратък срок и ратифицирането й от сегашния парламент преди излизането му (от 25.5 т.г.) в лятна ваканция. То предвиждало проблемите от технически характер да се уреждат след изборите.

На разговорите между Мицотакис и Тюркмен съществен напредък в урегулиране на гръцко-турските отношения не бил постигнат. Отново били констатирани съществени раз-

Из архивите на ДС

47

личия в становищата на двете страни по спорните въпроси и главно по континенталния шелф, демилитаризацията на егейските острови и за турското малцинство в Западна Тракия. Известно сближаване на позициите им имало по въздушния контрол над Егейско море, но за окончателното решаване на въпроса Гърция трябвало да направи допълнителни отстъпки. Договорена била нова среща между двамата министри през септември т.г.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ. УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (МАРКОВ)
11.V. 1981 г.

№ 01220/11.5.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 11 екз.
/ЕВ

48

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

Д 01802

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 6

ТУК

КЪМ ДЕЛО

ИНФОРМАЦИЯ

№ 165

По срещата на Караманлис с Папандреу

На 14.5 т.г. президентът на Гърция Караманлис е приел лидера на партията Всегръцко социалистическо движение (ПАСОК) Папандреу, който го е информирал за посещението си в НР България и СР Румъния и му е връчил послания от др. Т.Живков и от Чаушеску. Според постъпилите данни, по време на състоялия се разговор са били обсъдени някои вътрешно- и външнополитически проблеми на Гърция.

Караманлис изразил безпокойството на ръководството на въоръжените сили от развитието на обстановката в Егейско море и нарастващите претенции на Турция. Във връзка с това военното командуване било взело решение за

Из архивите на ДС

686

прегрупиране на отделни войскови единици с цел усилване на отбраната в Егейско море, изграждане на две нови летища, създаване на възможност за изнасяне на войски от района на границите с Югославия и НР България, в райони, граничещи с Турция и др. Освен това предвиждало се създаването на специални сили за бързо прехвърляне на о.Кипър в случай на необходимост. Ръководството на НАТО не било информирано за тези решения на гръцкото военно командуване. По този повод Караманлис споделил, че държавният департамент и Министерството на отбраната на САЩ били недоволни от позициите и становищата на гръцкото ръководство, които не съвпадали изцяло с тези на САЩ и НАТО.

Спирайки се на обстановката в страната, Караманлис изтъкнал, че положението в армията било спокойно. Той заявил също, че контролирал изцяло партията Нова демокрация и нямало да допусне нейното разцепление. Парламентарните избори в страната щели да се проведат през октомври или ноември т.г.

Според източниците, като отчитал реалната възможност за изборна победа на ПАСОК, Караманлис бил препоръчал на Папандреу да посещава военни поделения по време на предизборните му обиколки из страната. Той посочил също, че ПАСОК трябвало по-отблизо да следи въпросите за преговорите със САЩ, разговорите с Турция и кипърския проблем, по които върху Гърция бил оказван натиск, включително и от

Из архивите на ДС

Израел. Караманлис изразил опасенията си от възможността за една нова война в Близкия изток и от турската експанзивност и вероятността тя да се засили, ако ПАСОК дойде на власт.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ. УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (ДОБРЕВ)
20.5. 1981 г.

№ 01309/19.5.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/ЕВ

55

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №1

ТУК – КЪМ ДЕЛО 01802

ИНФОРМАЦИЯ

№ 183

Военновъздушното училище "Икарон" на ВВС на Гърция

Военновъздушното училище "Икарон" подготвя кадри за нуждите на гръцките ВВС. Курсантите се приемат ежегодно в периода август–септември след медицински преглед, изпит по обща култура и писмени изпити по гръцки език, математика, физика, химия, география и западен език (английски или френски). Кандидатите трябва да имат завършено средно образование и да са на възраст от 17 до 21 години. Курсът на обучението е 4 години със специалности летци, инженери, специалисти по ПВО, метеоролози, щабни и тилови. Понастоящем от общо 700 курсанти в училището 465 се обучават за летци. След третия семестър курсантите

Из архивите на ДС

от специалността инженери се профилират като инженери по самолетите, по свързочна и електронна техника и строителни инженери.

Обучението включва военна, инженерно-техническа, летателна и физическа подготовка.

Военната подготовка продължава през целия курс на обучението и има за цел да формира у курсантите необходимите умения, навици и качества. В трети и четвърти курс се изучават организацията и задачите на военновъздушните сили.

Инженерно-техническата подготовка има за цел да формира у курсантите творческо и аналитично мислене и да им даде необходимия минимум технически знания. За целия курс на обучението са предвидени около 5000 часа занятия по инженерно-техническите дисциплини, в т.ч. часове за самостоятелна работа. Методиката на обучението включва лекции, семинари, лабораторни упражнения и др., които се провеждат в кабинетите и лабораториите на училището, в радиолокационни поделения и на някои летища. Училището разполага с лаборатории по аеродинамика, физика, химия, електроника, свързочна техника и електротехника.

В лабораторията по аеродинамика са изградени два кабинета - за дозвукови и свръхзвукови скорости.

В кабинета за дозвукови скорости са оборудвани аеродинамичен тунел с електронно отчитане на параметрите, получени при изследванията, и с възможност за тяхното графическо изображение и визуално наблюдение (чрез стък-

689

Из архивите на ДС

690

лени тръбички с цветна течност) и апарат за имитиране полета на вертолет. Той представлява макет на вертолет, поставен в затворено с прозрачни стени пространство, в което се създава въздушен поток. Макетът се управлява с изведени отвън лостове.

Кабинетът за свръхзвукови скорости е оборудван с аеродинамичен тунел за свръхзвукови скорости, тунел за демонстриране на полет на самолет (подобен на горепосочения) и "димен тунел", който дава възможност визуално да се наблюдава разпределението на въздушния поток (цветен газ) при различни скорости и курс на самолета.

Летателната подготовка има за цел да даде на курсантите необходимите знания и умения за бързото преминаване (след завършването на курса на обучение) към пилотиране на самолети, с каквито са въоръжени гръцките ВВС. Тя преминава през следните етапи.

Начален етап, който включва извършване на полети с учебните самолети Т-41 през първата година на обучение. През този етап се извършва и подборът на курсантите, които имат качества за летци. Основният етап на летателната подготовка е през втората и третата година на обучението и включва полети със самолети Т-37. През четвъртата година на обучението курсантите извършват полети с учебно-бойните самолети Т-2Е. През този етап на напреднала летателна подготовка се добиват необходимите умения по техниката на пилотиране при изпълнението на определени задачи по тактическа подготовка. Общо за целия курс на обуче-

нието курсантите провеждат летателна подготовка в продължение на около 300 часа, от които в първи курс - 60, втори курс - 80, трети курс - 90 часа и четвърти курс - 70 часа.

Освен това за усвояване техниката на пилотиране през различните етапи на обучението по летателна подготовка широко се използуват тренажорите.

За постигането на целите по физическа подготовка училището разполага със съвременна учебно-материална база.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ПОДЕЛЕНИЕ 22870

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (ДОБРЕВ)

5.6. 1981 г.

№ 01444/4.6.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 2 екз.
ГВ

Из архивите на ДС

691

29

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №.6.

ТУК

КЪМ ДЕЛО

ИНФОРМАЦИЯ

№ 198

Конференция по турско-американ-те отношения в Анкара

На 15 и 16.6 т.г. в Анкара беше проведена двустранна конференция по въпросите на турско-американските отношения, организирана от Центъра за стратегически изследвания към университета в Джорджтаун (САЩ) и Института за външна политика (Турция).

В работата на конференцията от американска страна са участвували общо 20 души – представители на министерствата на външните работи и на националната отбрана, Съвета за национална сигурност, на големите банки и университети, а от турска страна – представители на Министерството на външните работи, Генералния щаб (в това

30

число зам.-началника на ГЩ, началници на управления - оперативно, разузнавателно, планиране, стратегически проучвания и др.), научни работници и служители от държавната планова организация.

Конференцията е имала подчертана антисъветска насоченост. Били са прочетени доклади и направени изказвания по така наречената съветска опасност и съветска експанзия в района на Близкия изток и Персийския залив. Подчертано било особеното значение на този район, в който САЩ и останалите страни от НАТО имали жизнени интереси, чиято защита трябвало да се поеме от всички страни-членки на блока, а не само от САЩ и Турция. Във връзка с това особено внимание било отделено на ролята на "силите за бързо реагиране" на САЩ, а също така и на турската армия като "въздържащ фактор".

В изказванията си турските военни представители били подчертали необходимостта от засилване на бойната мощ на турските въоръжени сили с помощта на НАТО.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ Г. Зикулов (ЗИКУЛОВ)
19.6.1981 г.

№ 01591/19.6.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
ГВ

Из архивите на ДС

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №.....8

ТУК – КЪМ ДЕЛО - 01802

ИНФОРМАЦИЯ

№.....200

По обстановката в Кипър

1.1 След провеждането на парламентарните избори в Кипър (гръцкия сектор) през май т.г. противоречията между основните политически партии, главно по пътищата и средствата за разрешаването на кипърския въпрос, се изостриха.

Прогресивната партия на трудовия народ (АКЕЛ) и другите леви сили се обявяват за продължаване на преговорите между кипърските гърци и кипърските турци под егидата на ООН, за търсене на активна помощ от необвързаните и социалистическите страни и преди всичко от СССР, за свикване на международна конференция и за решаване на кипърския въпрос на базата на взаимните отстъпки и компромиси. Те отхвърлят всякаква намеса на САЩ, НАТО и Запада.

01622

Из архивите на ДС

Крайната десница, представена главно от партията Демократичен сбор с лидер Клиридис,също е за продължаване на преговорите, но с активната намеса на западните страни и провежда курс към по-нататъшното политическо, икономическо и военно обвързване на Кипър със САЩ и Запада. Резултатите от проведените парламентарни избори показаха, че тя значително е засилила позициите си и ще оказва съществено влияние при разрешаването на кипърския въпрос.

Управляващата Демократична партия на Киприану и някои други партии от Центъра, въпреки че поддържат досегашното си становище за продължаване на преговорите, все още нямат ясни позиции по отделните аспекти на кипърския въпрос.

Партията Единен демократичен съюз на Центъра (ЕДЕК) с лидер Лисаридис се изказва също за водене на преговори, но без да се правят отстъпки и компромиси. Тя издига екстремистки лозунги за "активна отбрана", подготовка на населението за борба и др. Поддръжка на нейните позиции оказва главата на кипърската църква архиепископ Хрисостомос.

Кипърското правителство увеличава усилията си за спечелване на повече страни в подкрепа на гръцко-кипърското становище на преговорите с кипърските турци. За постигането на тази цел в последно време министърът на външните работи Роландис направи посещения в някои западноевропейски страни, САЩ и Китай. Практическите резултати от тези посещения обаче са незначителни.

01622

Из архивите на ДС

Гръцкото правителство се стреми активно да влияе върху кипърското ръководство, с което поддържа тесни контакти. Според някои източници, в близко време предстояло посещение на Киприану, Роландис и Йоанидис (последният е представител на кипърските гърци на преговорите с кипърските турци) в Атина, по време на което щели да бъдат съгласувани становищата на двете правителства по решаването на кипърския въпрос. Според същите източници, гръцкото правителство щяло да окаже натиск за приемането на инициативите на някои западни страни за решаването на кипърския проблем, които щели да бъдат представени като идеи на генералния секретар на ООН Валдхайм. Същността на тези инициативи се заключавала в упражняването на натиск върху гръцко-кипърската страна за конституционни отстъпки, а върху турско-кипърската - за териториални. С тях западните страни и главно САЩ целели по-бързото разрешаване на кипърския въпрос в интерес на укрепването на югоизточното крило на НАТО и засилване на военното им присъствие в района и освен това -изолиране на СССР и прогресивните сили при неговото решаване.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)
24.6 1981 г.

№ 01622/23.6.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 7 екз.
/ЕВ

Из архивите на ДС

01802 88

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 6

Т У К – КЪМ ДЕЛО

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 211

Отношение на Папандреу към преговорите
за използуване на водите на р. Места

На 27.6 т.г. лидерът на Всегръцкото социалистическо движение (ПАСОК) А.Папандреу е произнесъл голяма предизборна реч на митинг в Спарта (Пелопонес).

Непосредствено след митинга Папандреу е имал среща с журналисти, на която взел официално становище по водените между НР България и Гърция преговори за използуване на водите на р. Места.

Папандреу обвинил правителството, че е отстъпило от първоначалното искане за 1,5 млрд.куб. м и било готово да подпише спогодба с НРБ за 300 млн.куб.м, въпреки че според него само за напояване били необходими не по-малко от 450 млн.куб.м вода. Като е подчертал отличните връзки, които

Из архивите на ДС

698

поддържал с др.Т.Живков, и вярата си в добрите намерения на двете страни, той посочил, че отношенията с НР България няма да бъдат нарушени заради спора за водите на р.Места. Папандреу заявил, че "Гърция не е вилает на никого, за да раздава летища на едни и вода на други". След като подчертал, че не вижда предизборни причини за подписването на "неизгодно" споразумение, той призовал правителството да изчака идването на власт на ПАСОК, ако не е в състояние да сключи изгодна спогодба.

Според някои източници, с изразеното становище Папандреу искал да покаже както на общественото мнение в Гърция, така и на Запада, че той е против всякакви отстъпки от националните интереси независимо на кого се правят. Счита се, че заетата от него позиция подпомага сегашното правителство да засили натиска срещу НР България с цел да бъдат постигнати по-изгодни условия или дори да бъдат прекратени преговорите поради "неотстъпчивост" на България.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР [signature] (МАРКОВ)
1.7. 1981 г.

№ 01712/30.6.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/СС

94

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 9 11

Т У К – б към дело

И Н Ф О Р М А Ц И Я
№ 217

По кипърския проблем

11 По данни от ръководни кипърски кръгове, напоследък САЩ активизирали дейността си за решаването на кипърския въпрос в собствен интерес. За целта Реджинълд Бартълъмю от Държавния департамент бил натоварен да движи и координира от името на американското правителство всички въпроси, възникващи при разглеждането на положението на Кипър, както в рамките на ООН, така и при разговори със съюзниците на САЩ.Гърция и Турция приели тази роля на Бартълъмю. Гръцкото правителство щяло да настоява пред Киприану кипърските гърци също да приемат Бартълъмю като координатор по кипърския проблем.

01764

Из архивите на ДС

700

95

САЩ предвиждали в близко време да бъде извършено следното за започване на преговорите между кипърските гърци и кипърските турци.

По териториалния въпрос кипърските турци трябвало да излязат със свои конкретни предложения, които да послужат като основа за по-нататъшни разговори. САЩ щели да окажат натиск върху турската страна за подготвянето на възможно по-приемливо предложение за кипърските гърци. Ако намесата на американците се окажела неуспешна, инициативата за преговори щяла да бъде предприета отново от генералния секретар на ООН Валдхайм.

Според източниците, САЩ успели да принудят гръцкото правителство да разглежда кипърския проблем като съставна част на гръцко-турските противоречия, с което Гърция досега не се съгласяваше. Такова било и желанието на Турция, която се надявала при евентуални нейни отстъпки по кипърския въпрос да поиска отстъпки от Гърция по спорните проблеми в Егейско море.

САЩ си поставяли за цел в близко време с тяхна помощ да се отбележи напредък в двустранните преговори между кипърските гърци и кипърските турци с оглед да не се допусне кипърският въпрос да бъде внесен за разглеждане в ООН. Те се стремели във воденето на преговорите да участвуват само Гърция и Турция под непосредственото наблюдение и контрол на САЩ.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ. УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (МАРКОВ)
3.7. 1981 г.

№ 01764/3.7.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 10 екз.
/ЕВ

01802

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №6

Т У К – КЪМ ДЕЛО

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 247

По обстановката в Кипър

На 20.7 т.г. във връзка с годишнината от преврата и турската агресия в Кипър през юли 1974 г. в Никозия е бил проведен митинг, на който са говорили министърът при Президентството на Гърция Стефанопулос и президентът на Кипър Киприану.

Стефанопулос, след като осъдил турската агресия и подчертал пълната подкрепа на Гърция и гръцкия народ за Кипър, обвинил турската страна в непримиримост по кипърския проблем и я призовал да направи конкретни предложения за неговото решаване.

В речта си Киприану подчертал решимостта си да продължи интернационализирането на кипърския въпрос

01987

Из архивите на ДС

702

122

въпреки реакцията на Турция и да предприеме стъпки за организирането на международна конференция по Кипър. Той обвинил кипърските турци за неуспеха на вътрешно-кипърските преговори и призовал западните страни да окажат натиск върху Турция. Спирайки се на вътрешнополитическото положение в Кипър, Киприану призовал кипърския народ да укрепва единството и предупредил, че няма да допусне създаването на обстановка на вътрешна нестабилност в страната.

По време на митинга били вдигани лозунги за цялостен и необвързан Кипър, против политиката на "свършените факти", против империализма, САЩ и НАТО.

На същата дата в турския сектор на Кипър е било проведено тържество по случай годишнината от "освобождението на турско-кипърската общност", на което са произнесли речи заместник-министър-председателят на Турция Байкара и президентът на т. нар. Турска федерирана държава в Кипър Денкташ. И двамата оратори са заявили, че разрешаването на кипърския въпрос трябвало да се търси на вътрешнокипърските преговори на основата на двузоналността и равноправието между кипърските гърци и турци. Те обаче не били засегнали въпроса за представянето на предложения по териториалния въпрос от турско-кипърската страна.

Изразените твърди позиции от ръководителите на кипърските гърци и турци поставят отново в безизходица

123

вътрешнокипърските преговори. Предвидената за 24.7 т.г. среща е отложена, а специалният пратеник на генералния секретар на ООН в Кипър Хуго Гоби на 21.7 т.г. е заминал за Ню Йорк, за да поиска намесата на Курт Валдхайм за предотвратяване на прекратяването на преговорите.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ-ПЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (МАРКОВ)
23.7. 1981 г.

№ 1987/23.7.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
ГВ

Из архивите на ДС
703

Д 01801

37

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 12

ПЛОВДИВ КОМАНДУВАЩИЯ ТУ САК
ТХХХХХ

КЪМ ДЕЛО

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 249

Доставка на самолети и разузнавателна апаратура за ВВС на Турция

На основата на сключеното в началото на май 1981 г. споразумение за доставянето на 15 самолета F-4E от САЩ за Турция на 17.7 т.г. на летище Ескишехир са пристигнали първите 5 самолета. Според наличните данни, след извършването на технически преглед самолетите щели да бъдат предадени за докомплектуването на 7 аб (Ерхач).

Както е известно, в периода 1974-1979 г. Турция получи от САЩ 80 самолета F-4E (в т.ч. 8 разузнавателни), от които 5 са катастрофирали. Поради това след завършване на доставянето на новозакупените самолети турските ВВС ще имат в наличност общо 90 самолета F-4, в това число 8 разузнавателни.

02005

Из архивите на ДС

705

Според достоверни данни, турското военно ръководство проучва възможностите за закупуване от Холандия на системата за въздушно фоторазузнаване "Орфей".

Разузнавателната апаратура на системата е разположена в контейнер (дължина 3,75 м, диаметър 0,47 м и тегло 400 кг), който се окачва под тялото на самолета (снимка 1) и може да бъде използуван от всеки съвременен самолет. Тя се състои от 5 аерофотоапарата (АФА) тип ТА-8М и инфрачервена апаратура.

Снимка 1. Окачваем контейнер с разузнавателната апаратура на системата "Орфей"

Фотоапаратите тип ТА-8М са предназначени за водене на разузнаване в дневни условия. Три от тях са закрепени неподвижно и могат да заснемат местността отпред (1 АФА) и встрани (2 АФА) от самолета. Останалите два фотоапарата могат да се движат във вертикалната плоскост (вдясно и вляво от надлъжната ос на самолета) и са

Из архивите на ДС
706

предназначени за фотографиране на местността под или встрани от самолета.

Инфрачервената апаратура е предназначена за водене на разузнаване нощем и денем при лоша визуална видимост. Апаратурата има скорост на сканиране 600 реда в секунда и ъгъл на захват 120°. Разрешаващата способност на приемника на инфрачервени сигнали е 0,15°С.

Освен това в контейнера е разположено и допълнително оборудване - радиовисотомер, жироскоп, електронна апаратура за обработване и съгласуване на сигналите и система за осигуряване на постоянен температурен режим в контейнера.

Очевидно с доставянето на системата за въздушно фоторазузнаване "Орфей" турското военно командуване цели да увеличи разузнавателните възможности на авиацията, като използува в зависимост от обстановката и част от изтребително-бомбардировъчните самолети за изпълнение на разузнавателни задачи.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ. УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (МАРКОВ)
_____ 1981 г.

№ 02025/27.7.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 11 екз.
/ЕВ

Х 18г 1 42

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Екз. №.....11

Т У К – КЪМ ДЕЛО

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 258

Научно изследване за създаване на подвижна ракетна бригада на САЩ за усилване на сухопътните войски на Турция

Според наличните сведения, по заявка на Управлението за ядрена отбрана при Министерството на отбраната на САЩ фирмата РАНД е извършила научно изследване за необходимото усилване на турските сухопътни войски, предназначени за отбрана на Източна Тракия и Проливната зона.

Целта на изследването била да се намери оптималното войсково формирование, въоръжено с ракети "земя-земя" (тегло на бойната глава на ракетите – 226,5 кг), способно да поразява обекти (цели) на дълбочина до 200 км от линията на фронта.

02047

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Авторите на изследването отхвърлят като нецелесъобразна концепцията за усилване на турските сухопътни войски в Източна Тракия с американска експедиционна бригада, тъй като това можело да бъде направено и от турското командуване. Нецелесъобразно било и усилването им с артилерия поради малката далекобойност на конвенционалните артилерийски системи (15 км).

Разработеният "тракийски" сценарий на изследването предвиждал наличието на крупни съветски формирования в Източна Тракия – до 10 дивизии, продължителност на настъпателните им действия 10 денонощия на дълбочина до 400 км. Най-ефикасно организационно формирование за тяхното поразяване била подвижна ракетна бригада. Организационно тя трябвало да се състои от три ракетни дивизиона с по три батареи (по 6 пускови установки във всяка) с общо 54 пускови установки и около 2000 души личен състав. Съотношението личен състав – ракета при предлаганата организационна структура било 36:1, докато в дивизионите "Пършинг" то е 47:1, в дивизионите "Онест Джон" – 66:1, а в дивизионите "Ланс" – 74:1.

Предвижданото материално-техническо осигуряване на бригадата показвало, че не трябвало да се очаква тя да води бойни действия за период по-голям от 2 седмици без допълнително попълване. Най-сериозният проблем бил снабдяването на бригадата с ракети. Съгласно "тракийския" сценарий броят на необходимите ракети можел да достигне до 6000.

02047

Из архивите на ДС

Проучванията показали, че за да бъде спряно евентуално настъпление на съветска танкова армия в състав от 5 дивизии, е необходимо да се унищожат нейният втори ешелон, елементите на материално-техническото осигуряване и силите за ПВО, действуващи на дълбочина от 15 до 200 км. За 5 денонощия бойни действия броят на целите [1], върху които трябвало да се въздействува, бил 2793, от тях 20% танкови. За поразяването на една цел се предвиждали 3-4 ракети. Ако се вземели предвид само"новите" цели през първия и втория боен ден (431), при плътност на обстрела 3 ракети за всяка цел щели да бъдат необходими 1293 ракети за две денонощия.

В процес на изследване били въпросите по определянето на типа ракетно въоръжение с оглед то да отговаря на изискванията за максимална подвижност (преносимост по въздуха[2]), максимална плътност на огъня и минимална необходимост от личен състав и автотракторна техника. При това пусковите установки трябвало да осигуряват 4 - 6 пуска на час по способите два последователни пуска и смяна на огневите позиции или пуск-смяна на огневите позиции - пуск. Интервалът между два пуска при смяна

---

[1] Като една цел се приема група от 20 бойни или транспортни машини на разстояние от 25 до 50 м една от друга.

[2] С наличните самолети С-141 на САЩ можело да се транспортират 150 самолетни товара от САЩ до Анкара през първите 48 часа след заповедта за прехвърляне и да достигнат (96 часа след заповедта) до 300 товара.

Из архивите на ДС

710

на огневите позиции трябвало да бъде 15 мин. Подходящи за целта били ракетните системи УРС "Ланс", тактическият вариант на крилатите ракети "Круз" със земно базиране и др.

Като се вземат предвид тези изследвания, може да се предполага, че командуванията на въоръжените сили на САЩ и НАТО търсят нови възможности за по-ефективно усилване на турските сухопътни войски в Източна Тракия, главно чрез създаването на специално ракетно формирование.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ (ЗИКУЛОВ)
4.8 1981 г.

№ 02047/3.8.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 10 екз.
/СС

От архивите на ДС

№ 1801 61

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 6

Т У К – КЪМ ДЕЛО

И Н Ф О Р М А Ц И Я
№ 333

Решение на Националния съвет за сигурност на Турция за посещение на армейски генерал Еврен в НР България

На 7.10 т.г. турското Министерство на външните работи е уведомило нашия посланик в Анкара, че Националният съвет за сигурност е взел решение президентът на Република Турция и началник на Генералния щаб на турските въоръжени сили армейски генерал Кенан Еврен да направи официално посещение в нашата страна през януари 1982 г. През същия месец той щял да посети и СФР Югославия и СР Румъния.

От поемането на функциите на държавен глава досега армейски генерал Еврен не е посещавал други страни и е отклонявал някои предложения за визити "поради заетост" Приета била само поканата да посети Пакистан през ноември т.г.

02584

Из архивите на ДС

712

62

Според някои източници, предвиденото официално посещение на армейски генерал Еврен у нас било свързано със стремежа на военното ръководство да провежда по-самостоятелна политика със съседните балкански страни и на първо място с НР България, СФР Югославия и СР Румъния. Това налагали интересите на Турция и военното ръководство нямало да се съобразява напълно с натиска от страна на САЩ и НАТО за ограничаване на връзките с тези държави.

Като израз на известна промяна в отношението на турското ръководство към нашата страна е и посещението на официалните мероприятия на посолството ни в Анкара от отговорни турски военни ръководители. На приема по случай националния празник на НРБ на 9.9 т.г. е присъствувал членът на Националния съвет за сигурност и командуващ ВМС армейски адмирал Неджет Тюмер с група генерали и офицери от Генералния щаб. На коктейла по случай празника на БНА и 1300-годишнината от основаването на българската държава, даден на 23.9 т.г. от името на посланика, са присъствували всички поканени генерали и офицери от Генералния щаб (общо 12 души). След т.нар. афганистански събития това е първият прием в Анкара в чест на армия от държава-участничка във Варшавския договор, който не е бойкотиран от турското военно ръководство.

Прави впечатление, че след посещението на зам. министър-председателя на Турция Тургут Йозал у нас (12-16.9 т.г.) турските средства за масова информация почти не поместват материали с антибългарско съдържание.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
1981 г.

№ 02584/8.10.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/ЕВ

Из архивите на ДС

174

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 6

ТУК

КЪМ ДЕЛО

ИНФОРМАЦИЯ

№ 352

Нови предложения на генералния секретар на ООН Валдхайм за решаване на кипърския проблем

Според постъпилите сведения, на 20 октомври т.г. специалният представител на генералния секретар на ООН в Кипър Хуго Гоби е предложил на гръцко-кипърската страна "новите идеи" на К. Валдхайм по кипърския проблем, които обхващат териториалния и конституционния аспект на кипърския проблем.

По териториалния аспект се предвижда не по-малко от 70 % от територията на Кипър да бъде предоставена на гръцко-кипърската страна. Федеративната република да се

02716

Из архивите на ДС

714

състои от две области – Северна и Южна, и един федерален район, който да бъде седалище на федеративното правителство. Северната (турската) област ще се разделя на два административни района, а Южната (гръцката) на четири. Няма да се разрешава присъединяването на областите към други държави. Националният химн и знаме ще се утвърдят от представители на двете общности, а двете области ще имат знамена с елементи от националното знаме. Ще съществуват едно поданство и два официални езика. Предвижда се демилитаризиране на федеративната република с изключение на силите за съблюдаване на вътрешния ред.

По конституционния аспект се предвижда висшата законодателна власт да принадлежи на две камари – горна (федеративен сенат) с равно представителство от по 10 кипърски гърци и кипърски турци, и долна – по един представител на 10 000 жители.

Висшата изпълнителна власт ще се изпълнява от шестчленен федеративен съвет, в който ще бъде избиран по един представител от административен район. Съветът ще избира председател (президент) и заместник-председател за срок от една година, които ще представляват републиката вътре и вън от страната. Съветът ще взема решения с обикновено болшинство.

Федеративното правителство ще се занимава с икономическите и външнополитическите въпроси, отбраната, поданството и преселването от един в друг район, правосъдието,

здравеопазването, обществените служби и висшето образование.

Федеративният съвет ще назначава генерален прокурор и върховен съд в състав от 5 членове - по двама от всяка област, а петият може да не бъде кипърец.

Съставът на обществените служби ще бъде от по четирима кипърски гърци и двама кипърски турци - по един от административен район.

Предвижда се учредяването на две комисии - за свободното движение и заселване и за правото на собственост с равно представителство.

По оценка на някои източници, "новите идеи" на К.Валдхайм са израз на засиления натиск от страна на САЩ и НАТО за бързо постигане на пронатовско решение на кипърския проблем. На настоящия етап от особено значение за разрешаването на проблема се счита позицията, която ще заеме новото гръцко правителство.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
___.10.1981 г.

№ 02716/23.10.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
НД

Из архивите на ДС

715

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО
II8
Из архивите
716

01801
60

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 2 6

КЪМ ДЕЛО

ТУК – ~~НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ "ВОЕННОАДМИНИСТРАТИВЕН" ПРИ ЦК НА БКП~~

~~–ДРУГАРЯ АРМЕЙСКИ ГЕНЕРАЛ~~

ИНФОРМАЦИЯ
№ 362

По взаимоотношенията между Гърция и Турция

Според постъпващите сведения, след образуването на новото гръцко правителство начело с Папандреу напрежението в отношенията между Гърция и Турция отново е нараснало. Изявленията на Папандреу по гръцко-турските спорни въпроси и кипърският проблем са послужили като повод за засилване на антигръцката пропаганда в средствата за масова информация в Турция и на антигръцките настроения сред турската общественост.

Създалото се напрежение между двете страни се е пренесло и във въоръжените им сили. В отговор на проведеното на 26.10 т.г. учение по ПВО в турските въоръжени сили на 27.10 т.г. е било проведено аналогично учение и в гръцката армия. Във връзка с това турското командуване

Из архивите на ДС

е взело мерки за засилване на разузнаването и контрола на въздушното пространство на Егейско море.

Според дипломатически представители на западни страни в Анкара, създалата се обстановка щяла да затрудни преговорите между двете страни за решаването на спорните им проблеми. Това щяло да предизвика засилване на натиска на САЩ и НАТО върху Гърция и Турция за предотвратяване на по-нататъшното изостряне на отношенията между двете страни.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
29.10 1981 г.

№ 02773 /29.10.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/СС

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ
И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО
II9
Из архивите
718

1801

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №...5.

КЪМ ДЕЛО

ТУК

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№393

По турско-американските отноше-
ния

В последно време администрацията на Рейгън отделя все по-голямо внимание на Турция. То се определя от оценката на американското ръководство за значението на страната за укрепването на южния фланг на НАТО и провеждането на американската политика в Близкия и Средния изток. Във връзка с това са и предвидените за декември т.г. посещения в Турция на министъра на отбраната на САЩ Уайнбъргър (3-5.12) и на държавния секретар Хейг (13-15. 12 т.г.).

Според постъпилите данни, двамата министри щели да обсъдят с турските ръководители двустранните от-

Из архивите на ДС

ношения и по-конкретно въпросите за военното сътрудничество и размера на помощта от САЩ за Турция за 1982 и 1983 г. От Турция щяло да бъде поставено искането да й се отпуснат от САЩ 900 млн. долара кредити и помощи, а също да получи по-рано предвидените , но неутвърдени от американския Конгрес,450 млн. долара. Предвиждало се да бъде разгледан и ходът на изпълнението на проектите, залегнали в спогодбата за двустранно военно сътрудничество от 1980 г. за: производство на ПТУРС и други противотанкови боеприпаси; строителство на съвременни кораби и съоръжения за техния ремонт; обновяване на самолетния парк; модернизиране на танковете М48 в М48А5 и др.

Според някои източници, Уайнбъргър и Хейг щели да окажат натиск върху турското ръководство да предостави улеснения на турска територия за силите за бързо реагиране и за по-скорошното връщане на страната към многопартийна парламентарна форма на управление.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (ДОБРЕВ)
2.12. 1981 г.

№ 03036/2.11.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 4 екз.
/ЕВ

67

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №...6

ТУК – КЪМ ДЕЛО 1804

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 377

По взаимоотношенията между Турция и Гърция

Според постъпващите сведения, във връзка с позициите на новото гръцко правителство начело с Папандреу по гръцко-турските спорни въпроси и кипърския проблем в последно време напрежението във взаимоотношенията между Гърция и Турция отново се засилило. В средствата за масова информация в Турция била подета широка антигръцка кампания.

По оценка на западни дипломатически представители в Анкара, турското военно-политическо ръководство било обезпокоено от повишения в последно време интерес на гръцките военни представители в Анкара към състоянието на бойната готовност и бойните възможности на турските въоръжени

Из архивите на ДС

721

сили, дислоцирани в Източна Тракия и Западен Анадол. То остро реагирало на намеренията на гръцкото правителство да засили отбранителната способност на Кипър, включително и с прехвърляне на допълнителни гръцки войски на острова. Във връзка с това официални турски представители заявявали, че при създалата се обстановка Турция можела да пристъпи към обявяване на независима турско-кипърска държава в турския сектор на острова.

Според някои сведения, в последно време турското командуване е взело мерки и за засилване на разузнаването за следене дейността на гръцките въоръжени сили и особено на военните им мероприятия на о.Кипър.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (МАРКОВ)
12.11. 1981 г.

№ 02918/13.11.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/СС

65

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 1

ТУК

Наше дело 1804

ИНФОРМАЦИЯ

№ 379

По взаимоотношенията между Турция
и ФРГ

На 5 и 6.11.1981 г. на официално посещение в Турция беше министърът на външните работи на ФРГ Геншер. Според постъпилите сведения, западногерманското правителство е придавало особено значение на неговите разговори с турските ръководители поради натиска от страна на Бундестага за прекратяване на помощта за Турция до възстановяването на нормалния обществено-политически живот в страната.

По оценка на близки до правителството в Бон политически среди, посещението на Геншер в Анкара завършило без конкретни резултати. Независимо от това той считал, че засега не трябвало да се прекратява помощта за

Из архивите на ДС

Турция, тъй като тя била крайно необходима за турската икономика, но не трябвало да се удовлетворява и искането за нейното увеличаване. При това положение можело да се очаква, че ФРГ няма да спре планираната за 1981 г. военна помощ за Турция в размер на 130 млн.марки, а икономическа помощ щяла да бъде отпусната чрез международните финансови организации и западноевропейските икономически обединения.

По време на разговорите не било постигнато единно становище и по повдигнатите от турското правителство въпроси за облекчения във визовия режим за турските работници във ФРГ и за по-тясно сътрудничество в действията срещу намиращите се на територията на ФРГ противници на военния режим.

Същите среди считат, че срещите на Геншер с Еджевит и Демирел имали за цел да покажат на турското военно ръководство, че западноевропейските страни нямало да приемат запазването на военния режим в Турция за дълго време.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
_____1981 г.

№ 02936/17.11.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в екз.
/СС

191

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО
Екз. № 2 5

КЪМ ДЕЛО
01802

Т у К – [redacted]

И Н Ф О Р М А Ц И Я

По гръцко-турските отношения

Според достоверни сведения, турските военни представители в НАТО считали, че на предстоящата декемврийска сесия на висшите органи на НАТО (от 7.12.1981 г.) министър-председателят и министър на националната отбрана на Гърция Андреас Папандреу щял да поддържа становището, че основната заплаха за Гърция идвала от Турция, а не от "север" (от НР България) и поради това се очаквало той да поиска НАТО официално да даде гаранции за нейните източни граници. В подкрепа на своята позиция Папандреу щял да посочи, че военната интервенция на Турция в Кипър, формирането на 4-а полева армия с щаб в Измир, а също така ускореното развитие на

Из архивите на ДС

десантните сили във ВМС на Турция и претенциите на турски официални представители към континенталния шелф и въздушното пространство в Егейско море били пряко насочени срещу суверенитета на Гърция.

Във връзка с това турските военни представители в НАТО считали, че било необходимо Турция да не се обвързва и да не изпълнява планове и документи на блока, които предвиждат сътрудничество между двете страни, и да се вземат мерки да не се предоставят на гръцките представители в органите на НАТО на поверителни сведения за Турция.

725

Според турските представители, генералният секретар на НАТО Лунс заявил, че във висшите органи на блока изявленията на Папандреу се посрещали с неприязън, а САЩ не възнамерявали да отстъпват на неговите искания по статута на американските бази на гръцка територия. Освен това Лунс считал за целесъобразно при посещението на Караманлис в Брюксел от 1.12.1981 г. да се поиска от него да окаже натиск върху Папандреу за смекчаване позициите му по отношение на НАТО и Турция.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ. УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (МАРКОВ)
_____1981 г.

№ 003031/1.12.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 4 екз.
/ЕВ

Н

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 2. 5

ТУК – КЪМ ДЕЛО
~~ЗАВЕЖДАЩИЯ ОТДЕЛ – "ВОЕННОАДМИНИСТРАТИВЕН"~~
~~ПРИ ОТДЕЛ~~

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 400

По посещението на министъра на
отбраната на САЩ в Турция

От 3 до 5.12.1981 г. на посещение в Турция бе-
ше министърът на отбраната на САЩ Уайнбъргър. Според по-
стъпилите сведения, по време на разговорите му с турските
ръководители са били обсъдени положението на южния фланг
на НАТО след идването на власт в Гърция на Папандреу и
турско-американското военно сътрудничество. Били са съгла-
сувани също становищата на двете страни по въпросите, пред-
видени за обсъждане на декемврийската сесия на висшите ръ-
ководни органи на НАТО, и главно по проблемите за разшря-
ване на т.нар."зона за отговорност" на блока и на ангажи-
ментите на отделните страни-членки за разполагането на ра-
кети със среден радиус на действие в Европа, ролята и мя-

Из архивите на ДС

727

стото на американските сили за бързо реагиране и др.

По оценка на западни дипломатически представители в Анкара, постигната била договореност за провеждането на съгласувани мероприятия за оказване на натиск върху Папандреу за промяната на позициите му по отношение на връзките на Гърция с НАТО и по въпроса за американските бази на гръцка територия.

При обсъждането на въпросите по военното сътрудничество между двете страни главно внимание било отделено на военната помощ от САЩ за Турция. От турска страна е бил представен документ за нуждите на турските въоръжени сили от въоръжение и бойна техника и е било поискано увеличаване на военната помощ от САЩ до 900 млн.долара. В отговор на това Уайнбъргър информирал турските ръководители, че администрацията на Рейгън поискала Конгресът на САЩ да утвърди помощ за Турция в размер на 703 млн. долара, от които 403 млн.за модернизиране на въоръжението и бойната техника на турските въоръжени сили и за изграждане на турската военна промишленост.

По време на разговори са били обсъдени и някои международни проблеми - по-конкретно обстановката в Близкия и Средния изток. Изразени били мнения за необходимостта от провеждането на по-твърда политика по отношение на Съветския съюз и била постигната договореност създаденият съгласно споразумението за военно сътрудничество между

Из архивите на ДС

728

двете страни от март 1980 г. съвместен военен комитет да разглежда не само проблеми от двустранен характер, а и въпроси за военното им сътрудничество в района на Близкия и Средния изток. Комитетът щял да координира съвместната военна дейност, да взема решение по военната политика на страните в съответствие с настъпилите изменения в международната обстановка и да ги провежда на практика. От турска страна в него влизали генералният секретар на Националния съвет за сигурност армейски генерал Неджет Уруу, генералният секретар на Министерството на външните работи Кямуран Гюрюн и висши офицери и служители от Генералния щаб на турските въоръжени сили и Министерството на външните работи.

Според същите източници, Уайнбъргър изразил пълна подкрепа на военния режим в Турция. На сесията на НАТО в Брюксел САЩ щели да упражнят натиск върху страните-членки на блока за смекчаване на техните критики срещу военния режим в Турция и за предотвратяване на предвидените икономически санкции срещу нея. От своя страна Турция безрезервно щяла да поддържа САЩ по всички поставени от тях за обсъждане на сесията въпроси и особено за разширяването на териториалните отговорности на НАТО и още по-голямото заангажиране на отделни страни-членки при провеждане на политиката на блока в съответните райони на света.

03085

Из архивите на ДС

Във връзка с това някои източници считат, че Турция е поела определени задължения по осигуряване действията на силите за бързо реагиране на САЩ в Близкия и Средния изток, при условие че на сесията на НАТО бъде прието предложението на САЩ за разширяване на т.нар."зона за отговорност" на блока.

729

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ

ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
9.12 1981 г.

№ 03085/8.12.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 4 екз.
/СС

78

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

1801

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 5

КЪМ ДЕЛО

ТУК

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 419

По военната помощ от САЩ за Гърция и Турция

На 16.12 т.г. американският Сенат е одобрил отпускането през 1982 г. на военна помощ за Гърция в размер на 280 млн. долара, а за Турция - 400 млн. долара.

Съотношението на отпуснатата военна помощ за двете страни е 7 : 10. Това показва, че САЩ фактически са приели едно от условията, поставени от гръцкия министър-председател Папандреу за оставането на Гърция във военната организация на НАТО. Очевидно САЩ и НАТО ще се стремят чрез взаимни отстъпки и компромиси да намерят подходящи формули за "приемане" и на други усло-

03196

Из архивите на ДС

вия на Папандреу и по този начин да не допуснат ново излизане на Гърция от военната организация на блока.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК Г. Зикулов (ЗИКУЛОВ)
17.12 1981 г.

731

№ 03196/17.12.1981 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 4 екз.
/ЕВ

1

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 6

ТУК – КЪМ ДЕЛО 1801

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 5

По отложеното посещение на президента на Турция армейски генерал Еврен в България

Според оценка на дипломатическите среди в Анкара, посещението на президента на Турция армейски генерал Еврен в България било отложено по политически причини.

Турското ръководство считало посещението на Еврен в България в настоящия момент за нецелесъобразно, тъй като можело да предизвика усложняване на отношенията на Турция със западноевропейските страни и САЩ и ограничаване на очакваната от тях военна и икономическа помощ. Във връзка с това Турция искала да изчака решенията на

Из архивите на ДС

насрочената за 11.1.1982 г. извънредна сесия на Съвета на НАТО на равнището на министри на външните работи за прилагането на политически и икономически санкции срещу Съветския съюз и Полша.

Според някои източници, отлагането на посещението било свързано и с предстоящото посещение на държавния секретар на САЩ Хейг в Турция, което щяло да се състои около 20 януари т.г.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ. УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (МАРКОВ)
_____1982 г.

№ 068/8.1.1982 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/ЕВ

3

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 6

ТУК – КЪМ ДЕЛО

ИНФОРМАЦИЯ

№ 16

По военния бюджет на Турция за финансовата 1982 г.

На 20.1 т.г. Консултативното събрание на Турция е приело проект на военния бюджет за финансовата 1982 г., който възлиза на 317,7 млрд. турски лири (235,3 ~~млн.~~ млрд. долара) и съставлява 17,73% от общия бюджет (1 трилион и 815 млрд. лири) на страната. В сравнение с 1981 г. (280 млрд. турски лири) той е увеличен с 13,46%.

В изказването си пред Консултативното събрание министърът на националната отбрана на Турция Баюлкен подчертал, че взаимоотношенията с Гърция след идването на власт на Папандреу се изостряли поради недружелюбната политика, провеждана от гръцкото правителство по отношение на Турция. Тя намирала израз в твърдите позиции на Гърция по кипърския

Из архивите на ДС

проблем, продължаващата милитаризация на островите в Егейско море и др. Според Баюлкен, решението на Гърция да възобнови договора за ремонта на съветски кораби в гръцките корабостроителни заводи било насочено срещу НАТО. Той е изтъкнал също, че Турция имала важно стратегическо значение в системата на НАТО, което се дължало на нейното геополитическо положение в света. Във връзка с това тя поддържала 600-хилядна армия, което се отразявало тежко на икономиката на страната, и тя се нуждаела от по-голяма военна помощ от своите съюзници. Баюлкен е съобщил, че за периода 1971-1981 г. Турция е получила от САЩ военна помощ, възлизаща на 1,65 млрд. долара, а за 1982 г. били предвидени 403 млн. долара. Водени били преговори към американската помощ от 250 млн. долара за 1981 г. да бъдат отпуснати допълнително още 150 млн. долара. Баюлкен подчертал, че за периода 1964-1981 г. ФРГ отпуснала на Турция военна помощ в размер на 930 млн. западногермански марки (500 млн. долара), а за 1981-1984 г. били предвидени 600 млн. марки, които щели да бъдат използувани главно за закупуване на танкове "Леопард". Водени били и преговори част от блокираната от западногерманското правителство през 1981 г. ежегодна военна помощ от ФРГ в размер на 130 млн. марки да бъде използувана за развитие на военната промишленост на Турция.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
26.1 1982 г.

№ 0218/26.1.1982 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/ЕВ

12

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО

Екз. №.....

ТУК – КЪМ ДЕЛО

ИНФОРМАЦИЯ

№ 26

По политиката на Турция към социалистическите страни

Според сведения от дипломатически среди в Анкара, в последно време под натиска на САЩ се очертавали тенденции за съществена промяна в политиката на Турция по отношение на социалистическите страни-участнички във Варшавския договор.

След отлагането на посещението на президента на Турция армейски генерал Еврен в България турският министър на външните работи Тюркмен, въпреки личната договореност с др. П.Младенов, също е отложил за неопределено време визитата си в нашата страна. Като причина за отлагането се изтъквала голямата му заетост. Подобен отговор Тюркмен е

Из архивите на ДС

дал и на съветския посланик по повод официалната покана да посети Съветския съюз.

Според същите среди, администрацията на Рейгън предупредила турското ръководство, че ще прекрати икономическата помощ и политическата подкрепа на военния режим, ако Турция напълно и безрезервно не поддържа политиката на САЩ по т.нар. полски и афганистански въпрос и по близкоизточния проблем. С тази цел между 1.1 и 11.1.1982 г. посланикът на САЩ в Анкара посетил армейски генерал Еврен, министър-председателя Улусу и министъра на външните работи Тюркмен и настоял за отменяне на посещенията на Еврен и Тюркмен като нецелесъобразни и в пълен разрез с политиката на САЩ към страните от социалистическата общност след събитията в Полша.

По оценка на източниците, можело да се очаква в бъдеще турското ръководство да провежда курс на охладняване на отношенията със Съветския съюз, НР България и други страни от социалистическата общност.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ.УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР Марков (МАРКОВ)
3.2.1982 г.

№ 0291/2.2.1982 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/АК

За братските армии 16

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. №8...

ТУК КЪМ ДЕЛО 1801

ИНФОРМАЦИЯ

№ 45

По посещението на Джон Тауър в Турция

1.1 На 16 и 17.2 т.г. на посещение в Турция беше председателят на Комисията по въоръжените сили към американския Сенат Джон Тауър. Според постъпилите данни, той е обсъдил с турските ръководители състоянието на турско-гръцките отношения и развитието на военното сътрудничество между САЩ и Турция. В разговорите Тауър посочил, че противоречията между Турция и Гърция се явявали пречка за постигането на единодействие на страните-членки на НАТО срещу т.нар."съветска заплаха" и настоял да бъдат подновени контактите между двете страни с цел урегулирането на спорните им проблеми и заздравяването на южното крило на НАТО.

0435

Из архивите на ДС

739

От турска страна било заявено, че докато Папандреу не промени позициите си, преговорите нямало да бъдат възобновени. Наред с това армейски генерал Еврен е поискал САЩ да вземат мерки срещу онези западни държави, които осъждали военния режим в Турция и предвиждали налагането на икономически санкции срещу него.

При обсъждането на въпросите по военното сътрудничество основно внимание е било отделено на размера на икономическата и военната помощ от САЩ. Турските представители изразили неудовлетворение от определената за 1983 г. помощ - 815 млн. долара, 465 млн. от която военна. Тауър се съгласил с необходимостта от предоставянето на по-голяма помощ на Турция, но не се обвързал с конкретни обещания за увеличаването й.

Според източниците, твърдата и безрезервна подкрепа на военния режим в Турция от страна на САЩ и особено от държавния секретар Хейг предизвиквала недоволство в някои западни страни и най-вече във ФРГ, които настоявали за по-скорошното връщане на страната към парламентарен режим. Това довело до възникване на противоречия между членовете на Националния съвет за сигурност и главно между неговия председател армейски генерал Еврен и командуващия ВВС армейски генерал Шехинкая, който бил обвинен, че под натиска на някои западноевропейски страни е предложил да бъдат разширени правата на Конституционната комисия към

Из архивите на ДС

740

Учредителното събрание и участието на членове на бившите партии в политическия живот на страната.

ВРИД НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВ. УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР Марков (МАРКОВ)
22.2. 1982 г.

№ 0435/19.2.1982 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 7 екз.
/ЕВ

№1709 №1709

ПОВЕРИТЕЛНО
25.05.2004 г.
Чл. 28, ал. 2, т. 3 от ЗЗКИ
Секретно
Екз. № 1
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Вх. № I-055/5.1.83
от 26

ОЦЕНКА НА ПРОЦЕСИТЕ, ПРОТИЧАЩИ В ГЪРЦИЯ И ТУРЦИЯ, НАСОЧЕНИ КЪМ ПО-НАТАТЪШНОТО ИМ ОБВЪРЗВАНЕ КЪМ НАТО

I. Положение на Гърция и Турция във военно-политическия съюз НАТО

Ръководството на военно-политическия съюз НАТО от момента на създаването на блока е отделяло и отделя голямо внимание на укрепването на своето господство в Гърция и Турция. Това се определя от важното географско положение на тези страни и от възможността техните територии, човешки и материални ресурси да бъдат използувани за агресия срещу страните от Варшавския договор, както и за оказване на влияние върху народите от Близкия изток.

В резултат на външния натиск и на реакционната политика на техните правителства Гърция и Турция са тясно свързани с НАТО в икономическо, политическо, военно и идеологическо отношение.

Във връзка със засилването на прогресивното и националноосвободителното движение на народите от Близкия изток, както и със ръста на социалните борби и демократичните

Из архивите на ДС

742

исканията на трудещите се в Гърция и Турция, от средата на 60-те години се увеличи натискът от страна на ръководството на НАТО върху гръцкото и турското правителство за по-нататъшното засилване на тяхната обвързаност, за увеличаване мощта на въоръжените им сили и за повишаване на ролята им на проводници на политиката на империализма в района. Този натиск значително нарасна след свалянето на монархичния режим в Иран поради стремежа на САЩ да прехвърлят върху Турция ролята, която дотогава играеше Иран в политиката им в Близкия и Средния изто

Засилването през последните години на агресивността на външнополитическия курс на САЩ и настъпилото в резултат на това влошаване на международната обстановка,особено след идването на власт на правителството на Рейгън,също доведе до още по-нататъшно увеличаване на натиска на империалистическите държави върху гръцкото и турското правителство за ограничаване правата на трудещите се, за урегулиране отношенията между двета страни, за възстановяване членството на Гърция във военната организация на НАТО за по-голям принос на двете страни в агресивната политика на блока.

Едновременно трябва да се подчертае, че стремежът и усилията на ръководствата на САЩ и НАТО срещат сериозни трудности поради два фактора:

- гръцко-турските противоречия;

- засилването на социалните борби на трудещите се в резултат на извънредно тежките, неразрешими в близките години икономически трудности в двете страни (особено в Турция),както и нарастването на антиамериканските настроения на масите.

Из архивите на ДС

В основата на гръцко-турските противоречия стоят взаимните претенции на двете страни за:

- оперативния контрол на Егейско море;
- размера на териториалните води и континенталния шелф;
- статута за Егейските острови и в частност въпроса за тяхната милитаризация;
- кипърския въпрос;
- правата на турското малцинство в Гърция и на гръцкото в Турция.

Досегашните опити на САЩ и НАТО да принудят двете страни към взаимни отстъпки не дадоха резултат. Бившето гръцко правителство направи известни отстъпки, като прие плана Роджърс. С идването си на власт правителството на Папандреу отхвърли това споразумение и понастоящем гръцко-турските преговори са в застой.

Изглаждането на гръцко-турските противоречия и постигането на компромис между Гърция и Турция е извънредно сложно, като се отчитат изострените социални и класови борби и в двете страни, нарастването на антиамериканските настроения на масите, поляризацията на политическите сили.

По такъв начин наред с тенденцията за по-нататъшно обвързване на Гърция и Турция към НАТО съществуват обективни условия за провеждане на активна политика от страна на нашите партии и правителства за засилване на процесите на отслабване на единството на блока.

Гърция. Както е известно, в резултат на рязкото олевяване на масите изборите в Гърция бяха спечелени от

Из архивите на ДС
744

социалистическото движение ПАСОК.

В областта на вътрешната политика правителството на Папандреу провъзгласи последователно провеждане на широка социална програма.

Осъществени бяха редица мерки за демократизиране на обществения живот. Едновременно се провеждат последователни мероприятия за осигуряване влиянието на ПАСОК и правителството във въоръжените сили и органите за сигурност.

В областта на външната политика правителството провъзгласи провеждането на многопосочна политика за защита на националните интереси на Гърция.

В рамките на тази линия още по-ярко изпъкнаха няколко възлови проблема, а именно:

В отношенията със САЩ и НАТО гръцкото правителство постави като условие за нормалното им развитие възприемането и прилагането на:

- юридическо обвързване на САЩ по съотношението (7:10) на размера на военната помощ за Гърция и Турция;

- гарантиране сигурността на източните граници на Гърция;

- поставяне на американските бази в Гърция под непосредствен гръцки контрол;

- забрана използуването на базите извън обсега на НАТО и срещу страни, с които Гърция поддържа приятелски отношения;

- увеличаване заплащането от САЩ за ползуването на базите, включително увеличаване на американските военни доставки за гръцките въоръжени сили;

Из архивите на ДС

– определяне на календарен график за изтеглянето на американските бази и ядреното оръжие от гръцка територия.

В отношенията с Турция е възприета линия на "по-твърда" политика за признаване на:

– икономическа зона и континентален шелф на гръцките острови в Егейско море;

– гръцки контрол върху въздушното пространство над Егейско море;

– 12-милна зона на териториалните води;

– защита на гръцкото малцинство в Турция.

Решаването на кипърския въпрос фигурира като първостепенен национален въпрос във външната политика на гръцкото правителство.

Следва да се отбележи, че за нарастването на популярността на ПАСОК, особено сред прогресивните сили в страната, допринесе и заетата от гръцкото правителство позиция по редица международни проблеми, като:

– разграничаването от общата линия на НАТО и ЕИО по събитията в Полша и отказа да предприеме санкции спрямо Съветския съюз;

– обявяването за превръщане на Балканите в безядрена зона и за извеждане на ядреното оръжие от територията на Гърция;

– разграничаване от решението на ЕИО за многонационалните сили в Синай;

– гласуването на специалната сесия на ООН против анексирането на Голанските възвишения;

– възстановяването на спогодбата за оказване на

Из архивите на ДС

746

ремонтни услуги на съветски кораби в гръцки корабостроителници;

– нееднократното подчертаване, че за Гърция опасността не е от север, т.е. от социалистическите страни, а от изток, т.е. от Турция.

Анализът на дейността на правителството на Папандреу през първите 5 месеца на управлението му дава основание да се направят някои изводи.

Гърция обвързва въпроса за формите и степента на участието си във военната организация на НАТО и за американските бази в Гърция с подкрепата, която НАТО оказва на Гърция при решаване на спорните въпроси с Турция. В условията, когато западните страни не са в състояние да удовлетворят гръцките искания, последователното провеждане на тази политика означава ограничено участие на Гърция във военната организация на блок

В досегашната си дейност правителството като цяло се стреми да изпълни обещанията си в социалната област. В осъществяването на своята програма обаче то ще срещне сериозни трудности,и то преди всичко от икономически характер. Традиционните икономически партньори, обединени в системата на Общия пазар, обвързват икономическата си помощ и сътрудничество с политическите условия, диктувани от НАТО.

Намирането на средства без чувствителна помощ от вън за реализиране на социалната програма може да доведе до понататъшно влошаване на икономическото положение и засилване на инфлационните процеси, което може да доведе до политически усложнения в страната.

Следва да се очаква, че в близките години Гърция

Из архивите на ДС

747

ще запази особеното си положение в НАТО. Няма основание да се очаква окончателно излизане нито от политическата, нито от военната организация на блока. Най-вероятно правителството ще следва линията на частични отстъпки и компромиси, без да отстъпи напълно от своите първоначални позиции.

Очевидно трябва да се предполага, че Гърция ще засили реалното си участие в НАТО, но официалното й положение в блока ще продължи да се характеризира с редица особености.

Турция. В резултат на дълбоката социалноикономическа криза и острите класови сблъсквания в страната на 12.9.1980 г. беше извършен военен преврат, предназначението на който беше да спаси капиталистическия строй в Турция. Превратът отговаряше и на целите на американската политика, като отстраняваше пречките за продължаване и разширяване на договора за американските бази в страната, както и за засилване ролята на Турция като главен проводник на политиката на САЩ и НАТО в района.

Под формата на повсеместна борба с"политическия тероризъм" армията и органите за сигурност проведоха широки операции за разгрома на редица леви партии и групировки. По тактически съображения военният режим беше принуден да удари и по организации, инспириращи тероризма отдясно.

Проведени бяха някои мерки за увеличаване на производството, установяване на контрол над инфлацията, ликвидиране на дефицита на стоки от първа необходимост и ограничаван на черната борса, увеличаване на валутните постъпления и няко

Из архивите на ДС

748

подобрения в социалната област. В резултат на взетите мерки се постигна известно повишаване на използуването на капацитета на промишлеността, както и известно забавяне на темповете на инфлацията.

Трябва да се подчертае обаче, че турската икономика не е изведена от дълбоката криза и няма реални предпоставки и изгледи това да стане в близките няколко години. Броят на безработните постоянно се увеличава и понастоящем възлиза на 3 млн.души (т.е. 13% от цялата работна ръка). Продължава и нарастването на държавните дългове, които през 1981 г. възлизат на 20,082 млрд.долара. По такъв начин тежките социално-икономически затруднения на Турция и в бъдеще ще продължават да бъдат източник на напрежение в политическия живот и причина за изостряне на социално-класовите противоречия в турското общество.

Основните насоки в официално провъзгласената турска външна политика са: вярност към САЩ и НАТО, активизиране на сътрудничеството с ислямските страни от Близкия изток, търсене на възможности за преодоляване на трудностите в двустранните отношения с Гърция и поддържане на добри отношения със съседните държави и главно със СССР и НРБ.

Особено добри са отношенията на Турция със САЩ,които й обещават значителна военна помощ и оказват натиск върху западноевропейските си партньори да засилят икономическата си помощ за нея. Подписано беше турско-американско споразумение за съвместна отбрана, с което се продължи и разшири статутът на американските бази в Турция. По такъв начин в

Из архивите на ДС

749

известна степен се запълни празнотата, създадена с ликвидирането на американските бази в Иран. Постигната е договореност създаденият въз основа на спогодбата за военно сътрудничество Съвместен военен комитет да разглежда не само двустранни проблеми, но и въпроси от военното сътрудничество на двете страни в Близкия и Средния изток, да взема решения по военната им политика и да координира съвместната им военна дейност.

Подписано беше споразумение за развитие на военната промишленост на Турция. Разширява се и се модернизира летищната мрежа в Източен Анадол.

Турция се солидаризира с реакционните постановки на НАТО по основните международни проблеми, с вярност и готовност изпълнява своите задължения в блока със стремеж към увеличаване на своя принос в района, включен в обсега на организацията.

Във взаимоотношенията на Турция със западноевропейските страни се проявява известна тенденция на задържане на тяхното развитие. Основната причина за това е натиска на някои от тях за по-скорошното връщане на Турция към парламентарна форма на управление.

Следва да се отбележи, че въпреки своите тесни връзки със САЩ турското правителство се солидаризира с несъгласието на редица западноевропейски държави с някои моменти от външната политика на Рейгън, насочена към изостряне на международното напрежение; има свое, различно от това на САЩ, мнение по кемпдейвидското споразумение. Турската дипломация досега не се поддаде на американския натиск за

Из архивите на ДС

750

използуване на военните бази в Турция от силите за бързо развръщане, както и за създаване на военен съюз от Египет до Пакистан и декларира, че е готова да изпълнява задълженията си само в рамките на НАТО.

По спорните въпроси с Гърция военният режим зае твърда непримирима позиция и заявява, че Турция е готова да защищава своите права с всички средства, в това число - и военна сила.

В отношенията си със СССР и социалистическите страни военният режим не внесе съществени изменения. Очевидно той ще се стреми да използува тези отношения в интерес на икономическото си развитие, а възможно и за оказване на натиск върху своите съюзници.

Като цяло въпреки ограничаването на буржоазно-демократичните права и свободи, масовите арести и нестабилното икономическо положение, военният режим все още не е изчерпал политическите си възможности. На практика понастоящем няма политическа сила, която ефикасно да се противопостави на намерението на Националния съвет за сигурност за по-продължително оставане на власт и на стремежа на военното командуване да изгради държавна и политическа структура, отговаряща на неговите концепции.

Следва да се очаква след осъществяването на измененията в конституцията и на промените в политическите структури да се премине към възстановяване на парламентарния режим при силно влияние и контрол от страна на армията.

В областта на външната политика не могат да се очакват съществени изменения. Тя ще се развива в традицион-

ните за Турция направления - вярност към НАТО, тесни връзки със САЩ, стремеж да поддържа близки връзки с арабските страни и едновременно с това - развитие на двустранните отношения и избягване на конфронтация със съседните социалистически държави.

Из архивите на ДС
751

Из архивите на ДС

752

II. Военните приготовления на Гърция и Турция

Командуването на НАТО и националните командувания на Гърция и Турция винаги са отделяли голямо внимание на постоянното нарастване на военната мощ на двете страни. Съществено влияние за ускоряване темповете за развитие на въоръжените им сили оказаха решенията на висшите военни органи на блока от 1967-1970 г. и главно на сесията на Съвета на НАТО от април 1970 г., която набеляза конкретни мероприятия за повишаване боеспособността и бойната готовност на въоръжените сили на Гърция и Турция. Те бяха насочени към усъвършенстване на организационната структура на въоръжените сили и снабдяването им със съвременни образци въоръжение и бойна техника.

В изпълнение на тези решения в Гърция и Турция бяха приети и се реализираха последователно национални програми за развитие на въоръжените сили.

Независимо от известно нарушаване на темповете на доставянето на техника и въоръжение от САЩ, свързано с ограниченията, наложени на Гърция във връзка с преврата през 1967 г. и на Турция във връзка с войната в Кипър през 1974 г. като цяло тези програми бяха изпълнени.

Гръцко-турските противоречия и войната в Кипър изиграха ролята на стимулатор на развитието на въоръжените сили на двете страни. Въпреки големите икономически трудности, които те изпитваха, военните им бюджети през периода 1971-1981 г. достигнаха рекордни цифри.

Из архивите на ДС

В Гърция реализирането на програмите за модернизиране на въоръжените сили се осигуряваше чрез постоянно увеличаване на военните бюджети и военните помощи от САЩ и другите страни-членки на блока. Само за периода 1971-1981 г. военният бюджет нарасна от около 10,5 млрд. драхми на около 93 млрд.драхми,или около 9 пъти. В същото време се увеличават и военните помощи от САЩ и други страни-членки на НАТО. За същия период Гърция е получила военна помощ от САЩ в размер на 1,594 млрд.долара, от ФРГ - над 600 млн.западногермански марки, а от Франция през последните 5-6 години - 350 млн.долара. За 1982 г. Гърция очаква да получи от САЩ 280 млн.долара, а от ФРГ - 70 млн.западногермански марки военна помощ.

В резултат на това през същия период значително нараснаха въоръжените сили на Гърция. Средствата за ядрено нападение се увеличиха около 2 пъти (от 68 през 1971 г. на 118 през 1981 г.). Численият състав на сухопътните войски нарасна с около 11% и достигна 140 000 души, бойният състав - от 13 на 17 дивизии и бригади, а бронетанковите и механизираните съединения - от 2 на 6. Броят на бойните самолети беше увеличен от 210 на 325, т.е. с повече от 50%, като само през последните 10 години почти половината от самолетния парк беше обновена. Общият брой на бойните кораби и катери за периода 1971-1981 г. нарасна от 90 на 109.

За последните 10 години за въоръжените сили на Гърция бяха доставени около 550 танка, 780 бронетранспор-

Из архивите на ДС

754

тьора и бойни машини на пехотата, около 970 артилерийски системи, в това число 18, стрелящи с ядрени боеприпаси, около 175 бойни самолета и над 50 бойни кораба и катера.

Общият числен състав на гръцките въоръжени сили възлиза на 188 000 души, от които:

- сухопътни войски – 140 000;
- военновъздушни сили – 26 000;
- военноморски сили – 22 000.

Освен това Гърция има 25 000 души жандармерия и около 50 000 души Национална гвардия. Тя заема първо място в НАТО по процент на въоръжените сили от общия брой на населението – около 2% при 0,8% във ФРГ, 1% в Белгия и др.

Гърция разполага и с около 400 000 души обучен резерв.

Сухопътните войски са сведени в една полева армия, 4 армейски корпуса и 17 дивизии и бригади. Те имат 82 средства-носители на ядрено оръжие, от които 8 пускови установки НУР "Онест Джон", 18 155- и 56 203,2-мм гаубици, 1710 танка, 3150 оръдия и минохвъргачки, над 1690 противотанкови средства (в това число 310 ПТУРС), 48 пускови установки ЗУР "Хок" около 1000 носими зенитни ракетни комплекси "Ред Ай" и 220 самолета и вертолета армейска авиация.

Дванадесет дивизии и бригади (над 70%) са от категория "А" – комплектувани 85-90% с личен състав и 100% с бойна техника, и могат да водят бойни действия без допълнително комплектуване. Всичките са дислоцирани в Северна Гърция в полоса с дълбочина от 30 до 100 км по границата с НР България и могат да бъдат изнесени в изходни райони за действие за 5-7 часа. В тях са съсредоточени 100% от средствата-носители, над 75% от танковете, около 50% от артилерията и 55% от

Из архивите на ДС

755

противотанковите средства на сухопътните войски.

Четири съединения са от категория "В" - комплектувани са 60-65% с личен състав и 100% с бойна техника със срок на готовност 1-3 денонощия, и само една дивизия е от категория "С" - комплектувана е 5% с личен състав и 100% с въоръжение и бойна техника и има срок на готовност 3-5 денонощия Освен това при мобилизационното развръщане на сухопътните войски гръцкото командуване предвижда да формира още две съединения - 4 и 7 пд, и да доведе бойния им състав до 19 съединения.

Военновъздушните сили на Гърция са сведени в три авиационни командувания и имат в своя състав 550 самолета и вертолета (в т.ч.спомагателната авиация). Бойната авиация е обединена в 28-о тактическо авиационно командуване и включва 7 авиокрила с 15 бойни ескадрили и 325 бойни самолета, в това число 36 носителя на ядрено оръжие. Около 50% от бойните самолети са сравнително съвременни образци (F-4E "Фантом", A-7H "Корсеър" и F-1C"Мираж") с високи летателно-технически характеристики. В състава на ВВС има също така един дивизион ЗУРС "Найк" с 36 пускови установки.

Военноморските сили на Гърция са сведени в пет командувания. Бойният флот е обединен в Командуването на флота с общо 62 бойни кораба и 47 бойни катера. Основа на бойното ядро на флота са подводните лодки (11), ескадрените миноносци и фрегатите (общо 22) и ракетните катери (16), които разполагат със съвременно ракетно, торпедно и противолодъчно въоръжение.

През следващите години гръцкото военно ръководство предвижда ново значително увеличаване на военната мощ на

Из архивите на ДС

756

страната. Основните усилия са насочени към по-нататъшното усъвършенствуване на организационната структура на войските, насищането им със съвременни типове въоръжение и бойна техника, повишаване равнището на оперативната и бойната подготовка и ускорено развитие на националната военна промишленост.

В сухопътните войски се предвижда значително нарастване на количеството и възможностите на средствата за ядрено нападение чрез замяната на тактическата система "Онест Джон" с оперативно-тактическата "Ланс", доставянето на нови самоходни 155- и 203,2-мм гаубици и модернизирането на наличните 203,2-мм гаубици и 175-мм оръдия.

По такъв начин възможностите на ракетните средства ще нараснат по далекобойност над 3 пъти (от 40 на 140 км), а по мощност на ядрения заряд - от 1,65 до 5 пъти. Далекобойността на атомната артилерия ще нарасне 1,5 пъти (от 14 000 на 20 000 м).

Планира се до 1985 г. да бъдат реорганизирани в механизирани още две пехотни дивизии, като по този начин относителният дял на бронетанковите и механизираните съединения в гръцките сухопътни войски ще нарасне над 50 %.

За увеличаване на ударните, огневите и противотанковите възможности на съединенията се планира доставяне на танкове "Леопард" и АМХ 30 и модернизиране на танковете М48 в М48А5, превъоръжаване на корпусната артилерия със 155-мм самоходни гаубици, увеличаване на количеството на пусковите установки ПТУР в дивизиите над 3 пъти (от 15 на 51) формирането на вертолетни подразделения,въоръжени с ПТУРС "Тоу", доставянето на управляеми артилерийски боеприпаси

от типа на 155-мм снаряди "Копърхед" и др.

След осъществяването на планираните мероприятия се очаква ударните възможности на гръцките сухопътни войски да нараснат с близо 50 %, огневите - с около 25 %, а противотанковите - приблизително с 60 %.

Основната тенденция в развитието на гръцките ВВС до 1985 г. е качественото подобряване на самолетния парк чрез доставянето на около 150 нови съвременни бойни самолета от типа F-16, "Мираж-2000", "Алфа Джет" и на авиационни боеприпаси с лазерни и телевизионни системи за насочване. По такъв начин самолетният парк ще бъде изцяло обновен, а бойните му възможности по далечина на полета и по бомбов товар ще нараснат 1,5-2 пъти.

За военноморските сили се планира доставянето на около 40 нови бойни и спомагателни кораба и главно на ракетни катери (броят им ще нарасне от 16 на 25), подводни лодки тип 209 и ескадрени миноносци и фрегати със съвременно противолодъчно ракетно въоръжение и радионавигационна и хидроакустична апаратура.

Непрекъснато се повишава и равнището на оперативната и бойната подготовка на войските. През последните години се увеличи броят на комплексните национални учения с привличане и на граждански органи и ведомства. Основно внимание се отделя на привеждането на въоръжените сили и икономиката от мирно във военно положение и воденето на първите операции в началото на войната. Непрекъснато нараства и интензивността на мероприятията по оперативната и бойната подготовка.

Значително внимание се отделя в последните години на развитието на военната промишленост. За целта се

Из архивите на ДС
757

Из архивите на ДС

758

полагат усилия да бъдат привлечени капитали от други страни-членки на НАТО (главно от Франция и ФРГ) и от някои арабски държави. Наред с увеличаването на мощностите на съществуващите предприятия за боеприпаси и стрелково въоръжение се предвижда усвояването на съвместно производство на танкове, бойни самолети и зенитни системи с други страни от НАТО.

Непрекъснато се усъвършенствува и военната инфраструктура. Летищната мрежа на Гърция разполага понастоящем с около 45 летища с изкуствено покритие на ПИК и позволява както разсредоточаването на наличната авиация, така и приемането на усиления от други ТВД. Укритията за самолети осигуряват защита на близо 75% от бойните самолети. На територията на страната са изградени и стационарни пунктове за управление на висшите държавни и военни органи с многоканална система за свръзка, включително и чрез изкуствени спътници на Земята. Постоянно се разширява и усъвършенствува и мрежата от военноморски бази, петролопроводи, фортификационното оборудване и пътната мрежа.

В Турция въпреки продължителната финансова и икономическа криза управляващите кръгове осигуряват постоянно растящ военен бюджет и значителни военни помощи. Само за периода 1971-1981 г. военният бюджет беше увеличен около 43 пъти. За 1982 г. се предвижда да възлезе на 317,7 млрд.турски лири (2,353 млрд. долара), което е с 14 % повече от 1981 г. Освен това за същия период (1971-1981 г.) Турция е получила само от САЩ и ФРГ помощи и кредити съответно 1,598 млрд.долара и 2,350 млрд.западногермански марки. Съгласно двустранното споразумение със САЩ от 1980 г.Турция ще получи за периода 1981-1985 г. военна помощ в размер на 2,5 млрд.

долара, а само за 1982 г. - над 700 млн.долара помощи и кредити, в това число 400 млн.долара военна помощ. За 1983 г. се предвижда помощите и кредитите от САЩ за Турция да нарастнат на 815 млн.долара, в това число 465 млн.долара военна помощ. Наред със средствата по военния бюджет значителни суми се изразходват допълнително за изпълнението на различни дългосрочни и краткосрочни планове за развитие на въоръжените сили. Така например за плана за реорганизация и модернизация на въоръжените сили (РЕМО-1973-1982 г.) бяха отделени 43,52 млрд.турски лири. Понастоящем се реализира петгодишен план за развитие на въоръжените сили (1980-1984 г.).

В изпълнение на тези програми и планове през периода 1971-1981 г. броят на средствата-носители нарасна с 44% (от 104 на 150), на дивизиите и бригадите почти 1,3 пъти (от 32 на 41, в това число на бойните от 28 на 37), бойните самолети с 30% (от 328 на 425), при това 35% от самолетния парк беше обновен. Бойните кораби и катери се увеличиха от 147 на 205.

За въоръжените сили през последните 10 години бяха доставени около 400 танка, 550 бронетранспортьора, близо 300 бойни самолета и над 50 бойни кораба и катера.

Почти цялата новопостъпваща техника се използува за усилване групировката на Балканското стратегическо направление.

Понастоящем общият числен състав на въоръжените сили на Турция възлиза на 578 500 души, от които сухопътни войски - 460 600, военновъздушни сили - 50 800, военноморски сили - 42 800 и във висшите военни органи за управление - 24 300. Турция има и 119 000 души жандармерия. Турските въоръжени сили по числен състав заемат второ място след въоръжените сили на САЩ в рамките на НАТО.

Из архивите на ДС
759

Из архивите на ДС

760

Турция разполага и със сравнително голям обучен резерв - около 1,5 млн.души.

Сухопътните войски организационно са сведени в 4 полеви армии, два отделни армейски корпуса и 41 дивизии и бригади, от които 37 бойни и 4 учебни. Те разполагат с 60 средства-носители на ядрено оръжие, в това число 16 пускови установки "Онест Джон" и 44 203,2-мм гаубици, 3090 танка, около 5250 оръдия, гаубици и минохвъргачки, 2720 противотанкови средства, от които 672 пускови установки ПТУР , и 470 самолета и вертолета армейска авиация.

Двадесет бойни съединения (около 55 %) са категория "А" - в постоянна бойна готовност, а останалите 17 съединения са категория "В" и имат срок на готовност от 1 до 3 денонощия.

Най-силно обединение на турските сухопътни войски е 1-а полева армия, дислоцирана в Проливната зона, която има 14 дивизии и бригади, в това число всичките механизирани (2) и пехотни дивизии тип "А" (5) и 50 % от бронетанковите бригади (3). Общо 1А включва 38 % от бойните дивизии и бригади, 67 % от средствата-носители, над 50 % от танковете, 42 % от артилерията и около 50 % от противотанковите средства на сухопътните войски.

Турция разполага и със 7 жандармерийски бригади (3 подвижни и 4 учебни), които във време на война се предвижда да се включат в състава на сухопътните войски.

Освен това, според опита от ученията, турското командуване предвижда във време на война да развърне пехотните бригади в дивизии и може да формира нови 5 съединения

на базата на учебните дивизии и бригади. По такъв начин бойният състав на турските сухопътни войски може да нарасне от 37 на 47 дивизии и бригади.

Основната част от сухопътните войски на Турция - над 40% от дивизиите и бригадите, 67% от средствата-носители и около 50% от танковете и артилерията, е дислоцирана в Източна Тракия и Западен Анадол за действие на Балканското стратегическо направление.

Военновъздушните сили на Турция са сведени в две тактически авиосили, един въздушен учебен корпус и една отделна транспортна авиобаза с около 716 самолета и вертолета (в т.ч.спомагателна авиация). Бойната авиация е сведена в 18 бойни авиоескадрили с 425 бойни самолета, от които 90 носителя на ядрено оръжие. Около 35% от бойния авиационен парк са сравнително съвременни самолети (F-4E и F-104). В състава на ВВС е включена също така една ракетна база ЗУРС "Найк" със 72 пускови установки.

Военноморските сили разполагат с около 305 кораба и катера, от които 120 бойни кораба и 85 бойни катера. Бойният флот е сведен в пет командувания, основното от които е Командуването на флота, в чийто състав е включена по-голямата част от бойните кораби.

Основа на бойното ядро на флота са подводните лодки (17), ескадрените миноносци и фрегатите (общо 18) и ракетните катери (13).

В следващите години турското командуване планира да реорганизира част от пехотните дивизии тип "В" в пехотни дивизии тип "А" и механизирани дивизии, да замени НУРС "Онест Джон" с УРС "Ланс" и 203,2-мм гаубици на механична

Из архивите на ДС
761

Из архивите на ДС

762

тяга със самоходни. Ще бъдат увеличени ударните възможности на танковия парк чрез модернизиране на наличните танкове М48 в М48А5 и доставяне до 1985 г. на около 180 танка М60 , "Леопард 1А3" и М48А5. Артилерийската материална част на механична тяга ще бъде заменена със самоходни образци. Значително ще нараснат противотанковите възможности на съединенията и частите, като за целта ще бъдат формирани нови подразделения, въоръжени с ПТУРС, и ще бъдат доставени около 750 пускови установки ПТУР второ поколение ("Милан" и "Тоу") и около 100 вертолета за огнева поддръжка. С изпълнението на запланувaните мероприятия към края на 80-те години 50 % от въоръжението и бойната техника в сухопътните войски ще бъдат заменени със съвременни образци.

Във военновъздушните сили през следващите години ще продължи превъоръжаването с нова авиационна техника. Очаква се до 1985 г. от ФРГ, Холандия, Белгия и Норвегия да бъдат получени общо 150-160 самолета F-104 G , снети от въоръжение в техните ВВС, и от САЩ - около 40 F-4 E.

Планирано е до 1985 г. ВМС да бъдат попълнени с 44 бойни кораба и катера, доставени главно от САЩ, ФРГ, Италия и Дания, и построени в собствените корабостроителници.

Непрекъснато се усъвършенствуват и оперативната и бойната подготовка на войските. Засилва се комплексният характер на отработваните въпроси. Увеличава се броят на комплексните национални учения с участието и на граждански органи и ведомства.

Из архивите на ДС

763

В последно време турското ръководство отделя значително внимание на развитието на военната промишленост. Предвижда се главно с помощта на САЩ да се развие авиационната промишленост, производството на ПТУРС и други противотанкови боеприпаси, строителството на кораби и съоръжения за техния ремонт, танкоремонтната промишленост, да се усъвършенствува производството на стрелково оръжие и др.

Непрекъснато се усъвършенствува и инфраструктурата на страната. Особено внимание се обръща в последните години на фортификационното строителство в Източна Тракия и Проливната зона. В последно време интензивно се усъвършенствува летищната мрежа, главно в Източен Анадол, с цел създаване на възможности за приемане на усиления от другия ТВД, включително и на силите за бързо завръщане на САЩ. Ускорено се модернизират военноморските бази и пунктове за базиране, разширяват се петролопроводната и пътната мрежа.

III. Сили и средства на НАТО за действие на Балканското стратегическо направление

За действие на Балканското стратегическо направление могат да бъдат привлечени въоръжените сили на Гърция, част от въоръжените сили на Турция и част от силите и средствата на 6-и флот на САЩ.

Ядрената групировка на НАТО включва средствата-носители на гръцките въоръжени сили, част от средствата на турските въоръжени сили и самолетите-носители на един многоцелев авионосец от 6-и флот на САЩ, или всичко 274 средства-носители, в това число:

Из архивите на ДС

764

- самолети-носители - 152;
- пускови установки НУР "Онест Джон" - 20;
- 155-мм и 203,2-мм гаубици - 102.

Сухопътната групировка на НАТО в мирно време е сведена в три полеви армии (1-а гръцка, 1-а и 4-а турска), осем армейски корпуса и тридесет и седем дивизии и бригади. В този си състав тя разполага със 122 средства-носители на ядрено оръжие, около 3330 танка, 5780 оръдия, гаубици и минохвъргачки, 3200 противотанкови средства, от които 670 пускови установки ПТУР.

Основната част на тази групировка още от мирно време е дислоцирана в близост до нашата граница и е насочена срещу НРБ.

Авиационната групировка на блока включва самолетите на 28-о тактическо авиационно командуване на Гърция, 1-а тактическа авиосила и 3-а авиобаза на Турция и част от палубната авиация на 6-и флот на САЩ или всичко около 695 бойни самолета. От общото количество бойни самолети около 390 (55 %) са ударни, в това число 152 носителя на ядрено оръжие, а около 180 (26 %) са изтребители за ПВО.

Отдалечението на летищата за базиране на авиацията от нашата граница и големият радиус на действие на самолетите позволяват да се нанесе удар по войски и обекти от нашата територия без предварително пребазиране.

Военноморската групировка на НАТО включва военноморските сили на Гърция и Турция и част от силите на 6-и флот на САЩ и може да има в състава си около 510 бойни и

спомагателни кораба и до 110 самолета и вертолета морска авиация.

Групировките на НАТО на Балканското стратегическо направление могат да бъдат усилени с: една тактическа група от подвижните сили на НАТО в Европа, експедиционна дивизия (бригада) морска пехота, въздушнодесантната и пехотна дивизия от САЩ, до 2 гръцки и 2-3 турски съединения, подведени от дълбочина, 8-10 ескадрили тактическа авиация, а също с една многоцелева авионосна група от 6-и флот.

За управление на въоръжените сили на НАТО в югоизточната част на Южноевропейския ТВД, в това число и на Балканското стратегическо направление, още от мирно време са формирани командуване на Обединените сухопътни войски и 6-о обединено тактическо авиационно командуване с щабове в Измир (Турция). След излизането си от военната организация на блока през 1974 г. Гърция, както е известно, изтегли своите представители от тези командувания и не ги е върнала и понастоящем, въпреки че през 1980 г. отново се завърна в тази организация.

<u>В заключение</u> могат да се направят следните изводи:

1. Развитието на военно-политическото положение в Гърция и Турция се определя под влияние на противоречиви фактори. От една страна, изостряне на международната обстановка и засилване на натиска на империалистическите страни за възстановяване единството на южния фланг на

Из архивите на ДС
765

Из архивите на ДС

766

блока и от друга, гръцко-турските противоречия, олевяването на масите и засилването на антиамериканските и антинатовските настроения на обществеността.

Под влияние на тези фактори може да се очаква, че обстановката в района като цяло ще се запази неустойчива.

2. Военните приготовления в двете страни ще продължат да се осъществяват интензивно и ще се изразят главно в превъоръжаването на въоръжените сили със съвременни и ефективни образци въоръжение и бойна техника, усъвършенстването на органите за управление и инфраструктурата и развитието на военната промишленост.

Всичко това ще доведе до ново значително нарастване на бойните възможности на групировките на НАТО преди всичко на Балканското стратегическо направление.

№ I-0435/2.3.1982 г.
Отпечатано в 1 екз.
Размножено в 2 екз.
Доразмножено в 4 екз.
/АК,СС
Доразмножено в 4 екз.

Из архивите на ДС

47

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 6

ТУК – КЪМ ДЕЛО 1801

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 171

По военно-икономическата помощ за Турция от страните-членки на НАТО за 1981-1982 г.

През 1981 г. военно-политическите ръководства на НАТО и на страните-членки продължиха да отделят повишено внимание на усилването на южния фланг на блока, особена роля на който се отрежда на Турция.

Във връзка с това САЩ увеличиха военната помощ за Турция почти два пъти (от 252 млн.долара през 1981 г. на 403,5 млн.долара през 1982 г.), като за първи път през последните 5 години й отпуснаха безвъзмездно 57 млн.долара . За 1983 г. те планират да й предоставят 465 млн.долара военна помощ. САЩ оказват усилен натиск върху останалите страни-член-

01264

Из архивите на ДС

768

ки на блока да последват техния пример. Независимо от всички усилия на администрацията на Рейгън обаче повечето от западноевропейските държави отказват да увеличат кредитите за Турция по линия на НАТО и замразяват предоставянето на икономическата помощ в рамките на международните финансово-икономически организации, като се мотивират със собствените си икономически трудности. Не са изпълнени през 1981 г. програмите за помощ на Турция по линия на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Правителствата на Дания, Норвегия и Австрия са отказали да й отпуснат кредити, възлизащи общо на 30,6 млн.долара. От обещаните 115 млн.долара помощ Италия е предоставила само 20 млн.долара. ФРГ- главен европейски партньор на Турция в областта на икономиката и военното строителство - е намалила икономическата си помощ в рамките на ОИСР през 1981 г. в сравнение с 1980 г. с 55 млн. долара, като й е предоставила само 200 млн. долара. Норвегия е отказала да отдели кредити на Турция за 1982 г., а ФРГ,Дания и Италия са отпуснали военната помощ с големи закъснения.

Финансовите средства, отделяни от страните от НАТО като военна помощ за Турция, са предназначени главно за закупуване на въоръжение и военна техника, за тяхното модернизиране и за развитие на военната промишленост и инфраструктурата.

Основно място в реализирането на плановете на НАТО за постигане на неговите военностратегически цели и за икономическо обвързване на Турция заемат САЩ, които понастоящем осигуряват 80 % от всички военни доставки за турските въоръжени сили.

01264

Из архивите на ДС

От западноевропейските държави най-тясно е военното сътрудничество на Турция с ФРГ, която предвиждала да й отпусне през 1982 г., както и през предишните години, 60 млн. долара безвъзмездна военна помощ.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Таблица за доставеното на Турция до 1.1.1982 г. въоръжение и бойна техника от страните-членки на НАТО и очакваните доставки, маш. № 01265/4.6.82г. от 5 (пет) листа, екз. №6

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
8.6. 1982 г.

№ 01264/4.6.1982 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/АК

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО
I3I
Из архивите на
770

67

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 6.

Т У К КЪМ ДЕЛО

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 269

Посещение в Турция на парламентар-
на делегация на т.нар. Турска феде-
рирана държава в Кипър

През април т.г. парламентарна делегация на т. нар. Турска федерирана държава в Кипър (ТФДК) посети Турция. Делегацията била приета от държавния глава и началник на Генералния щаб на турските въоръжени сили армейски генерал Кенан Еврен и от министър-председателя Бюлент Улусу и участвува в официални срещи с Министерския съвет и Генералния щаб.

Според постъпилите сведения, Кенан Еврен е изразил задоволство от преодоляването на правителствената криза в ТФДК и одобрил търсенето на пътища за разрешаване на кипърския проблем, главно чрез преговори между кипърските турци и кипърските гърци. Той считал, че понастоящем още не били назрели условия за обявяване на независимостта на ТФДК.

01760

Из архивите на ДС

771

При срещата на кипърските турски парламентаристи с Министерския съвет бил разгледан въпросът за необходимостта от присъединяването към Турция на намиращите се в близост до крайбрежието й в Егейско море гръцки острови и било отбелязано, че евентуалното разширяване на териториалните води на тези острови от Гърция от 3 на 6 мили неизбежно щяло да доведе до война между двете страни.

Разговорите в Генералния щаб били председателствувани от заместник-началника на ГЩ армейски генерал Неджет Йозторун. На тях било подчертано, че вътрешнополитическото положение в ТФДК не било стабилно. Леви и демократични политически партии и организации провеждали пропаганда, като използували някои икономически затруднения и се стремели да доведат ТФДК до положението на Турция преди военния преврат на 12.9.1980 г. Тези партии и профсъюзни организации действували в интерес на Гърция, като подготвяли почва за преминаване към въоръжена борба. Подчертано било, че Кипър имал важно стратегическо значение за Турция и тя нямало да разреши ТФДК да бъде откъсната от нея и да премине в ръцете на Гърция.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗЙКУЛОВ)
20.8 1982 г.

№ 01760/20.8.1982 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 5 екз.
/ЕВ

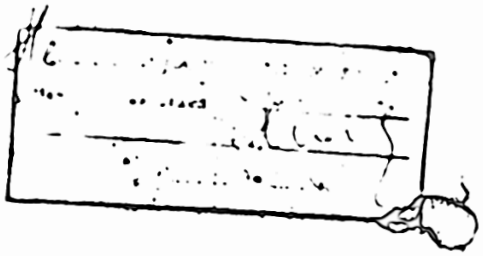

Секретно
Екз.единствен

О Ц Е Н К А

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

на сведенията от оригинален документ вх.№ I-0073/7.1.1983 г

Документът представлява обобщен доклад на гръцкото военно ръководство до ръководните органи на НАТО за състоянието на гръцките въоръжени сили и инфраструктурата на територията на страната към средата на 1982 г. и перспективите за развитието им до 1987 г.

Като цяло докладът е повторение на доклада от втората половина на 1981 г. по същите въпроси. Нови моменти са някои конкретни мероприятия и срокове, които са залегнали в дългосрочната програма за развитие на въоръжените сили и инфраструктурата.

В уводната част е посочено, че няма съществени разлики между националните планове и общия план на НАТО и Гърция полага усилия за тяхното изпълнение за увеличаване на своя принос. Заедно с това обаче се подчертава, че поради недостатъчни финансови и икономически възможности тя не е в състояние без помощ от НАТО да осъществи болшинството от мероприятията по дългосрочната програма на блока предвидени за периода 1983 - 1988 г.

а) Свързочно, радиоелектронно оборудване и водене на радиоелектронна война. По този въпрос за първи път постъпват данни за: разгръщането до края на 1985 г. на автоматизирана тактическа свързочна система в зоната на бойните действия на полевата армия; разширяване на микро-тропо-ко

муникационната система "PEACE GREEN" за свързка във ВВС до края на 1988 г.: инсталирането на подвижен и стационарен земен терминал в системата за свързка и разузнаване на ВМО: оборудването на 80 самолета от типовете F-4, A-7 и RF-4E със средства за изхвърляне на диполни отражатели и имитатори на лъжливи цели, и че към 1985 г. с такива средства ще бъдат снабдени и останалите самолети от тези типове, а също така чес в процес на проучване оборудването със средства за РЕВ и на самолетите (вертолетите) от армейската авиация и оронетанковата техника.

Потвърждават се данните за изграждането на системата за управление, контрол и информация на територията на Гърция

б) Сухопътни войски. Подчертава се, че през 1981 г не са извършени промени в организацията и структурата на сухопътните войски, освен формирането на 3-ти батальон армейска авиация, за който данните са потвърждаващи

Потвърждават се достоверно и данните за броя на съединенията , доставката на 106 танка "Леопард" (февруари 1983 - април 1984 г.), 51 бронетранспортьора М113А2, 155-мм гаубици и вертолети "Чинук", модернизирането на танковете М48 в М48А3 и бронетранспортьорите М113 в М113А1

За първи път постъпват сведения за доставката през 1982 г. на 8 броя понтонно-мостови парк тип "Рибън" и на материална част за устройване на проходи в минни заграждения

В документа е посочено, че в състоянието на оперативната готовност на сухопътните войски през 1982 г. изменения не са настъпили и че комплуктуваността на съединенията и частите е под стандартите на НАТО. За попълването на част от некомплекта от личен състав се предвижда през 1983 г. да бъдат приети около 5000 доброволци и да бъде увеличен женския корпус.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

774

В документа не се посочват съединения категория "С" което достоверно потвърждава, че 5 пл се води категория "В".

Средства-носители на ядрено оръжие

Посочва се, че сухопътните войски разполагат с два рди "Онест Джон", шест батареи 203,2-мм гаубици и два дивизиона 155-мм гаубици, което потвърждава наличните данни.

Освен това се потвърждават данните за състоянието на тиловите части и подразделения, съществуващите запаси от боеприпаси, материални средства и тяхното ешелониране, складовата система и перспективите за тяхното усъвършенстване, а също така и наименованията на ученията на ОВС на НАТО, в които гръцките сухопътни войски са участвували през 1982 г.

Отново се посочва наличието на план за приемане и използуване на гръцка територия на сухопътните подразделения от подкрепящите сили на НАТО и се уточнява, че няма разработен такъв за бригада морска пехота от въоръжените сили на САЩ.

в) ВВС. Поместените сведения за превъоръжаването (до края на 1986 г.) на една транспортна ескадрила "Нор-атлас" със съвременни самолети, доставката на самолети (до края на 1987 г.) за още 5 ескадрили, формирането на още 4 батареи "Хок", изграждането на системата за ПВО "Ворад" и модернизирането на системата "НЕЙДА"; за интереса на Гърция по закупуването или кооперираното производство на въоръжението ХР-233, касетъчните авиационни бомби "Супер белуга" и прицели за телевизионно или инфрачервено насочване, ракетите "въздух-земя" тип "Мейвърик" и "въздух-въздух" тип "Сайдуиндър" са потвърждаващи.

Потвърждава се достоверно количеството (в проценти) на постоянно поддържащите бойна готовност самолети по предназначение в зависимост от техническото им състояние.

За първи път постъпват данни за намеренията на Гърция за закупуването или кооперираното производство на високоплощни и противотанкови боеприпаси, специални боеприпаси за изолиране на бойното поле, бомбомети с комбиниран ефект и 2,75 инчова пробиваща бойна глава за разрушаване на укрития за самолети и на кораби.

Сведението, че 54 екипажа са подготвени за изпълнение на задачи и с използуване на ядрено оръжие постъпват за първи път.

Съгласно документа органите за контрол и донесения от системата за ПВО са сведени в един секторен оперативен център, четири центъра и девет поста за управление и оповестяване и 6 поста за донесения, което съвпада с наличните данни в Центъра. Не се потвърждават 15 поста за наблюдение и оповестяване и 2 центъра за въздушен контрол.

За първи път постъпват сведения, че подготовката на летателния състав е в съответствие с изискванията на НАТО, с изключение на тази по воденето на радиоелектронна война, която се провежда само чрез участието в учения на НАТО "Дечон Джем пот", за предвижданата реконструкция на летищата Ираклион, Агринион , Араксос и Ечевсина и за изграждането на допълнителни съоръжения на други летища

В документа се потвърждава, че наличните запаси от боеприпаси са под нивото за 30 бойни дни

Данните за наличието на укрития за самолети за 14 ескадрили (около 200) приблизително съответствуват на заведените в РУ (246), а тези за планираното строителство на укрития за още 4 ескадрили постъпват за първи път.

1-0259

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

776

г) по ВМС. Сведенията за включването на 2 фрегати в състава на ВМС, доставката (до края на 80-те години) на нови стражеви кораби и катери и десантни кораби, подмяната на остарелите ескадрени миноносци тип "Флетчър" и самолетите за морско взаимодействие "Албатрос" са потвърждаващи.

За първи път постъпват сведения за планираната подмяна на 2 подводни лодки, доставката на 9 вертолета с корабно базиране и въвеждането на автоматична система за управление, контрол и информация (до 1990 г.).

Сведенията за състоянието на тиловото осигуряване - неподходящо разположение и недостиг на складовата база (за ракети, торпеда и ГСН), наличие на запаси под норматива за 30 бойни дни, проблемите с резервни части и специални боеприпаси, а също така за набелязаните програми за доставката на различни калибри боеприпаси, ракети "Харпун" и "Сий Спероу", приемници за подводни лодки, съвременна материална част за водене на радиоелектронна война, широколентови засекретяващи устройства, хидроакустично оборудване на тралчици, хидроакустични станции за ескадрените миноносци и за планираното строителство на вертолетна площадка в Маратон (на стойност 1,2 млрд.драхми) постъпват за първи път.

В разделите "Финанси" и "Икономика" са подчертани усилията на Гърция да увеличи своя принос в рамките на НАТО чрез изпълнението на набелязаните програми и планове. Във въоръжените сили на страната е заето 6,5% от активното й население, военният бюджет представлява 23 от общия национален бюджет и 6% от брутния национален продукт - показатели, по които тя се нарежда на едно от първите места сред страните-членки на блока. В същото време тези усилия се отразяват неблагоприятно върху различните сектори на икономиката и обществения живот.

Предлагам на документа да бъде дадена оценка "Поверително".

№ 1-0259/3.2.1983 г.
Отпечатана в 1 екз.
/Ев

АОО.

За архив

01909/20.3.84

Секретно
Екз. единствен

АО-04

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

За СИ
Ом РП-Истанбул

Копие - АОО (без приложения)

04

С П Р А В К А

Относно: Някои схващания на турското военно командуване по секретността, опазване на тайната и шифъра и използуване на свръзката в мирно и военно време (задача 2019)

През миналия месец по линия на "М-I" в РП постъпиха данни, които в известна степен изясняват някои схващания на турското командуване по обезпечаване националната сигурност, опазване на тайната и шифъра и използуването на системите за управление и свръзка. Същите са добити от радиограми и отделни извадки от Наставлението по секретността и шифъра.

I. ПО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ СИГУРНОСТТА НА СОБСТВЕНИТЕ СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И СВРЪЗКА ОТ ПРОТИВНИКОВИТЕ ОРГАНИ ЗА РАДИО И РАДИОТЕХНИЧЕСКО РАЗУЗНАВАНЕ.

Според наличните данни, дейността на свързочните системи както в мирно, така и във военно време, е ценен източник на информация за дейността на собствените и съюзническите щабове и войски. Тази информация може да се добие от агенти и специални органи за Р и РТР на противника по следните пътища:

- поиск по диапазона;
- разработка на разкритите радиомрежи и направления;
- подслушване на предаванията;
- анализ на трафика.

Из архивите на ДС

778

2

Информацията,която се излъчва от собствените средства за радио- и радиорелейна свръзка бива засекретена и незасекретена.Незасекретената информация по понятни причини е най-ценна за разузнаването на противника.От друга страна,шифрираните и кодирани предавания носят също разузнавателна информация като за целта противникът използува адресите,маршутните указатели,каналните номера,условията за излъчване,трафика и други признаци.

Основната информация,добивана от противниковите органи за радио- и радиотехническо разузнаване е много ценна от гледна точка планиране на действията му за военно време.Достъпът до информация от "нашите"/турските/ системи за управление и свръзка в мирно време е сравнително по-лесен,тъй като в нормална обстановка не се прилагат в пълен обем мероприятията по обезпечаване сигурността на свързочните системи и дейността на цивилната и военната свръзка може да се наблюдава сравнително по-лесно.

В материалите,с които разполагаме е посочено,че в системите за управление и свръзка се използуват т.н. "надеждни"/сигурни/ и"ненадеждни"/несигурни/ канали за свръзка.Секретните радиограми се предават само по надеждните свързочни канали в зависимост от сведенията,които съдържат открито /на явен текст/.С цел операторите винаги да знаят кои радиограми да излъчват по надеждните канали за свръзка,се използуват опознавателни знаци,състоящи се от буквите "НН" и "UU",които се изписват в първия ред на грамата.В някои случаи,вместо посочените букви,се изписват кодовете "ZNR" или "ZNY".

2.СТЕПЕНИ НА СЕКРЕТНОСТ И МЕРОПРИЯТИЯ ПО ОПАЗВАНЕ НА ТАЙНАТА И ШИФЪРА.

В щабовете на ТВС са въведени 5 /пет/ степени на секретност:

- строго секретно / ÇOK GİZLİ /;
- секретно / GİZLİ /;
- за служебно ползуване / HİZMETE ÖZEL /;
- служебно / ÖZEL /;
- извън класификацията / TASNİF DIŞI /.

Посоченият гриф на секретност носят документи,материали,заповеди и разпореждания по отделни въпроси както следва:

- "Строго секретно":
- националните военновременни планове на ВС на ТУРЦИЯ;
- плановете за действие на ТВС в рамките на НАТО при усложнена обстановка и по време на война;
- документи, чието разгласяване без разрешение уронва престижа и засяга националната сигурност на страната.

-"Секретно":
- плановете за превъоръжаване на ТВС с нови образци въоръжение и бойна техника;
- доставка на въоръжение и боеприпаси и разпределението им по съединения, части и подразделения;
- изменения в бойната готовност на щабовете и войските;
- учения в национален мащаб и в рамките на НАТО, плановете за тяхното провеждане, райони, участвуващи сили, отработвани въпроси и постигнати резултати;
- състояние на полевите аеродруми и намиращите се на тях земни съоръжения;
- изпитания на бойна техника и нова апаратура и резултатите от тези изпитания;
- посещения на висши ръководни кадри от НАТО и националните въоръжени сили, програмите за тези посещения и вземаните мерки за сигурност;
- всички операции на командуванията на извънредното положение по разкриване и арестуване на членове на организации и групи извън закона и за изземване на оръжие, боеприпаси и други нелегални материали от тях и др.

-"За служебно ползуване":
- някои документи, учебници и учебни пособия, предназначени за ползуване в учебните заведения на ТВС;
- проверки на техническото състояние на въоръжение, бойна техника, наземна апаратура и др.;
- извеждане на самолетна техника от въоръжение;
- основен ремонт на танкове, БТР, самолети и автотракторна техника;
- планиране и провеждане на полети на самолети от бойната и транспортната авиация;
- курсове;
- някои мероприятия по свръзката и др.

779

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

780

- "Служебно": За служебно ползуване

- някои мероприятия по свръзката /подмяна на отделни възли, смяна на маршутни указатели и позивни,справки по някои заповеди, разпореждания,по-рано предадени радиограми и др.Тази степен на секретност се използува предимно в свързочните възли.

- "Извън класификацията": Несекретни

- посещения в различни щабове на лица с по-ниски длъжности;

- някои материали по бойната подготовка/предимно по обучението на личен състав/;

- аварии и катастрофи с материална част;

- снабдяване с резервни части;

- доставка на различни материали /автомобилни и самолетни гуми,хранителни стоки,екипировка и др./;

- преназначение на войнишки и сержантски състав;

- ремонти на материална част;

- разпореждания за изготвяне на различни образци формуляри и други сведения с незначителен характер.

Право да унищожават строго секретни и секретни документи и материали имат само командуващите /командирите/ на обединения,съединения и части.Не се допуска унищожаването на такива материали и документи при отдаване на заповед по телефона.

Според наличните данни,опазването на секретността и тайната е от изключителна важност за щабовете от всички степени.За изпълнението на тази важна задача е залегнало изпълнението на следните конкретни мероприятия:

- осигуряване на непрекъснат и действен контрол и охрана на входовете на военните поделения и техните щабове;

- контрол за движението на чужденци в гарнизоните,с особено внимание на дипломатическите служители от социалистическите страни и технически сътрудници в посолства,консулства и други техни представителства;

- вземане на строги мерки за предотвратяване на саботажни акции;

- въвеждане на цензура в средствата за масова информация;

- включване в учебните програми на специални занятия по секретността и опазване на военната и държавна тайна;

- организиране на скритото управление на войските.

Общото ръководство на мероприятията по сигурността и опазване на тайната в гарнизоните се осъществява от командуващите /командирите/, а непосредственото - от офицерите по сигурността.

По-горе бе посочено, че едно от важните мероприятия по осигуряване опазването на тайната е скритото управление на войските. В наличните данни е подчертано, че СУВ се явява като една от най-важните предпоставки за опазване на секретността. За целта между щабовете се устройва широка свързочна система, състояща се от:

- радио-свързка;
- радио-релейна свързка;
- космическа свързка;
- проводна свързка;
- фелдегерско-пощенска свързка. (куриерска)

Според Командуването на ТВС, най-надеждни по отношение опазването на секретността и тайната се явяват проводната телетипна и фелдегерско-пощенската свързка. В документите е посочено, че строго секретни документи се изпращат само по ФПС.

С цел ограничаване възможностите на противниковото разузнаване за добиване на данни от секретен характер, широко приложение в управление на щабовете и войските намира използването на шифъра. В данните, с които разполагаме е посочено, че от техническа гледна точка, надеждното използване на шифъра и шифровите пособия в системите за управление и свързка е главно условие за опазване секретността, военната и държавна тайна. Използват се две шифровъчни системи:

- висши /сложни/ - YÜKSEK DERECELI ;
- низши /прости/ - ALÇAK DERECELI .

Висшите шифровъчни системи обезпечават непрекъсната сигурност на шифъра за продължителен период от време. В наставлението по сигурността и шифъра е посочено, че основният елемент на тези системи е общият елемент, който осигурява ключа на шифъра и автоматичното набиране и шифриране на информацията/ KRIPTO "MA" И KRIPTO "S" /. Според РП, висшите шифровъчни системи са системите за автоматичен, машинен шифър, които осигуряват голяма степен на надеждност.

Нисшите шифровъчни системи са значително по-прости и обезпечават в по-низша степен сигурността на шифъра, за определен /по-кратък период от време/.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

782

Главно условие за сигурността на шифъра е,съдържанието на секретната информация,която се шифрира,да не става достояние на неоторизирани лица.В даннте,с които разполагаме е посочено,че извличането на сведения от шифрирани радио-грами може да стане чрез:

- кражба,разчитане или фотографиране на явните текстове;
- пленяване на лица,имащи отношение към шифъра;
- разпит на неоторизирани лица,получили достъп до секретната информация преди нейното шифриране;
- анализ на шифъра.

3.Видове радио-грами,излъчвани по системите за свръзка.

Опитът от наблюдението на системите за управление и свръзка, наблюдавани от "М-I" показва,че в ефира се допуска излъчването на радио-грами със степен на секретност както следва:

- секретни;
- за служебно ползуване;
- служебни;
- извън класификацията.

Забранено е излъчването на сведения от строго секретен характер,независимо от това дали са шифрирани или подготвени за излъчване в явен вид.

След опознавателния знак за надеждност на свързочния канал /"ZNR" или "ZNY"/,който се изписва на първия ред на грамата, следват опознавателните знаци за степен на секретност.Същите представляват определена буква,която се повтаря 5/пет/ пъти последователно.Установено е,че за отделните степени на секретност се използуват следните опознавателни знаци:

- секретно - " ZNY SSSSS ";
- за служебно ползуване - " ZNY RRRRR ";
- служебно - " ZNY CCCCC "; за специално ползуване
- извън класификацията - " ZNR UUUUU ". – несекретни

До м.ноември I983г. в наблюдаваните системи за управление и свръзка се излъчваха предимно радио-грами със степен на секретност "Извън класификацията".Понастоящем се излъчват радио-грами, съдържащи сведения от всички видове секретности,с изключение на "Строго секретно".

Към справката прилагам оригинали на глави на радио-грами от посочените видове.

Поместените в справката данни дават възможност да се направят следните изводи:

I.Командуването на ТВС счита,че въпросите по опазване на секретността,тайната и шифъра са от първостепенна важност за обезпечаване националната сигурност на страната както в мирно,така и във военно време.

2.Възприема се,че агентурата и органите за радио- и радиотехническо разузнаване на противника полагат значителни усилия за наблюдение на системите за управление и свръзка за добиване на разузнавателна информация за дейността на щабовете и войските.

3.Някои канали от радио-релейната свръзка във вътрешността на страната се считат за надеждни и сигурни и по тях както в нормална обстановка,така и по време на учения се допуска предаването на явен текст на сведения,имащи секретен характер.

Поместените в справката данни са получени по линия на "М-I". Изводите са на РП.

[redacted]

30I69
6533

Информацията е достоверна.

19.3.84

19.3.84

№ АС 075 / I6.03.I984г.

Из архивите на ДС

Д-54 т III
ч.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

124

ПОДЕЛЕНИЕ 22870
Вх. 00926, 20.5.86
от 5 листа Д №

Строго секретно !

Екз.№ 1

ген. Петров
Марков 20.5.86 г.

СОФИЯ – МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА – ГЩ
ЗАМ.НАЧАЛНИК ГЩ И НАЧАЛНИК ПОД.22870

Д О К Л А Д

за резултатите от проведената работна среща за обмяна на опит между представители на РУ–ЧФ СССР и РО – Щаб ВМФ – НРБ
(22–25.4.1986 год.)

В съответствие с плана за съвместните мероприятия на ЧФ СССР и ВМФ НРБ за 1986 година, в периода от 22 до 25 април 1986 г. в гр.Варна беше проведена среща за обмяна на опит между специалисти от РУ–ЧФ СССР и РО–ЩВМФ НРБ. Същата се проведе по предварително съгласуван план, утвърден от Командуващия ВМФ.

От съветска страна в срещата участвуваха :

– Кап.1 ранг Владимир Евгеньевич Соловьев, зам.началник РУ–ЧФ СССР – ръководител на групата;

– Кап.1 ранг Геннадий Федорович Подскребалин, зам.началник на Центъра за радиоелектронно разузнаване на ЧФ СССР;

– Кап.2 ранг Анатолий Иванович Сушков, старши инженер на 3 МРО на ЧФ СССР.

№ 001627
34400

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :06.07.2015г. Секретар :

В хода на срещата бяха обсъдени следните въпроси :

1. Военнополитическата обстановка в района на Средиземно море – с особено внимание на агресията на САЩ срещу Либия.

2. Организацията на разузнавателната подготовка в съединенията и частите на ВМФ, формите и методите на обучение и контрол и пътищата за тяхното подобряване.

3. Организацията на подготовката на специални разузнавателни и бойни кораби за носене на дозорна служба и разработваните в тази връзка документи.

4. Организацията и воденето на съвместно разузнаване на ТВД с особено внимание на плаванията на ОБК на САЩ в Черно море. Мерките за противодействие на разузнавателната дейност и нарушенията на териториалните ни води от ОБК.

5. Най-голямо внимание по време на срещата беше посветено на организацията и воденето на радиоразузнаването и съвместната радиопеленгация на театъра и на пътищата за повишаване на тяхната ефективност. По този въпрос беше извършена следната дейност :

а) Набелязани бяха конкретни мерки за повишаване ефективността на радиопеленгацията водена от ОРТР ВМФ в интерес на ЧФ СССР.

Обсъдена беше възможността за изпълнение на команди по радиопеленгуването на обекти на 6-ти флот на САЩ в централната част на Средиземно море от радиопеленгаторната група на ОРТР-ВМФ в

в интерес на ЧФ СССР. Въпросът се постави от съветските другари поради голямото значение за тях на пеленгите от този пункт за авионосците на 6-ти флот на САЩ при движението им в централната част на Средиземно море.

Беше уточнена единна методика за изчисляване ефективността на радиопеленгацията.

№ 001627

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

786

Обсъдени бяха в подробности резултатите от проведеното съвместно учение по радиопеленгацията и техническото разпознаване на обектите, проведено през м.февруари т.г.

б) Обменени бяха данни по състоянието на източниците на разузнавателни сведения по ВМС на Турция и Гърция(честоти,позивни, честотни параметри).

в) Обменен беше опит по организирането и воденето на РиРТР (използувана апаратура, подаване на команди за радиопеленгуване, определяне на честотни параметри на техническото разпознаване, пеленгуване на автоматични видове предавания и др.)

Планът за работа беше изпълнен. По всички обсъждани въпроси беше достигнато единно разбиране. В резултат на срещата съвместно бяха разработени следните

П Р Е П О Р Ъ К И :

1. Да се въведе по-диференцирано разпределение на изпращаната до съединенията и частите информация, като се спазва принципът да се дава информация само на този, комуто информацията действително е нужна. Информациите да се изготвят на базата на документи от РУ-ГЩ след резолюция на Командуващия или на Началник щаба на ВМФ.

2. Да се подобри системата за контрол на разузнавателната подготовка в съединенията и частите на ВМФ, като се въведат конкретни въпросници, изпитни билети и изпитни бланки. Контролът в по-пълна степен да покрива зимния и летния период от учебната година, като към края на всеки период в РО-ШВМФ да има пълна представа за състоянието на разузнавателната подготовка в съединенията и частите.

3. Да се изучат образците документи, разработвани в ЧФ СССР при организиране дозорната служба на разузнавателни и бойни кораби

Из архивите на ДС

и на тази основа се направят целесъобразни подобрения в съответните наши документи.

4. При организиране разузнаването на ОБК на САЩ да се търсят възможности и в плановете за разузнаване да се предвижда извеждане на кораба за непосредствено следене от ВМФ НРБ в района 15-17 мили северно от Босфора с цел прехващане на ОБК с влизането му в Черно море.

5. При водене на разузнаване на ОБК на САЩ в Черно море и на съвместни учения на ЧФ СССР и ВМФ НРБ да се организира получаването на данни от разузнавателната авиация на ЧФ СССР на КП ВМФ и от РА на ПВО и ВВС - НРБ на борда на кораба за непосредствено следене на ОБК на ЧФ СССР.

6. За ограничаване възможностите за нарушаване на териториалните ни води от кораби от ВМС на НАТО :

- да се определят и обявяват като"забранени и опасни за корабоплаване" райони в близост до военноморските бази и важни участъци на крайбрежието;

- да се изготвят и изпратят на корабите, привличани за носене на дозор, справочни таблици с предупреждения до чуждите кораби и искания за напускане на териториалните ни води и обявените полигони, които да съдържат текстове на английски език с транскрипция на кирилица и флажни сигнали от международния сигнален свод. Предупрежденията да се запишат и на касета за излъчване по корабната транслация;

- при извършване проверки на корабите за непосредствено следене от комисия на ЩВМФ задължително да се проверява и наличието на указаните таблици и касети и умението на командира на кораба да ги използува;

787

Из архивите на ДС

788

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата :06.07.2015г.Секретар :

128

- при плаване на ОБК от ВМС на САЩ в Черно море да се ограничават мероприятията по БП на кораби и авиация от ВМФ и работата на РЕС в активен режим.

8. Да се повиши ефективността на радиопеленгацията във взаимен интерес. По взаимна договореност са набелязани мерки за подобряване порядъка при подаване на команди за пеленгуване и извършване на донесенията за пеленгите с цел по-точното определяне местонахождението на пеленгуваните обекти.

9. Предвижда се използуването на Радиопеленгаторната група на ОРТР - ВМФ в за пеленгуване на обекти на 6-ти флот на САЩ в Централната част на Средиземно море в интерес на ЧФ СССР без изменения в организационно-щатната структура на групата. Решение по този въпрос ще бъде взето след провеждане на съвместно опитно учение през м.май т.г.

10. За повишаване ефективността на радиопеленгацията по обекти от 6-ти флот на САЩ да се изучи възможността за замяната на радиопеленгатор Р-359 във Варна с радиопеленгатор "Сосна".

11. За повишаване на квалификацията на радиопеленгаторчиците на ОРТР-ВМФ по пеленгуването на сложни видове предавания е целесъобразно да се изпращат периодично по 1-2 свръхсрочнослужещи старшини от ОРТР-ВМФ в 3-ти МРО - ЧФ и от 3-ти МРО-ЧФ в ОРТР-ВМФ при посещение на военни кораби съответно в гр.Севастопол и гр.Варна.

12. За усъвършенстваване на радиоразузнаването да продължат съвместните учения по радиопеленгуването и техническото разпознаване на обектите.

ВРИД НАЧАЛНИК ЩАБ ВОЕННОМОРСКИ ФЛОТ
КАПИТАН 1 РАНГ /НЕЙЧЕВ/
17.5.1986 год.

№ 001627/16.5.1986 год.
Отпечатано в 2 екз.

СП

Из архивите на ДС

Строго секретно!
екз.№ 10

22

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В О Д К А

№ 29

ОТНОСНО: получени данни и сигнали за подготвени и проведени действия в Гърция и Турция, насочени срещу Народна Република България.

От РУМНО са получени следните данни за военните учения на НАТО в Европа "за военното положение в Гърция и Турция.

През настоящия месец в системата от учения на НАТО в Европа ще се проведат и учението под условното наименование "Червената лисица" и "РЕЛИЕКС".

Подобно на учението "ШАХМАТ" и тези две учения ще бъдат ръководени от командуването на НАТО в Южна Европа, като в тях ще участвуват сухопътните, военновъздушните и военноморските сили на НАТО и Южна и Югоизточна Европа и силите на 6-и американски флот. Предполага се, че това са тренировачни учения за подготовка на учението "ШАХМАТ". Датата за започване на учения "Червена лисица" и "РЕЛИЕКС", както и тяхната продължителност се следят и уточняват.

Според плановете на НАТО през първия етап на учението "ШАХМАТ" "противникът" настъпва от север и заема Проливната зона, след което през втория етап НАТО нанася контраудар и преминава в настъпление със силите на 1-а турска и 1а гръцка армия и 6-и американски флот, като стоварва морски десант в районите на Сароски залив и черноморското крайбрежие и въздушен десант в района на УЗУНКЬОПРЮ.

В морския десант в района на Сароския залив гръцките сухопътни войски ще участвуват с около три пехотни батальона.

I. ЗА ГЪРЦИЯ

На 9 септември 1961 година между 10 и 12 часа по посоката гара ПОРОЙ-ЛИВАДИЯ са преминали 3 леки разузнавателни автомобили

Из архивите на ДС

и 16 транспортни, 4 от които са влачели оръдия. Предполага се, че това са поделения от 6 пехотна дивизия /КУКУШ/, които се изнасят във връзка с участието на дивизията в ученето "ШАХМАТ".

Вероятно със същата цел в района на ВЕТРЕН е пренесен и съсредоточен един пехотен полк от състава на 6 пехотна дивизия.

x

x x

През настоящата година в Гърция ще бъдат доставени 25 италиански реактивни изтребители тип "ФИАТ Г-91-Р/Р". На 6 септември първият от тези самолети е бил придаден на гръцките Военновъздушни сили.

x

x x

790

На 6 септември 1961 година бойни единици от 6-и американски средиземноморски флот са хвърлили котва в гръцките пристанища НАВИЛИОН и ФАЛЕРИОН.

II. ЗА ТУРЦИЯ

На 8 септември 1961 година е започнало стоварването на 2.000 американски парашутисти с около 230 транспортни самолета в американската военновъздушна база АДАНА.

x

x x

На 8 и 9 септември 1961 година е установено движение на разузнавателни и товарни автомобили от вътрешността на Турция към ИНДЖЕ СЪРТ, вис.ДРЯНОВЕЦ/ 5.5 км. югозападно от МАЛКО ТЪРНОВО/ , ХАМЗАБЕЙЛИ и вис. МИТРИНА МОГИЛА.

Предполага се, че в близост на границата се организират наблюдателни пунктове за наблюдение на нашата територия. Освен това в същите райони е установена подвозване на различни строителни материали.

x

x x

В 14 часа на 10 септември 1961 година цялата турска армия била дигната в тревога във връзка с участието й в ученето "ШАХМАТ" което трябвало да започне на 12 септември.

x

x x

На аеродрум ЙЕШИЛЬЬОЙ /ИСТАНБУЛ/ ще бъде построен временен лагер за настаняване на американски офицери, които ще вземат участие в ученето на НАТО"ШАХМАТ".

x

x x

611-и дивизион "С.ЛЮН" е изнесен на 5 км. югоизточно от постоянната му местоположка /аеродрум ЧОРЛУ/, като материалната му част се окопава в този район. На лагери са изнесени и частите на 61 и 65 пехотни дивизии.

18 септември 1961 год.

Из архивите на ДС

791

Строго секретно!
екз. 10

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В О Д К А
№ 41

ОТНОСНО: получените данни за подготвени и проведени действия в Гърция и Турция, насочени против НР България.

От I-во управление ЖС са получени данни, че по решение на турския генерален щаб от 1.XII.1961 година щяла да се извърши мобилизация на последните 4-ри набора от всички родове войски. При връчване повиквателните на мобилизираните се казвало, че се мобилизират за 50 дни във връзка с обучението им с ново оръжие.

От 1.XII.т.г. в турската армия щяла да бъде обявена пълна бойна готовност и всички чинове, намиращи се в отпуск трябвало да се явят в частите си.

Турският военноморски флот от база Гьолджук, съвместно с единици от шести американски флот, цели да проведат маневри във водите на Черно море. През тия маневри главно внимание щяло да бъде обърнато върху турските военноморски съдове, снабдени с ракетно оръжие.

Преди няколко дни в американската база край Караисел били пристигнали 30 американски летци-специалисти по управление на самолети, носители на атомно и ракетно оръжие.

Атомно оръжие на турска територия имало в базите на НАТО в Измир, Балъкъсир, Кайсери, Анкара и в американската край Адана. Същото било под пълен контрол на американците.

1.XII.1961 год.

ОБЩИ СВЕДЕНИЯ

През последните години, през м.септември, командуването на НАТО провежда крупно оперативно-стратегическо учение под условното наименование "ФАЛЕКС". Това учение представлява завършващ етап на подготовката на щабовете и войските през годината за водене на бойни действия в началния период на войната с употреба на оръжия за масово поразяване. Обикновено на него се проиграват някои основни положения и варианти от оперативните планове на НАТО. Досега в провежданите учения участвуваха всички видове въоръжени сили.

През настоящата година учението не се проведе както беше планирано поради влошаването на гръцко-турските отношения и възникването на силни антиамерикански настроения в Гърция и Турция във връзка с кипърската криза. Учението "ФАЛЕКС-64" се проведе като командно-щабно по карта със свързочни средства. От наличните данни се вижда, че най-активно участие са взели ВВС на Гърция, Турция и 6 САФ.

ТЕМА НА УЧЕНИЕТО

Сведенията, получени по учението "ФАЛЕКС-64" на ЮЕТВД[1] са недостатъчни, за да се определи точно неговата тема. Наличните, макар и малко, сведения дават основание да се счита, че за учението е разработен вероятно един от вариантите за започване на световна война при наличие на застрашаващ период и активна подготовка на двете страни за провеждане съответно на ракетно-ядрен и въздушноядрен удар след възникване на локален конфликт.

---

[1] Южноевропейски театър на военните действия

Из архивите на ДС

794

Изхождайки от наличните данни, темата на учението може да се формулира така: "Водене на отбранителни бойни действия без използуване на ядрено оръжие при постоянна угроза от ядрено нападение /в локален конфликт/, преминаване към използуване на ядрено оръжие в хода на бойните действия и провеждане на контранастъпление".

УЧЕБНИ ЦЕЛИ

Като се изходи от оперативно-стратегическата обстановка, темата на учението и получените данни, се очертават следните учебни цели:

- проверка на реалността на един от вариантите за започване и водене на бойните действия в началния период на войната на ЮЕТВД;

- усъвършенстуване умението на участвуващите щабове и войски за водене на бойни действия в началния период на войната без използуване на оръжие за масово поразяване при угроза от ядрено нападение и използуване на ядрено оръжие в хода на бойните действия;

- проверка на готовността на щабовете и войските за преминаване от мирновременно положение в различни степени на бойна готовност;

- проверка на подготовката на щабовете по организиране и водене на отбранителни бойни действия с последващо преминаване в контранастъпление;

- усъвършенстуване умението на щабовете в организиране взаимодействието между въоръжените сили на страните-членки на НАТО на ЮЕТВД.

ОСНОВНИ УЧЕБНИ ВЪПРОСИ

В зависимост от така поставените цели, потвърдени и от получените сведения, са отработени следните основни учебни въпроси:

Из архивите на ДС

- организиране на взаимодействието между отделните командувания на НАТО и националните командувания на участвуващите страни за водене на съвместни бойни действия в началния период на войната с и без използуване на оръжия за масово поразяване;

- организиране на ПАЗ и ПХЗ при евентуално използуване на оръжия за масово поразяване, водене на радиационно, химическо и бактериологическо разузнаване и ликвидиране последствията от ядрени удари на "противника";

- организиране на материално-техническото осигуряване на войските и работата на тиловите органи;

- укомплектуване на съединенията и частите с личен състав чрез извикване на запасни от видовете въоръжени сили;

- организиране и водене на борба с диверсионно-разузнавателни групи на "противника";

- водене на бойни действия на приграничния рубеж и отразяване на внезапно нападение от север без използуване на оръжия за масово поразяване при угроза от ядрено нападение;

- използуване на палубната авиация на 6 САФ за действие с конвенционални оръжия с последващо преминаване към използуване на ядрено оръжие и участие във въздушноядрената операция.

РЪКОВОДСТВО НА УЧЕНИЕТО

Общото ръководство на ученията се осъществяваше от върховното командуване на въоръжените сили на НАТО в Европа и командуването на войските на САЩ в Европа, а ръководството в ЮЕТВД от главнокомандуващия въоръжените сили на НАТО в Южна Европа адмирал РЪСЕЛ. Непосредственото ръководство на участвуващите щабове се осъществяваше от командуващите видовете въоръжени сили.

РАЙОН НА УЧЕНИЕТО

Командно-щабното учение на НАТО "ФАЛЕКС-64" на ЮЕТВД включваше територите на Италия, Гърция и Турция, централната и източна част на Средиземно море, Проливната зона и Черно море /схема-приложение № 1/.

Из архивите на ДС

796

УЧАСТВУВАЩИ СИЛИ

В учението взеха участие щабовете на НАТО от всички степени югоизточното командуване на НАТО /ИЗМИР/, командването на ВВС на НАТО в Южна Европа /Неапол/, командването на морските ударни и поддържащи сили на ЮЕТВД /Неапол/, щабовете на 5 ОТАК /ВИЧЕНЦА/ и 6 ОТАК /ИЗМИР/, щабовете на ВВС и ВМС на Турция, Гърция и Италия с подчинените им щабове, командването на 6 САФ с всички оперативни съединения, влизащи в състава му, командването на английския средиземноморски флот /ЛА ВАЛЕТА, о-в МАЛТА/, щабовете на 1-а 2-а и 3-а турски полеви армии.

Според някои сведения, гръцките сухопътни войски са провели подготовка за учението, но данни за тяхното участие не бяха получени.

ВРЕМЕ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА УЧЕНИЕТО

Учението "ФАЛЕКС-64" беше планирано да се проведе от 7.9 до 4.10 т.г. Поради създалата се обстановка между Гърция и Турция във връзка с кипърската криза учението за гръцките и турски въоръжени сили завърши на 28.9 т.г.

ЗАМИСЪЛ НА СТРАНИТЕ

Командването на НАТО вероятно беше разработило единен замисъл за целия Европейски ТВД. Данни за общия замисъл на страните за провеждане на учението "ФАЛЕКС-64" липсват.

От получените частични сведения само по линия на Гърция учението за гръцките въоръжени сили е преминало приблизително при следната оперативно-стратегическа обстановка.

"Противникът" едновременно с нанасяне на удари с обикновени /конвенционални/ средства по обекти в оперативната и стратегическата дълбочина премина в настъпление. За постигане на решителни успехи от 10.00 26.9 "противникът" провежда ракетноядрен удар и развива постигнатия успех.

Собствените войски /гръцките въоръжени сили/ преминават последователно в по-високи степени на бойна готовност, отразяват настъплението на "противника" от север на пригранични рубеж и вземат мерки за развръщане на основните си групировки за преминаване в контранастъпление, осигуряване ПВО на страната, ПАЗ и ПХЗ на войските и впоследствие ликвидиране последствията от ядрените удари на "противника", нанесени в хода на бойните действия.

Данни относно главния удар, характера на маньовъра и размаха на операциите на сухопътните войски на двете страни липсват.

ПОДГОТОВКА НА УЧЕНИЕТО

Подготовката за провеждането на ученито "ФАЛЕКС-64" започна след планиращата конференция в рамките на НАТО, състояла се на 27.11.1963 г.

Отчитайки опита от досегашните учения, командуването на НАТО взе мерки за предварителното съгласуване на редица въпроси във връзка с провеждането на ученията.

Така например, през м.юни 1964 г. в Париж е бил проведен курс със свързочни офицери от страните-членки на НАТО за контролно подслушване и анализ на графика. Участниците в този курс са били запознати с наставлението за безопасност на предаванията, наставлението за анализ на съобщенията и план-анализ на ученито на НАТО "ФАЛЕКС-64".

На учения по свръзките е била развърната и проверена свързочната система, предназначена за ръководство на ученията.

Като подготовка за ученията гръцките сухопътни сили проведоха ученията "АХИЛЕВС" и "ПИГМИ" от 20 бртд през м.август, двустранното учение на 10 и 11 пд от 3 АК/СОЛУН/ през м.май т.г. и военно-гражданското учение "АЛКИВИАДИС", проведено през м.юни в СОЛУН за ликвидиране последствията от ядрено нападение.

Турските сухопътни сили проведоха ученията "ЗВЕЗДА-60" през м.април и "АТС" през м.май.

797

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

798

През подготвителния период ВВС на НАТО на ЮЕТВД провеждаха учениятa "РЕДЕКС-64" и "ЮЖЕН ФЛАГ".

Подготовката на силите на 6-и американски флот за учението "ФАЛЕКС-64" и участието им в това учение бяха съпроводени с редица особености и условности, свързани с противоречията между Гърция и Турция по кипърския въпрос и с провежданите във връзка с това мероприятия по маневрирането на кораби от 6-и флот в близост на о-в КИПЪР.

По-активни мероприятия за участие в учението командуването на 6-и американски флот започна да провежда през м.август т.г. Едно от тях е участието на ударното авионосно съединение в учението "ДОРТ БОАРД" /"ОСТЪР БОРД"/, проведено на 19.8 т.г. в рамките на командуването на ударните сили на НАТО в ЮЕТВД. На учението бяха отработени въпроси по организацията на взаимодействието между ударното авионосно съединение и ударните авионосни групи на 6-и американски флот с 5 ОТАК и 6 ОТАК, бойните оперативни центрове във ВЕРОНА и ИЗМИР и командуването на ударните сили на НАТО на ЮЕТВД в началния период на войната.

Същия месец, на 26.8 т.г. представители на 6-и американски флот са взели участие в конференцията на НАТО за съгласуване полетите на авиацията във въздушното пространство на ЕТВД по време на учението "ФАЛЕКС-64".

Още по-активни мероприятия за подготовка на учението "ФАЛЕКС-64" се проведоха през м. септември. В периода от 3 до 7.9 т.г. силите на 6-и американски флот проведоха редица самостоятелни мероприятия и такива в рамките на НАТО. С подаването на сигнала "УАЙТ ДЕЛТА № 1/ в 19.30 3.9 т.г. командуването на американските ВМС в Европа /ЛОНДОН/ започна проверка на стабилността на свързочните канали за оповестяване и привеждане в бойна готовност на силите и средствата. Подаването на този сигнал впоследствие зачести и до 11.9 т.г. беше повторен 6 пъти. По същото време,след извършената към 1.9 т.г. смяна на ударните авионосни групи в района на о-в КИПЪР, там остана до 7.9 т.г. авионосецът "ФОРЕСТАЛ", а авионосецът "РУЗВЕЛТ" пристигна в ТАРАНТО вероятно за организиране на взаимодействието с командуването на морската ескадра от италианските ВМС.

На 4.9 т.г. двете ударни авионосни групи взеха участие в учението "РЕДЖЕКС-3/64", проведено в рамките на командуването на ударните сили на ЮЕТВД, за отработване взаимодействието /с 5 ОТАК, 6 ОТАК и бойните оперативни центрове в ИЗМИР и ВЕРОНА/ във въздушноядрената операция в началния период на войната.

ЕТАПИ НА УЧЕНИЕТО

799

Из архивите на ДС

След провеждането на редица подготвителни учения и организационни мероприятия през м.септември се проведе самото учение. Предварително то беше планирано да се проведе в три фази:

Първата фаза от 7 до 28.9 т.г. състояща се от два етапа, се проведе като командно-щабно учение. Беше проигран застрашаващият период с постепенно нарастване на обстановката, последователно преминаване на войските в различни степени на бойна готовност и водене на бойните действия. Бойните действия са започнали на 24.9 като локален конфликт между Гърция и България без използване на ядрено оръжие при угроза от ядрено нападение. Впоследствие към 26.9 локалният конфликт е прераснал в световна термоядрена война.

Втората фаза от 05.30 29.9 до 16.00 1.10 и третата фаза от 05.00 1.10 до 16.00 4.10 се предвиждаха да се проведат с реално участие на войски от почти всички страни-членки на НАТО за развитието на бойните действия през втората фаза, която се проведе на територията на Северна Италия, конкретни данни не се получиха, а третата фаза на учението, предвидена да се проведе на територията на Беломорска Тракия, беше отменена.

Учението се проведе като едностранно, многостепенно командно-щабно учение на обединените сухопътни войски, ВВС и ВМС на НАТО.

ХОД НА УЧЕНИЕТО

Първа фаза

Първата фаза на учението от 7 до 28.9 обхващаше целия район на учението на ЮЕТВД и включваше два етапа:

Из архивите на ДС

800

Първи етап - от 7 до 25.9 /застрашаващ период и водене бойни действия без употреба на ядрено оръжие/. В 15.00 16.9, а в страните-членки на НАТО в 20.00 17.9 командуването на НАТО подаде сигнала "ФЛАУЪР ГАРДЪН" /"Цветна градина"/, вероятно означаващ военна бдителност. В 18.30 21.9 беше подаден сигналът "ГАЗОЛИНЕ АЛЕЙ /"БЕНЗИНОВА ПЪТЕКА"/, а за турските въоръжени сили -"ЕДИНДЖЕЛ ЯГЪ", вероятно означаващ "ОБИКНОВЕНА ТРЕВОГА". След подаването на сигналите се проведоха активни мероприятия по проиграване на застрашаващия период /нарастване на обстановката, за действуване на щабовете, привеждане на войските в по-високи степени на бойна готовност, повишаване активността на разузнаването, материално-техническо снабдяване, а също така по воденето на бойни действия без употреба на ядрено оръжие при угроза от ядрено нападение.

През този етап са получени данни за действията на гръцките въоръжени сили, които се изразиха в следното:

- на 21.9 главните щабове на видовете въоръжени сили заповядаха свикването на запасни /от сухопътните сили са получени сведения само за свикване на сапьори/;

- отработване на въпроси по работата на тиловите органи и снабдяването на войските;

- дейност по ликвидиране последствията от саботажни действия на "противника" и др.

След подаването на сигнала "ГАРЛИК БРЕД"/"ЧЕСНОВ ХЛЯБ"/ в 10.35 22.9, а за турските въоръжени сили - "ДЕНИЗ КУСУ" в 12.12 22.9, означаващ вероятно "повишена тревога", в 12.41 22.9 командуването на НАТО уведоми 28 УТА, че от 08.30 22.9 ръководи прилагането на съответни планове /неизвестно какви/. В 13.35 22.9 командуването на НАТО подаде сигнала "ДЖЕРИ ЖАН"/за турските въоръжени сили "ДЖЕТИН ДЖЕВИЗ" в 23.55 22.9/, който вероятно означава "ОРАНЖЕВА"тревога .

Според някои данни, на 24 и 25.9 сухопътните войски на Гърция са водили бойни действия на българо-гръцката граница при поддръжката на палубната авиация от 6 САФ. Същевременно "противникът" е извършил въздушни нападения над обекти във вътрешността на страната с продължителност 5,15 и 20 минути.

Из архивите на ДС

801

За действията на сухопътните войски на Турция и Италия през този етап не са получени никакви данни.

През този етап на учението гръцките ВВС проведоха следните мероприятия:

- над територията на страната беше установен особен режим на полетите, като за периода от 15 до 20,9 бяха определени 12 забранени зони, местонахождението на които не е известно;

- беше забранено провеждането на учебни стрелби на стрелковите полигони;

- в щаба на 28 УТА бяха извикани на 19.9 т.г. представители на всички авиационни щабове /по 2-3 офицери, общо 11 души/ вероятно за даване на инструктаж и запознаване с въпросите за отработване по време на учението.

Освен това бяха отработени и следните въпроси:

- подготовка на частите за пребазиране /вероятно са били отработвани някои подготвителни мероприятия по плановете за бойна готовност и подготовката за пребазиране на бойните части, без обаче да се извърши реално пребазиране/[1];

- провеждане на мероприятия по пасивната отбрана /вероятно земна и ПВО на аеродрумите/. Заемане на съответните райони от поделенията при земна и въздушна опасност и др.[1];

- ликвидиране на последствията от нанесени удари от "противниковата" авиация по аеродрумите. "Противникът" вероятно е използувал и химически авиобомби, защото се посочват загуби вследствие заразяване на храната;

- борба с диверсионно-разузнавателни групи на противника, вероятно хвърлени от въздуха.

За същия период по линия на ВВС на Турция са подавани редица сигнали и са отработвани въпроси по въздушното разузнаване и авиационната поддръжка на турските сухопътни войски.

В 22.25 23.9 командирът на 3 ВКГр е уведомил подчинените си поделения, че ще бъде извършено визуално и фоторазузнаване в следните райони:

---

[1] Тези мероприятия са били провеждани след подаването на сигнала "ЧЕСНОВ ХЛЯБ".

Из архивите на ДС

802

- южно от БАТУМ с.ш.41°40' и.д.41°40';
- южно от РУБЕТ с.ш.41°15' и.д.41°36';
- южно от КЦИДАВЗИН с.ш.41°30' и.д.42°30';
- югозападно от АКХАЛТЕЙК с.ш.41°40' и.д.43°00';
- западно от ЛЕНИНКАН с.ш.40°46' и.д.43°50'
- югозападно от ЕРЕВАН с.ш.40°10' и.д.44°30'.

Целта на това разузнаване е била да се установят действията на противниковите войски и техните съсредоточения. Същото вероятно е било проведено с действителни полети, тъй като се поставя задача за осигуряването им от РЛС. Задачите се изпълняваха през целия ден.

1 ТАС е трябвало да прикрива силите на 1 А/т/ от въздуха, да осигурява непосредствена авиационна поддръжка на отстъпващите войски и да води въздушно разузнаване над територията на България и черноморския район за разкриване групировката на "противника".

Освен това са били отработени и въпроси по взаимодействието между 1 ТАС и 28 УТА, вероятно за водене на въздушно разузнаване, като 28 УТА е трябвало да действува в района между КЪРДЖАЛИ и гръцката граница, а 1 ТАС - в района на СТАРА ЗАГОРА, МАРИЦА.

През този период пребазиране на авиационни подразделения от гръцките и турски ВВС не бе отбелязано, но по-късно се установи, че 142-а авиофлотилия била пребазирана от аеродрум МЕРЗИФОН на аеродрум БАЛЪКЕСИР, а 114-а авиофлотилия - от аеродрум МЪРТЕД на аеродрум БАНДЪРМА.

През този период групата с авионосеца "ФОРЕСТАЛ", след като напусна района на о-в КИПЪР, на 13.9 т.г. пристигна в НЕАПОЛ, където остана до 22.9 т.г. Тук на борда на авионосеца беше проведена конференция /на 14.9/ по въпроси "от оперативен характер", а щабът на групата отработваше въпроси по сигнала "ХАЙ ХИЙЛЗ"/"ВИСОКИ ТОКОВЕ"/, подаван в 13.00 16.9, 18.00 17.9 и 9.25 18.9 по сигнала "ФЛАУЪР ГАРДЪН" /"ЦВЕТНА ГРАДИНА"/, подаден в 19.28 17.9 и по сигнала "ТЕЛЕСКОУП" /"ТЕЛЕСКОП"/, подаден в 10.30 20.9 т.г. Действията на 6-и американски флот в този период се характеризират с усилено снабдяване, активна бойна подготовка и общо повишаване на бойната готовност.

Същите сигнали получаваше и отработваше предвидените по тях мероприятия и групата с авионосеца "РУЗВЕЛТ", която от 11 до 14.9 престоя в МЕСИНА. След тази дата групата навлезе в ЙОНИЙСКО море на път за района на о-в РОДОС, като мина южно от о-в КРИТ и по пътя си провеждаше занятия. В хода на тези занятия, на 16.9 на авионосеца "РУЗВЕЛТ" /а вероятно и на авионосеца "ФОРЕСТАЛ"/ била получена инструкцията на върховния главнокомандващ на обединените въоръжени сили на НАТО в Европа за учението "ФАЛЕКС-64". В района на о-в РОДОС авионосецът "РУЗВЕЛТ" престои от 19 до 23.9 т.г.

Подготвителни мероприятия към учението "ФАЛЕКС 34" проведоха и турските и гръцки ВМС. На 16 и 17.9 командването на турските ВМС е дало указания за провеждането на мероприятията по учението "ФАЛЕКС 64" от командуванията на северния и южния морски райони, радиотехническия център за управление на подводните лодки "ПЕЛИКАН" в АМАСРА, командването на средиземноморската зона и др. На следващия ден /18.9/ в 00.05 ч. командването на североизточната зона от Средиземноморското командване на НАТО /изпълнява се от командването на турските ВМС/ обяви, че от 20.00 17.9 влиза в сила сигналът "ФЛАУЪР ГАРДЪН" /"ЦВЕТНА ГРАДИНА"/ и се отнася за всички щабове от турските ВМС.

Гръцките ВМС, подобно на турските, имаха готовност към 14.9 т.г. да повикат в частите си пуснатите в отпуск военнослужащи. Независимо, че непосредственото им участие в учението беше определено да бъде от 08.00 19.9 до 08.00 29.9, а то се извърши от 17.30 22.9 до 08,00 28.9, гръцките ВМС проведоха подготвителни мероприятия преди това време. Така например, главният щаб на гръцките ВМС от 14 до 16.9 проведе съвместно с подчинените си щабове редица мероприятия, свързани с учението "ФАЛЕКС-64", част от които вероятно за отработване въпросите по оповестяването. В 13.50 17.9 до командуванията "ЕГЕЙСКО МОРЕ","КРИТСКО и ЙОНИЙСКО МОРЕ" и до военноморските бази СУДА и САЛАМИН е бил подаден сигнал "ПОЛИКОС АСТЕР" /"ПОЛЯРНА ЗВЕЗДА"/, влязъл в сила от 12.00 същия ден. Освен това в 15.14 17.9 е било разпоредено, че от 8.00 19.9 се ограничава трафикът по радиомрежите на ВМС, за да бъде осигурена проходимостта на материалите, свързани с учението.

803

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

804

В периода от 21 до 25.9 6-и САФ и флотите на страните-членки на средиземноморското командуване на НАТО отработваха въпроси по застрашителния период и водене на бойни действия без употреба на ядрено оръжие. Така например до авионосните ударни съединения на 6-и флот бяха подадени сигналите "СТИЙЛ СИНДЪР"/"СТОМАНЕНА ПЕПЕЛ"/ в 18.30 21.9, "ГАРЛИК БРЕД" /"ЧЕСНОВ ХЛЯБ"/ в 12.45 22.9 и "КОУКИД ПИСТОЛ"/"ЗАРЕДЕН ПИСТОЛЕТ/ в 13.55 22.9 т.г. Предаването на тези сигнали съвпада с началото на усилена разузнавателна дейност на "противниковата" авиация. В 10.00 21.9 в района на ПАЛЕРМО /ш.38°45' и д.13°15'/ е бил "открит" разузнавателен самолет на "противника" тип ТУ 20.

Освен това, вероятно във връзка с получаването на последния от тези сигнали, групата с авионосеца "ФОРЕСТАЛ" напусна пристанището НЕАПОЛ и същия ден навлезе в ЙОНИЙСКО море на път за района на о-в КИПЪР, където за последен път преди започването на въздушноядрената операция авионосните групи сменика местата си. В резултат на тази смяна групата с авионосеца "РУЗВЕЛТ" напусна района на о-в РОДОС, премина на 24.9 южно от о-в КРИТ, а на 25.9 продължи да маневрира южно и югозападно от ПЕЛОПОНЕС. На нейно място групата с авионосеца "ФОРЕСТАЛ" на 24.9 достигна до района южно от о-в РОДОС и западно от о-в КИПЪР, където остана до обед на 25.9, след което на 26.9 се изнесе в района югозападно от о-в КРИТ и южно от ПЕЛОПОНЕС.

Характерна особеност в дейността на ударните авионосци на 24 и 25.9 е, че бяха отработвани въпроси по нанасяне на удари с конвенционално въоръжение от палубната авиация. Така например , от получените данни за авионосците се вижда, че на 24.9 палубната авиация на авионосеца "РУЗВЕЛТ" е извършила 8 налета над военновъздушната база ЕЛ АДЕМ /ЛИБИЯ/, а тази на авионосеца "ФОРЕСТАЛ" - най-малко 5 налета по ИЗМИР и КОНИЯ /Турция/. Налетите са били извършени от групи самолети приблизително през един и половина часа. Прави впечатление, че отбраната на обектите, по които са нанасяни удари, се осъществява само от изтребителна авиация /самолети тип МИГ 15, МИГ 17, МИГ 19 и ЯК 25/ и зенитна артилерия без ЗУРС, в резултат на което загубите на палубната авиация са сведени до минимум, а загубите на "противника" са големи.

Времето, последователността, обектите и резултатите от ударите на палубната авиация на 6 ОАФ на 24 и 25.9 по учението "ФАЛКС 64" са дадени на долната таблица:

Авионосец и № на удара Време на провеждане на удара	Обект на удара	Противодействие от страна на противника	Резултати от ударите	Загуби на палубната авиация и изразходвани боеприпаси
1	2	3	4	5
Ав.Рузвелт-№1 10.00 24.9	ЕЛ АДЕМ /Либия/	4 самолета МИГ-17 6 самолета МИГ-15 Неточен ограничен огън от МЗА	Унищожени 2 самолета МИГ-17 и 2 самолета МИГ-15 Разбита пистата и търговския кей на пристанището	Загуби няма 41 уч.бомби МК-76 280 залпа с 20-мм оръдия
Ав.Рузвелт №2 11.30 24.9	ЕЛ АДЕМ /Либия/	4 самолета МИГ-19 2 самолета ЯК 25 СЗА и стрелково оръжие с умерен точен огън	Унищожени 3 транспортни самолета и 2 самолета МИГ 19.Разрушена установка ЗУРС и потопен товародесантен кораб	2 самолета А-4-С 1 самолет F 8 E 280 залпа с 20-мм оръдия и 21 уч.бомби МК 76
Ав.Рузвелт №3 13.00 24.9	ЕЛ АДЕМ /Либия/	3 самолета МИГ 15 1 самолет МИГ 17 МЗА и картечници със слаб и неточен огън	Унищожени 2 самолета МИГ 17, 8 самолета МИГ 15 и батарея МЗА	1 самолет А-4-С 1 самолет F 8 E 280 залпа с 20-мм оръдия и 21 уч.бомби МК 76
Ав.Рузвелт №4 19.30 24.9	ЕЛ АДЕМ /Либия/	2 самолета МИГ 17 1 самолет МИГ 15 МЗА с интензивен точен огън	Унищожени 2 самолета МИГ 17,1 самолет МИГ 15, Радиолокационен пост за прехват и подпален транспортен кораб	Загуби няма 210 залпа с 20-мм оръдия и 24 уч.бомби МК 76

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

806

1	2	3	4	5
Ав.Рузвелт №5 16.15 24.9	ЕЛ АДЕМ /Либия/	2 самолета МИГ 17 1 самолет МИГ 15 СЗА с умерен,точен ав ГСМ огън	Подпален под- земен склад	Загуби няма 240 залпа с 20-мм оръдия и 8 уч.бомби МК 76
Ав.Рузвелт №7 19.00 24.9	ЕЛ АДЕМ /Либия/	СЗА с умерен, точен огън	4 самолета МИГ19 2 самолета ЯК 25 батарея СЗА	2 самолета А-4-С 33 уч.бомби МК 76
Ав.Рузвелт №8 21.30 24.9	ЕЛ АДЕМ /Либия/	Няма	Унищожена автоколона с муниции	Загуби няма 3 уч.бомби МК 76
Ав.Форестал- № 4	ЮНИЯ /Турция/	Слаба съпротива от авиацията СЗА със среден, неточен огън	1 самолет ЯК 9 7 транспортни самолета,повре- дена писта,раз- рушен 1 хангар 40%,унищожен склад за ГСМ 65%	Повреден 1 самолет F8E
Ав.Форестал №5 15.30-16.45 25.9	ВМВ ИЗ- МИР И ЮНИЯ /Турция/	Средна съпротива от авиацията. Три батареи СЗА и КЗА със сре- ден неточен огън	1 самолет ТУ 16 2 самолета МИГ19 2 самолета МИГ17 1 подводна лодка потопена и 2 теж- ко повредени. Подпален тендер за подводни лод- ки,унищожени 3 пат- рулни кораба и 35% от останалите складове	Загуби няма

Из архивите на ДС

807

Активна дейност в тази част от ученията проведоха и гръцките ВМС. Активизирането на мероприятията им беше отбелязано след 22.9, когато на командуването на ВМБ СУДА беше връчена вводна, че вследствие на ядрен удар по аеродрума той е заразен 100% с радиоактивни вещества. Вероятно в периода 22-24.9 гръцките ВМС в системата на бойна подготовка са отработвали въпроси по противоатомната защита, като главно внимание е отделено за проверка готовността за провеждане на радиационно разузнаване и ликвидиране последствията от ядрени удари.

От 24.9 в гръцките ВМС е започнало отработването на въпроси по ликвидиране последствията от нападение с бактериологично оръжие.

В 08.23 23.9 до всички щабове на гръцките ВМС е бил подаден сигналът "ГАЛАЗИА ТАЛАСА" /"СВЕТЛОСИНЬО МОРЕ"/, с който вероятно е било оповестено, че "противникът" има готовност да започне военни действия. В 19.15 ч. същия ден е било разпоредено да започне провеждането на мероприятия с условно наименование "дкд", които вероятно означават разрешение за провеждане на мобилизационни мероприятия.

На 25.9 действията се активизираха още повече. Същия ден от 23.10 ч. ударните групи на 6-и американски флот започнаха да получават от 5 ОТАК и 6 ОТАК заявки за ядрени удари. По това време групата с авионосеца "ФОРЕСТАЛ" се намираше югоизточно от о-в КРИТ, а групата с авионосеца "РУЗВЕЛТ" югозападно от ПЕЛОПОНЕС и западно от о-в КРИТ /схема № 2/.

Вторият етап от първата фаза от 26 до 28.9, започна с подаването на сигнала "ГОЛФ ГРИЙН" /"ЗЕЛЕНО Г"/ в 08.20 26.9, в турските въоръжени сили със сигнала "БОЗ КУРТ" в 09.27 26.9, който вероятно означава "АЛЕНА ТРЕВОГА". Двадесет минути по-късно в 08.40 26.9 командуването на НАТО подаде сигнала "БОЛ РЕД", в турските въоръжени сили "КЪЗЪЛАЙ" в 11.05 26.9, който вероятно означава "ОБЩА ТРЕВОГА". До това време страните са продължили подготовката за използуване на ядрено оръжие.

На 26.9 "противникът" провежда ракетноядрен удар, като нанася ядрени удари по ВМБ САЛАМИН и СУДА - 200 кт ВВ, ГЪОЛДЖУК и ИСТАНБУЛ - 200 кт НВ, АМАСРА - 80 кт, пристанище ЛЕРОС - 30 кт ВВ и по ХАЛКИ - 5 кт ВВ.

Из архивите на ДС

808

В 08.15 26.9 "противникът" чрез внезапно нападение пробива отбраната на собствените войски /турски/ на фронт до 20 км и достига на дълбочина до 15 км. По крайбрежието на ЧЕРНО море в направлението ХОПА, ПАЗАР "противникът" е настъпил с около един пехотен полк в първи ешелон.

В 09.05 26.9 /25 минути след обявяването на обща тревога/ командуването на НАТО подаде сигнала "ГРИЙН ГРАС"/"ЗЕЛЕНА ТРЕВА"/, а в турските въоръжени сили - сигнала "БЕЯЗ ЯЛЪ" в 15.25 26.9, с който сигнал вероятно бе обявен час "Ч" - разрешение за употреба на ядрено оръжие.

Други данни за действията на сухопътните войски през този етап не са получени.

През този етап дейността на англоамериканските ВВС, участвуващи в ученията, се изразява в нанасяне удари по определени обекти, съгласно предварително представени заявки от сухопътните войски. Известни са 6 заявки до 7227-а авиогрупа и 2 заявки до 115-а авиогрупа от италианските ВВС.

Данни за провеждане на бойни действия от гръцките ВВС в този период не са получени.

Сравнително по-пълни данни има за участието на турските ВВС в този етап:

- 111-а авиофлотилия с двойки самолети F-100 е провеждала бойни действия в района на ИСТАНБУЛ по войскови обекти;

- 112-а авиофлотилия е провеждала борба с "противникови" изтребители;

- 161-а, 163-а, 191-а, 192-а авиофлотилии с двойки самолети F-84 са оказвали непосредствена авиационна поддръжка на сухопътните войски;

- 141-а и 142-а авиофлотилии /F86/ от положение дежурство на аеродрум са прикривали собствените сухопътни войски от ударите на противниковата авиация. Подобни задачи е изпълнявала и 114-а авиофлотилия /F-104-изтребители-прихващачи/.

Не са постъпили данни за маркиране на ядрени удари от страна на турските ВВС, нито пък за дейността на двете американски ескадрили, базирани в Турция.

Из архивите на ДС

809

През този етап са били давани заявки до 7 аб за изпълнение на задачи по разузнаване резултатите от ядрените удари. На авиобазата са били дадени 32 заявки, за изпълнението на които 7 аб е докладвала до щаба на 3 ТАС и 6 ОТАК.

От 08.00 до 14.00 27.9 е била проиграна вводна, че радио и телефонната свръзка между 1 ТАС и подчинените й поделения е била нарушена. След възстановяването й в 13.30 ч. на командирите на части и поделения е било заповядано да донесат до 1 ТАС за извършените от тях действия през горния период.

Освен това е продължило отработването на въпроси по ликвидиране на последствията от ядрено нападение на "противника".

Във втория етап от първата фаза на учението взеха участие също 6-и американски флот, турските и гръцки военноморски сили.

Към 10.05 26.9 до ударните авионосни групи на 6-и американски флот беше подаден сигналът "ГРИЙН ГРАС" /"ЗЕЛЕНА ТРЕВА"/. Според някои данни, отнасящи се само за авионосеца "РУЗВЕЛТ" по време на престоя му в ЙОНИЙСКО море до 22.00 28.9 /първата фаза на учението/ той е получил заявки за нанасяне на 43 ядрени удара, а до 07.10 29.9 /втората фаза на учението/ - още за 6 ядрени удара в интерес на 5 ОТАК, разпределени по време, тип и мощност, както е показано в долната таблица:

Време на изготвяне на заявките	Брой на исканите удари	Разпределение на ударите по тип и мощност на заряда
От 23.10 до 23.25 25.9 т.г.	3	2 типа Мк-7В по 28 кт 2 тип Мк-28? - 3 тип Мк-43? -
От 13.40 до 19.45 26.9 т.г.	3	1 тип Мк-43А от 40кт 1 тип Мк-57А - 1 тип Мк-57Е -
От 00.30 до 22.00 27.9 т.г.	18	13 тип МК 57 В - 4 тип МК 28 А по 75 кт 1 неуточнен тип

Из архивите на ДС

810

1		2	3
От 01.30 до 20.50	28.9 т.г.	15	3 тип Мк-28А по 75 кт 1 неуточнен тип - 1 тип Мк 57 А - 3 тип Мк 57 В - 7 тип Мк 57 Е -
От 05.30 до 07.10	29.9 т.г.	6	1 тип Мк 28 А от 75 кт 5 тип Мк 57 В -
	Всичко:	49	-

По време на въздушно ядрената операция, както и в миналите учения, 1 АУГ в състав от авионосеца "ФОРЕСТАЛ", крейсера "СПРИНГФИЛД", 5-6 ескадрени миноносци и 2 спомагателни кораба изпълняваше заявки на 6 ОТАК за нанасяне на ядрени удари. На 25 срещу 26.9 групата премина южно от о-в КРИТ и от сутринта на 26.9 до края на първата фаза на учението остана да маневрира западно от о-в КРИТ, в участъка между него и двадесетия меридиан. Същевременно 2 АУГ в състав от авионосеца "РУЗВЕЛТ", крейсера "БОСТОН", 5-7 ескадрени миноносци и 2 спомагателни кораба изпълняваше заявки на 5 ОТАК /ВИЧЕНЦА/, като маневрираше на линията о-в МАЛТА, о-в КРИТ между петнадесетия и двадесетия меридиан с постепенно отхождане на запад, а на 27.9 - на север покрай източното крайбрежие на о-в СИЦИЛИЯ /схема № 2/. От направените заявки за нанасяне на ядрени удари се вижда, че обектите са предимно аеродруми, съсредоточения от танкове и бронеавтомобили, позиции на ракетно оръжие. Един от обектите е представлявал съсредоточение на амфибийни сили.

По същото време на 26 и 27.9 турските ВМС провеждаха действия, вероятно в изпълнение на подадените до тях сигнали "ГОЛФ ГРИЙН" /"зелено Г"/ в сила от 13.00 26.9 /приет в 15.35 26.9/, "БОЗКУРТ" /"СИВ ВЪЛК"/ в сила от 16.27 26.9 /приет в 19.20 26.9/ и "ГРИЙН ГРАС" /"ЗЕЛЕНА ТРЕВА"/ в сила от 11.25 27.9

/приет в 19.20 27.9/. Във връзка с тези сигнали е известно, че турските ВМС са провеждали мероприятия по ликвидиране последствията от ядрените удари на"противника" . Установено е, че ядрени удари са нанесени в:

- 10.57 26.9 по ВМБ ГЬОЛДЖУК - 200 кт;
- 14.06 26.9 по ХАЙДАР ПАША /ИСТАНБУЛ/ - 200 кт;
- 15.00 26.9 по ВМБ АМАСРА - 80 кт.

Прави впечатление, че удари със същата мощност са нанесени по тези обекти и по време на ученията "ФАЛЕКС-63", проведено миналата година.

Мероприятия по ликвидиране последствията от ядрени удари на"противника" провеждаха и гръцките ВМС. Установено е, че във връзка с това на тях са били връчени вводни за нанесени ядрени удари в:

- 11.15 26.9 по ВМБ САЛАМИН /в точка с ш.37°57' и д.23°32'/ - 200 кт;

11.15 26.9 по ВМБ СУДА /в точка с ш.35°29' и д.24°03'/- 200 кт;

- 13.45 26.9 по ХАЛКИДА /в точка с ш.38°27' и д.23°32'/ - 5 кт /по други данни 50 кт/;
- 15.00 26.9 по пристанище ЛЕРОС /о-в ЛЕРОС/ - 30 кт /по други данни 5 кт/.

На 28.9 т.г. беше даден край на ученията "ФАЛЕКС 64" за турските и гръцки въоръжени сили.

Втора фаза

Втората фаза на ученията "ФАЛЕКС 64" се проведе от 29.9 до 1.10 т.г. на територията на Северна Италия /схема № 1/. Конкретни данни за хода на бойните действия през тази фаза не са получени.

За участието в тази фаза сутринта на 28.9 т.г. 2 АУГ с авионосеца "РУЗВЕЛТ" напусна ЙОНИЙСКО море и през Месинския пролив навлезе в ТИРЕНСКО море. През следващите дни групата се придвижи на северозапад към ЛИГУРИЙСКО море и до края на ученията

Из архивите на ДС

811

Из архивите на ДС

812

/по-точно до 2.10 т.г./ маневрираше между този район и района северозападно от НЕАПОЛ. В този район 2 АУГ отработваше въпроси по взаимодействието с италианските ВВС и италианските сухопътни войски. В хода на учението на 29.9 2 АУГ получи заявки за нанасяне на 6 ядрени удара, типа и мощността на ядрения заряд на които е показан в по-горе изложената таблица.

Във втората фаза на учението взеха участие и десантните сили на 6-и американски флот /61-о и 62-о оперативни съединения/, за които е установено, че до 30.9 са били пристигнали в района на ВЕНЕЦИЯ. Вероятно е бил отработван въпросът по стоварването на морски десант в интерес на италианските сухопътни войски, които действуват по крайбрежието на северната част от АДРИАТИЧЕСКО море.

По същото време, на 29 и 30.9 т.г. 1 АУГ с авионосеце "ФОРЕСТАЛ" остана да маневрира в предишния район, но по-близо до западното крайбрежие на о-в КРИТ. За действията на тази група не са получени сведения.

Трета фаза

Третата фаза на учението "ФАЛЕКС 64" бе планирано да се проведе от 1 до 4.10 т.г. в Североизточна Гърция /БЕЛОМОРСКА ТРАКИЯ - схема № 1/ с реално участие на войски от страните-членки на НАТО. Тази фаза на учението не беше проведена поради влошаването на отношенията между Гърция и Турция. Независимо от това, силите на 6-и американски флот проведоха предвидените мероприятия. За целта 1 АУГ премина от ЙОНИЙСКО в ЕГЕЙСКО море и от 1 до 4.10 маневрираше в района на о-в ХИОС, о-в ЛИМНОС. Ако се съди по движението на авионосната група /схема № 2/, може да се предполага, че тя е отработвала предвидените й по плана мероприятия.

З А К Л Ю Ч Е Н И Е

От получените данни по учението "ФАЛЕКС-64" се вижда, че то не беше проведено в съответствие с предварителната плани-

ровка и подготовка, поради което същото премина основно като командно-щабно с участието на свързочни средства, а предвиденото практическо проиграване на въпросите с реално участие на войски от страните-членки на НАТО на територията на Гърция не се проведе.

Основната цел на учението на НАТО "ФАЛЕКС-64" на ЮЕТВД беше да се провери реалността на един от случаите за започване на световна война.

Войната първоначално започва и се води без употребата на средства за масово поразяване при угроза от тяхното използуване между България и Гърция, т.е. локален конфликт между две страни съответно членки на Варшавския договор и агресивния пакт НАТО. Поради незадоволителните резултати от настъпателните действия "противникът" на третия ден преминава към използуването на ядрено оръжие, в резултат на което войната прераства в световна термоядрена война.

Независимо че бойните действия започват без използуване на оръжия за масово поразяване, както в застрашаващия период, така и в хода на бойните действия се провеждаха мероприятия за проверка готовността на страните и войските за ПАЗ, т.е. вероятно се счита, че бойните действия без употреба на ядрено оръжие ще продължат кратко време, 2-3 дни и без достигане на решителни резултати. Ето защо за постигането на целите на войната страните ще бъдат принудени да прибегнат до използуването на оръжията за масово поразяване.

Отбранителните действия на гръцките въоръжени сили вероятно имаха за цел да задържат настъплението на "противника" и да създадат благоприятни условия за контранастъпление със сили на страните-членки на НАТО при непосредствената поддръжка на 6-и американски флот, т.е. вероятно се счита, че при внезапно нападение от север гръцките въоръжени сили не ще имат възможност сами да проведат решително контранастъпление, поради което се предвиждаше десантирането на съюзнически войски.

Главната ударна ядрена сила на ЮЕТВД се явява палубната авиация на 6-и американски флот, която нанася основната част от ядрените удари при провеждането на въздушно ядрената операция.

813

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

814

Що се отнася до провеждането на въздушноракетен удар с обикновено оръжие, при започването на бойните действия, освен данните за налетите на палубната авиация на 6 САФ, други данни не са получени. Действията на ВВС на Гърция и Турция се изразиха главно в осигуряване ПВО на страната и войските и оказване на авиационна поддръжка на сухопътните сили в хода на бойните действия.

При воденето на бойни действия с конвенционални оръжия ударните авионосни съединения и ударните авиоескадрили на САЩ, базирани на територията на Турция, не са основна ударна сила на НАТО на ЮЕТВД. Същевременно със запазването на своите ядрени възможности те се явяват като главен резерв на НАТО в този район при световна термоядрена война.

ВВС на Турция и Гърция започнаха бойните действия от постоянните си аеродруми, като през застрашаващия период бяха проведени мероприятия за проверка на готовността на бойните части за пребазиране, а в турските ВВС се извърши и пребазиране на две авиофлотилии. От това следва, че вероятно по време на застрашаващия период бойните части от ВВС на Турция и Гърция ще извършат пребазиране с цел разсредоточаване и избягване на големи загуби от оръжията за масово поразяване.

Политическата обстановка, при която се проведе ученията на НАТО "ФАЛЕКС-64", не беше благоприятна за участвуващите страни. Отношенията между Гърция и Турция се изостриха крайно много. Същевременно в двете страни възникнаха силни антиамерикански настроения във връзка с кипърския въпрос. Поради това не бяха отработени и въпросите по взаимодействието между гръцките и турски въоръжени сили. Взаимодействието между командуванията на НАТО и националните командувания се изрази преди всичко и главно в подаването и приемането на различни сигнали, означаващи вероятно преминаването на войските в по-високи степени на бойна готовност.

Основното, което трябва да се подчертае, е че през настоящата година ученията на НАТО на ЮЕТВД "ФАЛЕКС-64" непостигна напълно поставените цели.

Приложение № 1

Из архивите на ДС

815

Т А Б Л И Ц А
на участвуващите сили в ученията на НАТО на ЮГВД "ФАЛЕКС - 64"

Участвуващи сили	Забележка
А. Сухопътни войски	
Югоизточното командуване на НАТО /ИЗМИР/	
Щабовете на 1-а, 2-а и 3-а турски полеви армии /съответно в ИСТАМБУЛ, КОНИЯ и ЕРЗЕРУМ/ с подчинените им щабове на корпуси и дивизии	
Главният щаб на сухопътните войски на Гърция /АТИНА/	
Щабът на 1 А /ЛАРИСА/	
Щабът на 1 АК/КОЖАНИ/ и щабовете на 9 пд /КОЖАНИ/ и 15 пд /КОСТУР/	
Щабът на 2 АК/ВЕРИЯ/ и щабовете на 2 пд/ВОДЕН/ и 6 пд/КУКУШ/.	
Щабът на 3 АК/СОЛУН/ и щабът на 10 пд /СЕРЕС/.	
Щабът на 8 пд /ЯНИНА/	
Щабът на военното командуване на Централна Гърция /ЛАМИЯ/	
Щабът на АСДЕН /АТИНА/ и щабът на 5 пд ХАНЕЯ.	
В. Военновъздушни сили	
Командването на ВВС на НАТО в Южна Европа /НЕАПОЛ/.	
Щабът на 5 ОТАК /ВИЧЕНЦА/с подчинените му щабове.	
Щабът на 6 ОТАК /ИЗМИР/ с подчинените му щабове.	
Щабът на турските ВВС /АНКАРА/	

Из архивите на ДС

816

1	2

1 ТАС /ЕСКИШЕХИР/ с:
1 аб /ЕСКИШЕХИР/
3 аб /ЮНИЯ/
4 аб /МЮРТЕД/
6 аб /БАНДЬРМА/
9 аб /БАЛЬКЕСИР/
15-а ракетна база /ИСТАНБУЛ/
3 ТАС/ДИАРБАКЪР/ с:
5 аб /МЕРЗИФОН, вероятно преподчинена на 1 ТАС/.
7 аб /ЕРХАЧ/
12 отраб /ЕТИМЕСУТ/
Главният щаб на гръцките ВВС /АТИНА/
28 УТА /ЛАРИСА/ с:
110 ибак /ЛАРИСА/
111 иак /НЕА АНХИАЛО/
112 иак /ЕЛЕВСИНА/
114 ибак /ТАНАГРА/
115 ибак /АКРОТИРИ, о-в КРИТ/
116 багр /АРАКСОС/
117 багр /АНДРАВИДА/
31-о управление за обучение /ТАТОЙ/с:
113-о крило за смесено обучение/СЕДЕС/
124-о крило за основно обучение /АРАКСОС/
128-и полк за техническо обучение /АТИНА/
30-о управление за снабдяване /АТИНА/
с подчинените си части и съединения.

В. Военноморски сили

Командуването на морските ударни и поддържащи сили на ЮЕТВД /НЕАПОЛ/

Командуването на 6 САФ с всички оперативни съединения, влизащи в състава му.

1	2
Командването на турските ВМС /АНКАРА/ и подчинените му щабове Главният щаб на гръцките ВМС /АТИНА/ и подчинените му щабове Командването на английския средиземноморски флот /ЛА ВАЛЕТА, о-в МАЛТА/	

З а б е л е ж к а. От получените данни не беше потвърдено участието на посочените обединения и съединения от гръцките сухопътни войски. Вероятно същите са провели само подготовка за участие в учението "ФАЛЕКС-64"

Приложение № 2

Т А Б Л И Ц А
за степените на бойна готовност по време на учението на НАТО "ФАЛЕКС-64"

Начало 24.9

Степен	Време	Подадени сигнали		
		за НАТО	за Турция	за Гърция
1	2	3	4	5
Военна бдителност	От 09.00 10.9 до 13.00 18.9 /8 дни и 4 часа/	"ФЛАУЪР ГАРДЪН" 15.00 16.9	"ФЛАУЪР ГАРДЪН" 20.00 17.9	"ФЛОУЪР ГАРДЪН" 20.00 17.9
Обикновена тревога	От 16.00 17.9 до 08.30 22.9 /4 дни, 16 часа 30 мин/	"ГАЗОЛИНЕ АЛЕЙ" 18.30 21.9	"ЕДИНДЖЕЛЯГЪ" 18.30 21.9	"ПОЛИКОС АСТЕР" 13.50 17.9 /за ВМС/

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

818

1	2	3	4	5
Повишена тревога	От 01.20 22.9 до 23.55 22.9 /22 часа и 35 мин./	ГАРЛИК БРЕД 10.35 22.9	"ДЕВИЗ КУСУ" 12.12 22.9	ГАРЛИК БРЕД /За ВВС/
Оранжева тревога	От 23.55 22.9 до 08.20 26.9 /3 дни,8 часа и 25 мин./	"ДЖЕРИ ЖАН" 23.35 22.9	"ДЖЕТИН ДЖЕ-ВИЗ" 23.55 22.9	"ГАЛАЗМА ТА-ЛАСА" 08.23 23.9/за ВМС/
Алена тревога	От 08.20 26.9 до 08.40 26.9 /20 минути/	"ГОЛФ ГРИЙН" 08.20 26.9	"БОЗ КУРТ" 09.27 26.9	-
Обща тревога	От 08.40 26.9 до 09.05 26.9 /25 минути/	"БОЛ РЕД" 08.40 26.9	"КЪЗЪЛАУ" 11.05 26.9	-
Час"Х"	09.05 26.9	"ГРИЙН ГРАС" 09.05 26.9	БЕЯЗ ЯЛЪ 15.25 26.9	-

Като изходим от горната таблица се вижда, че обявяването на различните степени на бойна готовност към началото на бойните действия е както следва:

№-р по ред	Степен на бойна готовност	Дадена на:
1.	Военна бдителност	Д-7 дни
2.	Обикновена тревога	Д-3 дни
3.	Повишена тревога	Д-2 дни
4.	Оранжева тревога	Д
5.	Алена тревога	Д+54 часа
6.	Обща тревога	Д+54 часа и 30 мин.
7.	Час "Х"	Д+55 часа

Из архивите на ДС

ЗАБЕЛЕЖКА: "Д" - начало на бойните действия.

Характерно е, че алена и обща тревога бяха обявени не със започването на бойните действия, а с началото на използването на ядрено оръжие /алена тревога 35 минути, а обща тревога 15 минути преди началото на ракетноядрения удар на "противника"/. Часът "Р" беше обявен 10 минути след първия ядрен удар на "противника". Следователно тези три вида готовности са свързани с използването на ядрено оръжие.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Схема № 1 - Районите за провеждане на учението "ФАЛЕКС-64", маш.№ 01683, 1 екз., 1 лист.

2. Схема № 2 - Движение на авионосните ударни групи на 6-и американски флот по време на подготовката и провеждането на учението "ФАЛЕКС-64", маш.№ 01684/64 г., 1 екз.,1 лист.

№ 01704/19.11.64 г.
Отпечатано в 58 екз.
ПД

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

02767/25.11.1969
Д 187

19
46

СЕКРЕТНО

Экз.№ 1

ПОДЛЕЖИ НА МИКРОФИЛМИРАНЕ
Начальник на отдел
16 6 81

ПЕРЕЧЕНЬ

ВОПРОСОВ ПО ВООРУЖЕННЫМ СИЛАМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИХ ГОСУДАРСТВ, КОТОРЫЕ БЫЛО БЫ ЖЕЛАТЕЛЬНО ОСВЕТИТЬ В 1969 ГОДУ

I. ВООРУЖЕННЫЕ СИЛЫ

ОБЪЕДИНЕННЫЕ ВООРУЖЕННЫЕ СИЛЫ НАТО

1. Содержание решений руководящих политических и военных органов Североатлантического союза, в первую очередь решений сессий Совета НАТО, заседаний Комитета военного планирования, Военного комитета, Комитета ядерной обороны и Группы ядерного планирования.

2. Позиция стран -участниц НАТО по вопросам участия в блоке после 1969 года. Основные противоречия военно-политического характера между странами - участницами блока. Мероприятия руководства НАТО по укреплению блока.

3. Планы строительства объединенных вооруженных сил НАТО в Европе.

4. Состояние и боевая готовность объединенных вооруженных

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 26.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

821

сил НАТО на Южно-Европейском ТВД.

5. Организационная структура руководящих органов и объединенных штабов НАТО.

6. Планы мобилизационного и оперативного развертывания, а также использования объединенных вооруженных сил НАТО на Южно-Европейском ТВД. Практические мероприятия по передислокации войск и запасов материально-технических средств.

Мероприятия командования НАТО по усилению южного фланга блока в Европе.

8. Планы и характер возможных действий объединенных вооруженных сил НАТО в случае возникновения на Южно-Европейском ТВД конфликтов местного значения.

9. Изменения в системе перевода вооруженных сил с мирного на военное положение. Планы проведения и кодовые сигналы боевых и учебных тревог для объединенных вооруженных сил НАТО на Южно-Европейском ТВД. Порядок и сроки выхода соединений и частей по тревогам, районы сбора и оперативного развертывания.

10. Места расположения и порядок развертывания пунктов управления военного времени на Южно-Европейском ТВД.

11. Система связи и организация взаимодействия объединенных вооруженных сил НАТО на Южно-Европейском ТВД с Центрально-Европейским ТВД, а также ударным флотом США на Средиземном море.

12. Характер и направленность оперативной и боевой подготовки объединенных вооруженных сил НАТО на Южно-Европейском ТВД.

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

822

Желательно своевременно получать подробные описания или обобщенные справки о проведенных учениях и маневрах, в которых освещались бы следующие вопросы: сроки и районы проведения учений;цели, замысел и ход учений; порядок применения ядерного оружия;организация управления, связи, материального и технического обеспечения; оценка учений командованием НАТО.

Особое внимание желательно обратить на учения объединенных вооруженных сил НАТО типа "Осень".

I3. Планы командования НАТО по использованию ядерных фугасов на Южно-Европейском ТВД.

I4. Система снабжения объединенных вооруженных сил НАТО на Южно-Европейском ТВД ракетно-ядерным оружием (запасы ядерного оружия и возможности американских подразделений снабжения ядерным оружием).

I5. Возможное использование ударных ВМС и объединенных ВМС НАТО на Южно-Европейском ТВД.

I6. Система ПВО НАТО на Южно-Европейском ТВД.

I7. Размеры запасов материальных средств в странах - участницах НАТО на Южно-Европейском ТВД и их дислоцирование.

Г Р Е Ц И Я

I. Характер и направленность военно-политического сотрудничества Греции с США, ФРГ и другими странами НАТО. Размер и характер военной помощи, оказываемой Греции странами НАТО.

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

823

2. Позиция Греции в решении кипрской проблемы. Мероприятия греческого правительства по урегулированию отношений с Турцией. Внутриполитическая обстановка в стране.

3. Планы дальнейшего строительства вооруженных сил. Изменения в организации высших органов военного управления, структуре соединений и частей, оснащении войск вооружением и боевой техникой, дислокации и группировке сухопутных войск, ВВС и ВМС.

4. Направленность боевой и оперативной подготовки войск и штабов видов вооруженных сил, степень участия их в учениях НАТО.

И Т А Л И Я

1. Характер и направленность военно-политического сотрудничества Италии с США, ФРГ, Грецией и другими странами НАТО.

2. Позиция правительства Италии в решении основных международных проблем.

3. Планы и практические мероприятия командования Италии по развитию вооруженных сил.

Т У Р Ц И Я

1. Характер и содержание военно-политических мероприятий турецкого правительства в рамках НАТО, СЕНТО и Стамбульского пакта.

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

824

23
50

2. Политическая ориентация руководства вооруженных сил; наличие в вооруженных силах группировок, их политическая характеристика и направленность деятельности.

3. Влияние вооруженных сил на политику правительства.

4. Планы и конкретные мероприятия правительства Турции и командования НАТО в решении кипрской проблемы; турецко-греческие противоречия.

5. Мероприятия правительств ФРГ и Италии по проникновению в Турцию; характер турецко-американских противоречий.

6. Планы командования НАТО по использованию вооруженных сил во всеобщей ядерной войне и локальных конфликтах.

7. Планы и конкретные мероприятия правительства Турции и командования НАТО по вопросу применения ядерных фугасов на турецко-советской и турецко-болгарской границах в случае возникновения вооруженного конфликта.

8. Характеристика и основное содержание планов по прикрытию границ, отражению внезапного нападения противника и ведению возможных боевых действий против Республики Кипр и Сирии.

9. Состояние и, в частности, ход реорганизации вооруженных сил и изменения, внесенные в связи с этим в оперативные и мобилизационные планы.

10. Наличие средств доставки ядерного оружия в соединениях и частях вооруженных сил.

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 26.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

24
51

II. Штатная и фактическая численность личного состава и вооружения пехотной, механизированной и бронетанковой дивизий, пехотной, бронетанковой и бронекавалерийской бригад сухопутных войск.

I2. Организация тыла вооруженных сил, размеры и места складирования созданных запасов вооружения, боевой техники и предметов различных видов материального и технического обеспечения.

I3. Участие вооруженных сил Турции в учениях и маневрах, проводимых по планам командования НАТО, СЕНТО, а также характер и направленность национальных учений и маневров.

I4. Уставы и наставления по оперативно-тактическому использованию соединений и частей новой организации сухопутных войск.

I5. Состояние боеготовности подразделений и частей ВВС и ПВО, организация дежурств в эскадрильях носителей ядерного оружия и в подразделениях ЗУРС I5 ракетной базы.

I6. Формирование новых подразделений тактической авиации.

I7. Мероприятия по строительству и повышению боевой готовности ВМС, а также по оснащению их современным оружием и боевой техникой. Использование ВМС в национальных планах и в системе НАТО.

I8. Ход выполнения пятилетней программы строительства эскадренных миноносцев и сторожевых катеров в 1968-72гг.

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

826

25
52

19. Практические мероприятия по формированию частей авиации ВМС и строительству авиационных баз.

20. Наличие в ВМС Турции батальонов морской пехоты, их дислокация, нумерация, численность личного состава и вооружение.

ФРГ И ФРАНЦИЯ

1. Характер и направленность военно-политического сотрудничества со странами НАТО и другими капиталистическими государствами.

2. Позиция правительств ФРГ и Франции в решении основных международных проблем.

3. Планы и практические мероприятия по дальнейшему строительству вооруженных сил.

4. Основные мероприятия, проводимые правительством по созданию стратегических ядерных сил.

5. Организация и порядок несения боевого дежурства силами стратегического назначения ВВС Франции.

США И ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

1. Планы и практические мероприятия США и Великобритании по укреплению своих позиций в странах Ближнего и Среднего Востока и Африки, и их отношение к решению ближневосточного кризиса.

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

26
53

2. Мероприятия командований США и Великобритании по дальнейшему совершенствованию управления вооруженными силами.

3. Организации и порядок несения боевого дежурства силами стратегического назначения ВВС США и Великобритании.

4. Повседневная деятельность, планы строительства и использования атомных ракетных подводных сил ВМС США и Великобритании.

5. Численность личного состава и группировка вооруженных сил США в странах НАТО.

6. Группировка и повседневная деятельность военно-морских сил США и Великобритании на Средиземном море.

7. Задачи подразделений складирования и технического обслуживания ядерных боеприпасов США на территории Италии, Греции и Турции.

8. Ход строительства противоракетной обороны США "Сентинел".

9. Штатный состав, оборудование техническими средствами центров управления и наведения районов и секторов ПВО, центров управления и наведения и радиолокационных постов в системе ПВО Североамериканского континента.

10. Планы развития противокосмической обороны Североамериканского континента.

11. Деятельность группы "Туслог" в Турции.

12. Порядок замены эскадрилий по программе "чередования" на авиабазах Чигли, Инджирлик (Турция) и Авиано (Италия).

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

828

13. Изменения в боевом составе, численности, вооружении и дислокации вооруженных сил Великобритании в Гибралтаре, на Мальте и Кипре.

СТРАНЫ АЗИИ

I. Состояние индийско-пакистанских и индийско-китайских отношений.

2. Намерения индийского правительства по производству собственного ядерного оружия.

3. Деятельность США в странах Южной Азии (Индия, Пакистан, Иран, Афганистан, Непал, Бирма, Цейлон).

II. ОПЕРАТИВНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ ТЕАТРА ВОЕННЫХ ДЕЙСТВИЙ

I. Создание командных пунктов мирного и военного времени, важнейших узлов и центров связи, радиолокационных постов, станций тропосферной, ионосферной и радиорелейной связи, станций слежения за космическим пространством и станций системы дальней радионавигации, их точное местоположение и конструктивные данные на территории США, Канады, западноевропейских стран.

2. Мероприятия по расширению сети пунктов базирования атомных ракетных подводных лодок и описание центров (ракетных арсеналов) по обслуживанию ракет "Поларис" и "Посейдон" в США).

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

829

3. Подготовка военно-морских баз Великобритании и Франции к обслуживанию атомных ракетных подводных лодок.

4. Местоположение строящихся стартовых позиций УРС и ЗУРС, количество и тип пусковых установок на каждой позиции, характер сооружений и степень их боевой готовности (США и страны Западной Европы).

5. Строительство новых, состояние, дооборудование и прочностные характеристики складов специальных и обычных видов боеприпасов и вооружения на территории стран Америки и Европы, наличие, типы и количество хранимых на них запасов.

6. Современное состояние аэродромов Греции и работы по их реконструкции.

7. Состояние и мероприятия по усилению греческих и турецких приграничных укреплений;места, подготовленные или подготовляемые для установки ядерных мин и обычных фугасов на территории Турции и Греции.

8. Участки автомобильных дорог Турции, подготовленные или пригодные для использования в качестве полевых аэродромов для тактической авиации.

9. Склады хранения турецких и греческих мобилизационных запасов, их точное местоположение, степень защищенности,охрана и сооружения для их обороны.

10. Проводимые в Турции и Греции мероприятия по оборудованию ТВД (строительство новых или совершенствование существующих аэродромов, дорог, ВМБ, портов или пунктов базирования, развитие системы связи, строительство трубопроводов и т.п.).

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

II. Строительство береговых укреплений на черноморском побережье Турции.

III. ВОЕННАЯ ТЕХНИКА И ВООРУЖЕНИЕ

Ф Р А Н Ц И Я

I. Состояние, ход разработки и тактико-технические характеристики новых образцов ракетного и авиационного вооружения, бронетанковой и военно-морской техники.

830

Ф Р Г

I. Состояние и основные направления научно-исследовательских работ и опытно-конструкторских работ в области ракетной техники.

И Т А Л И Я

I. Состояние разработки, описание конструкции и основные тактико-технические данные новых УРС всех классов, а также обычного авиационного вооружения.

Т У Р Ц И Я

I. Перечень типов (марок) и тактико-технические данные образцов противолодочного, торпедного, минного и противоминного оружия, состоящего на вооружении ВМС.

2. Планы строительства для ВМС катеров, вооруженных ракетами.

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

57

IУ. ВОЕННАЯ ЭКОНОМИКА

Ф Р А Н Ц И Я

I. Ход выполнения программы создания баллистических ракет средней дальности, оперативно-тактических ракет, новых образцов авиационной и бронетанковой техники, атомных ракетных подводных лодок.

И Т А Л И Я

I. Состояние и размеры производства средних танков M60A1, плавающих бронетранспортеров M II3, артиллерийско-стрелкового вооружения.

2. Состояние и размеры производства авиационной и ракетной техники.

Ф Р Г

I. Характер военно-экономического сотрудничества ФРГ со странами НАТО, и в первую очередь, с США, Францией, Великобританией и Италией в области разработки и производства новых образцов оружия и военной техники.

2. Ход выполнения программы строительства для ВМС ФРГ кораблей и базовых плавучих средств.

3. Характер и размеры военной помощи ФРГ развивающимся странам. Поставки оружия и военной техники из ФРГ в другие страны.

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

832

31
58

4. Размеры текущего производства вооружения на западногерманских предприятиях.

Г Р Е Ц И Я

I. Размеры поставок иностранного (американского и др.) вооружения по программам военной помощи.

2. Состояние военной промышленности и военного производства, степень участия Греции в совместном производстве боеприпасов.

3. Характеристики действующих военных предприятий, объем выпускаемой продукции, производственные мощности.

У. ГРАЖДАНСКАЯ ОБОРОНА

I. Организация, состояние и перспективы развития системы гражданской обороны Греции и Турции.

2. Ежегодные отчеты и различные рабочие документы комитета гражданской обороны Главного комитета НАТО по разработке чрезвычайных планов в гражданской области.

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Вх.№175/25.11.68.

Д-402

ГОДЕЛЕНИЕ 22870
Бх.: 0574/26.2.79
от 3 листа Д №

СЕКРЕТНО
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д

от зам.-началника на отдел "Анализ и стратегически проучвания" при служба "Информация" полк.Иван Николов Георгиев и старши помощник-началника на отдел II полк.Христо Русев Манев

Относно: Проведената от 5 до 8.2.1979 г. в Прага, ЧССР работна среща на представителите на разузнавателните управления на генералните (главните) щабове на страните-участнички във Варшавския договор по разузнаването,оценката и взаимната информация за стратегическото КЩУ на ОВС на НАТО "Уинтекс/Симекс-79".

Другарю генерал-лейтенант,

В съответствие с протоколната записка от Софийското съвещание (1978 г.) на началниците на разузнавателните управления на армиите на страните-участнички във Варшавския договор от 5 до 8.2.1979 г. в Прага беше проведена работна среща във връзка с разузнаването, оценката и взаимната информация за предстоящото учение на ОВС на НАТО "Уинтекс/Симекс-79".

На срещата присъствуваха представители на информационните служби и специалисти от радио- и радиотехническото разузнаване на разузнавателните управления на Българската народна армия, Унгарската народна армия, Националната народн

I-0356

Дневник: Рекомендациите приети на работната среща в дело №0401/а.119-123
28.3.79 г.

Из архивите на ДС

834

армия на ГДР, Въоръжените сили на Полската народна република, Въоръжените сили на СССР и Чехословашката народна армия.

На работната среща бяха обменени наличните данни и съгласувани въпросите по координиране на усилията за разузнаването и взаимния обмен на информацията за предстоящото стратегическо командно-щабно учение на ОВС на НАТО "Уинтекс/Симекс-79". Приети бяха препоръки, съгласно които взаимодействието между информационните служби на разузнавателните управления трябва да се осъществява по линия на информационните центрове (командни пунктове) по следния начин:

- през подготвителния етап информационните данни и данните по съществените изменения в радио- и радиотехническата обстановка ще се обменят чрез ежедневните разузнавателни сводки (в пункт 11);

- по време на учението данните ще се обменят чрез ежедневна извънредна сводка към 14,00 (мв) като данните за измененията в системите за свръзка и радиотехническите средства ще се поместват в отделен раздел "Оценка на радиоелектронната обстановка";

- най-важните данни по време на учението ще се предават незабавно по телефона или с извънредни донесения.

Обменът на предварителната информация по учението, която трябва да включва данни, само от нашите разузнавателни органи, ще се извърши до 26.4.1979 г.

До 30.7.1979 г. по линия на радио- и радиотехническото разузнаване ще се обменят сводка по организацията на управлението, радиосвръзката и радиотехническото осигуряване в хода на учението и техническа сводка по установения на съвещанието в Берлин през 1971 г. образец.

Пълната информация по учението трябва да се обмени до 30.8.1979 г.

I-0356

На едно от заседанията представителят на РУ на Националната народна армия на ГДР направи предложение на следващите работни срещи от този характер успоредно с обмяната на информация и установяването на реда за взаимодействие при разузнаване на предстоящото учение да бъдат изнасяни и обсъждани доклади, предварително разработени от едно или няколко разузнавателни управления на теми,свързани с оперативната и бойната подготовка на ОВС на НАТО, привеждането на въоръжените сили на НАТО и страните-членки на блока от мирно във военно положение, схващанията на вероятния противник за започването и воденето съвременната война, варианти за използуване на ядреното оръжие в ограничената и всеобщата ядрена война и др., което ще повиши ефективността на провежданите работни срещи.

Предложението беше одобрено от всички представители на разузнавателните управления. Зам.-началникът на РУ-ГЩ на Чехословашката народна армия и началник на служба "Информация" полковник О.Франк пое задължението да информира за това началниците на разузнавателните управление на поредното съвещание през 1979 г. в Будапеща.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ "АНАЛИЗ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРОУЧВАНИЯ" ПРИ СЛУЖБА"ИНФОРМАЦИЯ"
ПОЛКОВНИК (ГЕОРГИЕВ)
22.2 1979 г.

СТАРШИ ПОМОЩНИК-НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ II
ПОЛКОВНИК (МАНЕВ)
22.2 1979 г.

№ I-0356/21.2.1979 г.
Отпечатано в 1 екз.
СС/

Из архивите на ДС

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО
I40
Из архивите на
836

87

1-10 0404
КМ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Экз. единственный

ОЖИДАЕМАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ СВЯЗИ И УПРАВЛЕНИЯ ОБЪЕДИНЕННЫХ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ НАТО В ЕВРОПЕ ВО ВРЕМЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО КШУ "ВИНТЕКС 81"

Ожидается, что одна из основных целей Стратегического КШУ ОВС НАТО в Европе "Винтекс 81" будет проверка и оценка возможностей систем связи и управления для быстрого и скрытого перевода вооруженных сил с мирного на военное положение, ее надежности и живучести при ведении боевых действий.

Командно-штабной характер учения в некоторой степени отразится на организации связи и степени использования видов связи. По опыту предыдущих учений известно, что управление войсками на начальном этапе перевода их с мирного на военное положение осуществляется с пунктов управления /штабов/ мирного времени в местах их постоянной дислокации, а после объявления "простой тревоги" и в ходе боевых действий - со стационарных /подземных/ пунктов управления военного времени. Подвижные пункты управления военного времени подготавливаются к немедленному задействованию и используются в качестве запасных.

Ожидается, что учение "Винтекс 81" по своему характеру и целям не будет отличаться от предыдущих учений этого типа. Учитывая характер предыдущих учений и использование систем связи и управления, можно сделать следующие выводы:

1. Можно ожидать, что основное средство связи ОВС НАТО

Из архивите на ДС

837

на Южно-Европейском ТВД во время учения будут организованные в мирное время тропосферные, радиорелейные и проводно-кабельные линии связи. Для нужд учения вероятно будут развернуты также дополнительные каналы связи военного времени.

2. Коротковолновая радиосвязь явится дублирующим средством управления и оповещения вооруженных сил. Она будет находиться в постоянной готовности к использованию.

3. Тропосферные системы НАТО " Айс Хай" и США - "486I", а национальных вооруженных сил Греции и Турции - проводно-кабельная радиорелейная связь будут основным средством оповещения Объединенных вооруженных сил НАТО на Южно-Европейском ТВД. Приведение войск в различные степени боевой готовности можно осуществить скрытым способом по засекреченным каналам. Организованные радиоканалы будут использованы ограниченно.

Сигналы и распоряжения штабов будут передаваться в подчиненные инстанции при помощи формализованных сообщений, обеспечивающих закрытие проводимых мероприятий.

4. В ходе подготовительного периода учения особое внимание будет уделено доукомплектованию частей и подразделений связи, подготовке узлов связи на пунктах управления, развертыванию дополнительных запасных линий связи, отработке в штабах необходимых документов связи, настройке аппаратуры связи, развертыванию новых пунктов управления авиацией и др.

С целью проверки систем связи и тренировки личного состава в течение этого периода вероятно будут проведены учения по связи на местности.

Непосредственно до начала учения ожидается увеличение

Из архивите на ДС

838

проверок связи в постоянно действующих в мирное время радиосетях и радионаправлениях, увеличение числа проверок боевой готовности, а по вновь организованным радиоканалам - введение режима радиомолчания.

Ожидается проведение мероприятий по подготовке систем связи начать в начале февраля.

5. В ходе учения основное внимание будет отведено скрытому управлению войсками, которое выразится в широком использовании аппаратуры линейного шифрирования, обмене радиограммами машинного шифра и формализованными сообщениями, соблюдении высокой радиодисциплины со стороны операторов узлов связи, осуществлении непрерывного контроля за радиоизлучениями и др.

С целью более полного выяснения вопросов систем связи и управления предлагаю осуществлять обмен информацией по линии информационных центров по следующим данным:

а/ сигналы приведения вооруженных сил в различные степени боевой готовности, подготовка и использование ядерного оружия;

б/ существенные изменения в радио- и радиотехнической обстановке в ходе подготовительного периода и боевых действий.

Маш. № 0137/14.1.1981 г.
Отпачетано в 1 экз.

От архивите на ДС

33

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 11

Т У К КЪМ ДЕЛО

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 66

Участие на ВМС на Гърция в учения на НАТО и в комплексни национални учения

Според достоверни сведения, през 1982 и 1983 г. е запланувано военноморските сили на Гърция да вземат участие в 23 учения (11 през 1982 г. и 12 през 1983 г.) на Обединените въоръжени сили (ОВС) на НАТО в Европа, на ОВС и Обединените ВМС на блока на Южноевропейския ТВД и съвместни с ВМС на други страни, а също така в 4 комплексни учения на гръцките въоръжени сили.

През 1982 г. гръцките ВМС ще участвуват в командно-щабното учение на ОВС на НАТО в Европа и на Атлантика с привличане на граждански учреждения "Трейд Дагер-82" (15-26.3), а през 1983 г. - в стратегическото командно-

Из архивите на ДС

840

щабно учение на ОВС на блока в Европа, на Атлантика и в зоната на пролива Ламанш "Уинтекс/Симекс-83" (24.2-9.3).

В рамките на ОВС на НАТО на Южноевропейския ТВД през 1982 г. ВМС на Гърция ще вземат участие в ученията на ОВС на блока на Южноевропейския ТВД "Денс кроп-82" (15-21.2) и "Дисплей дитърминейшън-82" (15.9-15.10). През 1983 г. ще участвуват в учението "Дисплей дитърминейшън-83".

Основната цел на тези учения са комплексната проверка и уточняването на плановете на командуването на НАТО за непосредствена подготовка, започване и водене на първите операции в ограничената война в Европа.

Под ръководството на Командуването на Обединените ВМС на НАТО на Южноевропейския ТВД през 1982 г. гръцките ВМС ще вземат участие в 7 учения: на ОВС на НАТО на театъра "Дистант друм-82" (3-15.5), на Обединените ВМС на НАТО "Дог фиш-82" (29.3-9.4) и "Трайдънт-82" (в началото на юни), на Постоянния флот на НАТО в Средиземно море "по извикване" "Дитърънт форс-1/82" (20.5-22.6) и "Дитърънт форс-2/82" (15.10-15.11) и в минно-тралните учения на НАТО "Демзъл феър-1/82" и "Демзъл феър-2/82" (19.9-1.10 т.г.).

В същите учения гръцките ВМС ще участвуват и през 1983 г.

В хода на тези учения обикновено се отработват въпросите по използуването на разнородни сили на ВМС за завоюване на господство на море, формирането и използуването на Постоянния флот на НАТО в Средиземно море "по извикване", осигуряването на оперативния режим и др.

Из архивите на ДС

Военноморските сили на Гърция ще вземат участие и в 4 съвместни учения с ВМС на Франция и Италия: през 1982 г. - "Нирийс-82", а през 1983 г. - "Нирийс-83" и с ВМС на Франция - "Ил д'ор-83" и "Олив ноар-83".

През 1982 г. гръцките ВМС ще участвуват в комплексните национални учения "Агамемнон-82" (в началото на юни) и "Александрос-82" (края на ноември) и в учението на силите със специално предназначение "Зевс-К-82"(1-20.9), а през 1983 г. - в комплексните национални учения "Парменион-83" (май-юни 1983 г.) и "Филипос-83" (съвместно с "Парменион-83").

841

През 1982 и 1983 г. представители на Главния щаб на ВМС ще присъствуват на 40 (20 през 1982 г. и 20 през 1983 г.) учебни сбора, съвещания, конференции и други мероприятия на блока.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
17.3 1982 г.

№ 0627/17.3.1982 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 10 екз.
/ЕВ

Секретно!
Екз. единствен

за „СИ"

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

Относно: Подготовката на ВС на ТУРЦИЯ за участие в стратегическото КШУ на ОВС на НАТО "УИНТЕКС - СИМЕКС-83"

По данни на турските СМИ стратегическото командно-щабно учение на ОВС на НАТО "УИНТЕКС-СИМЕКС-83" ще започне на 24.02.1983 г. и ще продължи 2 седмици. По материали от БРЮКСЕЛ, публикувани в турската преса замисълът на ученето щял да бъде: "Водене на съвместни военни операции на силите на НАТО в обстановка на съветска военна агресия на Балканите, стоварване на нови военни контингенти в АФГАНИСТАН и осъществяване на интервенция в района на Персийския залив."

Непосредствената подготовка на ВС на ТУРЦИЯ за участие в предстоящото учение започна в средата на м.януари т.г. Получените данни се свеждат до следното:

– На 17.01.1983 г. в щаба на IA-СЕЙМЕН/ИСТАНБУЛ бе проведено съвещание с началниците на отдели и отделения "Оперативна и бойна подготовка" на 2,3,5 и 15 ак и подчинените им съединения, по време на което са обсъдени въпроси, свързани с подготовката на съединенията за участие в ученето "УИНТЕКС-СИМЕКС-83".

– В 1440 ч. на 25.01.1983 г. командирът на 2 РТР от състава на 15 РБ отдаде разпореждане до 6-а ракетна батарея за монтиране на агрегат за електрически ток в района на КАРАБУРУН, който ще бъде използван от батареята по време на ученето.

–На 28.01.1983 г. в рамките на 3 ак бяше проведено мероприятие по организиране на полева радио-релейна връзка между корпуса и под

Из архивите на ДС

843

чиненните му съединения.

В мероприятието взеха участие подразделения от свързочните батальони на 3 ак, I бртбр, 6 пд и 66 мд. Организирани бяха 3 радиорелейни направления. Работните честоти на същите отговарят на тези, използувани от посочените щабове по време на есенното учение на НАТО "ДИСПЛЕЙ ДИТЪРМИНЕЙШЪН-82".

- На 02.02.1983 г. бе прослушан разговор между офицери от Свързочно управление на ІА и Свързочния отдел на 3 ак. От съдържанието на същия стана известно, че във връзка с предстоящото учение "УИНТЕКС-СИМЕКС-83" за нуждите на ІА ще бъдат наети 12 канала от гражданската радио-релейна система.

- На 07.02.1983 г. в ИСТАНБУЛ пристигна група специалисти от КСВ-АНКАРА, която в продължение на 3 дни устрои радио-релейна линия между ИСТАНБУЛ и АНКАРА, която ще бъде използувана по време на учението. Групата монтира радио-релейна станция с мощност 9 киловата в района на вис. ЧАМЛЪДЖА, в близост до телевизионната кула на ИСТАНБУЛ.

Горното показва, че в района на вис. ЧАМЛЪДЖА се предвижда развръщането на оперативна група от щаба на КСВ.

- Със специален куриерски самолет на 10.02.1983 г. от АНКАРА в ИСТАНБУЛ пристигна група офицери от Оперативно управление на КСВ. Същата остана в ИСТАНБУЛ 3 дни като проведе съвещание в щаба на ІА, по време на което са били сведени някои указания по плана на предстоящото учение. Освен това групата е извършила проверка на подготовката на щаба на ІА и подчинените му съединения за участие в учението.

- В 1530 ч. на 11.02.1983 г. започна монтирането в автомобили на компютър от материалната част на 6-а батарея от 15 РБ. На 14.02.1983 г. бе извършено изпробването му на полеви условия.

- През последните 2 седмици значително нарастна броят на провежданите тренировки и учения по ПВО на 15 РБ, което вероятно е във връзка с подготовката на базата за участие в учението.

Посочените данни дават възможност да се направят следните изводи:

1. Щабовете от ВС на ТУРЦИЯ провеждат непосредствени мероприятия по подготовка за участие в учението.

2. В основата на замисъла на учението "УИНТЕКС-СИМЕКС-83" заложена концепцията на НАТО за изолиране на СССР и страните от Варшавския договор от петролните находища в Близкия и Средния изток,

Освен това важно място е отделено и на изкуствено поддържаната години наред антисъветска кампания по въпроса за АФГАНИСТАН.

3.От ВС на ТУРЦИЯ засега се очертава участието на:КСВ,IA,2,3,5 и I5 ак и подчинените им съединения,I5 РБ.

Данните за замисъла на учението "УИНТЕКС-СИМЕКС-83" са от СМИ. Останалите данни са от "М-I".

30169
6533

Нанесено в картотеката на 18.2.1983 г. от [signature]

Данните от М-I са [illegible] останалите - правдоподобни

[signature] 22.2.83 г.

[signature] 22.2.83

1. Оценка на сведението(ите) в документа: [illegible]

За какво е [illegible] [illegible] за [illegible] [illegible] (Симекс-83)

[illegible] за [illegible]:

не

28.2 1983 г. Оценка сведението [signature]

[illegible] отделение [signature] II-и отдел: [signature]

Отразените в справката сведения частично разкриват под [illegible] на [illegible] [illegible] за учението "Уинтекс/Симекс-83".

[signature]

№ АС 044 /18.02.1983 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно
Екз. единствен

за СИ
Отн. РП-Истанбул

ПОДЕЛЕНИЕ ...
Вх. № 76485/24.3.83 г.
от 5/1 856

Написано в картотеката на 31.3.83 г.

С П Р А В К А

Относно: Стратегическото командно-щабно учение на ОВС на НАТО "УИНТЕКС СИМЕКС -83"

В съответствие с плановете за оперативната и бойната подготовка на ОВС на НАТО, в периода от 24.02. до 10.03.1983 г. бе проведено стратегическото командно-щабно учение на ОВС на НАТО "УИНТЕКС СИМЕКС-83". Както е известно, ученията от типа "УИНТЕКС СИМЕКС" се провеждат всяка нечетна година с участието на командувания и щабове от НАТО и националните въоръжени сили, както и редица министерства и ведомства, имащи пряко отношение към осигуряване на въоръжените сили по време на война.

1. РАЙОН НА УЧЕНИЕТО

Учението е било проведено на територите на страните-членки на НАТО и прилежащите им въздушни и морски пространства, с изключение на територията на ГЪРЦИЯ.

За територията на ТУРЦИЯ учението е обхванало цялата страна и прилежащите й въздушни и морски пространства.

2. УЧАСТВУВАЩИ СИЛИ И СРЕДСТВА

В учението "УИНТЕКС СИМЕКС-83" са взели участие всички страни-членки на НАТО, с изключение на ГЪРЦИЯ, която в началото на м.февруари т.г. официално оповести отказа си да вземе участие в това учение. Като основна причина за неучастието на ГЪРЦИЯ в учението се изтъква влошеното състояние на гръцко-турските отношения.

РП разполага с данни за участие в учението на следните сили и средства от ВС на ТУРЦИЯ:

Подп. Господинов
За предварителната им формация до 5 прим.
10.3.83 г.

м/к Гочев
(по формирането м/к Ангов)

Из архивите на ДС

846

_ а/От_състава_на Сухопътните войски_

- щаба на КСВ - АНКАРА;
- оперативна група от КСВ,вероятно маркираща Преден КП на КСВ в района на вис.ЧАМЛЪДЖА/ИСТАНБУЛ;
- щаба на IA-ИСТАНБУЛ;
- оперативна група от щаба на IA,маркираща Преден КП на армията в района на с.САЗЛЪБОСНА;
- щабовете на 2,3,5 и I5 ак;
- оперативна група от щаба на 3 ак,маркираща Преден КП на корпуса в района на ЯСЪВИРАН;
- оперативни групи и свързочни поделения от 2,4,6,8,33,6I и 65 пд,3 и 66 мд,I и 3 бртбр,2 бртбр,23 пд;
- подразделения от свързочния полк на IA и свързочните батальони на 2,3,5 и I5 ак;
- артилерийската група на IA,артилерийските групи на 2,3, 5 и I5 ак и артилерийските полкове на подчинените им съединения.

_б/От състава на_ВВС_и_ПВО_

- щаба на КВВС-АНКАРА;
- щабовете и оперативни групи от I ТАС,I,4,6,8 и 9 ас;
- щабовете на I5 рб,I и 2 ргр,I,2,3,4,5,6,7 и 8 рбатр;
- щабовете на ЦУО ИЗМИТ,ЦУО ЛЮЛЕБУРГАЗ и ЦУО ЧАНАКЪАЛЕ;
- Щаба на ВВУ-ИСТАНБУЛ;
- Подвижен РЛП № 6.

_в/От състава на_ВМС_

- щаба на Командуване Северния морски район;
- щаба на Командуване Босфора.

_г/Граждански ведомства _

- сили и средства от "Червения полумесец".

РП е на мнение,че в ученията"УИНТЕКС СИМЕКС-83" са взели участие и някои други щабове от ТВС,министерства,ведомства и служби,но поради липсата на източници на разузнавателни сведения и взетите мерки по скритото управление на войските,данни за тяхното участие не постъпиха.

3.ЦЕЛ И ЗАМИСЪЛ НА УЧЕНИЕТО

Получените данни дават основание да се предположи,че целта на

учението е била:Привеждане на въоръжените сили на НАТО от мирно на военно положение и отразяване агресията на СССР и страните-членки на Варшавския договор.

По уточнени данни замисълът на учението е бил:"Водене на съвместни военни операции от силите на НАТО в обстановка на съветска военна агресия на Балканите,стоварване на нови военни контингенти от страна на СССР в АФГАНИСТАН и осъществяване на интервенция в района на Персийския залив".

4.ОТРАБОТВАНИ ВЪПРОСИ

В РП постъпиха сравнително непълни данни за отработваните по време на учението въпроси,което се дължи на взетите мерки по скритото управление на войските и строгата цензура на средствата за масова информация.

Разполагаме с данни за отработване на следните учебни въпроси:

- привеждане на въоръжените сили от мирно на военно положение;
- планиране на армейска отбранителна операция от ІА за отразяване агресията на силите от Варшавския договор;
- сформиране на оперативни и оперативно-тактически центрове за ръководство на учението към някои от щабовете;
- организиране на полева система от полеви пунктове за управление и свързочни възли;и заемане на някои от полевите КП от оперативни групи;
- организиране на взаимодействието между видовете въоръжени сили и родовете войски;
- организиране охраната и отбраната на ИСТАНБУЛ и Пролива БОСФОР;
- организиране ПВО на страната и войските;
- задействуване на някои подвижни радио-локационни постове и предаването им в подчинение на някои щабове /ПРЛП № 6 на I ТАС/;
- материално-техническо осигуряване на участвуващите щабове;
- организиране на скритото управление на войските .

5.ПОДГОТОВКА НА УЧЕНИЕТО

Непосредствената подготовка на ВС на ТУРЦИЯ за участие в учението "УИНТЕКС СИМЕКС-83" започна в средата на м.януари т.г.Получените данни се свеждат до следното:

- На I7.0I.I983 г. в щаба на ІА-СЕЛИМИЕ-ИСТАНБУЛ бе проведено съвещание с началниците на отдели и отделения "Оперативна и бойна подготовка" на 2,3,5 и I5 ак и подчинените им съединения.По време

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

848

на съвещанието са били обсъдени някои въпроси,свързани с подготовката на посочените съединения за участие в ученето.

- На 28.01.1983 г. командирът на 2 ргр от състава на 15 рб разпореди на командира на 6-а ракетна батарея да монтира агрегат за електрически ток в района на КАРАБУРУН,който ще бъде използуван от батареята по време на ученето.

- На 28.02.1983 г. в рамките на 3 ак беше проведено мероприятие по организиране на полева радио-релейна връзка между корпуса и подчинените му съединения.

В мероприятието взеха участие подразделения от свързочните батальони на 3 ак,1 бртбр,6 цд и 66 мд.Организирани бяха 3 радиорелейни направления.Работните честоти и използуваните позивни отговарят на тези,които обслужваха посочените щабове по време на есенното учение на НАТО "ДИСПЛЕЙ ДИТЪРМИНЕЙШЪН-82".

-На 02.02.1983 г. офицер от Свързочното управление на 1А уведоми офицер от Свързочния отдел на 3ак,че във връзка с предстоящото учение за нуждите на армията ще бъдат наети 12 канала от гражданската радио-релейна система.Горното беше потвърдено в хода на ученето на 03.03.1983 г.

- На 07.02.1983 г. в Истанбул пристигна група специалисти от КСВ-АНКАРА,която в продължение на 3 дни устрои радио-релейна линия между ИСТАНБУЛ и АНКАРА.Групата монтира радио-релейна станция на вис.ЧАМЛЪДЖА,в близост до телевизионната кула на ИСТАНБУЛ.В последствие бе установено,че в този район е бил развърнат Преден КП на КСВ.

- Със специален куриерски самолет на 10.02.1983 г. от АНКАРА в ИСТАНБУЛ пристигна група офицери от Оперативно управление на КСВ която остана в ИСТАНБУЛ в продължение на 3 дни.Групата проведе съвещание в щаба на 1А,по време на което са били сведени някои указания по плана на предстоящото учение.Освен това същата е извършила и проверка на подготовката на щаба на 1А и някои от подчинените й съединения за участие в ученето.

- На 11.02.1983 г. започна монтирането в автомобили на компютър от материалната част на 6 батр от състава на 15 рб.На 14.02.1983 г. бе извършено изпробването му на полеви условия.

- Сутрина на 17.02.1983 г. два взвода от свързочния полк на 1А започнаха устройването на радио-релейна връзка между щаба на армията в СЕНИЙЕ,района на полевия КП на армията /с.САЗЛЪБОСНА/ и щаба на 3 ак.

В 0830 ч. на същата дата оперативна група от щаба на армията за-

мина на рекогносцировка в района на с САЗЛЪБОСНА.

-От началото на м.февруари до започване на учението значително нарастна броят на провежданите тренировки и учения по ПВО на 15 пб,което отчитаме като част от подготвителните мероприятия за участие в учението.

До 24.02.1983 г./денят на започване на учението/ продължи развръщането на радио-релейната и проводна свръзка от специално заделени за целта свързочни подразделения на участвуващите щабове.Тези мероприятия бяха значително затруднени от неблагоприятните МТО условия /необичайно силни и продължителни снеговалежи,заснежени и заледени пътища,скъсани кабели,нарушени връзки и др./.

6.ЕТАПИ И ХОД НА УЧЕНИЕТО

По предварителни данни учението трябваше да се проведе в 2 етапа:

- първи етап - от 24.02. до 02.03.1983 г.
- втори етап - от 02.03. до 09.03.1983 г.

Етапите и тяхната продължителност са възприети дословно,съгласно получените от Центъра задачи за разузнаване на учението,тъй като в РП не постъпиха данни,позволяващи тяхното разграничаване по време. Изключение прави само датата на завършване на учението тъй като източните продължиха да функционират до към 1230 ч. на 11.03.1983 г. Мнението на РП е,че учението "УИНТЕКС СИМЕКС-83" е завършило към изхода на 10.03.1983 г.

А/Първи етап на учението /24.02. - 02.03.1983 г./

През този етап бяха проведени мероприятия по завършване усвършенстването на свързочната система,бяха отработени някои въпроси по материално-техническото осигуряване на участвуващите в учението щабове, беше организирано взаимодействието между родовете войски в щабовете и взаимодействието между 3 ак,Командуване Босфора и Командуване на Северния морски район.

Освен това бяха проведени някои мероприятия по бойната и мобилизационната готовност,след което щабовете пристъпиха към планиране на отбранителна операция за отразяване агресията на войските от Варшавския договор.

През първия етап на учението бяха получени следните конкретни данни по поставените въпроси:

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

850

- Сутринта на 24.02.1983 г. камион с материали трябвало да замине за района на с.САЗЛЪБОСНА /ПКП на ІА/,но поради това,че пътищата са заледени и заснежени,пътуването беше отменено.

- Към 1540 ч. на 24.02.1983 г. свързочният батальон на 3 ак работи на местността за възстановяване на някои повредени кабели и връзки и по развръщане на полеви радио-релейни линии.Едната от радио-релейните станции беше развърната в района на ЯСЪВИРАН,където в последствие бе полевият ЦП на 3 ак.

- Към изхода на 24.02.1983 г. бе организирана връзка за взаимодействие между 3 ак и Командуване на Босфора/по време на учението същите вероятно са проиграли съвместни операции по охрана и отбрана на ИСТАНБУЛ и Пролива Босфор/.

- В 1640 ч. на 24.02.1983 г. с бърза телеграма,ВВУ-ИСТАНБУЛ уведоми I ТАС и подчинените й съединения,че в 1430 ч. на същата дата е задействувана свръзката между ВВУ и Подвижен РЛП № 6.Това дава основание да се предположи,че ПРЛП № 6 е бил придаден в подчинение на I ТАС,а неговият район за действие вероятно е районът на военното летище ЯЕШИЛКЬОЙ.

- На 25.02.1983 г. окончателно бе организирана радио-релейната и проводната свръзка на участвуващите щабове от състава на ІА.Получените в хода на учението данни показват,че в района на ІА е организирана радио-релейна система тип "Решетка",позволяваща осъществяването на свръзка на армията с крайните кореспонденти по различни направления,както и свръзка между отделните съединения и части без оглед на тяхната подчиненост и отдалечение едно от друго.

Освен свръзката на ІА в РП бяха разкрити и разработени и радио-релейните направления на Командуване Босфора с Командуване Северния морски район и на Командуване Северния морски район с щаба на 3 ак.

- На 28.02.1983 г.началник щаба на ІА разпореди на началник щаба на 3 ак да се окаже съдействие на представителя на "Червения полумесец",което показва,че тази организация е била привлечена за участие в учението.

- Към изхода на 28.02.1983 г. щабът на 3 ак получи разпореждане от щаба на ІА да изпрати на местността опознавателни знаци,обозначаващи артилетия на "червените".Същото вероятно е във връзка с изпълнението на някои задачи от въздушното разузнаване ,независимо от командно-щабния характер на учението.

- На 01.03 1983 г. постъпиха данни,от които стана известно,че

към щаба на IA е сформиран Оперативен център за ръководство на учението,който функционира в района на щаба на армията в СЕЛИМИЕ.Същият поддържа постоянна свръзка с формираните Оперативно-тактически центрове за ръководство на учението към щабовете на 2,3,5 и I5 ак,развърнати в постоянните им местостоянки.

Същият ден към щаба на IA беше формиран Щаб за артилерийска поддръжка,който работи съвместно с Оперативния център на IA за ръководство на учението.В този щаб бяха включени представители на артилерийските поделения на IA,2,3,5 и I5 ак и подчинените им съединения.

От 0I.03. до 03.03.1983 г. щабовете на IA и подчинените й съединения отработваха въпроси по планиране на армейска отбранителна операция.

851

_В/Втори_етап_на_учението_/03-I0.03.I983_г./_

Вторият етап на учението "УИНТЕКС СИМЕКС-83" започна на 03.03. с отработването на някои въпроси по бойната и мобилизационната готовност както следва:

- В I000 ч. на 03.03.1983 г. командирът на I5 рб отдаде заповед до командирите на I и 2 ртр да се започне проверка на мобилизационните картони на запасния личен състав и се проведат срочно необходимите мероприятия за предстоящата мобилизация.

В последствие постъпиха данни които показват,че мобилизацията в I5 рб не е била действителна,а е проиграна по командно-щабния метод без извикване на запасни.По замисъла на учението се предвиждало мобилизирането на некомплектованите до военно-временния щат на базата 258 души,от които:

- сержанти-I39;
- войници-II9.

- На 03.03.1983 г. беше усилено дежурството в щабовете на IA,2,3, 5 и I5 ак.В извънработно време на щабовете на корпусите е било въведено дежурство на оперативни групи,състоящи се от по 5 офицери.

- Със заповед на командуващия ВВС,от 04.03.1983 г. бяха преустановени отпуските на щатния офицерски и сержантски състав.В последствие /на 05.05.1983 г. /командирът на I5 рб отдаде заповед,съгласно която до края на учението офицерите от състава на базата нямат право да напускат домовете си.

Горните данни бяха потвърдени неколкократно.

- В 0930 ч. на 07.03.1983 г. бе установено,че в началото на уче-

Из архивите на ДС

852

нието /точната дата не е установена/ са били въведени ограничения в използуването на свръзката посредством сигнала "МИНИМАЙЗ".Този сигнал беше обявен повторно до поделенията от ВВС на ТУРЦИЯ в 1920ч. на 06.03.1983 г.

Данни за хода на "бойните действия" и последователността за привеждане на въоръжените сили от мирно на военно положение не постъпиха.Това вероятно се дължи на командно-щабния характер на учението и взетите мерки по стриктното спазване на мерките по СУВ и строгата цензура на средствата за масова информация.

РП предполага,че учението "УИНТЕКС СИМЕКС-83" е завършило към изхода на 10.03.1983 г.

7.ОРГАНИЗАЦИЯ НА СИСТЕМИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И СВРЪЗКА

А/Обща характеристика на наблюдаваните източници

РП е на мнение,че независимо от командно-щабния характер на учението,както в подготвителния етап,така и в хода на неговото провеждане една от основните цели е била организиране на надеждна ефективна система за управление и свръзка на участвуващите в учението щабове.

Развръщането на радио р[illegible]ата и проводната свръзка за нуждите на учението започна на 17.02.1983 г. и завърши на 24.02.83г. Бяха развърнати 6 /шест/ нови радио-релейни направления в диапзона от 73 до 141,100 мхц и бяха възстановени нарушените от лошите МТО условия проводни линии в Източна Тракия.В хода на подготовката и провеждането на учението се получиха данни от които стана известно,че в района за действие на 1А е организирана радио-релейна система тип "Решетка",позволяваща осъществяването на свръзка на армията с крайните кореспонденти по различни направления, както и между отделните съединения и части.Същата е постоянна,организирана е още в мирно време,но не се използува в нормална обстановка поради преобладаващото използуване на проводната и фелдегерско-пощенската свръзка.

Освен това,по време на учението за нуждите на 1А бяха наети 12 канала от гражданската радио-релейна система.Това е било наложено от недостига на радио-релейни линии за 1А,който възниква в условията на усложнена обстановка и по време на война.

Наетите канали от гражданската радио-релейна система са били спрегнати с армейската система за свръзка.Част от тях бяха обслуж-

вани от граждански специалисти,а останалата - от радисти работещи в свързочните възли на IA и 3 ак.

От мирновременната радио-релейна система по време на ученията беше използувана само една от честотите на I5 рб.

Характерно е да се отбележи,че от прослушаните разговори стана ясно използуването на проводна и радио-релейна буквопечатаща свръзка, организирана между различните щабове,участвуващи в ученията.В диапазона на апаратурата,с която разполага РП такива предавания не бяха установени.По наше мнение за целта е била използувана апаратура в диапазона над 500 мхц,както и по време на есенното учение на НАТО "ДИСЦИПЛИН ДИТЪРМИНЕЙШЪН-83".В хода на ученията "УИНТЕКС СИМЕКС - 83" новоразкритите източници не предаваха информация,касаеща провеждането на същото а само бяха поддържани в готовност за използуване.

В резултат на въведените ограничения в използуването на свръзката посредством обявяване на сигнала "МИНИМАЛ" в хода на ученията по наблюдаваните източници предаването на информация беше сведено до минимум.

_ Б/Използувани диапазони _

Новите източници на разузнавателни сведения използуваха следните диапазона:

- в звеното армия:от 80 до 85 мхц;
- в звеното армейски корпус:от I37 до I4I мхц;
- в звеното дивизия/бригада/:от 50 до 70 мхц;
- във ВМС:от 70 до 73,2 мхц.

В/Използувани позивни

Наблюдаваните източници използуваха телефонни позивни,които по състав и начин на образуване не се различават от тези,които се използуват при нормална обстановка.Изключение прави само образуването на позивните на предните командни пунктове,чиито позивни се образуват от основните позивна плюс индекс "Илери" /преден/.

_Г/Маршутни указатели

Поради това,че както в подготовката,така и в хода на ученията в диапазона на разполагаемата апаратура не бяха използувани буквопечатащи предавания,установени маршутни указатели няма.

_ Д/Характер на радиообмена

В наблюдаваните източници на разузнавателни сведения,работили за нуждите на ученията,бяха използувани само заповеди и разпореждания по телефона,предавани във формата на лични и служебни разговори.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Цялата информация по подготовката и хода на учението беше добита от прослушаните служебни и лични разговори и от анализа на функционирането на системата за свръзка.

РП счита, че поради командно-щабния характер на учението е била използувана предимно проводната и фелдегерско-пощенската свръзка, а от друга страна от голямо значение е също така и използуването на канали във високия диапазон.

Данните за замисъла на учението са от СМИ. Останалите данни са от "М - I".

854

О Б Щ И _ И З В О Д И :

I. Основната цел на учението "УИНТЕКС СИМЕКС-83" е била проверка плановете на ОВС на НАТО за привеждането им от мирно на военно положение и отразяване агресията на СССР и войските от Варшавския договор на Балканите, усложняване на обстановката в АФГАНИСТАН и интервенция в района на Персийския залив.

2. Въпросите, залегнали в плана на учението са били отработени в основната си част в постоянните гарнизона на щабовете. Някои от тях изпратиха на местността оперативни групи, маркиращи предни КП.

3. Учението "УИНТЕКС СИМЕКС-83" беше проведено при строго спазване на мерките по СУВ и строга цензура на средствата за масова информация.

ПРИЛОЖЕНИЕ:

I. Таблица с наблюдаваните източници на разузнавателни сведения, работили по време на учението "УИНТЕКС СИМКС-83".

30169
6533

Данните от М-1 са ростверни
Изводите и данните от Т.3 са правдоподобни

[signature]
23.3.83

[signature]
23.3.83г

№ АС 074/18.3.83г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно
Екз. единствен
ОП-Истанбул
За „СИ"

0989/20.4.83
256

26.7.

С П Р А В К А

Относно: Организация на зенитното прикритие на ИСТАНБУЛ и Пролива БОСФОР от силите и средствата на I5 РБ

Нанесено в картотеката на 22.4.83

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Изхождайки от изключително важното в стратегическо отношение място на ИСТАНБУЛ и Проливната зона, Командуването на ТВС отделя голямо внимание на въпроса за охраната и отбраната на този район в условията на съвременната война. Задачите по охраната и отбраната на подстъпите за овладяване на ИСТАНБУЛ и Босфора се изпълняват от сили и средства на всички видове въоръжени сили, разположени в и около самия град и Пролива.

Отчитайки големите възможности на противниковата авиация в съвременни условия, Командуването на ТВС счита осигуряването на зенитното прикритие на ИСТАНБУЛ и Босфора като една от най-важните задачи при организиране на отбранителната операция на Истанбулското направление, най-важно място в която се отделя на силите и средствата на I5-а ракетна база ЗУРС "НАЙК".

Щабът на I5 РБ е дислоциран в АЛЕМДАА. В нейния състав влизат две ракетни групи, всяка от които има по четири ракетни батареи. Същите са базирани в райони, известни на Центъра, които дават възможност за организиране на противо-въздушната отбрана на ИСТАНБУЛ и Босфора по всички направления, с особено внимание от север и северо-запад.

Поставените задачи I5 РБ изпълнява:

-самостоятелно;

Из архивите на ДС

856

- във взаимодействие с изстребителната авиация на I ТАС;
- съвместно с другите органи за ПВО /ЦУО,ПУО,ПНО от състава на I-ви район за ПВО/;
- във взаимодействие със сили и средства от ВМС.

II.СИСТЕМИ БОЙНИ ГОТОВНОСТИ НА СИЛИТЕ И СРЕДСТВАТА НА I5-а РАКЕТНА БАЗА

Ракетните батареи от състава на I5 РБ имат 6 /шест/ степени на бойна готовност.Последната /шеста/ степен бе въведена в началото на 1982г.

За отделните степени на бойна готовност е въведена условна номерация,както следва:

-№ I-"6ЕВ";
-№ 2-"6А";
-№ 3-"6МС";
-№ 4-"6С";
-№ 5-"6N";
-№ 6-"6В".

По линия на "М-I" и лично наблюдение в РП са получени данни за отработване на следните въпроси при обявяване на различните степени на бойна готовност":

-Готовност № 6- ежедневна нормална степен на бойна готовност /Günlük normal hazırlık durumu/.Силите и средствата на базата се намират в нормална степен на бойна готовност,дежурството се носи от дежурни оператора,а останалият личен състав провежда мероприятия от ежедневен характер.Екипажите изпълняват задачи по профилактика на материалната част и повишаване на професионалната квалификация.В батареите се води нормален учебен процес.

-Готовност № 5- при нейното обявяване се извършват мероприятия,целящи проверка общото състояние на бойната готовност на базата. Извършва се подготовка за включване на радио-локационните средства и привеждане на силите и средствата в по-висока степен на бойна готовност.

-Готовност № 4- Обявява се при наличие на данни за предстоящо влитане на противникови самолети в зоната за отговорност на базата или предстоящо провеждане на планирани учения и тренировки по ПВО. Включват се радио-локационните средства на КП на базата и подчинените й ракетни батареи.

-Готовност № 3- Включва се автоматизираната система за откри-

ване на въздушните цели, която е свързана с центровете и пунктовете за управление и оповестяване в района. Извършва се практическа подготовка на ракетните средства и екипажите за водене на активни бойни действия.

-Готовност № 2- Ракетните средства се подготвят за поставянето им в бойно положение. Всички радио-локационни средства на базата са в режим на търсене и откриване на противникови въздушни цели. Екипажите са в готовност за водене на активни бойни действия.

-Готовност № 1- Ракетните средства се поставят в бойно положение батареите имат готовност за пуск.

III. РЕД ЗА НОСЕНЕ НА ДЕЖУРСТВОТО ОТ СИЛИТЕ И СРЕДСТВАТА НА ПВО

А. В нормална обстановка

Анализът на постъпилите в РП данни показва, че в нормална обстановка дежурството в базата по осигуряване зенитното прикритие на ИСТАНБУЛ и Пролива Босфор се носи в следната последователност:

- готовност № 6 - три батареи;
- готовност № 5 - две батареи;
- готовност № 4 - една батарея;
- готовност № 3 - една батарея;
- готовност - 2 - една батарея.

В някои случаи тази последователност се нарушава, като в готовност № 6 остават 1-2 батареи за сметка на готовност № 5 и 4, а в някои случаи и готовност № 3.

В базата е въведено постоянно дежурство от щатен офицерски и сержантски състав.

Б. По време на тренировки и учения

При провеждането на тренировки по ПВО и учения в рамките на НАТО или в национален мащаб, батареите се привеждат последователно в пълна бойна готовност за срок от 15 до 48 минути в зависимост от това в коя степен на готовност са се намирали до този момент и в зависимост от направлението на очакваното въздушно нападение на противниковата авиация.

Сравнителното краткото време за привеждане на батареите в пълна бойна готовност /15 до 45 минути/ показва, че някои от мероприятията по отделните степени се отработват предварително.

През м.януари 1983 г. в РП постъпиха данни, от които стана известно, че с цел съкращаване времето за привеждане на ракетните батареи от със-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

тава на I5 РБ ,а от друга страна едновременното им привеждане в готовност № 2,без обявяване на другите степени на готовност,в системата за оповестяване на базата е въведен сигналът "ПРЕЗИС СКАЙ".По уточнени данни това имало за цел отработване в съкратени срокове на мероприятията,предвидени по отделните степени на бойна готовност и съкращаване времето за привеждане на ракетните средства в готовност за пуск.

Едновременно с обявяването на сигнала "ПРЕЗИС СКАЙ.",в района на КП на I5 РБ,а след получаването му- и в районите на I и 2 РТР и подчинените им батареи се подава звуков сигнал - "Въздушна опастност".

Установено бе,че с обявяването на сигнала "ПРЕЗИС СКАЙ",батареите се привеждат в готовност № 2 за срок от I0 до 28 минути в зависимост от степента на готовност,в която са се намирали в момента на подаването му.

858

След привеждане на батареите в готовност № 2 се задействува автоматизираната система за контрол и управление на въздушната обстановка "СТЕНБАЛН" и започва отработването на мероприятия по прехват и унищожаване на противникови цели.

IV.МЕРОПРИЯТИЯ ПО ОСИГУРЯВАНЕ ЗЕНИТНОТО ПРИКРИТИЕ НА ИСТАНБУЛ И ПРОЛИВА БОСФОР

А.В нормална обстановка

В нормална обстановка мероприятията по осигуряване зенитното прикритие на ИСТАНБУЛ и Пролива Босфор се свеждат до поддържането на батареите в постоянна степен на бойна готовност и провеждането на периодични тренировки по ПВО в рамките на базата,а в някои случаи и съвместно със самолети от I ТАС /най-често от състава на 6 и 9 аб/.

Подготовката на силите и средствата на I5 РБ за провеждане на тези тренировки се свежда до цялостна подготовка на екипажите,останалия оперативен състав и бойната техника.В батареите се води нормален учебен процес,а основните мероприятия са свързани с поддържане на силите и средствата в постоянна бойна готовност и контрол на въздушното пространство в зоната за отговорност на базата.

Ежедневните мероприятия в тази насока се свеждат до следните основни моменти:

- 1.Проверка готовността на силите и средствата

Същата включва:

- състояние на въздушната обстановка;
- състояние на материалната част и срокове за отстраняване на повредите;

- система за управление и свръзка;
- разход на личния състав.

Тази проверка се извършва ежедневно в дните от понеделник до петък включително във времето от 0900 до 1130 ч.

2.Проверка бо"ната готовност на батареите и провеждане на тренировки по ПВО

Установено е,че в дните понеделник,сряда и петък от 0930 до 1130 часа,а в редки случаи от 1600 до 1730 часа,се извършва практическа проверка на състоянието на бойната готовност на батареите и се провеждат тренировки по ПВО.Същата включва:

- оповестяване на батареите;
- привеждане на батареите в различни степени на бойна готовност и отработване на предвидените мероприятия по тях;
- контрол на въздушната обстановка;
- прехват и "унищожаване" на въздушни цели.

В някои случаи /1-2 пъти месечно/,с цел създаване на реална въздушна обстановка,тези тренировки се провеждат съвместно със самолети на 6 и 9 аб.

Нормално тренировките се провеждат срещу ВВС на НРБ и СССР,но не са редки и случаите,когато същите се провеждат и срещу ВВС на ГЪРЦИЯ,маркирани от самолети на посочените авиобази.

За целеуказване се използува известната система за кодиране "УТМ".

Б.По време на учения на НАТО и в национален мащаб

Участието на 15 РБ в тези учения се явява практическа проверка на резултатите от учебния процес и реалното състояние на бойната готовност на силите и средствата.

Привеждането на батареите в една или друга степен на бойна готовност се извършва в зависимост от плана на ученията и замисъла за използуване на ракетните средства.Обявяването на отделните степени се осъществява чрез подаване на сигнали,кодове и кодови обозначения,както и чрез отдаване на устни разпореждания от КП на играещия щаб,като времето за престой на дадена ракетна батарея в определена степен на бойна готовност зависи от конкретната обстановка.

В.Постигнати нормативи

Анализът на получаваните в РП данни относно бойната готовност и дейност на 15 РБ дава възможност да се приемат за установени следните

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

860

нормативи:

- време за оповестяване на батареите:2-3 минути;
- време за овеждане на сигналите и разпорежданията до екипажите и докладване в КП на базата за тяхното получаване:4-5 минути;
- привеждане на батареите в степен на готовност № 2 чрез подаване на сигнала "ПРЕЗИС СИМ.":10 до 28 минути в зависимост от степента на готовност,в която са се намирали в момента на обявяването му;
- откриване на противниковите въздушни цели и докладване готовността за пуск:3 до 6 минути в зависимост от разстоянието на целите до съответната ракетна батарея ;
- обща ефективност на базата при "унищожаване"на противникови самолети:90-92%.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА I5 РБ

Управлението на I5 РБ е организирано на принципа на подчиненост-та по способите радиорелейна мрежа и радиорелейно направление.Освен това между КП на базата и I и 2 РПР,както и между отделните ракетни групи и подчинените им батареи има проводна телетипна и телефонна свръзка,която работи на постоянно подслушване през цялото денонощие.

В диапазона на апаратурата,с която разполага РП функционират едно радиорелейно направление и една радиорелейна мрежа,използуващи радиоданни както следва:

= Радиорелейно направление I ТАС-I5 РП

-честота :73,4 и 283 мхц,уплътнени с по I2 телеграфни канала;

-позивни:няма.Използуват се националните маршутни указатели на щабовете и техните явни наименования;

-работно време:на постоянно подслушване.В празнични дни апаратурата е включена и при наличие на грами дежурните оператори се свързват по телефона и се уточняват кога да бъдат излъчени;

-режим на работа:буквопечатане;

-информативност на направлението:Наблюдението му дава възможност да се следят измененията в бойния състав,хода на бойната подготовка и някои мероприятия по материално-техническото осигуряване.

= Радиорелейна мрежа на I5 РБ

-честоти:340;4I2;4I5;4I8,500;420,750;425,500;428,750;435;44I;444;446,750;449;45I,500;466,750;467,250 мхц,уплътнени с по I2 канала;

-позивни:телефонни и шифрови.В състава на мрежата влизат КП

на I5 РБ,I и 2 РПР,I,2,3 5,6,7 и 8 ракетни батареи;

-работно време:от 0800 до I800 ч.-на постоянно подслушване.През останалата част на денонощието 3-4 от посочените честоти остават на постоянно подслушване,а останалите се изключват.Това важи и за празнични дни,когато само няколко честоти остават на подслушване;

-режим на работа:телефония.На канали 20,40 и 60 кхц всички честоти излъчват непрекъснато сигналите на автоматизираната система за управление на ракетите;

-информативност на мрежата:Поради това,че в нея са включени всички сили и средства на I5 РБ,то пълното й наблюдение дава възможност да се добиват пълни данни за състава,бойната готовност и бойната подготовка и материално-техническото осигуряване.Освен това е възможно извличането на някои нормативи по привеждането на батареите в различни степени на бойна готовност,откриване,прехват и унищожаване на противникови цели в зоната на отговорност на базата.

По време на учения организацията на управлението на I5 РБ не се различава от тази в нормална обстановка с тази разлика,че трафикът между КП на базата,ракетните групи и батареите е значително завишен.

-Пунктове за управление

В нормална обстановка КП на I5 РБ,ракетните групи и подчинените им батареи функционират от районите на постоянните им местоседенки.

По време на учения и тренировки е установено завръщане на КП в райони както следва:

-КП на I5 РБ-вис.ФЕНЕРТЕПЕ;

-6 батр-КАРАБУРУН;

-7 батр-летище ЖЕШИЛЬОЙ.

-Кодова номерация на длъжностните лица:

Установена е следната обща кодова номерация на длъжностните лица в I5 РБ и подчинените й подразделения,която се използува ежедневно в системите за управление и свръзка:

-01 - командир;

-02 - началник щаб;

-03 - началник оперативна и бойна подготовка;

-04 - началник тил;

-05 - дежурен по база/батарея/;

-06 - оперативен дежурен.

861

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

862

ИЗВОДИ:

I.Командуването на ТВС отделя изключително голямо внимание на осигуряване зенитното прикритие на ИСТАНБУЛ и Пролива Босфор.В изпълнението на тази стратегически важна задача основно място се отделя на I5 РБ.

2.Силите и средствата на I5 РБ се поддържат в постоянна бойна готовност. Счита се,се същите са в състояние да осигурят надеждна противо-въздушна отбрана на ИСТАНБУЛ и Босфора.

3.Основен елемент при отработването на мероприятията по бойната готовност и бойната подготовка на I5 рб е организиране на взаимодействието между силите и средствата на базата с I ТАС и органите за ПВО на I-ви район за ПВО,което на практика съвпада със замисъла за тяхното използуване.

4.Командуването на ТВС не провежда практически мероприятия за замяната на съществуващите зенитни системи с по-усъвършенствувани главно по причини от финансово естество.

Поместените в справката данни са предимно от "М-I",допълнени от лично наблюдение.

3 0 I 6 9
6 5 3 3

1. Оценка на сведението(нея) в документа:
[illegible]
2. За какво е използувано сведението(нея)
Информация до [illegible] ТРС и [illegible]
3. Съвпадение за [illegible]
[illegible]
Дата 22.4 1983 г. Вписан сведението: [illegible]
[illegible] [illegible]

Информацията е достоверна
[illegible]
19 4 83 г

За пръв [illegible] се [illegible] данни за [illegible] в степенните на бойна готовност (отбраната и [illegible]) [illegible] на I5 рб в бойна готовност [illegible] (честоти и [illegible]). Документът представлява [illegible] от [illegible] на [illegible] на Босфора

№ АС 0104 /14.04.1983 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Т 0994/20483
от 3 256

С П Р А В К А

за провеждане на курсове за усъвършенстване на личния състав от ТВВС в страната и чужбина през 1983г.
/по данни от М-I/

По задача: 35

Командуването на ТВВС отделя голямо внимание на повишаване квалификацията и умението на личния състав по използуването и поддържането на летателната и обслужваща техника. За постигане на тази цел КВВС организира ежегодно провеждането на курсове за усъвършенстуване на офицерски и сержантски състав, както в страната, така и в чужбина.

От прихванатите р/грами на КП за периода 20.СI. до I0.С3.83г. беше установено, че провеждането на курсове за личния състав от ВВС става по предварително разработен целогодишен план на КВВС утвърден от ГЩ. За всеки курс се отдава заповед, в която са отразени:

- наименованието на курса
- мястото и времето за провеждане
- личния състав участвуващ в курса
- поделенията в които служи
- вещи и принадлежности които л.с. трябва да носи
- кой щаб и по кои статия ще осигури изплащането на пътните и дневни разходи
- място за нощуване на л.с.

Из архивите на ДС

864

Планирането и провеждането на курсовете се ръководи от " Учебно управление " на КВВС - отдел " Курсове".

Подборът и предложенията за кандидатите за курсисти обикновенно се предоставя на съответните щабове и подразделения след което списъците на участвуващите и заповедите им се утвърждават от КВВС.

Курсовете в страната се организират в учебните центрове на ТВВС под ръководството на опитни инструктори и специалисти. Анализът на прихванатите р/грами показва, че организираните в страната курсове имат за цел преподготовка, преквалификация и усъвършенстване значията на летателния и обслужващ състав по техниката намираща се на въоръжение в подразделенията и частите на ТВВС.

За курсовете в чужбина предварително се прави подбор на кандидатите, като утвърдените за участие се подлагат на изпит по езика в зависимост от страната в която заминават.

При изпращане на по-продължителни курсове в чужбина се предвижда предварителна езикова подготовка на утвърдените кандидати. Подготовката им се извършва в езиковото училище на ВВС - Измир. На някои от кандидатите се поставя задача за езикова подготовка в самите части и подразделения, след което се подлагат на изпит.

След завършването на курсовете, по-голямата част от участвуващия състав се завръща в поделенията от които са изпратени, а една част от курсистите преминали курсове по преквалификация биват изпращани в други части и подразделения.

За повишаване на професионалното майсторство на личния състав от частите и подразделенията освен курсове, КВВС организира провеждането на семинари по отделни въпроси. Обикновенно семинарни занятия се организират за командния и оперативния състав от щабовете по въпросите на тактиката и стратегията в схващанията на НАТО за използуване на ВВС и управлението на авиационните части и подразделения в мирно и военно време. На част от тези семинари се демонстрират показни практически занятия, с участието на отделни авиационни подразделения.

За периода от 20.01 до 10.3.83г. от прихванати р/грами на БП на Ф-852Мхп/56Кхц-2к./ бяха досити данни за провеждането на офицерски и сержантски курсове в страната и чужбина както следва:

I. Чужбина

А/ Офицерски курсове
- В САЩ

Из архивите на ДС

= Курс за усъвършенстване на офицери от ПВО. За участие в курса ще бъдат изпратени ІО офицери - капитани и майори от противовъздушните войски . На курса ще бъдат разглеждани въпроси по способит на управление и действие на ПВО при използуването на ракети и зенитни оръдия. За участие в курса са определени 3 ма о ицери - по един от 5,7 и 8 аб.

= Курс за усъвършенстване на летателно о майсторство на самолет Т-37. Ще бъде изпратен един капитан от 5 аб.

= Курс за усъвършенстване на летателното майсторство на самолет Т-38 . Ще бъде изпратен един офицер от 2 аб.

= Курс за безопастност на полетите. Ще участвува капитан от I аб.

= Курс по поддържането на ПИК. Ще участвуват майор от инжб-Этимесут и ст.л-т. от строителния бат. - Ескишехир.

= Курс по наземно осигуряване /Ground safety/ Ще участвува капитан от ЦУО-Измир.

Б/ Сержантски курсове

-_В_САЩ

= Курс по осигуряване на свръзките във ВВС. Ще участвува сержант от Въздушното тех. у-ще.

= Курс за оператори на РЛС

= Курс за техници по горивната система на самолетите. Ще участвува сержант от 7аб.

= Курс за техници по противопоследителната система -

= Курс за техници по фотооборудване. Ще участвуват двама сержанти от I аб.

= Курс за техници по фотопроцесорна техника. Ще участвуват двама сержанти - от 8аб и от Въздушното тех. у-ще.

= В ГФР _

= Курс за обучение на сержанти по проекта на НАТО за използуване на самолети AWACS, започващ през м. февруари . В курса участвуват пет сержанта - 3 от 6аб и по един от 9 и 5 аб.

= Курс за обучение на оперативен сержантски състав по проекта на НАТО за използуване на самолети AWACS. Същият ще се проведе на два етапа . За участие в курса са утвърдени 5 сержанта - 3 от 3 аб и по един от 2 и 5 аб. от които след завършване на езикова подготовка и провеждане на изпит във Въздушното езиково у-ще ще бъдат изпратени по двама във всеки етап.

865

Из архивите на ДС

866

II Курсове в страната

А/ Офицерски курсове

= Методически курс за летци на самолет Т-37В/С. Курсът ще се проведе от 7-I4.2.83г. с участието на I8 летци.

= Курс за летци на самолети Т-33, Т-38 и Т-37 започват на 7.2.83г във 2 аб с участието на 23 летци.

= Курс за взаимодействие между родовета ВС от 4 до 29.4

= Курс за оцеляване и спасяване във 2 аб от 4 до 29.4. с участието на I6 офицери от 2,5,6 и 9 аб.

= Курс за оператори на радарни станции за управление огъня на противовъздушната артилерия в училището за ПВО -Газиемир с участието на 4 офицери и II сержанти от 2,4,6,7,8аб. I5рб летище Акхисар и уч. к-е на ПВО. Курсът ще се проведе м/у 7.2.-20.5.83г.

Б/Сержантски курсове

= Курс за специалисти за поддържане конструкцията на самолет Т- 33. Курсът ще се проведе от I4.2.-II.3.83г във 2аб.

= Курс по двигатели на самолет Т33А. Курсът ще се проведе от 2I.2 до II.3.83г.

Курс по бордово оборудване на самолет Т33А. Курсът ще се проведе от 7 до I8.3.83г.

= Курс по радиооборудването на самолет Т33А . Курсът ще се проведе от 2I.3.-I.4.83г,

= Курс по електрооборудването на самолет Т33А от 7.3 до 23.3.83г.

= Курс по безопастност на полетите на самолет Т33А. Курсът ще се проведе от 9.5. до 20.5. 83г.

В посочените курсове са предвидени да участвуват сержанти от I снабдително-ремонтен център, 5 и 6 аб .Същите ще се проведат във 2аб.

= Курс по измервателна апаратура за земни станции. Същият ще се проведе от 7до I8 март във въздушното техническо у-ще с участието на I2 сержанти от I,3,5,6,I2аб, ПУО- Аянджък Чанаккале, Мерзифон, Шаркъшла Мардън и л.Бурса.

= Курс по преглед и ремонт на централа ARDF-561 от 7.2 до 4.3.83г. във Въздушното свързочно електронно у-ще-Газиемир

В курса ще участвуват I9 курсисти от 3,4,5,6,7,9,I2аб, 2 поддържаща тр.гр., ВВУ, л. Анталия, Батман, Сивриxисар и ЦУО Ерзурум.

= Курс за преквалификация на сержанти от 7.3. до 27.4. във Въздушното снабдително у-ще Газиемир.

= Курс за оператори на електронен компютър от 4.4. до 8.6.83г.

= Курс по ремонт и обслужване на станции AN/TRC-35 и AN/TRC. Същият ще се проведе на два етапа, като първия ще бъде от 7.3 до I5.4. по станция AN/TRC-35, втория от I5.4.до I0.6.83г. В курса участвуват I2 сержанти, като след завършване на първата част 6 от курсистите ще се завърнат по частите си.

= EOD organizasyon kursu от 22.3.до 22.4.83г. в подводното спасително у-ще Чубуклу /Истанбул/. В курса ще участвуват 6 курсисти от I,2,5 и 6 аб.

= Сержантски курс по безопастност на полетите отI5.4. до 3.6.83г. във 2аб с участието на I5 сержанти от I,2,4,5,6,7,8,9 и I2 аб.

Друг способ използуван от КВВС целящ повишаване квалификацията на личния състав от ВВС е провеждането на семинари и практически занятия .През посочения период бяха прихванати данни за провеждането им както следва:

= Семинар за самолети Ф-4 от 8 до I5 февруари

= Семинар за самолети Ф-5 от 7 до II март

Семинар за самолети Ф-I04 през м. август

На семинарите ще бъдат разгледани въпроси по извършване на прегледи и ремонти на различните системи самолетите както и различни практически мероприятия.

= Семинар по методи за обучени на л.с. от 4 до I3 април в Етимесут.В семинара участвуват I6 сержанти от I,2,3,5,6,7,8, 9 и I2 аб.

= Практическо занятие по поддържане на ПИК през зимата в нормално състояние на 26.I.83г. на Л.Есенбоа.Същото има показен характер и се извършва от л.с. на летището с наличната си техника. В занятието участвуват представители на всички аби командувания на ВВС.

Изводи: I. Провеждането на посочените курсове през пър-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

вата половина на 1983г. показва, че КВВС широко използува тази форма за усъвършенствуване на подготовката на личния състав от ВВС.

2. Характерът на провежданите курсове показва, че главно внимание се обръща на повишаване летателното майсторство, безопасноста на полетите и тяхното осигуряване.

3. Основната цел на провежданите в чужбина курсове е да се усвои нова матриална част която навлиза или предстои да бъде внедрена на въоръжение вТВВС, а така също да се усвои наличната техника съгласно инструкциите на НАТО за използуването си.

Освен това в чужбина се изпращат и специалисти по поддържането на авиационната техника на НАТО на територията на Турция, какъвто е случият с организирания във ФРГ курс за поддържането на самолети AWACS.

№ 0131 /14.4.83г.
Отпечатано в I екз.

28310
5842

Данните са достоверни.

1. Оценка на сведението(ята) в документа: представляват интерес
2. За какво е използувано сведението(ята): частично за анализ на опер. и бойната подготовка
[illegible] за [illegible]
[illegible]
9.5.1983г. Оценка сведението: [illegible]
Н-к отделение [illegible] Н-к отдел. [illegible]

[illegible] 18.4.83г.

Сведенията се получават за първи път и разкриват предназначението на курсовете организирани за Л.С. от ВВС на Турция в страната и чужбина за [illegible] и [illegible] от типовете самолети и друга материална част която са на въоръжение в турските ВВС.

[illegible]
3.5

КД 300
м.р. [signature]

105

СЕКРЕТНО
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

А Н А Л И З

за дейността на органите за Р и РТР – БНА при разузнаването на есенните учения на ОВС на НАТО "Отъм Фордж-83"

I. ПОДГОТОВКА НА ОРГАНИТЕ ЗА Р И РТР ЗА РАЗУЗНАВАНЕ НА УЧЕНИЯТА

Ученията "Отъм Фордж" на ОВС на НАТО са част от мероприятията, които провежда блока по изостряне на международната обстановка и провежданите военни приготовления с цел постигане на военно превъзходство над държавите от Варшавския договор. Те заемат важно място в общата система на оперативната и бойна подготовка на Обединените и национални въоръжени сили и се явяват завършващ етап от годишния цикъл на учебната и бойната им подготовка.

Тази година серията есенни учения под условното наименование "Отъм Фордж" се проведоха от края на м. август до средата на м. ноември.

На Южноевропейския ТВД като част от тези учения бяха проведени редица национални такива и в рамките на ОВС на НАТО, ученията "Демзъл Феър-83", Дитърънт Форст-2/83" и "Дисплей Дитърминейшън-83".

За по-пълното и целенасочено разузнаване на тези учения органите за Р и РТР в БНА извършиха задълбочена предварителна подготовка. Тази дейност започна в началото на м. август 1983 г., като в отдела за Р и РТР на РУ-ГЩ на базата

02288

Из архивите на ДС

870

106

на опита от предишните учения "Дисплей Дитърминейшън" беше извършено моделиране на предстоящото учение. Основно внимание при изготвянето на модела беше обърнато на очакваните мероприятия по привеждане на въоръжените сили на НАТО на Южноевропейския ТВД от мирно на военно положение и на източниците, от които могат да се получат сведения за тези мероприятия. Беше изготвен подробен план за подготовката на органите, водене на разузнаването, реда за изготвянето и сроковете за докладване на отчетните информационни документи от поделенията и отдела. Съгласно този план своевременно бяха подготвени и изпратени бойни разпореждания до ОБр "ОСНАЗ", РУ-КСВ и ОРТР на ВМФ. В бойните разпореждания беше направена кратка характеристика на серията есенни учения на ОВС на НАТО "Отъм Форджс-83" в рамките на които се провежда учението "Дисплей Дитърминейшън" и редица национални учения на гръцките и турски въоръжени сили. Бяха определени основните задачи, към решаването на които трябваше да се насочат усилията на органите за Р и РТР до започването и в хода на учението.

По време на ученията отделът отблизо следеше дейността на поделенията, своевременно обобщаване и анализиране добитите данни, като по-характерните сведения незабавно се докладваха на служба "Информация". В съответствие с нарастването на обстановката и поставените допълнителни задачи на органите се даваха конкретни разпореждания за доизясняване на отде отделни въпроси или за пренасочване на усилията по обекти и задачи. Периодически се информираха поделенията за хода на учението и се осъществяваше взаимодействие между тях.

На базата на добитите данни по ученията и отчетните документи на поделенията за Р и РТР, отделът изготви подробна оперативна справка, която в определения срок (25 дни след завършване на учението) беше предадена на служба "Информация". Тази справка спомогна за изясняването на целите и характера на

Из архивите на ДС

871

отработваните въпроси по учението "Дисплей Дитърминейшън-83" и получи оценка "средно ценно". Същата оценка получи и справката изготвена от отдела по учението на турските въоръжени сили "Сонбахар-83" проведено на фона на учението "Дисплей Дитърминейшън-83". Отделът за Р и РТР на РУ-КСВ, изготви бойни разпореждания до подчинените си подразделения оказа помощ на място, както в подготвителния период, така и по време на разузнаването на ученията и даде конкретни указания по изготвянето на отчетните информационни документи.

На базата на организационните указания, дадени в бойните разпореждания поделенията за Р и РТР изготвиха планове за подготовката на личния състав и техниката, като особено внимание беше обърнато на изучаване на материалите от проведените учения от този тип през последните години. Проведоха се занятия с офицерите от командните пунктове и добиващите подразделения за запознаване с целите, характера на отработваните въпроси и характерните разузнавателни признаци, проявяващи се в свързочните и радиотехнически системи. Проведоха се опреснителни занятия със сержантите и войниците знаещи език. Особено внимание беше обърнато на разузнавателните признаци проявяващи се в ултракъсовълновата, радиорелейната и тропосферна свръзка. Подготвени бяха карти и необходими кухи документи за работа по време на ученията.

Разузнавателната техника беше приведена в изправност и бяха взети мерки за поддържането и по време на учението.

Изготвиха се оптимални разчети на наличните сили и средства с отчитане на техните възможности и специфичните условия, при които ще водят разузнаването.

Радио- и радиотехническото разузнаване се водеше от постоянните гарнизони и от изнесени маневрени групи в приграничната полоса. Отрядът за РТР на ВМФ участвува с маневрена

Из архивите на ДС

872

10г

група развърната на хидрографски кораб, който за времето от 6 до 17.10.1983 г. извърши щурмански поход в североизточната част на Егейско море. С развърнатите 129 допълнителни постове силите и средствата за Р и РТР по време на ученията нарастнаха на 244 поста срещу 115 при нормална обстановка. От допълнително развърнатите постове 135 бяха в пограничната полоса 3 на хидрографския кораб. По подразделения тези постове се разпределят както следва:

- от ОБ "ОСНАЗ" - 33 поста;
- от РУ-КСВ - 98 поста;
- от ОРТР-ВМФ - 4 поста.

По време на ученията бяха изпълнени 12 самолето-излитания от 26 рап за водене на въздушно РТР.

Силите и средствата за разузнаване на двата основни диапазона - КВ и УКВ бяха разпределени равномерно, като при планирането се изхождаше основно от наличната техника в поделенията за Р и РТР. Все още е малък броя на развърнатите постове за разузнаване на радиорелейните и тропосферни линии за свръзка 9% от общото количество, което не съответствува на степента на използуване на този вид свръзка от ОВС на НАТО. Това се дължи преди всичко на недостатъчното количество разузнавателна техника за водене на разузнаване в свръхвисокочестотния диапазон. Липсват и панорамни приемници за оборудване на постове за поиск в УКВ диапазон и за технически анализ.(

Общо бяха прехванати 4152 сведения по подготовката и провеждането на учението "Дисплей Дитърминейшън-83", на базата на които е изготвена оперативната справка.

Разпределението на същите по подразделения е както следва:

- от ОБр "ОСНАЗ" - 3998;
- от РУ-КСВ - 34
- от ОРТР-ВМФ - 120.

02288

Из архивите на ДС

873

Посочените данни показват, че основното количество сведения 96% са прехванати от ОБр "ОСНАЗ". Това се дължи от една страна на по-големите възможности на бригадата, а от друга на значителния брой сведения, прихванати по тропосферната и радиорелейна свръзка, по разузнаването на които същата има най-много сили и средства и най-голям опит.

Определен брой сведения бяха прихванати и от отряда за РТР на ВМФ - 3% и съвсем малко от поделенията за Р и РТР на Сухопътните войски около 1%. По-голям интерес представляват данните на Отряда за РТР на ВМФ по формирането на морскодесантната групировка, прехода и по море и отработваните въпроси. Интерес представлява и сведението добито от отряда за Р и РТР на 2А за развърнатото поделение за радиоелектронна война от въоръжените сили на САЩ в полосата на 2 ак (Турция).

От въздушното РТР на 26 рап бяха многократно потвърдени основните типове РЛС за далечно откриване от радиолокационните центрове и постове: Хортиатис, Димотика, Измарос и о. Лимнос на територията на Гърция и Люлебургаз, Чанаккале и 15 рб (Истанбул) на територията на Турция.

Съвместно с поделенията на бригадата от позициите Голям Перелик, Вишеград и Папия по време на учението работиха и специалисти от Р и РТР на Одеската бригада за Р и РТР. Същите използуваха тяхната техника на съхранение у нас и нова докарана за разузнаване на ученията "Отъм Форд-83", като "Гребешок-5".

От съветската група бяха изпратени в РУ-ГЩ,ГРУ и Одеската бригада общо 153 сведения, добити основно от разузнаването на радиорелейните и тропосферни линии за свръзка. Взаимодействието между нашите и съветските специалисти беше много тясно, взаимоотношенията дружески, което спомогна за по-качествено изпълнение на поставените задачи.

02288

Из архивите на ДС

874

II. ИНФОРМАТИВНОСТ НА ИЗТОЧНИЦИТЕ И СЪОБРАЖЕНИЯ ЗА ТЯХНОТО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ МЕЖДУ ОРГАНИТЕ ЗА Р И РТР

Наблюдението на системите за свръзка и радиотехническите средства и добитите сведения от тях по време на ученията "Отъм Фордж-83" позволяват да се направят определени изводи за информативността на източниците и целесъобразността от тяхното разпределение.

1. В КВ диапазон

В КВ диапазон бяха прехванати 1935 сведения или 58% от общия брой по учението. 75% от тези сведения бяха прехванати на открит текст, а 25% (776 бр.) представляваха шифрограми и условни форми на радиограми.

Основно радиограмите бяха прехванати от постоянно-действуващите радиомрежи и радионаправления, работещи в режим на ръчна телеграфия и еднополосна телефония и от новоразкрити такива за нуждите на ученията.

В подготвителния период на ученията данни постъпиха основно по наблюдаваната мирновременна свръзка. За нуждите на подразделенията от ВВС на САЩ, прехвърлени на територията на Турция и за осигуряване безопасността на полетите при прехвърлянето на авиация от 81 тиакр (Англия) на територията на Турция са били отпуснати допълнителни канала за свръзка.

При провеждането на националните учения от турските въоръжени сили от типа "Сонбахар-83", "Йълдръм-83", "Гюналп-83" и др. беше развърната част от полевата система за свръзка на 1А (Турция).

От гръцките въоръжени сили през този период бяха проведени ученията "Катапелтитис-83", "Есиос Ионос"-83", "Анортодоксос полемос" и др.

От архивите на ДС

875

Най-голям брой сведения през този период бяха прехванати при провеждането на тези учения.

В хода на учението "дисплей дитърминейшън-83" радиограмите от радиомрежите работище в КВ диапазон значително намаляха. Продължиха да работят радиомрежите развърнати по учението "Сонбахар-83" и тези за управление бойните действия на авиацията. През този период бяха използувани канали от автоматизираните системи за свръзка "Автовон", от системата за свръзка на ОВС на НАТО в югоизточната част на ЮЕТВД "СЗ", от автоматизираната система на ПВО "Нейдж" и др.

След започването на бойните действия основни източници на разузнавателни сведения бяха развърнатите радиомрежи за взаимодействие между СВ и ВВС, и радиомрежите за управление силите на флота на море, работещи в телефонен режим. Работеше и радиомрежата за управление полета на самолета Е-3А от системата за далечно радиолокационно откриване и управление на тактическата авиация "АУАКС".

Тези данни и броя на сведенията получени по КВ радиосвръзка показват, че тя продължава да бъде основен източник за получаване на разузнавателна информация, като се очертават три основни направления:

- прехващане на данни за подготовка на силите и средствата за участие в ученията;

- прехващане данни за заявки за въздушна авиационна поддръжка и радиограми за управление бойните действия на флота и десантните групировки;

- добиване на данни за развърнатите на местността полеви командни пунктове.

Отчитайки информативността на източниците в КВ диапазон, възможностите на добиващите поделения и общото количество очаквани източници същите са разпределени по такъв начин, че да се осигурява непрекъснато наблюдение на най-важните, дублиране наблюдението на някои от тях и определяне на

Из архивите на ДС

876

местонахождението на работещите радиостанции.

2. УКВ диапазон

В този диапазон основно се използува радиосвръзката за управление на самолетите във въздуха, както от тактическата авиация, така също и на самолета Е-3А от системата "АУАКС". Продължи да се използува диапазона от 225 до 400 мХц, като позивните на турските ескадрили ежедневно се сменяха. По този вид свръзка бяха добити данни за маршрутите на полетите на самолетите в района на учението, изпълнявани задачи, скорости, височини на полети и др. Основно данните бяха прехванати от позициите Голям Перелик и Вишеград и бяха добити 147 сведения.

От ротите за Р и РТР на мотострелковите дивизии бяха добити незначителни данни по този вид свръзка главно за някои учения на подразделения от тактическите звена проведени в близост до нашата граница.

От двата поста на ВМФ развърнати на хидравлическия кораб в Егейско море бяха разкрити 28 нови честоти в диапазона от 200 до 400 мХц.

3. Тропосферни и радиорелейни линии за свръзка

Тропосферните линии за свръзка, развърнати на Южноевропейския ТВД се наблюдават от ОБр "ОСНАЗ", а радиорелейните обслужващи въоръжените сили на Гърция и Турция от бригадата армейските батальони за Р и РТР и М-1. Общо по учението от този вид свръзка бяха прехванати 1200 сведения.

В подготовителния период на ученията сведенията протекоха основно по тропосферната свръзка. В повечето случаи те се отнасяха до подготовката и развръщането на нови свързочни линии, материално-техническо осигуряване, въвеждане на нови адресни указателни групи, разпределиние на свързочните канали и др. Особен интерес представляват данните за прехвърляне на сили и средства от други ТВД на южноевропейския ТВД

Из архивите на ДС

и по конкретно на територията на Турция, които се прехващат по този вид свръзка. За управление на същите бяха задействувани отделни канали, и за развърнатите по учението центрове за тилова поддръжка в Анкара и Торехон.

Тези сведения позволяват да се направят изводи за участвуващите сили, за свързочното осигуряване и особено за състава на авиацията, привличана за усилване на военновъздушната групировка на ТВД и показват, че тропосферната свръзка се използува; като основен вид свръзка между отделните ТВД.

В хода на ученията управлението на войските се осъществяваше по развърнатите военновременни радиорелейни линии за свръзка. Особено активно беше използувана радиорелейната свръзка от съединенията на 2 ак (Турция).

877

Интересни данни бяха добити от разузнаването на радиорелейната свръзка от "М-1" - Истанбул, особено по замисъла на учението "Дисплей Дитърминейшън-83", но поради голямото им закъснение същите не бяха използувани при изготвянето на оперативната справка по учението.

И по тези учения добитите данни по тропосферните и радиорелейни линии за свръзка потвърдиха тенденцията за използуване на същите като основен вид свръзка между ТВД и за управление на войските.

4. Радиотехнически системи и средства за управление на войските и оръжията

За разузнаване на радиотехническите системи и средства на противника по време на ученията бяха развърнати 19 поста за РТР от които 8 от постояннодействуващите (6 на бригадата и 2 на ВМФ), 10 от Сухопътните войски и един на ВМФ от хидрографския кораб в района на Егейско море.

Данни по учението бяха добити основно от бригадата и изнесения пост на ВМФ, които допринесоха за по-пълното изясняване на отделните въпроси от действията на противника. Беше установено участието на 43 центрове и постове за управление

Из архивите на ДС

878

и оповестяване от които 19 на територията на Турция и 24 на територията на Гърция. От поста на ВМФ развърнат на хидрографския кораб в Егейско море бяха потвърдени 6 брегови РЛС и разкрити 14 нови, превързани параметрите на РЛС на 50 кораба; подводни лодки и един самолет "Албатрос", а общо беше прехваната работата на около 150 корабни РЛС, което в значителна степен е спомогнало за разкриване корабната групировка в тъмната част на денонощието.

От РТР на сухопътни войски бяха потвърдени в работа 7 РЛС, основно от ротите за Р и РТР на 3 и 7 мсд.

По радиотехническото оборудване на самолетите (бордните РЛС и ответчици) беше следена голяма част от дейността на авиацията. По тези източници се следеше и маршрута на полета на самолетите Е-3А от системата "АУАКС". Бяха разкрити и нови маяци от радионавигационните системи "Вор" и "Такан" на територията на Турция и от борда на морски съдове в Егейско море.

Радиолокационните станции от органите за управление на авиацията работиха по време на учения без съществени изменения в параметрите си и от постоянните си позиции.

Въздушното радиотехническо разузнаване потвърди работата на 6 типа РЛС при следени 52 РЛС през този период от бригадата. Този факт показва, че все още ефективността от този вид разузнаване е много ниска.

5. Радио- и радиотехническа пеленгация

а) радиопеленгация

За поленговане на източници, работещи по време на ученията бяха развърнати 37 пеленгаторни поста 22 в КВ и 15 в УКВ диапазон (ОБр "ОСНАЗ" - 10, КСВ - 24 и ВМФ - 3).

Резултати от радиопеленгацията по време на ученията бяха постигнати от бригадата и ВМФ. Бригадата организира две пеленгаторни мрежи, едната с пеленгатори Р-359 от стария парк

и другата с пеленгатори Р-368 "Терек".

Резултатите от радиопеленгацията на бригадата сравнени с тези от учението "Дисплей Дитърминейшън-82" са дадени в таблицата.

Подадени команди		Изпълнени команди		%		За новоразкрити ИРС подадени команди		изпълнени команди		%	
1982г.	1983г.	1982г.	1983г	1982г.	1983г	1982г.	1983г.	1982г.	1983г.	1982г	1983г.
5873	11002	4652	6939	79	63	198	1317	145	721	73	55

От таблицата се вижда, че тази година по радиопеленгацията на бригадата са подадени повече от 2 пъти команди и са пеленговани повече радиостанции, но в сравнение с миналата година процента на изпълнените команди е по-малък,което показва, че качеството на работа на пеленгаторните мрежи през 1983 г. е по-ниско в сравнение с 1982г., което не е в духа на предстоящата национална партийна конференция "За високо качество и производителност на труда". Подобно е положението и за подадените и изпълнени команди за новоразкритите източници.

Най-добри резултати се получиха при пеленгуването на радиостанциите от състава на радиомрежите обслужващи 1А (т) и подчинените и корпуси.

Някои от причините за ниското качество на радиопеленгацията са:

- слабата чуваемост на новоразкритите източници в района на Мусачево;

- незадоволителна точност в работата на радиопеленгаторчиците и недостатъчна организираност в работата на операторите от прихвата и поиска;

879

Из архивите на ДС

880

- чести отказа в специалната апаратура особено в радиопеленгатора Р-368 ("Терек") и радиостанцията Р-140 от същата пеленгаторна мрежа;

- работата на командния пункт на бригадата по цялостното организиране, ръководене и обработка на данните от радиопеленгацията не беше на необходимата висота.

Независимо от допуснатите слабости радиопеленгацията на бригадата спомогна да се изясни създадената групировка на войските по време на ученията и замисъла за нейното използуване.

Новоразкритите обекти и източници и тяхното местопохождение са показани на карта - приложение № 1.

От радиопеленгацията на отряда за РТР на ВМФ бяха пеленговани 19 действуващи и 5 новоразкрити радиомрежи по време на учението "Дисплей Дитърминейшън-83". Общо по учението са подадени 900 команди за пеленговане на корабни радиостанции, От тях са използувани 870, което пръви 90% ефективност на използуваните команди от радиопеленгацията;

б) Радиотехническа пеленгация

По радиотехническата пеленгация по време на ученията "Отъм Форд-83" са подадени 3663 команди и са изпълнени 2687, което прави ефективност на пеленгацията 71%. Тези команди са подадени по стационарни, постоянно работещи РЛС. Резултатите по уточняването местоположението на новоразкрити РЛС и тези които заработиха по време на ученията са незадоволителни. Повечето от тях бяха пеленговани само от един пункт (Голям Перелик или Вишеград).

Причините за незадоволителните резултати от радиотехническата пеленгация на бригадата по новопоявили се РЛС с несвършената система за свръзка между 1 и 2 отряд . За сега между тези отряди има пряка телеграфна свръзка ЗАС по която влизането във връзка става много бавно (5-6 минути).

Из архивите на ДС

По-добри резултати получи радиотехническата пеленгация на бригадата при пеленгуването на самолета Е-3А (от системата АУАКС). По работата на бордната му РЛС се пеленгуваше от двете позиции (Голям Перелик и Вишеград) и се даваше маршрута на полета.

ИЗВОДИ:

1. Радио- и радиотехническото разузнаване доби данни по ученията "Отъм Фордж-83", които спомогнаха за изясняване на целите и характера на отработваните въпроси.

2. За управлението на войските в подготвителния период на ученията основно се използува КВ радиосвръзка, а в хода на ученията - УКВ (тропосферна и радиорелейна).

ПРИЛОЖЕНИЕ: 1. Карта за резултатите от радиопеленгацията на новоразкритите източници в КВ диапазон по време на учението "Досплей Дитърминейшън-83", маш. № _____/1983 г. от _____ картни листа.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ Р И РТР
ПОЛКОВНИК-ИНЖЕНЕР (РИГОВ)

№ 02288/6.12.1983 г.
Отпечатано в 1 екз.
ИЗ

881

КД 300
231

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО
Екз. № 2

С П Р А В К А

за хода на подготовката на учението на ОВС на НАТО на ЮЕТВД "Дисплей дитърминейшън-84"

Подготовката на учението "Дисплей дитърминейшън-84" започна през месец януари 1984 г. и включваше комплекс от мероприятия, свързани с планирането и материално-техническото осигуряване на същото. Тези мероприятия започнаха на 10.1.1984 г. с обявяването от ГК ОВС на НАТО на ЮЕТВД състава на колективна адресна група 5777, в която освен редица командувания и щабове на ЮЕТВД са били включени спомагателния команден пункт на ОВС на НАТО в Солун (*AFSOUTH ACP THES/NIKH*), група за водене на РЕВ на ОВМС на НАТО, базиране в Иеовилтон-Англия (*MEWSG YEOWILTON*), командуванията на морската пехота на САЩ в Европа и Атлантика, 18 вдк с 82 вдд, 7 ад, 63, 67, 69 и 502 ОС.

Планировката на учението е започнала през месец февруари и е продължила до края на месец юли, като през месец април (12.4.1984 г.) на базата на двустранни договорености между КВВС на САЩ и ГЩ на въоръжените сили на Турция са били решени въпросите по наемане на свързочни канали за нуждите на подразделенията от въоръжените сили на САЩ, прехвърляни в Турция за усилване на групировката. В обсъждането на въпросите са взели участие и представители на щаба *TUSLOG*, като е било

Из архивите на ДС

883

решено свръзката на тези подразделения да бъде осигурена със сили и средства на 1 бойна свързочна група (Линдзи-ФРГ).

През месец май на отделни конференции са били уточнени въпросите по координиране на въздушните превози, опре делен е бил състава и времето за прехвърляне на усиленията и осигуряващите групи от ВВС на САШ в Турция, определени са били летищата за разполагане на предвидените за пребазиране самолети и стрелковите полигони, на които ще се отработват залегналите в плана на учението въпроси. На тези конференции е било уточнено, че ще се проведат две операции от типа"Коронет" (прехвърляне на подразделения за усилване на военновъздуш ната групировка на ЮЕТВД) и са определени количеството самолетоизлитания (204 бр.), необходими за прехвърляне на личния състав и товарите от други ТВД вТурция, както и разрешеното време за престой на екипажите в Инджирилик (от 1 до 5 денонощия). Като се има предвид, че на извършените впоследствие огледи на летищата в Турция, предвидени за използуване по учението са присъствали представители на 436 тако (аб Довър-шат Делауер) може да се предположи, че част от превозите са били планирани да се извършат със самолети С-5 А и С-141 от състава на това авиокрило. Останалата част от превозите е било планирано да се извърши със самолети С-130 от състава на 322 втд. За обслужване на тези самолети е било планирано на аб Инджирлик да бъдат прехвърлени 200 души административен и технически персонал от състава на ВТАК.

През месеца подобна конференция е била проведена и от КОСВ на НАТО в югоизточната част на ЮЕТВД. Същата се е състояла на 3.5.1984 г. в Кешан с участието на командирите и началник щабовете на 2 ак и 4 пд, представители на командуването на Дарданелите и жандармерийските войски в този район

Из архивите на ДС

884

(в това число и командира на учжп "Командос" в Гьокчеада). Разгледани са били въпросите по материално-техническото и битово осигуряване на военнослужащите от САЩ, участвуващи в учението.

През месец юни продължи провеждането на отделни конференции и съвещания, на които са били доуточнени въпросите по пребазиране на личен състав и техника от ВВС на САЩ на предвидените летища в Турция, по формирането на военноморските групировки по ученията "Демзъл файър" и "Дитърънт форс", по определяне районите за стоварване на въздушните и морски десанти. Голямо внимание е било обърнато на въпроса за осигуряване взаимодействието между органите и центровете за материално-техническо осигуряване, като още от средата на месеца е започнала да функционира специална група за осигуряване на взаимодействието между тиловите органи на 16 ВА, 39 тагр, 7241 група за бойно осигуряване и 7392 ескадрила за снабдяване със специални боеприпаси с центровете за материално-техническо осигуряване в Анкара и Инджирлик.

През месец юли започна конкретизирането на основните операции на видовете въоръжени сили. Вероятно през този месец планът на учението вече е бил сведен до участвуващите щабове и са били дадени организационните указания по същото. Прихванатите сведения показват, че за усилване на военновъздушната групировка се планира прехвърлянето на сили и средства от:

- 20 тиакр (Ъпър Хейфорд) - отряд самолети и 125 души личен състав;

- 50 тиакр (Хан) - 24 броя F-16 и 225 души личен състав на аб Инджирлик;

- 401 тиакр (Торехон) - 18 броя F-16 и 325 души на аб Инжирлик;

Из архивите на ДС

- 140 тиакр от ВВС на Националната гвардия на САЩ - два отряда А-7 и 500 души личен състав на летище Йенишехир;

- 31 метеоескадрила.

Пребазирането на тези подразделения ще се осъществи под формата на операциите "Коронет бранко" (за 140 тиакр) и "Коронет сайнт", като дозареждането с гориво във въздушха ще се осъществи от самолети КС-135 от състава на 7 ад.

За осигуряване пребазирането на самолетите в края на месец юли и началото на август представители на съединенията са се запознали с характеристиките на летищата и условията за базиране, а от 3.8.1984 г. група офицери от отдела за материално-техническо осигуряване на КВВС на САЩ в Европа е започнала работа на аб Инджирлик.

885

През м. август е започнала непосредствената подготовка на сухопътните войски в Източна Тракия, като за нуждите на Подвижните сили на НАТО, предвидени за усилване на сухопътната групировка е започнало развръщане на свързочни линии. Очаква се батальоните към 15.9.1984 г. да бъдат прехвърлени в района на учението.

През м. август окончателно са били решени въпросите по дейността на ескадрилата от 401 тиакр, предвидена да участвува в учението от аб Инджирлик. Планът за дейността на тази ескадрила вероятно е предвидено да се докладва на планираните в края на август и началото на септември съвещания в щаба на 16 ВА (Торехон). На тези съвещания предстои окончателно да се решат и въпросите по дозареждането с гориво във въздуша от самолетите КС-135.

Очаква се първите групи за осигуряване действията на пребазираните ескадрили от ВВС на САЩ да започнат да пристигат в Турция към 13.9.1984 г., оперативните групи на авио-

Из архивите на ДС

886

крилата – към 17.9.1984 г., а самите ескадрили – към 27.9.1984 г.

Характерно е да се отбележи, че през тази година за първи път постъпват сведения за известни разногласия между САЩ и Турция при подготовката на учението. От прихванат разговор между офицери от щаба на TUSLOG се установи, че ГЩ на въоръжените сили на Турция с неохота се е съгласил учението да се проведе и на турска територия и е дал съгласие при условие, че САЩ добре заплатят за това. Констатира се и нежеланието на Турция активно да участвува в подготовката на учението. Според цитирания по-горе разговор до към 13.6.84 г. командуването на 6 ОТАК практически не е било направило нищо по плана за подготовката и по въпросите на взаимодействието с другите командувания и щабове участвуващи в учението. Не е било подпомагано ГК ОВС на НАТО и при реализирането на плана на учението, като Турция е отказала да изключи за продължително време линиите за високо напрежение минаващи през планирания район за стоварване на въздушен десант. Тя се е съгласила да изключи тези линии само за два часа и то след като САЩ са обещали да заплатят компенсация. Появили са се разногласия и по въпросите за пребазиране на самолетите от ВВС на САЩ. Така например на проведената от 5 до 8.6.1984 г. конференция (вероятно в аб Рамщайн) турските представители са настоявали за използуване на по-голям брой турски летища отколкото досега, като на всяко от тях бъдат пребазирани малки количества самолети, но представителите на ВВС на САЩ са се противопоставили на това предложение, тъй като според тях това щяло да затрудни управлението на същите. Освен това съпоставянето на първоначално получените сведения за броя на личния състав от ВВС на САЩ, предвидени за прехвърляне в Турция и по-късно получените сведения показва, че за 50 и 401тиаф

Из архивите на ДС

е налице едно намаление с повече от 50 % (съответно от 500 на 225 души и от 600 на 325 души).

Върху подготовката на учението влияние оказаха и съществуващите противоречия между Гърция и Турция (по включването на о.Лимнос в плана на учението), поради което на 18.8.1984 г. Гърция официално се отказа от участие в същото. Обявено бе, че само отделни единици от флота на Гърция ще участвуват в учение на обединените ВМС, вероятно в учението на Постоянния флот на НАТО " по извикване".

887

И З В О Д И:

1. Планирането на учението "Дисплей дитърминейшън-84 " основно се извърши през периода февруари-юни .

2. Свеждането на плана на учението и организационните указания се извършва към началото на м. юли.

3. През месеците юли и август се извършва конкретизиране на операциите в щабовете на обединенията и започва непосредствената подготовка на учението.

4. Съществуващите противоречия между Гърция и Турция отново доведоха до отказ на Гърция да участвува в учението.

НАЧАЛНИК О Т Д Е Л II

ПОЛКОВНИК-ИНЖЕНЕР /ГИГОВ/

№ 01667/24.8.1984 г.
Отпечатано в 2 екз.
/СЗ

Отдел II

ПОДЕЛЕНИЕ 22870
Вх. 0766,15.6.84
от 7 листа Д № 12300 м.р. СБ

217

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М:

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА ЬНА И НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)

18.6 1984 г.

Секретно
Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

З А Д А Ч И

на разузнавателните органи на РУ-ГЩ по добиването на информация за серията учения на Обединените въоръжени сили на НАТО "Отъм фордж-84"

Поредната серия есенни учения на Обединените и националните въоръжени сили на страните-членки на НАТО "Отъм фордж-84" ("Есенно придвижване-84") е планирано да се проведе през периода втората половина на август - средата на ноември 1984 г. Според наличните данни районите за провеждане на ученията ще обхванат Европейския и Атлантическия театър на войната и зоната на пролива Ламанш. В тях ще вземат участие представители на висшите военно-политически органи,командуванията и щабовете на ОВС на НАТО от всички степени, а също така на обединенията и съединенията на националните въоръжени сили и голям брой съединения и части от сухопътните войски, ВВС и ВМС на страните-членки на блока.

Според опита от проведените досега учения от тази серия отработването на действията на щабовете и войските се извършва в следната последователност:

- през втората половина на август - първата половина на октомври - привеждане на въоръжените сили от мирно

I-01004
222707

Из архивите на ДС

във военно положение с практическо отработване на въпросите по усилването на групировките на Обединените въоръжени сили на НАТО на европейските ТВД, започването на ограничената война и водене на първите операции с използуване на обикновени средства за поразяване (на серията учения "Отъм фордж-81", "Отъм фордж-82" и "Отъм фордж-83" - и с химическо оръжие);

- през втората половина на октомври - оперативна пауза за подготовка на стратегическото командно-щабно учение на Обединените въоръжени сили на НАТО в Европа "Ейбъл арчър-84" ("Умел стрелец-84");

- през първата половина на ноември - преминаване към използуване на ядрено оръжие и водене на военни действия в условията на неговата употреба.

В рамките на серията учения "Отъм фордж-84" на Южноевропейския ТВД е планирано да се проведат учението на Обединените въоръжени сили на НАТО "Дисплей дитърмикейшън-84" ("Проявяване на решителност-84"), на Подвижните сили на НАТО, предназначени за усилване на групировката на блока на Южноевропейския ТВД "Аркадиант експрес" ("Експрес Аркадия"), на Обединените ВМС "Дитърънт форс-2/84" ("Сили за възпиране-2/84") и "Демзъл феър-2/84" ("Хубава девойка-2/84") и някои по-крупни национални учения на въоръжените сили на Италия, Гърция и Турция.

За по-пълното и целенасочено разузнаване на учения-та от серията "Отъм фордж-84" да се добиват сведения (включително и документални материали) за изясняване на следните по-важни въпроси:

а. <u>До започване на учения-та:</u>

- мероприятия на командуванията и щабовете по непосредственото планиране и подготовка за серията учения;

- командувания и щабове, сили и средства, които ще участвуват;

Из архивите на ДС

890

– подготовката на териториите на страните за учениятa с особено внимание на Гърция и Турция – подготовка на пътища, полеви пунктове за управление, райони за разполагане на съединенията и частите, летищата и военноморските бази. Устройването на допълнителни свързочни линии, развръщането на свързочни възли и радиотехнически средства, въвеждането в действие на резервни и допълнителни линии (канали) на радио- и радиорелейната и тропосферната свръзка и наемане на граждански линии от проводната и радиорелейната свръзка;

– състав, време, райони (летища, военноморски бази) и способи за прехвърлянето на войски и бойна техника от други театри на войната за усилване на групировките на Обединените въоръжени сили на НАТО на Европейските ТВД с особено внимание на групировките на Южноевропейския ТВД; способи, време и средства, с които се прехвърлят войските за усилване в районите на учениятa;

– мероприятия, които се провеждат за повишаване на бойната и мобилизационната готовност на войските (силите) за участието им в учениятa;

– съвещания, които се провеждат в щабовете и войските във връзка с подготовката за учениятa, и въпросите, които се разглеждат;

– изходна военно-политическа обстановка и замисъл за провеждане на учениятa.

б. <u>В хода на учениятa</u>:

– провеждане на консултации между политическото (военното) ръководство на НАТО и на страните-членки на блока за вземане на съгласувани военно-политически решения при изостряне на военно-политическата обстановка, при започването и воденето на военните действия;

Из архивите на ДС

891

220

– време и сигнали за обявяване на различните видове тревоги и степени на бойна готовност по системата тревоги на НАТО и националните системи на страните-членки на блока, тяхната продължителност и мероприятията, които се провеждат по тях. Изменения в системите за привеждане на Обединените въоръжени сили на НАТО и страните-членки на блока от мирно във военно положение;

– начало, ход, край и обем на мобилизационните мероприятия, проведени по време на ученията – брой на мобилизираните съединения и части, категории запасни, свикани за попълването им, мобилизационни райони, срокове за готовност, степени на попълване с личен състав, бойна техника и въоръжение и др.;

– оперативно развръщане на въоръжените сили и създаване на групировките за водене на бойните действия (състав и замисъл за използуване на ударните групировки), изходни райони за настъпление (полоси за отбрана) и време за тяхното заемане;

– дейност на гражданските органи, участвуващи в ученията, и на териториалните войски по осигуряване на мобилизационното и оперативното развръщане на войските;

– сили и средства за прикритие на държавната граница (състав, направления, които се прикриват, рубежи и време за развръщане на войските за прикритие);

– способи за разпалване на войната и форми за водене на военните действия, начало на военните действия на различните европейски ТВД, оперативно построение (боен ред) на войските, направления, райони (участъци) за съсредоточаване на основните усилия и характер на действията на видовете въоръжени сили;

– водене на бойните действия в зоната (полосата) за прикритие и на боя за удържане на предния отбранителен рубеж;

Из архивите на ДС

892

- провеждане на контраудари (контраатаки) с вторите ешелони (резервите) на обединенията и съединенията - състав и задачи на контраударните групировки, време, рубежи и направления за провеждане на контраударите (контраатаките) и способи за преминаване в контранастъпление;

- прехвърляне на Подвижните сили на НАТО за усилване на фланговете на блока и начин за тяхното използуване;

- стоварване на въздушни и морски оперативни и тактически десанти - време и ред за стоварване, състав, задачи и характер на действията на десантиралите войски;

- организиране и водене на борбата с вторите ешелони (резервите) на противника (практическото отработване на концепцията за "въздушно-земното сражение" или на отделни елементи от нея) - сили, средства и способи;

- водене на борбата с оперативно-маневрените групи, въздушните и морските десанти на "противника" - сили, средства и способи;

- време за преминаване към бойни действия с използуване на химическо оръжие, сили и средства, привличани за нанасяне на химическите удари, тип на химическите вещества и обекти, по които се нанасят;

- време и способи за преминаване към бойни действия с използуване на ядрено оръжие, сили и средства, привличани за нанасяне на ударите, брой и мощност на ядрените удари и обекти за поразяване;

- използуване на ядрените средства със среден радиус на действие, които се разполагат на Европейския ТВ;

- състав и базиране на авиационните групировки на ТВД и тяхното усилване;

- провеждане на въздушни операции, построение и състав на ешелоните, задачи и обекти за нанасяне на удари;

От архивите на ДС

893

– особености в изпълнението на основните задачи от тактическата авиация и използуването на нови тактически способи при воденето на бойните действия;

– използуване на самолети от стратегическата авиация за изпълнение на задачи в интерес на сухопътните войски и ВМС;

– взаимодействие на тактическата авиация с вертолетите за огнева поддръжка и използуването на смесените самолетно-вертолетни групи;

– използуване на самолетите Е-3А от системата АУАКС-НАТО за управление на тактическата и палубната авиация, силите и средствата за ПВО и на данните от разузнаването в интерес на видовете въоръжени сили;

– време, състав и райони за формиране на различните корабни групировки и десантни отряди (включително и многонационалните), техните действия и осигуряването им;

– местоположение на полевите пунктове за управление и начало на заемането им от оперативни групи и от щабовете. Организация и способи за работа на полевите пунктове за управление на обединенията и съединенията при оперативното разгръщане на войските и в хода на бойните действия. Ефективност на системата за управление и мероприятия, провеждани за осигуряване на непрекъснато и оперативно ръководство на войските (преместване на полевите ПУ, предаване на управлението от един пункт на друг и др.);

– режим на работа на системите за свръзка и мероприятия по скритото управление на войските;

– цели, задачи и способи за водене на радиоелектронната война по време на ученията, привличани сили и средства, ръководство;

– система за тилово осигуряване на войските и нейното функциониране;

Из архивите на ДС

894

223

– използуване на нови образци оръжия и бойна техника, в това число и на новите високоточни оръжия с далечно действие при воденето на бойните действия и тяхната ефективност;

– нови моменти в схващанията за воденето на операцията и боя и за използуването на видовете въоръжени сили и родовете войски и прилагането на нови способи за водене на войната (бойните действия);

– оперативно-тактически нормативи на видовете въоръжени сили и родовете войски;

– оценки на командуването на НАТО и националните командувания за действията на щабовете и войските – положителни и слаби страни.

За добитите сведения да се донася ежедневно, а 20 дена след завършване на серията есенни учения "Отъм фордж-84" (за резидентурите – с първата поща) да се изпратят обобщени справки.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
И НАЧАЛНИК НА СЛУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ"
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (ПОПОВ)
13.06. 1984 г.

№ I-01004/7.6.1984 г.
Отпечатани в 1 екз.
Размножени в 4 екз.
/РБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

№ 101059, 6.6.85
от 4 256

Секретно
Екз. единствен 25.6

РП-Истанбул

СИ

СПРАВКА

Относно: Плановото учение на ОВС на НАТО на ЮЕТВД "ДИСТАНТ ХАММЪР - 85".

В съответствие с плановете за оперативната и бойната подготовка на ОВС на НАТО, в периода от 6 до 17.05.1985г. на Южноевропейския ТВД бе проведено плановото учение "ДИСТАНТ ХАММЪР - 85".

1. РАЙОН НА УЧЕНИЕТО.

Учението бе проведено на териториите на ИТАЛИЯ и ТУРЦИЯ, акваторията на Средиземно, Егейско и Мраморно море и прилежащите им въздушни пространства.

2. ЦЕЛ НА УЧЕНИЕТО.

Получените данни показват, че целта на учението е била: "Практическа проверка на плановете и схващанията на НАТО за организиране и водене на въздушни и морски операции на Южноевропейския ТВД, обезпечаване тактическите действия на ВВС, базирани на суша и на море, усъвършенствуване бойните възможности, бойната готовност и взаимодействието на щабовете и войските от южния фланг на НАТО и усилването им с войски от други ТВД."

Из архивите на ДС

896

3.УЧАСТВУВАЩИ СИЛИ И СРЕДСТВА.

В РП постъпиха данни за участието на следните сили и средства:

а/от ВС на ТУРЦИЯ:

- оперативни групи от щабовете на ГЩ,КСВ,КВВС,КВМС,ІА,І5ак;
- щабът на 2 пд и подчинените й части и дивизионни подразделения;
- Командуване 6 ОТАК;
- щабът на I ТАС,I,4,6,9 аб,I5 рб и подчинените й ракетни батареи;
- 3 аб - КОНЯ,преподчинена за времето на ученията на I ТАС;
- ЦУО ЕСКИШЕХИР;
- щабът,бойни кораби и подразделения морска пехота от Командуване Южния морски район,спомагателни кораби в състава на смесения тилов конвой.

б/от ВС на САЩ:

- Командуване ВМС на САЩ в Средиземно море;
- Командуване 6 САФ,АВ "НИМИТЦ",бойни и спомагателни кораби от състава на 6 САФ;
- Командуване на Силите за бързо развръщане на САЩ;
- 30I-а тактическа изтребително-бомбардировъчна авиоескадрила от Силите за бързо развръщане на САЩ,въоръжена със I7 бр.самолети "Ф-4" - "ФАНТОМ";
- 50Г-а тактическа изтребителна авиоескадрила от Силите за бързо развръщане на САЩ.

в/от ВС на НАТО:

- Командуване ОВС на НАТО на Южноевропейския ТВД;
- Командуване ОВВС на НАТО в Южна Европа;
- Командуване ОВМС на НАТО в Средиземно море;
- отряд самолети "N -3А" от системата за ранно оповестяване на НАТО "АУАКС";
- военновъздушните бази в ЧИГЛИ и КОНЯ,на които са базирани тези самолети.

г/от ВС на ИТАЛИЯ:

- три ескадрени миноносеца от състава на 2-ра флотилия на италианската флота,водени от флагманския кораб "ИМПАВИДО" под командуването на див.адм.ДОМЕНИКО ПАСКУАЛИНИ-командуващ 2-ра флотилия.

д/от други страни-членки на НАТО:

В учението взеха участие и щабове,самолети,бойни и спомагателни кораби,подводни лодки от ВС на АНГЛИЯ,ХОЛАНДИЯ и ФРАНЦИЯ.

Поради отказа на НАТО да включи в района на учението о-в ЛИМНОС и да спазва 10-милната зона,отново възникна напрежение между ГЪРЦИЯ и ръководството на блока.По горните причини ГЪРЦИЯ отказа да вземе участие в учението,протестира остро пред Командуването на НАТО и след като получи негативен отговор,приведе в състояние "БДИТЕЛНОСТ" част от своите ВМС и въстояние на бойна готовност базираната на о-в ЛИМНОС ескадрила, въоръжена с 18 бр. самолети "Ф-5".

4.РЪКОВОДСТВО НА УЧЕНИЕТО.

Учението "ДИСТАНТ ХАММЪР - 85" бе ръководено от командуващия ОВС на НАТО на Южноевропейския ТВД адм.УИЛЯМ СМОЛ.

На турска територия някои операции /след 11.06./ са били ръководени от командуващия 6 ОТАК корп.ген.РЪФКЪ УТКУ.

5.ОТРАБОТВАНИ ВЪПРОСИ.

В РП постъпиха данни за отработване на следните основни въпроси:

- привеждане на щабовете и войските от мирно на военно положение;
- извеждане на съединенията в районите с оперативно предназначение;
- разсредоточаване на участвуващите сили и средства от ВМС, създаване на ударни корабни групировки и тилови конвои;
- усиляване на ТВС със сили и средства на НАТО и Силите за бързо развръщане на САЩ;
- организиране на взаимодействието между участвуващите щабове от НАТО и страните-членки на блока;
- провеждане на съвместни въздушни и морски операции от ВВС и ВМС на НАТО,САЩ и страните-членки на блока;
- организиране и водене на въздушно и морско разузнаване;
- водене на Р и РТР с използуване на самолети от системата за ранно оповестяване на НАТО "АУАКС";
- организиране на материално-техническото осигуряване;
- организиране на скритото управление на войските.

Из архивите на ДС

897

Из архивите на ДС

898

6.ХОД НА УЧЕНИЕТО.

Ученето "ДИСТАНТ ХАММЪР - 85" започна на 06.05.1985г. на територията на ИТАЛИЯ с провеждане на въздушни и морски операции за овладяване на о-в САРДИНИЯ.Предствители на НАТО високо са оценили действията на щабовете и войските,взели участие в тези операции като специално са отбелязали положителните резултати от тясното взаимодействие между тях.

По плана на ученето,едновременно с овладяването на о-в САРДИНИЯ е започнало усилването на ТВС с част от Силите за бързо развръщане на САЩ.За целта бе проведена операция по пребазирането на 30I тибае от щата ТЕКСАС на летище СИВРИХИСАР /ТУРЦИЯ/.Счита се,че постигнатия норматив по пребазирането /I6 часа/ е показател за високата маневреност и експедитивност на Силите за бързо развръщане на САЩ.

Някои данни показват,че заедно с 30I тибае на турска територия от щата ОКЛАХОМА е била пребазирана и 507 тиае,но районите на пребазиране и действие по време на ученето не са установени.

В района на летище СИВРИХИСАР се развърнат щаба 30I тибае,военно-полева болница,осигуряващи и тилови подразделения.

Ръководството на ученето на турска територия бе в щаба на I ТАС-ЕСКИШЕХИР.

От II00ч. на 07.05.1985г. в ученето "ДИСТАНТ ХАММЪР - 85" се включиха и съединения и части от ТВС - щабът на I ТАС,I,4,6 и 9 аб, I5 рб и подчинените й ракетни батареи.3 аб - КОНЯ бе преподчинена на I ТАС и също бе включена в ученето.На 07.05.1985г. самолетите от I ТАС бяха приведени в 30-минутна готовност за излитане,а батареите на I5 рб - в I5-минутна готовност за пуск.До края на ученето I5 рб отработва въпроси по прехват на "противникови самолети",извършващи полети на различни височини в нейната зона за отговорност.

В I730ч. на 06.05.1985г. щабът на 2 пд - АДАПАЗАРЪ бе изнесен на местността във връзка с ученето /районът не бе установен/.В I745ч. на 07.05.1985г. той обяви до подчинените си части и дивизионни подразделения "ПОВИШЕНА ТРЕВОГА" /ТАКТИЧЕСКИ АЛАРМ/,в сила от I700ч. на същата дата.РП предполага,че времето за влизане в сила на "ПОВИШЕНА ТРЕВОГА" е валидно и за другите щабове,обединения,съединения и части,участвуващи в ученето.

В периода от 08 до II.05.1985г. 2 пд отработва въпроси по организиране и водене на противодесантна отбрана.

183

Из архивите на ДС

899

Във връзка с напрежението, създало се след отказа на НАТО да включи в района на учението о-в ЛИМНОС и да спазва изискванията на 10-милната зона, на 07.05.1985г. част от ВМС на ГЪРЦИЯ бяха приведени в състояние "БДИТЕЛНОСТ", като два ескадрени миноносеца и спомагателни кораби получиха задача да следят отблизо операциите на ВМС на НАТО, изпълняващи задачи по учението. На 07.05.1985г. в състояние на бойна готовност бе приведена и базираната на о-в ЛИМНОС авиоескадрила, въоръжена с 18 бр. самолети "Ф-5".

На 08 и 09.05.1985г. 301 тибае от състава на Силите за бързо развръщане на САЩ проведе стрелби "въздух-земя" по "отбранителни позиции" и обекти на "противника" в района на стрелковия полигон в КОНЯ.

На 08 и 09.05.1985г., в интерес на учението, отряд самолети "F-3A" проведе разузнавателни полети над територията на ТУРЦИЯ, Егейско и Средиземно море. На 09.05.1985г. на летище КОНЯ местните и чужди журналисти са били запознати с тактико-техническите данни и бойните възможности на самолетите от системата "АУАКС". На журналистите е било съобщено, че в момента системата за ранно оповестяване на НАТО разполага със 17 бр. самолети "F-3A", като се очаква в скоро време да бъде доставен и въведен в действие още един, последният от предвидените 18 броя самолети.

С това планираният за провеждане в района на КОНЯ етап на учението завърши.

На 10.05.1985г. 301 тибае бе пребазирана на летище ЕСКИШЕХИР. На 10- и 11.05.1985г. съвместно със 112 ибае от 1аб /ТУРЦИЯ/ са били проведени бойни полети и стрелби по земни цели в района на стрелковия полигон на I ТАС. Основно внимание е било обърнато на организиране на взаимодействието между 301 ТИБАЕ и I аб при планиране на задачите и провеждане на съвместни операции.

На 11.05.1985г. завърши планираният за провеждане в района на ЕСКИШЕХИР етап на учението.

В акваторията на Средиземно и Егейско море съюзническите ВМС са отработвали въпроси по организиране и водене на съвместни морски надводни и подводни операции, отразяване въздушно нападение на "противника", водене на противоминна и противолодъчна отбрана, организиране и водене на въздушно и морско разузнаване, материално-техническо осигуряване и др.

Из архивите на ДС

900

Действията на съюзническата групировка основно са проведени в района на о-в КРИТ и триъгълника, заключен между о-в ЛИМНОС - о-в МИТИЛИНИ - о-в КОЗЛАДА.

По замисъла на ученията е било предвидено и провеждане на мероприятия по бойното осигуряване на тилов морски конвой, формиран от кораби на ТУРЦИЯ и ФРАНЦИЯ. Данни за действията на конвоя не бяха получени. Установено бе само, че той е бил осигуряван от три ескадрени миноносеца от състава на 2-ра флотилия на италианската флота, водени от флагманския кораб "ИМПАВИДО".

В последната фаза на ученията, проведена в акваторията на Егейско море взе участие самолетоносачът на 6 САФ АВ "НИМИТЦ". В СМИ на ТУРЦИЯ се появиха съобщения, че неговите действия по време на ученията са били непрекъснато наблюдавани отблизо от един съветски ескадрен миноносец, оборудван с радарни системи и други технически средства.

Ученията "ДИСТАНТ ХАММЪР - 85" завърши към изхода на 1[illegible].05.1985 година.

На 20.05.1985г. в ИСТАНБУЛ пристигнаха на 3-дневно посещение трите италиански бойни кораба, осигуряващи по време на ученията турско-френския тилов морски конвой.

7. ОРГАНИЗАЦИЯ НА СКРИТОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОЙСКИТЕ.

Един от основните въпроси, залегнали в плановете за подготовката и провеждането на ученията "ДИСТАНТ ХАММЪР - 85" бе предотвратяване изтичането на информация и осигуряване скритото управление на войските.

Трябва да се отбележи, че както в подготвителния етап, така и в хода на ученията за управлението на щабовете и войските основно е била използувана проводната, закритата телефонна свръзка и свръзката чрез ИСЗ. Наред с това, широко приложение намери и фелдегерско-пощенската свръзка. С изключение на някои източници, обхващащи съединения от ТВС, които бяха използувани ограничено, радиорелейната свръзка в диапазона от 50 до 500 мхц, които се наблюдава със средствата на РП не намери приложение.

И З В О Д И:

1. Ученията "ДИСТАНТ ХАММЪР - 85" е планово учение на ОВС на НАТО в Южна Европа. Основната цел на това учение е демонстриране готовност-

127

та и възможностите на блока за усилване на ВС на ТУРЦИЯ със сили и средства на НАТО и Силите за бързо развръщане на САЩ.

2.Главно внимание бе обърнато на организиране взаимодействието между участвуващите щабове и войски от НАТО и националните ВС.

3.Потвърждават се данните,че на турска територия самолетите от системата "АУАКС" се базират във военновъздушните бази ЧИГЛИ и КОНЯ.

4.Отчитайки възможностите на съвременните средства за Р и РТР, Командуването на НАТО взе строги мерки за недопускане изтичането на информация при подготовката и в хода на учението.

Поместените в справката данни са добити от:

- "М - I":
  - данни за началото и края на учението;
  - участвуващите сили и средства от ВС на ТУРЦИЯ;
  - преподчиняването на 3 аб - КОНЯ на I ТАС и включването й в учението;
  - обявяването на "Повишена тревога";
  - привеждането на самолетите на I ТАС в 30-минутна готовност за излитане и на средствата на I5 рб в I5-минутна готовност за пуск;
  - провежданите по време на учението мероприятия от 2 пд и I5 рб.

- С М И: - всички останали данни.

3 0 I 6 9
6 5 3 3

Данните, добити чрез М-1 са достоверни, а останалите - правдоподобни

4.6

4.6.85 г.

№ АС 085 / 30.05.I985г.

149

Секретно
Екз. единствен
на
РП-Истанбул

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Нанесено в карточеното
11.7.85
87

С П Р А В К А

Относно: Учението на ВМС на ТУРЦИЯ "ДЕНИЗ КУРДУ-2/85"

В съответствие с плановете за оперативната и бойната подготовка на ТВС, в периода от 04 до I4.06.I985г. бе проведено учението на ВМС "ДЕНИЗ КУРДУ - 2/85".

I.ЦЕЛ НА УЧЕНИЕТО.

Получените данни показват, че целта на учението е била: Практическа проверка на плановете на КВМС на ТУРЦИЯ за привеждане на щабовете и войските от мирно на военно положение и усъвършенствуване действията на личния състав по организиране и водене на морски подводни и надводни операции във взаимодействие със съединения и части от ВВС.

2.РАЙОН НА УЧЕНИЕТО.

Учението "ДЕНИЗ КУРДУ-2/85" бе проведено в акваторията на Мраморно море, международните води на Егейско и Средиземно море и прилежащите им въздушни пространства. Част от учебните въпроси бяха отработени в района на Сароския залив.

3.УЧАСТВУВАЩИ СИЛИ И СРЕДСТВА.

В РП постъпиха данни за участието на:

- щаба на КВМС;

п/п Янев

- щаба на флота;
- ВМБ - ГЪОЛДЖУК;
- Командуване Южния морски район;
- БМА - ТОПЕЙ;
- бойни и спомагателни кораби, подводни лодки, патрулни самолети и вертолети от състава на ВМС;
- щабовете на 3,6 и 9 аб и бойни самолети от техния състав;
- бойни самолети от 2 ТАС.

4.ОТРАБОТВАНИ ВЪПРОСИ.

За постигане на планираните цели бяха отработвани следните основни въпроси:

- привеждане на участвуващите сили и средства в бойна готовност;
- устройване на проходи в минните заграждения на противника,
- извеждане и разсредоточаване на корабите и подводните лодки в открито море;
- оформяне на ударна корабна групировка;
- организиране и водене на разузнаването;
- осигуряване зенитното прикритие на корабната групировка;
- организиране и водене на противоминна и противолодъчна отбрана
- провеждане на насрещни морски операции;
- авиационни, торпедни, ракетни и артилерийски стрелби с действителни боеприпаси по земни, морски и въздушни цели на противника;
- организиране на материално-техническото осигуряване на корабната групировка по въздух и море.

Освен това, по време на ученията са отработвани и различни варианти от схващанията на ТВС за водене на морския бой.

5.РЪКОВОДСТВО НА УЧЕНИЕТО.

Ученията "ДЕНИЗ КУРДУ - 2/85" бе проведено по план и под ръководството на Командуване ВМС на ТУРЦИЯ. Непосредственото ръководство бе осъществено от командуващия флота арм.адм. ЕМИН ГЪОКСАН от борда на флагманския кораб "АЛЧЪТЕПЕ".

Из архивите на ДС

903

Из архивите на ДС

904

6.ЕТАПИ НА УЧЕНИЕТО.

Ученето бе проведено на 4 /четири/ етапа:

-_първи_етап:_на 04 и 05.06.1985г.-включва:привеждане на силите и средствата в бойна готовност,извеждане и разсредоточаване в открито море на бойните и спомагателни кораби и подводни лодки,преход на корабната групировка от Мраморно в Егейско море и провеждане на бойни стрелби в Сароския залив.

-_втори_етап:от 05 до 08.06.1985г. През този етап бяха отработвани различни варианти от схващанията на ТВС за организиране и водене на морския и въздушния бой и организиране на взаимодействието.

-_трети_етап:_на 09 и 10.06.1985г. Включва провеждане на стрелби по подводни и надводни цели и унищожаване на корабната групировка на "червените" в насрещни морски операции във взаимодействие с бойни самолети от ВВС.

-_четвърти етап:от 11 до 14.06.1985г. През този етап участвуващите в ученето сили и средства се завърнаха в постоянните си местостоянки.

7.ХОД НА УЧЕНИЕТО.

В 1005 ч. на 04.06.1985г. щабът на ВМБ ГЪОЛДЖУК бе приведен в бойна готовност.След получаването на сигнала,планираните за участие в ученето бойни и спомагателни кораби и подводни лодки бяха изведени в открито море.В акваторията на Мраморно море бе сформирана корабната групировка на собствените войски /"сини"/ Осигурявана по въздуха от патрулни самолети на БМА ТОПЕЛ и бойни самолети от 6 и 9 аб,същата започна прехода на Мраморно море.

През първия ден на ученето /04.06.1985г./ бяха отработвани въпроси по устройване на преходи в минните полета на противника,организиране и водене на разузнаването,противовъздушна и противолодъчна отбрана.

Към полунощ на 04 срещу 05.06.1985г. корабната групировка премина Пролива ЧАНАККАЛЕ,след което пое курс на север.

На 05.06.1985г. бяха отработвани мероприятия по организиране и водене на морския бой и провеждане на бойни стрелби с действителни боеприпаси по земни,морски и въздушни цели в района на Сароския

Из архивите на ДС

залив.Първият етап на учението "ДЕНИЗ КУРДУ - 2/85" завърши към изхода на 05.06.1985г.

Вторият етап на учението бе проведен в периода от 05 до 08.06.1985г. в акваторията на Северно и Средно Егейско море и прилежащите им въздушни пространства.В рамките на този етап бяха планирани и проведени насрещни морски операции на корабните групировки на "сините" /собствени войски/ и "червените" /противник/.Освен това бяха отработени и варианти от схващанията за водене на морския и въздушния бой, организиране на взаимодействието между ВМС и ВВС,противовъздушната отбрана и водене на разузнаването.

Вторият етап на учението завърши към изхода на 08.06.1985г.Корабната групировка хвърли котва в района на пристанище МАРМАРИС.

Третият етап на учението,който бе проведен на 09 и 10.06.1985г. бе наблюдаван от началника на ГЩ на ТВС арм.ген.НЕЖДЕТ ЮРУУ и командуващите видовете въоръжени сили арм.ген.ХАЙДАР САЛТЪК,арм.ген. ХАЛИЛ СЪОЗЕР,арм.адм.ЗАХИТ АТАКАН и арм.ген.МЕХМЕТ БУЙРУК от борда на флагманския кораб "АЛЧЪТЕПЕ".Същият бе проведен в международните води на средиземно море в участъка от МАРМАРИС до АНТАЛИЯ и прилежащите им въздушни пространства.

След устройване на проходи в минните полета на противника,устроени на изходите на пристанище МАРМАРИС,корабната групировка излезе в открито море.По плана на учението,на 09.06.1985г. бяха отработвани мероприятия по организиране и водене на разузнаването,противовъздушна и противолодъчна отбрана и различни варианти от тактиката на морския бой.Освен това бяха проведени торпедни,ракетни и артилерийски стрелби по морски подводни и надводни цели.

На 10.06.1985г. с участието на бойни и спомагателни кораби,подводни лодки,самолети и вертолети бяха проведени нощни и дневни бойни стрелби с действителни боеприпаси по морски,въздушни и земни цели.Освен това бе проведена морска операция,в резултат на която корабната групировка на "червените" бе извадена от строя.

След провеждане на парад от участвуващите кораби,подводни лодки и самолети,който бе приет от началника на ГЩ арм.ген.НЕЖДЕТ ЮРУУ, третият етап на учението завърши към 1700ч. на 10.06.1985г. в района на пристанище АНТАЛИЯ.

Из архивите на ДС

906

19

В периода от II до I4.06.1985г. бе проведен четвъртият етап на ученето, по време на който участвуващите сили и средства се завърнаха в постоянните си местостоянки.

По време на третия етап на ученето "ДЕНИЗ КУРДУ - 2/85" ескадреният миноносец "ВЕЛОС- I6" с бордови № 22 и един миночистач от състава на ВМС на ГЪРЦИЯ навлязоха в бойния ред на корабната групировка на ВМС на ТУРЦИЯ, с което се създаде реална възможност от възникването на опасен инцидент между двете страни. Турското военно ръководство в лицето на началника на ГЩ арм.ген.НЕЖДЕТ УРУУ и командуващите видовете въоръжени сили, които наблюдаваха ученето от борда на флагманския кораб "АЛЧЪТЕПЕ", подходи хладнокръвно към тази дръзка стъпка на военното ръководство на ГЪРЦИЯ, оцени обстановката и евентуалните наблагоприятни за турско-гръцките отношения последствия и не допусна вземането на ответни мерки като се задоволи само с отдаването на заповед за прогонването на гръцките кораби от два ескадрени миноносеца на ТВМС и пускането на димни завеси с цел да се възпрепятствува наблюдението на ученето. По подобен начин бе реагирано и през втория етап на ученето, когато в близост до остров МИКОНОС разузнавателни самолети от ВВС на ГЪРЦИЯ организираха и проведоха мероприятия по наблюдение и разузнаване на ученето "ДЕНИЗ КУРДУ - 2/85".

Средствата за масова информация на ТУРЦИЯ оцениха положително решенията и действията на турското военно ръководство по повод опитите за провокация от страна на ГЪРЦИЯ.

И З В О Д И:

I. Ученето "ДЕНИЗ КУРДУ - 2/85" е планово учение на КВМС на ТУРЦИЯ което се провежда в международните води на Егейско и Средиземно море, акваторията на Мраморно море и прилежащите им въздушни пространства.

2. Основно внимание бе обърнато на отработване на мероприятията по организиране и водене на разузнаването, зенитното прикритие на корабната групировка, противоминната и противолодъчната отбрана. Както и по време на миналите учения от този тип, бяха проведени бойни артилерийски, торпедни и ракетни стрелби с действителни боеприпаси по земни, въздушни и морски цели на противника.

3.Учението "ДЕНИЗ КУРДУ - 2/85" имаше и определен антигръцки характер.Провеждането му по едно и също време с учението на 4А "ИЛК ХЕДЕФ-85" в непосредствена близост до териториалните води и островите на ГЪРЦИЯ може да се оцени като демонстрация на претенциите на ТУРЦИЯ за присъствие в Егейско море.

Справката е изготвена по данни от:

- "М-I": времето на учението,участието на щаба на флота,ВМБ ГЪОЛДЖУК,3,6 и 9 аб,привеждането на ВМБ ГЪОЛДЖУК в бойна готовност и извеждането на корабната групировка в открито море,част от отработваните учебни въпроси;

- от СМИ: всички останали данни.

Информацията е ратоверка - от М-I
важните от СМИ са [illegible]

30169
6533

03.07.85.

1. Оценка на сведението (ята) в документа: ПСР
2. За какво е използувано сведението (ята): частично за МРС
3. Съмнение за дезинформация: [illegible]
Дата 11-7 1985 г. Оценка сведението: [illegible]
Н-к отделение: [illegible] Н-к отдел: [illegible]

За първи път получава данни за отделните етапи, подробности по конци отработвани въпроси по хода на учението "Дениз Курду - 2/85" както и подробности по опитите на Гърция да извърши провокации.
Останалите данни - потвърждаване

№ АС 0111 / 27.06.1985г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

за ученията на ОВС на НАТО "АКТИВ ЕЙДЖ - I/85"

В съответствие с плановете за бойната готовност на щабовете и войските от ОВС на НАТО, в периода от 03 до 06.06.1985г. бе проведено планово учение "АКТИВ ЕЙДЖ - I/85".

I.ЦЕЛ НА УЧЕНИЕТО.

Анализът на получените данни показва, че целта на ученията е била: "Практическа проверка на системата за оперативно и приложно на щабовете и войските от ОВС на НАТО от мирно на военно положение за отразяване на внезапна агресия на страните от Варшавския договор".

2.УЧАСТВУВАЩИ СИЛИ И СРЕДСТВА.

От ВС на ТУРЦИЯ в ученията взеха участие:

- Генералният щаб;
- щабовете на КСВ.КВВС и КВМС;
- щабът на СА и армейските части и подразделения:
- щабовете на 2,3,5 и I5 ак и подчинените им части и подразделения;

- I ТАС,I,4,6 и 9 аб;
- I5 рб,I ,I,2,3,4,5,6,7 и 8-а ракетни батареи и Дивизионът за прикритие моста над Босфора.

Предполагаме,че в ученнето са взели участие всички обединения и съединения от ТВС,но поради липса на източници за тяхното разузнаване,данни не са получени.

3.НАЧАЛО И ХОД НА УЧЕНИЕТО.

Ученнето "АКТИВ ЕЪДИ - I/85" започна в 0500ч. на 03.06.1985г. В РП са получени следните данни:

В 0605ч. на 03.06.1985г. щабът на I5 рб бе оповестен за началото на ученнето,влизащо в сила в 0500ч. на същата дата.Щатният личен състав на базата,I и 2 ргр и подчинените им ракетни батареи се яви като цяло по местоназначение към 0748ч. на 03.06.1985г.Средствата на ракетните батареи бяха приведени в 5-минутна готовност 20 минути след оповестяването.

Данни за подаване на сигнала за ученнето до ЦА и подчинените й съединения не бяха получени,тъй като обслужващите ги източници бяха приведени в режим на радиомълчание.РП предполага,че оповестяването им е било осъществено по проводните линии за свръзка.

На 03.06.1985г. съединенията,частите и подразделенията са отработвали в постоянните си гарнизони мероприятия,включени в плановете за бойна готовност.

През нощта на 03 срещу 04.06.1985г. сили и средства от щаба на 3 ак и батарея от I5 рб/номерацията не е установена/ бяха изнесени в района на КАРАБУРУН.По същото време щабът на I бртбр и един от подчинените й батальони бяха изнесени в района на ез.КЪЧУКЧЕКМЕДЖЕ.

По данни от лично наблюдение,състоянието на съединенията от Истамбулския гарнизон на 04.06.1985г. се характеризира със следното:

- личният състав и бойната техника на 66 мд и 6 пд бе в постоянните си гарнизони.Охраната на района на 6 пд бе усилена.В района бяха устроени около 35-40 палатки,забелязано бе движение на униформени и цивилни лица с вещеви торби.РП е на мнение,че в 6 пд е била проведена частична мобилизация.

- част от бойната техника на 2 бртбр /около един батальон/ бе изнесена в неустановен район,източно от постоянната местостоянка на бригадата.

- личният състав и бойната техника на 23 пд бяха изнесени в неус-

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

910

 153

тановен район.

Пред казармените райони и околните кръстовища на пътищата Истанбул - Алемдаа и Чекмекьой - Картал имаше войници - регулировчици, а движението на дипломатически коли по шосето Истанбул - Кемербургаз бе забранено. На 05.06.1985г. бе установено, че в района на Кемербургаз са изнесени щабовете на 66 мд и подчинените й части.

Учението "АКТИВ ЕЙДЖ - I/85" завърши към I600ч. на 06.06.1985г. Изнесените на местността щабове, части и подразделения се прибраха в постоянните си гарнизони през нощта на 06 срещу 07.06.1985г.

4. ПОСТИГНАТИ НОРМАТИВИ.

- време за свеждане на сигнала за начало на учението до I5 рб-65 минути след влизането му в сила;

- време за явяване на щатния състав на I5 рб по предназначение /след оповестяването на базата/ - I03 минути.

ИЗВОДИ:

I. Учението "АКТИВ ЕЙДЖ - I/85" е планово учение на ОВС на НАТО. Основната цел е практическа проверка на плановете на НАТО за оповестяване на щабовете и войските и привеждането им от мирно на военно положение.

2. Учението бе проведено при строго спазване на мерките по СУВ и повишен контраразузнавателен режим спрямо служителите от дипломатическите представителства в ИСТАНБУЛ.

Справката е изготвена по данни от "М - I", честоти 60,2; 64,4; 68,I и 70,I мхц и лично наблюдение.

Информацията е достоверна

[signature]

03.07.85г.

3 0 I 6 9
6 5 3 3

№ АС 0113 / 28.06.1985г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Към ДЕЛО № 0111

17

С Е К Р Е Т Н О

Екз. единствен

ПОДЕЛЕНИЕ 22870-х
Вх. № 01710 11.03.86 г.
Към ... №

585

911

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Някои моменти от същността и съдържанието на т. нар. "Нова военна доктрина" на Гърция

/ По зад. 216 /

I. ТЕОРЕТИЧЕСКИ АСПЕКТИ ОТНОСНО СЪЩНОСТТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА "НОВАТА ВОЕННА ДОКТРИНА"

През м. януари 1985 г. гръцкото военно-политическо ръководство обяви приемането на т. нар. "нова военна доктрина". В своята същност "доктрината" определя основните цели на гръцката външна политика и свързаната с нея национална отбранителна стратегия, в рамките на съществуващата днес военно-политическа обстановка, както в местен регионален мащаб, така и в по-широк аспект. Беше изтъкнато, че въз основа на задълбочен анализ на съвременната обстановка главна опастност на настоящия етап за Гърция се явява от "Изток", т. е . Турция. Причината за тази преориентация на гръцкото военно-политическо ръководство е била породена от спорните въпроси между двете страни по отношение на Егейските острови, като на първо

Из архивите на ДС

912

място се изтъкват асимилаторските стремежи на Турция спрямо тях.

Беше подчертано, че Гърция със своята външна политика не предявява териториални претенции към другите страни, но същевременно ще защитава националния си суверенитет с всички възможни средства.

В своите планове гръцкото военно-политическо ръководство на този етап отделя голямо внимание на полагане основите и организиране на т. нар. "Нова гражданска национална отбрана" - НПЕА, като основен елемент от "новата военна доктрина".

В теоритически аспект НПЕА, разглежда осъществяването на националната отбрана,/ в частност отбраната на Егейските острови/, като сложен процес на подготовка включващ целия отбранителен потенциал на страната. Основни движещи фактори в това отношение са следните:

- постоянната висока БГ на ГВС;
- осигуряване на висока активност на населението, т. е. при възникване на кризисен период от мирновременни условия, мобилизиране на същото, с цел засилване на националната отбрана и неутрализиране на усилията на противниковите сили за нанасяне на настъпателни удари по групировката на ГВС на островите.

За правилно и целенасочено използуване на горепосочените фактори важна предпоставка се явява организиране на взаимодействието - т. е. съвместни действия от постоянните военни формирования, дислоцирани на островите и участвуващото население, мобилизирано за осъществяване плановете на военното командуване за отблъскване на евентуално неприятелско нападение.

НВД успоредно с така изложената постановка обхваща и много други фактори по-важните от които са следните:

1. Участие на политическото ръководство на страната в провеждането на национални учения - показателен пример за практическото осъществяване на това мероприятие беше провеждането от 09. до 14.12.1985 г. планово годишно национално учение по карта "Александрос - 85".

Из архивите на ДС

Целите на учението бяха следните:

- отработване на въпросите, залегнали в "новата военна доктрина" т. е. отразяване настъплението на противник от "изток" със силите и средствата на трите вида ВС;

- развръщане и проверка на системата за управление и свръзка;

- проверка готовността на висшите държавни органи и ГЩ на НО за действие през кризисния период.

Съгласно сценария на учението е било създадено нарастване на обстановката и възникване на кризисни ситуации, за чието овладяване са били необходими съвместни координиращи действия на държавния механизъм и ВС. По време на последната фаза на учението военно-политическото ръководство на страната е взело определени решения въз основа на залегнали данни и разчети от оперативните планове на ГЩ на НО в ЕИМ и получаването на информация от същите за вземането на решения, с цел използуването на видовете ВС при отразяване настъплението на противника. /СМИ през посочения период на учението/.

913

2. Приемане на нови форми и методи на обучение във ВС, преоценка съдържанието на учебните програми във военните училища и подобряване подготовката на преподавателския състав.

Главната цел в това направление е осигуряването на необходимата материално-техническа база за качествено осъвършенствуване подготовката на личния състав от ВС. /Оп. № 20110 и в."Вима"-22.12.85г.

3. Подобряване въз основа на специална програма условията на живот на срочнослужащите, с основно внимание на тези, които служат по островите. /В."Вима" - 22.12.1985 г./.

4. Внасяне на предложения за промени в начините за производство, атестиране и стимулиране на срочнослужещия състав от ГВС. /Оп. № 20110/.

5. Подборът на висшия команден състав да се извършва от офицери привърженици на новата доктрина. / Оп. №20110/.

Из архивите на ДС

914

6. Ускорено развитие на военната промишленост, като в начал-ния период се даде преоритет на производството на средства за осигу-ряване на стабилна противотанкова и противовъздушна отбрана. В тази връзка се предвижда активизиране на научните изследвания, с цел оси-гуряване на "независимост" при модернизирането, подръжката и усвоя - ването на нови образци въоръжение и бойна техника. /Оп. № 20110/.

7. Качествено подобряване на силите за специално предназначение, с особено внимание на частите и подразделенията от морската пехота. Това мероприятие се планира въз основа на оценката на ГЩ, че при воденето на бойни действия в съвременни условия се повишава ролята и значението на силите със специално предназначение на ТВД. В гърната връзка се предвижда реорганизация на ротите морска пехота дислоцирани на островите, с цел прерастването им в батальони. /Оп. № 20110/.

8. Модернизация на трите вида ВС, въз основа на предвари-телно разработени програми. / СМИ/.

9. Сформиране на формирования за гражданска отбрана.

Отчитайки социалните и демографски проблеми на страната, /млади-те офицери в последно време изразявали открито нежеланието си да служат по островите в Егейско море и тенденцията към намаляване на контингента от до наборници/, гръцкото военно-политическо ръковод-ство е взело решение да се намали числеността на част от дислоци-раните по островите редовни подразделения на ГВС. За тази цел ще се сформират на териториален принцип формирования за гражданска отбра-на, комплектовани от местното население. Командуването им щяло да се възложи на офицери от мобилизационния резерв. За поддържане на оперативно-тактическата им подготовка се предвиждало те да се при-вличат за участие в учения на ВС, водени в рамките на общата опера - тивна и бойна подготовка. Лекото стрелково въоръжение щяло да бъде раздадено на съхранение по домовете на личния състав. / ПВА на ГДР/.

Според друг източник /В. "Вима" - 22.12.1985 г./ въпросът с раздаването на оръжието е бил многократно разискван от съответни-

21

те органи, които са стигнали до заключението, че не е наложително в мирновременна обстановка да се провежда това мероприятие. Било е взето решение раздаването на оръжието и обучението на личния състав за действие с нови оръжейни системи да се извършва само при провеждане на мобилизационни учения. Подчертава се, че през изминалата година такива учения са се провели многократно.

В горната връзка цели да бъдат планирани мероприятия за създаване на необходимите условия за масово обучение на населението и привеждането му в готовност за масово участие в т. нар. "всенародна гражданска отбрана". За целта в училищата са въведени часове по военно обучение. /Оп. № 19710/.

10. Повишаване ролята на жените.

В рамките на прилагането на NПЕА се проучва въпросът за по-активното използуване на жените в отбранителните планове на ГВС за островите. Като първи етап в тази насока се разработвали конкретни мероприятия от ГЩ на НО и министерството на Егейско море. Специалистите от двете министерства са стигнали до заключението, че участието на жените в защитата на пограничните райони и специално на Егейските острови е наложително, в рамките на "всенародната отбрана" в случай на неприятелско нападение. Съгласно тактиката на "всенародната отбрана" на участието на жените в различни военни операции се възлага решителна роля. Като цяло се счита, че проблемът за масово използуване на жените в случай на кризисни ситуации, ще бъде сложен и многостранен процес, за правилното прилагане на който ще се изисква задълбочена и предварителна подготовка.

Предвижда се участието на жените да се конкретизира в следните направления:

- привличане на жените в земеделски, животновъдни и горски работи, в служби за продоволствено снабдяване на населението;
- оказване на медицинска и икономическа помощ на семействата на мобилизираните;
- сформиране на специални групи, които ще бъдат включени в ПВО на островите. Личният състав на същите ще бъде специално обучен

Из архивите на ДС
915

Из архивите на ДС

916

за гасене на пожари и ще бъде подчинен на местните органи за само - управление;

- сформиране на женски подразделения и към трите вида ВС:

За нуждите на СВ - обслужване на складове за боеприпаси, вещево имущество, резервни части и др.; мотоциклетисти - свързочници /куриери/; скатаване на парашутно имущество; ремонт на стрелково въоръжение; готвачи; санитарки; регулировчици и др.

За нуждите на ВВС и ВМС - предвижда се използуването им в КП, за заместване на определен мъжки потенциал, който би могъл да се използува за попълване на оперативните единици.

Не се предвижда сформирането на отделни бойни части, комплектовани от жени, а само спомагателни подразделения, които ще заместят определен мъжки потенциал и в трите вида ВС /снабдяване на бойните части и подразделения с боеприпаси и храна и изпълнение на други задачи по осигуряването на тила/. /Оп.№ 20110 и в."Етнос"от 05.01.1986 г./.

Едно от основните мероприятия на гръцкото военно-политическо ръководство беше проведеното национално съвещание по въпросите на т. нар. "общонародна отбрана" на 21.12.1985 г. на о. Хиос, което имаше пряка връзка с изпълнението на основните мероприятия, включени в т. нар. "нова отбранителна доктрина". Съвещанието бе свикано по инициатива на Министерството на националната отбрана и ръководено от втория министър на НО Дросоянис и министъра на Егейско море Сфириу. В него взеха участие началникът на ГЩ на НО генерал-полковник Курис, началникът на ГлЩ на СВ генелал-лейтенант Пендерудакис, началникът на ГлЩ на ВМС вицеадмирал Папас, командирът на АСДЕН генерал-лейтенант Ласкарис, а така също депутати и представители на местните административни, военни и полицейски органи.

Разгледани бяха основните въпроси определящи т. нар. "Всенародна отбрана", която ще се организира в рамките на прилаганата "нова гражданска национална отбрана". Става въпрос за организирането на дълбоко ешалонирана отбранителна система, за която е необходим конкретен план, предвиждащ и активното участие на населението.

Из архивите на ДС

За тази цел е било взето решение да бъде сформирана към Министерството на Егейско море самостоятелна Дирекция за политическа координация при извънредни положения със следните отдели: за своевременно предупреждение на населението; за изчисление на щетите; за самозащита; за обучение, организационното развръщане и поддръжка.

Представителите на местните органи за самоуправление са направили предложения във връзка с разглежданите въпроси, по-съществените от които са следните:

- увеличени разходи за отбрана;
- сформиране на самостоятелна смесена инжинерна група /МОМА/ за Егейско море;
- развръщане и развитие на телекомуникационната система между островите в Егейско море;
- избор на сгради за превръщането им в ДОТ, складове за боеприпаси и друго имущество;
- усъвършенствуване на противопожарната система;
- създаване на специална служба за информиране на населението;
- строеж на радиотелевизионен център за Егейските острови;
- засилване на контрапропагандната дейност срещу турската пропаганда за заплаха от Гърция;
- участие на жените в системата на "всенародната отбрана";
- с оглед медицинското осигуряване на бойните действия е планирано на островите да бъдат развърнати хирургически отделения към здравните заведения;
- засилване ролята на органите за местно самоуправление в отбраната на страната. /Оп.№19710, СМИ от периода на съвещанието/.

Основният координационен орган при осъществяване на тези широкомащабни мероприятия ще бъде Министерството на Егейско море. Тържествената церемония по откриването на същото стана през месец февруари 1986 г. на о. Митилини.

По-важните функции на новосъздаденото министерство са следните:

- основен териториално-управленчески орган за островите в Егейско море;

917

Из архивите на ДС

918

- координиращо звено между КИСЕА и Министерството на националната отбрана по въпросите за островите;

- координационен и изпълнителен орган по въпросите на отбраната и сигурността на територията на островите, в това число отговаря и за провеждането на всички мероприятия, залегнали в "новата отбранителна доктрина";

- отговаря заедно с министерството на националната отбрана за изпълнение програмата на НАТО за ускорена милитаризация на Егейските острови. /Оп. № 19710/.

II. МЯСТО И РОЛЯ НА САЩ И НАТО

В рамките на очерталата се тенденция за подобряване на отношенията между Гърция и САЩ от една страна и с НАТО от друга, прилагането на мероприятията, залегнали в "новата отбранителна доктрина" трябва да се разглежда в тясна връзка от развитието на същите.

На проведената през м. декември 1985 г. в Брюксел зимна сесия на НАТО гръцкото военно-политическо ръководство е изложило подробно основните принципни положения относно ускорената модернизация и превъоръжаването на ГВС. Гръцкото военно-политическо ръководство било взело решение за изпълнение залегналите в програмите на САЩ и НАТО мероприятия. Като един от основните въпроси от дневния ред на сесията е бил този касаещ изпълнението на програмата за ускорена милитаризация на гръцките острови в Егейско море. В програмата били включени мащабни мероприятия по усъвършенствуване инфраструктурата на Егейските острови - строеж на нови казармени райони, летища, складова база, пристанища и др. Предвижда се на островите Хиос, Тира и Митилини да бъдат построени големи летища, които да се използуват и за нуждите на ВС на САЩ и НАТО.

По време на посещението на зам. министъра на външните работи на САЩ в Атина Уайтхед е бил разглеждан въпросът за изграждането на нова телекомуникационна система на островите в Егейско море, която да се използува и за нуждите на САЩ и НАТО. Обсъждан е бил и

Из архивите на ДС

919

въпросът относно поемането на военния контрол но о. Лимнос от НАТО. /Оп.№ 20110/.

И З В О Д И :

1. Гръцкото военно-политическо ръководство полага големи усилия за усъвършенстване на оперативно-стратегическите планове за водене на бойни действия в съвременни условия, чрез приемането на "новата отбранителна доктрина", като основно внимание на настоящия етап се отделя на организирането защитата на островите в Егейско море.

2. САЩ и НАТО следят отблизо мероприятията на гръцкото военно-политическо ръководство в тази насока. От постъпилите досега данни става ясно, че с тяхна помощ се прокарва линия имаща за цел ускореното модернизиране и превъоръжаване на ГВС, както и милитаризация на гръцките острови в Егейско море, което ще доведе до качествено усъвършенстване инфраструктурата на югоизточното крило на ЮЕТВД.

Справката е изготвена по данни, добити от оп.№ 19710, 20110, ПВА на ГДР и СМИ.

2 6 5 5 1
2 6 9 8 6
3 5 7 0 0
6605.

№ 091 / 15.01.1986 г.
Отпечатано в един екземпляр.

02973 05.05.

СЕКРЕТНО
№ 2
Екз. ~~единствен~~

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Фонд Дело № 0106

СПРАВКА

относно: "Състояние и тенденции в развитието на отношенията на Гърция с НАТО, ЕИО и САЩ и западноевропейските държави във военно-политическата област. Мероприятия по формирането на щабове в Гърция. Ход и резултати на преговорите за американските бази в Гърция".

/По задача 205/

След победата на ПАСОК на изборите през юни 1985 г. и сформирането на самостоятелно правителство от Папандреу се започна и с промяна в официалната позиция на гръцкото военно-политическо ръководство по отношенията със САЩ и НАТО. В програмните декларации на правителството в Парламента през м.юли 1985 г. Папандреу изрази готовност за решаване на спорните проблеми в отношенията със САЩ и НАТО. Той подчерта, че правителството на ПАСОК през своя втори мандат ще полага усилия за пълно нормализиране на гръцко-американските отношения. През следващите месеци бе отбелязана активна дипломатическа дейност, като в края на м. октомври 1985 г. министърът на въп-

Из архивите на ДС

921

шните работи на Гърция Папуляс проведе среща с държавния секретар на САЩ Шулц в Брюксел. На посещение в Атина пребиваваха последователно заместник-министрите на външните работи на САЩ Армакост /30.10.85 г./, Уайтхед /18.01.1986 г./, Риджуей /05.02.1986 г./, началникът на службата за американска военна помощ за чужбина при МНО на САЩ генерал Гаст /30.01.1986 г./, новоназначеният командуващ ОВС на НАТО в Южна Европа адмирал Мороу /19.02.1986 г./ и други отговорни военни и политически дейци на САЩ и НАТО. В края на м. март на посещение в Атина пребиваваха последователно министрите на външните работи на Великобритания Джефри Хау и на САЩ Джордж Шулц.

Анализът на данните показва, че главните причини за приемане от гръцкото военно-политическо ръководство на курс към ускорено сближаване със САЩ и Западна Европа е стремежът му с тяхна помощ да реши острите икономически проблеми на страната, осигури финансови средства, въоръжение и бойна техника за ускорената модернизация на ГВС и т.н. Този стремеж се използува от САЩ, НАТО и ЕИО за активен натиск върху гръцкото правителство в следните направления:

- Започване на процес, насочен към решаване на Кипърския проблем в съответствие с военно-стратегическите и политически планове на САЩ и НАТО; -създаване предпоставки за гръцко-турски преговори с оглед постепенното нормализиране на двустранните отношения и укрепване югоизточното крило на НАТО:

- Привеждане на външно-политическия курс на Гърция в пълно съответствие с интересите на САЩ, НАТО и ЕИО на дълготрайна основа.

За постигане на горните цели бяха проведени следните мероприятия:

I. ГРЪЦКО-АМЕРИКАНСКИ ОТНОШЕНИЯ

1. Бази на САЩ в Гърция

Използувайки икономическите затруднения на гръцкото правителство и стремежа на Папандреу да реши финансовите проблеми на Гърция с помощта на САЩ и НАТО, американската страна оказа масиран натиск за осигуряване на гаранции от гръцкото военно-политическо ръководство

Из архивите на ДС

922

за оставане на основните американски бази на гръцка територия след 1988 г. Министрите на външните работи Шулц и на националната отбрана Уайнбъргър, както и други отговорни правителствени дейци на САЩ неедноократно заявяваха официално, че САЩ настояват да получат в най-кратък срок отговора на гръцкото правителство по въпроса за бъдещето на американските бази, с оглед необходимостта от планиране средства за модернизацията им. Те даваха да се разбере ясно, че въпросът за базите има определящо значение за развитието на гръцко-американските отношения и в случай на отстраняването им Гърция ще се лиши от американската военна помощ, практически ще бъде анулирано съотношението 7:10 за военната помощ на САЩ за Гърция и Турция, Гърция няма да получи заеми от Международния валутен фонд, контролиран в голяма степен от САЩ и т.н.

Под натиска на САЩ гръцкото правителство направи поредица от отстъпки по отношение на официалната си позиция за базите на САЩ. Формулировката за отстраняване на базите от Гърция бе заменена с понеопределената позиция, че Гърция ще приложи условията на гръцко - американското споразумение от 1983 г., а през февруари т.г. Папандреу открито даде да се разбере, че гръцката страна е съгласна да започне нови преговори за базите. В своето интервю за в."Файнаншъл таймс" той призова САЩ да денонсират едностранно споразумението от 1983 г., след което да започнат нови преговори. По време на посещението на Шулц в Атина /25-28.03.1986 г./, той заяви официално, че САЩ настояват, а гръцкото правителство е "проявило разбиране", че е необходимо започването на нови преговори за базите "много преди 1988 г.". След това заместник-министърът на външните работи на САЩ Риджуей заяви, че е постигната договореност между Гърция и САЩ за започване на нови преговори преди 1988 г. Официално гръцкото правителство опровергава наличието на такава договореност.

Анализът на всички данни, постъпили в РП, води до извода, че договореност за оставането на базите на САЩ в Гърция след изтичане на договора т.е. след 1988 г. на практика е била постигната. Този

Из архивите на ДС

923

извод се потвърждава от следните данни:

– По време на посещението на Шулц в Атина е било подписано споразумение за оставане на базите на САЩ в Атина след 1988 г. Споразумението са подписали Шулц и Папандреу. В замяна на гръцката страна щяла да бъде предоставена сумата от 900 млн. долара. Същата щяла да бъде изплатена през м. август т.г. срещу бъдещите наеми на САЩ за базите. /Данните са от оп.№ 8729 /.

– Непосредствено след посещението на Шулц в Атина американският Конгрес даде разрешение за продажба на Гърция на 40 самолета Ф–16. Този факт косвено потвърждава постигането на договореност за базите, тъй като е малко вероятно САЩ да се съгласят за продажбата на Ф–16 без да са осигурени гаранции за оставането на базите:

– Все по–често в правителствените СМИ през последните месеци се прави прогнозата, че Гърция ще се съгласи с оставането на основните американски бази след 1988 г., с цел осигуряване на икономически инвестиции и финансови средства, необходими за изплащане на големите дългове на страната, стабилизиране на икономиката и др. В перспектива тази пропагандна кампания има за цел да подготви общественото мнение за оставането на базите на гръцка територия.

Като най–вероятно решение на проблема за американските бази се очертава следното:

– Съгласно подписаното споразумение между Папандреу и Шулц в края на 1986 и началото на 1987 г. по инициатива на САЩ ще започнат нови преговори по въпроса за базите. На преговорите ще бъде постигнато споразумение за отстраняване на някои бази, сред които базата на летище Елиникон, вероятно и на базата в Гурнес /о.Крит/ и за оставане на останалите бази срещу повишаване на наема. Функциите на базата Елиникон ще бъдат поети от базата на НАТО в Актион и базата в Суда. Не е изключено оставащите на територията на Гърция бази да бъдат формално преобразувани в бази на НАТО с оглед вътрешнополитическите съображения на гръцкото правителство. Преговорите ще се водят от гръцко–американска комисия от експерти. /Данните са от Оп.№20100 и

Из архивите на ДС

924

оп.№ 19776 /.

Вестник "Ризоспастис" от 06.04.1986 г. съобщава, че на проведеното на 28.03.1986 г. съвещание на Шулц с началниците на американските бази в Гърция, последният е съобщил, че преговорите за базите ще започнат "веднага след като се създаде благоприятна политическа обстановка в страната". Той е заявил, че базата в Елинико ще бъде предадена на гръцката страна "след три години" - т.е. през периода 1988-89 г.

Не бива да се изключва и следният вариант - новите преговори за базите да започнат пет месеца преди изтичане споразумението от 1983 г. - т.е. през периода м.юли-август 1988 г. Подобно решение би облагодетелствувало и е удобно за правителството на ПАСОК, с оглед максимално протакане и осигуряване на вътрешно-политически изгоди, както и на по-благоприятни финансови условия. От друга страна Папандреу ще съобразява действията си при преговорите за базите с развитието на турско-американските преговори за подновяване на споразумението за военно-икономическо сътрудничество между двете страни. В случай на започване на преговорите в средата на 1988 г. не е изключено Папандреу да предизвика предсрочни парламентарни избори, с цел използуване благоприятната обстановка за осигуряване още един мандат на управление на ПАСОК под лозунга за "премахване" на американските бази на територията на Гърция.

2. Военно сътрудничество

След продължителни преговори на 31.03.1986 г., непосредствено след приключването на посещението на Шулц в Атина, американския Конгрес даде разрешение за продажба на 40-те самолета тип Ф-16 за нуждите на гръцките ВВС. Предварително през втората половина на миналата година САЩ използуваха бягството на бившия съветски дипломат в Атина Сергей Бохан за организиране и провеждане на продължителна кампания в дух на шпиономания, за да окажат натиск върху гръцкото правителство да подпише документ, с който Гърция се задължава да опазва

Из архивите на ДС

в тайна секретните данни за технологията, ТТ данните и други на самолетите Ф-16 и на другото въоръжение и бойна техника, произведени в САЩ. В края на посещението си в Атина Шулц заяви, че е съгласувал с Папандреу мероприятията за изпълнение на споразумението за опазване на тайната на самолетите Ф-16.

Към настоящия момент положението на сделката за самолетите Ф-16 е следното:

- На 21.04.1986 г. Гърция ще внесе аванс от 24 млн долара, като първите самолети ще бъдат получени в края на 1988 г, а цялата покупка - до края на 1989 г.:

- В момента се провеждат преговори с фирмите "Дженерал илектрик" и "Прат енд Уитней" за типа на двигателите, с които ще бъдат оборудвани самолетите. Изборът ще бъде направен до края на м. май т.г. Най-вероятно ще бъде избран двигател, произвеждан от "Дженерал илектрик", тъй като гръцката страна отчита факта, че турските Ф-16 са оборудвани с такъв тип двигатели;

- В началото на м. май т.г. ще започнат преговорите за радиоелектронното оборудване, резервните части и другите системи на самолетите, както и за компенсационните сделки. Те се предвижда да имат също ограничаващи параметри, т.е. до 30% от инвестициите ще бъдат в съвместно производство във военната промишленост и няма да надхвърлят 10% в областта на туризма. Преговорите от гръцка страна ще се ръководят от ген.лейтенант Маринакис - началник на управление "Нови бойни самолети" при МНО. /Данните са от изявления на зам. министъра на НО Сехиотис от 18.04.1986 г., публикувани в гръцките СМИ на следващия ден/.

От 12 до 14 май т.г. в Атина ще бъде проведен конгрес на тема "Американски инвестиции в Гърция", в който ще вземе участие зам.министърът на търговията на САЩ Голдфилд. Той ще се срещне с своя колега зам.министъра на националната икономика на Гърция Папандониу и с други представители на гръцкия капитал. Очаква се да съобщи позициите на американската страна по предложените от Гърция 17 програми за американски инвестиции в страната. Гръцкото предложение

Из архивите на ДС

926

включва инвестиране в областта на металургията и производството на неръждаема стомана, корабостроенето, производството на машини и съоръжения, стъкларската промишленост, рибовъдството и др. Гръцките СМИ съобщиха, че към 10.04.1986 г. на посещение в Гърция са били представители на крупни американски фирми, които са проявили "голям интерес" към инвестиции в областта на енергетиката - проучване и добив на петрол, на лигнитни въглища и др. Те са били информирани за развитието на преговорите за доставка на съветски природен газ за Гърция.

Стокообменът на Гърция със САЩ за 1985 г. е бил както следва: 371 млн. долара износ на Гърция за САЩ - предимно селскостопански продукти и произведения на леката промишленост и внос - 322 млн. долара, 50% от които - нефтопродукти, а останалите - промишлени произведения, машини и съоръжения. Очаква се по време на посещението на Голдфилд да бъде подписан договор за сътрудничество в областта на туризма, който да канализира притока на американски туристи в Гърция.

3. Политическо сътрудничество.

а. Във външнополитическата област

След разговорите с Папандреу през м.март Шулц съобщи, че двете страни са набелязали основните насоки за координиране на външнополитическите си мероприятия. Последвалите официални политически декларации и позиции на гръцкото военно-политическо ръководство по различни актуални международни въпроси безспорно доказват ,че заявеното от държавния секретар на САЩ е вече практика във външната политика на Гърция. Конкретно потвърждение бе посещението и изявленията на гръцкия министър-председател в Тайланд и Китай. На 06.04.1986 г. в Бангкок Папандреу направи изявления, с които осъди виетнамската "агресия" в Кампучия и изрази задоволство от нарастналите продажби на гръцко оръжие и боеприпаси за Тайланд. Пример за тясното взаимодействие на външнополитическите мероприятия на Гърция и САЩ бяха и действията на гръцкото правителство по време на либийската криза. Страната

33

927

Из архивите на ДС

формално се противопостави на американските военни действия с изявления на министъра на външните работи Папуляс. С пропагандна цел и за вътрешнополитическа консумация бе публикувана декларация на "председателя на ИБ на ЦК на ПАСОК", която осъждаше американските действия срещу Либия. Същевременно бяха проведени следните практически мероприятия за покрепа действията на САЩ:

– Гръцкото правителство подписа комюникетата на срещите на министрите на външните работи на ЕИО, с които се осигуряваше на практика политическа подкрепа за действията на САЩ;

– Бе осигурено политическо прикритие на мероприятията, осъществени от американските бази в Гърция за поддръжка действията на 6 САФ чрез добре подготвени изявления на правителствения говорител за "отбранителния характер на базите на САЩ в Гърция";

– ПВС дислоцирани на о. Крит бяха приведени в повишена БГ. На острова бяха пребазирани самолети "Мираж" Ф1С. Бе отдадена заповед всеки либийски боен самолет, проникнал във въздушното пространство на Гърция да бъде свалян без предупреждение. /Данните са от в. "Елефтеротипия" от 20.04.1986 г./;

– Гръцката полиция прекрати насила пресконференцията на зам.министъра на външните работи Сахати, на 18.04.1986 г. в Атина, най-вероятно, за да предотврати разкрития на същия, че самолетът му е бил проследяван в гръцко въздушно пространство от американски бойни самолети.

Анализът на гореизложеното води до извода, че посещението на Шулц доведе до качествено нов етап в гръцко-американското политическо сътрудничество, при което външнополитическият курс на Гърция се привежда в пълно съответствие с курса и интересите на САЩ.

б. Балканска политика на Гърция

Съгласуването на мероприятията от балканската политика на гръцкото военно-политическо ръководство с тези на САЩ и НАТО е също нов момент, който се забелязва във външнополитическия курс на страната. По време на посещението си в Атина, Шулц е изразил подкрепата

Из архивите на ДС

928

на САЩ за мероприятията на гръцкото правителство за подобряване отношенията с Албания и СФРЮ, като е окачествил последната като "ключ" за подхода към Албания. Американският държавен секретар бил заявил в разговора си с Папандреу, че и другите европейски страни следва да възприемат подхода на Гърция, с цел "спечелване на СФРЮ и Албания за Запада", особено в настъпилата след смъртта на Енвер Ходжа обстановка, оценена като много благоприятна за постигане на военно-политическите цели на САЩ и НАТО. /Данните са от сп.№ 19776 ./.

4. Сътрудничество в борбата с тероризма

През периода м. юни 1985 - м. март 1986 г. САЩ използваха терористичните акции, извършени на територията на Гърция за активен натиск върху гръцкото правителство за осигуряване на по-тясно гръцко-американско сътрудничество в "борбата с тероризма" със следните основни цели:

- промяна на политиката на Гърция спрямо арабските страни, в защита на интересите на САЩ в Близкия Изток;

- осигуряване на тясно взаимодействие между специалните служби на двете страни и по този начин оказване на пряк контрол от страна на САЩ върху съответните гръцки служби, а оттам и върху развитието на ВПО в Гърция.

За постигане на горните цели бяха проведени следните мероприятия:

- организиране и провеждане на пропагандни кампании, с които гръцкото правителство бе обвинявано в "подпомагане и поощряване на тероризма", в резултат на които гръцката страна бе принудена да ревизира позициите си в отношенията с арабските страни;

- на 19.02.1986 г. бе проведено съвместно заседание на ръководни служители от КИП и на американските специални служби в Атина, на което са били обсъдени конкретни мероприятия за възстановяване сътрудничеството на КИП с американските сродни служби и

Из архивите на ДС

929

провеждането му за периода до края на 1988 г. Била е обсъдена и т.н. система за "успоредно свързване", която предоставя възможности за пряко взаимодействие между еролните отдели и служби на КИП и тези на САЩ. /Данните са от в. "Понлики" от 21.02.1986 г./;

– през м. март т.г. гръцките СМИ съобщиха, че към Управлението за държавна сигурност /бившата ИПЕА/ е създален отдел "Борба с арабския тероризъм". Посочва се, че отделът ще провежда активни мероприятия за картотекиране на всички арабски граждани, живущи или временно пребиваващи на територията на Гърция и ще действува в тясно взаимодействие със съответния отдел на КИП и тези на американските специални служби;

– САЩ са предоставили на гръцката страна увеличен контингент за обучение на служителите от службите за сигурност в специализираните учебни заведения на САЩ, както и нова техника за нуждите на гръцките КРО./Данните са от ОПВ, завеждащ полицейската хроника на в."Ризоспастис"/;

– На 05.04.1986 г. на летище Елиникон е проведено голямо учение на новосъздадените части за борба с тероризма, които били оборудвани с модерни американски материално-технически средства и ново въоръжение. Засега било изградено само едно подразделение в състав 3 офицери и 55 служители, които са специално подбирани. Същото е дислоцирано в кв. Гуди – Атина. /Данните са от в. "Та Неа" от 06.04.1986 г. и от лично наблюдение/.

Оценено във вътрешнополитически аспект, гръцко-американското сътрудничество в борбата с тероризма доведе до създаване на благоприятни условия за провокации и нанасяне на удар върху Левицата и главно върху ГКП. Гръцкото правителство започна провеждането на активни мероприятия в тази насока. Като удобен повод то използува убийството на индустриалеца Ангелопулос в началото на м. април т.г. Лично Папандреу заяви, че организацията "17-и ноември", поела отговорността за убийството, се ръководи от "интелектуалци" с леви убеждения. В публикациите на гръцките СМИ се изтъкваше необходимостта от приемане на "строги антитерористични" мерки и гласуване на закони, имащи за цел ограничаване свободите на населението и предоставяне по-големи

Из архивите на ДС

930

41

права на службите за сигурност.

5. Други проблеми в гръцко-американските отношения

а. Въпросът с радиостанцията "Гласът на Америка"

На пресконференцията в Атина Шулц заяви, че е договорил с Папандреу започването на преговори, с цел решаване на въпроса за пребиваването на радиостанцията "Гласът на Америка" на гръцка територия. В тази връзка, преди посещението на Шулц, на 12.03.1986 г. в."Атенс стар ", публикува обръщение до Папандреу от група американски сенатори, членове на Комисията за външна политика на американския Конгрес. В него се подчертаваше личната заинтересованост на президента Рейгън за модернизиране на радиопредавателите, обслужващи "Гласът на Америка" в Гърция, които имали много важно значение за провеждане на американската пропаганда срещу СССР и страните от Източна Европа. Американската страна предложи да бъде сключен нов договор с продължителност от 25 години, с цел започване модернизацията на предавателите в Кавала и на о. Родос. Желанието на гръцкото правителство е споразумението да бъде сключено за срок от 5 години. /Данните са от ОПВ - журналист от в. "Атенс стар"/.

б. Други въпроси

По време на посещението си в Атина Шулц, оценявайки резултатите от срещите и преговорите с гръцката страна, обяви, че са постигнати договорености за започване на преговори и подписване на споразумения по следните въпроси:

- нова спогодба за сътрудничество между Гърция и САЩ в областта на гражданското въздухоплаване;
- решаване на правния статут на американските военнослужещи на територията на Гърция /СОФА/;
- за статута на гръцките служители в американските бази.

Из архивите на ДС

931

42

II. ОТНОШЕНИЯТА НА ГЪРЦИЯ С НАТО

Основните проблеми в отношенията на Гърция с НАТО не претърпяха изменение. Важна роля в тях играят гръцко-турските противоречия. Нов момент, обаче, е проявилото се в началото на тази година активизиране на мероприятията на ръководството на НАТО за търсене на "компромисни" решения за притъпяване на гръцко-турските противоречия, с цел укрепване югоизточното крило на НАТО на ЮЕТВД. В тази връзка през м. февруари т.г. командуващият ВС на НАТО на ЕТВД генерал Роджърс заяви, че военно-политическото ръководство на блока полага усилия за решаване проблема за о. Лимнос "в рамките и чрез използуване възможностите на ученията на НАТО". Става ясно, че основната цел е постигане на гръцкото участие в ученията на Блока. В последствие бе официално съобщено, че Гърция участвува в командно-щабното учение на НАТО "Сплай", проведено от 04 до 18.04.1986 г. Целта на ученията бе отработване действията на търговските флоти на страните - членки на Блока в Средиземно море по време на война. През м. февруари гръцката страна заяви своето желание да участвува в ученията, тъй като това съответствувало на националните й интереси.

Едновременно с провеждане на ученията "НАТО Сплай" в акваторията на Егейско море бяха проведени големи национални учения на ВМС и ВВС на Гърция "Посейдонос-86" и на Турция "Дениз Курду-86". Характерно бе, че по време на ученията не бяха регистрирани нарушения на гръцкото въздушно и морско пространство от турски кораби и самолети, каквато бе обичайната практика досега. /Данните са от в. "Пондики" от 31.02.1986 г. и в. "Та Неа" от 11.04.1986 г./.

В рамките на т.н. "нова военна доктрина" гръцкото военно-политическо ръководство изградили система за координиране действията на ГВС и силите за ГО на гръцките острови в Егейско море. Горните мероприятия са координирани и по линия на НАТО в рамките на стратегическите планове на Блока за изграждане на "втори отбранителен рубеж" в Егейско море. /Справка по въпроса е изпратена с пощата през м. февруари и НШ от 7.04./

Из архивите на ДС

932

Бе съобщено, че материално-техническите съоръжения за щаба на НАТО в Лариса са пред завършване. Същите се доизграждат в ускорени темпове от специалисти на НАТО. В близост до Лариса се планира построяването на ново летище, на което ще бъдат дислоцирани самолетите Ф-16. /Данните са от в. "Ризоспастис" от 10.03.1986г./.

През м. март тази година са били извършени шест пробни полета на самолети на НАТО от типа "Ауакс" от базата в Актион. Предвижда се до края на м. април да завърши изпитателния период на материално-техническите съоръжения на базата и там да бъдат постоянно базирани първите два самолета тип "Ауакс". /Данните са от в. "Ризоспастис" от 04.04.1986 г./.

Показателни за развитието на отношенията Гърция - НАТО бяха и изявленията на Шулц по време на пресконференцията му в Атина, че САЩ подкрепят мероприятията за решаване на гръцко-турските противоречия. Той съобщи, че американското правителство е наредило на постоянния си представител в щаба на НАТО в Брюксел да започне консултации за решаване на въпроса за о. Лимнос.

Активизират се мероприятията на гръцкото военно-политическо ръководство за развитие на двустранното и многостранно сътрудничество със страните-членки на НАТО. Завършени са преговорите за закупуване от Гърция на 40 самолета тип "Мираж-2000", чието предаване ще започне в началото на 1988 г. Същите ще бъдат оборудвани с усъвършенствуван двигател тип "М-53 В2". Заедно със самолетите на гръцката страна ще бъдат доставени и УРС "Матра", както и друго въоръжение и материална част.

Гръцкото военно-политическо ръководство отделя особено внимание върху снабдяване на СВ с модерни танкове. Стана ясно, че САЩ са предложили да продадат на Гърция 493 танка тип М48А1 и М48А5, снети от въоръжение от американските СВ. Цените, предлагани от САЩ се оценяват като много изгодни от специалистите от МНО на Гърция - средно по 30 млн.драхми на танк. /Данните са от ОНВ, журналист от в. "Елефтеротипия"/. За оценка на оперативната годност на танковете и възможностите за използуването им при гръцките условия на 19.04.86г.

Из архивите на ДС

933

44

за САЩ, щата Алабама, е заминала гръцка военна делегация, начело с генерал-майор Гулас.

В процес на водене са гръцко-френски преговори за модернизиране на танковете тип "АМХ-30" на въоръжение в ГВС. Ходът на преговорите е затруднен, поради високите цени, предлагани от фирмата-производителка.

Гръцкото военно ръководство проучва предложенията за съвместно производство на танково въоръжение на територията на Гърция. Оферти са представили компаниите "Викерс" /Англия/, "Енчеза" и "Бомбардини" /Бразилия/, "Краус Мафей"/ФРГ/, "Джиат" /Франция/ и "Отомелара"./Италия/. По време на пресконференция в Атина, проведена на 18.04.1986 г. зам.-министърът на националната отбрана на Гърция Сехиотис е съобщил, че гръцкото военно-политическо ръководство се ориентира към съвместно производство с фирмата "Краус Мафей" за производство на танкове "Леопард-1А" или "Леопард-2".

Анализът на посочените данни води до извода, че гръцкото военно-политическо ръководство отделя особено внимание на усъвършенстването и модернизирането на ГВС, както и повишаването на бойната им готовност и възможности, в пълно съответствие с плановете и програмите на НАТО, с основна цел повишаване военната мощ на страната и издигане ролята й в Блока.

III. ОТНОШЕНИЯ НА ГЪРЦИЯ С ЕИО

Политиката на все по-тясно обвързване на Гърция със страните-членки на ЕИО бе продължена и по време втория мандат на правителството на ПАСОК. Доказателство за това бяха и редица мероприятия на гръцкото военно-политическо ръководство в това направление:

- Гръцкото правителство подкрепи безусловно решенията за политическа и военна интеграция на ЕИО в края на миналата година;

- През м. ноември 1985 г. Гърция сключи заем в размер на 1.7 млрд.екю /около 1.5 млрд.долара/, който ще получи от фондовете

Из архивите на ДС

934

на ЕИО. В замяна гръцката страна се задължава да провежда икономическа политика, наложена от ЕИО. Последица от това бе както икономическата, така и политическата зависимост на Гърция от ЕИО, очертала се особено ясно по време на либийската криза през м. април т.г.

В настоящия момент основните усилия на гръцкото военно-политическо ръководство са насочени към задържане развитието на връзките на Турция с ЕИО, връзки, определящи се от големите военно-стратегически и икономически интереси на западноевропейските страни в Турция. Основните мероприятия от политическата линия на гръцкото правителство в това отношение бяха набелязани на заседание на КИСЕА през м. март т.г. В изпълнение на взетите решения гръцката страна успя да блокира обсъждането на турската молба за възобновяване на действието на протокола за сътрудничество с ЕИО, прекратено след военния преврат в Турция през 1981 г. Като претекст гръцкото правителство използува обстоятелството, че молбата на турското правителство не бе изпратена предварително единствено до гръцката страна.

В действията си срещу сближаване на Турция със страните-членки на ЕИО, гръцкото правителство използува особеностите на външнополитическата конюнктура в момента, които са както следва:

– Стремежът на ФРГ, Англия и Холандия към активизиране връзките на ЕИО с Турция, наложено от нарастналата военно-стратегическа роля на Турция след отпадането на Иран и появилите се признаци за несигурност на режима в Египет, както и от мероприятията на ЕИО за проникване и завладяване на турския пазар, с цел преодоляване конкуренцията на САЩ и Япония;

– Неизантересоваността на страните-членки на ЕИО към пълноценно участие на Турция в Общността, поради факта, че тогава те няма да могат да контролират контингента турска икономическа емиграция в условията на свободно движение на работна ръка в рамките на ЕИО.

Отчитайки тези особености, гръцкото правителство съсредоточава усилията си за ограничаване връзките на Турция с ЕИО, а не за прекратяването им изцяло. Гръцкото военно-политическо ръководство

Из архивите на ДС

935

46

счита,че страната трябва да си осигури ролята на фактор от решаващо значение за развитието на връзките на Турция с ЕИО,обстоятелство,което Гърция да използува като средство за натиск върху Турция по двустранните противоречия.

ИЗВОДИ

1. Развитието на отношенията на Гърция със САЩ,НАТО и ЕИО определено показва,че правителството на ПАСОК окончателно изостави прогресивните елементи в своята политика и възприе курс към открито и ускорено сближаване със САЩ и страните от Западна Европа.

2. Чрез пълно съгласуване на външнополитическата дейност на Гърция с интересите и целите на САЩ,чрез ускорено развитие на военното сътрудничество в рамките на НАТО и с провеждане на икономическа политика,наложена от ЕИО,гръцкото военно-политическо ръководство се стреми към издигане на ролята на Гърция в НАТО и ЕИО, повишаване на бойната мощ и възможности на ГВС,засилване на своите позиции в гръцко-турските противоречия и стабилизиране на националната икономика,разчитайки на съдействието на американския и западноевропейски капитали.

3. В бъдеще гръцкото правителство ще продължи усилията за по-нататъшно сближаване със САЩ и Запада във военно-политическата и икономическа област. Практическите мероприятия в тази насока военно-политическото ръководство на страната ще се стреми да прикрие и "уравновеси" чрез поддържане на отношенията със СССР и останалите социалистически страни както и с показни миролюбиви прояви и инициативи с пропагандно съдържание и насоченост.

26986
27821
901
6415

№ 0190 /22.4.1986 г.
Отпечатано в един екз.

Данните, оценките и изводите ся правдоподобни. Показванните агентурни източници се показват с доверие.

4.5.86

157

★ ПОДЕЛЕНИЕ 229704 ★
Вх. № 01630/14.10.85 г.
от 6/1 листа Д № 250

14.11

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Написано в переписание
на 16.10.85
от 17

С П Р А В К А

Относно: Националното есенно учение на ВС на ТУРЦИЯ "СОНБАХАР - 85"

В съответствие с плановете за бойната и мобилизационна готовност и бойната подготовка на щабовете и войските, в периода от I6 до 28.09. I985г. бе проведено националното есенно учение на ТВС "СОНБАХАР - 85"

I. РАЙОН НА УЧЕНИЕТО.

Учението бе проведено в зоната за отговорност на IA, акваториите на Мраморно и Черно море и прилежащите им въздушни пространства. Основните въпроси, залегнали в плана на учението, бяха отработвани на територията на Източна Тракия.

II. УЧАСТВУВАЩИ СИЛИ И СРЕДСТВА.

В РП са добити данни за участието на следните сили и средства:

а/ от щаба на КСВ:
- Оперативна група, маргираща Преден КП на КСВ.

б/ от състава на IA:
- Оперативно-технически Преден КП на IA;
- Основен КП на IA;

21.10.85 г.

Дополнение на 28.10 14.10

14.10

- Запасен КП на IA;
- Тилов КП на IA;
- Игр[redacted] щаб на IA;
- армейската разузнавателна група;
- свързочния полк на IA;
- инженерния полк на IA;
- полкът армейска авиация;
- Център за управление бойните действия на IA;
- щабът на 2ак,4 и 8пд,18 бррп;
- Основен КП на 3ак;
- Запасен КП на 3ак;
- ЦУБД на 3ак;
- 6пд,66 мд,I бртбр;
- свързочния и инженерния батальон [illegible] ,батбр;
- Основен КП на 5ак;
- 3,6I,65пд,4I пбр,3 бртбр;
- свързочния батальон на ак;
- щабът на I5ак,2 и 23пд,2 бртбр.

в/ От състава на ВВС и ПВО:

- Оперативна група от щаба на I ТАС;
- I,6 и 9аб,3аб;
- I5 рб и подчинените й ракетни батареи;
- I ВКГР,[illegible]ЕБУРГАЗ,ЧАНАККАЛЕ,ЗРДП ЕВРЕНСЕКИЗ,ПНО [illegible].

г/ От състава на ВМС:

- Командуване Северния морски район;
- Командуване ВМБ ГЪОЛДЖУК.

Освен това,в учението са взели участие и някои жандармерийски подразделения,чиято номерация не бе установена.

III.РЪКОВОДСТВО НА УЧЕНИЕТО.

Общото ръководство на учението "СОНБАХАР - 85" бе осъществено от Оперативната група на КСВ,а непосредственото - от командуващия IA арм.ген.РЕДЖЕП ЕРГУН.

Из архивите на ДС

IV.ОТРАБОТВАНИ ВЪПРОСИ.

Анализът на постъпилите данни показва,че по време на ученията са отработени следните основни въпроси:

- привеждане на щабовете и войските от мирно на военно положение;
- извеждане на участвуващите сили и средства от постоянните им гарнизони и заемане на заповядваните райони;
- инженерно оборудване на отбранителните полоси,райони и позиции;
- организиране на полевата система от пунктове за управление и свързочни възли;
- провеждане на частична мобилизация и включване на запасните в бойните разчети;
- организиране и водене на армейска отбранителна операция на територията на Източна Тракия;
- организиране и водене на противодесантна и противовъздушна отбрана;
- бойно осигуряване от въздуха действията на сухопътната группировка;
- организиране и водене на разузнаването;
- водене на отбранителни бойни действия на ред последователни рубежи за спиране настъплението на войските от Варшавския договор прегрупиране на силите и провеждане на контраудар за възстановяване целостта на страната;
- организиране на взаимодействието между видовете въоръжени сили и родовете войски и служби;
- организиране на скритото управление на войските,материалнотехническо,тиловo,медицинско осигуряване и др.

V.ПОДГОТОВКА И ХОД НА УЧЕНИЕТО.

Непосредствената подготовка на съединението от състава на ЦА за участието им в есенното учение "СОЮЗ[illegible]85" започна в началото на м.август 1985г. и се характеризира[illegible]ледното:

- В 0900ч. на 04.08.1985г. започна плановото мобилизационно учение на ТВС "ПЪЛДЪРЪМ - 85",което обхвана част от сухопътните войски и жандармерията.Целта на ученията бе опресняване знанията на запас-

ните и запознаването им с новостите,настъпили в областта на въоръжението и бойната техника.

В ученето бяха привлечени запасните,включени в поделенията с мобилизационен № както следва:

- от сухопътните войски: I42-7;I42-I9;I42-3I;I2I-37;I2I-28; I00-I3 и започващите с № II2;
- от жандармерийските войски: Ж-24-27;Ж-2015 и Ж-24-227

Моторните превозни средства,подлежащи за мобилизация за горните поделения,не бяха привлечени за участие в ученето.

В I605ч. на 04.08.I985г. по "М-I" бе приведено мобилизационно донесение,с което щабът на 3 ак доложи в щаба на I А,че към I030ч. същия ден е приключило приемането на запасните във войсковите приемателни пунктове на корпуса и подчинените му съединения.Явили са се общо 787 души,както следва:

- в щаба на 3ак:27 офицери,I8 подофицери и 42 войници;
- в 6 мд:23 офицери,34 подофицери и 320 войници;
- в 66 мд:I8 офицери,24 подофицери и I57 войници;
- в I бртбр:I4 офицери,I8 подофицери и 87 войници.

По специално изготвена програма,от 05 до I0.08.I985г. запасните са преминали преподготвителни занятия,след което са били включени в щабовете,подразделенията и разчетите,а по-късно заедно с тях са взели участие в есенните учения.

- На I3.08.I985г. в щаба на 66 мд - ДАВУТПАША/ИСТАНБУЛ бе проведено командно-щабно учение на пясъчен сандък.Бяха отработвани въпроси по организирането и водене на настъпателния бой на дивизията след въвеждането й в сражение като втори ешелон.В ученето взеха участие командирите и началник щабовете на 23,26 и 53 мп и командирите на дивизионните подразделения.Ученето бе наблюдавано от командира на 3 ак.

- През нощта на I3 срещу I4.08.I985г. част от щаба на I бртбр, I тб,2 мпб,щабната и обслужващата рота и свързочната рота на бригадата бяха изнесени на летен лагер в околностите на ез.Бикчекмедже.По време на мероприятието са отработвани различни въпроси по БГ и бойната подготовка при полеви условия с главно внимание на инженерното оборудване на заетия район и маскировката на бронетанковата техника.Летният лагер на I БРТБР завърши към находа на 2I.8.85г.

939

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

940

- На 16 и 17.08.1985г. свързочният полк на ІА проведе мероприятие по устройване на свръзката с щаба на армията от районите на САЗЛЪБОСНА и ЧЕМЛИК, където впоследствие бяха развърнати полеви командни пунктове по учението "СОНБАХАР - 85".

- На 20.08.1985г. свързочните подразделения на 3 ак, 6 пд, 66 мд и 1 бртбр проведоха на местността практическо мероприятие по устройване на проводни и радиорелейни линии между полевите и стационарните пунктове за управление. Мероприятието бе ръководено от началник щаба на 3 ак.

- Комисия в състав от 7 души от щаба на КСВ - АНКАРА провери на 21 и 22.08.1985г. планирането на мероприятията по БГ и БП и непосредствената подготовка на щаба на ІА за националното есенно учение.

- През втората десетдневка на м.септември 1985г. подготвителните мероприятия на ІА бяха активизирани. През нощта на 10 срещу 11.09.85г. на местността бяха изнесени сили и средства от щаба на 3 ак, които развърнаха: Преден КП на корпуса в района на вис.ФЕНЕРТЕПЕ и Запасен КП в района на ЯСЪВИРАН. В постоянния гарнизон на 3 ак - АЯЗАА/ИСТАНБУЛ бе сформиран Основен КП. Мероприятието продължи 2 дни като основно внимание бе обърнато на отработването на мероприятия по предаване на управлението от основния на полевите пунктове за управление.

- От 11 до 14.09.1985г. бе проведено планово учение на 6 пд по организиране и водене на противодесантна отбрана. Щабът на дивизията бе изнесен в район 2 км. северозападно от КИЛИОС, а подразделения от нейния състав заеха десантно-достъпните участъци по брегората линия. С щаба на 6 пд бе организирана проводна и радиорелейна свръзка от ІА - ИСТАНБУЛ, Основния КП на 3 ак /АЯЗАА/ и Предния КП на 3 ак - вис ФЕНЕРТЕПЕ.

- Към 1530ч. на 11.09.1985г. на местността във връзка с провеждането на учение бяха изнесени свързочни възли на 15 ак и 2 бртбр /районите не са установени/.

- На 12.09.1985г. в неустановен район бяха изнесени сили и средства от щаба на 2 ак. Същия ден в 3 ак започна подготовката за развръщане на местността на полева военна болница с капацитет 60 легла.

- В 0930ч. на 13.09.1985г, в района на ез.БЮЮКЧЕКМЕДЖЕ за участие в учението бе изнесен и развърнат свързочен възел на 1 бртбр.

- На 13.09.1985г. в Разузнавателния отдел на ІА в СЕКИМИЕ/ИСТАНБУЛ бе проведено съвещание с началниците на разузнавателните отделения и служби на 2,3,5 и 15 ак и подчинените им съединения на което са били разгледани следните въпроси:

- разузнавателен и контраразузнавателен режим в районите на есенните учения;

- мерки за повишаване на бдителността и опазване на тайната в постоянните гарнизони на щабовете и войските,които ще бъдат изнесени на местността за участие в учението;

- изходни данни за замисъла и очакваната групировка на "противника",срещу който ще се проиграе учението "СОНБАХАР-85".

В периода от 11 до 16.09.1985г. включително на местността бе развърната и изпробвана полевата система от проводни и радиорелейни линии,обслужваща играещите щабове и полевите командни пунктове на ІА и подчинените й съединения.В полевите свързочни възли бяха развърнати 24-канални радиорелейни станции,за нуждите на ІА бяха наети 5 канала от гражданската радиорелейна система.

На 16.09.1985г. в щабовете на ІА и подчинените й армейски корпуси пристигнаха представители на КВВС и І ТАС.Същия ден към тях бяха сформирани оперативни центрове за въздушна поддръжка.

За осигуряване общото ръководство на учението,на 16.09.1985г. в района на ИЗМИТ бе развърнат Преден КП на КСВ на ТУРЦИЯ.

В 0700ч. на 16.09.1985г. щабът и подразделенията на І бртбр започнаха изнасянето си на местността във връзка с участието им в националното есенно учение "СОНБАХАР-85".Първият ешалон на бригадата бе предислоциран в заповядания район към 1100ч.,а вторият - към 1600ч. на същата дата.Изключение с около 30 минути прави само Імпб в състава на първия ешалон.Танков влекач от щабната рота на батальона тип "М-62" предизвика по време на изнасянето му за района на с.ИНДЖЕЙЗКЬОЙ /РП не разполага с каста/ тежко транспортно произшествие като е блъснал и влачил в предължение на 7 метра трактор,управляван от жител на същото село.За случая бе докладвано с грама до Министерството на националната отбрана,ГЩ,КСВ,ІА и 3 ак.

В 1800ч. на 16.09.1985г. за участвуващите в учението щабове и войски бе обявена обща тревога,с което бе дадено началото на учението "СОНБАХАР-85"

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

По време на учението управлението на щабовете и войските се осъществявало от следните командни пунктове:

- Преден КП на КСВ - в района на ИЗМИТ;
- Оперативно-тактически преден КП на IA - САЗЛЪКОСНА;
- Играещ щаб на IA - ИСТАНБУЛ;
- Основен КП на IA - СЕЛИМИЕ/ИСТАНБУЛ;
- Запасен КП на IA - ЧАНТАКЬО ;
- Тилов ПУ на IA - в района на ГЕМЛИК.

В РП постъпиха и данни за районите за развръщане на някои части и подразделения,както следва:

- I мпб от I бртбр - с.ИНДЖЕЙЗКЬОЙ;
- 23 мп от 66 мд - с.ХАБИБЛЕР;
- полеви склад за боеприпаси на 3 ак - в района на с.ДЕРИНКЬО ;
- в района на БОЛУДЖА - вероятно полеви КП на 3 ак /На 19.9.85г. началник щаба на 3 ак се обади от местността и разпореди на полковник от щаба на корпуса в ИСТАНБУЛ да изпрати войника ЯШАР КЕМАЛ,служещ в 6 пд,в района на БОЛУДЖА,където баща му - близък приятел на командира на 3 ак го чака заедно с него.Допълнителни данни не бяха получени/.

По подобие на миналогодишното учение "ТЮНАЛП-84",пялата информация за хода на учението "СОНБАХАР-85"бе предавана изключително чрез използуването на 5-елементов буквен шифър с изключение на 2 броя условни форми на радиограми от типа: В-82 О-12 Р-12 Р-61...", което затрудни до голяма степен разузнаването му.Анализът на подготвителните мероприятия и редица телефонни разговори дава основание на РП да счита,че е проиграна армейска отбранителна операция с нанасяне на контраудар и последващо преминаване в контранастъпление.

На 25.09.1985г. при пътуването си от ОДРИН до ИСТАНБУЛ ОР от РП-ОДРИН е установил,че бойната и транспортната техника в казармените райони БАБАЕСКИ,ЛЮЛЕБУРГАЗ,УЛАШ и ЧОРЛУ е липсвала от постоянните си местостоянки.

На 26,27 и 29.09.1985г. РП организира лично наблюдение над постоянните гарнизони на съединенията от 3 ак,вследствие на което бе установено,че същите са се завърнали от местността на 28.09.1985г. Танковият батальон на 23 пд и част от другата техника на дивизията са се прибрали в постоянния си гарнизон на 26.09.1985г.,а като пяло 23 пд се е прибрала от местността на 28.09.1985г. към обяд /"М-I"/.

Горното дава основание на РП да счита, че учението "СОНГАХАР-85" е приключило към изхода на 28.09.1985г.

На 30.09.1985г. /понеделник/ бе възстановено използуването на мирновремешните свързочни възли към щабовете на ІА,3 ак,6 пд,66 мд и І бртбр,а в работа не бе установена нито една от развърнатите за учението полеви радиорелейни станции,което потвърждава добитите от лично наблюдение данни за края на учението "СОНГАХАР-85" и прибирането на съединенията от състава на 3 ак в постоянните им гарнизони.

VI.ОРГАНИЗАЦИЯ НА СИСТЕМИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И СВРЪЗКА И МЕРКИ ЗА СКРИТОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОЙСКИТЕ.

Обща характеристика на системите за управление и свръзка

Развръщането на полевата система за управление и свръзка на участвуващите в учението "СОНГАХАР-85" щабове започна на 11.09.1985г. и приключи към изхода на 16.09.1985г.В районите на полевите командни пунктове на ІА.3 и 15 ак и подчинените им съединения бяха развърнати 24-канални радиорелейни станции,обслужвани от щатни оператори-подофицери,които в хода на учението осигуряваха висока експедитивност и ефективност на свръзката.Радиорелейните станции работеха с повишена мощност на предавателите,което осигуряваше отлична чуваемост между кореспондентите.Широко приложение намери и използуването на проводната и фелдегерско-пощенската свръзка и гражданската система за радиорелейна свръзка,от която само за нуждите на ІА бяха взети 5 канала.

По време на учението беше използуван диапазона от 56 до 110 мхц за звеното корпус-дивизия,а за звеното армия-корпус - от 119до 168 мхц.

От разговори между оператори бе установено,че Предният оперативно тактически КП на ІА в САЗЛЪБОСНА и Основният КП на армията в ИСТАНБУЛ са имали през време на учението помежду си радиорелейно направление работещо на честоти 920 и 700 мхц.Предполагаме,че в диапазона над 500 мхц е имало и други източници,работещи по учението,но РП не разполага с апаратура и антенна система за разузнаването му.

943

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

944

Б.Използувани позивни и маршутни указатели.

Свързочните центрове към пунктовете за управление на ІА и подчинените й съединения използуваха телефонни позивни и индекси,обозначаващи характера на командния пункт,който обслужват /"ЖСАС"-основен, "ИЛЕРИ" предни,"ТЕРИ"-тилов и "ЧЕДЕК"-запасен/.Някои свързочни възли използуваха и позивни без индекс,по предварително изготвена таблица /"ЧАВУЛ","БАХЧЕ",БУЛУТ" и др./.

При предаване на радиограми на буквопечатане бяха използувани националните маршутни указатели с тази особеност,че след буквата,обозначаваща съединението което обслужват,допълнително се вмъква буквата "Е",например:"RTQKEFECR" - КП на 3 ак "RTQKESECR "-КП на 23 пд и т.н.

За командните пунктове на ІА,работещи по ученията,бяха използувани специални маршутни указатели както следва:

- Оперативно-тактически предни КП на ІА - "RTQKEZCR ;
- Основен КП - "RTQKEECR ";
- Запасен КП - "RTQKEEMCR "
- Играещ щаб - "RTQKECTCR "

Предния КП на КСВ в района на ИЗМТ използуваше маршутен указател "RTQKEAECR "

В.Характер на информацията.

За управление на щабовете и войските в хода на ученията бе използувано изключително предаването на шифрова информация /5-елементен буквен шифър,след ключовата група на който следват 5 /пет/ напълно идентични групи.Например:ABOTG NBITL NBITL NBITL NBITL NBITL /.Шифрите,отнасящи се до учещето бяха обозначавани в главата на радиограмата с кода "ZEV " непосредствено след кода "ZNR UUUU ".

По време на ученията бяха приложени и 2 броя условни форми на радиограми.Информация на явен текст по хода на ученията не бе получена в рамките на наблюдаваните в РП диапазон от 30 до 600 кнц.

Г.Мероприятия по скритото управление на войските.

Анализът на данните.по подготовката и хода на ученията показват, че за предотвратяване изтичането на информация е бил разработен и

Из архивите на ДС

945

въведен в действие комплекс от мероприятия по скритото управление на войските, изразяващи се в:

- въвеждане на строг разузнавателен и контраразузнавателен режим в районите на ученията и подстъпите към тях;
- въвеждане на допълнителни мерки за повишаване на бдителността и опазване на тайната в постоянните гарнизони на щабовете и войските, изнесени на местността за участие в ученията;
- широко използуване на проводната и фелдегерско-пощенската връзка и връзката в свръхвисоко-честотния диапазон;
- пълна забрана за излъчването на явна информация по хода на ученията;
- въвеждане на строга цензура в СМИ;
- контрол на свързочните системи със силите и средствата на II-а електронна рота;
- маскировка на заетите полоси, райони, КП, инженерни съоръжения и др.

И З В О Д И :

1. Ученията "СОНБАХАР-85" се явява национално планово есенно учение, основната част на което се провежда в Източна Тракия със силите на IA. Целта на ученията е усъвършенствуване действията на щабовете и войските при организиране и водене на АОО в началото на войната, провеждане на контраудар с последващо преминаване в контранастъпление без използуване на ядрено оръжие. Считаме, че това учение се явява като завършващ етап от мероприятията по бойната и мобилизационната готовност и бойната подготовка на щабовете и войските, залегнали в плановете на учебната година. Освен това то се явява като непосредствена подготовка на ТВС за есенните учения на НАТО на Южноевропейския ТВД.

2. Ученията бе проведено при строго спазване на мерките по СУВ и пълна цензура на средствата за масова информация.

Из архивите на ДС

946

162

Справката е изготвена по данни на "М-I". Използувани са и някои данни от лично наблюдение/края на учението и прибирането на съединенията в постоянните им гарнизони/ и от СМИ - за началото на мобилизационното учение "ЙЪЛДЪРЪМ-85", които се потвърдиха и от "М-I".

Приложение: №I-Таблица за наблюдаваната радиорелейна свръзка по учението "СОНБАХАР-85", екз. единствен от I/един/лист.

(сакр/тна)

1. Оценка на сведението(ята) в документа: [illegible]

2. За какво е използувано сведението(ята) [illegible]

Единение за дезинформация: [illegible]

Дата 16.10.198[illegible] Оценка сведението: [illegible]

Н-к отделение: [illegible] Н-к отдел: [illegible]

30169
5856

Данните в справката са достоверни

[illegible] 10.10.85г.

[illegible] 11.10.1985 г.

[illegible]
10.10.85г.

Справката съдържа в обобщен вид сведенията които са изпращани на време на провеждането на сериозно учения. По-подробно са разгледани участвуващите сили и средства от ПА

№ АС 0158 / 04.10.1985г.

[illegible]

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно
Екз. единствен

О Ц Е Н К А

на документален материал "Общи указания за провеждане на тактическо учение с войски "Есмос йонос-84" ("Благоприятен предвестник-84")

Получеиият документален материал представлява разработка за провеждането на тактическо учение с войски в рамките на 10 пд (Серес) от сухопътните войски на Гърция под условното наименование "Есмос йонос-84". В разработката са отразени общите указания, участвуващите сили и средства, районът, времето, целта, замисълът и етапите за провеждане на ученията, учебните въпроси, които ще се отработят, указанията по тиловото осигуряване, сигурността, организацията на свръзките, въпросите , които ще се проверяват от ръководството на ученията, редът за представяне на донесения и други документи по ученията.

Разработка на тактическо учение с войски в рамките на пехотна дивизия от сухопътните войски на Гърция се получава за първи път. Достоверно се потвърждават наличието, номерацията, дислокацията и подчинеността на всички части и подразделения на 10 пд. Сведенията, които се съдържат в разработката, изясняват пълно методиката за организирането и провеждането на ученията от този тип. Осветляват се редица въпроси от схващанията на гръцкото командуване за организирането и воденето на бойните действия в началото на войната, за използуването на подразделенията от родовете войски в боя, а също и някои оперативно-тактически нормативи - продължителност на бойните действия на първия и втория отбранителен рубеж, допустимо вклинаване на територията на Гърция, отдалечение на КО-

Из архивите на ДС

мандните пунктове на батальона, полка и дивизията от предния край на отбраната.

Достоверно се потвърждава, че ученията от типа "Есиос йонос" се провеждат един път годишно в периода август–октомври и могат да се считат за завършващ етап в подготовката на съединенията. По-големи по мащаб и участвуващи бойни средства са само националните комплексни командно-щабни учения от типа "Александрос", "Парменион" и "Филипос". Полевата армия и армейските корпуси от гръцките сухопътни войски не провеждат учения с войски, а само командно-щабни учения с частично привличане на отделни подразделения.

Сведенията, съдържащи се в разработката, дават основание да се направят изводи за построението на бойния ред на 3 ак (Солун) и на част от 2 ак (Верия) в началото на войната, а също за полосите за отбрана на 6, 10 и 11 пд.

Материалът ще бъде използуван изцяло при изготвянето на годишната разузнавателна сводка и на информационни документи по оперативната и бойната подготовка.

Предлагам да бъде оценен като ценен.

№ 1-02155/2.12.1985 г.
Отпечатана в 1 екз.
/ЕВ

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно
Екз.№ 2

Т У К – ПЪРВИЯ ЗАМ.-МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
И КОМАНДУВАЩ СУХОПЪТНИТЕ ВОЙСКА

БОЙНО РАЗПОРЕЖДАНЕ

ПО РАЗУЗНАВАНЕТО ГД-БНА № 07

Поредната серия есенни учения на Обединените въоръжени сили на НАТО и на въоръжените сили на страните-членки на блока "Отъм форди-87" ("Есенно придвижване-87") е планирано да се проведе през периода края на август - първата половина на ноември 1987 г. В рамките на тази серия през периода септември-октомври ще се проведе ученията на Обединените въоръжени сили на НАТО на Южноевропейския ТВД "Дисплей дитърминейшън-87" ("Проявяване на решителност-87"). То ще обхване територията на Италия, Турция и акваториите на Средиземно, Егейско и Черно море. В ученията ще вземат участие командувания и щабове на Обединените и националните въоръжени сили на театъра, отделни съединения и части от сухопътните войски, ВВС и ВМС на САЩ, Англия, Италия, Турция, Франция и Португалия. Данни за участието на Гърция в ученията не са постъпили. На общия му оперативен фон през този

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 26.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

950

период се предвижда в акваторията на Средиземно море да се проведат ученията на Обединените ВМС на ТВД "Дитърънт форс-2/87" ("Сили за възпиране-2/87") на Постоянния флот на НАТО в Средиземно море по извикване и "Демзъл феър-2/87" ("Хубава девойка-2/87") на минно-тралните сили.

За по-пълното и целенасочено разузнаване на ученията на Обединените въоръжени сили на НАТО на Южноевропейския ТВД и на националните учения на Гърция и Турция министърът на народната отбрана

З А П О Р Я Д Р А :

. По изпълнение на информационните задачи

Основните усилия на органите за Р и РТР на сухопътните войски да се насочат за изпълнение на следните информационни задачи:

а) до започване на ученията:

- мероприятията на командуванията и щабовете по непосредственото планиране и подготовката за ученията;

- командувания и щабове, сили и средства, които ще участвуват в ученията;

- подготовката на териториите на Гърция и Турция за ученията (подготовка на пътища, полеви пунктове за управление, райони за разполагане на съединенията и частите, устройване на допълнителни свързочни линии, разгръщане на свързочни възли и радиотехнически средства и др.);

б) в хода на ученията:

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

- изходната военно-политическа обстановка, цел, замисъл, етапи, учебни въпроси, райони и време за провеждане на ученията;

- време и сигнали за обявяване на видовете тревоги по системата тревоги на НАТО и националните системи тревоги на страните-членки на блока и мероприятия, които се провеждат по тях, местонахождението на сборните райони по тревога на съединенията и частите. Начало, ход и край на мобилизационните мероприятия, брой на мобилизираните съединения и части, количество и категории запасни, свикани за попълването им, мобилизационни райони, степен на попълване с личен състав, бойна техника и въоръжение;

- състав, време, райони (летища, военноморски бази и пристанища) и способи за прехвърляне на войски и бойна техника от други театри на войната и театри на военните действия за усилване на групировките на ОВС на НАТО на Балканското стратегическо направление;

- оперативно разгръщане на въоръжените сили и създаване на групировките за водене на бойните действия, оперативно построение на 1А (г) и 1А (т) и боен ред на подчинените им съединения, райони (участъци) и направление за съсредоточаване на основните им сили и средства, сили и средства за прикритие на държавната граница;

- установяване на началото на бойните действия, разкриване на замисъла на страните и задачите, които се поставят на обединенията, съединенията и частите;

- водене на бойните действия от сухопътните войски в полосата за прикритие и за удържане на предния отбран-

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

952

телния рубеж. Провеждане на контраудари (контраатаки) с вторите ешелони (резервите) на обединенията и съединенията - състав и задачи на контраударните групировки. Способи за преминаване на войските в настъпление и техните задачи. Рубежи за въвеждане в сражение (бой) на вторите ешелони и резервите - състав и задачи,

- стоварване на въздушни и морски десанти - състав, време, райони и способи за стоварване и задачи, които изпълняват;

- форми за организиране и провеждане на дълбоко огнево поразяване на противника, практическото отработване на въпроси от концепцията за "въздушно-земното сражение и "борба с вторите ешелони", водене на борбата с оперативно-маневрените групи и стоварените въздушни и морски десанти на "противника" - сили, средства и способи. Положение на страните в хода на учението към изхода на всеки боен ден и най-характерните моменти при воденето на операцията (боя);

- време за преминаване към бойни действия с използуване на химическо и ядрено оръжие, сили и средства, привличани за нанасяне на ударите, и обекти, по които се нанасят;

- състав, групировка и действия на армейската авиация на обединенията и съединенията;

- местонахождение на полевите пунктове за управление, време за заемане, предаване на управлението от един пункт на друг. Режим на работа на системите за свръзка;

- мероприятия по скритото управление на войските и РЕБ;

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

- организация на оперативното (бойното) и тиловото осигуряване на войските;

- използуване на нови образци оръжия и военна техника и на нови способи за водене на бойните действия;

- оперативно-тактически нормативи, постигнати по време на учението;

- оценки за дейността на командуванията, щабовете и войските - положителни страни и слабости, направени на проведените разбори.

II. Организационни указания

1. Да се изучат задълбочено всички материали от проведените през последните години есенни учения на Обединените въоръжени сили на НАТО и националните въоръжени сили на страните-членки на блока, като се обърне особено внимание на радиоразузнавателните признаци, проявяващи се в системата за свързка при приемането на въоръжените сили от мирно във военно положение и воденето на бойните действия. С офицерите, които отговарят пряко за организирането и воденето на разузнаването, да се проведе семинар по въпроси, определени от отдела за Р и РТР на РУ-КСВ.

Срок: 14.8.1987 г.

2. В АП на армейските батальони ОСНАЗ да се изготвят оперативен и свързочен модел на очакваните мероприятия и вероятните източници на разузнавателни сведения.

Срок: 30.8.1987 г.

3. Организирането на разузнаването на учението да се извърши под непосредственото ръководство на отдела за

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

954

127

Р и РТР на РУ-КСВ, старши помощниците по Р и РТР на РО на армиите, помощниците по Р и РТР на мотострелковите дивизии и командирите на поделения.

4. Разузнаването на ученията от органите за Р и РТР да се извърши от постоянните гарнизони на армейските батальони ОСНАЗ и от удобни позиции в приграничната полоса. Особено внимание да се обърне на организирането на разузнаването от дивизионните роти за Р и РТР, изнесени на постоянни позиции в приграничната полоса. Във всяка армия да се създаде център за събиране и обработване на добитите разузнавателни сведения и за управление на силите и средствата за Р и РТР, които под непосредственото ръководство на старши помощник-началниците по радиоразузнаването на РО на армиите да планират разузнаването на ученията и ръководят дейността на поделенията. Началник-щабовете на армиите да осигурят с органите за Р и РТР надеждна закрита свръзка.

5. По време на ученията да се ограничат отпуските на личния състав, непосредствено изпълняващ радиоразузнавателни задачи.

7. Добитите от Р и РТР данни по ученията да се докладват в РУ-ГЩ както следва:

а) срочните донесения и измененията в системата за управление и свръзка - съгласно план-табела. Особено внимание да се обърне на докладването на сигналите за привеждането на въоръжените сили на Гърция и Турция в различни

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

128

степени на бойна готовност и провеждането по тях мероприятия Главно внимание да се отдели на своевременното привързване към обектите и незабавното докладване в РУ-ГЩ на новоразкритите източници с кратка техническа характеристика.

Ежедневно към 15,00 ч. да се изпращат обобщени донесения за оперативната обстановка и за състоянието и измененията в радиоелектронната обстановка.

б) Обобщена оперативна справка за ученията да се изпрати в РУ-ГЩ 12 дена, а техническа справка за организирането и използуването на системата за свързка - 15 дена след завършването им. В отделен раздел на техническата справка да се посочат силите и средствата, работили по време на ученията, и проведените организационно-технически мероприятия, като се обърне внимание на радиопеленгацията.

3. Готовност за водене на разузнаването - 2.9. 1987 г.

ПЪРВИ ЗАМ.-МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА И
НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (СЕМЕРДЖИЕВ)
13.07.1987 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
9.7. 1987 г.

№ 1-01238/7.7.1987 г.
Отпечатано в 2 екз.
/ЛТ

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

127

Секретно
Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А
за по-важните сведения, поместени
в Разузнавателна сводка № 9/1987 г.

ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИ СЪБИТИЯ

По състоянието на Кюрдското националноосвободително движение. Независимо от някои опити за консолидиране на Кюрдското националноосвободително движение (КНОД) в момента то продължава да е разединено поради идейни, политически и субективни причини. На настоящия етап въоръжената борба в Югоизточен Анадол (Турция) се води единствено от отряди на Кюрдската работническа партия - Аподжулар (КРП-А). Извършените през юли и август т.г. акции на кюрдски въоръжени групи, при които бяха нападнати два полицейски участъка в Батман и Сиирт и няколко села във вилает Тунджели, показаха, че бойците от кюрдската съпротива действуват от бази на турска територия, а не се прехвърлят от съседни страни (Сирия, Ирак, Иран).

С цел консолидиране на част от силите на КНОД в Северен Ирак е бил създаден фронт "Кюрдистан", в който влизат пет ирански кюрдски организации и се очаква присъединяване на три турски и една иранска кюрдска организация. Основната цел на новосъздадения фронт била да води въоръжена борба на територията на Турция и Иран за създаване на независим Кюрдистан и сваляне на режима на Саддам Хюсеин.

I-01601

Из архивите на ДС

За ликвидиране на КНОД на територията на Турция в районите на Източен и Югоизточен Анадол ще бъде формиран специален жандармерийски корпус в състав 2-3 съединения и личен състав 20 000-30 000 души. Щабът на корпуса ще бъде дислоциран в Диарбакър, а личният състав (редови и част от сержантския) ще бъде набран от военнослужещи, отбили редовната си военна служба в поделенията "Командос" от сухопътните и жандармерийските войски.

По обстановката в Кипър. Военно-политическата обстановка в Кипър се развива под въздействието на подготовката за предстоящите президентски избори (31.1.1988 г.). Усилената дейност на политическите партии за създаване на предизборни групировки и за издигане на свои кандидати не дадоха положителни резултати и задълбочиха поляризацията на политическите сили. Поради големите различия в позициите на партиите, липсата на единство между прогресивните леви сили и личните амбиции на някои политически лидери малко вероятно е да бъде формирана предизборна групировка от някои от основните политически партии.

Острата предизборна борба се отрази и върху състоянието на кипърския проблем. Лидерите на кипърските гърци и турци продължават да стоят на своите позиции по всички основни спорни въпроси, без да проявяват готовност за отстъпки или компромиси. Очевидно и двете страни ще се придържат към тази линия до провеждането на президентските избори в началото на следващата година.

По англо-американските отношения. На 14 и 15.7.1987 г. на посещение в Ангола беше помощник-държавният

957

Из архивите на ДС

958

секретар на САЩ Честър Крокър. По време на разговорите му с министъра на външните работи на Ангола М'Бинда е било обсъдено положението в южната част на Африка и възможностите за постигане на компромисно решаване на спорните проблеми.

Анголската страна е изтъкнала, че установяването на траен и справедлив мир в тази част на Африка е свързано преди всичко с безусловното изтегляне на частите от въоръжените сили на ЮАР от територията на Ангола; с прекратяване на политическата и военната помощ на САЩ и ЮАР за контрареволюционната групировка Национален съюз за пълно освобождение на Ангола (УНИТА), действуваща на анголска територия; с прилагането на резолюция № 435 на Съвета за сигурност на ООН за даване независимост на Намибия.

Очертава се желанието на анголското ръководство за даване на положителен тласък на преговорите между него и САЩ. На това обаче се противопоставят практическите действия на САЩ, насочени към укрепване позицията на ЮАР и дестабилизиране на вътрешнополитическата обстановка в Ангола.

Освен това в раздела са поместени и пунктове "По посещението на помощник-държавния секретар на САЩ Армакост в Турция и Гърция" и "По обстановката в района на Персийския залив", по които са изготвени и изпратени отделни информации.

ВЪОРЪЖЕНИ СИЛИ

Оперативна и бойна подготовка на гръцките и турските въоръжени сили. През август 1987 г. гръцките въоръжени сили проведоха планови мероприятия за повишаване на оперативната и бойната подготовка на щабовете и войските.

Из архивите на ДС

В сухопътните войски започна непосредствената подготовка на частите и подразделенията от 1 пд (Яница) и 2 мд (Воден) за провеждането на дивизионните тактически учения от типа "Есиос йонос" ("Благоприятен предвестник"). Освен това отделни подразделения от 10 пд (Серес) и 16 пд (Димотика) проведоха тактически учения от типа "Анортодоксос полемос" ("Партизанска война").

959

Във военновъздушните сили бяха проведени планови мероприятия за повишаване нивото на подготовка на командирите, щабовете, летателния и техническия състав.

На 21.8 радиотехническите подразделения и 350 зрдн "Найк-Херкулес" проведоха учение "STR-категория 3", на което са били отработени въпроси по контрол на въздушното пространство.

Във военноморските сили бяха проведени планови мероприятия по бойната подготовка. През месеца бяха проведени радиосвързочни тренировки от типа "Навкомекс" ("Морско свързочно учение"), на които са били отработвани въпроси по проверка на бойната готовност на свързочните сили и средства.

През август турските въоръжени сили започнаха подготовката за участие в ученията на ОВС на НАТО на Южноевропейския ТВД "Дисплей дитърминейшън-87" ("Проявяване на решителност-87") и серията есенни учения "Сонбахар-87" ("Есен-87").

От 17.8 до 4.9 в Източна Тракия в рамките на серията есенни учения "Сонбахар-87" беше проведено плановото национално учение "Тракия-87".

Из архивите на ДС

На 11 и 12.8 президентът на Турция Еврен извърши проверка на някои поделения, дислоцирани в Чорлу, Лозенград, Одрин и някои други гарнизони от Източна Тракия.

В сухопътните войски отделни подразделения от състава на 3 ак, 8 и 33 пд и 3 бртбр проведоха тактически и тактико-специални учения на местността.

Във военновъздушните сили беше осъществявана планова летателна дейност, като бяха установени 623 самолетоизлитания от бойната авиация, част от които в 181 групови полета.

Над Егейско море и територията на Турция бяха установени 10 полета на самолети Е-3А от системата АУАКС-НАТО за следене на въздушната обстановка.

Военноморските сили от 8 до 23.8 съвместно с ВМС на Пакистан в акваторията на Егейско море проведоха ученията "Френдшип-87" ("Дружба-87").

На 11, 12, 18, 19 и 20.8 бяха проведени радиосвързочни тренировки на турските ВМС, а на 20.8 - радиосвързочната тренировка на Обединените ВМС на НАТО на Южноевропейския ТВД "Навкомекс-99-8/87".

Учение на ВМС на Турция "Дениз курду-2/87" ("Морски вълк-2/87"). От 1 до 17.7.1987 г. в Мраморно море, източната част на Егейско и източната част на Средиземно море под ръководството на командуващия ВМС армейски адмирал Емин Гьоксан беше проведено плановото общофлотско учение на ВМС на Турция "Дениз курду-2/87". Основната му цел е била проверка степента на подготовка на щабовете, съединенията и корабите за изпълнение на свойствените за тях задачи през втория период от бойната подготовка на ВМС (април-юли) и

Из архивите на ДС

961

във взаимодействие с ВВС практически да се отработи вариант от оперативните планове за бойно използуване на силите на флота в Егейско море в случай на въоръжен конфликт с Гърция. Отработвани са били въпросите по привеждането на ВМС от мирно във военно положение и развръщането им в районите за бойно използуване, завоюване и удържане на господство в източната част на Егейско море, организиране на отбраната на Проливната зона, защита на собствените и нарушаване на противниковите морски комуникации, организиране и провеждане на морска десантна операция, усъвършенствуване взаимодействието между ВМС и ВВС и др. В ученията взеха участие около 90 бойни и спомагателни кораба и катера, самолети и вертолети от авиобазата морска авиация на ВМС и самолети от тактическата авиация на ВВС.

Перспективи за развитието на авиационната техника на сухопътните войски на САЩ. Командуването на сухопътните войски на САЩ ежегодно отпуска 4 млрд. долара за закупуване на нови и модернизиране на съществуващите вертолети. До 1990 г. ще бъдат закупени 1772 и модернизирани 1014 вертолета с различно предназначение.

От 1988 г. ще започне пълномащабното проектиране на ново поколение вертолети които до средата на 90-те години трябва да бъдат готови за серийно производство, а до 2010 г. да бъдат закупени около 5000 вертолета в разузнавателно-ударен и многоцелев вариант.

Предвижда се в армейската авиация да постъпят на въоръжение нов самолет с вертикално излитане и кацане и

Из архивите на ДС

намален разбег и пробег, нови транспортни вертолети и нови безпилотни летателни апарати с различно предназначение. Разработват се нови образци управляемо и неуправляемо оръжие за стрелба с вертолети.

№ I-01601/2.9.1987 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 4 екз.
/РА

962

Из архивите на ДС

Секретно
Екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

за по-важните сведения, поместени в
Разузнавателна сводка № 10/1987 г.

ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИ СЪБИТИЯ

По вътрешнополитическата обстановка в Турция. Обстановката в Турция се характеризира с повишаване на напрежението в политическия живот и поляризиране на политическите сили.

На проведения на 6.9 т.г. референдум с 50,16% за и 49,84% против беше премахната забраната върху политическата дейност на бившите политически дейци, въведена с временния чл.4 от конституцията.Резултатите от референдума показаха, че ОП, която беше против отменянето на забраната, се ползува със значителен авторитет и все още няма сериозен съперник.

На 10.9 Меджлисът (парламентът) прие предложението на ОП за провеждане на 1.11 т.г. на предсрочни парламентарни избори със срок на предизборна пропаганда 45 вместо 90 дена, с което се цели да се попречи на лидерите на партиите "Верен път" и"Демократичната лява партия" Сюлейман Демирел и Бюлент Еджевит активно да се намесят в политическия живот.

I-01772

Из архивите на ДС

964

Анализът на вътрешнополитическата обстановка показва, че сериозни изменения не могат да настъпят и на предсрочните парламентарни избори. ОП вероятно ще запази позициите си на основна политическа сила.

По гръцко-американските отношения. В последно време във връзка с предстоящите преговори за бъдещето на американските бази на гръцка територия дипломатическата дейност между Гърция и САЩ се активизира. С цел да създаде предпоставки за благоприятен изход на преговорите американската администрация полага усилия за нормализиране на отношенията с Гърция чрез разширяване на сътрудничеството с нея в политическата, икономическата и военната област и по-тясното й обвързване с НАТО. От своя страна правителството на Папандреу се стреми да използува преговорите за американските бази в Гърция, за да си осигури подкрепата на САЩ при решаването на спорните с Турция въпроси, да постигне по-изгодни условия, за получаване на военна и икономическа помощ и за укрепване позициите на ПАСОК във вътрешнополитически аспект.

По обстановката в района на Персийския залив. Независимо от усилията за търсене на политическо разрешаване на ирако-иранския конфликт на основата на резолюция № 598 на Съвета за сигурност на ООН от 20.7 т.г. положението в района на Персийския залив се усложнява от ескалацията на бойните действия между Ирак и Иран и постепенното нарастване на военното присъствие на САЩ и други капита-

листически страни в този район на света. Резултатите от разговорите през септември т.г. на генералния секретар на ООН Куеляр с ръководителите на двете страни се свеждат единствено до потвърждаване на известните им становища за урегулирането на конфликта. Ескалацията на бойните действия между Ирак и Иран може да доведе до разрастване на конфликта и на териториите на съседни арабски страни с въвличане на съсредоточените в района на Персийския залив въоръжени сили на други държави.

Из архивите на ДС

По извънредната сесия на Съвета на министрите на външните работи на страните от Арабската лига. От 23 до 25.8 т.г. в Тунис по инициатива на Ирак, Саудитска Арабия и Кувейт се проведе извънредна сесия на Съвета на министрите на външните работи на страните от Арабската лига. Основната цел на сесията беше да се изработи единна общоарабска позиция по иракско-иранския въоръжен конфликт и всички държави да подкрепят Ирак. В приетия заключителен документ се отправя призив към Ирак и Иран да изпълнят приетата на 20.7 т.г. резолюция № 598 на Съвета за сигурност на ООН за прекратяване на бойните действия. В случай че Иран до 20.9 т.г. не приеме мирното разрешаване на конфликта, арабските страни щели да предприемат срещу него дипломатически мерки. Постигнато е принципно съгласие за провеждане в началото на ноември т.г. на извънредна среща на високо равнище на държавите от Арабската лига.

Из архивите на ДС

966

ВЪОРЪЖЕНИ СИЛИ

Оперативна и бойна подготовка на въоръжените сили на Гърция и Турция. През септември гръцките въоръжени сили проведоха планови мероприятия от завършващия етап на оперативната и бойната подготовка на щабовете и войските.

През месеца беше проведено националното командно-щабно учение с частично привличане на войски "Егеос-87". В него участвуваха оперативни групи от щабовете на видовете въоръжени сили, обединенията и съединенията, подразделения от силите със специално предназначение и подразделения, дислоцирани на егейските острови, самолети от 28 ТАК (Лариса) и бойни кораби и катери от ВМС. Отработвани са били въпроси по усъвършенствуване на взаимодействието между видовете въоръжени сили при организиране и водене на отбрана на острови в Егейско море.

В сухопътните войски започна провеждането на есенните дивизионни тактически учения "Есиос йонос-87" ("Благоприятен предвестник-87"). Освен това през месеца отделни съединения, части и подразделения проведоха учения от типа "Халибдинос торакас-87" ("Стоманена броня-87"), "Димокритос-87", "Арахни-К-87" ("Паяк-К-87") и"Горго-87".

Във военновъздушните сили бяха проведени планови мероприятия за повишаване нивото на подготовката на командирите, щабовете, летателния и техническия състав.

На 23 и 24.9 в района на Централна и Северна Гърция и северната част на Егейско море беше проведено учение по

Из архивите на ДС

967

ПВО "Аспис-1" ("Щит-1"). Отработвани са били въпроси по организиране и осъществяване на взаимодействието между активните и пасивните средства за ПВО.

Военноморските_сили проведоха от 20.9 до 2.10 в акваторията на Егейско море плановото учение на Командуването на бързоходните кораби "Орми-7/87" ("Устрем-7/87"). В него взеха участие бойни кораби и катери от основните класове и самолети и вертолети от базовата патрулна и тактическата авиация. Отработвани са били въпроси по борба с надводните кораби на противника, осигуряване на противокатерна и противовъздушна отбрана на корабно съединение при прехода му по море и усъвършенстване на взаимодействието между ВМС и ВВС.

През септември турските въоръжени сили проведоха планови мероприятия от завършващия етап на оперативната и бойната подготовка на щабовете и войските.

В сухопътните войски отделни щабове, сили и средства от 1А извършиха подготовка и започнаха участие в ученията на ОВС на НАТО на Южноевропейския ТВД "Дисплей дитърминейшън-87" ("Проявяване на решителност-87") и серията есенни учения на турските въоръжени сили "Сонбахар-87" ("Есен-87"). От 21 до 27.9 в Източен Анадол в рамките на серията есенни учения "Сонбахар-87" беше проведено планово национално учение "Мехметчик-87" с участието на оперативни групи, щабове, части и подразделения от 3А и 2 ТАС.

Във военновъздушните_сили бяха проведени планови мероприятия за повишаване нивото на подготовката на командирите, щабовете, летателния и техническия състав.

Из архивите на ДС

968

Военноморските сили на 4.9 участвуваха в ежемесечното свързочно учение на Обединените ВМС на НАТО на Южноевропейския ТВД "Навкомекс-99-8/87" ("Морско свързочно учение-99-8/87", а на 7.9 проведоха ежемесечна радиосвързочна тренировка "Гюверджин-9/87" ("Гълъб-9/87").

Участие на подводните диверсионни сили и средства в ученията на ОВС на НАТО на Южноевропейския ТВД. Една от особеностите на оперативната и бойната подготовка на ВМС на НАТО на Южноевропейския ТВД с активното привличане на подводните диверсионни сили и средства за участие в основните мероприятия на блока. Анализът на тяхното използуване в ученията показва, че основните им задачи са водене на разузнаване и унищожаване(овладяване) на най-важните обекти на море и на брега, извършване на проходи в заграждениятa на участъците за стоварване на морски десанти, защита на собствените кораби от диверсионните сили на противника и борба с минната опасност в пунктовете за базиране.

Освен това в разузнавателната сводка са поместени материали по чадско-либийския конфликт, плановото национално учение на турските въоръжени сили "Тракия-87" и учението на силите за бързо разгръщане на САЩ "Брайт стар-87" ("Ярка звезда-87"), за които са изпратени отделни информации до военното ръководство.

№ I-0177/8.10.1987 г.
Отпечатана в 1 екз.
Размножена в 4 екз.
/ЛТ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно 231
Екз единствен

Т У К – ПЪРВИЯ ЗАМ.-МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА
И НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА
ДРУГАРЯ ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК СЕМЕРДЖИЕВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

Относно: обмяна на опит за работата на военните разузнавачи в групите за наблюдение и инспекции на братските армии на учениятa на страните от НАТО през 1987 г.

Другарю генерал-полковник,

От 8 до 11.12.1987 г. в Берлин беше проведена работна среща на началниците на информационните служби при РУ (ГРУ)-ГЩ на армиите на държавите-участнички във Варшавския договор. В срещата участвува зам.-началникът на РУ-ГЩ и началник на служба "Информация" полковник Младен Христов Младенов.

На срещата беше обменен опит от работата на военните разузнавачи, включени в групите за наблюдение и инспекции на учения на страните от НАТО през 1987 г. От станалите разисквания могат да бъдат направени следните изводи.

Обменените планове за военната дейност, подлежащи на уведомяване показва, че страните от НАТО се стремят

I-02354
04.01.88 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

да скрият пълния размах и характер на военната си дейност в Европа. В сравнение с 1986 г. количеството на мероприятията които съответстват на параметрите за уведомяване през 1987 г. беше снижено почти два пъти (от 30 на 17 учения, в т.ч. 10 с поканване на наблюдатели) За 1988 г страните от НАТО са планирали да проведат общо 14 мероприятия, изискващи предварително уведомление в т.ч. 8 с поканване на наблюдатели.

Съкращаването на уведомяваната военна дейност се постига чрез: намаляване на числеността на участвуващите в дивизионните учения - до 10-12 хил. души премахване центъра на тежестта на бойната подготовка в батальонните и бригадните звена обединяване на няколко мероприятия в едно неуведомяване за отделни крупни учения, в които по опита от предишните години се привличат десетки хиляди души.

Отличителна черта на оперативната и бойната подготовка на войските на НАТО се явява опасната концентрация на включените в годишния план учения - практически почти всички се планират за септември-октомври По такъв начин независимо от действието на Стокхолмските договорености както и досега съществува реална възможност за създаване под формата на учения на настъпателна групировка на въоръжените сили на НАТО в близост до границите на държавите-участнички във Варшавския договор.

Дейността на страните от НАТО по приемането и осигуряването на работата на наблюдателите от братските армии показва, че организаторите явно се отклоняват от своята главна задача - да направят всичко възможно наблюдателите

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

да могат да потвърдят, че уведомяваната военна дейност няма застрашаващ характер: напълно неудовлетворителни са първоначалната информация и предлаганите материали за учениятa, които не отразяват мащаба и замисъла на мероприятията; на повечето покази се демонстрират действия на малки подразделения, откъснати от замисъла на провежданите учения, а времето за наблюдение за действията на войските не надхвърля 15% от общото време на пребиваване в района на учението; не се допуска запознаване с работата на командните пунктове; щателно се скрива замисъла на учението и плана за неговото провеждане; не винаги се осигурява възможност за контакти с участвуващите в учениятa и т.н.

971

Като цяло условията за работа на наблюдателите не позволяват да се решават широк кръг задачи. Независимо от това наблюдателите са в състояние да добиват полезна разузнавателна информация и да изясняват някои оперативно-тактически и тактически нормативи, тактико-техническите характеристики на оръжия и военна техника, морално-политическото състояние и равнището на бойна готовност на войските номерацията и подчинеността на участвуващите в учениятa поделения и др.

Напълно се оправдава целесъобразността на възприетата практика за координиране на дейността и взаимодействието между наблюдателите от държавите-участнички във Варшавския договор и необходимостта от съвместната им подготовка. Същевременно беше констатирано, че все още активността на част от наблюдателите не е достатъчна, не е на необходимото ниво и взаимодействието и помощта между тях по време на наблюдението.

I-02364

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 26.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

972

Подчертана беше целесъобразността групата наблюдатели да се комплектува от офицер-разузнавач, имащ опит от работа в капиталистически страни, и офицер по оперативната и бойната подготовка и своевременното определяне на наблюдателите за отделните учения (към момента в повечето братски армии са определени поименно наблюдателите за всяко учение през 1988 г. подлежащо на наблюдение), което благоприятствува целенасочената им подготовка. Посочена беше необходимостта военните аташета да се използуват за връзка с наблюдателите по време на наблюдението и своевременно предаване на добитата информация. а не да се включват в състава на групите.

Същевременно отчетено беше недостатъчно ефективното взаимодействие между създадените към ГЩ органи и разузнавателните управления, с изключение на ГРУ, както по своевременното информиране за нотифицирана военна дейност, така и за резултатите от проведените наблюдения. Слабости от такъв характер има и при нас. Така например отчетите за резултатите от наблюдаваните през годината учения бяха предоставени на РУ-ГЩ едва в края на ноември, след неколкократни искания. Плановете на страните от НАТО за военната им дейност през 1988 г. ни бяха предоставени в началото на декември също след поискване РУ-ГЩ не се информира и за получените от братските армии отчети за работата на наблюдателите, които съдържат и разузнавателна информация По време на работната среща в Берлин полк. Младенов научава, че всички братски армии са получили ноти за провеждане на

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

973

учението по бойната готовност "Актив ейдж". При проверката, извършена след завръщането му беше установено, че на 3.12 т.г. Министерството на външните работи е получило ноти за учението от Англия и Италия. Те са били предадени в ГЩ на БНА след 2-3 дни, но РУ-ГЩ не беше информирано.

Сравнително по-големи възможности за добиване на разузнавателна информация и за ефективен контрол за военната дейност на страните от НАТО дават инспекциите.

Решението за извършване на инспекции от страна на СССР е било взето от политическото ръководство в отговор на инспекциите на САЩ и Англия.

Предложенията за страната и времето на инспекциите и инспектираната военна дейност е направено от ГРУ-ГЩ на ВС на СССР.

Особено внимание е било отделено на постигането на внезапност на инспекцията и точното определяне на времето за провеждането й, като правило в активната фаза на провежданите учения.

Анализът на работата на съветските инспекционни групи потвърдило необходимостта от навлоговременната им подготовка включително и тренировки по време на учения на съветски войски щателната им екипировка и съставянето на подробен план за 48-часова работа в хода на предстоящата инспекция с определяне конкретните задачи за всеки инспектор.

Като цяло беше направен извод, че през 1987 г. е проведена ползотворна работа. Обменените планове за уве-

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

974

домяваната военна дейност за 1988 г. определят и общия обем на работата по наблюдаване на военната дейност на страните от НАТО

В тази връзка беше подчертана целесъобразността:

1. Да продължи практиката за използуването на квалифицирани офицери-разузнавачи в състава на групите наблюдатели и инспектори.

2. При предложение на две програми за наблюдение да се приема пълната програма тъй като дава възможности за по-пълно решаване на задачите от наблюдателите.

3. Да се разпределят задачите по координацията на съвместната подготовка и дейност на наблюдателите през 1988 г. както следва:

- ННА-ГДР - ученията на въоръжените сили на ФРГ - "Пендесфертайдигунг-88" на Белгия - "Голден краун" и на Холандия - "Фри лайен"

- Полската войска - ученията на въоръжените сили на Англия - "Айрън хамър" и на Дания - "Боулд гроус";

- ВС на СССР - ученията на въоръжените сили на САЩ - "Караван гард-88", "Съртън челънж" и "Тийм уърк".

4. Страните-координатори своевременно да организират и провеждат съвместната подготовка на наблюдателите под формата на сборове. При необходимост да се провеждат двустранни консултации между представители на РУ (ГРУ)-ГЩ в хода на подготовката на инспекции.

5. Да се обменя информация за работата на наблюдателите и по линия на началниците на РУ (ГРУ)-ГЩ - 15 дни след завършване на съответното учение.

I-02354

КРДОПБГДСРСБНА 13
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

Из архивите на ДС

6. Да се обменя опит и резултатите от дейността на наблюдателите в хода на работните срещи на началниците на информационните служби при РУ (ГРУ)-ГЩ.

7. Да се вземат мерки за доуточняване на функционалните връзки и взаимодействието между съответните специални групи към ГЩ и разузнавателните управления за своевременното информиране за планираната и нотифицираната военна дейност на страните от НАТО и получените резултати от наблюдението.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА БНА И
НАЧАЛНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ-ГЩ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (ЗИКУЛОВ)
21.12.1987 г.

№ I-02354/15.12.1987 г.
Отпечатана в 1 екз.
/РА

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата 28.11.2012г. Подпис:

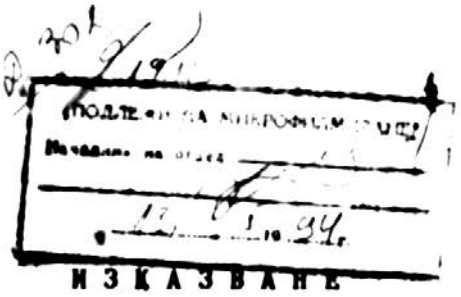

Секретно 9
Екз. №

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И З К А З В А Н Е

на заместник-началника на Разузнавателно управление-ГЩ и началник на служба "Информация"

На сбора на длъжностните лица от органите за Р и РТР по отчитане на резултатите от разузнаване на есенните учения на НАТО и въоръжените сили на Гърция и Турция

ГОСПОДА ОФИЦЕРИ

В доклада на полковник Рашков беше направен подробен анализ на дейността на органите за Р и РТР по подготовката и воденето на разузнаването на есенните учения на НАТО и въоръжените сили на Гърция и Турция. Ето защо аз ще се спра само на някои положителни страни, постигнати резултати и допускани слабости при воденето на разузнаването и изготвянето на обобщените информационни документи.

Трябва да се отбележи, че през тази година заключителният етап на оперативната и бойната подготовка на Обединените въоръжени сили на НАТО и въоръжените сили на Гърция и Турция се проведе в коренно различна обстановка в сравнение с миналите години. Извършените радикални промени в държавите от Източна Европа, кризата в Персийския залив, както и прилагането на новата концепция на НАТО за провеждане на оперативната и бойната подготовка оказаха значително влияние върху съдържанието и начина на провеждане на отделните учения. Част от тях, особено на Централноевропейския и Северноевропейския ТВД, бяха отменени или се проведоха без

Из архивите на ДС

участието на въоръжените сили на САЩ. Значително намаля броят на учения с войски, провеждани на територията на Германия. Променени бяха начинът и замисълът за провеждане на учението на Обединените въоръжени сили на НАТО на Южноевропейския ТВД "Дисплей дитърминейшън-90" и свързаното с него учение на Постоянния флот на НАТО в Средиземно море "по извикване" "Дитърънт форс-2/90".

В тази обстановка пред органите за Р и РТР възникнаха определени трудности. Промяната на замисъла за провеждане на учението "Дисплей дитърминейшън-90" наложи много внимателен и прецизен анализ на получените сведения и извличането на верни изводи, с което не всички поделения успяха да се справят при изготвянето на обобщените информационни документи. Съществена слабост беше стремежът да се отнесат получаваните сведения към старата известна схема за провеждане на учението от миналите години, без да има достатъчно основание за това. Недостатъчна беше и помощта на отделите за Р и РТР на РУ-ГЩ и РУ-КСВ, които в повечето случаи се ограничиха само с организационна дейност.

Основното количество информация, както и преди, постъпваше от отделната бригада "ОСНАЗ". Известно е, че същата разполага с най-големи технически възможности за водене на разузнаване, но не това беше най-съществено. На основата на разкрити разузнавателни признаци и прихванати текстуални данни командният пункт на бригадата успя своевременно да се ориентира в обстановката и да установи, че са настъпили съществени промени в замисъла за провеждане на учението "Дисплей дитърминейшън-90". Разкрито беше, че с началото на кризата в Персийския залив престана да постъпва информация за подготовката на учението (провеждане на конференции, съвещания, реконгосцировки по учението), а във връзка с

I-01509

Из архивите на ДС

978

+46
11

максималното натоварване на военнотранспортната авиация на САЩ по прехвърляне на съединения и части (в които влизаха и такива, които бяха планирани да участвуват в ученията "Дисплей дитърминейшън-90") в района на Персийския залив, командуването на НАТО е започнало преразглеждане на плана на ученията. Установени бяха командуванията и щабовете, взели участие в завършилото на 5.9 препланиране. Разкрита беше сравнително голяма част от проведените мероприятия по развръщането на органите за управление и на необходимите им свързочни системи, повишаването на готовността на щабовете, тиловото осигуряване, препланирането на задачите на участвуващите сили в съответствие с изменения начин на провеждане на ученията, началото на формирането на корабните групировки.

На основата на оценката на данните беше установено провеждането на ученията на три етапа и беше определено основното съдържание на всеки от тях. При отработването на въпросите по стратегическото развръщане на въоръжените сили на основата на проведените от щабовете и войските мероприятия бяха направени правдоподобни изводи за начина на привеждане на участвуващите сили от мирно във военно положение. Сравнително пълни текстуални данни бяха доставени за усилването на военновъздушната групировка на територията на Турция със сили и средства на ВВС на САЩ, номерацията на ескадрилите, броя и типа на прехвърлените самолети, времето и летищата за базиране. Полезна информация беше получена за оперативното развръщане на войските, за състава на участвуващите сили от сухопътните войски и времето за тяхното изпращане за участие в ученията. По радиоразузнавателни признаци в т.ч. и по данни на радиопеленгацията, беше установено формирането на корабните

Из архивите на ДС

979

групировки в Средиземно и Егейско море. Потвърдена беше връзката между учението "Демъл фейр-2/90" и "Дитърънт форс-2/90" с учението "Дисплей дитърминейшън-90"

По воденето на бойните действия беше доставена информация, която позволи да се изясни общия характер на бойните действия. Направен е правдоподобен извод, че действията на видовете въоръжени сили са отработени в различни райони и по различно време без да се включват в рамките на една обща операция, както при предишните учения от този тип.

По воденето на бойните действия от сухопътните войски беше установено, че въпросите са отработвани с войски само в тактически мащаб в рамките на 1-ва турска армия. Установени бяха и някои рубежи, достигнати от "зелените" съгласно замисъла на командно-щабното учение.

Сравнително по-малка информация беше доставена за действията на ВВС и ПВО на Турция и на ВВС на САЩ. Установено беше, че за ВВС ученето се провежда като двустранно, а по разузнавателни признаци бяха разширя характерът на изпълняваните задачи. Доставена беше информация за времето за усилването на разузнаването и повишаване на бойната готовност на авиацията.

Както и предишните години, сравнително малко беше разкрита дейността на ВМС по ученето. Систематизирането на разузнавателните признаци позволи да се установи времето и районите за формирането на поребрите групировки и тяхната дейност при преходи им по море и провеждането на десантната операция в Сароския залив. На основата на привлечените сведения бяха разкрити и някои нормативни.

Частично бяха изяснени и отделни въпроси по организацията и провеждането на есенните учения на турските въоръжени сили. Установено беше, че за разлика от миналите години те са били

Из архивите на ДС

980

проведени под формата на отделни самостоятелни учения на частите и подразделенията в районите за тяхното бойно използуване. Сравнително по-пълно бяха изяснени въпросите по участвуващите сили и времето за провеждане на отделните учения, развръщането на полевата система за управление и свръзка за серията есенни учения "Сонбахар-90" и учението на 3 мд по форсиране на водна преграда "Сулардан гечиш-90".

Сравнително подробна информация беше доставена и за проведените през септември учения на въоръжените сили на Гърция. По-пълно бяха разкрити целта и замисълът за провеждане на националното учение "Парменион-90", което позволява да се направят правдоподобни изводи за вероятния замисъл за бойно използуване на съединенията от 4 ак в случай на въоръжен конфликт срещу Турция.

В работата на бригадата по разузнаване на ученията бяха допуснати и някои слабости.

Недостатъчно задълбочено беше анализирана летателната дейност по учението "Дисплей дитърминейшън-90". Постъпилите сведения в повечето случаи се докладваха само в хронологически ред, без да се отчита тяхното място в общия замисъл за воденето на бойните действия. Не бяха направени изводи или прогнози, за отработване на елементи от въздушната настъпателна операция и характера на действие на щабовете и силите. Така, например, въпреки че постъпиха конкретни данни за нанасянето на удари на 11.10 по летище Инджирлик и поемането на управлението на базата от запасен команден пункт, не беше оценен характерът на отработваните въпроси. Независимо че беше следена постоянно съвсем накратко беше отразена дейността на 15 рб, без да е направен доря и опит да се обвъзне същата с летателната дейност на авиацията. Не стана ясна как [illegible]

I-01509

получено сведението за провеждането на десант от "кафявите" на полуостров Коджаели, точно в кой район и с каква цел беше проведен този десант. Дори първоначално беше докладвано, че това е десант на "оранжевите" Тъй като това сведение противоречи напълно на останалите данни по учението, възниква въпросът за начина на добиване и невъпросът достоверността на източника, от който е получено.

Непълно бяха изяснени въпросите по участвуващите сили и средства в учението на ЗА на Турция "Мехметчик-90", въпреки че такива постъпваха от официални източници - Анадолската агенция, радио Истанбул и Анкара.

Все още не е на необходимото ниво радиопеленгацията. С изключение на резултатите, получени при определянето на местоположението на някои корабни групировки, данните получавани от радиопеленгацията не позволяват получаването на оперативни данни. В някои случаи (справката за есенните учения на турските въоръжени сили) се посочват райони за развръщане на командни пунктове на съединения от 1А на Турция, без да се конкретизират съответните съединения.

От армейското звено (83,84 и 85 отделни батальони ОСНАЗ) доставената информация е основно по серията есенни учения на въоръжените сили на Турция.

От 83 об ОСНАЗ бяха получени сведения за времето за развръщане на поделенията от 1А за участие в есенните учения, отработваните въпроси и част от участвуващите сили и средства. По-пълни данни бяха доставени за ученията на 3 мд и 33 пд

От 84 об ОСНАЗ постъпиха сведения за развръщане на системата за управление и свръзка, за количеството техника на 3 ап от състава на 3 мд, изнесени на местността за участие в ученията и за част от [illegible], проведени в рамките на ВМС.

1-01600

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

982

По ученето "Дисплей дитърминейшън-90" бяха получени само отделни сведения за провеждането на десантна операция в Сароския залив и за пребазирането на самолети от многоцелевия авионосец "Саратога" на летище Ескишехир.

По въоръжените сили на Гърция бяха получени отделни сведения за проведените учения "Парменион-90" и "Филипос-2/90" и за ученията с войски на 2 мд и 24 бртбр (83 и 85 об ОСНАЗ, отряди за Р и РТР на съединенията от 1 и 2А).

Основна слабост в работата на органите за Р и РТР в армейското звено при разузнаване на ученето "Дисплей дитърминейшън-90" беше недостатъчно прецизната обработка на получените сведения. Неправилно 83 и 84 отделни батальони са формулирали замисъла за провеждане на ученето според опита от миналите години без да разполагат с конкретни данни. И в двете обобщени справки "кафявите" бяха определени като агресор, които след като изпреварват "зелените" в стратегическото си развръщане провеждат настъпателна операция на Босфорското и Дарданелското оперативни направления. В справката на 83 об ОСНАЗ дори бяха определени времето за преодоляване на полосата за осигуряване, предния отбранителен рубеж и овладяването на северния бряг на Сароския залив. В справката на 84 об ОСНАЗ се посочва, че настъпателната операция на "кафявите" е проведена от 8.9 до 22.9. Като се има предвид, че обозначенията "кафяви" и "зелени" се използуваха само по ученето "Дисплей дитърминейшън-90", което започна на 28.9, а като "кафяви" се обозначаваха групировки, включващи сухопътните войски на Турция и ескадрили от ВВС на Турция и САЩ (а двата отряда разполагаха с тези данни), то не може да се разбере как и защо замисълът на ученето е формулиран по този начин. Това съвсем произволно и необосновано тълкуване на данните.

Из архивите на ДС

при което характерът на военните действия е определен като конфликт между НАТО и Варшавския договор (независимо че са добити сведения за участието на две страни, които не са представители на коалиции), е довел и до по-нататъшни неправилни оценки и изводи.

В справката на 84 об ОСНАЗ значително място е отделено на въпроса за привеждането на въоръжените сили от мирно във военно положение. Направени са предположения за използването на официалната система тревоги на НАТО и за времето за въвеждане на състояние "Военна бдителност" - на 3 срещу 4.9, обявяването на обикновена тревога - в 07.00 ч. на 10.9, продължителност 16 денонощия, повишена тревога - в 01.00 ч. на 26.9, продължителност 2 денонощия и всеобща тревога - в 00.00 ч. на 28.9. Направен е опит посочените времена и дати да се обвържат с провеждането на конкретни мероприятия, но не са взети предвид измененията, настъпили в плана за провеждането на ученията, въпреки че тези изменения са били съобщени на отряда по линия на взаимодействието между органите за Р и РТР Така например на отряда е било известно, че до 5.9 още не беше решено дали ученията ще се провеждат или не. Не е ясен смисълът на въведеното състояние "Военна бдителност" на 3.9, след като преплануването на ученията завършва след тази дата. Тези неправилни и необосновани оценки дори не са съпоставени с отразените в материалите на РУ-ГЩ срокове за отработване на мероприятията по привеждането на въоръжените сили. На никакви нормативи не съответствува посочената продължителност на обикновена тревога - 16 денонощия, а въпросът по придаването на въоръжените сили на Турция в оперативно подчинение на НАТО (посочен като мероприятие от обикновена тревога) не може да е отработен, тъй като след измененията, внесени в плана на ученията вече няма

Из архивите на ДС

984

коалиция, а противостояща страна. Неправилно като мероприятия по привеждането са посочени полетите на самолетите Е-3А, базирани в Коня, които провеждаха през този период нормална летателна дейност. Не бяха разграничени действията на войските по провеждането на серията есенни учения на въоръжените сили на Турция "Сонбахар-90" и по подготовката за участие в ученията "Дисплей дитърминейшън-90"

От дивизионните органи за Р и РТР постъпиха отделни сведения, изясняващи проведените мероприятия в близост до държавната граница и влизащи в обсега на УКВ средствата за разузнаване. Сравнително по-голяма дълбочина, както и през миналите години, покри 3-и отряд за Р и РТР (3 мсд) при разузнаването на ученията на 2 мд и 24 бртбр от въоръжените сили на Гърция.

От въздушното радиотехническо разузнаване, извършвано при провеждането на полети от 26-и разузнавателен авиополк, бяха потвърдени местоположението и някои основни технически параметри на радиолокационни станции от системата за ПВО на Гърция и Турция. Все още обаче точното определяне на местоположението и типът на разкритите радиотехнически средства е незадоволителен. За немалка част от тях се дават само направлението на излъчване и някои основни параметри - главно носеща честота и периода на въртене на антената, което не позволява тяхното привързване към съответните радиотехнически обекти. На значителна част от разкритите РЛС не се определя типът, като се посочват с неизвестно наименование и принадлежност.

Данните от Р и РТР на ВМФ по ученията "Дисплей дитърминейшън90" и ученията на ВМС на Турция бяха докладвани 1-01509

Из архивите на ДС

985

своевременно със ЗАС-телеграми и бяха включени в изготвените от щаба на флота обобщени документи. От Р и РТР бяха установени част от участвуващите в учението кораби и характерът на тяхната дейност през отделните етапи на учението. С радиотехническите средства за разузнаване, с които беше снабден корабът, провел черноморски поход в Егейско море бяха разкрити вътрешноескадрената връзка на десантния отряд и реда за провеждане на десантната операция в Сароския залив.

Господа офицери, аз се спрях само на отделни положителни и отрицателни страни от работата на органите за Р и РТР при воденето на разузнаването на крупни учения, анализа на добитите сведения и изготвянето на обобщените информационни документи. Както беше посочено в доклада на полк. Рашков, измененията в начина на провеждането на учението "Дисплей дитърминейшън-90" доведе и до промени в работата на източниците - преди всичко намаля количеството на предаваната по радиоканалите информация. Почти не беше използувана тропосферната връзка, липсваха голямото количество нови радиомрежи, развръщани по учението "Сонбахар". Тежестта на бойната подготовка в сухопътните войски на Турция започна да се прехвърля в батальонното звено. В тази обстановка резултатите постигнати от Р и РТР по разузнаване на есенните учения на НАТО и въоръжените сили на Гърция и Турция като цяло могат да се оценят като положителни. Доставената информация позволи да се определи броят на ученията, проведени в рамките на НАТО на Южноевропейския ТВД и във въоръжените сили на Гърция и Турция, новият метод за провеждане на учението "Дисплей дитърминейшън-90" (като двустранно), количеството сили и средства от ВВС на САЩ, прехвърлени на територията на Турция за участие в учението,

Из архивите на ДС

986

времето и районите за формиране на морските ударни групировки и замисъла за тяхното използуване и др.

Работата на органите на отдела потвърди извода, че все още не са отстранени всички слабости, допускани при анализа и обработката на сведенията. Не се проявява в достатъчна степен и умение да се правят правдоподобни оценки и изводи за мероприятията, проведени по различните учения. Пътищата за отстраняването на тези слабости и направленията за работа бяха очертани в доклада на полковник Рашков. Искам само да добавя, че в работата по преодоляване на слабостите важно място може да намери изучаването на издаваните от РУ-ГЩ документи по оперативната и бойната подготовка на Обединените въоръжени сили на НАТО и въоръжените сили на Гърция и Турция, по промените в начините за провеждане на тази подготовка и на крупните учения. Това ще доведе до по-правилна оценка на получаваните разузнавателни сведения, ще позволи да се намери тяхното точно място в общия ход на провежданите мероприятия, ще повиши щабната и информационна култура на офицерите

ГОСПОДА ОФИЦЕРИ,

Използувам случая да се спра и на някои общи въпроси от информационната работа на органите за Р и РТР.

В доклада на полковник Рашков и в бойните разпореждания вече Ви е сведена оценката за резултатите от изпълнението на информационните задачи през 1990 г. Още веднъж мога да посоча, че като цяло органите за Р и РТР успяха да следят и своевременно да информират за настъпилите и настъпващи промени във видовете въоръжени сили на Турция и Гърция и в тяхната бойна готовност.

Искам обаче да се спра повече на някои повтарящи се

Из архивите на ДС

987

слабости, които се дължат изключително на субективния фактор и премахването на които е крайно наложително.

Най-опасното явление е допускането на изкривяване на информацията, което обективно води до дезинформация. Това води началото си от липсата на прецизност при обработката на първичните сведения. Вие знаете колко често се е налагало центърът да иска оригиналите на прехванатите сведения и да обръща внимание на погрешни преводи и тълкувания.

Ето най-пресните и твърде показателни примери. На 12.12. ОБр ОСНАЗ донася:

Първо. "От прехванати разговори между офицери от щабовете на 1А, 2ак и 4 пд бе установено, че във 2 ак продължават дейностите по изпращането на въоръжение и бойна техника в района на Узункьопрю, които по ЖП транспорт ще бъдат прехвърлени в зоната за отговорност на 7 ак (Диарбакър). От доклад на 2 ак до 1А бе установено - материалите по тиловото обезпечаване били подготвени за товарене на ЖП гара Узункьопрю; днес 12.12 на ЖП гара Узункьопрю е имало натоварени 5 вагона с неустановени количества от тип въоръжение и бойна техника, които са готови да потеглят за Диарбакър; днес 12.12 от техно-ремонтната фабрика-Гелиболу за Кешан ще бъдат изпратени 15 цистерни с неустановено съдържание".

Какво в действителност е прехванато. Цитирам: "Работата продължава. Произшествия няма. Изпратихме материалите (може да се преведе и боеприпасите) в Узункьопрю вчера вечерта. Вагоните са готови и ще продължат за Диарбакър. Сега на гарата чакат готови 5 вагона. От фабриката ще изпратим 15 цистерни в Кешан"

Нужно ли е да подчертавам, че в прехванатия разговор не става дума за въоръжение и бойна техника, за 7 ак, за техно-ремонтна фабрика Гелиболу, за материали по тилово обезпечаване и т.н. Обърнете внимание на втория случай. Цитирам донесението

Из архивите на ДС

988

- "В съответствие със заповеди на Командуването на сухопътните войски и 1А било планирано прехвърлянето на личен състав и въоръжение от зоната на отговорност на 1А за зоната на отговорност на 7 ак (Диарбакър) да се извърши чрез специална влакова композиция от 38 вагона от следните ни гари: Узункьопри - 1 пътнически и 7 вагона тип "К", Чорлу - 7 вагона тип "К"; Малтепе - 1 пътнически и 22 вагона тип "К".

Какво е прехванато. Цитирам.

" - При това положение какво предлагате?

- Има заповед за това.

- Тази заповед, когато е писана за сухопътните войски, аз също подписах. Сега ще даваме пари на държавните железници. Само за вашите вагони. Така ще искате доказателство за този специален влак. От Узункьопри един пътнически вагон и пет тип "К", от Чорлу - 7 тип "К", от Малтепе - един пътнически и 22 вагона тип "К" общо 38 вагона. По-рано дадохме пари по същия начин".

Бихте ли казали къде се говори в прехванатия текст за "прехвърляне на личен състав и въоръжение за 7 ак. тук очевидно се говори само за изплащане за шести вагони, но от кого за кого и защо не става дума. Всичко останало е измислено.

Спрях се подробно на тези два примера, защото те не са единични случаи, а това е проява на стремежа действителното да се представя за желаното. Знае се че ръководството на МНО сега внимателно следи евентуални прехвърляния или премествания на войски и едва ли не всеки военен превоз по ж.п. линиите се свързва с това.

За неточната и непрецизна работа с оригиналните текстове говорят и следващите примери.

Вече стана дума как е отразен записът за провеждане

Из архивите на ДС

989

на ученията "Дисплей дитърминейшън-90", но могат да се посочат и други примери - в МРС № 6 на бригадата се посочва наличието на 36 пускови установки ПТУР "Тоу" в състава на 16 птр на 16 пд (Гърция), без да се изяснява откъде може да идва това голямо увеличение на средствата.

В ЗАС-грама на ОБр ОСНАЗ от 21.11.1989 г. се посочва, че 133 ади (Драма) поема от 165 ади охраната на казармения район в Правище, а всъщност 133 ади се освобождава от задължението да охранява района и го сдава за охрана на 165 ади.

В резултат на недостатъчна прецизност при обработването на добитата информация не винаги се правят обосновани изводи. Допуснато беше от ОБр ОСНАЗ смесване на мероприятията по ученията "Керавнос-90" и "Александрос-89", което доведе до неправилния извод, че "Керавнос" е двустранно командно-щабно учение (телеграма ЗАС от 17.2.1990 г.). В изготвената от 83 об ОСНАЗ справка за тактическото учение на 86 пп (Турция) не може да се разбере кои данни са добити от батальона и кое е изводи и анализ. Не е ясно защо в същия документ са поместени данни за местоположението на командните пунктове на 1А, 5 ак и 3 мд които явно не са имали отношение към това учение.

ГОСПОДА ОФИЦЕРИ,

В месечните справки ние посочваме и други слабости и технически грешки, но нашето основно безпокойство е от незадълбоченото вникване и неточно подписване на реално прехванатите сведения. Има много способи за предпазване от това. Аз бих искал още веднъж да напомня изискването на Инструкцията за информационната дейност да се изпращат оригиналите на по-важните сведения в Центъра. А ако се прави и точен превод сигурно е, че

Из архивите на ДС

990

48
23

обработващият по-отговорно и прецизно ще се отнася и към анализа и изводите от сведенията.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

№ I-01509/12.12.1990 г.
Отпечатано в 1 екз.

СПИСЪК НА СРЕЩАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯТА

АОО – Агентурно-оперативна обстановка
ВВС – Военновъздушни сили
ВГК – Върховен главнокомандващ
ВГК – Върховно главно командване
ВД – Варшански договор
ВМС – Военноморски сили
ВМФ – Военноморски флот
ВРЯН – Внезапно – ракетно – ядрено нападение
ВС – Въоръжени сили
ЕТВД – Европейски театър на военни действия
ГК – Главно командване – на ОВС на НАТО
ГРУ – Главно разузнавателно управление на Съветската армия
ГЩ на БНА – Генерален щаб на Българската народна армия
ЕТВД – Европейския театър на военни действия
ЗУРС – Зенитно-управляеми реактивни снаряди
ЗНРП – Зенитно-ракетни подразделения
КВМС – Командването на военноморските сили
КВМФ – Командващ Военноморския флот
КВВС – Командването на Военновъздушните сили на САЩ
КВП – Комитет за военно планиране
КМО – Комитет на министрите на отбраната
КОСВ – Командването на Обединените сухопътни сили
КП – Команден пункт
КРО – Контра – разузнавателен отдел
КРО – Контра – разузнавателни органи
КЩУ – Командно – щабно учение
МНО – Министерство на народната отбрана
ННА – Национална народна армия – ГДР
ОБК – Отряд бойни кораби
ОВД – Организацията на Варшавския договор
ОВС – Обединени въоръжени сили
ОР – офицери – разузнавачи
ОР – оперативни работници
ОРТР – отдел за радио - техническо разузнаване
ОСНАЗ – Подразделение (бригада) за радиоразузнаване с особено предназначение
ОТАК – Обединено тактическо авиационно командване – НАТО
ПВ – Полската войска

ПС на НАТО	– Подвижни сили на НАТО
Р и РТР	– Радио и Радио-техническо разузнаване
РО	– Разузнавателни органи
РП	– разузнавачи под прикритие
РУ	– Разузнавателно управление
РУМНО	– Разузнавателно управление на МНО
РТ и МТО	– Отдел за радио-техническо и машинно-техническо осигуряване
РЯН	– Ракетно – ядрено нападение
РНА	– Румънска народна армия
СА	– Съветска армия
СЕНТО	– Организация на централния договор (*The Central Treaty Organization*) Военно-политическа групировка - на НАТО и Багдатския пакт
СВ	– Сухопътни войски
СВД	– Страните от Варшавския договор
СВГК	– Ставка на Върховното главно командване на СССР
СРР	– Социалистическа република Румъния
ТВД	– Театър на военните действия
ТВС	– Турски въоръжени сили
УНА	– Унгарска народна армия
УГВ	– Управление гранични войски
УДБ	– Управление за Държавна сигурност
ФСЗК	– Федерална служба за защита на конституцията – ГФР
ЧНА	– Чехословашка народна армия
УГВ	– Управление гранични войски
ЮЕТВД	– Южноевропейски театър на военни действия

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФОНДОВЕ И АРХИВНИ ЕДИНИЦИ

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 01288, а. е. 60, 749, 787, 788, 803, 955, 956, 982, 983, 984, 986, 988, 1051, 1056, 1060, 1063, 1064, 1070, 1071, 1169, 1189, I – 1536, I – 1537

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 62, 73

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 00215, а. е. I – 1410, дело 62, I – 1536, 1058, 1056

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 00247, а. е. I – 1439, дело 62, т. 3, I – 1192, дело 246

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 00238, а. е. I - 1431, дело 45

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 00391, а. е. I – 1547

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 00238, а. е. I, 1431, дело 45

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 1684, а. е. I, 1192, дело 246, I – 1247, дело 256, - а. е. I - 1551, дело 201 – А, 1551, дело 201 – А

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 1464, а. е. I – 1247, дело 256, ч. 1 и 2

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 1528, а. е. I – 1240, дело 245, т. 1, част 1 и 2

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ЧСЛ. инв. № 1052, екз. 1

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 38, оп. 1, а. е. 1, 46

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, ф. 23, оп. 0928, а. е. 482, 487, 488, 490, 491, 498, 710, 737, 864, 865, 868, 871, 1279, 1358, 1359, 1379

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, кн. инв. № 23

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, инв. № 125, екз. 1 - 1976

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, инв. № 131, екз. 1 - 1976

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, инв. № 10 – 145

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 00238, а. е. I, 1431, дело 45

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, АОО, а. е. 0308 – 87 , 244- 87 , 031 – 72, 033 – 72, 034 – 72 , 04 – 84, 0111 – 85 , 0106 – 85

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, 1704, а. е. I – 20, дело 302

АКРДОПБГДСРСБНА – ВР, МФ, I – 1551, а. е. 1550

Военното разузнаване и Варшавският пакт срещу НАТО

Разширен вариант

Първо издание

Формат 60×90/8

ISBN 978-954-2986-69-0